

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2013

„ZELENÁ ZPRÁVA“

*Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2013 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky
a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.*

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	XI
Úvod.....	XII
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství za rok 2013	1
Návrh opatření v oblasti agrární politiky ke Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2013 (podle ustanovení §6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství)	15
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	17
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	17
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	17
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	19
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	21
1.3 Podnikatelské prostředí	23
1.4 Důležitá rozhodnutí orgánů ČR a EU	26
1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2013	26
1.4.2 Důležitá rozhodnutí a právní akty orgánů EU v roce 2013	28
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	32
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství	32
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013	32
2.1.2 Operační program Rybářství 2007-2013	35
2.2 Přímé platby	36
2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU	37
2.2.2 Národní doplňkové platby a přechodné vnitrostátní podpory	43
2.2.3 Ostatní přímé platby	43
2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)	44
2.3 Národní podpory a opatření	47
2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu	49
3 Zemědělství a rozvoj venkova	51
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení	51
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	54
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	57
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	59
3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	62
3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	62
3.5.2 Programové zabezpečení	68
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat	70
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí	70
4.2 Ochrana zvířat	78

4.3	Ekologické zemědělství	79
4.4	Zranitelné oblasti dusíkem	81
4.5	Agrobiodiverzita a genetické zdroje významné pro výživu a zemědělství	82
5	Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	85
5.1	Distribuce potravin	86
5.2	Spotřeba potravin	89
5.3	Výdaje za potraviny	92
5.4	Spotřebitelské ceny potravin	95
5.5	Kvalita potravin	100
5.6	Bezpečnost potravin	104
5.7	Míra potravinové soběstačnosti	119
6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	121
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství	122
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	124
6.3	Dodavatelská odvětví	128
6.4	Úvěry a zajišťovací služby	136
6.5	Výzkum, vzdělávání a poradenství	141
6.6	Organizace prvovýrobců, zpracovatelů a zájmové organizace na agrárním trhu	145
6.7	Pracovní síly a trh práce v zemědělství	149
6.7.1	<i>Pracovní síly v zemědělství</i>	<i>149</i>
6.7.2	<i>Trh práce a pozice zemědělců</i>	<i>152</i>
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě	154
7.1	Pozemkové úpravy	155
7.2	Trh s půdou	157
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy	161
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	164
7.4.1	<i>Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití</i>	<i>164</i>
7.4.2	<i>Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství</i>	<i>169</i>
8	Agrární produkce a její bilance	178
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	178
8.1.1	<i>Obiloviny</i>	<i>178</i>
8.1.2	<i>Cukrová řepa – cukr</i>	<i>188</i>
8.1.3	<i>Brambory a bramborový škrob</i>	<i>196</i>
8.1.4	<i>Olejniny</i>	<i>200</i>
8.1.5	<i>Chmel</i>	<i>203</i>
8.1.6	<i>Ovoce</i>	<i>206</i>
8.1.7	<i>Zelenina</i>	<i>214</i>
8.1.8	<i>Réva vinná – víno</i>	<i>219</i>

8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	224
8.2.1	<i>Skot – mléko, hovězí maso</i>	224
8.2.2	<i>Prasata – vepřové maso</i>	240
8.2.3	<i>Drůbež – drůbeží maso, vejce</i>	248
8.2.4	<i>Ovce, kozy – skopové maso</i>	256
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů	259
8.4	Obnovitelné zdroje energie	263
8.4.1	<i>Využití zemědělské produkce v energetice</i>	265
8.4.2	<i>Využití zemědělské produkce v dopravě</i>	267
8.5	Rybářství	269
8.6	Včelařství	273
8.7	Okrasná produkce	276
8.8	Geneticky modifikované plodiny	279
9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství	282
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU	282
9.2	Agrární zahraniční obchod	286
9.2.1	<i>Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě</i>	286
9.2.2	<i>Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	287
9.2.3	<i>Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	289
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství	293
10	Ekonomické výsledky agrárního sektoru	298
10.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)	299
10.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků	302
10.2.1	<i>Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků</i>	303
10.2.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU</i>	307
10.2.3	<i>Investiční rozvoj zemědělství</i>	322
10.2.4	<i>Shrnutí ekonomických výsledků</i>	329
10.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny	331
10.3.1	<i>Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů</i>	331
10.3.2	<i>Práce a mzdy v potravinářském průmyslu</i>	337
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky	340
P1	Přehled legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru	345
1.1	Přehled legislativních opatření přijatých od 1. 1. 2013 do 1. 3. 2014 a publikovaných ve Sbírce zákonů	345
1.1.1	<i>Zákony</i>	345
1.1.2	<i>Nařízení vlády</i>	346
1.1.3	<i>Vyhlášky</i>	347
1.2	Připravované právní předpisy v roce 2013	352
P2	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU 27 za účetní rok 2011	352

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEO	agroenvironmentální opatření
AMI	Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH (Zemědělská tržní informační společnost)
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BTPM	bez tržní produkce mléka
COCERAL	Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofournitures (Asociace obchodníků s obilovinami a olejinami v EU)
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPH	daň z přidané hodnoty
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EFF	Evropský rybářský fond
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédska)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004

EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko)
EU = EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 17 státech Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
FADN	Farm Accountancy Data Network (Sít' testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin, dříve MEŘO)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodi), dodací doložka INCOTERMS 2010
GAEC	Good Agricultural and Environmental Condition (Dobrý zemědělský a environmentální stav)
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organizmy
GWh	gigawatthodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)

ISTA	International Seed Testing Association (Mezinárodní asociace pro zkoušení semen)
j. hm.	jatečná hmotnost
kt	kilotuna
kW	kilowatt
KVS	Krajská veterinární správa
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991-2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti)
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MWh	megawatthodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ 13	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dusičnany
NP	národní park
NPK	dusík – fosfor – draslík

NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistique (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OR	ochrana rostlin
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenylly
PF ČR	Pozemkový fond ČR (k 1. 1. 2013 zrušen zákonem č. 503/2012 Sb., jeho transformovanou agendu přejal SPÚ)
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SMR	Statutory Management Requirements (Povinné požadavky na hospodaření)
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
SPÚ	Státní pozemkový úřad (zřízen k 1. 1. 2013 zákonem č. 503/2012 Sb., navazuje na činnost zrušeného Ústředního pozemkového úřadu v oblasti pozemkových úprav dle zákona č. 139/2002 Sb. a dále Pozemkového fondu ČR v oblasti správy státního majetku a půdy dle zákona č. 569/1991 Sb.)
SRS	Státní rostlinolékařská správa
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR

SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
TIS ^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TPM	tržní produkce mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelná oblast dusíkem
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2013 (Zpráva 2013) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje resortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2009-13.

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2013 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 28. 3. 2014. Ve Zprávě 2013 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2013/14 i za kalendářní rok 2013 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2013 se to týká především údajů za rok 2012, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2012 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2011.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;

0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2013 je již desátou zprávou po vstupu České republiky do Evropské unie seznamující veřejnost s komplexně hodnoceným meziročním vývojem českého zemědělství a potravinářství.

Z celkového pohledu došlo v roce 2013 k nepatrnému meziročnímu nárůstu nominálního podílu zemědělství na HPH (1,57 %), podíl potravinářství se meziročně nezměnil (2,44 %). Podíl zemědělství na celkové zaměstnanosti v NH se mírně zvýšil (o 0,02 p. b.), a to v důsledku výraznějšího poklesu počtu zaměstnanců v ostatních odvětvích NH, než jaký zaznamenalo zemědělství. V důsledku zvýšení spotřebitelských cen potravin o 4,9 %, což bylo výrazně více než průměrná míra inflace (1,4 %), vzrostl podíl výdajů domácností za potraviny a nealkoholické nápoje na 20,2 % (zvýšení zhruba o 0,2 p. b.).

Povětrnostní podmínky byly v Čechách poznamenány červnovými povodněmi, které postihly zejména pěstitele zeleniny a produkci ryb, ale jinak byl průběh počasí pro zemědělství relativně příznivý.

Rok 2013 představuje z hlediska ekonomických výsledků odvětví zemědělství, opírajících se o 2. předběžný odhad Souhrnného zemědělského účtu, pokračování pozitivních tendencí z roku 2012.

Mírně vzrostl celkový ekonomický výsledek odvětví na 16,7 mld. Kč (16,4 mld. Kč v roce 2012) a přiblížil se dosaženému maximu z roku 2011 (17,4 mld. Kč). Mezi příznivé tendence lze zahrnout růst hodnoty produkce zemědělského odvětví o 4,7 %, dále růst hrubé i čisté přidané hodnoty o 2,4 %, růst důchodu z faktorů absolutně i v přepočtu na 1 pracovníka v zemědělství o 3,0 %. Poslední ukazatel vykazuje permanentní každoroční růst a v roce 2013 dosáhl velmi příznivé hodnoty 459,4 tis. Kč/AWU.

Současně byl zaznamenán růst mezispotřeby a pokračoval trend růstu podpor měřený ukazatelem ostatní dotace na výrobu. Podíl mezispotřeby na celkové produkci odvětví v roce 2013 představoval 73 % a podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů činil 62 %.

Dlouhodobý trend snižování zaměstnanosti v zemědělství zaznamenal zpomalení svého tempa. Avšak i při mírnějším meziročním úbytku (o 1,8 %) již počet pracovníků v zemědělských podnicích jen slabě překračuje stotisícovou hranici a v roce 2013 činil 103,5 tisíc. Disparita mezd v zemědělství se zmírnila na 80,3 % vůči průměru národního hospodářství, kde v roce 2013 mzdy prakticky stagnovaly.

Schodek bilance českého agrárního zahraničního obchodu se v roce 2013 v důsledku vyššího přírůstku hodnoty na straně vývozu než dovozu meziročně snížil o 1 mld. Kč na 23,7 mld. Kč a stupeň krytí dovozu vývozem vzrostl o 1,3 p. b. na 87,0 %, což jsou nejprůběžnější hodnoty od vstupu ČR do EU.

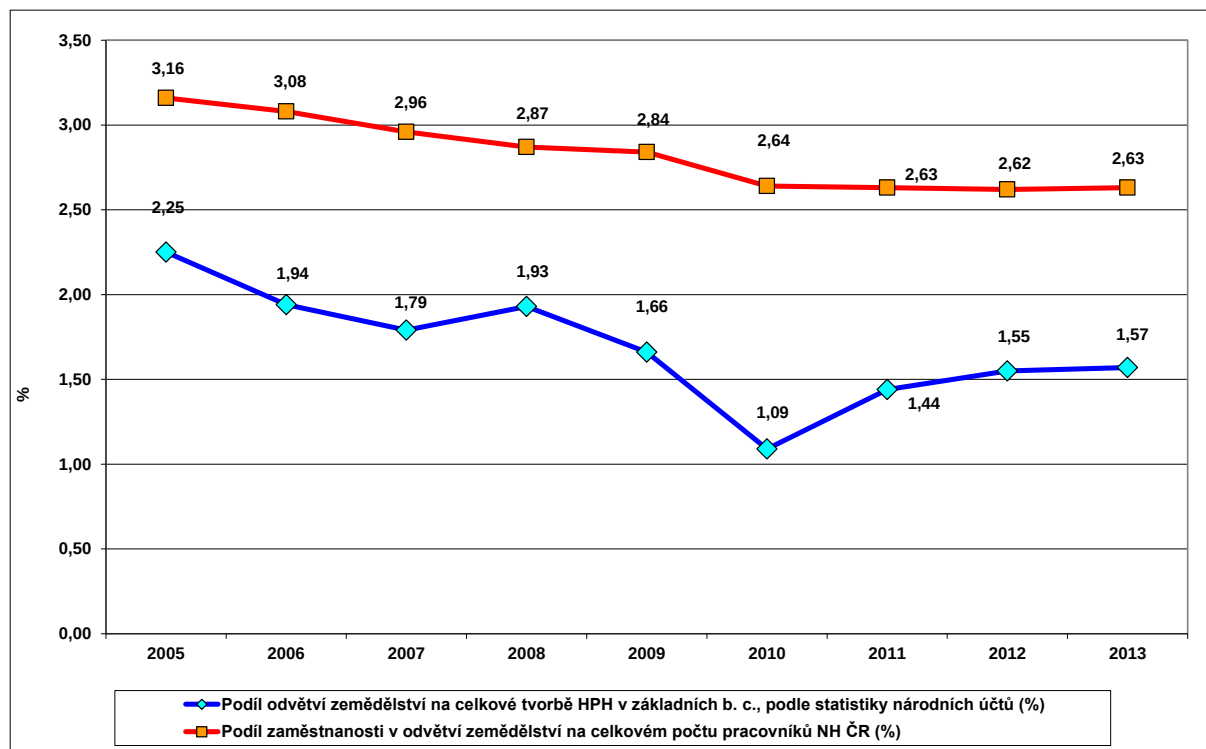
SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2013

• Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

V roce 2013 došlo v ČR k poklesu HDP, který ve stálých cenách činil 0,9 %, což navázalo na pokles HDP z předchozího roku (tab. T1.1/01). Na mezičtvrtletních růstech HDP lze dokumentovat, že ČR vystoupila z recese ve 2. čtvrtletí 2013, přičemž ve 4. čtvrtletí HDP mezičtvrtletně vzrostl o 1,5 %. Pokles HDP byl ve srovnání s eurozónou silnější (pokles o 0,4 %), přičemž EU 28 pouze stagnovala (reálný růst o 0,1 %).

Obecná míra nezaměstnanosti byla v celoročním průměru v roce 2013 stejně jako v roce 2012 na úrovni 7,0 %. Nezaměstnanost v průběhu roku 2013 však měla, na rozdíl od předchozího roku, klesající trend. Průměrná míra nezaměstnanosti byla i v roce 2013 v ČR významně nižší než průměr všech členských států EU (10,9 %) i eurozóny (12,1 %), kde v roce 2013 došlo k nárůstu míry nezaměstnanosti o 0,4 p. b. (EU 28), resp. o 0,7 p. b. (eurozóna) ve srovnání s rokem 2012.

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2013 na celkové tvorbě HPH v základních b. c. 1,57 %, což představuje meziroční nepatrný nárůst o 0,02 p. b. V případě potravinářského průmyslu ke změně podílu na celkové tvorbě HPH, který činil 2,44 %, nedošlo.

Pramen: ČSÚ, MF

1) Odvětví zemědělství včetně nezemědělské činnosti zem. podniků, myslivosti a souvisejících činností.

Vývoj cen zemědělských výrobců v roce 2013 vykázal meziroční nárůst o 4,5 %, čímž převýšil tempo růstu CZV v roce 2012, které činilo 3,8 %.

Podle údajů ČSÚ došlo v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství v roce 2013 k poklesu počtu zaměstnanců o 0,9 % proti roku 2012. Současně však došlo k nepatrnému zvýšení podílu zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,01 p. b. na 2,63 %. Z toho podíl zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) dokonce vzrostl o 0,02 p. b. Zemědělství je nadále charakterizováno mzdovou disparitou a zaostává v úrovni průměrných mezd za průměrem ČR. V roce 2013 se toto zaostávání snížilo na úroveň 80 %. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 2,8 % a byl o 2,7 p. b. vyšší než průměr celkového růstu mezd v ČR. Protože růst nominální mzdy v zemědělství byl vyšší než míra inflace, došlo zde k nárůstu reálné mzdy o 1,4 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2013 zvýšil o 0,07 p. b. na 4,08 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2013 meziročně zvýšily o 1,8 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se zvýšily ve srovnání s rokem 2012 o 3,8 %.

- **Podpory agrárního sektoru a venkova**

- Podpory v rámci politiky rozvoje venkova**

Program rozvoje venkova na období 2007-2013 (PRV) umožňuje čerpání prostředků pro zemědělství a venkov z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Celková částka přidělených prostředků z EAFRD je přibližně 2,8 mld. €, což spolu s příspěvkem ze státního rozpočtu ČR představuje na celé sedmileté období částku 3,7 mld. €.

Cílem PRV je zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci 4 os. V roce 2013 byly vypláceny podpory jak na základě žádostí zaregistrovaných v roce 2013, tak na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Mimo podpor v rámci opatření PRV byly v roce 2012 a 2013 hrazeny víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP). Celkové prostředky PRV zahrnují i spolufinancování ze státního rozpočtu.

- Operační program Rybářství 2007-2013**

Jednotlivá opatření OP Rybářství 2007-2013 jsou zaměřena na posílení konkurenceschopnosti, na udržení stávající produkce ryb a zachování současné úrovně zaměstnanosti v odvětví rybářství. Cílem tohoto programu je směřovat oblasti podpor v sektoru rybářství v ČR tak, aby opatření realizovaná podle nařízení o EFF přispěla k dosažení obecných cílů stanovených v čl. 33 Smlouvy o Evropském společenství a cílů

definovaných jako součást Společné rybářské politiky (SRP). Pro celé programovací období 2007-13 byly České republice vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 36,1 mil. €, z toho 75 % z fondu EFF (tj. 27,1 mil. €) a 25 % z národních veřejných zdrojů.

V roce 2013 byla v rámci OP Rybářství spuštěna další čtyři kola žádostí o dotace z tohoto programu.

Celkem bylo v roce 2013 z OP Rybářství v rámci prioritních os 2, 3 a 5 žadatelům o dotaci vyplaceno 77,3 mil. Kč, z toho podíl prioritní osy 2 dosahoval 56,5 % a podíl prioritní osy 3 byl 36,0 %.

Přímé platby

Přímé platby jsou nejvýznamnější kategorií podpor, které jsou poskytovány českému zemědělství po vstupu ČR do EU. V naprosté většině jsou tyto platby poskytovány na hektar obhospodařované zemědělské půdy evidované v rámci LPIS a jsou vypláceny ze zdrojů EU v systému SAPS (tzv. jednotná platba na plochu). Podpora SAPS je hlavní přímou platbou, o kterou může žádat fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu a je plně hrazena z prostředků Evropské unie.

Souběžně se SAPS měla ČR možnost dorovnávat přímé podpory z vlastních národních zdrojů (národní doplňkové platby k přímým platbám). V roce 2012 v rámci postupného zvyšování přímých plateb byly v ČR tyto podpory dorovnány formou národních doplňkových plateb již jen do výše 10 %. Příjemce těchto podpor se tímto dostal na úroveň 100 % původních členských států EU 15 a z těchto důvodů podléhal jeho celkový teoretický nárok na přímé platby tzv. modulaci (v souladu s čl. 10 nařízení Rady (ES) č. 73/2009).

V roce 2013 byla již druhým rokem uplatňována modulace plateb, takže došlo ke snížení celkové sumy všech přímých plateb, o které zemědělský podnik žádal, pokud jejich úhrn převyšoval 300 tis. € (tzn. 7,7 mil. Kč). Částka přesahující 300 tis. € byla pak snížena o 4 % z hodnoty plateb převyšujících tento limit. Pro přepočítání byl v roce 2013 stanoven kurz 1 € = 25,730 Kč.

Kromě toho byla v roce 2013 při výplatě doplateků přímých plateb zemědělským podnikům nově zohledněna tzv. finanční kázeň. To znamenalo, že žadatelům, jejichž celkový součet přímých plateb převýšil úroveň 2 tis. € (tj. 51 460 Kč) byla snížena částka přesahující tento stanovený limit o 2,453658 %.

V letech 2012 a 2013 mezi přímé platby patřily: SAPS, oddělená platba za cukr (SSP), oddělená platba za rajčata (STP) a zvláštní podpory podle čl. 68 NR (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády 61/2012 Sb. směřované na citlivé sektory (krávy chované v systému s tržní produkcí mléka; telata masného typu; bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech; chmel; brambory pro výrobu škrobu). "Na všechny tyto uvedené druhy plateb se však nevztahuje systém postupného zvyšování (phasing-in), a proto k nim nelze vyplácet národní doplňkové platby, od roku 2013 nazvané přechodné vnitrostátní podpory (PVP).

Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců (formou subvencování vývozu, podpory soukromého skladování a jiných cenových podpor v rámci SOT a prostřednictvím celní ochrany), tak podpory cen spotřebitelů (např. formou subvencování školního mléka a ovoce). V roce 2012 pokračoval trend poklesu exportních subvencí, v roce 2013 došlo k celkovému mírnému nárůstu v důsledku výrazněji zvýšených podpor u programu Ovoce a zelenina do škol. Zvýšené prostředky pocházely zcela ze zdrojů EU (nárůst v přepočtu o 60 mil. Kč). Podpory poskytované ze zdrojů ČR zůstaly v zásadě nezměněny.

U celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo v roce 2013 k nepatrnému nárůstu jak ze zdrojů ČR, tak ze zdrojů EU.

Podpora na vývoz živého jatečného skotu a hovězího masa z prostředků EU byla v roce 2013 opět poskytnuta, ovšem v nižším objemu než v roce 2012 (0,5 mil. Kč proti 3,5 mil. Kč), subvence na vývoz mléka v roce 2013 již poskytnuty nebyly, ani podpory u vajec a drůbežního masa, u zpracování brambor a pšenice na škrob nebo u sušených krmiv.

V roce 2013 byly nadále vypláceny podpory včelařům, určené na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2012 dosáhly výše 66,4 mil. Kč. (z toho 50 % bylo vyplaceno z rozpočtu EU), v roce 2013 zůstaly prakticky stejné (66,2 mil. Kč).

V roce 2013 byly vyplaceny vývozní subvence na 178,4 t hovězího masa. V programu Distribuce potravin nejchudším osobám v ČR bylo distribuováno 74 t potravin (na tento program bylo ze SZIF vyplaceno celkem 5,0 mil. Kč).

- **Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat**

Zemědělství a rozvoj venkova

Jedním z významných aktérů rozvoje venkova jsou místní akční skupiny (MAS), které jsou podpořeny v rámci PRV, Osy IV – LEADER (PRV 2007-2013). Hlavním přínosem Osy IV je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny. Přístup LEADER je vymezen v článku 61 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD. Osa IV – LEADER je osou metodickou a je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření v Ose I a III.

Cílem Osy IV je zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově. Principy LEADER vedou v součinnosti s místní samosprávou k pozitivním efektům, plynoucím ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí.

V rámci PRV 2007-2013 Opatření IV.1.1 – Místní akční skupiny realizují podpořené MAS svůj Strategický plán LEADER (SPL). Podpora konečným žadatelům je poskytována

přes MAS na základě jejich strategického plánu LEADER a výběrového procesu. V programovacím období 2007-2013 realizuje s podporou z opatření IV.1.1 svůj Strategický plán LEADER celkem 112 MAS (ze současného celkového počtu cca 170 MAS). Ostatní MAS měly možnost připravit se na následující období a získat zkušenosti s participativními plánovacími a rozhodovacími procesy. MAS pokrývaly v roce 2013 téměř celou ČR.

Na režie místních akčních skupin bylo v roce 2013 vyplaceno 124 mil. Kč. Regionální rozložení 112 MAS a počty projektů Realizace strategie a Realizace projektů spolupráce uvádí, nejvíce MAS se nachází v Královéhradeckém kraji (13), kde bylo také realizováno nejvíce projektů IV.1.2, nejméně MAS bylo v kraji Karlovarském (3), také s nejmenším počtem projektů IV.1.2. Nejvíce projektů spolupráce bylo realizováno v Kraji Vysočina a v Karlovarském pak nebyl realizován projekt žádný.

Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci odboru živočišných komodit oddělení ochrany zvířat, a také odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ. Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2013 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 7 969 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 4 239 kontrol), při 754 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 220 015 zvířat (z toho u 215 142 hospodářských zvířat při 291 kontrolách).

Podle informací MS bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2013 stíháno 33 a odsouzeno 21 osob.

Ekologické zemědělství

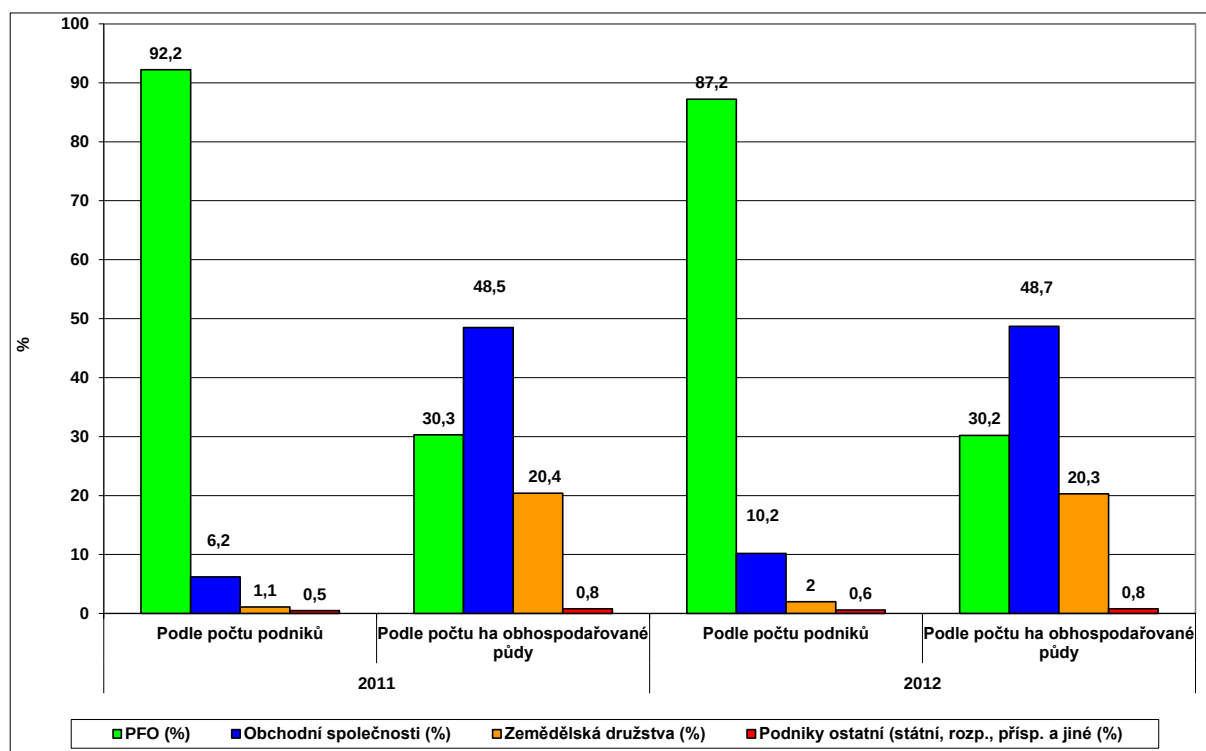
Ke konci roku 2013 hospodařilo v ČR 3 912 ekologických zemědělců, jedná se o nepatrný nárůst oproti předchozímu roku. Naopak ubyl počet výrobců biopotravin, kterých bylo evidováno 470 k 31. 12. 2013. Výměra ekologických sadů mírně vzrostla na 6 792 ha a výměra vinic byla navýšena na 1 037 ha. Ekologicky obhospodařovaná zemědělská půda zaznamenala asi 0,5% nárůst na celkové zemědělsky obhospodařované půdě (ČÚZK). Základním dokumentem pro rozvoj ekologického zemědělství je akční plán. Hlavním cílem „Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015“ je do konce roku 2015 dosáhnout 15% podílu výměry zemědělské půdy při současném navýšení podílu biopotravin na trhu s potravinami na 3 % a dosáhnout minimálně 60% podíl české bioprodukce.

Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2013 poskytována v rámci PRV jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury.

- **Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin**

Podnikatelská struktura zemědělství v letech 2012 a 2013

Koncem roku 2013 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno přes 48 tis. subjektů.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Necelých 1,9 tis. podniků (4 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (87 %) představovaly PFO.

Většina zemědělských podniků (96 %) vykazovala alespoň minimální výměru z. p. a tyto podniky hospodařily na 3,53 mil. ha z. p. (z toho 2,50 mil. ha o. p.).

Necelých 70 % z. p. (a necelých 75 % o. p.) obhospodařovaly PPO. Jednalo se převážně o obchodní společnosti, které obhospodařovaly zhruba polovinu celkové výměry z. p. Družstva hospodařila na pětinu výměry z. p. Podíl ostatních právnických osob (státní podniky, příspěvkové organizace aj.) na z. p. je pouze 0,8 %. Největší podíl na půdě obhospodařované PFO měli zemědělské podnikatelé, na které připadalo 28 % celkové výměry obhospodařované z. p. a 24 % celkové výměry o. p.

Podíl orné půdy celkově představoval 71 % zemědělské půdy. PPO vykazaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 76 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 66 % a družstva shodně s a. s. 81 %) než PFO (59 %).

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo 76 % skotu (v rámci toho téměř 90 % dojených krav), 92 % prasat a 91 % drůbeže.

Jak vyplývá z údajů registru ČSÚ, v roce 2013 již nepokračoval trend z posledních let, znamenající růst počtu podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11). Naopak, celkový počet subjektů těchto výrobn činil 18 317 (meziročně je to méně o 212 firem). Ne všechny registrované subjekty jsou však ekonomicky aktivní. Za CZ-NACE 10 ČSÚ uvádí jejich počet za 1. až 4. čtvrtletí 2013 celkem 6 806 subjektů (což je meziročně méně o 41 firem) a za CZ-NACE 11 za téže období 1 206 subjektů (tj. meziročně o 5 firem méně).

- **Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství**

V roce 2013 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova, která spočívá především v řešení projektů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „projekty“) a výzkumných záměrů, zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace se statutem výzkumné organizace podle nařízení Komise (ES) č. 800/2008, které byly zřízeny MZe. Na rezortním výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích se dále podílelo kromě uvedených organizací také na dvě desítky významných soukromých výzkumných ústavů, z nichž 11 se statutem výzkumné organizace dle výše uvedeného nařízení, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2013 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, jmenovitě v 6. a 7. rámcovém programu EU a dalších výzkumných programech.

Na řešení 173 projektů výzkumu a vývoje byla v roce 2013 poskytnuta účelová podpora ve výši 388 111 tis. Kč. V roce 2013 byly institucionální prostředky poskytnuty na řešení 7 výzkumných záměrů, a to ve výši 90 381 tis. Kč. Dále byla 20 rezortním výzkumným organizacím poskytnuta institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj ve výši 283 908 tis. Kč. Celková výše poskytnuté institucionální podpory v roce 2013 pak činila 374 289 tis. Kč.

Vzdělávací aktivity v roce 2013 byly realizovány prostřednictvím Ročního vzdělávacího plánu MZe pro odborné vzdělávání veřejnosti v rezortu za celkem

1 177 400 Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na akce (semináře, konference, školení včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace byla v roce 2013 vyčleněna částka ve výši 921 705 Kč, což je přibližně 78 % celkového objemu finančních prostředků.

Individuální terénní poradenství s podporou z opatření I.3.4 PRV „Využívání poradenských služeb“, bylo poskytováno poradci akreditovanými Ministerstvem zemědělství a umožňovalo zemědělcům využít poradenské služby k řešení problematiky v oblasti dodržování zásad SZP, Cross Compliance a správné zemědělské praxe. Na poradenství v tomto stupni byla vyplacena podpora ve výši téměř 59 mil. Kč.

- **Pracovní síly a trh práce v zemědělství**

Snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračovalo i v roce 2013, avšak již mírnějším tempem. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 1,8 % a jejich počet se snížil na 103,5 tis. Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 2,1 % (meziročně se prakticky nezměnil).

K meziročnímu úbytku pracovníků došlo ve všech právních formách zemědělských podniků. Nejvíce tentokrát poklesl počet pracovníků v podnicích fyzických osob – přibližně o 900 osob, tj. o 3,4 %. V družstvech činil úbytek pracovníků 2,2 % a v obchodních společnostech 0,9 %.

Stárnutí zemědělské populace je problémem nejen ČR, ale i většiny evropských zemí. V ČR ve 4. čtvrtletí 2013 vykazovali v sektoru nejvyšší zastoupení již tradičně pracovníci ve věku 45-59 let (44,2 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30-44 let (33,8 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15-29 let (11,7 %) a pracovníci nejstarší, tj. ve věku 60 a více let (10,3 %).

Generační obměna je tak jedním z nejzávažnějších úkolů v agrárním sektoru.

Ve 4. čtvrtletí 2013 činil podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru 29,1 % a meziročně narostl o 1,6 p. b. V zemědělství (vč. myslivosti a souvisejících činností) pak tento podíl činil 31,2 % a zvýšil se o 0,6 p. b.

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) vůči průmyslu se zmírnila o 1,6 p. b. na 81,1 %, vůči národnímu hospodářství celkem o 2,2 p. b. na 81,9 %.

- **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2013 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 219,9 tis. ha, tj. 53,5 % z rozlohy státu. Proti roku 2012 došlo ke snížení rozlohy zemědělské půdy o cca 4,5 tis. ha, tj. o 0,1 %. Meziroční úbytek ZPF v roce 2013 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 7,4 tis. ha, což je úbytek

větší cca o 0,2 tis. ha oproti roku 2012. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 2,9 tis. ha, tedy o 0,7 tis. ha více než v roce 2012. Výměra lesní půdy narostla o 1,8 tis. ha a výměra kategorií „zastavěné plochy a nádvoří a ostatní plochy“ o 2,3 tis. ha. Stále se zvyšuje výměra zahrad (o 0,2 tis. ha) a vodních ploch (o 0,4 tis. ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 0,2 tis. ha. Výměra chmelnic nevýrazně klesá, výměra vinic naopak stoupá o 0,1 tis. ha.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb. K 31. 12. 2013 byla celková výměra ve výši 3 548 tis. ha, tj. větší oproti předchozímu roku o 4 710 ha a přírůstek byl tak o 2,7 tis. ha větší než v roce 2012.

Rozdíl mezi evidencí zemědělské půdy podle LPIS a ČÚZK ve výši 671 tis. ha je dán odlišnou metodikou evidence a aktualizací výměr jednotlivých druhů pozemků, přičemž v zákoně o zemědělství se započítává do výměry zemědělsky obhospodařované půdy rovněž výměra rychle rostoucích dřevin, zalesněné půdy a rybníků. V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2013 do kategorie travních porostů zařazeno celkem 378 tis. ha v horské oblasti, v ostatních méně příznivých oblastech 334 tis. ha a ve specifických oblastech 140 tis. ha, které představují celkem oprávněnou plochu 852 tis. ha tj. o cca 6 tis. ha více než v roce 2012. Z celkové plochy travních porostů evidovaných v LPIS představují plochy zařazené do LFA 85,9 %. Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy 50,5 %.

- **Agrární produkce**

- Rostlinná produkce**

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2013, tj. 1 413,1 tis. ha (meziročně menší o 2,8 %), zaujímaly největší podíl pšenice (829,4 tis. ha, tj. 58,7 % celkové plochy) a ječmen (349,0 tis. ha, 24,7 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrno s výměrou 96,9 tis. ha, podílející se 6,9 % na celkové ploše obilovin. Na sklizňové ploše obilovin se dále podílelo triticales (46,8 tis. ha, 3,3 %), oves (43,6 tis. ha, 3,1 %), žito (37,5 tis. ha, 2,7 %) a ostatní obiloviny, především proso, čirok a pohanka (10,0 tis. ha, tj. 0,7 % celkové plochy obilovin).

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2013, dosáhla výše 7 512,6 tis. t, což proti předchozímu méně úrodnému roku představuje nárůst o 13,9 %. Objem produkce je téměř srovnatelný s průměrem předchozích 10 let, jenž činí 7 437,4 tis. t. Na celkové produkci se podílela nejvyšším objemem pšenice, a to 4 700,7 tis. t (tj. 62,6 %), ječmene bylo sklizeno 1 593,8 tis. t (21,2 %), kukuřice 675,4 tis. t (9,0 %) a dalších obilovin (triticales, žito, oves a minoritní druhy) celkem 542,8 tis. t.

Cukrová řepa pro výrobu cukru se v ČR v roce 2013 pěstovala na ploše 52,7 tis. ha (101,9 % skutečnosti předchozího roku). Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené

cukernatosti dosáhl hodnoty 62,79 t¹ (ve srovnání s rokem 2012/13 byl o 6,5 % nižší). Cukernatost řepy se ve srovnání s rokem 2012/13 v průměru zvýšila o 3,5 % na 17,59 %. Podle předběžných údajů se výroba bílého cukru vyrobeného v ČR v roce 2013/14 snížila o 4,3 % na 512,3 tis. t.

V ČR v hospodářském roce 2013/14 pokračoval trend snižování produkční plochy brambor. Meziročně klesly produkční plochy brambor celkem (se zápočtem ploch domácností) o 2,6 % na 29,3 tis. ha. Celková nabídka brambor ve výši 968,9 tis. t představovala proti roku 2012/13 pokles o 9,1 %.

Dle definitivních údajů o sklizni zveřejněných ČSÚ byla sklizňová plocha olejnin v marketingovém roce 2013/14 celkem 486,9 tis. ha, což představuje meziroční nárůst o 3,4 %. Průměrný hektarový výnos meziročně rovněž mírně vzrostl, a to na 3,15 t/ha. Celková produkce olejnin se tak výrazně meziročně značně zvýšila (o 26,7 %) a dosáhla 1 533,7 tis. t, z čehož 94,1 % tvořila produkce řepky.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2013/14 pěstovala v ČR na rekordně rozsáhlé produkční ploše 418,8 tis. ha, což představuje meziroční nárůst o 4,4 %. Objem produkce řepky proti předchozímu roku vzrostl o 30,1 % na 1 443,2 tis. t, a to především díky vysokému průměrnému výnosu 3,45 t/ha (jenž byl historicky druhý nejvyšší od roku 2004, kdy bylo dosaženo 3,60 t/ha).

Podle údajů ÚKZÚZ činila v roce 2013 celková sklizňová plocha chmele v ČR 4 319 ha a sklídilo se celkem 5 329,8 t chmele (meziročně o 23,1 % více) s průměrným výnosem 1,23 t/ha (2012 – 0,99 t/ha). V roce 2013 bylo v rámci dotačního programu 3.h.) uznaná certifikovaná sadba vyplaceno celkem 17,9 mil. Kč, což je o 14 mil. Kč více v porovnání s rokem 2012. Celkem bylo tak vysázeno 1 303 648 ks certifikované sadby na ploše 417,35 ha, což je o 200,75 ha více proti roku 2012. V roce 2013 byla obnova porostů provedena odrůdami ŽPČ (344,2 ha), Sládek (31,8 ha), Kazbek (17,4 ha), Premiant (16,1 ha) Saaz Late (5,6 ha) a Saaz Special (1,9 ha).

Podle údajů ČSÚ činila v ČR v roce 2013 celková produkce ovoce (včetně dpočtu domácností) 311,4 tis. t. Tato úroda byla o 4 % vyšší v porovnání se sklizní ovoce v roce 2012.

V ČR výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dpočtu domácností) v roce 2013 nepatrně vzrostla na 12,6 tis. ha. Celková produkce zeleniny v roce 2013 byla 239,7 tis. t, tj. meziroční zvýšení o 3 %.

V roce 2013 zůstal podle Registru vinic ÚKZÚZ produkční potenciál vinic v ČR stejný jako v roce předchozím a činil 19 633 ha. Z toho bylo 17 464 ha vinic osázených. Zbývající plochu tvořily vinice vykloučené (71 ha), s právem na opětovnou výsadbu vinic (853 ha)

¹ Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

a stávající práva na výsadbu v rezervě (1 245 ha). Dvě třetiny plochy vinic byly osázeny moštovými bílými odrůdami a jedna třetina odrůdami moštovými modrými. Zanedbatelný podíl (necele 0,5%) připadl na stolní podnožové odrůdy.

Živočišná produkce

Stavy skotu celkem v ČR se podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2013 v meziročním srovnání téměř nezměnily (index 99,9 %) a dosáhly 1 352,8 tis. ks. Také v jednotlivých kategoriích nedošlo k výrazným změnám.

V ČR výroba mléka mírně vzrostla zejména vlivem mírného vzrůstu stavů dojnic. Celková výroba mléka se zvýšila o 1,2 % na 2 774,5 mil. l, z toho meziroční přírůstek souvisel zejména se zvýšením stavů dojnic. Poprvé od vstupu do EU meziročně stavy dojnic vzrostly a v průměru dosáhly 372,7 tis. ks, což je o 1,1 % více než v roce 2012. Dlouhodobý růst mléčné užitkovosti se naopak velmi zpomalil. Průměrná užitkovost vzrostla jen o 10,8 l na 7 443,4 l/ks.

Dlouhodobý pokles stavů prasat v ČR, který se výrazně prohloubil v předchozích letech (2007-2012) se v roce 2013 podařilo zastavit. Česká republika se řadila v rámci EU 28 k těm zemím, kde v roce 2013 došlo k oživení chovů prasat. Podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2013 se stavy prasat celkem v ČR meziročně zvýšily o 0,5 % (tj. o 7,8 tis. ks).

Podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2013 se stavy drůbeže celkem v meziročním srovnání zvýšily o 12,4 % na 23,3 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm ale klesly o 1,1 % na 11,7 mil. ks, zatímco stavy kuřat na chov výrazně vzrostly o 25,3 % na 3,4 mil. ks. Stavy slepic se zvýšily o 35,3 % na 7,2 mil. ks. U ostatní drůbeže vzrostl počet hus (o 33,9 % na 19,6 tis. ks), kachen (o 9,0 % na 271,8 tis. ks) i krůt (o 37,4 % na 440,0 tis. ks).

V ČR se celková produkce drůbežího masa v roce 2013 meziročně snížila o 4,3 % na 176,6 tis. t j. hm. (235,5 tis. t ž. hm.), tj. přibližně 1,9 % produkce zemí EU. V roce 2013 dosáhla podle ČSÚ celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, 124,1 tis. t (v přepočtu 2 159,9 mil. ks), tj. přibližně 1,7 % produkce zemí EU. Produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru meziročně vzrostla o 7,3 % na 70,9 tis. t (1 233,5 mil. ks), v domácích hospodářstvích dosáhla hodnoty 53,2 tis. t (926,1 mil. ks). Produkce násadových vajec činila podle odhadu ÚZEI přibližně 17,7 tis. t (308,4 mil. ks). Celková produkce vajec v roce 2013 meziročně vzrostla o 10,3 tis. t. Průměrná roční snáška vajec na slepici v užitkových chovech dosáhla 308,1 ks, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ zůstala na stejné úrovni jako v roce 2012, a to 195 ks vajec.

K 1. 4. 2013 bylo v ČR evidováno celkem 220,5 tis. ks ovcí a beranů, což je pokles o 0,5 tis. ks (0,2 %). V kategorii bahníc vzrostly stavy ze 120,3 tis. ks v roce 2012 na 125,1 tis. ks v roce 2013. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2013 evidováno 24,0 tis. ks, což je o 1,8 % více než v předchozím roce.

- **Obnovitelné zdroje energie**

Dne 17. září 2013 byl prezidentem ČR podepsán zákon ze dne 13. září 2013, kterým se mění zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie. Novela zákona omezuje podporu pro nové výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanoví maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, který bude vybírán od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavádí 10% odvod z elektřiny ze slunečního zařízení od 1. 1. 2014 pro výrobní elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, i když tento podíl meziročně klesá – z 63,9 % v roce 2011 na 62,4 % v roce následujícím. Je to způsobeno především růstem podílu bioplynu na 11,4 % v roce 2012. Podíly ostatních druhů obnovitelné energie se udržují na více méně stejné úrovni, u fotovoltaických systémů došlo i k poklesu podílu jimi vyrobené elektrické energie a u kapalných biopaliv na celkové energii z OZE.

Užití biopaliv v České republice je v současné době určováno z hlediska právních předpisů především povinností jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám. Tato povinnost byla poprvé zavedena od září 2007 pro přídavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přídavek bioetanolu do benzínu.

Tuzemská výroba bioetanolu se v roce 2013 zvýšila o 2 % ve srovnání s rokem 2012, dále se opět snížil jeho dovoz o 61,8 % a naopak o 5 % stoupl vývoz. Výrazně se zvýšila spotřeba paliva E85 o 45,5%.

- **Cenový vývoj na agrárním trhu**

V roce 2013 došlo k meziročnímu zvýšení cen zemědělských výrobců o 4,5 %. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku ve stejné době vzrostly menší měrou, a to o 2,8 %, spotřebitelské ceny se zvýšily naopak výrazněji, a to o 4,9 %, a ceny vstupů do zemědělství byly meziročně vyšší o 3,1 %.

Meziroční nárůst CZV v rostlinné výrobě byl v roce 2013 vyšší než v roce 2012 (o 2,4 p. b.) a dosáhl 5,1 %. Cena zeleniny a květin se meziročně zvýšila o 12,4 %. U brambor celkem došlo v roce 2013 k nejvýraznějšímu meziročnímu zvýšení ceny ze všech sledovaných komodit, zatímco v roce 2012 jejich cena meziročně poklesla. U obilovin byl v roce 2012 meziroční nárůst cen o 4,4 %, v roce 2013 již o 5 %. Cena cukrové řepy a ovoce se v roce 2013 vzhledem k roku 2012 téměř nezměnila a u olejnin nepatrně poklesla (o 1,1 %).

Průměrný nárůst CZV živočišných komodit byl v roce 2013 ve srovnání s rokem 2012 nižší o 1,6 p. b., a činil 3,8 %. Nejvýraznější meziroční zvýšení cen zaznamenaly mléko a drůbež, zatímco snížení ceny bylo vykázáno u vajec (o 20,0 %).

- **Agrární zahraniční obchod (AZO)**

Obrat českého AZO se v roce 2013 meziročně zvýšil o 20,2 mld. Kč, tj. o 6,3 %, na 341,5 mld. Kč. Z toho vývoz vzrostl o 10,6 mld. Kč, tj. o 7,2 %, na 158,9 mld. Kč, a dovoz o 9,6 mld. Kč, tj. o 5,5 %, na 182,6 mld. Kč. Vzhledem k vyšší hodnotě a tempu přírůstku na straně vývozu nežli dovozu poklesl schodek bilance českého AZO o 1,0 mld. Kč na 23,7 mld. Kč a stupeň krytí dovozu vývozem se zvýšil o 1,3 p. b. na 87,0 %, což jsou nejprůzračnější hodnoty od vstupu ČR do EU. Ke snížení záporné obchodní bilance však došlo jen v rámci AZO ČR s třetími zeměmi, a to o 1,1 mld. Kč na 12,2 mld. Kč, zatímco v rámci agrárního obchodu s ostatními členy EU se bilanční schodek nepatrně zvýšil o 76,5 mil. Kč na 11,5 mld. Kč.

- **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

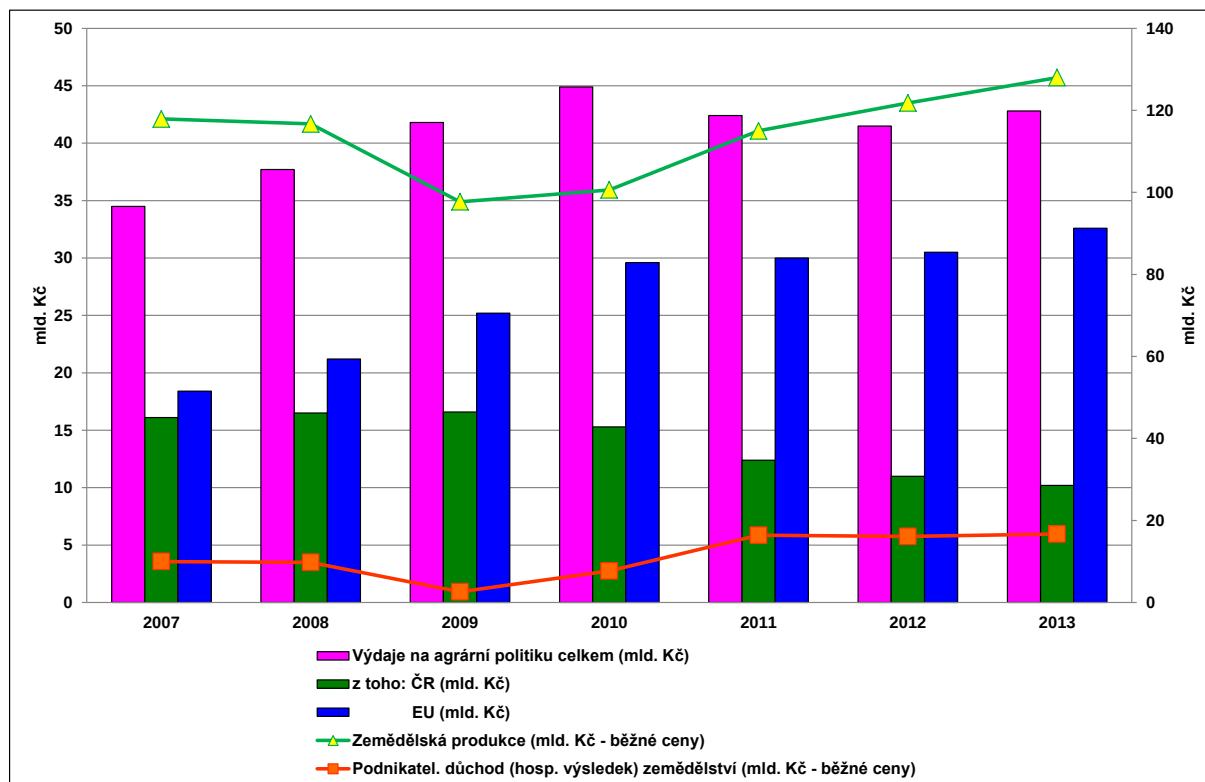
Rok 2013 představuje vůči výsledkům 2012 stabilizaci odvětví zemědělství s mírným nárůstem všech ukazatelů SZÚ v průměru o 4 %. Ekonomický výsledek v roce 2013 dosáhl hodnoty 16,7 mld. Kč. Přitom produkce zemědělského odvětví vzrostla o 4,7 % (s téměř shodným růstem produkce RV i ŽV), mezispotřeba rostla o něco rychleji (o 5,5 %). Podílové ukazatele v letech 2012 a 2013 se téměř nezměnily. To také dokazuje stabilitu odvětví zemědělství v roce 2013. Nejvíce vzrostl podíl mezispotřeby na produkci zemědělského odvětví (o 0,59 p. b.) a naopak nejvíce poklesl podíl důchodu z faktorů na tomto ukazateli (o 0,61 p. b.). Z uvedených podílů vyplývá nevýznamné zhoršení efektivnosti celého odvětví.

Ekonomická úroveň vyjádřená ukazatelem ČPH/AWU se zvýšila u podniků fyzických i právnických osob (o 6,6 % u PFO, o 2,9 % u PPO), zejména v důsledku meziročního zlepšení výnosové stránky hospodaření zemědělských podniků. Zlepšení ekonomické situace zemědělských podniků v roce 2012 bylo způsobeno vyššími realizačními cenami většiny hlavních rostlinných komodit a příznivějšími výkupními cenami vepřového a hovězího masa. Příznivě působila také vyšší užitkovost v živočišné výrobě. Nepříznivě naopak působil pokles cen kravského mléka průměrně o 6,2 % na 7,8 Kč/litr.

Důsledkem vyšších cen zemědělských výrobců a vyšší užitkovosti v živočišné výrobě se průměrná celková produkce na hektar z. p. zvýšila o 6,1 %, produkce rostlinné výroby na hektar z. p. vzrostla o 3,5 % a produkce živočišné výroby na hektar z. p. o 5,5 %. K celkově lepší ekonomické úrovni zemědělských podniků přispěla i ostatní produkce, která se meziročně zvýšila o 30 % na 3 255 Kč/ha. Podílela se tak 9,4 % na celkové hodnotě zemědělské produkce.

Meziroční nárůst nákladů zemědělské výroby částečně zmírnil pozitivní vývoj výnosové úrovně podniků. Příčinou bylo zvýšení cen vstupů do zemědělství v roce 2012. Rozhodující měrou se na celkových nákladech podílí výrobní spotřeba. Náklady na výrobní spotřebu v přepočtu na hektar z. p. se v průměru zvýšily o 5,9 %, přičemž více vzrostly u PPO

(o 5,8 %) než u PFO (4,1 %). Na zvýšení výrobní spotřeby v přepočtu na hektar se podílely všechny rozhodující přímé náklady.

Pramen: ČSÚ – souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

• Souhrnné hodnocení agrární politiky

Celkové podpory se v roce 2013 meziročně zvýšily ze 41,5 mld. Kč na 42,7 mld. Kč, tj. téměř o 3%. Podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se zvýšily z 33,8 mld. Kč na 35,1 mld. Kč, tj. o 3,9 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo meziroční zvýšení výdajů ze zdrojů EU o 7,2 % a z národních dotací MZe o 13,8 %.

Největší podíl podpor připadl v roce 2013 na přímé platby (55,3 %), což představuje proti roku 2012 nárůst podílu o 4,1 p. b. Druhou největší složku podpor představují podpory v rámci PRV, jejichž podíl v roce 2013 na úrovni 25,9 % proti roku 2012 poklesl o 2,7 p. b. Podíl zdrojů EU na celkových podporách do českého agrárního sektoru se zvýšil ze 73,1 % v roce 2012 na 76,1 % v roce 2013.

Podle klasifikace EU se největší část podpor nadále soustřeďuje v Pilíři I (podpora příjmů podniků). Podpory v tomto pilíři včetně podpory cen v roce 2013 zaujímaly 62,6 % z celkových podpor. Podíl podpor v rámci Pilíře II (podpory rozvoje venkova) tak meziročně klesl z 32,1 % na 30,1 %.

Dlouhodobě nejvíce podpor připadá na podpory příjmů podniků (včetně plateb LFA), jejichž podíl se v obou sledovaných letech přesahuje 60 % (v roce 2013 téměř 65 %). Druhý

největší objem podpor (kolem 15 % v obou sledovaných letech) se týká zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu. Na úkor zvýšení důchodových podpor však došlo k výraznějšímu meziročnímu snížení podílu podpor na restrukturalizaci a modernizaci, tedy podpor vlastního zvyšování konkurenceschopnosti agrárního sektoru. Z uvedených údajů je zřejmé, že zemědělská politika ČR po vstupu do EU je prostřednictvím Pilíře I a plateb LFA nadále orientována více na podporu příjmů zemědělských podniků než na podpory směřující k potřebné restrukturalizaci a zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a potravinářství.

Návrh opatření v oblasti agrární politiky ke Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2013 (podle ustanovení §6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství)

Dosáhnout liberální, ale spravedlivé pojetí zemědělství EU.

- Podporovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu a usilovat o nastavení rovných podmínek pro všechny státy Evropské Unie.
- Aktivně se podílet na vytváření zjednodušené, přitom ale efektivní a silné společné zemědělské politiky.
- Vytvářet vhodné podmínky pro zvyšování přidané hodnoty zemědělské produkce.

Zvýšit kvalitu životního prostředí a krajiny, podpořit kvalitu života na venkově a podporovat kvalitní potraviny.

- Zaváděním vhodných zemědělských technologií napomáhat k prevenci klimatických rizik (např. povodní). Podporovat výrazné snížení rizik vodních a větrných erozí.
- „Akčním plánem ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015“ podporovat ekologické zemědělství tak, aby do konce roku 2015 dosáhla výměra zemědělské půdy 15 % s důrazem na navýšení produkce biopotravin.
- Podporovat udržení dostatku kvalitní vody v krajině.
- Rozvíjet strukturálně vyváženější zemědělský sektor, který bude schopen významně přispívat k trvalému zajištění potravinové bezpečnosti.
- Podporou sdružování více prvovýrobních subjektů do společných výrobních provozoven a prodejních míst zvýšit provázanost domácích zemědělských podniků s českým potravinářským průmyslem.
- Udržovat funkční, konkurenceschopný a strukturálně vyvážený agro-potravinářský sektor.
- Z hlediska ochrany půdy před degradací její kvality podporovat živočišnou výrobu, která strukturou spotřeby píce a další rostlinné produkce vyvolává rozmanitost pěstovaných plodin a následně zajišťuje přísun nepostradatelných statkových hnojiv.
- Podporovat zlepšení hospodářské, ekologické a sociální funkce lesů.

- Podporovat zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a podpora diverzifikace hospodářství venkova.
- Nadále realizovat opatření pro podporu nákupu zemědělské půdy do vlastnictví samotných zemědělců s cílem zvyšování jejich motivace k hospodaření.
- Posílit důvěru obyvatel České republiky v tuzemské potraviny.
- Zvyšováním bezpečnosti a kvality českých a moravských potravin a biopotravin zvyšovat jejich produkci. Typickým označením usnadnit spotřebitelům jejich identifikaci.
- „Strategickým plánem pro rozvoj chovu ryb do roku 2024“ podporovat naplňování podmínek Společné rybářské politiky Evropské unie v České republice.
- Posílit infrastrukturu venkova a podporovat občanskou vybavenost a služby s využitím Programu rozvoje a venkova.

Podporovat růst konkurenceschopnosti a omezit byrokracii podnikání v zemědělském sektoru.

- Podporovat agro-potravinářský export (know-how, komodity, technologie) z ČR do třetích zemí.
- Usnadnit nové generaci zemědělců vstup do zemědělského podnikatelského prostoru za pomoci vhodných nástrojů.
- Podporovat růst konkurenceschopnosti u všech typů a forem zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- V souladu s připravovaným zjednodušováním SZP maximálně omezit administrativní požadavky na české zemědělské podnikatele a snížit tak jejich administrativní a byrokratickou zátěž.
- Podporovat transfer výsledků tuzemského i nadnárodního evropského výzkumu do praxe v agrárním sektoru.
- Zajišťovat českým zemědělským podnikatelům v rámci projektu e-AGRI neustálý přísun potřebných informací a poskytování co možná nejširší komunikace s úřady státní správy v resortu zemědělství.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

V roce 2013 se ekonomika ČR nadále nacházela v recesi a došlo ke snížení HDP proti roku 2012 o 0,9 %. Pokles se však v průběhu roku postupně zmírňoval. Podíl zemědělství na hrubé přidané hodnotě v běžných cenách přitom nepatrně vzrostl o 0,02 p. b. Růst inflace se snížil na 1,4 % a koruna oslabila vůči euru a stagnovala vůči dolaru. Povětrnostní podmínky byly v Čechách poznamenány červnovými povodněmi, jinak byly pro zemědělství relativně příznivé. Podnikatelské prostředí v zemědělství bylo pozitivně ovlivněno pokračujícím růstem cen zemědělských výrobců v roce 2013 o 4,5 %.

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

V roce 2013 došlo v ČR k poklesu HDP, který ve stálých cenách činil 0,9 %, což navázalo na pokles HDP z předchozího roku (tab. T1.1/01). Na mezičtvrtletních růstech HDP lze dokumentovat, že ČR vystoupila z recese ve 2. čtvrtletí 2013, přičemž ve 4. čtvrtletí HDP mezičtvrtletně vzrostl o 1,5 %. Pokles HDP byl ve srovnání s eurozónou² silnější (pokles o 0,4 %³), přičemž EU 28 pouze stagnovala (reálný růst o 0,1 %).

² Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2013 sedmnáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko, Řecko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko a Estonsko.

³ Platnost ke 4. 6. 2014.

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství¹⁾

Ukazatel	MJ	2012	2013
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	3 845,9	3 883,8
	meziroční index	100,6	101,0
Hrubý domácí produkt - s. c. (sezónně očištěno)	meziroční index	99,0	99,1
	EU 28 = 100	81	.
Úroveň HDP na obyvatele²⁾	EU 15 = 100	74	.
	Kč	25 112	25 128
Průměrná měsíční mzda (nominální)³⁾	meziroční index	102,7	100,1
	%	3,3	1,4
Průměrná míra inflace	%	3,69	3,19
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům⁴⁾	%	148,6	188,0
Obchodní bilance	mld. Kč	-51,3	-56,0
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	-101,0	-81,3
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	1 775,4	1 788,2
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí⁵⁾	mld. Kč	-4,20	-1,44
Deficit sektoru vládních institucí⁵⁾	% HDP	46,16	46,04
Dluh sektoru vládních institucí⁵⁾	% HDP	7,0	7,0
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr)⁶⁾	%	25,143	25,974
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	19,583	19,565
- Kč/\$	Kč		

1) Tabulka obsahuje údaje zveřejněné do 2. 4. 2014.

2) Přepočet pomocí parity kupní síly; pro rok 2013 nebyly údaje ke dni zpracování zveřejněny.

3) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

4) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

5) Saldo sektoru vládních institucí podle metodiky Evropského systému národních účtů (ESA 1995).

6) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V roce 2012 ČR dosáhla 81 % průměrné úrovně objemového indexu HDP na obyvatele v paritě kupní síly za EU 27⁴. Na základě ekonomického vývoje v ČR a v EU 28 v roce 2013 nelze očekávat zlepšení tohoto ukazatele.

Na poptávkové straně se na celkovém ekonomickém poklesu v roce 2013 ve stálých cenách po sezónním očištění podílela především tvorba hrubého kapitálu, která se meziročně snížila o 4 %, a výdaje domácností, které se snížily meziročně o 0,2 %. Naopak pozitivně působil zahraniční obchod meziročním zvýšením vývozu zboží a služeb o 0,1 % a dovozu o 0,5 % a zejména výdaje vládních institucí, které se zvýšily o 1,9 %. Na nabídkové straně ekonomiky poklesla HPH ve stálých cenách po sezónním očištění o 0,8 %, přičemž nejvíce poklesla HPH zemědělství, lesnictví a rybářství, a to o 9,9 %. HPH zpracovatelského průmyslu se meziročně snížila pouze mírně a představovala 99,8 % úrovně roku 2012.

Obchodní bilance ČR celkem v roce 2013 dosáhla opětovně kladné hodnoty a skončila nejvyšším přebytkem v historii samostatné ČR ve výši 188 mld. Kč při meziročním zvýšení

⁴ Shodně i v rámci EU 28 při zpětném započítání Chorvatska, které do EU přistoupilo k 1. 7. 2013.

o 39 mld. Kč⁵. Této bilance bylo dosaženo při meziročním nárůstu vývozu o 56 mld. Kč a současném růstu dovozu o 17 mld. Kč.

Obecná míra nezaměstnanosti byla v celoročním průměru v roce 2013 stejně jako v roce 2012 na úrovni 7,0 %. Nezaměstnanost v průběhu roku 2013 však měla, na rozdíl od předchozího roku, klesající trend. Průměrná míra nezaměstnanosti byla i v roce 2013 v ČR významně nižší než průměr všech členských států EU (10,9 %) i eurozóny (12,1 %), kde v roce 2013 došlo k nárůstu míry nezaměstnanosti o 0,4 p. b. (EU 28), resp. o 0,7 p. b. (eurozóna) ve srovnání s rokem 2012. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda⁶ dosáhla v roce 2013 úrovně 25 128 Kč, čímž se meziročně pouze nepatrně zvýšila o 0,1 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy poklesly o 1,3 %. V podnikatelské sféře poprvé v historii ČR nominální mzda klesla, a to o 0,1 % a reálně poklesla o 1,5 %. V nepodnikatelské sféře došlo k mírnému nárůstu průměrné nominální mzdy o 0,9 %, v důsledku čehož se reálná mzda snížila pouze o 0,4 %.

Deficit sektoru vládních institucí vyjádřený podílem na HDP se v roce 2013 meziročně snížil o 2,76 p. b.

Míra inflace za rok 2013 činila 1,4 %, čímž meziročně poklesla o 1,9 p. b. Cenový růst byl nejvyšší u potravin a nealkoholických nápojů (o 4,9 %), dále alkoholických nápojů a tabáku (o 3,6 %) a v oblasti zdraví (o 2,4 %). K poklesu cen došlo nejvýrazněji u pošt a telekomunikací (o 8,9 %), dále u odívání a obuvi (o 0,9 %) a v dopravě (o 0,7 %). Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průměru klesly o 0,5 p. b. Průměrný nominální devizový kurz české koruny v roce 2013 proti roku 2012 poklesl vůči euru o 3,3 %, vůči dolaru naopak koruna nepatrně posílila o 0,1 %. Kurz koruny vůči euru i dolaru výrazně oslabil v listopadu po provedené intervenci ČNB.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2013 na celkové tvorbě HPH v základních b. c.⁷ 1,57 %, což představuje meziroční nepatrný nárůst o 0,02 p. b. (tab. T1/1.02 a příl. tab. 1/1.01). V případě potravinářského průmyslu ke změně podílu na celkové tvorbě HPH, který činil 2,44 %, nedošlo. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2005 poklesl uvedený podíl v případě odvětví zemědělství o 0,1 p. b. a u potravinářského průmyslu

⁵ Na základě údajů ČNB o platební bilanci za I.-IV. Q 2012 a 2013. Podle statistiky zahraničního obchodu se zbožím v přeshraničním pojetí, vykazované ČSÚ podle předpisů EU na základě celních statistik a ocenění vývozu v cenách FOB a dovozu v cenách CIF, dosáhla bilance v roce 2013 hodnoty 351 mld. Kč při meziročním zvýšení o 45 mld. Kč. Vývoz se podle údajů ČSÚ zvýšil o 93 mld. Kč a dovoz o 48 mld. Kč (předběžné údaje).

⁶ Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

⁷ Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

vzrostl o 0,03 p. b. Vývoj cen zemědělských výrobců v roce 2013 vykázal meziroční nárůst o 4,5 %, čímž převýšil tempo růstu CZV v roce 2012, které činilo 3,8 %.

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2012	2013
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,36	2,38
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,55	1,57
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,44	2,44
Podíl zemědělství²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	0,89	0,90
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	4,83	5,02
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	6,25	6,49
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností³⁾ (%)	22,8	23,0
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾ (%)	20,0	20,2
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%)⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,62	2,63
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	2,23	2,25
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,75	2,73
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%)⁴⁾	78,2	80,3
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství⁵⁾	4,01	4,08
- MZe (kap. 329)	4,43	4,46
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,20	1,23

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Zemědělská prvovýroba, poskytované zemědělské služby a neoddělitelné nezemědělské činnosti; rok 2012 semidefinitivní údaj, rok 2013 předběžný údaj.

3) Údaj na základě čtvrtletních statistik rodinných účtů.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu a rovněž podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu se meziročně zvýšil a činil 5,0 % v případě vývozu a 6,5 % v případě dovozu. Agrární vývoz se v roce 2013 zvýšil proti roku 2012 o 7,2 % a agrární dovoz narostl o 5,5 %. Následkem těchto zvýšení se bilanční schodek AZO meziročně snížil o více než 1 mld. Kč na úroveň 23,7 mld. Kč. Současně došlo ke zvýšení stupně krytí agrárních dovozů vývozy na 87 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby se podle čtvrtletních údajů v roce 2013 v ČR ve srovnání s rokem 2012 zvýšil o 0,2 p. b. na 23,0 %, přičemž zvýšení se týkalo samotných výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje, které představovaly 20,2 % celkových výdajů.

Podle údajů ČSÚ⁸ došlo v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství v roce 2013 k poklesu počtu zaměstnanců o 0,9 % proti roku 2012. Současně však došlo k nepatrnému

⁸ Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

zvýšení podílu zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,01 p. b. na 2,63 %. Z toho podíl zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) dokonce vzrostl o 0,02 p. b. Zemědělství je nadále charakterizováno mzdovou disparitou a zaostává v úrovni průměrných mezd za průměrem ČR. V roce 2013 se toto zaostávání snížilo na úroveň 80 %. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 2,8 % a byl o 2,7 p. b. vyšší než průměr celkového růstu mezd v ČR. Protože růst nominální mzdy v zemědělství byl vyšší než míra inflace, došlo zde k nárůstu reálné mzdy o 1,4 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2013 zvýšil o 0,07 p. b. na 4,08 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2013 meziročně zvýšily o 1,8 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se zvýšily ve srovnání s rokem 2012 o 3,8 %.

1.2 *Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor*

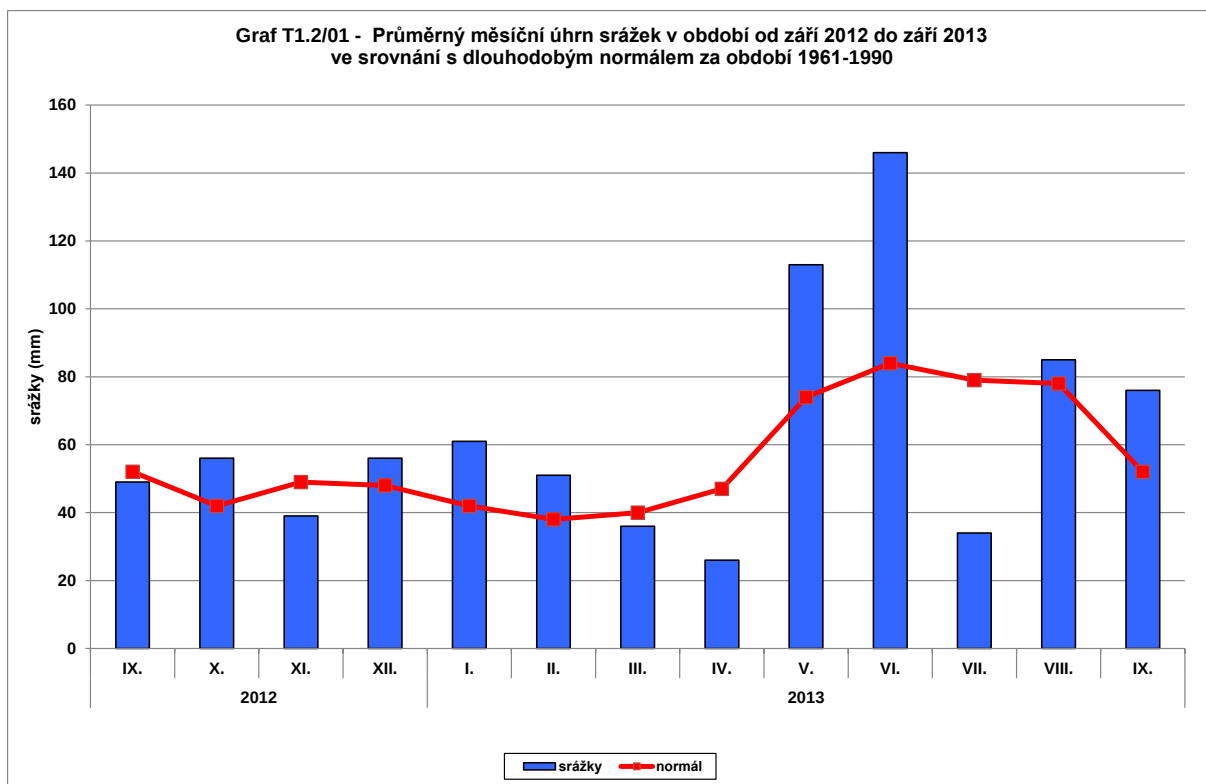
Povětrnostní podmínky v ČR charakterizované měsíčními úhrny srážek a průměrnými měsíčními teplotami kolísaly v období od září 2012 do září 2013 kolem hodnot dlouhodobého normálu za období 1961-1990 a zvláště v případě naměřených srážek vykázaly několik významných odchylek. Vydatné květnové a červnové srážky vedly v Čechách k povodňovým situacím.

Úhrny srážek v období od září 2012 do září 2013

Měsíční srážkové úhrny se v období od září 2012 do září 2013 pohybovaly kolem hodnot normálu 1961-1990, srážkově nadnormální až silně nadnormální byly měsíce leden, květen, červen a září 2013. Naopak podnormální byly měsíce duben a červenec.

Úhrn srážek v květnu 2013 představoval 152 % normálu, v červnu potom 174 % normálu, šlo o nejvyšší červnový úhrn srážek od roku 1961. Vyšší srážkové úhrny byly přitom zaznamenány v Čechách než na Moravě. Vydatné srážky zapříčinily velmi silné nasycení území a ve spojitosti s výskytem dalších srážek na přelomu května a června vedly k povodňovým situacím.

Naopak relativně velmi suché byly měsíce červenec, s úhrnem srážek na úrovni 43 % normálu, a duben (55 % normálu).

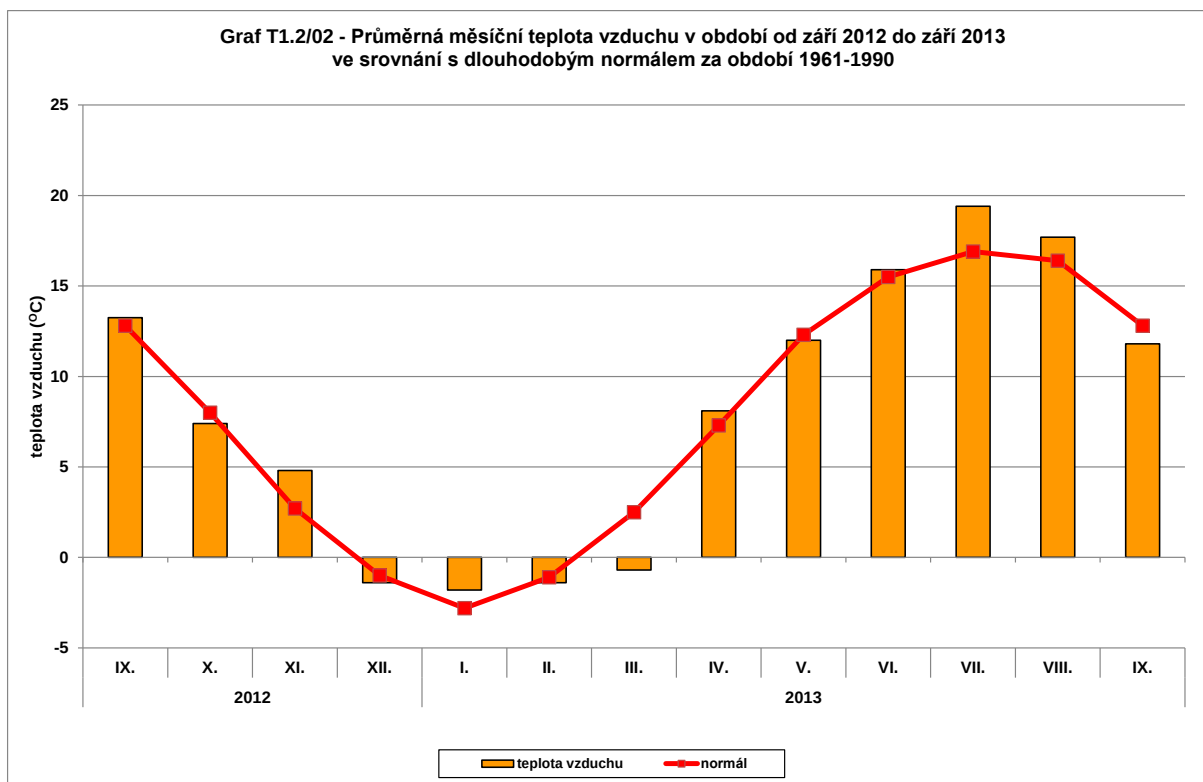

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Teploty vzduchu v období od září 2012 do září 2013

Průměrné měsíční teploty vzduchu v období od září 2012 do září 2013 kolísaly s relativně malými odchylkami kolem hodnot normálu 1961-1990. Teplé až velmi teplé v porovnání s normálem byly měsíce listopad 2012, červenec a srpen 2013, naopak chladný byl březen 2013.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

S výjimkou červnových povodní, které postihly zejména pěstitele zeleniny a produkci ryb, byl průběh počasí pro výnosy plodin relativně příznivý. Škody na pojištěných plodinách způsobené ostatními nepříznivými projevy počasí, zejména krupobitím, ale i vyzimováním a jarními mrazy, byly v roce 2013 nižší než v roce 2012 (viz kap. 6.4).

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů ovlivňovanými inflací, kurzem koruny, dále vývojem zahraničního obchodu, daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika. Významnou roli hraje i množství a kvalita právních předpisů, vymahatelnost práva a rozměr korupce. Pro zemědělské podnikatele má rozhodující význam úroveň unijních i národních podpor.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen vstupů do zemědělství v roce 2013 proti předešlému roku činil 103,1 %. Vysoký nárůst proti roku 2012 zaznamenaly zejména ceny služeb pro zemědělství. Ceny zemědělských výrobců v meziročním srovnání stouply v roce 2013 na 104,5 % úroveň roku 2012. Celkově ceny v rostlinné výrobě rostly výrazněji než v živočišné výrobě, nejvýrazněji vzrostly ceny brambor vč. sadby (podrobněji kap. 9).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů se zvýšily v roce 2013 na 104,9 % úrovně předchozího roku a tento růst byl více než trojnásobný než celková míra inflace.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Ve srovnání s EU je česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů poměřovaná k HDP, pod průměrem EU 28 a ve srovnání s většinou starých členských zemí EU je výrazně nižší.

V roce 2013 došlo v rámci rezortu zemědělství ve srovnání s rokem 2012 ke snížení předpisu daně z příjmu právnických osob a daně z příjmu fyzických osob podávajících daňové přiznání. Předpis daně z nemovitostí se meziročně v resortu zemědělství v roce 2013 snížil o necelých 5 % a předpis daně z přidané hodnoty v roce 2013 dosáhl pouze 29 % úrovně roku 2012. Objem vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“⁹ se v roce 2013 proti roku 2012 výrazně snížil (o téměř 30 %) v souvislosti se snížením nároku na vrácení spotřební daně zahrnuté do ceny nakoupené nafty z 60 % na 40 % (resp. z 85 % na 57 % v případě nafty s nejméně 30 % podílem MEŘO) prokazatelně spotřebované v zemědělské prvovýrobě od 1. 1. 2013. Vývoj zatížení zemědělských podnikatelských subjektů předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí příl. tab. 1.3/01.

Ze specifických daňových úlev ovlivňujících ekonomiku zemědělských podniků, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, se především jedná o:

- snížení sazby daně silniční o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě;
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními vlastníky zmiňované techniky).

Velký význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem MEŘO, které významně zvyšuje poptávku po řepce.

Úvěrové služby

V roce 2013 se meziročně zvýšil trend alokace úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 8,6 % za všechny typů úvěrů a pohledávek za klienty. Největší tempo nárůstu vykázaly krátkodobé úvěry. Dlouhodobé úvěry mají převážně investiční charakter a jejich podíl činil 74,2 % úvěrů a pohledávek obchodních bank za klienty. Při míře inflace na úrovni 1,4 % v roce 2013 se i nadále snižovaly úrokové sazby úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům. Alokaci úvěrů do zemědělství i v roce 2013 podporoval PGRLF

⁹ *Vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu dle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.*

poskytováním finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení v rámci investičního programu Zemědělec (podrobněji kap. 6.4).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Vedle vlastních aktivit zemědělských podniků ke snižování podnikatelského rizika, jako jsou diverzifikace nebo investice do preventivních opatření, a státem zajišťovaného systému prevence rizik nákaz zvířat a chorob rostlin hraje významnou roli zemědělské pojištění. Pojištění je důležitým nástrojem snižování dopadů řady rizik v rostlinné i živočišné produkci. Celkový objem pojistného za zemědělské pojištění vzrostl v roce 2013 o 1,5 % při vyšším nárůstu v pojištění plodin než v pojištění hospodářských zvířat. Výměra pojištěných plodin přesáhla 1,6 mil. ha. Podpora zemědělského pojištění poskytnutá PGRLF se v roce 2013 v důsledku zvýšení sazeb podpory zvýšila a za pojistné uhrazené v roce 2013 dosáhla výše 303 milionů Kč při průměrné sazbě 29 % z uhrazeného pojistného (podrobněji kap. 6.4).

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou, který je podrobněji popsán v kap. 7.2. Podíl pronajaté zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je po Slovensku v českém zemědělství nejvyšší ze všech zemí EU. Přitom ovšem více než jedna třetina pronajaté půdy obhospodařované zemědělskými podniky právnických osob připadá na půdu ve vlastnictví jejich členů nebo vlastníků (společníků)¹⁰. Celkově činil podíl pronajaté půdy v roce 2013 zhruba 75 %¹¹ a dlouhodobě (od počátku transformace) klesá, zatímco podíl vlastní obhospodařované půdy narůstá. Prodejní ceny zemědělské půdy v ČR v roce 2013 narostly, ve srovnání se státy EU 15 jsou však stále na nižší úrovni. Naproti tomu nájemné za zemědělskou půdu vzrostlo v roce 2013 zhruba o deset procent a průměrné nájemné za hektar zemědělské půdy dosáhlo úrovně cca 1 700 Kč při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku a době uzavření nájemní smlouvy.

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z hlavních priorit činnosti resortu MZe i přesto, že MZe je gestorem cca 40 % veškerých předpisů Evropské unie, které je nutné implementovat do našeho právního řádu a které v některých případech obsahují prvky regulace a byrokratické zátěže.

¹⁰ Zjištění z dotazníkového šetření ÚZEI realizovaného v roce 2010 se změřením na vlastnicko-uživatelské vztahy k zemědělské půdě provedené v rámci výzkumného záměru financovaného MZe (MZE0002725101 Analýza a vyhodnocování možností trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova ČR v podmínkách EU a Evropského modelu zemědělství).

¹¹ Odhad na základě údajů ČSÚ ze Strukturálních výsledků za zemědělství a trendu zvyšování podílu vlastní půdy v letech 2000-2010.

MZe se na procesech odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže aktivně podílelo v letech 2012 a 2013 spoluprací s Úřadem vlády tím, že u všech legislativních návrhů postupovalo při jejich projednávání v legislativním procesu podle usnesení vlády ze dne 14. prosince 2011 č. 922, o Obecných zásadách pro hodnocení dopadů regulace (RIA) a o změně Legislativních pravidel vlády a Jednacího řádu vlády. MZe v letech 2012 a 2013 rovněž spolupracovalo v oblasti odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže s MPO v souladu s usnesením vlády ze dne 9. srpna 2013 č. 595 ke Zprávě o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. prosince 2012 a k Závěrečné zprávě o stavu provedeného měření a přeměření administrativní zátěže podnikatelů.

MZe postupuje legislativní návrhy v rámci meziresortního připomínkového řízení k diskusi zainteresované veřejnosti, čímž vytváří předpoklady k dalšímu snižování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže.

Při MZe pracuje Antibyrokratická komise MZe (ABK), která byla zřízena ministrem zemědělství ve snaze snížit stoupající administrativní náročnost různých opatření uplatňovaných a využívaných v resortu MZe.

Příklady právních předpisů, jejich předkladatelem bylo v roce 2013 MZe, u kterých došlo ke snížení nadbytečné regulace a byrokratické zátěže, jsou:

- Vyhláška č. 21/2013 Sb., o stanovení podmínek při chovu psů a koček, s účinností od 30. 1. 2013, která zrušuje řady ochrany zvířat při veřejném vystoupení a řady ochrany zvířat při chovu psů a koček, pokud se jedná o chovná zvířata. Tím dochází ke snížení administrativní zátěže pořadatelů veřejných vystoupení a obcí a zjednodušení právní úpravy pro chovatele psů a koček, kteří se jejich chovem zabývají v rámci své podnikatelské činnosti.
- Vyhláška č. 372/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, s účinností od 1. 1. 2014 umožňuje osobám, které jsou držiteli platného osvědčení o odborné způsobilosti na úseku ochrany pokusných zvířat vydaného do 31. prosince 2012 před novelou zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, a které budou chtít i nadále vykonávat na úseku pokusných zvířat činnosti vyžadující odbornou způsobilost, absolvovat příslušný kurz ve zkrácené formě tak, aby si pouze doplnily své znalosti na úseku ochrany pokusných zvířat. Přijatá změna právní úpravy předpokládá v souvislosti se zkrácením doby kurzu odborné přípravy i snížení ekonomických dopadů na podnikatelské prostředí.

1.4 Důležitá rozhodnutí orgánů ČR a EU

1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2013

V roce 2013 bylo Parlamentem České republiky, vládou a MZe projednáno a schváleno několik desítek právních předpisů týkajících se bezprostředně zemědělství, mnoho jiných bylo

zpracováváno v různých stupních legislativního procesu, např. ve stadiu návrhu zákona, návrhu nařízení vlády nebo návrhu vyhlášky. Naprostá většina z těchto legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru byla v roce 2013 předkládána s cílem jejich implementace s předpisy Evropské unie, včetně zdokonalování právních předpisů z oblasti zemědělství.

Nejvýznamnější změnou právní úpravy v roce 2013 bylo přijetí zákona č. 279/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském, a další související zákony. Předmětem zákona je transformace Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského a Státní rostlinolékařské správy do jedné instituce, tj. Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, který bude spravovat agendy obou současných organizací, přičemž sloučení těchto dozorových organizací zajistí efektivnější chod státní správy v oblasti kontroly rostlinných komodit.

Další významné změny proběhly, při plnění závazků České republiky vyplývajících z členství v Evropské unii, přijetím následujících právních předpisů:

- zákon č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh, kterým se zajišťuje implementace nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010 ze dne 20. října 2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky, do právního řádu České republiky;
- zákon č. 232/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, a zákon č. 148/2003 Sb., o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů, který nově upravuje problematiku ochrany a reprodukce genofundu lesních dřevin. Povinnost chránit a reprodukovat genetické zdroje lesních dřevin vyplývá i z mezinárodních závazků České republiky. Zákon předpokládá vypracování Národního programu ochrany a reprodukce genofundu lesních dřevin s cílem vytvořit předpoklady pro organizační a věcné zabezpečení uchování a setrvalého využívání genetických zdrojů lesních dřevin významných pro lesní hospodářství České republiky, které se nacházejí na jejím území. V souladu se směrnicí Rady 1999/105/ES se upravuje definice uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin;
- zákon č. 275/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích, a zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, jehož předmětem je především přesnější vymezení působnosti zákona a doplnění některých definic základních pojmů. Dále je to úprava systému plánování rozvoje vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu. Místo pořizování nových plánů se zavádí z důvodu hospodárnosti jejich průběžná aktualizace. Zavádí se nově jednotný systém elektronické komunikace za účelem snížení administrativní náročnosti a upravují se procesy spojené se stávající evidencí nákladů a cen služby dodávky pitné vody a odvádění odpadních vod.

V roce 2013 rovněž ve velké intenzitě probíhal proces přípravy a schválení desítek prováděcích právních předpisů, a to ve formě nařízení vlády, zejména dotačního charakteru

v působnosti Státního zemědělského intervenčního fondu, a vyhlášek zejména k provedení většiny z výše uvedených zákonů.

Podrobný přehled legislativních opatření je uveden v příloze P1.

1.4.2 Důležitá rozhodnutí a právní akty orgánů EU v roce 2013

Dne 16. 12. 2013 byl Radou pro zemědělství a rybnářství společně s pravidly pro tzv. přechodné období přijat „legislativní balíček“, který obsahuje čtyři základní právní normy (nařízení) pro **Společnou zemědělskou politiku**:

- o přímých platbách – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009;
- o jednotné společné organizaci trhů – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007;
- o rozvoji venkova – Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005;
- o horizontálním financování, řízení a sledování SZP – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 ze dne 17. prosince 2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008.

V rámci **podpor malého rozsahu (de minimis)** v odvětví zemědělské prvovýroby přijala Komise nařízení, jehož prostřednictvím se má zvýšit strop a upřesnit definice podpor malého rozsahu, které nelze pokládat za podporu státní – nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis. Dle tohoto nařízení budou mít členské státy k dispozici větší manévrovací prostor pro poskytování podpor zejména v mimořádných situacích, aniž by to bylo považováno za narušení hospodářské soutěže.

Právní předpisy v **oblasti potravin a ochrany spotřebitele** byla v roce 2013 zaměřena především na zlepšení hospodářských podmínek produkce některých zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, jakož i jejich jakost, aby hospodářské subjekty a členské státy jasně a náležitě rozuměly definicím a obchodním názvům stanoveným pro některá odvětví, aby obchodní normy byly stanoveny horizontálně a aby byla nadále zohledňována očekávání spotřebitelů. Za tímto účelem byla přijata nařízení:

- prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1337/2013/EU, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011/EU, pokud jde o uvádění

země původu nebo místa provenience u čerstvého, chlazeného a zmrazeného vepřového, skopového, kozího a drůbežího masa;

- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) č. 658/2013 o zamítnutí žádosti o zápis do rejstříku zaručených tradičních specialit podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 (Pomazánkové máslo (ZTS)) (oznámeno pod číslem C(2013) 7615);
- nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1155/2013 ze dne 21. srpna 2013, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, pokud jde o informace o nepřítomnosti či sníženém obsahu lepku v potravinách;
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 o společné organizaci trhů (viz výše).

V **oblasti fytosanitární** – ochrana proti škodlivým organismům rostlin a rostlinných produktů – byla přijata důležitá prováděcí rozhodnutí, která zavádějí nová opatření:

- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) č. 92/2013 ze dne 18. února 2013 o dohledu, rostlinolékařských kontrolách a opatřeních, která mají být přijata v případě dřevěného obalového materiálu, jenž se v současnosti používá při přepravě některých vymezených komodit pocházejících z Číny;
- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) č. 754/2013 ze dne 11. prosince 2013 o opatřeních proti zavlékání *Guignardia citricarpa* Kiely (všech kmenů patogenních pro Citrus) do Unie a proti jejich rozšiřování na území Unie, pokud jde o Jihoafrickou republiku.

V oblasti přípravků na ochranu rostlin byla přijata další nařízení, která upravují požadavky na jejich údaje:

- nařízení Komise (EU) č. 283/2013 ze dne 1. března 2013, kterým se v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh stanoví požadavky na údaje o účinných látkách (ruší nařízení č. 544/2011);
- nařízení Komise (EU) č. 284/2013 ze dne 1. března 2013, kterým se v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh stanoví požadavky na údaje o přípravcích na ochranu rostlin.

V právních normách týkajících se **veterinární oblasti** – podmínky uvádění na trh a obchod byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 31/2013 ze dne 12. června 2013, kterou se mění směrnice Rady (EHS) č. 65/92, pokud jde o veterinární předpisy pro obchod se psy, kočkami a fretkami uvnitř Unie a jejich dovoz do Unie. V rámci právních předpisů, které se týkají přesunů zvířat v tzv. zájmovém chovu, tedy oblasti důležité pro odbornou i laickou veřejnost, byla přijata mj. tato nařízení:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 576/2013 ze dne 12. června 2013 o neobchodních přesunech zvířat v zájmovém chovu a o zrušení nařízení (ES) č. 998/2003, prováděcí nařízení Komise (EU) č. 577/2013 ze dne 28. června 2013

o vzorových identifikačních dokladech pro neobchodní přesuny psů, koček a fretek, vyhotovení seznamu území a třetích zemí a požadavcích na formát, grafickou úpravu a jazyky prohlášení potvrzujících splnění některých podmínek stanovených nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 576/2013;

- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) č. 519/2013 ze dne 21. října 2013, kterým se stanoví seznam území a třetích zemí, ze kterých je povolen dovoz psů, koček a fretek, a vzorové zdravotní osvědčení pro tento dovoz.

V rámci předpisů, týkajících se nálezů zvířat byly mj. přijaty:

- nařízení Komise (EU) č. 56/2013 ze dne 16. ledna 2013, kterým se mění přílohy I a IV nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií;
- nařízení Komise (EU) č. 630/2013 ze dne 28. června 2013, kterým se mění přílohy nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií;
- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) č. 76/2013 ze dne 4. února 2013, kterým se mění rozhodnutí (ES) 719/2009, kterým se některým členským státům povoluje přezkoumat jejich roční programy sledování BSE, jenž umožní řadě členských států, při splnění určitých podmínek, provést úpravu stávajícího rozsahu a struktury počtu povinných vyšetření skotu na BSE a zrušit monitoring BSE u zdravého skotu poraženého na jatkách v rámci normální porážky;
- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) č. 426/2013 ze dne 5. srpna 2013 o opatřeních proti zavlečení viru afrického moru prasat z některých třetích zemí nebo částí území třetích zemí, ve kterých byl potvrzen výskyt této choroby, do Unie a o zrušení rozhodnutí (EU) č. 78/2011;
- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) č. 503/2013 ze dne 11. října 2013, kterým se části Unie uznávají za prosté varroázy včel a kterým se stanoví doplňující záruky požadované při obchodu uvnitř Unie a dovozu do Unie pro ochranu jejich statusu jakožto částí prostých varroázy;
- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) č. 652/2013 ze dne 12. listopadu 2013 o sledování a ohlašování antimikrobiální rezistence zoonotických a kmenových bakterií;
- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) č. 764/2013 ze dne 13. prosince 2013 o veterinárních opatřeních pro tlumení klasického moru prasat v některých členských státech.

V rámci právních předpisů týkajících se produktů živočišného původu byla mj. přijata:

- nařízení Komise (EU) č. 101/2013 ze dne 4. února 2013 o použití kyseliny mléčné ke snižování povrchové mikrobiální kontaminace u jatečně upravených těl skotu;
- nařízení Komise (EU) č. 294/2013 ze dne 14. března 2013, kterým se mění a opravuje nařízení (EU) č. 142/2011, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady

(ES) č. 1069/2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a provádí směrnice Rady 97/78/ES, pokud jde o určité vzorky a předměty osvobozené od veterinárních kontrol na hranici podle uvedené směrnice;

- nařízení Komise (EU) č. 1079/2013 ze dne 31. října 2013, kterým se stanoví přechodná opatření k provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 a (ES) č. 854/2004;
- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) č. 417/2013 ze dne 31. července 2013, kterým se mění příloha III směrnice Rady (ES) č. 99/2002, kterou se stanoví veterinární předpisy pro produkci, zpracování, distribuci a dovoz produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě, pokud jde o doplnění ošetření pro vyloučení některých rizik pro zdraví zvířat souvisejících s masem.

V oblasti veterinárních léčiv bylo přijato nařízení Komise (EU) č. 122/2013 ze dne 12. února 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 1950/2006, kterým se v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 82/2001 o kodexu Společenství týkajícím se veterinárních léčivých přípravků stanoví seznam základních látek k léčbě koňovitých.

V oblasti krmiv, resp. krmných surovin, byla přijata 2 nařízení:

- nařízení Komise (EU) č. 68/2013 ze dne 16. ledna 2013 o katalogu pro krmné suroviny;
- nařízení Komise (EU) č. 691/2013 ze dne 19. července 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 152/2009, pokud jde o metody odběru vzorků a laboratorního zkoušení.

V roce 2013 probíhala finalizace legislativních textů dlouho očekávané reformy **Společné rybářské politiky (SRP)**. Politické dohody mezi Evropským parlamentem a Radou bylo dosaženo ohledně návrhu nařízení o SRP a návrhu nařízení o společné organizaci trhu s produkty rybolovu a akvakultury v květnu 2013 a dne 28. 12. 2013 bylo znění těchto dvou nařízení zveřejněno v Úředním věstníku EU:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1379/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné organizaci trhů s produkty rybolovu a akvakultury a o změně nařízení Rady (ES) č. 1184/2006 a (ES) č. 1224/2009 a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 104/2000;
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1380/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné rybářské politice, o změně nařízení Rady (ES) č. 1954/2003 a č. 1224/2009 a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 2371/2002 a č. 639/2004 a rozhodnutí Rady (ES) č. 585/2004).

Nařízení vstoupila v platnost k 1. lednu 2014 se strukturovaným a postupným harmonogramem provádění. Diskuse ohledně třetího legislativního návrhu reformy SRP, rámce Evropského námořního a rybářského fondu (EMFF) na období 2014-2020, přesáhla horizont roku 2013. Politické dohody v této otázce bylo dosaženo až v lednu 2014. Ke konci roku 2013 byly dále přijaty a zavedeny nové pokyny týkající se označování produktů rybolovu a akvakultury v EU.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

Celková suma vyplacená v rámci programu PRV v roce 2013 činila 11 mld. Kč, což bylo o 6,8 % méně než v roce 2012, na osu I připadalo tento rok 13,8 %, na osu II 59 % a na osu III 19,3 % vyplacených prostředků. Za víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP) bylo vynaloženo 0,05 mld. Kč. V rámci SAPS dosáhla v roce 2013 v ČR výše přímých plateb 100% úrovně plateb poskytovaných v EU 15. V roce 2013 byla již druhým rokem po sobě uplatňována modulace plateb. Ta se týkala všech přímých plateb, o které zemědělský podnik žádal, pokud jejich úhrn převyšoval 300 tis. €. Kromě toho byla poprvé při výplatě doplatek přímých plateb zemědělským podnikům nově zohledněna finanční kázeň. To znamenalo, že žadatelům, jejichž celkový součet přímých plateb převýšil úroveň 2 tis. €, byla snížena částka přesahující tento stanovený limit o 2,453658 %. Mezi přímé platby i nadále shodně patřily SAPS, oddělená platba za cukr, oddělená platba za rajčata a zvláštní podpory podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády 61/2012 Sb., směřované na citlivé sektory (brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu a ovce, popřípadě kozy, pasené na travních porostech). Zároveň v ČR došlo ke změně a místo Top-Up mohly v roce 2013 zemědělské podniky na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 671/2012, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 73/2009 žádat o přechodnou vnitrostátní podporu. V jejím rámci mohli žadatelé získat dotace na chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav na maso a na zemědělskou půdu. Objem finančních prostředků pro tento typ podpory byl pro rok 2013 vyčleněn ve výši zhruba 80 mil. Kč. Největší skupinu podpor představovaly dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2013 (totéž pro rok 2012). V rámci ostatních národních podpor a opatření institucí resortu MZe a jiných resortů šlo v roce 2013 zejména o podpory vyplacené z nákazového fondu, úvěrové výpomoci a dále o výdaje na tzv. obecné služby (tj. výzkum, servisní činnosti, programy MŽP, pozemkové úpravy a další). Další významnou skupinu podpor tvořily podpory poskytované prostřednictvím PGRLF (dotace úroků z úvěrů) především v rámci jeho investičních programů. PGRLF rovněž poskytl značnou pomoc z programu „Podpora pojištění“. Od roku 2013 je nově poskytována podpora nákupu půdy.

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013

Program rozvoje venkova na období 2007-2013 (PRV) umožňuje čerpání prostředků pro zemědělství a venkov z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Celková částka přidělených prostředků z EAFRD je přibližně 2,8 mld. €, což spolu s příspěvkem ze státního rozpočtu ČR představuje na celé sedmileté období částku 3,7 mld. €.

Cílem PRV je zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci 4 os. V roce 2013 byly vypláceny podpory jak na základě žádostí zaregistrovaných v roce 2013, tak na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Přehled opatření PRV podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2012 a 2013 je uveden v tab. T2.1/01. Mimo podpor v rámci opatření PRV byly v roce 2012 a 2013 hrazeny víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP). Celkové prostředky PRV zahrnují i spolufinancování ze státního rozpočtu.

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV (mil. Kč)^{1), 2), 6)}

Opatření	Název	2012			2013 ^p		
		celkem	z toho		celkem	z toho	
			ČR	EU		ČR	EU
Osa I ³⁾							
I.1.1	Modernizace zemědělských podniků	1 567	392	1 175	373	93	280
I.1.2	Investice do lesů	265	66	199	326	82	245
I.1.3	Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	588	147	441	434	109	326
I.1.4	Pozemkové úpravy ⁴⁾	352	88	264	118	30	89
I.3.1	Další odborné vzdělávání a informační činnost	57	14	43	40	10	30
I.3.2	Zahájení činnosti mladých zemědělců	161	40	121	55	14	41
I.3.3	Předčasné ukončení zemědělské činnosti	101	25	76	113	28	85
I.3.4	Využívání poradenských služeb	74	19	55	59	15	44
Celkem PRV - osa I		3 165	791	2 374	1 519	380	1 139
Osa II ⁵⁾							
II.1.1	Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)	1 204	241	963	1 995	399	1 596
II.1.2	Platby v rámci NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES	1	0	1	13	3	11
II.1.3	Agroenvironmentální opatření celkem, z toho:	4 399	880	3 519	4 377	875	3 502
	Ekologické zemědělství. NV č. 79/2007 Sb.	1 245	249	996	1 256	251	1 005
	Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007	2 160	432	1 728	2 194	439	1 755
	Zatrávňování orné půdy. NV č. 79/2007	412	82	330	349	70	279
	Pěstování mezipločin	214	43	171	215	43	172
	Biopásy	30	6	24	28	6	22
	Integrované systémy pěstování	338	68	270	334	67	268
II.2.1	Zalesňování zemědělské půdy	56	11	45	58	12	46
II.2.2	Platby v rámci Natura 2000 v lesích	2	0	1	0	0	0
II.2.3	Lesnicko-environmentální platby	3	1	2	2	0	1
II.2.4	Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	94	19	75	53	11	42
Celkem PRV - osa II		5 757	1 151	4 606	6 498	1 300	5 198
Osa III ³⁾							
III.1.1	Diverzifikace činností nezemědělské povahy	752	188	564	505	126	378
III.1.2	Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	219	55	164	249	62	187
III.1.3	Podpora cestovního ruchu	278	69	209	266	66	199
III.2.1	Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	523	131	392	749	187	562
III.2.2	Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	168	42	126	359	90	269
III.3.1	Vzdělávání a informace	5	1	4	0	0	0
Celkem PRV - osa III		1 945	486	1 459	2 127	532	1 595
Osa IV ³⁾							
IV.1.1	Místní akční skupina	153	31	122	124	25	99
IV.1.2	Realizace místní rozvojové strategie	681	136	545	624	125	499
IV.2.1	Realizace projektů spolupráce	69	14	55	65	13	52
Celkem PRV - osa IV		903	181	723	813	163	650
Osa V							
	Technická pomoc	45	11	34	60	15	45
Celkem PRV		11 816	2 620	9 195	11 016	2 389	8 628

p = předpoklad k 30. 6. 2014.

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2013.

2) V roce 2013 se výplácely převážně žádosti podané v roce 2012, ale některé i z roku 2010 (různé sazby).

3) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření v rámci jednotlivých os na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

4) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

5) Předmět podpor a výše plateb v ose II viz příl. tab. 2.1/01.

6) Směnný kurz 25,218 Kč/€ stanovený pro LFA, AEO, Natura 2000, Zalesnění zemědělské půdy, Lesnicko-environmentální platby.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

T2.1/02 - Podpory v rámci programu HRDP^{1), 2), 3)} hrazené od roku 2008 z PRV (mil. Kč)

Účel	2012			2013 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	42	11	31	37	9	28
Zakládání skupin výrobců	1	0	1	3	1	2
Lesnictví	8	2	6	12	2	10
Celkem HRDP	51	13	38	52	12	40

p = předpoklad k 30. 6. 2014.

1) Údaje k 31. 12. 2013.

2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/02.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Osa I je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení rozvoje podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. V roce 2013 bylo prostřednictvím osy I vyplaceno 13,8 % celkových prostředků PRV ze zdrojů EAFRD.

Cílem osy II je zvýšení biologické rozmanitosti, ochrana vod a půdy a zmírnění dopadů klimatických změn. Z celkového objemu finančních prostředků vyplacených z PRV ze zdrojů EAFRD bylo na jejich splnění v roce 2013 použito 59 %. Většina opatření osy II je vázána na podmínky kontroly podmíněnosti (viz kap. 2.2). Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004-2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/02¹².

Osa III, týkající se zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace aktivit venkova, je zaměřena na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání obnovitelných zdrojů energie, na růst kvality života na venkově a na vzdělávání. Na osu III bylo využito 19,3 % z celkových vyplacených prostředků EAFRD.

Osa IV – LEADER je osou metodickou, při které je uplatňován princip „zdola-nahoru“. Realizovány jsou dílčí projekty vybrané k realizaci strategického plánu LEADER na území vybrané místní akční skupiny.

V rámci osy V jsou poskytovány podpory na zajištění činností souvisejících s přípravou, řízením, monitoringem, hodnocením, šířením informací a kontrolními činnostmi ve vztahu k realizaci PRV a další akce v rámci zřízení a provozu Celostátní sítě pro venkov.

Celkem bylo v roce 2013 na opatření programů HRDP a PRV vynaloženo 11,0 mld. Kč, jedná se o pokles 6,8 % vyplacených finančních prostředků oproti roku 2012.

¹² Financování opatření z Horizontálního plánu rozvoje venkova bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2012 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV.

2.1.2 Operační program Rybářství 2007-2013

Rok 2013 byl šestým rokem, kdy byl v rámci sedmiletého období realizován v ČR Operační program Rybářství (OP Rybářství). Tento střednědobý programový dokument¹³, na jehož základě bylo podporováno rybářství z Evropského rybářského fondu (EFF), sloužil k prosazování cílů Společné rybářské politiky ES. OP Rybářství byl rozčleněn do třech prioritních os 2, 3 a 5 a pokrýval oblasti, na které se vztahuje cíl „Konvergence“, tzn. celé území České republiky, vyjma hlavního města Prahy. Jednotlivá opatření OP Rybářství 2007-2013 byla zaměřena na posílení konkurenceschopnosti, na udržení stávající produkce ryb a zachování současné úrovně zaměstnanosti v odvětví rybářství. Cílem programu bylo směřovat oblasti podpor v tomto sektoru tak, aby opatření realizovaná podle nařízení o EFF přispěla k dosažení obecných cílů stanovených v čl. 33 Smlouvy o Evropském společenství a cílů definovaných jako součást Společné rybářské politiky (SRP). Na celé sedmileté programovací období 2007-13 byly České republice vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 36,1 mil. € (75 % z fondu EFF a 25 % z národních veřejných zdrojů).

Prostřednictvím OP Rybářství bylo v ČR podporováno udržení stávající produkce sladkovodních ryb, modernizace a rozšíření zpracovatelských kapacit za účelem zvýšit přidanou hodnotu výrobků a zefektivnit výrobu podniků. Podpory byly rovněž cíleny na odstranění vlivu činnosti tohoto odvětví na životní prostředí, na podporu produkčních metod šetrných k životnímu prostředí, na ověřování výsledků aplikovaného výzkumu a na zavádění nových technologií do rybářských podniků v rámci pilotních projektů. Část prostředků byla určena na odborné vzdělávací aktivity v odvětví rybářství.

V roce 2013 byla v rámci OP Rybářství spuštěna další čtyři kola (tj. patnácté až osmnácté) žádostí o dotace z tohoto programu. Patnácté kolo bylo otevřeno v únoru 2013 pro žadatele o podporu na produktivní investice do akvakultury (Opatření 2.1.), dále o podporu na rozšíření, vybavení a modernizace podniků, které zpracovávají a uvádějí na trh produkty rybolovu a akvakultury (Opatření 2.4.). Opatření 3.2. bylo určeno na podporu vysazování úhoře říčního. Z Opatření 3.3. byla poskytnuta dotace na pořádání veletrhů a výstav a účast na nich a dále vzdělávacím subjektům a školním podnikům v odvětví rybářství, výzkumnému ústavu se zaměřením na rybářství, Rybářskému sdružení ČR, rybářským svazům a MZe.

V rámci šestnáctého kola (otevřeno v březnu 2013) se žadatelé ucházeli o podpory na projekty zaměřené na produktivní investice do akvakultury (Opatření 2.1.) a na projekty orientované na rozšíření, vybavení a modernizace podniků (Opatření 2.4.). V červnu 2013 bylo vyhlášeno sedmnácté kolo příjmu žádostí o dotace na podporu projektů na zdokonalení odbornosti pracovníků v odvětví rybářství (Opatření 3.1. a), projektů na podporu spolupráce mezi vědeckými ústavy, odborným školstvím a hospodářskými subjekty v odvětví rybářství

¹³ OP Rybářství byl vypracován na základě nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 o EFF a nařízení Komise (ES) č. 498/2007, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 o EFF a byl EK schválen 11. 12. 2007.

(Opatření 3.1. b) a dále na pilotní projekty, zaměřené na testování inovačních technologií (Opatření 3.4. a). V rámci osmnáctého kola Operačního programu Rybářství (vyhlášené v listopadu 2013) byly podpořeny projekty zaměřené na zdokonalení odbornosti pracovníků v odvětví rybářství (Opatření 3.1. a), projekty na podporu spolupráce mezi vědeckými ústavy, odborným školstvím a hospodářskými subjekty v odvětví rybářství (Opatření 3.1. b) a na pořádání veletrhů a výstav a účast na nich (Opatření 3.3. e).

Kontinuálně probíhal příjem žádostí o dotace na opatření 5.1. Technická pomoc.

Celkem bylo v roce 2013 z OP Rybářství v rámci prioritních os 2, 3 a 5 žadatelům o dotaci vyplaceno 77,3 mil. Kč, z toho podíl prioritní osy 2 dosahoval 56,5 % a podíl prioritní osy 3 byl 36,0 % (tab. T2.1/03).

T2.1/03 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství (mil. Kč)

Priorita/Opatření	2012			2013		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1. Opatření pro produktivní investice do akvakultury	56,6	18,9	75,5	32,2	10,7	42,9
2.2. Opatření na ochranu životního prostředí	0,3	0,1	0,4	0,1	0,0	0,1
2.3. Opatření v oblasti zdraví zvířat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Investice do zpracování a uvádění na trh	5,2	1,8	7,0	0,5	0,2	0,7
Celkem prioritní osa 2	62,1	20,8	82,9	32,8	10,9	43,7
3.1. Společné činnosti	3,8	1,3	5,1	5,7	1,9	7,6
3.2. Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin	9,1	3,0	12,1	7,1	2,4	9,5
3.3. Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně	9,7	3,3	13,0	0,8	0,3	1,1
3.4. Pilotní projekty	7,7	2,6	10,3	7,2	2,4	9,6
Celkem prioritní osa 3	30,3	10,2	40,5	20,8	7,0	27,8
Prioritní osa 5: Technická pomoc	4,5	1,5	6,0	4,4	1,4	5,8
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	96,9	32,5	129,4	58,0	19,3	77,3

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Celkový objem vyplacených podpor z OP Rybářství za období 2008-2013 představoval částku 613,6 mil. Kč, z toho největší podíl byl vyplacen v prioritní ose 2 na Opatření 2.1., kam bylo směřováno 54 % (tj. 332 mil. Kč).

2.2 Přímé platby

Přímé platby jsou nejvýznamnější kategorií podpor, které jsou poskytovány českému zemědělství po vstupu ČR do EU. V naprosté většině jsou tyto platby poskytovány na hektar obhospodařované zemědělské půdy evidované v rámci LPIS a jsou vypláceny ze zdrojů EU v systému SAPS (tzv. jednotná platba na plochu). Podpora SAPS je hlavní přímou platbou, o kterou může žádat fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu a je plně hrazena z prostředků Evropské unie.

Evropská komise v roce 2009 vydala nařízení rady (ES) č. 73/2009, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky, kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (ES) č. 1290/2005, (ES) č. 247/2006, (ES) č. 378/2007 a zrušuje nařízení (ES) č. 1782/2003. V roce 2012 dosáhla výše plateb pro ČR v rámci SAPS 90% úroveň plateb poskytovaných v EU 15, v roce 2013 byla její úroveň navýšena na 100 %. Přímé platby mohou být žadatelům přiděleny, pokud plní zásady „podmíněnosti“ zahrnující tři oblasti: 1) veřejné zdraví, zdraví

zvířat a rostlin, 2) životní prostředí, 3) dobré životní podmínky zvířat. V případě neplnění jsou tyto platby žadateli sníženy nebo zcela odebrány.

Souběžně se SAPS měla ČR možnost dorovnávat přímé podpory z vlastních národních zdrojů (národní doplňkové platby k přímým platbám). V roce 2012 v rámci postupného zvyšování přímých plateb byly v ČR tyto podpory dorovnány formou národních doplňkových plateb již jen do výše 10 %. Příjemce těchto podpor se tímto dostal na úroveň 100 % původních členských států EU 15 a z těchto důvodů podléhal jeho celkový teoretický nárok na přímé platby tzv. modulaci (v souladu s čl. 10 nařízení Rady (ES) č. 73/2009). Prvních 5 tis. € modulaci nepodléhalo, suma podpor od 5 tis. € do 300 tis. € do celkového teoretického nároku byla krácena o 10 %, a každá další částka nad sumu 300 tis. € podléhala opět krácení o další 4 %. V případě, že součet přímých plateb v roce 2012 (SAPS, zvláštní podpory, oddělená platba za cukr, oddělená platba za rajčata) a nároku na národní doplňkové platby přesáhl 300 tis. € (tj. 7,5 mil. Kč), byla žadateli odečtena částka odpovídající 4 % z plateb přesahujících tuto částku. Pro rok 2012 byl stanoven přepočítací kurs 25,141 Kč/€.

V roce 2013 byla již druhým rokem uplatňována modulace plateb, takže došlo ke snížení celkové sumy všech přímých plateb, o které zemědělský podnik žádal, pokud jejich úhrn převyšoval 300 tis. € (tzn. 7,7 mil. Kč). Částka přesahující 300 tis. € byla pak snížena o 4 % z hodnoty plateb převyšujících tento limit. Pro přepočet byl v roce 2013 stanoven kurz 1 € = 25,730 Kč.

Kromě toho byla v roce 2013 při výplatě doplatků přímých plateb zemědělským podnikům nově zohledněna tzv. finanční kázeň. To znamenalo, že žadatelům, jejichž celkový součet přímých plateb převýšil úroveň 2 tis. € (tj. 51 460 Kč), byla snížena částka přesahující tento stanovený limit o 2,453658 %.

V letech 2012 a 2013 mezi přímé platby patřily: SAPS, oddělená platba za cukr (SSP), oddělená platba za rajčata (STP) a zvláštní podpory podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády č. 61/2012 Sb. směřované na citlivé sektory (krávy chované v systému s tržní produkcí mléka; telata masného typu; bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech; chmel; brambory pro výrobu škrobu).

Na všechny tyto uvedené druhy plateb se však nevztahuje systém postupného zvyšování (phasing-in), a proto k nim nelze vyplácet národní doplňkové platby, od roku 2013 nazvané přechodné vnitrostátní podpory (PVP).

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Jednotná platba na plochu (SAPS)

Na rok 2012 byl v rámci SAPS celkový příjem plateb ze zdrojů EU pro ČR určen ve výši 755,66 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,141 Kč/€ představovalo výslednou sumu 18 998,02 mil. Kč a platbu na hektar zemědělské půdy 5 387,30 Kč. Celkem bylo

prostřednictvím SZIF na tuto podporu zemědělským podnikům proplaceno 27 551 žádostí na výměru 3 523,1 tis. ha z. p. v celkovém finančním objemu 18 830,1 mil. Kč.

Na rok 2013 byl celkový příjem plateb ze zdrojů EU pro ČR v rámci SAPS určen ve výši 832,8 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,730 Kč/€ představovalo výslednou částku 21 428,7 mil. Kč a platbu na hektar zemědělské půdy ve výši 6 068,88 Kč. Celkem bylo SZIF na tuto podporu podáno 28 459 žádostí na výměru 3 530,9 tis. ha z. p. Přímé platby na plochu dostávají zemědělci ve dvou fázích. Zálohové platby se začaly příjemcům rozesílat 16. 10. 2013, doplatky pak od 1. 12. 2013 do 30. 6. 2014.

Oddělená platba za cukr (SSP)

Oddělená platba za cukr je formou podpory, která má částečně kompenzovat pěstitelům cukrovky ztráty příjmů způsobené postupným snižováním garantované (minimální) ceny cukrové řepy v období reformy SOT v odvětví cukru.

Sazba oddělené platby za cukr byla pro hospodářský rok 2012/13 v ČR stanovena podle nařízení vlády č. 45/2007 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za cukr pěstitelům cukrové řepy, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2012 bylo SZIF kladně vyřízeno a proplaceno 821 žádostí na množství 3 187,2 tis. t cukrové řepy v přepočtu na standardní 16% cukernatost a vyplacena suma 1 081,9 mil. Kč.

Na rok 2013 byla pěstitelům řepy přiznána částka 44,25 mil. € (tj. 1 138,6 mil. Kč). Přidělená suma se vztahovala na produkci 3 186,3 tis. t a sazba na 1 t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost dosáhla 13,886 €, tj. 357,29 Kč/t (při stanoveném směnném kurzu 25,730 Kč/€). O tuto platbu požádalo SZIF 818 zemědělských podniků.

Oddělená platba za rajčata (STP)

Od roku 2008 mohou pěstitelé rajčat v ČR čerpat podporu v rámci Oddělené platby za rajčata (STP). Podmínkou pro poskytnutí této platby je přiznání dotace SAPS a uzavření smlouvy producenta na dodávku rajčat s organizací producentů ovoce a zeleniny, která má sídlo na území ČR.

Na rok 2012 byla pěstitelům rajčat v rámci STP vyplacena celková částka 414 tis. € (10,2 mil. Kč). Sazba oddělené platby za rajčata v ČR (podle nařízení vlády č. 95/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za rajčata určená ke zpracování) dosáhla 34,70 €, tj. 872,44 Kč. V roce 2012 byla celkem proplacena 14 žadatelům na množství 11,9 tis. t rajčat částka 10,2 mil. Kč.

Na rok 2013 byla pěstitelům rajčat vyčleněna částka 414 tis. € (tj. 10,7 mil. Kč), což představovalo na 1 t rajčat částku 34,50 €, tj. 887,68 Kč. V roce 2013 bylo celkem podáno o tuto podporu 14 žádostí na množství 12,0 tis. t rajčat.

Zvláštní podpory

Od roku 2012 mohou čeští zemědělci čerpat zvláštní podporu podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády č. 60/2012 Sb. nejen na krávy chované pro mléko, ale také na další citlivé sektory (brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu a ovce, popřípadě kozy, pasené na travních porostech). Výše vyplacených finančních prostředků pro tento typ podpor v roce 2012 představovala celkem 776,7 mil. Kč. Na rok 2013 byla nárokována celková částka 876,5 mil. Kč.

SZIF poskytuje platbu zvláštní podpory podle § 1 na základě žádosti na tyto komodity: a) brambory pro výrobu škrobu; b) chmel; c) tele masného typu; d) bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech; e) krávy chované v systému s tržní produkcí mléka.

a) Brambory pro výrobu škrobu

Žadatelem o poskytnutí platby zvláštní podpory na brambory pro výrobu škrobu může být fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu evidovanou na ni v evidenci jako orná půda podle zákona o zemědělství. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout tuto platbu, činí 1 ha orné půdy, na kterém jsou pěstovány brambory pro výrobu škrobu. Žadatel musí mimo jiné doložit smlouvu o pěstování brambor pro výrobu škrobu s výrobcem škrobu pro příslušný hospodářský rok, potvrzení o účasti na odborném školení v příslušném kalendářním roce konaném ÚKZÚZ, seznam a výměru půdních bloků, event. dílů půdních bloků, jichž se podaná žádost o poskytnutí platby zvláštní podpory týká, uznávací list o uznání odrůdy brambor aj. Žadatel musí používat pouze certifikovanou sadbu brambor v minimálním množství 2,2 t/ha.

V roce 2012 byla vyplacena v rámci této podpory 193 žadatelům na 3,4 tis. t částka 44,0 mil. Kč. Na rok 2013 byla vyčleněna 224 žadatelům na produkci 3,9 tis. t brambor pro výrobu škrobu suma 46,6 mil. Kč.

b) Chmel

Žadatel o poskytnutí platby na chmel musí obhospodařovat zemědělskou půdu, která je v evidenci jako chmelnice podle zákona o zemědělství a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele uvedená v podmínkách pěstování chmele příslušného nařízení vlády.

Součástí žádosti o poskytnutí platby zvláštní podpory na chmel je mimo jiné potvrzení o účasti žadatele na odborném školení v příslušném kalendářním roce konaném ÚKZÚZ, seznam a výměra půdních bloků, popřípadě dílů půdních bloků, jichž se podaná žádost o poskytnutí platby na chmel týká. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout platbu zvláštní podpory na chmel, činí nejméně 1 ha chmelnice.

Celkem bylo v roce 2012 v rámci této zvláštní platby na chmel 114 žadatelům vyplaceno na 4,3 tis. ha 20,45 mil. Kč. V roce 2013 bylo podáno 115 žádostí o platbu výměru 4,3 tis. ha chmelnic v požadované sumě 21,7 mil. Kč.

c) Tele masného typu

Platba na tele masného typu se poskytne žadateli, který vykázal na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku. Matkou telete musí být kráva chovaná v systému BTPM a zároveň otcem telete musí být býk masného plemene skotu evidovaný v ústředním registru plemeníků. SZIF poskytne žadateli platbu na celkový počet VDJ, stanovených podle počtu telat narozených v období od 1. 4. předchozího roku do 31. 3. roku podání žádosti, pokud celková částka přímých plateb, o kterou bylo požádáno, nebo která má být poskytnuta před uplatněním snížení a vyloučení z plateb v daném kalendářním roce, je nejméně 100 €.

Celkem byla v roce 2012 v rámci této zvláštní platby na tele masného typu vyplacena 4 769 žadatelům na 27,2 tis. VDJ suma 219 mil. Kč. Na rok 2013 bylo podáno 4 055 žádostí na 19,6 tis. VDJ telat v celkové částce 227,9 mil. Kč.

d) Bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech

Žadatelem o poskytnutí platby zvláštní podpory na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, evidovaných na žadatele v evidenci je fyzická nebo právnická osoba, která chová a pase bahnice, popřípadě kozy, určené předpisem EU v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kalendářního roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. Žadatel o poskytnutí této platby je povinen po dobu 5 let od data podání žádosti denně vést a uchovávat záznam o pastvě obsahující požadované informace (např. identifikační čísla pasených bahnic a koz, identifikační čísla půdních bloků využívaných k pastvě, data pastvy bahnic, popř. koz, pasených na travních porostech aj.).

Platba je poskytnuta žadateli na minimálně 2 VDJ ovcí nebo koz a na celkovou částku přímých plateb, o kterou bylo požádáno, nebo která má být poskytnuta před uplatněním snížení a vyloučení z plateb v daném kalendářním roce, která dosahuje nejméně 100 €.

V roce 2012 bylo vyplaceno 2 260 žadatelům na 17,1 tis. VDJ bahnic a koz 31,5 mil. Kč. V roce 2013 bylo podáno o tuto zvláštní platbu 2 585 žádostí na 19,9 tis. VDJ bahnic popřípadě koz v požadované sumě 37,1 mil. Kč.

e) Krávy chované v systému s tržní produkcí mléka

Od roku 2010 je vyplácena chovatelům dojných krav zvláštní podpora. Platba na krávy chované v systému tržní produkce mléka je od roku 2012 žadatelům poskytována na základě nařízení vlády č. 60/2012 Sb. a č. 61/2012 Sb. na celkový počet VDJ krav s tržní produkcí mléka chovaných na hospodářství ke dni 31. března daného kalendářního roku. Podmínkou poskytnutí plateb žadateli je, aby podíl příjmů a výnosů za celkové prodané mléko na celkových příjmech nebo výnosech ze zemědělské výroby za kalendářní rok převyšoval nebo byl roven 15 %. Plná sazba je žadateli vyplácena, pokud byl tento podíl vyšší nebo roven

30 %, poloviční sazbu obdržel žadatel při podílu vyšším nebo rovném 15 % a nižším než 30 %.

V roce 2012 obdrželo tuto podporu celkem 1 934 chovatelů na 365,5 tis. VDJ dojníc v celkové sumě 461,7 mil. Kč. To představovalo podíl z celkového rozpočtu zvláštní podpory připadající na citlivé komodity v roce 2012 více než 59 %. V roce 2013 bylo možno opět čerpat podporu na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka. Celkem byla 1 833 žadateli požadována na 360,6 tis. VDJ částka 542,4 mil. Kč.

T2.2/01 - Přímé a ostatní platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2012			2013 ^{a, n}		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby EU								
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	2012, 2013: podle NR č. 73/2009, NV č. 47/2007 Sb., NV č. 48/2007 Sb.	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p.(ha): 2012: 755,659 mil. € x 25,141 Kč/€ = 18 998,02 mil. Kč, tj. 5 387,30 Kč/ha. 2013: 832,828 mil. € x 25,73 Kč/€ = 21 428,7 mil. Kč, tj. 6 068,88 Kč/ha.	18 830	0	18 830	21 429	0	21 429
Oddělená platba za cukr (SSP)	2012, 2013: podle NV č. 45/2007 Sb.	2012: 44,25 mil. € x 25,141 Kč/€ = 1 112,4 mil. Kč, sazba 349,00 Kč/t cukrové řepy při standardní 16% cukernatosti. 2013: 44,25 mil. € x 25,73 Kč/€ = 1 138,6 mil. Kč, sazba 357,29 Kč/t cukrové řepy při standardní 16% cukernatosti.	1 082	0	1 082	1 138	0	1 138
Oddělená platba za rajčata	2012, 2013: podle NV č. 95/2008 Sb.	2012: 414 tis. € x 25,141 Kč/€ = 10,4 mil. Kč sazba 872,44 Kč/t rajčat. 2013: 414 tis. € x 25,73 Kč/€ = 10,7 mil. Kč sazba 887,68 Kč/t rajčat.	10	0	10	11	0	11
Zvláštní podpora na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2012, 2013: podle NR č. 73/2009 čl. 68, NK č. 1120/2009, NK č. 1122/2009, NV č. 87/2010 Sb., NV č. 60/2012 Sb., NV č. 61/2012 Sb.	2012: Podpora žadatelů na krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku, plná výše sazby 1 399,20 Kč/VDJ dojnice, poloviční výše sazby 699,60 Kč/VDJ dojnice. 2013: dtto - plná výše sazby 1 504,20 Kč/VDJ dojnice, poloviční výše sazby 752,10 Kč/VDJ dojnice.	462	0	462	542	0	542
Zvláštní podpora na tele masného typu	2012, 2013: podle NR č. 73/2009 čl. 68, NV č. 60/2012 Sb.	2012: Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku, sazba 8 148,50 Kč/VDJ. 2013: dtto - sazba 11 649,50 Kč/VDJ.	219	0	219	228	0	228
Zvláštní podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2012, 2013: podle NR č. 73/2009 čl. 68, NV č. 60/2012 Sb.	2012: Podpora žadatelů na pasené bahnice popřípadě kozy v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kal. roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci, sazba 1 886,80 Kč/VDJ. 2013: dtto - sazba 1 861,30 Kč/VDJ.	32	0	32	37	0	37
Zvláštní podpora na chmel	2012, 2013: podle NR č. 73/2009 čl. 68, NV č. 60/2012 Sb.	2012: Podpora žadatelů na zem. půdu, která je v evidenci podle zákona o zemědělství jako chmelnice a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele, sazba 4 861,80 Kč/ha. 2013: dtto - sazba 5 002,40 Kč/ha.	20	0	20	22	0	22
Zvláštní podpora na brambory pro výrobu škrobu	2012, 2013: podle NR č. 73/2009 čl. 68, NV č. 60/2012 Sb.	2012: Podpora žadatelů na výměru orné půdy, na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu, sazba 13 433,10 Kč/ha. 2013: dtto - sazba 11 991,80 Kč/ha.	44	0	44	47	0	47
Celkem			20 699	0	20 699	23 454	0	23 454
Národní doplňkové platby 2012 a přechodné vnitrostátní podpory 2013								
Platby na zemědělskou půdu	2012: NR č. 79/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 332/2012 Sb. 2013: NR č. 79/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 298/2013 Sb.	2012: sazba 491,43 Kč na plochu zemědělské půdy. 2013: sazba 247,78 Kč na plochu zemědělské půdy.	259	259	0	46	46	0
Podpora chmele	2012: NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 332/2012 Sb. 2013: NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 298/2013 Sb.	2012: chmel - decouplovaná podpora vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007, sazba 6 907,20 Kč/ha. 2013: dtto, sazba 6 556,52 Kč/ha.	17	17	0	3	3	0
Podpora chovu přežvýkavců	2012: NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 332/2012 Sb. 2013: NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 298/2013 Sb.	2012: sazba 504,56 Kč/VDJ vyplácená na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřed. evidenci podle plemen. zákona. 2013: dtto, sazba 129,42 Kč/VDJ.	99	99	0	18	18	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2012: NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 332/2012 Sb. 2013: NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 298/2013 Sb.	2012: sazba 778,43 Kč/VDJ krávy BTPM, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona o počtu krav BTPM, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku. 2013: dtto, sazba 190,92 Kč/VDJ.	43	43	0	7	7	0
Podpora chovu ovcí a koz	2012: NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 332/2012 Sb. 2013: NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 298/2013 Sb.	2012: sazba 370,97 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona prokazující stav ovcí, popřípadě koz, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku. 2013: dtto - sazba 94,43 VDJ ovcí, popřípadě koz.	4	4	0	1	1	0
Platby pěstitelům brambor ¹⁾	2012: NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 332/2012 Sb. 2013: NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb., NV č. 298/2013 Sb.	2012: doplňková národní platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok 2012/2013 2 190,88 Kč/t. 2013: platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok 2013/2014 sazba 2 208,92 Kč/t.	31	31	0	5	5	0
Celkem národní doplňkové platby 2012 a přechodné vnitrostátní podpory 2013			453	453	0	80	80	0
Celkem			21 152	453	20 699	23 534	80	23 454

p = předpoklad k 30. 6. 2014.

n = přechodné vnitrostátní podpory - orientační propočty z celkové částky na jednotlivé komodity.

1) Platba pěstitelům brambor zahrnuje i doplatek přímé platby pěstitelům brambor v rámci SOT: 2012 = 4,8 mil. Kč,

2013 = 0 Kč (režim ukončen k datu 30. 6. 2012 NK (ES) č. 571/2009).

Pramen: Podklady MZe; SZIF; další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.2 Národní doplňkové platby a přechodné vnitrostátní podpory

V souladu s Přístupovou smlouvou EU měla Česká republika do roku 2012 možnost dorovnávat přímé platby z vlastních zdrojů formou národních doplňkových plateb. Tyto platby byly poskytovány k jednotné platbě na plochu (SAPS). Podmínky jednotlivých plateb jsou zahrnuty v nařízení vlády č. 112/2008 Sb., které bylo v roce 2012 novelizováno nařízením vlády č. 332/2012 Sb. a v roce 2013 doplněno o nařízení vlády č. 298/2013 Sb.

Na rok 2012 byly ve státním rozpočtu zajištěny potřebné finanční zdroje na národní doplňkové platby až ve 3. čtvrtletí, takže se jejich vyplacení posunulo až na 2. čtvrtletí roku 2013. Zároveň byl rok 2012 prvním rokem, kdy ČR, obdobně jako ostatní nové členské státy, měla povinnost zohlednit tzv. modulaci při výpočtu výše národních doplňkových plateb na úrovni jednotlivých zemědělských podniků. V roce 2012 bylo v rámci těchto plateb z národních zdrojů po uplatnění modulace vyplaceno celkem 448,5 mil. Kč¹⁴ na tyto komodity: chmel, chov přežvýkavců, chov krav BTM, chov ovcí a koz, pěstování brambor a zemědělská půda. Nejvyšší podíl plateb, tj. téměř 58 %, připadl na zemědělskou půdu.

V roce 2013 v ČR došlo ke změně a místo o národní doplňkové platby mohly zemědělské podniky na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 671/2012, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 73/2009, žádat o PVP. Na jejich základě mohou žadatelé získat dotace, obdobně jako u národních doplňkových plateb, na chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav na maso a na zemědělskou půdu.

Jelikož podmínky poskytování přechodných vnitrostátních podpor jsou stejné jako v případě národních doplňkových plateb v roce 2012, budou platby PVP v roce 2013 rovněž negativně ovlivněny uplatněním modulace. Vzhledem k modulaci je možno uvést jen teoretické sazby, které byly notifikovány Evropskou komisí, nelze však specifikovat, o kolik byly u jednotlivých komodit národní doplňkové platby skutečně kráceny. Na přechodné vnitrostátní podpory byla pro rok 2013 vyčleněna celková suma 80 mil. Kč.

2.2.3 Ostatní přímé platby

Ostatní přímé platby na vybrané zemědělské komodity byly žadatelům vypláceny z národních zdrojů v rámci dotačních programů stanovených v „Zásadách“ na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. V roce 2013 se tyto podpory týkaly pouze dotačního programu 1.D. Podpora včelařství. Výše dotace na jedno zazimované včelstvo byla stanovena na 180 Kč. Celková suma na zazimovaná včelstva z národních zdrojů byla v roce 2013 meziročně navýšena o 5 mil. Kč. Celkem bylo v ČR podpořeno 550,1 tis. včelstev v hodnotě 79,8 mil. Kč, což představovalo skutečně vyplacenou částku na včelstvo ve výši 138 Kč.

¹⁴ Národní doplňkové platby za rok 2012 jsou bez doplatku přímých plateb pěstitelům brambor.

2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

Pro systém Kontroly podmíněnosti v České republice nadále platí, že jeho hlavním cílem je nastavení takových standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a povinných požadavků na hospodaření (SMR), které přispějí k zachování či zlepšení stavu životního prostředí a klimatu omezením negativního působení některých zemědělských činností společně se zabezpečením kvality potravin, zdraví lidí, zvířat a rostlin včetně zajištění dobrých životních podmínek zvířat.

Právě poslední z uvedených okruhů požadavků byl v roce 2013 zařazen v České republice do systému kontrol. Zavedeny byly minimální požadavky na ochranu telat, prasat a požadavky na ochranu zvířat chovaných pro hospodářské účely.

Výplata přímých plateb, některých podpor z osy II Programu rozvoje venkova (PRV) a vybraných podpor v rámci společné organizace trhu s vínem (SOT) je podmíněna plněním stanovených standardů a požadavků na hospodaření. V případě, že žadatel o dotace tyto podmínky nedodrží, může mu být výplata vybraných využívaných dotací snížena, nebo v nejkrajnějším případě neposkytnuta.

V roce 2013 byly na základě metody náhodného výběru a na základě analýzy rizik provedeny kontroly podmíněnosti na místě u více než 3 tis. zemědělských subjektů, u kterých ve 108 případech byly zjištěny nedostatky, tzn. že u 97,4 % kontrol nebylo zjištěno porušení podmínek podmíněnosti (Cross Compliance).

Podrobnější výsledky kontrol obsahují tab. T2.2/02-03.

Nejvíce porušení bylo zjištěno u standardu GAEC 2 požadujícího omezení pěstování širokořádkových plodin na erozně ohrožené půdě a GAEC 8 – změna kultury travní porost na ornou půdu (tzv. rozorání). Nejvíce porušení u povinných požadavků na hospodaření bylo zjištěno u SMR 7 a SMR 8 – Označování a evidence skotu, ovcí a koz.

T2.2/02 - Přehled kontrol GAEC¹⁾, SMR²⁾ za rok 2013³⁾

Ukazatel	Počet kontrol celkem ⁴⁾	Neporušeno ⁵⁾	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení ⁶⁾	Nejčastěji porušované požadavky	Zmařená kontrola
Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)	479	-	67	-	0
GAEC 1	391	390	1	-	0
GAEC 2	391	359	33	-	0
GAEC 3	475	473	2	-	0
GAEC 4	395	393	2	-	0
GAEC 5	391	391	0	-	0
GAEC 6	391	389	9	-	0
GAEC 7	391	391	0	-	0
GAEC 8	391	376	27	-	0
GAEC 9	391	387	5	-	0
GAEC 10	391	391	0	-	0
GAEC 11	389	389	0	-	1
Povinné požadavky na hospodaření (SMR)					
Oblast Životní prostředí					
1 Ochrana ptáků	223	222	1	SMR 1/3	0
2 Ochrana podzemních vod	290	287	3	SMR 2/3, 2/4	0
3 Kalová směrnice	290	290	0	-	0
4 Nitrátová směrnice	154	153	1	SMR 4/6	0
5 Ochrana stanovišť	92	92	0	-	0
5a Minimální požadavky pro použití hnojiv v rámci agroenvironmentálních opatření	128	127	1	5a/AEO1	0
Oblast Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin					
6 Evidence prasat	54	54	0	-	0
7 Evidence skotu	118	110	8	SMR 7/2, 7/4	0
8 Evidence ovcí a koz	131	127	4	SMR 8/3	0
8a Minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin v rámci agroenvironmentálních opatření	128	125	3	8a/AEO7	1
9 Uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh	300	294	6	SMR 9/4	0
10 Zákaz používání některých hormonálních látek v chovech zvířat	286	286	0	-	2
11 Požadavky potravinového práva	625	625	0	-	0
12 Pravidla pro tlumení BSE	256	256	0	-	0
13 Opatření pro tlumení slintavky a kulhavky	16	16	0	-	0
14 Opatření pro tlumení některých nákaz zvířat a vezikulární choroby prasat	16	16	0	-	1
15 Ustanovení týkající se tlumení katarální horečky ovcí	58	58	0	-	0
16 Minimální požadavky na ochranu telat	18	18	0	-	0
17 Minimální požadavky na ochranu prasat	18	18	0	-	0
18 Požadavky na ochranu hospodářských zvířat	112	110	2	SMR 18/4, 18/11, 18/8	0
CELKEM	4 181		108		5⁷⁾

1) GAEC - Good Agricultural and Environmental Conditions.

2) SMR - Statutory Management Requirements.

3) Stav ke dni 21. 3. 2014 (SZIF 3. 3. 2014).

4) Kontroly GAEC 1-10: V rámci jedné kontroly může být kontrolováno více standardů GAEC.

5) Neporušeno - konečné hodnocení standardu GAEC u žadatele.

6) Počítána všechna nalezená porušení - tj. včetně nepříčetelných žadatelů

(proto součet tohoto předchozího sloupce nemusí odpovídat sloupci počet kontrol celkem).

7) Ke zmaření kontroly došlo u 3 subjektů, u kterých byla naplánována kontrola více ukazatelů (aktů).

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/03 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace	Počet plánovaných kontrol ¹⁾	Počet provedených kontrol ²⁾
SZIF	465	1,57%	481	479
SRS	366	1,28%	428	428
SVS	528	1,86%	641	641
SZPI	284	1,00%	288	284
ČIŽP	287	1,01%	316	315
ČPI	290	1,02%	310	303
ÚKZÚZ	913	3,20%	1 731	1 713
CELKEM	3 133	8,37%	4 195	4 163

1) U jednoho žadatele může být plánováno více kontrol.

2) Stav ke dni 21. 3. 2014 (SZIF 3. 3. 2014).

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/04 - Statistiky kontrol na místě u AEO¹⁾

Rok	AEO HRDP/EAFRD	Počet kontrolovaných subjektů	Výměra kontrolovaných subjektů (ha) ²⁾	Počet subjektů, u kterých byly zjištěny nedostatky
2010	HRDP	85	1 963,02	33
	EAFRD	720	84 655,22	434
	Celkem³⁾	755	86 618,24	449
2011	EAFRD	771	90 035,50	465
2012 ⁴⁾	EAFRD	693	73 837,81	390
2013	EAFRD	691	63 057,61	393

1) Tabulka obsahuje data za opatření AEO HRDP/EAFRD pro subjekty s podanou žádostí v roce 2010, 2011, 2012 a 2013.

2) Výměra kontrolovaných subjektů (ha) = zjištěná kontrolovaná výměra při KNM u všech půdních bloků/dílů půdních bloků subjektu pro opatření AEO HRDP/EAFRD.

3) Jeden subjekt mohl být účasten jak v opatřeních HRDP, tak i v EAFRD.

4) Data za rok 2012 byla aktualizována (KNM na žádosti z daného roku mohou probíhat i na počátku následujícího roku).

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/05 - Přehled kontrolních organizací

Instituce	Kontrolovaná oblast	Podoblasti
SZIF	Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)	GAEC 1-11 (provádění kontrol GAEC 11 je delegováno na ÚKZÚZ)
SRS	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	SMR 9 Uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh
	Minimální požadavky v rámci agroenvironmentálních opatření	8a Minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin v rámci AEO
SVS	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	SMR 10 Zákaz používání některých látek s hormonálním a tyreostatickým účinkem a beta-sympatomimetik v chovech zvířat
		SMR 11 Zásady a požadavky potravinového práva
		SMR 12 Pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
		SMR 13 Oznamování nálezů - tlumení slintavky a kulhavky
		SMR 14 Oznamování nálezů - tlumení některých chorob zvířat a zvláštní opatření týkající se vezikulární choroby prasat
		SMR 15 Oznamování nálezů - tlumení a eradikace katarální horečky ovcí
	Dobré životní podmínky zvířat	SMR 16 Minimální požadavky na ochranu telat
		SMR 17 Minimální požadavky na ochranu prasat
		SMR 18 Požadavky na ochranu hospodářských zvířat
SZPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	SMR 11 Zásady a požadavky potravinového práva
ČIŽP	Životní prostředí	SMR 1 Ochrana volně žijících ptáků
		SMR 5 Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
ČPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	SMR 6,7 a 8 Označování hospodářských zvířat - prasata, skot, ovce a kozy
ÚKZÚZ	Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)	GAEC 11
	Životní prostředí	SMR 2 Ochrana podzemních vod před znečištěním nebezpečnými látkami
		SMR 3 Používání upravených kalů na zemědělské půdě
		SMR 4 Ochrana vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů
	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	SMR 11 Zásady a požadavky potravinového práva
		SMR 12 Pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
	Minimální požadavky v rámci agroenvironmentálních opatření	SMR 5a Minimální požadavky pro použití hnojiv v rámci AEO

Pramen: SZIF; MZe
Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled vyplacených národních podpor (mimo národní doplňkové platby, PVP a ostatní přímé platby) v období 2012-2013 je uveden v tab. T2.3/01.

T2.3/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2012	2013 ^p
Dotace MZe			1 297	1 385
Podpora včelařství	2012, 2013: Dotační program 1.D.	Zabezpečení opylování zemědělských hmyzosubných plodin. Dotace na včelařstvo, které je v příslušném roce zazimováno.	75	80
Zlepšování kvality produkce	2012, 2013: Dotační program 1.L.	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích a vinicích.	11	12
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2012, 2013: Dotační program 1.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce.	50	54
Genetika a šlechtění hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb.	2012, 2013: Dotační program 2.A.	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb.	184	190
Podpora Zemským hřebčincům Psek a Tumačov	2012, 2013: Dotační program 5	Podpora provozu.	25	25
Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství	2012, 2013: Dotační program 6	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům. Součástí je zajištění mezinárodní spolupráce a garance přijatých mezinárodních závazků.	60	62
Ozdravování polních a speciálních plodin	2012, 2013: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	90	105
Nákazový fond	2012, 2013: Dotační program 8	Uhrada odstraňování kadáverů, ozdravovací program skotu (EBR), ozdravení chovu prasat, prevence v chovech drůbeže.	582	589
Podpora poradenství a vzdělávání	2012, 2013: Dotační program 9	Podpora poradenství a vzdělávání dospělých organizovaného MZe za spoluúčasti Agrární komory a ostatních profesních organizací zemědělců. Podpora pořádání výstav, seminářů, školení a vydávání publikací pro širokou zemědělskou veřejnost.	35	34
Integrace nevládních organizací	2012, 2013: Dotační program 10.D, E	Podpora evropské integrace nevládních organizací.	23	24
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2012, 2013: Dotační program 13	Dotace do 40 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 10 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	132	131
Mimoprodukční funkce rybníků	2012, 2013: Dotační program 15	Částečná kompenzace újmry rybářským subjektům za mimoprodukční funkce rybníků.	30	79
Ostatní výdaje MZe			1 647	1 977
Odbahňování rybníků	Zásady MZe č. j. 3553/2001-6000 a rozpočtová opatření (včetně odstranění škod po povodních)	Daňový doklad o vyčištění sedimentu.	508	508
Ochrana lesních porostů	Platby podle NV č. 505/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů	Ochrana lesních porostů: žádost vlastníka půdy, dotace na hektar lesního porostu.	1	1
Povodně 2009, 2010, 2013	2009, 2010, 2013: Zmínění škod způsobených povodněmi na základě usnesení vlády č. 670 ze dne 31. 5. 2006	Kompenzace podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na zmínění škod na polních kulturách a zvířeti způsobených povodněmi 2006, 2007, 2009, 2010 a 2013.	0	329
Výdaje na výzkum	Výdaje MZe + NAZV + GA ČR a programy dalších rezortů + mezinárodní granty	Výběrová řízení na výzkumné granty, institucionální příspěvky.	790	790
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (vč. NH Kladruby, n.Labem).	260	260
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady v důsledku veterinárních opatření.	40	40
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe	Výdaje na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Příspěvek Vinařskému fondu	Výdaje MZe	Národní podpora.	40	41
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	4	4
Dotace PGRLF			1 074	926
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice v rámci současně platných programů Zemědělec a Půda	Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, je zemědělským prvovýrobcem, dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	516	582
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - potravinářský průmysl	Podpory úvěrů na investice v rámci dohazujících programů Zpracovatel, Odbytová organizace, Hygiena	Příjemcem podpory je zpracovatel zemědělských produktů, jeho spotřeba domácích zemědělských výrobků přesahuje 70 % celkových nákladů na suroviny.	0	0
Subvence úroků z neinvestičních úvěrů vyplácené PGRLF	Podpory neinvestičních úvěrů v rámci dohazujících programů Provoz, LFA, Lesy, Služby	Příjemcem podpory je podnikatel v oblasti zemědělství, lesnictví či vodního hospodářství. Další kritéria: např. hospodaření na půdě v oblastech LFA.	0	0
Subvence úroků provozních protikrizových programů	Podpory provozních úvěrů v rámci protikrizových programů PROVOZ, ZPRACOVATEL, Provoz, Podpora krátkodobého financování, Podpora nákupu půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel nebo zpracovatel zemědělských produktů.	59	35
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	499	309
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů			3 905	3 288
Podpory cenového zvýhodnění záruk, zvýhodněných úvěrů a příspěvků na úhradu úroků z bankovních úvěrů	Programy ČMZRB pro malé a střední podnikání - potravinářský průmysl	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený ČMZRB, realizace záměru v ČR.	30	30
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně	Vratka spotřební daně.	1 816	1 240
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	Platby podle NV č. 353/2003 Sb.	Velkoštní skupiny podle výroby v hl ročně (snižené sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny): < 10 000 (16,00 Kč) 10 001- 50 000 (19,20 Kč) 50 001-100 000 (22,40 Kč) 100 001-150 000 (25,60 Kč) 150 001-200 000 (28,80 Kč).	80	80
Výdaje na monitoring cizorodých látek	Výdaje ČZP, SVS ČR, SRS, ÚKZÚZ, ZVHS	Výdaje státních kontrolních institucí na tuto činnost (kontrola u výrobců) a výdaje spojené s BSE.	160	160
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF (Marketingový fond)	Výdaje SZIF na propagaci v ČR (KLASA).	200	200
Subvence úroků půjček u prodeje státní půdy	Výdaje PF ČR	Národní platby.	312	300
Subvence úroků půjček u převodu majetku státu (zemědělství)	Výdaje PF ČR podle zákona 92/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Národní platby.	26	28
Výdaje na údržbu melioračních zařízení a zemědělské vodní toky	Výdaje na údržbu, opravy a provoz melioračních zařízení a zemědělských vodních toků	Výdaje MZe.	38	32
Programy MŽP	Programy MŽP, SFŽP ČR	Program „Revitalizace říčních systémů“ a „Program péče o krajinu“ (včetně výdajů pro ZVHS) atd.	80	80
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb.	Výdaje na pozemkové úpravy.	830	815
Pozemkové úpravy	Výdaje PF ČR	Výdaje na pozemkové úpravy.	300	290
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na pozemkové úpravy.	24	24
Pozemkové úpravy	Výdaje MŽP	Výdaje na pozemkové úpravy.	4	4
Ochranná pásma vodních zdrojů	Výdaje Povodí	Kompenzace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	5	5
Celkem			7 923	7 576

p = předpoklad.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF; další instituce

Zpracoval: K. Trdicová (ÚZEI)

Největší skupinu podpor představovaly dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2013 (totéž pro rok 2012). V rámci ostatních národních podpor a opatření institucí resortu MZe a jiných resortů šlo v roce 2013 zejména o podpory vyplacené z nákazového fondu, úvěrové výpomoci a dále o výdaje na tzv. obecné služby, především na výzkum, servisní činnosti, programy MŽP, pozemkové úpravy a další.

Další významnou skupinu podpor tvořily podpory poskytované prostřednictvím PGRLF (dotace úroků z úvěrů) především v rámci jeho investičních programů. Dále PGRLF poskytl značnou pomoc v rámci programu „Podpora pojištění“. Od roku 2013 je nově poskytována podpora nákupu půdy; bylo podáno i schváleno 42 žádostí v požadované výši 8 mil. Kč.

T2.3/02 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů do 31. 12. 2013¹⁾

	Počet žádosti		Výše podporovaných úvěrů		Garance úvěrů - závazek 1. 1. 1994-31. 12. 2013		Dotace úroků 1. 1. 1994-31. 12. 2013	
	podaných	schválených	1. 1. 1994- 31. 12. 2013 (mil. Kč)	v roce 2013 (mil. Kč)	mil. Kč	%	závazek (mil. Kč)	vyplaceno (mil. Kč)
Podle typu organizace:								
SHR	20 503	19 247	30 394	2 368	6 129	20,17%	5 522	4 875
s. r. o.	9 320	8 602	27 450	1 183	7 582	27,62%	4 304	4 009
a. s.	10 673	10 156	57 452	1 084	12 119	21,09%	8 142	7 729
ZD	9 742	9 342	34 434	945	7 957	23,11%	5 422	5 252
ostatní	287	251	1 125	45	214	19,00%	153	139
Podle typu programu:								
Provoz	8 598	8 210	28 630	0	7 283	25,44%	2 520	2 525
Vyrovňání úrokového zatížení	1 068	1 029	4 643	0	1 718	36,99%	87	87
Krize - Provoz	940	895	4 610	0	880	19,08%	100	97
Krize - Zpracovatel-Provoz	140	122	3 058	0	783	25,60%	47	45
Krize - PKF	6	2	28	0	26	91,68%	1	2
Krize - Půda	303	283	486	0	0	0,00%	33	29
LFA	419	410	809	0	720	89,06%	59	59
Investice celkem	37 965	35 692	93 830	5 625	19 562	20,85%	18 722	17 193
Zemědělec	8 579	7 770	31 067	0	16 010	51,53%	10 185	10 208
I - Zemědělec	27 722	26 524	59 175	5 550	3 300	5,58%	7 633	6 327
I - Zpracovatel	37	27	337	0	40	11,84%	53	53
I - Odbytová organizace	10	6	206	0	68	32,90%	36	36
I - Hygiena	27	19	546	0	144	26,40%	113	113
I - Půda	1 548	1 304	2 423	0	0	0,00%	694	456
Podpora nákupu půdy (od r. 2013)	42	42	76	76	0	0,00%	8	0
Export	122	90	7 115	0	0	0,00%	405	405
Lesy	71	61	294	0	52	17,82%	45	47
Služby	536	475	3 782	0	2 781	73,53%	1 249	1 242
Restituent	14	13	18	0	0	0,00%	3	3
Nabyvatel	30	22	34	0	34	99,48%	0	0
TOZ	212	196	544	0	163	29,94%	0	0
Krmné obilí	101	98	2 975	0	0	0,00%	270	270
Krajina ²⁾	4 220	3 963	.	.	.	x	.	.
Mláď ²⁾	8 346	7 945	.	.	.	x	.	.
Agroregion ²⁾	1 841	1 702	.	.	.	x	.	.
Povodně ²⁾	450	439	.	.	.	x	.	.
KPV ²⁾	1	1	.	.	.	x	.	.
Skot ²⁾	634	589	.	.	.	x	.	.
Celkem:	50 525	47 598	150 855	5 625	34 001	22,54%	23 543	22 004
Nesplacené úvěry k 31. 12. 2013		15 969	30 501		243		3 828	2 348

¹⁾ Údaje za rok 2013 jsou získány dle data projednání smlouvy o podpoře.

²⁾ Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: K.Trdlíková (ÚZEI)

2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců (formou subvencování vývozu, podpory soukromého skladování a jiných cenových podpor v rámci SOT a prostřednictvím celní ochrany), tak podpory cen spotřebitelů (např. formou subvencování školního mléka

a ovoce). Srovnání prostředků vyplacených v rámci SOT v letech 2012 a 2013 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na podporu cen a organizace trhu (mil. Kč)

Komodita	2012			2013 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Školní mléko	52,7	43,1	9,6	55,8	45,7	10,1
<i>Jat. skot a hovězí maso - subvence na vývoz</i>	3,5	0,0	3,5	0,5	0,0	0,5
<i>Vejce a drůbeží maso - subvence na vývoz</i>	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
<i>Brambory a pšenice - zpracování na škrob</i>	16,7	0,0	16,7	0,0	0,0	0,0
<i>Sušená krmiva</i>	17,9	0,0	17,9	0,0	0,0	0,0
Víno						
Restrukturalizace, přeměna vinic a vyklučení	72,5	0,0	72,5	80,8	0,0	80,8
Podpory v rámci SOT vínem	54,9	0,0	54,9	50,7	0,0	50,7
<i>Včelařské produkty - zlepšení výroby</i>	66,4	33,2	33,2	66,2	33,1	33,1
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny ¹⁾	58,9	3,4	55,5	68,0	3,4	64,6
Ovoce do škol	78,9	37,8	41,1	138,5	37,4	101,1
Celkem	422,5	117,5	305,0	460,5	119,6	340,9

p = předpoklad k 30. 6. 2014.

1) Včetně předběžně uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny.

Pramen: SZIF

Zpracoval: K. Trdlíková (ÚZEI)

V roce 2012 pokračoval trend poklesu exportních subvencí, v roce 2013 došlo k celkovému mírnému nárůstu v důsledku výrazněji zvýšených podpor u programu Ovoce a zelenina do škol. Zvýšené prostředky pocházely zcela ze zdrojů EU (nárůst v přepočtu o 60 mil. Kč). Podpory poskytované ze zdrojů ČR zůstaly v zásadě nezměněny.

U celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo v roce 2013 k nepatrnému nárůstu jak ze zdrojů ČR, tak ze zdrojů EU.

Prostředky EU na podpory v rámci SOT s vínem se v roce 2013 proti roku 2012 snížily z 54,9 mil. Kč na 50,7 mil. Kč, na podpory na restrukturalizaci a přeměnu vinic bylo z rozpočtu EU v roce 2013 vyplaceno o 8,3 mil. Kč více než v roce 2012.

Podpora na vývoz živého jatečného skotu a hovězího masa z prostředků EU byla v roce 2013 opět poskytnuta, ovšem v nižším objemu než v roce 2012 (0,5 mil. Kč proti 3,5 mil. Kč), subvence na vývoz mléka v roce 2013 již poskytnuty nebyly, ani podpory u vajec a drůbežího masa, u zpracování brambor a pšenice na škrob nebo u sušených krmiv.

V roce 2013 byly nadále vypláceny podpory včelařům, určené na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2012 dosáhly výše 66,4 mil. Kč. (z toho 50 % bylo vyplaceno z rozpočtu EU), v roce 2013 zůstaly prakticky stejné (66,2 mil. Kč).

V roce 2013 byly vyplaceny vývozní subvence na 178,4 t hovězího masa. V programu Distribuce potravin nejchudším osobám v ČR bylo distribuováno 74 t potravin (na tento program bylo ze SZIF vyplaceno celkem 5,0 mil. Kč).

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

Venkov, ať už je pojat tradičně jako menší obce (s méně než 2 000 obyvateli), či jako oblasti s významným podílem řídce osídleného území (převážně venkovské a přechodné regiony), vykazuje při srovnání s městy odlišnosti v ukazatelích jak demografického, tak ekonomického a sociálního charakteru. Rozvoj venkova je zabezpečován prostřednictvím dotačních intervencí, které mají na venkově zabezpečit řadu aktivit. Tyto intervence jsou zajišťovány řadou dotačních programů a titulů, ty lze rozdělit na národní, které jsou financovány prostřednictvím státního rozpočtu ČR, a evropské, které jsou financovány prostřednictvím strukturálních fondů (Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský sociální fond (ESF)) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Hlavním programem zabezpečujícím rozvoj venkova na národní úrovni je Program obnovy venkova, který podporuje soutěž Vesnice roku. Z evropských fondů jsou implementovány Regionální operační programy (ROP) a Program rozvoje venkova (PRV). Rozvoj venkova je zabezpečován především prostřednictvím PRV, u tohoto programu jsou omezeny žadatelské obce na velikost do 2 000 obyvatel, z toho je patrná cílenost na rozvoj venkova. K posilování životaschopnosti venkova přispívá mj. rozvoj místních akčních skupin (LEADER) a Celostátní síť pro venkov. Alokace veřejných zdrojů v národních podmínkách ČR do jednotlivých tematických os PRV 2007-2013 se blíží průměru EU 12 v Osách 3 a 4. a je srovnatelná s průměrem EU 27.

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Pro vymezení venkova na úrovni krajů byly použity typologie OECD a EU, které shodně vymezují tři kategorie regionů (převážně venkovské, přechodné, převážně městské), avšak na základě odlišné metodologie výpočtu¹⁵. Pro vymezení venkova na nižších úrovních byla použita jak metodologie OECD, tak tradiční české vymezení venkovských obcí jako obcí do 2 000 obyvatel.

Venkovské regiony na úrovni krajů (podle typologie OECD a EU)

Podle typologie OECD byl k 1. 1. 2013 převážně venkovským regionem pouze Kraj Vysočina a naopak převážně městským regionem pouze Hl. m. Praha. Ostatních 12 krajů se řadilo mezi přechodné regiony, jež zabíraly na území ČR téměř 91 % plochy a v nichž žilo 83 % obyvatel.

Typologie EU řadí více regionů do kategorie převážně venkovských, což se v ČR projevuje významně. Vymezuje v ČR 6 převážně venkovských regionů (Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Vysočina a Zlínský) s 48% podílem na území a téměř třetinovým podílem na obyvatelstvu. Na druhé straně vykazuje i vyšší počet převážně městských regionů (Hl. m. Praha a Středočeský kraj); jejich územní podíl činí 15 % a podíl populace 24 %. Mezi přechodné regiony spadá 6 krajů (Jihomoravský, Karlovarský, Královéhradecký, Liberecký, Moravskoslezský a Ústecký), jež se rozkládají na 37 % plochy ČR, a žije v nich 43 % obyvatel.

¹⁵ Metodicky staví obě typologie na ukazatelích hustoty obyvatelstva, ale OECD metodologie s ní pracuje na úrovni administrativních území obcí, zatímco EU metodologie na úrovni území s rozlohou 1 km² (tzv. grid cells).

Při použití typologie EU má ČR vyrovnanější zastoupení regionů ve sledovaných kategoriích.

T3.1/01 - Kraje ČR podle typologie OECD a EU

Regiony	OECD				EU			
	počet	podíl (%)		Hustota zalidnění (obyvatelstvo/km ²)	počet	podíl (%)		Hustota zalidnění (obyvatelstvo/km ²)
		plocha	obyvatelstvo			plocha	obyvatelstvo	
Převážně městské	1	0,6	11,8	2 513	2	14,6	24,1	221
Přechodné	12	90,8	83,3	122	6	37,0	42,9	155
Převážně venkovské	1	8,6	4,9	75	6	48,4	32,9	91
Celkem ČR	14	100,0	100,0	133	14	100,0	100,0	133

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2013, ČSÚ 2013

Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)

Venkovské regiony na úrovni okresů a obcí (podle typologie OECD)

Podle typologie OECD spadalo v roce 2013 20 okresů do kategorie převážně venkovských, zabíraly zhruba třetinu území ČR a na jejich území žilo necelých 16 % obyvatel ČR. Kategorii převážně městských regionů tvořilo 8 okresů, jejichž podíl na území ČR činil 4,0 % a podíl na obyvatelstvu zhruba čtvrtinu. 49 okresů tvořilo kategorii přechodných regionů, přičemž z hlediska podílu na území i obyvatelstvu zabíraly zhruba 60 % z celku. Meziročně nedošlo k žádnému přesunu okresů mezi kategoriemi.

T3.1/02 - Okresy ČR podle typologie OECD

Regiony	počet	podíl (%)		Hustota zalidnění (obyvatelstvo/km ²)
		plocha	obyvatelstvo	
Převážně městské	8	4,0	26,3	883
Přechodné	49	62,3	58,0	124
Převážně venkovské	20	33,7	15,7	62
Celkem ČR	77	100,0	100,0	133

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2013, ČSÚ 2013

Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)

Na nejnižší administrativní úrovni (LAU 2) tvořilo venkovský prostor 5 374 obcí (obce s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel/km²). Představovaly 86 % z celkového počtu obcí v ČR a 82 % rozlohy státu, avšak žilo v nich pouze 30 % obyvatelstva. Městských obcí bylo 879 (14 % všech obcí, 18 % plochy ČR a 70 % obyvatel ČR). Ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku počet venkovských obcí poklesl o 16 a podíl jejich obyvatelstva se snížil o 0,1 p. b.

Venkovské obce do 2 000 obyvatel

Vedle typologie OECD se na úrovni LAU 2 používá v ČR také tradiční vymezení venkovských obcí jako obcí do 2 000 obyvatel. Podle něho bylo v ČR 5 571 obcí s méně než 2 000 obyvateli, což představovalo 89 % všech obcí ČR a 73 % rozlohy ČR. Žilo zde necelých 27 % obyvatel státu. Ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku počet venkovských obcí poklesl o 7.

Dlouhodobé srovnání ukazuje, že ve venkovských obcích ČR kontinuálně roste počet obyvatel rychlejším tempem než v ČR celkem. V období 2001-2013 vzrostl celkový počet obyvatel venkova o 5,9 %, zatímco počet obyvatel v ČR se zvýšil pouze o 2,8 %. V důsledku toho se podíl venkovského obyvatelstva na celkové populaci od roku 2001 zvýšil o 0,8 p. b., přitom meziročně se zvýšil o 0,1 p. b. Naproti tomu se po celé sledované období mírně snižuje počet venkovských obcí (zpravidla se zvýšením počtu obyvatel obcí přesunou do vyšších velikostních kategorií).

T3.1/03 - Počet venkovských obcí a obyvatel podle velikostních kategorií obcí v ČR ve vybraných letech

Populační velikost obce	2001		2007		2012		2013	
	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé
do 99	548	38 881	529	37 230	471	33 639	464	33 140
100-199	1 113	166 214	1 062	157 333	997	148 212	997	148 389
200-499	2 041	663 416	2 019	656 020	2 017	658 207	2 012	657 282
500-999	1 280	893 592	1 307	913 985	1 366	962 918	1 356	953 571
1 000-1 999	652	903 757	685	950 291	727	1 017 529	742	1 031 212
Celkem venkov	5 634	2 665 860	5 602	2 714 859	5 578	2 820 505	5 571	2 823 594
Celkem ČR	6 258	10 230 060	6 249	10 287 189	6 251	10 505 445	6 253	10 516 125
Podíl venkov/ČR (%)	90,0	26,1	89,6	26,4	89,2	26,8	89,1	26,9

*Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2002; Lexikon obcí ČR 2007, 2012, 2013, ČSÚ 2007, 2012, 2013
Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)*

T3.1/04 - Tempo přírůstku počtu venkovských obcí a obyvatel podle velikostních kategorií obcí v ČR mezi roky 2001 a 2013 (%)

Populační velikost obce	Index 2013/2001	
	obce	obyvatelé
do 99	-15,3	-14,8
100-199	-10,4	-10,7
200-499	-1,4	-0,9
500-999	5,9	6,7
1 000-1 999	13,8	14,1
Celkem venkov	-1,1	5,9
Celkem ČR	-0,1	2,8

*Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2002; Lexikon obcí ČR 2013, ČSÚ 2013
Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)*

Po celé období je patrný rozdílný vývoj mezi velikostními kategoriemi venkovských obcí. Zatímco počet obcí nad 500 obyvatel i počet jejich obyvatel se zvyšuje, počet obcí do 500 obyvatel i počet jejich obyvatel naopak klesá. Souhrnně ve sledovaném období ubylo 6,2 % obcí do 500 obyvatel a počet jejich obyvatel klesl o 3,4 %. Trvale nepříznivá situace je v tomto směru především v obcích s méně než 200 obyvateli, což souvisí s řadou faktorů, zejména se vzdáleností obcí od center zaměstnanosti.

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

Na základě údajů ČSÚ bylo v ČR k 31. 12. 2012¹⁶ registrováno 2 727 654 podnikatelských subjektů, což je proti předchozímu roku nárůst o více než 24 tisíc. V organizační struktuře národního hospodářství podle velikosti subjektů dominovaly, stejně jako v předchozím roce, podniky bez zaměstnanců¹⁷ (89,6 %) následované mikropodniky¹⁸ s podílem 7,2 % na celkovém počtu podniků. Z odvětví definovaných podle CZ-NACE bylo nejvíce zastoupeno odvětví velkoobchod a maloobchod společně s opravami a údržbou motorových vozidel s celkovým podílem 24,3 %, dále profesní, vědecké a technické činnosti (12,3 %), stavebnictví (12,1 %) a zpracovatelský průmysl (11,3 %). Vůči předchozímu období v tomto ohledu k výraznějším změnám nedošlo.

Struktura podniků podle počtu zaměstnanců se v jednotlivých regionech podle typologie EU¹⁹ výrazně neliší. V přechodných regionech výrazně převažovaly v roce 2012 podniky bez zaměstnanců (89,9 %), stejně jako v převážně venkovských regionech (90,2 %). Podniky bez zaměstnanců byly následovány mikropodniky (8,0 % podniků v přechodných regionech a 7,7 % podniků v převážně venkovských regionech) a malými podniky²⁰ (1,6 % v přechodných regionech a 1,6 % v převážně venkovských regionech).

Z hlediska převažujících činností CZ-NACE představují v podnicích bez zaměstnanců nejvyšší podíl činnosti v odvětví velkoobchod a maloobchod včetně oprav (24,8 % v přechodných regionech a 22,6 % v převážně venkovských regionech), dále stavebnictví u 12,9 % přechodných regionů a průmysl u 13,7 % převážně venkovských regionů. Třetí nejpočetnější zastoupení v přechodných regionech představuje průmysl (12,6 %) a v převážně venkovských regionech stavebnictví (13,3 %). V případě mikropodniků opět dominovaly činnosti v odvětví velkoobchod a maloobchod včetně oprav (22,4 % v přechodných regionech a 21 % v převážně venkovských regionech), dále zpracovatelský průmysl (12,5 % v přechodných regionech a 13,5 % v převážně venkovských regionech) a na rozdíl od podniků bez zaměstnanců činnosti v oblasti cestovního ruchu, tj. ubytování a stravování (10,2 % v přechodných regionech a 9,8 % v převážně venkovských regionech). U malých, středních a velkých podniků byl nejvíce zastoupen zpracovatelský průmysl. Velký podíl měly také činnosti v oblasti velkoobchodu a maloobchodu a vzdělávání u obou typů regionů.

¹⁶ Nejaktuálnější dostupné údaje.

¹⁷ Včetně bez udání počtu zaměstnanců.

¹⁸ Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

¹⁹ Viz [Urban-rural typology](#), kapitola 3.1.

²⁰ Na základě nové definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10-50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2-10 mil. € nebo aktivy ve výši 2-10 mil. €.

Podle statistik ČSÚ dosáhla celková HPH v ČR v roce 2012 hodnoty 3 451,7 mld. Kč, v přechodných regionech 1 270,9 mld. Kč a převážně venkovských regionech 953,5 mld. Kč. V přechodných regionech se na tvorbě HPH nejvíce podílely Jihomoravský kraj (362,3 mld. Kč), Moravskoslezský kraj (352 mld. Kč) a Ústecký kraj (219,2 mld. Kč). V převážně venkovských regionech nejvyššího podílu na tvorbě HPH dosáhl Jihočeský kraj (177,8 mld. Kč), Zlínský kraj (170,1 mld. Kč) a Plzeňský kraj (167,3 mld. Kč). Z hlediska odvětvové struktury vytvářel v přechodných regionech i převážně venkovských regionech nejvyšší HPH zpracovatelský průmysl (28 % v přechodných regionech a 32,3 % v převážně venkovských regionech) a činnosti v oblasti obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství (18,1 % v přechodných regionech a 17,8 % v převážně venkovských regionech).

Podle statistik ČSÚ činil počet zaměstnaných v ČR k 31. 12. 2012 celkem 4 890 tis.²¹ (v porovnání s rokem 2011 se počet zaměstnaných zvýšil o 17,2 tis.), v přechodných regionech 2 020,4 tis. (snížení o 8,7 tis.) a převážně venkovských regionech 1 598,4 tis. (zvýšení o 0,28 tis.). V přechodných regionech se nejvyšší počet zaměstnaných nacházel v Moravskoslezském kraji (543 tis.), Jihomoravském kraji (537,7 tis.) a Ústeckém kraji (354,1 tis.). V převážně venkovských regionech dosáhly nejvyšší zaměstnanost kraje Jihočeský (295,2 tis.), Olomoucký (288,1 tis.) a Plzeňský (277,2 tis.). Nejvíce pracujících v přechodných a převážně venkovských regionech bylo shodně zaměstnáno ve zpracovatelském průmyslu (28,7 % v přechodných regionech a 25,0 % v převážně venkovských regionech) a v činnostech v oblasti obchodu (12,1 % v přechodných regionech a 9,3 % v převážně venkovských regionech).

Nejvíce mikropodniků v přechodných regionech (tab. T3.2/01) bylo registrováno v Jihomoravském kraji (21,7 podniků/tis. obyvatel kraje), Královéhradeckém kraji (17,8 podniků/tis. obyvatel kraje) a Karlovarském kraji (17,6 podniků/tis. obyvatel kraje). Naopak nejméně mikropodniků v přechodných regionech bylo registrováno v Ústeckém kraji (15,6 podniků/tis. obyvatel kraje). V převážně venkovských regionech bylo nejvíce mikropodniků registrováno ve Zlínském kraji (18,1 podniků/tis. obyvatel kraje), Jihočeském kraji (18,1 podniků/tis. obyvatel kraje) a Olomouckém kraji (16,8 podniků/tis. obyvatel kraje). Nejméně registrovaných mikropodniků v převážně venkovských regionech bylo v Kraji Vysočina (15,3 podniků/tis. obyvatel kraje). Kromě Karlovarského kraje, Jihomoravského kraje a Hlavního města Prahy došlo ve všech krajích k poklesu počtu mikropodniků na tisíc obyvatel v porovnání s rokem 2011.

²¹ Údaje vážené na data demografické statistiky s promítnutím SLDB 2011.

T3.2/01 - Počet mikropodniků na 1 000 obyv. v krajích ČR k 31. 12. 2012

Převažující činnost CZ-NACE (vybrané činnosti)		Kraj / EU klasifikace ¹⁾													
		PHA	STC	JHC	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
		PU	PU	PR	PR	IN	IN	IN	IN	PR	PR	IN	PR	PR	IN
A	Zemědělství, lesnictví a rybníkářství	0,46	0,70	1,03	0,75	0,53	0,63	0,55	0,69	0,68	0,82	0,75	0,58	0,59	0,49
B-E	Průmysl celkem	2,98	1,89	2,24	2,12	1,97	1,81	2,70	2,44	2,37	2,30	2,89	2,29	3,10	2,11
F	Stavebnictví	3,47	1,72	1,91	1,63	1,59	1,91	1,69	1,49	1,60	1,39	2,03	1,55	1,58	1,77
G	Velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	13,40	4,21	3,56	3,58	3,88	3,40	3,82	4,22	3,90	3,23	5,24	3,74	4,35	4,01
H	Doprava a skladování	0,96	1,05	0,93	0,99	0,77	0,82	0,81	0,95	0,85	0,84	0,96	1,04	1,03	0,85
I	Ubytování, stravování a pohostinství	2,87	1,57	2,13	1,79	2,40	1,81	1,90	1,96	1,55	1,32	1,91	1,73	1,83	1,87
J	Informační a komunikační činnosti	1,66	0,26	0,27	0,27	0,22	0,22	0,28	0,28	0,28	0,14	0,48	0,27	0,30	0,24
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	0,31	0,10	0,18	0,15	0,11	0,13	0,13	0,14	0,18	0,22	0,22	0,16	0,20	0,21
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	6,63	0,91	0,76	0,58	1,61	0,71	0,62	0,65	0,42	0,32	1,23	0,54	0,51	0,68
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	7,16	1,54	1,97	1,65	1,49	1,44	1,57	1,63	1,61	1,27	2,70	1,66	1,60	1,75
N	Administrativní a podpůrné činnosti	1,17	0,29	0,30	0,29	0,42	0,33	0,28	0,26	0,27	0,19	0,38	0,27	0,25	0,31
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0,02	0,68	0,63	0,58	0,33	0,26	0,34	0,58	0,67	1,00	0,45	0,43	0,36	0,15
P	Vzdělávání	0,47	0,40	0,29	0,32	0,32	0,30	0,39	0,40	0,43	0,40	0,43	0,45	0,37	0,25
Q	Zdravotní a sociální péče	1,98	1,31	1,61	1,69	1,67	1,54	1,55	1,76	1,51	1,61	1,72	1,84	1,84	1,67
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	0,60	0,25	0,27	0,25	0,29	0,24	0,36	0,34	0,26	0,22	0,28	0,28	0,26	0,26
Celkem		44,14	16,88	18,09	16,65	17,61	15,55	17,00	17,79	16,58	15,30	21,67	16,82	18,14	16,61

1) EU klasifikace: PR = převážně venkovský region, IR = přechodný region, PU = převážně městský region.

Pramen: ČSÚ - Statistické ročenky krajů 2013 - Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2013

Zpracoval: A. Čapková (ÚZEI)

V rozvinutých ekonomikách představují malé soukromé podniky významný inovační potenciál. Na jejich podporu v rámci PRV byla zaměřena opatření spadající pod první prioritu Osy III (Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů energie). Jejím cílem bylo vytvoření pracovních míst a zajištění vyšší příjmové úrovně obyvatel venkova rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podporou venkovské turistiky a dále zajištění naplnění závazků ČR v oblasti využití obnovitelných zdrojů energie. Jedná se o Opatření III.1.1 – Diverzifikace činností nezemědělské povahy, Opatření III.1.2 – Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje a Opatření III.1.3 – Podpora cestovního ruchu²².

Opatření III.1.1 je členěno na záměry diverzifikace činností nezemědělské povahy, výstavba a modernizace bioplynové stanice, výstavba a modernizace kotlen a vytopen na biomasu včetně kombinované výroby tepla a elektřiny a výstavba a modernizace zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv. Podle údajů SZIF bylo v roce 2013 na podporu Opatření III.1.1 přijato 415 žádostí, z kterých bylo schváleno a proplaceno 87, vyplacená částka činila 505 mil. Kč. Průměrná finanční podpora projektu činila 5 mil. Kč. Ve stejném roce nebyly v rámci Opatření III.1.2 přijaty žádné žádosti, a proplaceno bylo v tomto opatření v roce 2013 celkem 249 mil. Kč (žádosti z minulých let). Průměrná finanční podpora projektu dosáhla 3,3 mil. Kč. V Opatření III.1.3 nebyly v roce 2013 přijaty žádné žádosti, a výše proplacených prostředků za žádosti z minulých let činila 266 mil. Kč. Průměrná finanční podpora projektu byla 2,8 mil. Kč. U Opatření III.1.1, III.1.2 a III.1.3 se meziročně snížil objem proplacených prostředků a rozpočet na opatření je vyčerpán, přitom závazky ještě činí přibližně 3 %²³ (tab. T3.2/02).

²² Podpora cestovního ruchu je určena na vybudování pěších a lyžařských tras, vinařských stezek a hippostezek, výstavbu ubytovacích zařízení s malou kapacitou hostů, stravovacích zařízení, půjčoven sportovního vybavení a objektů a ploch pro sportovně rekreační využití.

²³ Údaj ze září 2013, zpráva monitorovacího výboru 6. 11. 2013.

T3.2/02 - Počet přijatých žádostí a výše proplacených prostředků na schválené projekty v rámci Opatření III.1.1, III.1.2 a III.1.3 PRV

PRV Osa III	Počet schválených žádostí z přijatých		Čerpání prostředků (schválené) (mil. Kč)	
	2012	2013	2012	2013
Priorita: Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE				
III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy	0	87	752	505
III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	175	0	219	249
III.1.3 Podpora cestovního ruchu	198	0	278	266
Celkem	373	87	1 249	1 019

Pramen: SZIF 2014

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Pro uplatnění záměrů Opatření III.1.2 tj. a) zakládání a rozvoj mikropodniku, b) výstavba a modernizace bioplynové stanice, c) výstavba a modernizace kotelen a vytopen na biomasu včetně kombinované výroby tepla a elektřiny a d) výstavba a modernizace zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv proběhlo dosud 6 kol příjmu žádostí (2., 3., 6., 9., 14. a 16. kolo), v roce 2013 se již pro žadatele výzva neotevřela. V tab. T3.2/03 je uveden celkový přehled počtu žádostí a finančních částek v průběhu PRV 2007-2013 do září roku 2013.

T3.2/03 - Přehled žádostí podle typů investic v Opatření III.1.2 PRV v roce 2013

PRV Osa III	Záměr a)	Záměr b)	Záměr c)	Záměr d)	Celkem
Zaregistrované projekty (ks)	3 224	50	163	208	3 645
Částka za zaregistrované projekty (mil. Kč)	5 738	609	414	461	1 484
Schválené projekty (ks)	1 012	30	53	82	1 177
Částka za schválené projekty (mil. Kč)	1 815	364	104	158	626
Podané žádosti o proplacení (ks)	708	21	34	58	821
Částka za podané žádosti o proplacení (mil. Kč)	978	278	44	84	1 384
Proplacené projekty (ks)	683	21	23	57	784
Proplaceno (mil. Kč)	917	277	32	82	1 308

Pramen: Monitorovací výbor PRV MZe 2013

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

V rozvoji venkova hraje důležitou roli také konkurenceschopnost zemědělsko-potravinářského odvětví. K tomu přispívají opatření Osy I PRV, a to Opatření I.1.1 – Modernizace zemědělských podniků a Opatření I.1.3 – Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům. V podopatření I.1.1.2 – Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v zemědělství, jehož finanční prostředky směřují převážně do zemědělství, nebyl v roce 2013 proplacený žádný projekt.

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 1. lednu 2013 v ČR podle ČSÚ existovalo 6 253 obcí. Venkovský prostor poskytuje příležitosti pro činnosti v oblasti rozvoje cestovního ruchu, služeb, využití a péče o přírodní zdroje a krajinu. Osa III PRV je zaměřená nejen na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání OZE, ale také na zlepšení kvality života na venkově a vzdělávání.

Zlepšení kvality života na venkově je podporováno formou Opatření III.2.1 a III.2.2. Žadateli Opatření III.2.1 (Obnova a rozvoj vesnice, občanské vybavení a služby) mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob, církve a jejich organizace. Projekty na výstavbu vodovodů, kanalizací a čistíren odpadních vod mohou být realizovány v obcích do 2 000 obyvatel, ostatní projekty v obcích do 500 obyvatel. Vzhledem k vyčerpanému rozpočtu nebyl již od roku 2012 pro opatření III.2.1 vyhlášen příjem žádostí. Celkově na opatření byly během let 2007-2013 vyhlášena 4 kola výzev, ze kterých bylo schváleno 4 813 žádostí a proplaceno 4 957 mil. Kč. Úspěšnost žadatelů o dotaci dosáhla 29,13 %.

Opatření III.2.2 (Ochrana a rozvoj dědictví venkova) je určeno na vypracování studií obnovy a využití kulturního dědictví, zpracování programů regenerace památkově chráněných území, plánů péče o krajinné památkové zóny a budování výstavních expozic a muzeí s vazbou na danou lokalitu. Žadateli mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob a církve a jejich organizace. V roce 2013 v tomto opatření nebyly přijaty ani schváleny žádné nové žádosti. Celkově na opatření bylo vyhlášeno 5 kol výzev. Úspěšnost žadatelů byla 66,7 % a celkový počet schválených projektů 659. K 30. 9. 2013 bylo na toto opatření vyplaceno 866 mil. Kč.

Podpora v rámci Opatření III.3.1 (Vzdělávání a informace) je zaměřena na vzdělávání a informování fyzických a právnických osob, které mají vážný zájem zahájit nebo rozšířit podnikání, případně jiné působení na venkově v rámci aktivit podporovaných v Ose III. V tomto opatření nebyla v roce 2013 přijata ani schválena žádná žádost. K 30. 9. 2013 bylo přijato celkem 181 žádostí ve 3 kolech výzev, schváleno bylo 99 (54,7 %). Do uvedeného termínu bylo v tomto opatření proplaceno 60 mil. Kč (tab. T3.3/01).

T3.3/01 - Počet přijatých a schválených žádostí, úspěšnost žadatelů a výše proplacených prostředků za schválené projekty v rámci Opatření III.2.1, III.2.2 a III.3.1 k 30. 9. 2013

PRV Osa III	Počet přijatých žádostí	Počet schválených žádostí	Úspěšnost žadatelů (%)	Proplacené prostředky (mil. Kč)
Priorita: Podmínky růstu a kvalita života na venkově				
III.2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	4 813	1 402	29,13	4 957
<i>III.2.1.1 Obnova a rozvoj vesnic</i>	2 891	1 131	39,12	4 038
<i>III.2.1.2 Občanské vybavení a služby</i>	1 922	271	14,10	919
III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	988	659	66,70	866
Priorita: Vzdělávání				
III.3.1 Vzdělávání a informace	181	99	54,70	60
Celkem	5 982	2 160	36,11	5 883

Pramen: Monitorovací výbor PRV (2013)

Zpracoval: A. Čapková (ÚZEI)

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Ekonomická aktivita na venkově

Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva²⁴ ve venkovských obcích (s méně než 2 000 obyvateli) dosáhl v roce 2011 hodnoty 47,9 % a proti městům byl nižší o 1,1 p. b. Ve srovnání s rokem 2001 došlo k poklesu tohoto podílu, přitom mnohem výrazněji ve městech než na venkově. Nejnižší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva zůstal nadále v obcích s méně než 200 obyvateli (46,4 %). Výsledné hodnoty jsou však tentokrát ovlivněny výrazným nárůstem podílu osob s nezjištěnou ekonomickou aktivitou (z 0,8 % v roce 2001 na 5,5 % v roce 2011).

Na venkově se projevují specifika z hlediska odvětvové zaměstnanosti, tj. zejména vyšší zaměstnanost v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství). Podíl pracovníků agrárního sektoru na zaměstnanosti v NH činil v roce 2011 na venkově 6,5 %, přičemž tento podíl se proti minulému sčítání lidu výrazně snížil (o 4,9 p. b.). Na venkově jsou rovněž vyšší podíly zaměstnaných v průmyslu a stavebnictví a nově pak v dopravě a skladování, podíly zaměstnanosti v ostatních odvětvích zahrnutých do služeb jsou naopak vyšší ve městech.

T3.4/01 - Podíl zaměstnaných osob podle odvětví ekonomické činnosti (%)

Sektory	2001			2011		
	venkov	města	celkem	venkov	města	celkem
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom - zemědělství, lesnictví, rybolov	11,4	2,2	4,5	6,5	1,4	2,7
- průmysl, stavebnictví	43,8	36,9	38,7	37,4	30,4	32,2
- služby	40,6	56,6	52,6	44,4	57,3	53,9
- nezjištěno	4,2	4,3	4,2	11,7	11,0	11,2

Pramen: SLDB 2001, 2011; ČSÚ 2002, 2013

Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)

Agrární sektor zůstal jediným sektorem, který zaměstnává převážně venkovské obyvatelstvo, a je tedy těsně spjatý s venkovskou zaměstnaností. V roce 2011 žilo na venkově 62,8 % ze všech pracovníků sektoru (pokles proti roku 2001 o 0,9 p. b.).

Dalším typickým rysem venkova je vyšší podíl vyjíždějících do zaměstnání mimo obec. Tento podíl s rostoucí populační velikostí obce klesá téměř lineárně: zatímco v obcích do 99 obyvatel vyjíždělo za práci v roce 2011 76,5 % zaměstnaných, v obcích nad 100 tis. obyvatel jen 6,9 %.

²⁴ Pramen: SLDB 2001, SLDB 2011, ČSÚ 2002, 2013; oproti Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2012 (MZe, 2013) byly použity definitivní výsledky SLDB 2011.

Míra zaměstnanosti

Míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15-64 let) v ČR²⁵ v období 2001-2011 poklesla z 66,6 % na 63,0 %. Pokles o více než 3 p. b. postihl venkovské obce i města, i nadále tak zůstává míra zaměstnanosti na venkově (62,3 %, v roce 2001 65,5 %) nižší než ve městech (63,3 %, v roce 2001 66,9 %).

Ve 4. čtvrtletí 2013 dosáhla míra zaměstnanosti²⁶ (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) v ČR 55,4 % při mírném meziročním nárůstu o 0,6 p. b. Nejvyšší míru zaměstnanosti si dlouhodobě udržují Hl. m. Praha (60,1 %) a Středočeský kraj (57,7 %). Podle typologie EU spadají tyto dva kraje jako jediné do kategorie převážně městských regionů v rámci ČR. Za Středočeským krajem skončil převážně venkovský kraj Plzeňský s mírou zaměstnanosti 57,6 %. Nejnižší míru zaměstnanosti vykázal aktuálně Olomoucký kraj (převážně venkovský), dále pak kraje Moravskoslezský a Ústecký (řazené do přechodných regionů) s dlouhodobými problémy na trhu práce.

Míra nezaměstnanosti

Po většinu roku 2013 pokračoval hospodářský útlum (meziroční kladné změny HDP bylo dosaženo až ve 4. čtvrtletí), což se promítlo i do trhu práce. Podíl nezaměstnaných osob²⁷ činil 7,7 %, což je o 0,9 p. b. více než v předchozím roce. V prosinci 2013 dosáhl počet uchazečů o práci historicky rekordní výše 597 tis. osob.

Poslední publikovaná venkovská míra nezaměstnanosti pochází z roku 2011²⁸, činila 9,0 % a byla o 0,6 p. b. vyšší než ve městech. Míra nezaměstnanosti počítaná z údajů SLDB 2011 činila na venkově 10,1 % a ve městech 9,8 %²⁹. Od roku 2003 zůstává míra nezaměstnanosti na venkově vyšší než ve městech.

Při srovnání regionů podle typologie EU mají v průměru nejnižší podíl nezaměstnaných osob převážně městské regiony Hl. m. Praha (4,8 %) a Středočeský kraj (6,5 %). Mezi převážně venkovskými regiony má nejvyšší podíl nezaměstnaných osob Olomoucký kraj (9,1 %), ostatní převážně venkovské kraje nepřevyšují hodnotu 8 %. Naopak přechodné regiony mají jen s výjimkou Královéhradeckého kraje tento podíl vyšší než 8 %, nejvíce pak strukturálně postižené kraje Ústecký (11,1 %) a Moravskoslezský (9,8 %).

²⁵ *Pramen: SLDB 2001, SLDB 2011, ČSÚ 2002, 2013; oproti Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2012 (MZe, 2013) byly použity definitivní výsledky SLDB 2011.*

²⁶ *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS 4. čtvrtletí, ČSÚ 2014.*

²⁷ *Od ledna 2013 je nahrazena registrovaná míra nezaměstnanosti novým ukazatelem Podíl nezaměstnaných osob, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let ze všech obyvatel ve stejném věku.*

²⁸ *Pramen: Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2011, MZe, 2012. Venkovská míra byla postavena na registrované míře nezaměstnanosti.*

²⁹ *Pramen: SLDB 2011, ČSÚ 2013; oproti Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2011 (MZe, 2012) byly použity definitivní výsledky SLDB 2011.*

Situace venkovských domácností

Venkovské domácnosti³⁰ sestávají tradičně z většího počtu členů než průměrná domácnost v ČR (2,51 proti 2,26 v roce 2012). Ve struktuře rodin nedošlo meziročně k výraznějším změnám, pozitivní je mírné zvýšení podílu pracujících osob (jak celkově, tak ve venkovských domácnostech).

Celkové peněžní hrubé příjmy domácností v roce 2012 rostly, tempo růstu přitom ve venkovských domácnostech mírně zaostávalo za celkovým průměrem (3,7 % proti 4,3 %). Nadále setrvává celkově nižší úroveň příjmů venkovských domácností ve srovnání s celkovým průměrem (tato disparita se meziročně prohloubila na 91,5 %) – úroveň příjmů progresivně narůstá s velikostní kategorií obcí. Příjmy ze závislé činnosti (tj. mzdy) se zvýšily ve venkovských domácnostech o 3,8 % a celkem o 4,1 % a v průměru svým zhruba 55% podílem nadále zůstávají hlavní složkou čistých příjmů domácností ve všech kategoriích obcí. Rychleji pak rostly příjmy z podnikání, a to bez většího rozdílu mezi venkovskými domácnostmi a celkovým průměrem (u venkovanů o 7,1 %, celkem o 7,9 %). Na venkově je jejich úroveň nižší, nicméně podíl na celkových příjmech je mezi všemi kategoriemi obcí vyrovnaný a pohybuje se kolem 9 %. Sociální příjmy celkem mírně vzrostly (o 0,3 %), ve venkovských domácnostech naopak mírně poklesly (o 0,5 %). Ve všech kategoriích obcí tvoří zhruba 28-29 % celkových příjmů. Jejich nejvýznamnější složkou jsou důchody, jež samotné tvoří téměř čtvrtinu všech příjmů. Venkovské domácnosti pobíraly největší objem dávek při pracovní neschopnosti, přičemž se tento rozdíl v roce 2012 ještě zvýšil. Meziročně o více než čtvrtinu vzrostly ostatní příjmy (zejména z prodeje nemovitostí i movitých věcí), přičemž nárůst ve venkovských domácnostech věrně kopíroval celkový trend. Podíl ostatních příjmů na celkových příjmech tak posílil napříč velikostními kategoriemi obcí na 7-9 %.

Zároveň s příjmy rostly i výdaje domácností; ve srovnání s příjmy pomalejším tempem, na venkově pak poněkud více než v celkovém průměru domácností (1,8 % oproti 1,5 % při porovnání hrubých peněžních vydání). Všeobecně rostly výdaje na potraviny, a to celkem vyrovnaně cca o 5 % (tvoří zhruba 22-24 % celkových čistých peněžních vydání domácností). Naopak na venkově i v průměru za všechny domácnosti poklesly nákupy průmyslového zboží (cca o 3 %). Na venkově přitom ještě výrazněji poklesla vydání na služby (o 4,2 %), což je nadprůměrný pokles – přitom venkovské domácnosti již tradičně vynakládají na služby podstatně nižší částky než domácnosti ostatních obcí (schodek ve srovnání s velkými městy se prohloubil na 61,4 %). Opětovně výrazně vzrostly platby a jiná vydání (na venkově téměř o 23 %, v celkovém průměru o 13,6 %).

³⁰ *Pramen: Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2012, ČSÚ 2013. Kategorie obcí dle počtu obyvatel jsou zde následující: do 1 999, 2 000-9 999, 10 000-49 999 a 50 000 a více. Obce do 1 999 obyvatel jsou v textu pojímány jako venkov, kategorie obcí 50 000 a více obyvatel je označována jako „velká města“.*

Naturální příjmy i vydání rostly na venkově rychleji než v průměru, i tak však rozdíly mezi kategoriemi obcí nejsou nijak výrazné.

Hospodaření domácností odráží celkovou ekonomickou a sociální situaci ve státě, přičemž se projevují rozdílnosti v závislosti na velikosti obcí. V roce 2012 se mírně prohloubila disparita příjmů i rozdíly ve struktuře vydání venkovských domácností a domácností celkem.

3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

Vazby mezi obecnými cíli rozvoje evropského venkova a cíli rozvoje venkova ČR zajišťuje Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007-2013 (NSPRV). Od roku 2007 je politika rozvoje venkova v České republice prováděna prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013 (PRV) a v současné době se dokončují přípravy na PRV 2014-2020 na základě usnesení vlády České republiky ze dne 28. listopadu 2012 č. 867. Program je zpracováván v souladu s nařízením Evropského parlamentu (EP) a Rady č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a související právní úpravou. Realizace nového Programu rozvoje venkova přispěje k naplňování cílů Společné zemědělské politiky a Strategie Evropa 2020.

Rozvoj venkova je založen na zemědělských a nezemědělských aktivitách a odvětvích a spojuje aktéry v regionu, kteří reprezentují širokou škálu zájmů podle jejich sociálního a ekonomického postavení. Vzhledem k tomu, že v současné době ubývá počet zaměstnanců v zemědělství, dochází také k ústupu sektorového přístupu v politice, který je nahrazován přístupem integrovaným.

Řídícím orgánem PRV je MZe a zprostředkujícím subjektem PRV je SZIF. PRV je uplatňován ve venkovských oblastech České republiky a je administrován a řízen na centrální úrovni. Některá opatření jsou geograficky limitována – Osa II (LFA, Natura 2000, oblasti povodí), Osa III (venkovské obce), Osa IV (venkovské mikroregiony). V kontextu organizačního a institucionálního rozvoje venkova je kromě MZe a SZIF potřebné uvést také další aktéry:

Ministerstvo pro místní rozvoj

MMR pořizuje a aktualizuje Politiku územního rozvoje ČR, což je celostátní nástroj územního plánování, který slouží zejména pro koordinaci územního rozvoje na celostátní úrovni a pro koordinaci územně plánovací činnosti krajů i obcí a současně jako zdroj důležitých argumentů při prosazování zájmů ČR v rámci územního rozvoje na evropské úrovni.

MMR odpovídá za základní nástroj regionální politiky – Strategii regionálního rozvoje České republiky na období 2007-2013 (SRR). Ta zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie a také s ostatními odvětvovými politikami ovlivňujícími rozvoj území. Hlavním programem zabezpečujícím rozvoj venkova na národní úrovni je Program obnovy venkova, který podporuje soutěž Vesnice roku. Vycházejí z ní regionálně zaměřené rozvojové programy spolufinancované ze zdrojů Evropské unie nebo financované výhradně z národních zdrojů.

Příprava programového období 2014-2020 je v souladu s nadcházejícím rozpočtovým rámcem Evropské unie pro toto sedmileté období. Konečná podoba finanční alokace pro Českou republiku bude cca 20,5 mld. € v běžných cenách, ovšem tato suma však bude ještě upřesněna.

Jedněmi z nejvýznamnějších kapitol evropského rozpočtu v nadcházejícím období budou i ty, jež obsahují fondy zaměřené na podporu politiky soudržnosti, politiky rozvoje venkova a Společné námořní a rybářské politiky. Souhrnně se tyto fondy budou nazývat „Evropské strukturální a investiční fondy“, ve zkratce ESIF. Jedná se o dva strukturální fondy: Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF/EFRR), Evropský sociální fond (ESF), dále o Fond soudržnosti (CF/FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD/EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (EMFF/ENRF). Záměrem Evropské unie je, aby zmíněné fondy maximálním možným způsobem přispěly k naplňování strategie EU 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Pro lepší využití těchto fondů ve prospěch strategie EU 2020 zpracovává každý stát Dohodu o partnerství, kterou schvaluje Evropská komise. K jejímu naplňování přispívají jednotlivé programy.

MMR-NOK (Národní orgán pro koordinaci) zajišťuje na horizontální úrovni proškolení zaměstnanců implementujících fondy EU v rámci Systému vzdělávání, MPSV zajišťuje obsahovou náplň vzdělávání a lektorské zajištění.

Další ministerstva

Podpora regionálního rozvoje má průřezový charakter. Téměř všechna ministerstva mají ve své působnosti aktivity, které se více či méně dotýkají problematiky regionálního rozvoje, mají dopady na rozvoj jednotlivých územních celků a mohou vést ke snižování nebo naopak vzniku regionálních disparit.

K zabezpečení realizace SRR by příslušná ministerstva (MPO, MPSV, MŽP, MŠMT, MD, MK, MZ, MV a MMR) měla v rámci své působnosti mimo jiné analyzovat a každoročně vyhodnocovat odvětvové regionální rozdíly a identifikovat negativní disparity, spolupracovat s MMR na vypracování hodnotících zpráv o realizaci SRR, v operačních a resortních

programech aplikovat regionální diferenciaci pobídek s cílem snížit nežádoucí regionální disparity a posílit rozvojový potenciál regionů soustředěnou podporou státu³¹.

Územní jednotky – Kraje

V rámci své samostatné působnosti kraje koordinují rozvoj svého územního obvodu a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění strategie rozvoje kraje a plnění programu rozvoje kraje. Dále provádějí hodnocení regionální úrovně rozvoje, poskytují půjčky obcím a jiným právnickým osobám působícím v obvodu kraje, zřizují právnické osoby k podpoře regionálního rozvoje (např. regionální rozvojové agentury), spolupracují při plnění celostátních úkolů podpory regionálního rozvoje, zajišťují přípravu, realizaci a kontrolu plnění regionálních operačních programů a regionálních podpůrných programů (např. Programu obnovy venkova, který představuje hlavní nástroj krajské samosprávy v rozvoji venkova).

Vedle samostatné působnosti byla krajům svěřena i tzv. přenesená působnost, kterou mají vykonávat ve věcech, které stanoví zákon (zejména zákon č. 132/2000 Sb., který zakotvuje úkoly krajů v řadě úseků státní správy).

Oblast zemědělství a venkova je pravidelně, jako významná kapitola, součástí krajských rozvojových strategií a programů. Tyto všestranně zaměřené dokumenty jsou někdy doplňovány konkrétní koncepcí dané oblasti. Například Jihomoravský kraj má v oblasti zemědělství a venkov vytvořeny tři specializované koncepce (Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje v odvětví zemědělství, zpracovatelský a potravinářský průmysl, Koncepce rozvoje ovocnictví Jihomoravského kraje, Koncepce rozvoje vinařství), které jsou doplňovány dalšími dílčími dokumenty, směřované na příbuzné oblasti. Každý kraj se ale v této oblasti chová odlišně, a to jak v podobě názvů těchto dokumentů, tak i v jejich zaměření a podrobnostech. Při vytváření dokumentů je tedy nezbytné vzít v úvahu potřeby všech zainteresovaných aktérů a nastavit dokumenty tak, aby umožnily provázání jejich aktivit – zejména spolupráci veřejné a podnikatelské sféry, ale i subjektů veřejné či podnikatelské sféry navzájem – vedoucí ke zvýšení efektu realizovaných aktivit.

Agrární komora a její pobočky sdružují většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství. Prosazuje a obhájí zájmy svých členů, poskytuje poradenství a informační služby. Její ambicí je být partnerem obcí a všech ostatních subjektů venkovského prostoru. Na krajské úrovni poskytuje zemědělské informace cílovým skupinám (zemědělské podnikatelé, regionální iniciativy rozvoje venkova, aj.). Krajské informační středisko pro rozvoj zemědělství a venkova (KIS) má za cíl napomoci k uplatňování principů Společné zemědělské politiky, rozvoji venkova, aplikaci zákonných norem a zásad správné zemědělské praxe a ochraně spotřebitelů formou zlepšení informovanosti cílových skupin.

³¹ Viz *Strategie regionálního rozvoje České republiky*, MMR, Praha. 2006, kapitola 5.3.

Další instituce

Klíčovým aktérem na lokální úrovni je obec. Koordinační role obcí je ovlivněna řadou demografických a přírodních faktorů (např. roztríštěnost, špatná dostupnost). Také z těchto důvodů je pro dosažení rozvojových cílů důležitá sociální stránka např. spolupráce obcí. Obce se sdružují nejčastěji formou dobrovolných svazků obcí nebo místních akčních skupin. Významným aktérem v rozvoji venkova jsou Národní síť místních akčních skupin a jednotlivé místní akční skupiny, dobrovolné spolky, často i jednotlivé subjekty a jednotlivci. Partnerství mezi zemědělci a venkovem je podporováno nevládními institucemi, např. Spolek pro obnovu venkova ČR, Agrární komora ČR, Svaz měst a obcí ČR, Národní síť Zdravých měst, Sdružení místních samospráv ČR, Národní observatoř venkova a další.

Mezi významné aktéry v regionálním rozvoji lze zařadit Svaz měst a obcí a zájmová uskupení (Hospodářská komora, Agrární komora ČR, Asociace soukromého zemědělství atd.). Na krajské úrovni se jedná o svazky obcí, místní akční skupiny, územní orgány státní správy, podnikatelská sdružení, nestátní neziskové organizace a vysoké školy. Na obecní úrovni jsou to obce, obcí zřizované organizace (školy, kulturní a sportovní zařízení, aj.), významní podnikatelé a zájmová sdružení. Významnou vazbu na regionální rozvoj má také ČSÚ při zajišťování regionálních dat.

Celostátní síť pro venkov

Budování místních partnerství a zapojování veřejnosti do aktivit na lokální i centrální úrovni podporuje Celostátní síť pro venkov (CSV³²), která je zřízena Ministerstvem zemědělství. Její činnost byla zahájena v listopadu 2008. Základním úkolem sítě v PRV 2007-2013 bylo seskupit organizace zapojené do podpory rozvoje venkova a zemědělství, vytvářet vhodné podmínky pro partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem a zajistit sběr a předávání informací o nejlepší praxi v oblasti rozvoje venkova a zemědělství.

V roce 2013 bylo schváleno 24 projektů Celostátní sítě pro venkov. Z těchto projektů byly 3 projekty zaměřené na budování struktur Sítě v rámci Podopatření V.2.1 – Struktury potřebné pro provoz Sítě. Zbýlých 21 projektů bylo schváleno v rámci Podopatření V.2.2 – Akční plán. Celková schválená částka podpory dosáhla v roce 2013 hodnoty 15,5 mil. Kč, což je v porovnání s rokem 2012 snížení o 4,3 mil. Kč. Průměrná velikost projektu se oproti roku 2012 zvýšila o 0,1 mil. Kč.

³² Dříve byla užívána zkratka CSPV.

T3.5/01 - Celkový přehled vyplacených prostředků na provoz Celostátní sítě pro venkov z technické pomoci (Osa V.) v roce 2013

Podopatření	Schválené projekty (počet)	Přiznaná podpora (tis. Kč)	Průměrná velikost projektu (mil. Kč)	Finanční prostředky vyplacené (mil. Kč)		
				EU	ČR	celkem
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	3	6 000	2,00	0,43	0,14	0,57
V.2.2 Akční plán	21	9 518	0,45	8,29	2,76	11,05
Celkem CSV ČR	24	15 518	0,65	8,71	2,91	11,62

Pramen: Monitorovací výbor PRV MZe 2013

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

V rámci České republiky bude CSV v programovacím období 2014-2020 úzce navazovat na struktury vybudované v předcházejícím programovacím období. V rámci CSV ČR budou aktivity týkající se navázání na Evropské inovační partnerství řešeny v rámci struktury CSV formou trvalé tematické pracovní skupiny pro inovace, která bude zajišťovat zejména podporu zakládání a činnosti Operačních skupin v rámci Evropského inovačního partnerství. CSV bude hrát důležitou roli hlavně z pohledu iniciace zavádění inovací.

Místní akční skupiny

Jedním z významných aktérů rozvoje venkova jsou místní akční skupiny (MAS), které jsou podpořeny v rámci PRV, Osy IV – LEADER (PRV 2007-2013). Hlavním přínosem Osy IV je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny. Přístup LEADER je vymezen v článku 61 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD. Osa IV – LEADER je osou metodickou a je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření v Ose I a III.

Cílem Osy IV je zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově. Principy LEADER vedou v součinnosti s místní samosprávou k pozitivním efektům, plynoucím ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí.

V rámci PRV 2007-2013 Opatření IV.1.1 – Místní akční skupiny realizují podpořené MAS svůj Strategický plán LEADER (SPL). Podpora konečným žadatelům je poskytována přes MAS na základě jejich strategického plánu LEADER a výběrového procesu. V programovacím období 2007-2013 realizuje s podporou z opatření IV.1.1 svůj Strategický plán LEADER celkem 112 MAS (ze současného celkového počtu cca 170 MAS). Ostatní MAS měly možnost připravit se na následující období a získat zkušenosti s participativními plánovacími a rozhodovacími procesy. MAS pokrývaly v roce 2013 téměř celou ČR. Koordinační role MAS jako nástroje rozvoje venkova vychází z detailní znalosti místních podmínek a široké spolupráce s místními aktéry. Spolupráce mezi jednotlivými MAS navzájem pak přispívá k přenosu zkušeností a příkladů dobré praxe a vytváření integrovaných projektů s širokým dopadem.

Na režie místních akčních skupin bylo v roce 2013 vyplaceno 124 mil. Kč (tab. T3.5/03). Regionální rozložení 112 MAS a počty projektů Realizace strategie a Realizace projektů spolupráce uvádí tab. T3.5/02, nejvíce MAS se nachází v Královéhradeckém kraji (13), kde bylo také realizováno nejvíce projektů IV.1.2, nejméně MAS bylo v kraji Karlovarském (3), také s nejmenším počtem projektů IV.1.2. Nejvíce projektů spolupráce bylo realizováno v Kraji Vysočina a v Karlovarském kraji pak nebyl realizován projekt žádný.

T3.5/02 - MAS vybrané k podpoře 2013 z PRV dle NUTS 3

Kraj (NUTS 3)	MAS	IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie	IV.2.1 Realizace projektů spolupráce ¹⁾
	počet	počet projektů	počet projektů
Středočeský	11	250	4
Jihočeský	12	266	4
Plzeňský	8	156	2
Karlovarský	3	74	0
Ústecký	4	97	1
Liberecký	4	78	1
Královéhradecký	13	296	2
Pardubický	7	139	1
Vysočina	9	197	5
Jihomoravský	9	215	2
Olomoucký	12	256	3
Zlínský	12	226	4
Moravskoslezský	8	138	1
CELKEM	112	2 388	30

1) Projekty spolupráce mohou být realizovány ve více krajích.

Pramen: MZe, 2014

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Opatření IV.1.2 – Realizace místní rozvojové strategie je určena na podporu projektů, které jsou v souladu se schváleným SPL MAS a příslušnými podmínkami PRV. Projekty k realizaci vybírá minimálně jednou do roka MAS prostřednictvím své výběrové komise. Kategorie příjemců podpory jsou specifikovány v SPL. Za rok 2013 bylo schváleno 2 388 žádostí a proplaceno 624 mil. Kč.

Opatření IV.2.1 – Realizace projektů spolupráce podporuje projekty MAS zaměřené na spolupráci mezi územími na národní nebo nadnárodní úrovni. V roce 2012 bylo schváleno 30 žádostí a proplaceno 65 mil. Kč (tab. T3.5/03). Meziročně byly méně úspěšné projekty spolupráce i Realizace místní rozvojové strategie.

T3.5/03 - Přehled přijatých, schválených a proplacených projektů v Ose IV

PRV OSA IV, priorita IV	Přijaté žádosti počet	Schválené žádosti počet	Přijaté žádosti počet	Schválené žádosti počet	Čekající projekty k 31. 12.	Čerpání prostředků (schválené) (mil. Kč)	
	2012	2012	2013	2013	2013	2012	2013
IV.1.1 Místní akční skupina	0	0	0	0	0	153	124
IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie	2 084	2016	2 480	2388	0	681	624
IV.2.1 Realizace projektů spolupráce	92	57	61	30	0	69	65

Pramen: MZe, 2014

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

MAS tvoří vhodné partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem na místní úrovni, jejich úlohou je smelovat aktéry a současně si nekonkurovat.

3.5.2 Programové zabezpečení

Při snaze o zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního a ekonomického potenciálu ve venkovských regionech je důležité nalézt a podpořit vhodnou kombinaci opatření, která povedou ke komplexnímu rozvoji venkova. To znamená nejen ta, která byla přijata v rámci PRV, ale i opatření z ostatních programů ve vazbě na strukturální fondy a národní programy.

Vezmeme-li v úvahu přehled opatření v rámci strukturální politiky EU, regionální politiky a politiky rozvoje venkova, která mohou ovlivňovat rozvoj venkova zejména v oblasti konkurenceschopnosti, lokální zaměstnanosti, stability obyvatelstva, využití místních zdrojů a ekonomické a sociální soudržnosti, lze za nejdůležitější současné nástroje rozvoje venkova v ČR považovat:

- Regionální operační programy (ROP), za jejichž přípravu, implementaci a dohled nad realizací nesou odpovědnost kraje. Programy se zaměřují na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu včetně modernizace prostředků veřejné dopravy, podporu rozvoje infrastruktury i služeb cestovního ruchu, přípravu menších podnikatelských ploch a zlepšování podmínek k životu v obcích a na venkově především prostřednictvím zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury.
- Tematické operační programy. V rámci cíle Konvergence bylo pro období 2007-2013 připraveno celkem 7 tematických operačních programů: OP Podnikání a inovace, OP Životní prostředí, OP Doprava, OP Výzkum a vývoj pro inovace, Integrovaný OP, OP Lidské zdroje a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Každý z těchto 7 operačních programů má specifické tematické zaměření a je určen pro celé území ČR s výjimkou Hlavního města Prahy.
- Operační programy přeshraniční spolupráce. Jedná se o specifické regionální programy zahrnující příhraniční regiony a jejich spolupráci se sousedními zahraničními regiony. Cílem je podpora hospodářské a sociální integrace příhraničních území.

- PRV 2007-2013 se zaměřuje na čtyři tematické osy: Osa I – Zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, Osa II – Zlepšování životního prostředí a krajiny, Osa III – Zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a podpora diverzifikace venkovské ekonomiky, Osa IV – LEADER.
- Program obnovy venkova je v kompetenci jednotlivých krajů ČR, přičemž správcem programu je MMR. Program obnovy venkova je zaměřen na finanční podporu obnovy a rozvoje venkovských obcí, především podporu budování a obnovy infrastruktury obce, realizaci integrovaných projektů venkovských mikroregionů a zpracování územně plánovací dokumentace.

Operační programy jsou řízeny a koordinovány základními institucemi Národního strategického referenčního rámce: Národní orgán pro koordinaci (NOK), Monitorovací výbor – Řídící a koordinační výbor, Platební a certifikační orgán – Národní Fond a Auditní orgán – Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu³³. Koordinaci na úrovni ČR zastřešuje MMR – NOK. Pro zajištění koordinace a realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti byly zřízeny na úrovni NUTS 2 regiony soudržnosti, ve kterých působí regionální rady. Regionální rady jsou řídicími orgány ROP a koordinačními činiteli mezi jednotlivými kraji spojenými v regionu soudržnosti.

Řídícím orgánem PRV je MZe, zprostředkujícím subjektem pak SZIF. Pro monitorování vynakládání finančních prostředků a realizace PRV je ustanoven Ministerstvem zemědělství Monitorovací výbor PRV.

Koordinace a spolupráce řídicích orgánů

Na regionální úrovni je koordinace a spolupráce řídicích orgánů PRV, EFF a operačních programů politiky soudržnosti zajištěna regionální pracovní skupinou složenou ze zástupců regionálního pracoviště SZIF, MZe, MMR a Regionální rady příslušného ROP. Na centrální úrovni je zajištěna tato koordinace a spolupráce resortní koordinační skupinou MMR. Tato skupina poskytuje všem řídicím orgánům databázi všech projektů v jednotlivých programech.

V oblasti vzdělávání popř. rekvalifikací pracovníků je zajištěna koordinace a spolupráce řídicích orgánů národních operačních programů ESF, tj. OP LZZ a OP VK³⁴, především na centrální úrovni.

NSPRV zajišťuje komplementaritu a soudržnost s akcemi financovanými z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Fondu soudržnosti. ERDF má regionální zaměření. Navazuje na jednotlivé osy NSPRV a doplňkově zajišťuje podporu zpracovatelského průmyslu, zvýšení biodiverzity v krajině a obecnou

³³ Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013, MMR, Praha [online]. 2007. Dostupný z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a>.

³⁴ ESF – Evropský sociální fond, OP LZZ – OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP VK – OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

podporu dopravní infrastruktury, cestovního ruchu, malého a středního podnikání a občanské vybavenosti ve venkovských oblastech. ESF navazuje na opatření Osy III podporami pro obecnou vzdělanost na venkově a zefektivnění místní administrativy. Fond soudržnosti umožňuje podporu investic v oblasti životního prostředí a dopravy³⁵.

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

Opatření zemědělské politiky pomáhají utvářet soulad mezi zemědělstvím a životním prostředím. Meziročně došlo k poklesu spotřeby hnojiv a spotřeby energie. Rovněž došlo ke snížení produkce emisí ze zemědělského sektoru, jakožto důsledek redukce stavu hospodářských zvířat. Naopak se zvýšila výměra, na kterou byly použity přípravky na ochranu rostlin. Plocha zemědělské půdy obhospodařované v systému ekologického zemědělství nepatrně vzrostla na 11,6 % ze zemědělsky obhospodařované půdy celkem, zejména vlivem dalšího nárůstu podílu travních porostů. Na více než třetině z. p. ČR v rámci LPIS byly uplatňovány způsoby hospodaření příznivé k životnímu prostředí podporované agroenvironmentálními opatřeními. Nástroje zemědělské politiky byly cíleny také na vymezené oblasti (CHKO a NP, Natura 2000 a zranitelné oblasti dusíkem). Ochrana zvířat proti týrání byla prosazována systémem kontrol a postihů v případě nálezů zanedbání péče o zvířata. Od srpna 2012 je účinné nové vymezení zranitelných oblastí dusíkem, které s sebou přineslo navýšení jejich rozlohy. Agrobiodiverzita a genetické zdroje jsou od roku 2012 podporovány z nově vyhlášeného Národního programu.

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí. Prvních 15 indikátorů se týká především způsobu využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě, indikátory 16-29 postihují vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství a indikátory 30-35 představují výsledky monitoringu ekosystémů.

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2013 více než polovinu celkové výměry ČR (53,5 %), v porovnání s rokem 2012 se zmenšil o 4,5 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,3 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2012 (33,8 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2013 byla 1 112,4 tis. ha, tj. 14,1 % celkové rozlohy ČR. Evropsky významné lokality zaujímaly výměru 785,7 tis. ha (10,0 % rozlohy ČR) a jejich počet byl 1 087. Ptačích oblastí bylo evidováno 41 na rozloze 703,4 tis. ha (8,9 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 681,7 tis. ha (21,3 % plochy ČR). Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2013. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

³⁵ Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013. Praha: Ministerstvo zemědělství, duben 2006.

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch v roce 2013 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p.	Výměra TTP	Výměra OP
Národní parky (NP)	8 061,29	8 233,35	61,88
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	291 445,65	181 612,14	103 579,87
Maloplošně chráněná území (MCHÚ)	4 166,15	3 680,81	393,03
MCHÚ mimo NP, CHKO ¹⁾	2 424,95	1 985,30	353,85
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	306 982,41	195 297,97	105 961,90
Ptačí oblasti	120 415,40	80 240,80	37 598,46
Evropsky významné lokality	101 568,92	87 349,65	13 384,52
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	186 627,39	137 176,15	46 345,91
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	384 608,57	248 374,70	128 918,24

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2013 je 1 765,2 tis. ha, (50,5 % z. p.), v tom orná půda zaujímá 913,4 tis. ha (51,7 % z. p. v LFA) a travní porosty 851,7 tis. ha (48,2 % z. p. v LFA).

Odvodněné plochy jsou vykazovány jako souhrn evidovaných ploch provedeného odvodnění. V ČR je odvodněno 1 078 tis. ha (25,5 % z. p.) drenážním detailem (poslední dostupný údaj z roku 1992). V roce 2010 byl ČSÚ proveden Agrocenzus. Tímto plošným šetřením byly zjištěny aktuální údaje o rozsahu zavlažovaných půd v ČR. Zavlažovaná plocha byla 19,2 tis. ha a zavlažovatelná plocha byla 32,2 tis. ha.

V roce 2013 bylo do integrované produkce zeleniny podáno 79 žádostí a stejný počet pěstitelů s plochou 5,9 tis. ha byl do tohoto titulu zařazen. Proplaceno bylo 80 žádostí, které byly podány v roce 2012, rovněž na rozlohu 5,9 tis. ha.

K 31. 12. 2013 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 298 členů s výměrou ovocných sadů 10,5 tis. ha. Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 311 žádostí z roku 2012 na výměru 10,9 tis. ha ovocných sadů. V roce 2013 bylo podáno 312 žádostí na plochu 11,2 tis. ha.

K 31. 12. 2013 bylo evidováno 168 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v integrované produkci révy vinné na 6,8 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2013 podáno 617 žádostí na výměru 11,4 tis. ha.

V ČR dosud neexistuje monitoring technologií obdělávání půd. Výměra o. p., na které jsou používány minimalizační technologie, je odhadována na 1,2 mil. ha. V roce 2010 však vstoupil v platnost systém Kontrol podmíněnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií. Ve srovnání s rokem 2012 zůstává rozloha ploch obdělávaných půdoochrannými technologiemi stejná, tzn. 240-270 tis. ha o. p.

Ve srovnání s rokem 2012 došlo k mírnému snížení spotřeby minerálních hnojiv, a to o 3,9 %, jednalo se o pokles na 113,0 kg č. ž./ha z. p. v roce 2013 (příl. tab. 4.1/01). Celkový

vklad čistých živin ze statkových hnojiv vzrostl o 1,2 % na 56,9 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2012 zvýšila o 25,9 % na 253 tis. t.

Podle ÚKZÚZ bylo biologickými přípravky (mikrobiálními a makrobiálními) ošetřeno 44,4 tis. ha kulturních plodin, tj. o 5,3 tis. ha více než v roce 2012 (nárůst o 13,5 %).

Podle evidence ČIŽP bylo evidováno za rok 2013 celkem 183 havárií na vodách, z nichž 11 bylo zemědělského původu.

V roce 2013 v zemědělských podnicích poklesla spotřeba různých druhů energie na 13,5 mil. GJ, což reprezentuje snížení o 7,5 % ve srovnání s rokem 2012. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 435,9 mil. l motorové nafty, což je téměř stejné množství jako v roce 2012. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

V systému integrovaného povolení (IPPC) bylo v roce 2013 vydáno 7 rozhodnutí (integrovaných povolení)³⁶.

Emise amoniaku pocházející ze zemědělských zdrojů dosáhly v roce 2012 celkem 44,72 kt, s porovnáním s rokem 2011 poklesly o 29 %. Z odhadů vyplývá, že emise ze zemědělství budou v roce 2013 na stejné či vyšší úrovni, jakožto výsledek zastavení úbytku (či dokonce postupnému navyšování) počtu kusů v chovech prasat.

Dlouhodobé sledování stavu a vývoje obsahů organických polutantů zajišťuje na zemědělských půdách ÚKZUZ. Pozorování probíhá na 40 stálých vybraných pozorovacích plochách bazálního půdního monitoringu a 5 plochách v chráněných územích. Tato území reprezentují průměrná data za ČR.

K překročení hodnot přípustného znečištění půd (vyhláška č. 13/1994 Sb.) docházelo v letech 2000-2013 nejvíce u obsahů DDT, následovalo DDE. Požadavkům této vyhlášky na obsah organických chlorovaných pesticidů nevyhovělo v roce 2013 celkem 22 monitorovacích ploch na orné půdě a 4 monitorovací plochy na TTP (tj. 65 % vzorků). V ČR je používání přípravků na bázi DDT zakázáno již od roku 1974, vysoké procento nadlimitních vzorků však svědčí o velké perzistenci a tedy dlouhodobém zatížení půdy. Hodnotu přípustného znečištění stanovenou vyhláškou č. 13/1994 Sb. pro polycyklické aromatické uhlovodíky celkem překročily v roce 2013 dva vzorky na TTP. Limity pro jednotlivé uhlovodíky však překročeny nebyly. Z dlouhodobého hlediska je překračována hodnota pro chrysen, fluorantén a antracén. Hodnota přípustného znečištění kongenery PCB byla v roce 2013 překročena na 4 monitorovacích plochách na zemědělské půdě a jeden vzorek v CHÚ.

³⁶ *Integrovaným povolením se rozumí rozhodnutí, kterým se stanoví podmínky k provozu zařízení, včetně provozu činností přímo spojených s provozem zařízení v místě a které se vydává namísto rozhodnutí, stanovisek, vyjádření a souhlasů vydávaných podle zvláštních právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí, ochrany veřejného zdraví a v oblasti zemědělství, pokud to tyto předpisy umožňují.*

Většina ze sledovaných 11 rizikových prvků³⁷ v zemědělských půdách ČR překročila limitní hodnoty stanovené vyhláškou č. 13/1994 Sb. na lehkých půdách, více nadlimitních vzorků bylo jen u As (4,1 %), u Cd (2,8 %) a Cr (1,7 %)³⁸.

T4.1/02 – Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2013
1	Výměra ČR z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 886,7 tis. ha. ZPF: 4 219,9 tis. ha, 53,5 % celkové rozlohy ČR. lesní pozemek: 2 663,7 tis. ha, 33,8 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%), ČÚZK.	Zornění: 70,8 % (2 985,8 tis. ha o. p.). Zatravnění: 23,6 % (994,5 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (%), ČÚZK.	5,7 % z. p., (239,6 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 250 tis. ha, 15,8 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 307 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 703,4 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 120 tis. ha z. p. Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 785,7 tis. ha (10 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 101 tis. ha z. p.
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe	1 681,7 tis. ha, tj. 21,3 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na rozloze ČR (ha, %), MZe.	3 283,1 ha (41,6 % celkové výměry ČR), 2 247 ha z. p. (53,2 % z. p.) podle ČÚZK.
8	Podíl LFA – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	LFA tvoří 1 765,2 tis. ha z. p., tj. 50,5 % z. p.
9	Výměra odvodněných a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO.	1 078 tis. ha odvodněných ploch (25,5 % z. p.). Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 19 tis. ha (0,5 % z. p.).

³⁷ Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.

³⁸ V letech 1990-1992 proběhl v ČR plošný průzkum půd na obsah rizikových prvků. Vznikla databáze s cca 34 800 vzorky, která je stále doplňována a pokračuje se v odběru a analýze půd systémem tzv. "zahušťování". Databáze se do roku 2011 rozrostla téměř na 55 000 vzorků. Zahušťování znamená, že v místech se zjištěnými nadlimitními obsahy jsou prováděny další odběry vzorků půd za účelem stanovení plošného rozsahu kontaminace.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2013
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí: 2 088,2 tis. ha bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 272,0 tis. ha bonitované z. p. ³⁹ .
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP.	Přibližně 59,5 tis. ha (1,2 % z. p. dle databáze BPEJ).
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ⁴⁰ . Podmáčeno: odhaduje se 290 tis. ha (5,8 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny pěstovalo 31 zemědělců na produkční ploše 2 561 ha. Na celé ploše se pěstovala kukuřice MON 810.
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 493,4 tis. ha (11,7 % z. p.) včetně ploch v konverzi. Integrovaná produkce: 5 951 ha zeleniny, 11 403 ha vinné révy, 11 203 ha ⁴¹ ovoce.
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 240-270 tis. ha o. p.
16	Spotřeba statkových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 21,3 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 13,3 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 22,3 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 94,2 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 11,8 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 7,0 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	253 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 51 912 t v roce 2012.
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, l účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 5 490 tis. kg, l, což představuje 1,55 kg, l účinných látek/ha z. p.

³⁹ Od roku 2011 byla změněna metodika výpočtu větrné eroze. Dle nové metodiky jsou erozí potenciálně ohroženy pouze klimatické regiony 0-4. Regiony 5-9 se považují za nenáchylné.

⁴⁰ Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

⁴¹ Plochy ovocných sadů k 31. 8. 2012.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2013
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg, l), ÚKZÚZ.	Celkem 34 150 kg, l.
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 44 370 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	6 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 13,5 mil. GJ ⁴² .
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 435,9 mil. l motorové nafty ⁴³ .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 353 tis. ks, prasata: 1 587 tis. ks, ovce: 221 tis. ks, kozy: 24 tis. ks, drůbež: 23 265 tis. ks, koně: 34 tis. ks. Data jsou uváděna k 1. 4. 2013.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V resortu zemědělství bylo vydáno celkem 7 rozhodnutí.
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 8 796 383, oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 8 189, oxid uhelnatý (CO): 18 910 (upřesněná data za ohlašovací rok 2012, platná ke dni 12. 3. 2014) ^{44, 45} .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Produkce amoniaku byla za rok 2013 odhadnuta na stejnou či mírně vyšší hodnotu než je v roce 2012. Produkce amoniaku v roce 2012: 44,72 ⁴⁶ kt (upřesněná data).
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: nejčastější organický polutant je DDT (překročení limitu u 65 %. Nevyhovělo 22 vzorků ornice a 4 u TTP).
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub: zvýšený obsah kadmia u 67 % vzorků, rtuti u 100 % vzorků ⁴⁷ , všechny vzorky vyhověly maximálnímu limitu reziduí (hlavně DDT).

⁴² Zahrnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.

⁴³ Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými resorty, zejména v dopravě, a také spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.

⁴⁴ Ohlašovatelé do IRZ nemají pevně stanoven termín, do jaké doby je možno zasílat opravy hlášení. Z tohoto důvodu se mohou údaje v průběhu roku měnit.

⁴⁵ V ohlašovacím roce 2012 stejně jako v ohlašovacím roce 2011 nebyly překročeny prahové hodnoty pro úniky oxidu dusíku (100 000 kg/rok) ani oxidu uhelnatého (500 000 kg/rok). Ohlášení množství stejného nebo nižšího je dobrovolné, proto jej ohlásilo pouze několik provozoven. Uvedené hodnoty jsou tedy součtem jen několika ohlášení podlimitních hodnot.

⁴⁶ Od roku 2010 byly poprvé do národních emisních bilancí za zemědělství započteny emise amoniaku z aplikace minerálních hnojiv.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2013
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: většina vzorků spadá do I. a II. třídy jakosti vod. Cd a Hg se téměř nevyskytují. Drobné vodní toky: obsah těžkých kovů je obecně nízký.
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Dusičnany – 6,5 %, dusitany – 0 %, amonné ionty – 10,7 %, CHSK_{Mn} ⁴⁸ – 11,3 %, chloridy – 2,02 %, suma pesticidů – 29,4 % ⁴⁹ .
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO.	Zranitelné oblasti: celkem 9,0 % rozborů překročilo limit 50 mg NO_3^-/l , 46,2 % rozborů překročilo limit 25 mg NO_3^-/l . Nezranitelné oblasti: 3 % rozborů překročilo limit 50 mg NO_3^-/l , celkem 25,1 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO_3^-/l ⁵⁰ .
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 203 kontrol u 185 podniků v ZOD. Bylo zjištěno porušení pravidel u 24 subjektů. Nejvýznamnějším rizikem znečištění bylo uložení statkových hnojiv na z. p., kdy byla hnojiva skladována v rozporu s havarijním plánem.

Na životní prostředí měl v roce 2013 významný vliv Program rozvoje venkova, z kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních opatření. V roce 2013 bylo podáno v rámci AEO (PRV) 16 232 žádostí na výměru 1 434,8 tis. ha z. p. Celkem bylo vyplaceno 4 373,43 mil. Kč z nárokovaných požadavků roku 2012. Přehled podaných žádostí, požadované výměře a sumě vyplacených dotací uvádí tab. T4.1/03. Dále bylo v rámci opatření Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku za rok 2013 vyplaceno 13,2 mil. Kč. V roce 2011 byly vypláceny poslední dotace z Horizontálního plánu rozvoje venkova. Jelikož od roku 2012 jsou vyplácené dotace z tohoto programu nulové, přehled čerpání zde již není uveden.

⁴⁷ Údaje z roku 2012, kdy proběhlo poslední šetření tohoto ukazatele. Dle dřívějšího hodnocení (vyhláška MZ 53/2002 Sb.) byl limit Hg 5mg/kg v sušin. Vyhláška 272/2008 udává limit pouze 0,1mg/kg v sušině.

⁴⁸ Chemická spotřeba kyslíku (manganová).

⁴⁹ V porovnání výsledků s rokem 2012 došlo u většiny uvedených ukazatelů (s výjimkou ukazatele „sumy pesticidů“) ke snížení naměřených hodnot na polovinu.

⁵⁰ V porovnání výsledků s rokem 2012 došlo k mírnému poklesu rozborů překračujících limity stanovené nitrátovou směrnicí.

T4.1/03 - Přehled o AEO - PRV (EAFRD)¹⁾

AEO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2012 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Ekologické zemědělství	x	455,23	1 262,34	1 254,48
- orná půda	1 504	50,04	199,13	196,93
- travní porosty	3 108	394,41	878,31	874,81
- trvalé kultury	674	7,16	132,42	130,66
- zelenina a byliny na orné půdě	144	3,62	52,49	52,09
Integrovaná produkce	x	28,25	335,6	334,2
- ovoce	318	10,94	121,45	120,98
- réva vinná	617	11,36	147,38	146,51
- zelenina	83	5,95	66,73	66,73
Travní porosty	x	818,55	2 227,0	2 193,5
- louky	6 386	329,60	630,83	619,20
- mezofilní a vlhkomilné louky	2 364	63,66	181,61	177,26
- horské a suchomilné louky	767	15,87	52,67	49,54
- trvale podmáčené a rašelinné louky	560	1,67	17,75	15,89
- ptačí lokality na travních porostech - bahňáci	69	1,12	5,76	5,38
- ptačí lokality na travních porostech - chřástal polní	438	11,22	52,41	51,27
- pastviny	5 781	291,17	832,22	826,17
- druhově bohaté pastviny	2 193	103,07	444,45	439,76
- suché stepní trávníky a vřesoviště	94	1,18	9,26	9,01
Zatravňování orné půdy	x	48,73	350,00	348,41
- zatravňování orné půdy	3 369	31,93	220,02	218,99
- zatravňování orné půdy podél vodního toku	1 264	14,66	110,32	109,87
- zatravňování orné půdy regionální směsí	116	1,30	11,65	11,54
- zatravňování orné půdy regionální směsí podél vodního toku	53	0,84	8,00	8,00
Pěstování mezipločin	1 299	81,24	215,76	214,87
Biopásky	231	2,75	28,17	27,98
Celkem	16 232	1 434,75	4 418,80	4 373,43

1) Údaje k 31. 12. 2013.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2012 a vyplacené v roce 2013.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými resorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2013 bylo vyplaceno z podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem 22,5 mil. Kč a na opatření v zemědělském sektoru byla proplacena prakticky celá přidělená suma. Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit bylo v roce 2013 profinancováno 82 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadalo 54 mil. Kč. Dalším nástrojem MŽP zaměřeným na podporu zemědělské krajiny je Program obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru bylo z něho vyplaceno 5,5 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí.

V roce 2013 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. požadováno přibližně 15,8 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě a rybnících v roce 2012 (5 mil. Kč⁵¹ na ZPF a 10,8 mil. Kč na rybnících). V roce 2013 bylo uznáno a proplaceno

⁵¹ Výrazné snížení oproti předchozímu roku bylo způsobeno navýšením požadavků v roce 2011 o 101 mil. Kč. Tyto požadavky byly sice podány formou žádosti za omezení zemědělského hospodaření na o. p., ale ve skutečnosti žadatel žádal finanční kompenzaci za nemožnost hospodářského výdělku za roky 2008-2011.

3,7 mil. Kč⁵² na ZPF a 9,5 mil. Kč na rybnících. Žádáno bylo zejména z důvodů zákazu hnojení v I. zóně CHKO a na území přírodní rezervace a dále z důvodů nemožnosti hospodaření v důsledku výskytu zvláště chráněných živočichů. Na rybnících na území MZCHÚ se jednalo o snížení rybí obsádky, vyloučení hnojení a příkrmování.

Na základě podpůrných programů v rámci nařízení vlády č. 505/2000 Sb. byla v roce 2013 poskytnuta podpora ve stejné výši 0,8 mil. Kč jako v roce 2012 na ochranu lesních porostů.

Finanční podpora na národní programy zachování genofondu pro zemědělství (mikroorganismy, rostliny, hospodářská zvířata, koordinace programu) byla v roce 2013 62 mil. Kč (v roce 2012 činila 60 mil. Kč). Mírnou změnu zaznamenala také podpora na restrukturalizaci ovocných sadů, na kterou bylo vyplaceno 54 mil. Kč, což je o 4 mil. Kč více než v roce 2012. Podpora včelařství činila 80 mil. Kč, což znamenalo mírný nárůst ve srovnání s rokem 2012, kdy bylo včelařství podpořeno 75 mil. Kč. Podpora hřebčínů zůstala tento rok stejná jako rok minulý, tj. 25 mil. Kč. Zato se výrazně zvýšila podpora mimoprodukčních funkcí rybníků z 29,7 mil. Kč v roce 2012 na 79,3 mil. Kč v roce 2013.

Podpory celkem poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. se zvýšily v roce 2013 na 2,1 mld. Kč (oproti 1,9 mld. Kč v roce 2012).

Za omezené užívání pozemků v ochranných pásmech vod bylo státními podniky jednotlivých povodí v roce 2013 vyplaceno 4,4 mil. Kč 35 zemědělským subjektům. Lesním subjektům v roce 2013 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP⁵³ a komunitní program Life+⁵⁴.

4.2 Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci odboru živočišných komodit oddělení ochrany zvířat, a také odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ. Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS.

⁵² Částka proplacených žádostí je vyšší, v roce 2012 byly proplaceny čtyři žádosti z předchozích let a jedna žádost podaná v roce 2012.

⁵³ Jedná se o Operační program – Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.

⁵⁴ Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. Program LIFE+ se skládá ze 3 částí nazvaných „LIFE+ Příroda a biologická rozmanitost“, „LIFE+ Politika a správa v oblasti životního prostředí“ a „LIFE+ Informace a komunikace“. Žádosti se předkládají na národní kontaktní místo, kterým je pro ČR Ministerstvo životního prostředí, proces posuzování však probíhá na evropské úrovni.

Na počátku roku 2013 nabyla účinnosti velká novela zákona na ochranu zvířat proti týrání, kterou došlo především k harmonizaci legislativy EU a ČR v oblasti pokusů na zvířatech a v oblasti usmrcování zvířat.

Na VFU absolvovalo 20 veterinárních lékařů – zaměstnanců státní veterinární správy kurs k získání osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání podle § 26 odst. 1 zákona na ochranu zvířat. Na dalších školicích pracovištích proběhly kursy k získání kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů na zvířatech, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce silničních vozidel, i jiné kursy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat.

Na VFU úspěšně proběhla 20. konference s mezinárodní účastí „Ochrana zvířat a welfare 2013“. Témata vztahující se k dobrým životním podmínkám zvířat byla obsahem i 28. semináře na téma „Aktuální otázky bioklimatologie 2013“.

Situace na úseku ochrany zvířat v ČR v roce 2013 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS ČR „Program ochrany zvířat – situace v roce 2013“, který vydává MZe. Program ochrany zvířat SVS ČR je realizován již od roku 1993, za toto období bylo v ČR provedeno inspektory krajských veterinárních zpráv celkem 234 153 kontrol dodržování zákona na ochranu zvířat.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2013 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 7 969 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 4 239 kontrol), při 754 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 220 015 zvířat (z toho u 215 142 hospodářských zvířat při 291 kontrolách).

Podle informací MS bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2013 stíháno 33 a odsouzeno 21 osob.

4.3 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství v ČR má již dlouholetou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou upravena národními i evropskými předpisy. Od 1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 344/2011 Sb., který novelizuje zákon o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb. Změny v tomto právním předpisu směřují především ke zjednodušení administrativního řízení tohoto odvětví. Dále platí nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a prováděcí nařízení Komise (ES) č. 889/2008), které poskytují národním předpisům rámec. 1. 4. 2012 nabyla účinnosti vyhláška č. 80/2012 Sb., kterou se provádí zákon č. 242/2000 Sb. Tato vyhláška obsahuje výčet hospodářských zvířat, která je možné chovat v systému ekologického zemědělství a aktualizuje pravidla pro chov králíků. Naopak bylo vypuštěno ustanovení týkající se pravidel ekologického chovu ryb, protože ta jsou obsahem nařízení Komise (ES) 710/2009 o ekoakvakultuře.

MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování právních předpisů. Příslušnými

organizacemi byly v roce 2013 KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s.r.o a nově Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r.o.

Ke konci roku 2013 hospodařilo v ČR 3 912⁵⁵ ekologických zemědělců, jedná se nepatrný nárůst oproti předchozímu roku. Naopak ubyl počet výrobců biopotravin, kterých bylo evidováno 470⁵⁶ k 31. 12. 2013.

K 31. 12. 2013 mírně vzrostla výměra ekologických sadů na 6 792 ha a výměra vinic byla navýšena na 1 037 ha. Ekologicky obhospodařovaná zemědělská půda zaznamenala asi 0,5% nárůst na celkové zemědělsky obhospodařované půdě (ČÚZK)⁵⁷.

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR

Plochy	Výměra 2012		Výměra 2013		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda	58 489	11,92	57 654	11,69	98,57
TP	407 219	82,98	411 015	83,30	100,93
Trvalé kultury - vinice	1 000	0,20	1 037	0,21	103,70
Trvalé kultury - sady	6 672	1,36	6 792	1,38	101,80
Trvalé kultury - chmelnice	11	0,00	14	0,00	127,27
Ostatní plochy	17 371	3,54	16 882	3,42	97,18
Celkem	490 762	100,00	493 394	100,00	100,54

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

V systému ekologického zemědělství bylo za rok 2012⁵⁸ vyprodukováno s certifikátem „BIO“ 58 975,56 t obilovin, 3 837,69 t okopanin, 721,98 t olejnin a 1 281,26 t zeleniny. Z trvalých kultur byla certifikována produkce 5 365,25 t ovoce a z toho 1 738,04 t produkce hroznů. Produkce biomléka činila 31 883,77 tis. l (v tom 30 679,81 tis. l kravského, 250,25 tis. l kozího a 119,20 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v živé hmotnosti 9 268,18 t hovězího, 528,67 t skopového, 123,14 t vepřového, 160,85 t drůbežího masa a 190,03 t vajec.

Akční plán ekologického zemědělství

Základním dokumentem pro rozvoj ekologického zemědělství je akční plán. Hlavním cílem „Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015“ je do konce roku 2015 dosáhnout 15% podílu výměry zemědělské půdy při současném navýšení podílu biopotravin na trhu s potravinami na 3 % a dosáhnout minimálně 60% podíl české bioprodukce.

⁵⁵ Dle údajů registr ekologických podnikatelů (REP) k 31. 12. 2013 (data stažena 10. 4. 2014) Dle údajů MZe bylo 4 060 ekologických zemědělců.

⁵⁶ Úbytek počtu výrobců biopotravin je způsoben omezením činnosti společnosti Billa, která ukončila v průběhu roku 2012 dopékání biopečiva ze zmražených polotovarů ve svých provozovnách.

⁵⁷ Podle evidence LPIS je podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy 13,9 %.

⁵⁸ Údaje o produkci za rok 2013 nejsou ještě k dispozici.

Podpora ekologického zemědělství

Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2013 poskytována v rámci PRV jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury.

Od roku 2007 je ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV.

4.4 Zranitelné oblasti dusíkem

Akční program podle směrnice Rady 91/676/EHS (tzv. Nitrátová směrnice) představuje systém povinných opatření ve zranitelných oblastech (§ 33 zákona o vodách č. 254/2001 Sb.), která mají za cíl redukovat riziko vyplavování dusíku do povrchových a podzemních vod. Tab. T4.4/01 znázorňuje porovnání původních a revidovaných zranitelných oblastí.

Akční program je vyhlášen v nařízení vlády č. 103/2003 Sb. vždy na čtyřleté období. I. akční program byl vyhlášen na období od 1. 1. 2004 do 3. 4. 2008. S účinností od 4. 4. 2008 byla novelou nařízení vlády č. 108/2008 Sb. vyhlášena revize akčního programu, tzv. II. akční program. Revize zranitelných oblastí podle článku 3 nitrátové směrnice byla vyhlášena novelou nařízení vlády pod č. 219/2007 Sb. s účinností od 1. 9. 2007.

V roce 2011 proběhla druhá revize vymezení zranitelných oblastí. Do ZOD byla přidána nařízením vlády s platností od července 2012 nová katastrální území s celkovou výměrou 77 960 ha a čtyři katastrální území byla odebrána. Základním kritériem pro vyřazení zranitelných oblastí byly koncentrace dusičnanů na měrných profilech nižší než 25 mg/l. Podpurným kritériem pro vyřazení byla nízká intenzita zemědělského hospodaření s vyšším zastoupením lesních ploch a travních porostů. V případě nového zařazení zranitelných oblastí byly základním kritériem vysoké koncentrace dusičnanů na měrných profilech nad 50 mg/l nebo v rozmezí 25-50 mg/l s prokazatelným rostoucím trendem. Přednostně se doplňovaly oblasti s vysokým podílem orné půdy. Dle LPIS je celková výměra zranitelných oblastí na z. p. 1 842 065 ha. Tab. T4.4/01 ukazuje porovnání rozlohy zranitelných oblastí v období po první (1. 9. 2007-31. 7. 2012) a druhé revizi zranitelných oblastí platných od 1. 8. 2012.

T4.4/01 - Rozloha zranitelných oblastí v ČR

Ukazatel	Celková plocha zranitelných oblastí	Podíl zranitelných oblastí na rozloze ČR dle ČÚZK	Celková plocha zemědělské půdy v ZOD	Podíl ZOD na rozloze z. p. ČR dle ČÚZK
	tis. ha	%	tis. ha	%
Rozloha zranitelných oblastí od 11. 4. 2003 do 31. 8. 2007	2 884,80	36,7	2 048,20	42,5
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 9. 2007 do 31. 7. 2012	3 146,80	39,9	2 180,70	47,7
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 8. 2012	3 283,10	41,6	2 247,00	49,0

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

4.5 Agrobiodiverzita a genetické zdroje významné pro výživu a zemědělství

Ministerstvo zemědělství České republiky vyhlásilo v roce 2012 Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství na období 2012-2016. Tento program navazuje na předchozí fázi Národního programu z let 2007-2011.

Genetické zdroje ve smyslu Národního programu zahrnují tu část biodiverzity, která vznikala v zemědělských systémech záměrnou činností člověka, tzn. výběrem a později cílevědomým šlechtěním zemědělských plodin a hospodářských zvířat. Patří sem i příbuzné plané druhy a primitivní formy zemědělských plodin, které mají rovněž své využití ve šlechtění a jsou předmětem dlouhodobé konzervace pro další případné využití v budoucnu. Genetické zdroje zahrnují také některé volně žijící druhy hospodářských zvířat; vybrané sladkovodní druhy ryb, jejichž chov a šlechtění v akvakulturách je vzhledem k přírodním podmínkám ČR historicky nedílnou součástí zemědělsko-potravinářského sektoru; včely, jakožto nejvýznamnější opylovače rostlin; celou řadu různých druhů mikroorganismů a drobných bezobratlých živočichů, významných pro výživu a zemědělství. Základním předpokladem pro efektivní využití genetických zdrojů je samozřejmě jejich dostupnost pro další uživatele, včetně dostatečného množství informací o zdrojích samotných.

Genetické zdroje jsou tedy nezbytným základem nejen pro šlechtění a zemědělskou produkci, ale i pro biologický a zejména zemědělský výzkum. Principy ochrany a využívání genetických zdrojů jsou intenzivně sledovány na mezinárodní úrovni zejména v rámci Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) a rovněž prostřednictvím Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD).

Národní program zahrnuje všechny aktivity nezbytné pro uchování genetických zdrojů ex-situ a in-situ, jejich získávání, charakterizaci a dokumentaci, a zajištění jejich dostupnosti uživatelům v České republice i v zahraničí, včetně poskytování vzorků a relevantních informací, za podmínek stanovených platnými národními normami a mezinárodními dohodami.

Národní program má tři specifické části – podprogramy. Dle zákona č. 148/2003 Sb., o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů jsou to Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agro-biodiversity a Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů mikroorganismů a drobných živočichů hospodářského významu. Dle zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon) je to Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství.

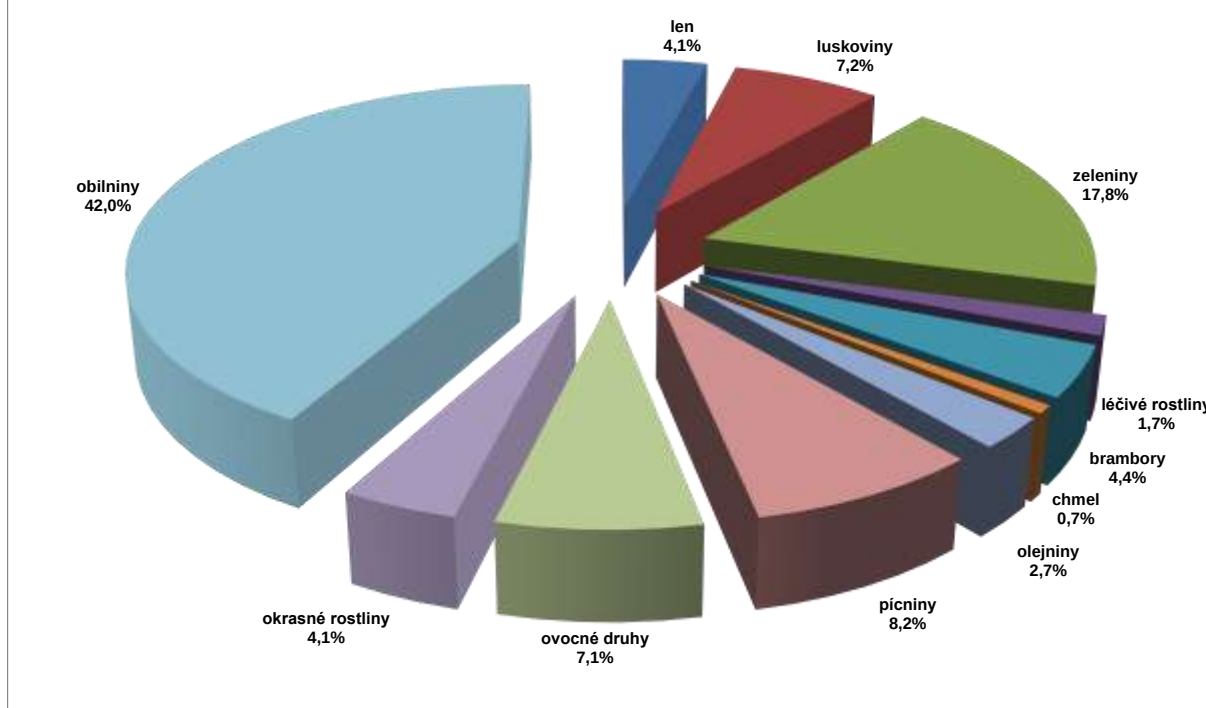
Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agro-biodiversity

V roce 2013 pokračovalo řešení Národního programu již 20. rokem. Řešení probíhalo podle platné Rámcové metodiky Národního programu, dále se rozvíjela mezinárodní spolupráce, tzn. rutinní zavedení Standardní dohody o poskytování zdrojů uživatelům (SMTA) a zapojení ČR do projektu Evropské genové banky (AEGIS). V průběhu roku probíhala příprava tzv. Evropských vzorků genetických zdrojů rostlin, které budou v rámci projektu AEGIS součástí tzv. „Evropských kolekcí“. Tyto vzorky musí splňovat řadu přísných kritérií týkajících se např. původu, kvality, zdravotního stavu, dostupnosti, genetické a morfologické charakterizace materiálu apod.⁵⁹. V rámci Národního programu rostlin byly standardně využívány nové metody jako např. genetické markery, kryoprezervace, „on farm“ konzervace, dále se zlepšoval management kolekcí a služeb poskytovaných uživatelům tvorbou „core“ kolekcí⁶⁰, výběrem a popisem donorů významných znaků, probíhala úzká spolupráce s uživateli při hodnocení genetických zdrojů a došlo k rozšiřování informačních databází. V roce 2013 započal také převod Národního informačního systému genetických zdrojů (EVIGEZ) na platformu programu GRIN Global (mezinárodní varianta národního informačního systému genetických zdrojů rostlin v USA), u kterého lze očekávat širší uživatelské možnosti a mezinárodní kompatibilitu.

⁵⁹ http://aegis.cgiar.org/european_collection/selection_requirements_and_criteria.html.

⁶⁰ *Koncept core kolekce znamená udržování co nejmenšího souboru genetických zdrojů rostlin, který ovšem v co největší míře pokrývá genetickou diversitu existující v rámci plodiny (rostlinného druhu), a to na základě podrobného genetického, morfologického a agronomického popisu.*

Graf T4.5/01 – Plodinová struktura českých kolekcí genetických zdrojů rostlin (2013)

Pramen: VÚRV

Zpracoval: L. Dotlačil

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů mikroorganismů a drobných živočichů hospodářského významu

Národní program mikroorganismů sdružuje 12 organizací včetně VÚRV, který jeho činnost v rámci ČR koordinuje. V rámci VÚRV je součástí Národního programu 8 sbírek mikroorganismů a drobných bezobratlých organismů, mimo VÚRV pak dalších 12 sbírek mikroorganismů. V roce 2012 byla do Národního programu mikroorganismů nově začleněna Sběrka fytopatogenních oomycet, udržovaná ve Výzkumném ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhonicích a v roce 2013 získala poprvé dotaci na udržování genetických zdrojů.

Sbírký v rámci Národního programu mikroorganismů udržovaly v roce 2013 celkem 6 805 kmenů genetických zdrojů, nárůst oproti roku 2012 činil 200 položek. Sbírký v podprogramu mikroorganismů zahrnují fytopatogenní a zoopatogenní viry, bakterie a houby, užitečné mikroorganismy jako jsou rhizobia, průmyslově využitelné bakterie, kvasinky, askomycety, oomycety a basidiomycety. Součástí Národního programu jsou také dvě sbírky škůdců; a to hmyzích rostlinných škůdců a jejich nepřátel a škůdců skladovaných komodit a potravin. V rámci VÚRV je také uchovávána referenční sbírka entomologických preparátů hmyzu a skladištních škůdců v počtu 7 519 položek, která ovšem není genetickým zdrojem a není předmětem Národního programu ani dotací.

Uchovávané sbírkové položky byly v průběhu roku 2013 poskytovány uživatelům, což byly domácí i zahraniční pracoviště základního i aplikovaného výzkumu, šlechtitelské

institute, univerzity, střední školy a orgány státní správy. Celkem bylo v roce 2013 poskytnuto⁶¹ 874 kmenů, z toho 214 do zahraničí.

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství

Aktivity Národního programu zvířat realizovali v roce 2013 chovatelé vybraných plemen hospodářských zvířat v součinnosti s uznanými chovatelskými sdruženími, odbornými institucemi a univerzitami a relevantními zájmovými sdruženími pod koordinací Národního střediska, které působí v rámci VÚŽV a je hlavním výkonným orgánem programu. Finančními prostředky byl podpořen chov minoritních nebo ohrožených populací národních plemen hospodářských zvířat – česká červinka, původní český strakatý skot, přeštické černostrakaté prase, starokladrubský kůň, českomoravský belgický kůň, slezský norik, huculský kůň, šumavská a valašská ovce, hnědá a bílá krátkosrstá koza, sedm národních plemen králíků, tři plemena nutrie, česká slepice zlatá kropenatá, česká husa a česká husa chocholatá, devět druhů ryb a včela medonosná kraňská.

Národní středisko v roce 2013 pokračovalo v projektech regenerace české červinky a českého strakatého skotu – výroba embryí; odchov plemenných býčků z embryotransferu (účelové hospodářství VÚŽV, ŠZP Lány ČZU Praha); umístění na inseminační stanici a odběr inseminačních dávek; rozšíření inseminační stanice v Kostelci nad Orlicí na licenci pro malé přežvýkavce; kryokonzervace genetického materiálu přeštického prasete, obou plemen ovcí a koz (inseminační dávky prostřednictvím IS Kostelec nad Orlicí); zajištění kryokonzervace inseminačních dávek ryb a jejich uskladnění v kryobankách; zabezpečení provozu centrální banky genetických zdrojů v Bance semene ČMSCH a.s., v Hradištku a řadu dalších činností.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

Ve srovnání s obdobím před „krizí“ se výrazně zvýšil význam akčních cen a slev na prodejně. Meziročně se snížila celková spotřeba potravin (ve stálých cenách). Značně poklesla spotřeba potravin živočišného původu, spotřeba rostlinných potravin stagnovala. Nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje v domácnostech meziročně v roce 2013 vzrostly o 2,8 %. Vzhledem k významnému meziročnímu nárůstu spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů klesly reálné výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje o 2 %. Důsledkem tohoto vývoje bylo zvýšení podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových vydáních domácností na 20,2 %. Tento podíl od roku 1990 klesal, v posledních dvou letech recese české ekonomiky však mírně stoupá. Spotřebitelské ceny potravinářského zboží se v roce 2013 meziročně zvýšily o 4,9 %. Vzestup cenové úrovně zaznamenaly všechny hlavní potravinové skupiny, ale u většiny z nich růst zmírnil. Nejvyšší přírůstek vykázaly spotřebitelské ceny zeleniny vč. brambor, ryb a ovoce. V základních komoditách rostlinné výroby (olejiny, obiloviny a cukr) je ČR soběstačná. U komodit živočišného původu se míra soběstačnosti značně liší - vysoká je u hovězího masa a mléka, naopak velmi nízká je u vepřového masa.

⁶¹ Data zahrnují vzorky genetických zdrojů mikroorganismů poskytnutých mimo instituci udržující daný genetický zdroj.

5.1 Distribuce potravin

Český trh se od 90. let výrazně změnil, především došlo k dynamickému vstupu mezinárodních řetězců na náš trh a ke koncentraci obchodu. Koncentrace maloobchodního trhu v ČR se pozvolna přibližuje situaci v západoevropských zemích. Tržní podíl TOP5 největších řetězců s rychloobrátkovým zbožím se v těchto zemích pohybuje mezi 60 až 75 %, v České republice je to 46 %⁶².

Silná pozice moderních obchodních formátů odráží také některé změny v nákupním chování vyvolané ekonomickými problémy. Stěžejními důvody pro výběr prodejny stále zůstává dobrá dostupnost a širší sortimentu, ale také slevy a akční ceny i celkově příznivé ceny. Ve srovnání s obdobím před „krizí“ se výrazně zvýšil význam akčních cen a slev na prodejně.

Prvních deset řetězců představuje hlavní nákupní místo již pro 96 % českých domácností⁶³ (meziroční zvýšení o 4 p. b.), TOP 5 prodejen již pro 70 % dotázaných (meziroční zvýšení o 2 p. b.).

Tradičně silný Kaufland uvedlo jako své hlavní nákupní místo (tj. utratí tam nejvíc ze svých výdajů za potraviny a zboží denní potřeby) 20 % dotázaných. Druhé místo obsadil Penny Market (14 %), následují prodejny Albert⁶⁴ (všechny formáty), které získaly celkových 14 % preferencí. Čtvrtá příčka patří prodejnám Tesco⁶⁵ s preferencemi 12 % a TOP 5 uzavírá Lidl (10 %).

Uvedené pořadí nemusí odpovídat pořadí podle objemu tržeb, protože není zohledněna velikost průměrného nákupu v řetězci ani frekvence návštěv, nejsou zde zahrnuty tržby za nepotravinářské zboží a za domácnost odpovídá „hospodyně“ (nejsou zohledněné nákupy ostatních členů domácnosti). Žebříček však ukazuje pořadí podle oblíbenosti a věrnosti v rámci českých domácností.

Z hlediska objemu tržeb⁶⁶ největších obchodních firem byl na prvním místě řetězec Kaufland⁶⁷ (tržby celkem 45,4 mld. Kč), dále následují Tesco Stores ČR⁶⁸ (tržby 44,0 mld. Kč), Ahold ČR⁶⁹ (tržby 40,5 mld. Kč), Makro Cash & Carry⁷⁰ (tržby 30,4 mld. Kč) a Penny Market⁷¹ (obrat 29,9 mld. Kč). Uvedené pořadí je pouze orientační, protože období dostupných účetních uzávěrek se liší.

⁶² Pramen: Incoma GfK.

⁶³ Pramen: Shopping monitor, Incoma GfK.

⁶⁴ Zahrnuje hypermarkety i supermarkety.

⁶⁵ Zahrnuje hypermarkety, supermarkety i convenience prodejny.

⁶⁶ Pramen TOP 30 českého obchodu, Incoma GfK.

⁶⁷ Za období 1. 3. 2011-29. 2. 2012.

⁶⁸ Za období 1. 3. 2012-28. 2. 2013. Zahrnuje Tesco Expres, Tesco hypermarket, Tesco OD, Tesco supermarket.

⁶⁹ Za období 1. 1. 2011-31. 12. 2011. Zahrnuje Albert hypermarket a Albert supermarket.

⁷⁰ Za období 1. 1. 2011-31. 12. 2011. Zahrnuje Makro a Drive in.

⁷¹ Za období 1. 1. 2012-31. 12. 2012.

Šetření z roku 2013 potvrzuje stabilitu pořadí jednotlivých maloobchodních formátů na našem trhu. Dominantní pozici mají stále hypermarkety, přestože podíl jejich preferencí na hlavním nákupním místě poklesl na 44 % (meziroční pokles o 3 p. b.). Na druhém místě zůstaly diskonty, které naopak zaznamenaly nárůst preferencí na 25 %, tj. zvýšení o 7 p. b. Obliba supermarketů se velmi mírně snížila na hodnotu 17 % (pokles o 1 p. b.). Menší prodejny znovu zhoršily svou pozici, přednost jim dává jen 12 % domácností (meziroční pokles o 3 p. b.).

Nakupující jednotlivých formátů se svými požadavky liší. Stále platí, že zákazníci hypermarketů⁷² kladou nadprůměrný důraz na široký výběr zboží. Diskonty⁷³ zákazníci volí především pro celkově příznivé ceny. Pro supermarketů⁷⁴ se zákazníci rozhodují hlavně pro snadnou dostupnost. U menších prodejen byla nadprůměrně často jmenována snadná dostupnost, ale také přítomnost českého/regionálního zboží, ochotný personál a rychlé odbavení.

Nejvyšší frekvence nákupu (počet návštěv v průběhu 6 měsíců roku 2013) mají supermarketů. V průměru v nich zákazníci nakupují 4,5krát za měsíc. Druhou nejvyšší průměrnou frekvenci návštěv mají diskonty a malé prodejny – zákazníci v nich nakupují 3,8krát za měsíc. Následují hypermarkety, kde je frekvence nákupu 2,8krát za měsíc. Proti předchozím dvěma letům je zaznamenán nárůst frekvence nákupu.

Nejvyšší průměrný nákupní košík⁷⁵ mají hypermarkety, pokud nebereme v úvahu cash & carry řetězec Makro. V průměru v nich jejich zákazníci při jedné návštěvě utratí 633 Kč. Druhý nejvyšší nákupní košík mají supermarketů (průměrná útrata činí 417 Kč). V diskontech zákazníci v průměru utratí 407 Kč. Nejnižší průměrný nákupní košík mají menší prodejny (průměrně zákazníci utratí při jedné návštěvě 268 Kč).

V roce 2013 hodnotili zákazníci prodejny z 8 kritérií (celková cenová úroveň, šíře sortimentu, kvalita nákupního prostředí, čerstvost a kvalita zboží, kvalifikovanost a chování personálu, spolehlivé a čitelné označení cen, orientace v prodejně, rychlé odbavení). V roce 2013 byly do hodnocení zařazeny také malé specializované prodejny (maso-uzeniny, pekařství apod.). Tyto prodejny se umístily na předních příčkách v hodnocení čerstvosti a kvality zboží, personálu a orientace v prodejně.

Řetězec Globus obsadil první příčku ve dvou hodnocených kritériích (šíře sortimentu a kvalita nákupního prostředí) a v parametrech čerstvost a kvalita zboží a spolehlivé, čitelné

⁷² *Samoobslužná prodejní jednotka s více než 2 500 m² prodejní plochy, výrazné zastoupení mají nepotravinářské sortimenty, s více než 18 pokladnami.*

⁷³ *Samoobslužná prodejní jednotka, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, prodejní plocha odpovídá supermarketům, je zde výrazně omezen sortiment a snížená cenová úroveň.*

⁷⁴ *Samoobslužná prodejní jednotka se 401-2 500 m² prodejní plochy, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, se 4-18 pokladnami.*

⁷⁵ *Průměrná útrata při jednom nákupu rychloobrátkového zboží v řetězci v průběhu posledních 6 měsíců.*

značení cen se umístil v TOP 3. Kaufland je opět nejlépe hodnocený z hlediska cenové úrovně. Globus se stal celkově nejlépe hodnoceným řetězcem, následují řetězce Interspar a Kaufland.

Mezi supermarkety je nejlépe hodnocen řetězec Billa, druhé místo zaujímá řetězec prodejen Albert SM. Nejlépe hodnoceným diskontem je Lidl, následovaný řetězcem Penny Market.

Z hlediska ceny jsou nejlépe vnímány diskonty a hypermarkety. Z hlediska šíře sortimentu jsou nejlépe hodnoceny hypermarkety. Kvalita nákupního prostředí je nejlépe hodnocena u hypermarketů, ale i u malých/specializovaných prodejen. Malé/specializované prodejny jsou nejlépe hodnoceny také z hlediska čerstvosti a kvality. Dostupnost a kvalifikovanost personálu patří tradičně mezi hlavní přednosti menších prodejen.

Image značek řetězců je na nakupujících měřena „věrností“⁷⁶. Mírou „věrnosti“ je podíl (v %) z celkových výdajů za rychloobrátkové zboží v posledních 6 měsících roku 2013. Nejvěrnější nakupující má jednoznačně Kaufland, s odstupem následují COOP a Penny Market.

Druhou stránkou vztahu ke značce je psychická vazba, popsaná jako „důvěra“⁷⁷. Nejsilnější vztah mají nakupující ke značce Globus, velmi silné postavení má také Kaufland a Interspar.

Vliv marketingových aktivit na návštěvnost řetězce lze zjistit také srovnáním návštěvnosti prodejny a znalosti letáků. Nejvyšší znalost letáků vykazují Penny Market, v těsném závěsu je Kaufland a s mírným odstupem Lidl a Tesco.

Více než polovina českých domácností ví, že někteří obchodníci informují o svých prodejnách a jejich nabídce prostřednictvím elektronických letáků na internetu. Nejčastěji si lidé na internetu prohlížejí elektronické letáky řetězce Tesco a Lidl.

Úroveň využití internetu je relativně vysoká. Již 77 % respondentů uvádí, že internet navštěvují alespoň jedenkrát za týden a denně internet navštěvuje téměř polovina respondentů. Využití internetu je silně závislé na věku a vzdělání respondenta, ale také na přítomnosti dětí v domácnosti nebo na velikosti příjmu. Nejčastěji využívají internet kmenoví zákazníci supermarketů a hypermarketů.

Podíl zákazníků, kteří běžně kupují výrobky prodávané pod privátní značkou, se meziročně zvýšil (meziročně z 15 na 20 %) a naopak poklesl podíl domácností, které privátní značky kupují jen občas (56 %). Jen 5 % domácností se s privátními značkami ještě nesetkalo.

Stále roste podíl domácností, které uvádějí, že současná ekonomická situace má vliv na změnu jejich nákupního chování. V roce 2013 to uvedlo již 85 % (z toho 54 % respondentů

⁷⁶ Mírou „věrnosti“ je podíl z celkových výdajů za rychloobrátkové zboží.

⁷⁷ Měří stabilitu značky na trhu (odolnost vůči výkyvům tržního prostředí a tlaku konkurence) a je měřena pomocí 4 proměnných; z jednotlivých otázek je vypočten „Index důvěry“.

uvedlo „určitě ano“ a 31 % „spíše ano“). V roce 2012 to bylo celkem 80 % respondentů (z toho 51 % uvedlo „určitě ano“ a 29 % „spíše ano“). Je tedy nesporné, že krize má na poptávku a nákupní chování výrazný vliv.

Nejvíce pocítují vliv krize kmenoví zákazníci diskontních prodejen (Penny Market, Lidl) a menších prodejen (COOP). Naopak relativně nejméně jsou krizí ovlivněni kmenoví zákazníci řetězců Billa a Tesco SM. Negativní vliv ekonomické situace výrazně častěji přiznávají nejstarší zákazníci (90 % uvedlo „určitě ano“ a „spíše ano“), lidé se základním vzděláním (89 %) a domácnosti s velmi nízkými příjmy (94 %).

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (odhad ÚZEI) se v roce 2013 snížila o 1,6 %. Značně poklesla spotřeba potravin živočišného původu (o 3,1 %), spotřeba rostlinných potravin stagnovala (zvýšení o 0,1 %). Tomu odpovídá i vývoj příjmů a výdajů domácností (koupěschopná poptávka). Celkově se ceny za zboží a služby zvýšily velmi mírně, ale ceny potravin rostly nejvíce ze všech skupin zboží a služeb. Čisté peněžní příjmy domácností se meziročně snížily⁷⁸ o 1,1 %, ale spotřební vydání se zvýšila o 1,7 %. Vývoj spotřeby potravin v roce 2013 (odhad ÚZEI) koresponduje s vývojem kupní síly obyvatelstva.

Vývoj spotřeby potravin v letech 2012 a 2013 je uveden v tab. T5.2/01.

⁷⁸ *Propočteno z předběžných údajů za 1.-4. čtvrtletí 2013, rodinné účty ČSÚ.*

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/obyv./rok)

Potravinová skupina	2012	2013 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	77,4	74,0	95,6
v tom - hovězí	8,1	7,3	90,1
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	41,3	40,1	97,1
- drůbež	25,2	23,7	94,0
- ostatní	2,7	2,8	103,7
Ryby celkem	5,7	5,8	101,8
Sýry (včetně tvarohů)	16,8	16,3	97,0
Čerstvé mléčné výrobky	92,1	93,7	101,7
Vejce	13,6	13,8	101,5
Máslo	5,2	5,1	98,1
Sádlo	4,7	4,6	97,9
Rostlinné tuky a oleje	16,4	16,9	103,0
Cukr rafinovaný celkem	34,5	33,0	95,7
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	108,1	108,0	99,9
Brambory celkem	68,6	65,5	95,5
Luštěniny	2,6	2,6	100,0
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	77,8	80,0	102,8
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	43,4	45,0	103,7
Jižní ovoce	31,2	32,0	102,6

1) Odhad ÚZEI - na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v dubnu 2014).

Pramen: Spotřeba potravin v roce 2012, ČSÚ

Zpracoval: O. Štiková (ÚZEI)

V roce 2013 se snížila celková spotřeba masa a masných výrobků o 4,4 % při obdobném růstu spotřebitelských cen. Opět se značně snížila spotřeba hovězího masa (o 9,9 %), ale k poklesu spotřeby došlo i u drůbeže (o 6,0 %) a mírněji i u vepřového masa (o 2,9 %). Ceny všech druhů masa i masných výrobků se meziročně zvýšily.

V rámci EU patří ČR mezi státy s podprůměrnou spotřebou masa a masných výrobků. Ve spotřebě jak masa celkem, tak i ve spotřebě jednotlivých druhů masa jsou mezi státy EU značné rozdíly. Nejvyšší spotřebu masa mělo v roce 2009 Portugalsko (113,0 kg/obyv./rok) a naopak nejnižší Slovensko (65,0 kg/obyv./rok). Spotřeba vepřového masa se v ČR pohybuje na průměrné úrovni zemí EU. Nejvyšší spotřebu v EU vykazovalo Dánsko (80,0 kg/obyv./rok), nejnižší Bulharsko (24,0 kg/obyv./rok). Ve spotřebě hovězího a telecího masa je ČR značně pod průměrem EU. Nejvyšší spotřebu mělo Lucembursko (29,0 kg/obyv./rok), velmi nízká úroveň spotřeby byla v Maďarsku (3,0 kg/obyv./rok) a na Slovensku (4,0 kg/obyv./rok). Ve spotřebě drůbeže se ČR pohybuje nad průměrem spotřeby zemí EU. Nejvyšší spotřebu vykazovalo Portugalsko (35,0 kg/obyv./rok), naopak nejnižší Lucembursko (15,0 kg/obyv./rok).

V roce 2013 byla u skupiny mléko a mléčné výrobky propočtena spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je uvádí statistika EU (Eurostat)⁷⁹. Spotřeba čerstvých mléčných výrobků se meziročně zvýšila o 1,7 %, rostla zejména spotřeba konzumního mléka a poklesla především spotřeba jogurtů. Spotřeba sýrů (včetně tvarohů) se snížila o 3,0 %, přičemž spotřeba přírodních i tavených sýrů se snížila a spotřeba tvarohů vzrostla. Podle propočtů ÚZEI se celková spotřeba mléka a mléčných výrobků velmi mírně snížila. Spotřebitelské ceny mléka a mléčných výrobků se v roce 2013 mírně zvýšily, ale tempo růstu cen bylo nižší než u skupiny maso a masné výrobky.

Ve srovnání se státy EU je spotřeba čerstvých mléčných výrobků v ČR poměrně nízká. Vysoká spotřeba čerstvých mléčných výrobků byla v Irsku (187,3 kg/obyv./rok), Estonsku (136,7 kg/obyv./rok) a v Dánsku (131,4 kg/obyv./rok). Naopak nejnižší spotřebu mělo Bulharsko (26,0 kg/obyv./rok). Také ve spotřebě sýrů je ČR ve srovnání s ostatními státy EU mírně podprůměrná. Nejvyšší spotřeba byla v Řecku (31,0 kg/obyv./rok), naopak velmi nízká v Irsku (6,4 kg/obyv./rok).

Ve skupině tuků došlo ke snížení spotřeby másla a sádla, naopak spotřeba rostlinných jedlých tuků a olejů se zvýšila. Spotřebitelská cena tuků celkem vzrostla, především se výrazně zvýšila cena másla, ale i sádla.

Zvýšila se spotřeba vajec a ryb. Spotřebitelské ceny vajec klesly (nejvíce ze všech potravinových skupin), ale u ryb se ceny zvýšily.

Spotřeba výrobků z obilovin v roce 2013 stagnovala při velmi mírném růstu spotřebitelských cen. Zvýšila se spotřeba ovoce mírného pásma; přitom cena jablek výrazně rostla, cena ostatních druhů ovoce se zvýšila mírně. Přes zvýšení ceny rostla spotřeba jižního ovoce. Spotřeba zeleniny se zvýšila, ale cena poměrně značně vzrostla. Spotřeba brambor klesla při výrazném růstu cen brambor a mírném zvýšení cen bramborových výrobků. Spotřeba cukru klesla a přitom se cena cukru zvýšila jen nepatrně.

Ve srovnání s dalšími státy EU je spotřeba obilovin v ČR mírně nad průměrem zemí EU. Nejvyšší spotřeba obilovin celkem (bez rýže) byla na Maltě (187,5 kg/obyv./rok), nejnižší v Estonsku (64,9 kg/obyv./rok).

Spotřeba cukru se v ČR nachází mírně nad střední hodnotou spotřeby zemí EU. Nejvyšší spotřeba cukru byla v Lucembursku (56,1 kg/obyv./rok), velmi nízká spotřeba je v Rumunsku (25,7 kg/obyv./rok).

⁷⁹ Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyv./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.

Spotřeba brambor se v ČR pohybuje mírně pod průměrem zemí EU a spotřeba této komodity se v jednotlivých státech EU značně liší. Nejnížší spotřebu vykázalo Bulharsko (35,7 kg/obyv./rok), nejvyšší Lotyšsko (123,6 kg/obyv./rok).

Spotřeba másla v ČR je nad průměrem zemí EU. Nejvyšší spotřebu másla vykazuje Francie (7,9 kg/obyv./rok), nejnižší Bulharsko (0,1 kg/obyv./rok).

5.3 Výdaje za potraviny

Jednou z příčin poklesu české ekonomiky v roce 2012 byla slabá domácí poptávka a omezení výdajů na konečnou spotřebu. Nominální čisté peněžní příjmy se v domácnostech v roce 2012 – po mírném poklesu v roce 2011 – sice meziročně zvýšily (+4,9 %)⁸⁰, reálné příjmy, ale z důvodu 3,3% míry inflace vzrostly jen velmi mírně. Meziroční růst nominálních spotřebních výdajů byl minimální (+0,8 %) a reálné spotřební výdaje domácností (reálná spotřeba) vzhledem k nárůstu spotřebitelských cen zboží a služeb (+3,3 %) dokonce poklesly. V rámci spotřebních vydání se nejvíce meziročně zvýšily nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje (o 1 231 Kč na osobu a rok, tj. o 5,5 %). Příčinou byl zejména růst spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů (+6,9 %); domácnosti rovněž mírně zvýšily hmotnou spotřebu zhruba u poloviny základních potravinových skupin (po poklesu spotřeby většiny potravinových skupin v roce 2011). Druhý nejvyšší nárůst výdajů (s velkým odstupem za potravinami) byl za stravování a ubytování (o 268 Kč, tj. o 4,5 %). Zhruba u poloviny spotřebních skupin nominální výdaje klesly (nejvíce za bytové vybavení a zařízení domácnosti a za rekreaci a kulturu).

V roce 2013 (ve druhém roce recese v řadě) došlo v domácnostech k poklesu nominálních čistých peněžních příjmů⁸¹ (tab. T5.3/01). Proti prvnímu mírnému meziročnímu snížení v roce 2011 (o 0,2 %) se v roce 2013 jednalo již o významnější pokles příjmové úrovně domácností – o 1,1 %. Nejvíce klesl podíl příjmů z podnikání (o 0,5 p. b.); zvýšil se naopak podíl příjmů ze závislé činnosti a příjmů sociálních. Přes pokles disponibilních zdrojů vydaly domácnosti na celkovou spotřebu nominálně o 1,7 % více peněžních prostředků než v roce 2012. Tento přírůstek byl jen nepatrně vyšší než přírůstek spotřebitelských cen zboží a služeb (+1,4 %). Reálná spotřeba domácností tak v roce 2013 spíše stagnovala nebo se jen velmi mírně zvyšovala. Nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje v domácnostech vzrostly o 2,8 %. Vzhledem k významnému meziročnímu nárůstu spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů (+4,9 %) klesly reálné výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje o 2 %. Důsledkem tohoto vývoje bylo zvýšení podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových vydáních domácností na 20,2 %. Tento podíl od roku 1990 klesal, v posledních dvou letech recese české ekonomiky však mírně stoupá (v roce 2012 se zvýšil o 0,9 p. b., v roce 2013 o 0,2 p. b.).

⁸⁰ *Statistika rodinných účtů, ČSÚ.*

⁸¹ *Předběžné údaje za 1.-4. čtvrtletí 2013 statistiky rodinných účtů, ČSÚ.*

T5.3/01 - Vývoj čistých peněžních příjmů a vydání za potraviny, nápoje a tabák v domácnostech celkem

Ukazatel	Příjmy, vydání (Kč/os./rok)		Meziroční index (%)	Podíl na spotřebních vydáních (%)	
	2012	2013 ¹⁾		2012	2013 ¹⁾
Čisté nominální peněžní příjmy	152 125	150 516	98,9	x	x
Spotřební vydání celkem	118 819	120 792	101,7	100,0	100,0
z toho - potraviny, nápoje a tabák	27 158	27 828	102,5	22,8	23,0
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	23 777	24 444	102,8	20,0	20,2
- alkoholické nápoje a tabák	3 381	3 384	100,0	2,8	2,8
Míra inflace²⁾ (%)	3,3	1,4	-1,9	x	x

1) Předběžné údaje za 1.-4. čtvrtletí 2013.

2) Meziroční index inflace je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, I. díl, 2013; 1.-4. čtvrtletí 2013, březen 2014; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

V rámci základních potravinových skupin vydávají domácnosti nejvíce peněz za maso a masné výrobky (27,6 % z celkových výdajů za potraviny v roce 2012, meziroční nárůst činil 0,5 p. b.). Další potravinovou skupinou s nejvyššími výdaji jsou pekárenské výrobky (18,4 %, meziroční stagnace podílu) a mléko a mléčné výrobky (18,1 %, stagnace podílu). Nejméně vydávaly domácnosti za vejce a vaječné výrobky a za brambory a výrobky z brambor (shodně po 2 %) – tab. T5.3/02. V roce 2012 se meziročně nejvíce zvýšila nominální vydání za vejce a vaječné výrobky (+32 %) při poklesu jejich hmotné spotřeby, neboť výrazně vzrostly spotřebitelské ceny vajec (+54 %). Další rostoucí výdajovou položkou byla vydání za vepřové maso (+11 %) při vzrůstu spotřebitelských cen o 10 % a mírném zvýšení hmotné spotřeby (+5 %). Domácnosti více utrácely i za sýry, ostatní maso a uzeniny (shodně o 9 %), a to při nárůstu jak jejich spotřebitelských cen, tak hmotné spotřeby. U ostatních komodit činil nárůst výdajů 1-8 %. Na druhé straně snížily domácnosti výdaje za brambory a výrobky z brambor (při poklesu jejich spotřebitelské ceny i spotřeby).

Z hlediska podílu vydání domácností za základní potravinové skupiny je zřejmé, že např. za maso vydávaly v roce 2012 všechny typy domácností ze svých celkových výdajů za potraviny shodně kolem 27-28 % (při zásadně se lišící výši nominálních výdajů). Je patrné, že maso je prioritní potravinovou skupinou u všech typů domácností. Z toho nejvíce vydávaly domácnosti za uzenářské produkty (shodně zhruba 10 %), dále za vepřové maso a drůbež (všechny typy domácností okolo 6 %). Více se lišily domácnosti v podílech svých vydání za mléčné výrobky; u ekonomicky aktivních domácností (samostatně činných osob a zaměstnanců) byl podíl (19 %) vyšší než v domácnostech důchodců a nezaměstnaných (16 %, resp. 17 %). Přitom – vezmeme-li v úvahu, že mléko je potravinou důležitou zejména pro dětskou výživu – domácnosti nezaměstnaných pečují o stejný počet nezaopatřených dětí jako domácnosti zaměstnanců (nejvíce nezaopatřených dětí mají domácnosti samostatně činných osob). Domácnosti nezaměstnaných měly naopak nejvyšší podíl vydání za pekárenské výrobky (21 %), ostatní typy domácností vydaly za pekárenské výrobky od 17 % do 19 %.

T5.3/02 - Vydání domácností za hlavní druhy potravin v roce 2012 (Kč/os./rok)

Ukazatel	Domácnosti					
	celkem	podíl (%)	zaměstnanců	samostat. činných	nezaměstnaných	důchodců
Potraviny celkem	21 586	100,0	20 406	21 007	16 296	25 980
Maso a výrobky	5 960	27,6	5 473	5 819	4 579	7 487
z toho:						
- vepřové	1 357	6,3	1 214	1 379	1 132	1 745
- hovězí	446	2,1	400	484	280	531
- ostatní maso	313	1,5	276	310	248	417
- uzeniny	2 242	10,4	2 084	2 118	1 672	2 807
- drůbež	1 265	5,9	1 186	1 236	973	1 546
Ryby	629	2,9	575	639	382	796
Mléko a mléčné výrobky	3 899	18,1	3 893	4 040	2 756	4 042
v tom:						
- mléko konzumní	709	3,3	669	731	588	835
- sýry	1 456	6,8	1 459	1 530	1 027	1 455
- jogurty	692	3,2	710	719	487	668
- ostatní mléčné výrobky	1 042	4,8	1 055	1 060	654	1 084
Vejce a vaječné výrobky	423	2,0	355	393	374	634
Tuky a oleje	1 076	5,0	931	992	870	1 562
Ovoce, ovocné výrobky	1 410	6,5	1 338	1 358	950	1 711
Zelenina, zeleninové výrobky	1 374	6,4	1 295	1 376	1 018	1 625
Brambory, výrobky z brambor	441	2,0	402	421	361	599
Cukr, cukrovinky, marmeláda	1 577	7,3	1 492	1 457	1 074	2 001
Pekárenské výrobky, obiloviny	3 970	18,4	3 883	3 731	3 351	4 473
z toho:						
- chléb	987	4,6	917	899	897	1 256
- pečivo	2 088	9,7	2 089	1 916	1 699	2 280
Ostatní potraviny	827	3,8	769	781	581	1 050

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, I. díl, 2013; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

V rámci jednotlivých typů domácností vydávají za potraviny a nealkoholické nápoje dlouhodobě nejvíce domácnosti důchodců (mají nejvyšší hmotnou spotřebu potravin). V porovnání s domácnostmi zaměstnanců (jako nejpočetněji zastoupené skupiny domácností) byly nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje v domácnostech důchodců v roce 2013 o 29 % vyšší. Opět je však třeba zdůraznit, že se jedná o údaje na 1 osobu – domácnosti důchodců nepečují o nezaopatřené děti (s nižšími nároky na výživu). Svoji podstatnou roli hraje dále i to, že domácnosti důchodců (společně s domácnostmi nezaměstnaných) nejméně využívají služeb veřejného stravování – zcela logicky mají pak vyšší tržní spotřebu potravin, a tím vyšší výdaje. Vydání za veřejné stravování domácností důchodců byla v roce 2012 o 48 % nižší než v domácnostech zaměstnanců. Nejméně peněz za potraviny vydávají domácnosti nezaměstnaných. Tyto domácnosti mají nejnižší výdajovou základnu (výrazně nižší čisté peněžní příjmy na osobu). Navíc v roce 2013 jejich příjmy meziročně ještě dále významně klesly (o 5,7 %, přičemž průměrný meziroční pokles příjmové úrovně domácností byl 1,1 %). Domácnosti nezaměstnaných – jako jediný typ domácností – měly v podstatě totožnou výši čistých peněžních příjmů se spotřebními výdaji.

T5.3/03 - Vývoj podílu vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových spotřebních vydáních jednotlivých typů domácností (%)

Ukazatel	Domácnosti							
	zaměstnanců		sam. činných		nezaměstnaných		důchodců	
	2012	2013 ¹⁾	2012	2013 ¹⁾	2012	2013 ¹⁾	2012	2013 ¹⁾
Potraviny, nápoje a tabák	21,3	21,5	22,2	22,1	26,6	25,3	27,0	27,4
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	18,7	18,9	19,5	19,4	22,7	22,1	23,8	24,3
- alkoholické nápoje a tabák	2,6	2,6	2,7	2,7	3,9	3,2	3,2	3,1

1) Předběžné údaje za 1.-4. čtvrtletí 2013.

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, I. díl, 2013; 1.-4. čtvrtletí 2013, březen 2014; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Nejvyšší podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje mezi domácnostmi mají domácnosti důchodců, nejnížší domácnosti zaměstnanců (tab. T5.3/03). Domácnosti zaměstnanců mají nejvyšší příjmovou úroveň při relativně nízké hmotné spotřebě potravin. V roce 2013 tento podíl v domácnostech celkem meziročně mírně stoupl, přírůstek se však netýkal všech typů domácností. Ke zvýšení podílu došlo pouze v domácnostech důchodců a zaměstnanců. U obou těchto typů domácností meziročně vzrostly i nominální výdaje za potraviny, více však v domácnostech důchodců (u kterých se zvýšily i disponibilní výdajové zdroje – čisté peněžní příjmy). V domácnostech samostatně činných osob a nezaměstnaných podíl vydání naopak poklesl, současně u nich došlo ke snížení výdajové základny.

Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových spotřebních vydáních domácností ČR v roce 2013 činil 23 % a meziročně se o 0,2 p. b. zvýšil (tab. T5.3/01). V porovnání s průměrným podílem domácností zemí EU 27 se tak nachází značně nad jejím průměrem (16,4 % v roce 2010)⁸². Nejnížší podíl mezi zeměmi EU má dlouhodobě Spojené království (12,7 % v roce 2010). Naopak nejvyšší podíl mají Rumunsko a Litva (obě země přes 30 %), dále Estonsko (28,9 % v roce 2010). Nejbližší ČR je Slovensko (22,3 % v roce 2010).

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Po tříletém zvyšování tempa cenového růstu byla v roce 2013 zaznamenána klesající tendence úhrnného růstu spotřebitelských cen. Průměrná meziroční míra inflace (vyjádřená celkovým přírůstkem spotřebitelských cen) v roce 2013 činila 1,4 %, tj. o 1,9 p. b. méně než v roce 2012. Z pohledu dlouhodobého vývoje se jedná o druhou nejnížší úroveň inflace za celé povstupní období. Podobně jako v předchozích dvou letech vzestup cen zboží (zvýšení o 1,6 %) předstihl růst cen služeb (zvýšení o 1,1 %).

Na rozdíl od roku 2012, kdy ČR byla jednou ze zemí EU s nejvyšším meziročním přírůstkem spotřebitelských cen, v roce 2013 odpovídal cenový nárůst v naší republice

⁸² European Commission (Agriculture and Rural Development), 2013.

(měřený HICP⁸³) zhruba unijnímu průměru (+1,5 %⁸⁴). Srovnatelně s ČR stoupla celková hladina cen na Slovensku, ve Španělsku a v Itálii.

K nízkému růstu cenové hladiny v ČR přispělo působení faktorů vnějšího i domácího původu. Z vnějších vlivů to bylo především snížení světových cen energií, zejména zemního plynu a ropy (po třech letech výrazného zvyšování), promítající se do cenové úrovně pohonných hmot, a pokles cen některých surovin a materiálů. Tyto skutečnosti napomohly prakticky stagnaci dovozních cen zboží a služeb (snížení o 0,2 %). Mezi tuzemské faktory, které brzdily celkový růst spotřebitelských cen, patřily hlavně pokračující recese ekonomiky a celkově nízká spotřebitelská poptávka odrážející pokles peněžních příjmů domácností a přetrvávající obavy domácností z budoucího hospodářského vývoje.

Naopak růst cen podpořila, avšak v podstatně menší míře než v roce 2012, administrativní opatření státu na počátku roku, tj. zvýšení obou sazeb DPH o 1 procentní bod a zvýšení regulovaných cen v oblasti bydlení (energií, vodného, stočného a nájemného), a dále růst cen určovaných trhem, především potravin a nealkoholických nápojů. Stejně jako roce 2012 proinflačně působilo i oslabení kurzu koruny vůči euru.

Z jednotlivých výdajových skupin úhrnný nárůst cenové hladiny nejvíce ovlivnil vzestup cen potravin a nealkoholických nápojů. Druhý největší příspěvek k meziroční inflaci vykazala oblast bydlení; celkový růst cen této skupiny v roce 2013 (o 1,8 %) byl druhý nejmírnější v porevolučním období. Na zvýšení cenové úrovně se podílel také nárůst cen alkoholických nápojů a tabáku, zdraví, stravování s ubytováním a ostatního zboží vč. služeb. Naproti tomu pokles cen v oddílech pošty vč. telekomunikací a doprava (zásluhou snížení cen pohonných hmot a automobilů) růst spotřebitelských cen tlumil.

Spotřebitelské ceny potravinářského zboží navázaly na vývoj v předešlých 3 letech, a i přes mírné zpomalení růstu byly opět hnací silou inflace. Vzhledem k předchozímu roku se cenová úroveň potravin a nealkoholických nápojů v roce 2013 zvedla o 4,9 %, což představuje o 2,0 p. b. nižší přírůstek než v roce 2012.

Z pohledu mezinárodního srovnání se podobně jako v roce 2012 v rámci EU 28 řadila ČR společně s Maltou mezi státy s nejrychleji rostoucími cenami potravin a nealkoholických nápojů. Meziroční HICP uvedené skupiny⁸⁵ v ČR (104,4 %) byl v porovnání s průměrnou úrovní téhož ukazatele za EU 28 (102,6 %) vyšší o 1,8 p. b. Dynamičtěji než v naší republice rostly ceny potravinářského zboží pouze ve Finsku (o 5,4 %); vysoký cenový nárůst (zhruba 4%) vykazaly také Estonsko, Chorvatsko a Slovinsko. Na druhé straně takřka

⁸³ Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu většinou nemusí být hodnoty obou indexů totožné.

⁸⁴ Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.

⁸⁵ Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.

zanedbatelné zvýšení cen potravin bylo evidováno v Řecku (o 0,2 %), Dánsku (o 0,4 %), Francii a Irsku (shodně o 1,2 %).

Ceny samotných potravin (v porovnání s meziročním vývojem v předchozím roce) v roce 2013 zvolnily růst o 1,2 p. b. na 5,4 %. Tento přírůstek byl třetí nejvyšší za uplynulé desetiletí. Hladina spotřebitelských cen nealkoholických nápojů se po razantním zvýšení v předešlém roce (o 9,6 %) stabilizovala a meziročně stoupla jen o 0,9 %. Podobně jako v roce 2012 byl vzrůst cen v obchodní síti dynamičtější než u CZV (zvýšení o 4,5 %) i CPV potravin (zvýšení o 3,5 %). Do vývoje spotřebitelských cen potravin se promítlo zvýšení DPH a vysoký růst dovozních cen (o 5,7 %) podpořený oslabením měnového kurzu.

Po celý rok 2013 se ceny potravin pohybovaly nad úrovní cen roku 2012. Průměrné měsíční tempo cenového růstu potravin bylo stejné jako v předcházejícím roce a činilo 100,4 %.

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2012/11	2013/12
Potraviny	106,6	105,4
v tom - maso a masné výrobky	108,1	104,8
- ryby a rybí výrobky	110,4	106,8
- mléko, mléčné výrobky, vejce	109,5	102,1
- oleje a tuky	100,5	105,0
- pekárenské výrobky, obiloviny	104,6	102,0
- cukr a výrobky z cukru	106,6	101,1
- ovoce a ovocné výrobky	105,9	105,8
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	101,2	121,0
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	106,4	104,0
Nealkoholické nápoje	109,6	100,9
v tom - káva, čaj, kakao	112,7	100,4
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	107,6	101,1

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2013, 2014

Zpracoval: I. Mrháková (ÚZEI)

Jak dokládá tab. T5.4/01 a v podrobnějším členění příl. tab. 5.4/01, k meziročnímu navýšení cenové úrovně došlo v roce 2013 u všech hlavních skupin potravinářského zboží. Kromě olejů vč. tuků a zeleniny vč. brambor a výrobků, tj. skupin, jejichž spotřebitelské ceny po zanedbatelném zvýšení v roce 2012 v roce 2013 růst významně zrychlily, cenový nárůst ostatních skupin zmírnil.

Nejprudší meziroční nárůst cen v maloobchodě (o 21,0 %) zaznamenaly zelenina a brambory vč. výrobků. K výraznému růstu cen skupiny přispěl radikální vzestup cen konzumních brambor (o 70,8 %). Během celého roku 2013 dosahovala spotřebitelská cena brambor vysokých hodnot. Vlivem propadu tuzemské sklizně v marketingovém roce 2013/14 a nižší produkci i v okolních zemích setrvala cena brambor v maloobchodě na vysoké úrovni i po sklizni. Průměrná spotřebitelská cena brambor v roce 2013 (17,00 Kč/kg) byla historicky nejvyšší. Meziroční zvýšení spotřebitelské ceny brambor v roce 2013 zhruba odpovídalo růstu

dovozních cen, ale ve srovnání s růstem cen pěstitelů bylo mírnější. Z důvodu nízké produkce podstatný vzestup cenové hladiny (o 14,0 %) zaznamenala také ostatní zelenina (zejména hlávkové zelí, cibule, celer), zatímco cena plodové zeleniny se v úhrnu zvýšila jen velmi mírně (o 2,7 %). V rozmezí 4-5 % se zvedla úroveň cen zeleninových a bramborových výrobků.

Poměrně značný cenový přírůstek (6,8 %) byl obdobně jako v předchozím roce charakteristický pro ryby a rybí výrobky. Vzhledem k tomu, že se jedná o skupinu s nejnižším zastoupením ve spotřebním koši potravin, vzestup cen této skupiny celkový pohyb spotřebitelských cen potravin významně neovlivnil.

Téměř identický růst cenové hladiny jako v roce 2012 byl registrován u ovoce a ovocných výrobků (o 5,8 %). Za tímto zvýšením stál především značný nárůst cen jablek v maloobchodě (téměř 11%), přitom dovozní ceny tohoto druhu ovoce rostly podobným tempem (o 10 %), ale ceny výrobců se zvýšily pouze mírně (o 2,9 %). Jelikož jablka z tuzemské produkce se v marketingovém roce 2012/13 podílela na jejich celkové nabídce v obchodní síti zhruba třemi čtvrtinami, lze tedy opět usuzovat, že výraznější navýšení spotřebitelských cen uvedeného druhu ovoce bylo zapříčiněno vyšší marží obchodníků. Z jižního ovoce citelně vzrostly ceny citrónů (o 17,7 %) a kiwi (o 10,0 %) zásluhou prudkého zvýšení jejich dovozních cen. Meziroční vzestup ceny banánů se po význačném růstu v předchozím roce v roce 2013 zvolnil na 2,7 %.

Růst cen zbývajících skupin se pohyboval pod úrovní průměrného cenového zvýšení potravin. V meziročním přírůstku cen olejů a tuků (5,0 %) se odrazil především vzestup spotřebitelských cen živočišných tuků, tj. másla a sádla. Zatímco v roce 2012 cena čerstvého másla v maloobchodě nepatrně klesla, v roce 2013 v reakci na růst světových cen, cen suroviny i cen zpracovatelů meziročně stoupla o 13,1 % a dosáhla rekordní úrovně (téměř 154 Kč/kg). Uvedený cenový růst přibližně odpovídal růstu CPV této potraviny. Cenová hladina sádla (vč. slaniny) zhruba kopírovala pohyb ceny vepřového výsekového masa a vzrostla o 7,3 %. Naproti tomu nevýrazný posun cen vzhůru u rostlinných jedlých olejů (o 1,0 %) a tuků (o 2,4 %) celkové zvýšení skupiny tlumil.

Tempo růstu spotřebitelských cen masa vč. masných výrobků, tj. nejvýznamnější skupiny z hlediska váhy ve spotřebním koši potravin, se v roce 2013 meziročně zmírnilo o 3,3 p. b. na 104,8 %. Poprvé od roku 2005 růst cen vepřového výsekového masa předstihl růst cen hovězího výsekového masa. Přetrvávající vysoká poptávka na trhu s vepřovým masem vedla v roce 2013 k mírnému meziročnímu nárůstu evropských i tuzemských CZV jatečných prasat a následně i CPV vepřového masa. Spotřebitelská cena vepřového výsekového masa na tento vývoj reagovala růstem o 6,5 %. U hovězího výsekového masa došlo k vzestupu cenové úrovně v obchodní síti (o 3,9 %) přesto, že ceny prvovýrobců jatečného skotu i ceny zpracovatelů hovězího masa prakticky stagnovaly. V růstu spotřebitelských cen drůbeže (o 4,9 %) se odrazilo jak zvýšení hladiny CPV a CZV, vyvolané

nárůstem cenové úrovně krmných směsí, tak i dovozních cen. Z jednotlivých reprezentantů se v maloobchodě meziročně nejdynamičtěji zvýšila cena kuchaných kuřat (o 10,5 %), její přírůstek byl v porovnání s růstem CPV dvojnásobný. Hladina cen uzenářského zboží stoupla ve shodě s vývojem cen masa; cena masových konzerv a ostatních masových výrobků vzrostla pozvolněji než cena suroviny.

Velmi mírný a takřka identický posun cen směrem nahoru zaznamenaly agregované skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce (o 2,1 %) a pekárenské výrobky vč. obilovin (o 2,0 %). Zatímco v roce 2012 ceny mléka společně s výrobky a vejci, především díky strmému růstu cen vajec, celkové cenové zvýšení potravin významně stimulovaly, v roce 2013, po odeznění vlivu vysokého růstu cen vajec, lze vývoj cen této skupiny považovat za stabilizovaný. Cenová úroveň konzumního mléka a mléčných výrobků v maloobchodě v návaznosti na vývoj cen zpracovatelů, CZV kravského mléka i dovozních cen vykazovala po většinu roku 2013 rostoucí trend a v průměru meziročně stoupla o 4,8 %⁸⁶. Růst tuzemských cen mléka byl podnícen nárůstem cen na světovém i evropském trhu, vyvolaným nedostatkem mléčné suroviny. Nejvýrazněji (o 9,0 %), v souladu s vývojem CPV, se zvedla spotřebitelská cena konzumního mléka; růst cen mléčných výrobků se pohyboval mezi 2,5 % (ostatní mléčné výrobky) až 5,2 % (sýry). Příčinou podstatného meziročního snížení spotřebitelských cen vajec (o 15,1 %) byl pokles domácích CZV, který reagoval na klesající cenovou hladinu vajec na evropském trhu z důvodu nadbytečné nabídky.

V rámci mlýnských a pekárenských výrobků prudce vzrostla (o 17,5 %) úroveň spotřebitelské ceny pšeničné mouky při podstatně mírnějším růstu ceny zpracovatelů. Cenová hladina chleba a jemného pečiva se navýšila zanedbatelně (o 1,6 %, resp. o 1,2 %), běžné pečivo zlevnilo (o 4,4 %). Naopak ceny trvanlivého pečiva i těstovin poměrně dynamicky rostly (o 6,6 %, resp. o 5,3 %).

V podstatě stagnací (zvýšení o 1,1 %) byl v roce 2013 charakterizován cenový vývoj cukru a výrobků z cukru. Spotřebitelská cena cukru, i přes mírný pokles CPV, zůstala stejná jako v předchozím roce a její současná úroveň patří mezi jednu z nejvyšších za celé období sledování. V rozmezí 1,9-3,8 % rostly ceny nečokoládových cukrovinek a cukrářských výrobků, u čokolády a čokoládových cukrovinek došlo naopak k nepatrnému snížení ceny (o 1,2 %).

Po znatelném cenovém přírůstku nealkoholických nápojů v roce 2012 byl vývoj cen jednotlivých zástupců této skupiny v roce 2013 poměrně stabilizovaný. Ceny přípravků na přípravu teplých nápojů se v průměru meziročně téměř nezměnily. Skokový nárůst ceny kávy v roce 2012 byl v roce 2013 vystřídán stagnací, přičemž její dovozní cena se z důvodu poklesu světové ceny výrazně snížila. Naproti tomu růst spotřebitelské ceny čaje (o 1,8 %) zaostával za růstem jeho dovozní ceny. Rovněž meziroční změny cen ostatních

⁸⁶ Výpočty ÚZEI z údajů ČSÚ.

nealkoholických nápojů, tj. minerálních a stolních vod, ovocných a zeleninových šťáv, ostatních nealko nápojů, byly mírné (od -0,8 % do +3,1 %).

5.5 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá i ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Značka KLASA jako marketingový nástroj napomáhá zvyšovat hodnotu oceněných potravinářských výrobků. Jejím smyslem je na straně jedné marketingově podpořit aktivity producentů potravin, na straně druhé pak informovat spotřebitele. Značka garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny. Jde o proces získání důvěry spotřebitelů a odběratelů, udržení si této důvěry, což je nezbytný předpoklad rozvoje potravinářství a zabezpečení konkurenceschopnosti v rámci trhů doma i v zahraničí.

Cílem kampaně na rok 2013 bylo přiblížit značku KLASA spotřebiteli tak, aby potraviny označené logem KLASA vyhledával, preferoval a zároveň tak při svém nákupním chování vytvářel tlak na prodejce, aby byla v prodejnách co nejširší nabídka těchto produktů. V roce 2013 byly využity osvědčené komunikační aktivity zaměřené na podporu prodeje a zvyšování spotřebitelské preference potravin značky KLASA ve všech regionech ČR.

Značka KLASA je na základě průzkumu mezi spotřebiteli (prosinec 2013) aktuálně nejznámějším oceněním kvality potravin v ČR. Spontánně tuto značku zná 54 % žen a dokonce 60 % smíšené populace, podpořená znalost v obou cílových skupinách převyšuje 80 %. Znalost značky je v čase poměrně stabilní, lze ale říct, že zatímco v obecné populaci znalost mírně klesá, mezi ženami naopak pomalu narůstá. Druhá v pořadí znalosti je značka Bio, jejíž podpořená znalost se pohybuje okolo 70 %, nelze však odhadnout, nakolik je znalost této značky ovlivněna obecným, v současnosti často skloňovaným, pojmem „bio“. Znalost ostatních značek se pohybuje hluboko pod úrovní těchto dvou.

Celkový stav databáze KLASA k 31. 12. 2013 byl 1 183 výrobků od 224 výrobců. Za rok 2013 bylo oceněno 440 výrobků.

V roce 2013 byly na propagaci potravin značky KLASA vyčerpány finanční prostředky ve výši 211,9 mil. Kč ze státního rozpočtu, což je meziroční nárůst o 32,4 %.

Regionální potravina 2013

Značku Regionální potravina uděluje ministr zemědělství od roku 2010 ve 13 krajích ČR nejvyšší kvalitě zemědělským nebo potravinářským výrobkům, které zvítězí v krajských

soutěžích. Výrobky musí být vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj – ať už tradičním způsobem výroby či originální regionální recepturou. Značku Regionální potravina spravuje MZe, od roku 2012 je jejím administrátorem SZIF.

Značka Regionální potravina se prezentuje formou celostátní informační kampaně, jejímž cílem je zvýšit povědomí o této značce mezi spotřebiteli, poukázat na původ, tradici a kvalitu výrobku a současně budovat pozitivní vnímání regionálních produktů. Motivovat spotřebitele, aby si aktivně hledali cestu ke značce Regionální potravina a znali důvod, proč si ji mají vybírat. Podporovat prodej a informovat spotřebitele o místech, kde mohou regionální potraviny koupit. Prostřednictvím vhodných informačních a komunikačních kanálů značku zviditelnit a napomoci zvyšování loajality veřejnosti k místní zemědělské a potravinářské produkci.

Na propagaci potravin značky Regionální potravina bylo v roce 2013 ze státního rozpočtu vyplaceno 42,6 mil. Kč.

Počet oceněných výrobků k 31. 12. 2013 byl 373. V roce 2013 získalo ocenění 100 výrobků.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionálnipotravina.cz.

Systém chráněných značek zemědělských produktů a potravin

Chráněné značky fungují jako podpora a ochrana zemědělských produktů a potravin. Systém chráněných značek byl zaveden v EU v roce 1993 a jeho smyslem je chránit názvy zemědělských produktů a potravin před konkurencí produktů neprávem se za tyto výrobky vydávajícími.

Potraviny a zemědělské produkty lze chránit třemi právními instituty, které poskytují ochranu označením na území členských států EU. V případě bilaterálních smluv je tato ochrana zajištěna i ve smluvních třetích zemích světa.

Ochrana je poskytována na základě zápisu do rejstříku Evropské komise. Jedná se o:

Chráněné označení původu (CHOP)

Chráněné označení původu se vztahuje k názvu regionu. Jde o označení zemědělských produktů a potravin, které z tohoto místa pocházejí. Produkce, příprava i zpracování těchto výrobků musí probíhat pouze ve vymezené zeměpisné oblasti. Musí existovat velmi úzká spojitost mezi vlastnostmi produktu a jeho zeměpisným původem.

Chráněné zeměpisné označení (CHZO)

Chráněným zeměpisným označením je míněn název používaný k označení zemědělských produktů a potravin, pocházejících z tohoto místa. Zemědělské produkty a potraviny, označené tímto logem, mají určitou kvalitu, pověst či jinou vlastnost, kterou lze

přičíst zeměpisnému původu. Proti chráněnému označení původu je vztah produktu k zeměpisné oblasti volnější, postačí, pokud alespoň jedna fáze výroby – zpracování, příprava nebo produkce – probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.

Zaručená tradiční specialita (ZTS)

Jedná se o zemědělský produkt nebo potravinu, který pochází z tradičních surovin, nebo se vyznačuje tradičním složením nebo způsobem produkce nebo zpracování. Výrazem „tradiční“ se rozumí prokazatelné používání názvu po dobu nejméně 25 let na trhu. S tímto logem se mohou kvalitní tradiční výrobky, které nemají vazbu na zeměpisnou oblast, odlišit od ostatních výrobků na trhu.

Od závěru roku 2012 je v platnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin. Jeho součástí je i zavedení nepovinného údaje o jakosti „horský produkt“. V budoucnu se zvažuje i zavedení pojmu „produkt ostrovního zemědělství“ na ochranu jeho specifických vlastností.

V současné době mají v ČR přiznanou ochranu následující zemědělské produkty a potraviny:

CHOP – Český kmín, Chamomilla Bohemica, Všestarská cibule, Žatecký chmel, Pohořelický kapr, Nošovické kysané zelí.

CHZO – Českobudějovické pivo, Budějovické pivo, Chodské pivo, Budějovický měšťanský var, Štramberské uši, Znojenské pivo, Karlovarský suchar, Mariánskolázeňské oplatky, Hořické trubičky, Brněnské pivo, Starobrněnské pivo, Lomnické suchary, Březnický ležák, Třeboňský kapr, Černá Hora, Pardubický perník, Jihočeská Niva, České pivo, Jihočeská Zlatá Niva, Olomoucké tvarůžky, Chelčicko-Lhenické ovoce, Karlovarské trojhránky, Karlovarské oplatky a Valašský frgál.

ZTS – Spišské párky, Lovecký salám, Špekáčky a Liptovský salám.

Další tradiční specialitou, usilující o ochranu, je Pražská šunka. Její žádost však v rámci námitkového řízení napadly Itálie, Německo, Rakousko a Slovensko. Vzhledem ke složitosti jednání bylo v závěru roku požádáno o prodloužení termínu k jednání o další 3 měsíce. Žádost o zápis „Pomazánkové máslo“ nebyla uznána ze strany EK pro „malé množství tuku v másle“.

Biopotraviny

Pravidla pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin jsou daná právními předpisy evropskými (nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008) a národními (zákon č. 242/2000 Sb.). MZe provádí dozor nad dodržováním této legislativy, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování platných právních předpisů. V případě, že jsou legislativní pravidla plněna, vydá kontrolní organizace pro daný zemědělský podnik certifikát. Certifikovanou biopotravinu pozná spotřebitel podle evropského loga BIO, označení původu surovin, národního loga BIO a podle kódu příslušné kontrolní organizace. V současné době jsou pověřeny výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství 4 kontrolní organizace, které musí plnit podmínky normy ČSN EN 45011 (závazná norma pro kontrolní a certifikační postupy), inspektoři provádějící kontrolu musí mít dostatečné vzdělání a praxi, organizace musí mít dostatečné technické a materiální vybavení.

K 31. 12. 2013 bylo evidováno 470 výrobců biopotravin, z toho 185 faremních zpracovatelů⁸⁷.

Podobně jako ekologičtí zemědělci, i výrobci biopotravin byli bodově zvýhodněni v Ose I PRV v rámci opatření „Přidávání hodnoty zemědělským i potravinářským produktům“. V rámci tohoto opatření byli podpořeni i faremní zpracovatelé biopotravin. Výrobci biopotravin tak měli možnost s podporou státu investovat do výstavby nebo rekonstrukce prostor na výrobu nebo skladování biopotravin nebo do marketingu biopotravin.

K výraznému nárůstu počtu výrobců biopotravin přispěla také zvýšená poptávka spotřebitelů, která přesvědčuje stále více zpracovatelů, že produkce biopotravin je dobrá podnikatelská příležitost.

V roce 2013 se konal již 9. ročník informační akce MZe pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Měsíc biopotravin byl zahájen dne 3. září tiskovou konferencí na MZe.

Mottem ročníku byl slogan „Ručíme za BIO“. Bylo tak zdůrazněno, že celý systém produkce, zpracování i prodeje biopotravin je garantován a kontrolován státem.

Mezi tradiční akce pro veřejnost patřily např. Čejkovické bylinkové slavnosti. S velkým zájmem spotřebitelů se setkaly také ostatní biojarmarky a biodožínky i exkurze na ekologické farmy a ve výrobnách biopotravin.

Na webové stránce www.mesicbiopotravin.cz byl seznam akcí, kterých se mohli spotřebitelé zúčastnit a které na webové stránky vkládali organizátoři těchto akcí. Spotřebitelé tak mohli poznat ekofarmáře a výrobce biopotravin na dnech otevřených dveří přímo v jejich podnicích, mohli biopotraviny ochutnat a zakoupit na biojarmarcích a biodožínkách, nebo mohli biopotraviny ochutnat přímo v prodejních místech.

V rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe každoročně finančně podporuje konání mezinárodní konference „Evropská letní akademie ekologického zemědělství“ (podpora MZe

⁸⁷ Výrobce biopotravin, který je současně ekologickým zemědělcem nebo pěstitelem hub nebo včelařem nebo chovatelem ryb.

ve výši 50 000 Kč) a vzdělávání zaměstnanců a inspektorů pověřených kontrolních organizací (podpora MZe ve výši 40 000 Kč).

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2013 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající ze Strategie zajištění bezpečnosti potravin a výživy pro období 2010-2013.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích resortu zemědělství se v roce 2013 podílely SVS ČR, SZPI, ÚKZÚZ a VÚMOP.

Monitoring SZPI

V roce 2013 bylo SZPI odebráno a analyzováno v rámci monitoringu cizorodých látek 1 798 vzorků. U 9 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 0,50 % nevyhovujících.

Ovoce a zelenina

Největší část odebraných vzorků čerstvého ovoce a zeleniny byla podrobena analýzám na přítomnost reziduí pesticidů, v případě čerstvé zeleniny rovněž i na přítomnost dusičnanů. Rezidua pesticidů byla ověřována u celkem 244 vzorků čerstvého ovoce. Situace byla obdobná jako v předcházejícím roce, kdy u více než 80 % odebraných vzorků čerstvého ovoce byl zjištěn pozitivní nález pesticidní látky, nicméně překročení maximálního reziduálního limitu nebylo zaznamenáno u žádného ze vzorků.

V případě čerstvé zeleniny byla rezidua pesticidů zjišťována u celkem 393 vzorků. Největší podíl tvořily vzorky z EU (67 % analyzovaných vzorků), dále čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce (25 %) a nejmenší podíl vzorky původem ze třetích zemí (6 %). Ve 2 případech byla překročena hodnota maximálního reziduálního limitu – jednalo se o vzorek zeleninové papriky původem z Maroka (nadlimitní množství dicofolu a tetradifolu) a vzorek čerstvých žampionů původem z Polska (nadlimitní množství účinné látky carbendazim).

Především u listové zeleniny (špenátu, salátu, rukoly) byla ověřována přítomnost dusičnanů. S výjimkou jednoho vzorku byly dusičnany detekovány u všech analyzovaných vzorků čerstvé zeleniny, ovšem z hlediska platného limitu byly hodnoceny jako vyhovující.

V sušeném a skořápkovém ovoci bylo sledováno množství aflatoxinů B1, B2, G1, G2. Bylo odebráno 30 vzorků sušeného ovoce, nebyl zde zaznamenán pozitivní nález aflatoxinu. U skořápkového ovoce byly z 38 hodnocených vzorků aflatoxiny zjištěny u 3 vzorků. U jednoho vzorku pistácií byl výrazně překročen maximální limit pro obsah aflatoxinu B1 a sumu aflatoxinů B1, B2, G1, G2.

V případě sušeného ovoce byla vedle aflatoxinů sledována i přítomnost ochratoxinu A, kdy bylo odebráno celkem 27 vzorků. Pozitivní nález byl zaznamenán u 4 vzorků rozinek, u jednoho ze vzorků bylo zjištěné množství ochratoxinu A vyšší než je povoleno nařízením Komise (ES) č. 1881/2006.

Brambory a výrobky z brambor

V rámci národního plánu pro monitorování reziduí pesticidů v potravinách jsou jednou ze sledovaných komodit i brambory. V roce 2013 byla přítomnost reziduí pesticidů prověřena u celkem 49 vzorků. U téměř poloviny analyzovaných vzorků brambor byla rezidua pesticidů potvrzena, nicméně maximální reziduální limit nebyl překročen u žádného ze vzorků. Nejčastěji detekovanou účinnou látkou byl propamocarb a chlorpropham.

Kromě reziduí pesticidů byly v bramborách zjišťovány hladiny těžkých kovů (kadmia, olova) a dusičnanů. Přestože se v bramborách objevily stopy především kadmia, všechny naměřené hodnoty se nacházely pod hodnotou maximálního limitu. Obsah dusičnanů v bramborách se pohyboval od 20,6 do 175 mg/kg.

Obsah akrylamidu byl sledován (v souladu s požadavky doporučení Komise 2010/307/ES) v smažených bramborových lupíncích a předsmažených bramborových výrobcích jako jsou bramborové hranolky, krokety, vlnky. Obsah akrylamidu u bramborových lupínců se pohyboval v intervalu od 314 do 715 µg/kg, u předsmažených bramborových výrobků od 34 do 157 µg/kg. Směrné hodnoty pro výrobky z brambor stanovené doporučením Komise nebyly překročeny.

Obilniny a obilné výrobky

SZPI se v rámci monitoringu cizorodých látek zaměřuje především na sledování výskytu mykotoxinů a přítomnosti reziduí pesticidů v obilninách a obilných výrobcích. V roce 2013 bylo do monitoringu cizorodých látek zařazeno i sledování námelových alkaloidů vyplývající z požadavků doporučení Komise 2012/154/EU.

Ze skupiny mykotoxinů byly ve vzorcích obilnin a mlýnských obilných výrobcích sledovány aflatoxiny, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon a T-2 a HT-2 toxin. Na přítomnost výše uvedených mykotoxinů bylo odebráno celkem 106 vzorků obilnin

a mlýnských obilných výrobků. Z celkového počtu hodnocených vzorků byl zjištěn pouze pozitivní nález HT-2 toxinu ve vzorku ovesných vloček.

U kukuřice a kukuřičných výrobků byly provedeny rozborů na přítomnost deoxynivalenolu, zearalenonu a fumonisinu FB1 a FB2. Z celkového počtu 12 vzorků kukuřice byl deoxynivalenol detekován u 1 vzorku, nicméně zjištěné množství se nacházelo pod hodnotou limitu 750 µg/kg. Z celkem 27 vzorků kukuřice nebo kukuřičných výrobků odebraných na stanovení zearalenonu byl pozitivní nález zaznamenán u jednoho vzorku – popcornu. Zjištěná hodnota se nacházela pod platným limitem.

Z 30 hodnocených vzorků kukuřice a kukuřičných výrobků byl zjištěn pozitivní nález fumonisinu FB1 a FB2 u vzorku popcornu, nicméně limit pro sumu fumonisinů FB1 a FB2 stanovený nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 nebyl překročen.

Přítomnost námelových alkaloidů byla sledována v obilninách (žitě, ovsu) a obilných výrobcích (obilných moukách a ovesných vločkách). Dle doporučení Komise bylo monitorování zaměřeno na 6 nejběžnějších námelových alkaloidů (ergometrin, ergotamin, ergosin, ergokristin, ergokryptin a ergokornin) a jim příbuzné – ininy. Z 10 vzorků obilnin byl pozitivní nález námelových alkaloidů zaznamenán u jednoho vzorku žitě. U obilných výrobků byly pozitivní nálezy námelových alkaloidů zjištěny ve 4 vzorcích žitné mouky.

Nápoje

V jablečných šťávách byla zjišťována přítomnost patulinu. Z 15 hodnocených vzorků byl pozitivní nález zaznamenán u 3 vzorků jablečných šťáv, nicméně zjištěné obsahy se nacházely výrazně pod hodnotou platného limitu.

U vzorků hroznové šťávy a vína byl zjišťován ochratoxin A. U hroznové šťávy nebyly zjištěny žádné pozitivní nálezy a z 8 hodnocených vzorků především červených vín byl detekován ochratoxin A u jednoho vzorku. Všechny vzorky vyhověly limitu uvedenému v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Limit pro obsah barya v balených přírodních minerálních vodách a pramenitých vodách je stanoven vyhláškou č. 275/2004 Sb., o požadavcích na jakost a zdravotní nezávadnost balených vod a o způsobu jejich úpravy. Celkem bylo odebráno 12 vzorků balených vod, s výjimkou jednoho vzorku byla přítomnost prokázána u všech vzorků, avšak u žádného ze vzorků nebylo zjištěno překročení nejvyšší mezní hodnoty.

Lihoviny

V ovocných destilátech stejně jako v předchozích letech byla sledována přítomnost metanolu, ethylkarbamátu, aromatických uhlovodíků a ftalátů. Na metanol bylo vyšetřeno celkem 29 vzorků lihovin. Všechny analyzované vzorky byly hodnoceny jako vyhovující.

Na základě doporučení Komise 2010/133/EU bylo provedeno monitorování obsahu ethylkarbamátu v ovocných destilátech, kdy bylo odebráno celkem 26 vzorků. U žádného ze vzorků nebyl překročen přípustný limit.

U 26 vzorků ovocných destilátů byly provedeny také analýzy na stanovení ftalátů a aromatických uhlovodíků. Pozitivní nález ftalátů byl zaznamenán u 5 vzorků, v případě aromatických uhlovodíků nebyl zaznamenán ani jeden pozitivní nález.

Doplňky stravy

V doplňcích stravy na bázi bylinných přípravků a doplňcích složených z mořských nebo sladkovodních řas byly zjišťovány hladiny kadmia, olova a rtuti. Analyzováno bylo celkem 11 vzorků, přítomnost některého ze sledovaných chemických prvků byla zaznamenána u 5 vzorků. U doplňku stravy obsahující sladkovodní řasu byl zjištěn nadlimitní obsah olova.

U 2 vzorků doplňků stravy s podílem oleje z ryb byly provedeny analýzy na přítomnost polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů a dibenzofuranů a polychlorovaných bifenyly. Pozitivní nálezy byly zaznamenány pouze u některých kongenerů polychlorovaných bifenyly.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring orgánů veterinární správy ČR

SVS ČR provedla v roce 2013 v rámci monitoringu cizorodých látek celkem 73 723 vyšetření, z toho 72 760 vyšetření v rámci plánovaných odběrů, dále 909 jako cílená vyšetření suspektních vzorků a 54 vyšetření u vzorků dovážených komodit. V hodnoceném roce bylo celkové zastoupení nevyhovujících nálezů 0,17 %, což je o 0,02 p. b. více než v roce 2012.

Krmiva a krmné suroviny živočišného původu v naprosté většině splňovaly stanovené limity. Rezidua zakázaných veterinárních léčivých přípravků nebyla prokázána. Obsah reziduí veterinárních léčivých přípravků nebyl v krmných směsích prokázán (nepovolená medikace). Také koncentrace chlorovaných pesticidů, polychlorovaných bifenyly (PCB), dioxinů a jiných průmyslových kontaminantů vyhověly maximálním limitům. Také v dovážených rybích moučkách nebyla zjištěna rezidua a kontaminanty v nevyhovující koncentraci. Trendy obsahu chemických prvků v kompletních krmivech svědčí o téměř stabilizovaném obsahu arzenu, rtuti, olova a kadmia na nízkých hodnotách vzhledem k limitům. U kompletních krmiv, krmných směsí pro drůbež a králíky, byly ojediněle prokázány nevyhovující koncentrace doplňkových látek, antikokcidik. Jednotlivé případy byly řešeny ve spolupráci s ÚKZÚZ. V případě ostatních krmných směsí a doplňkových krmiv (pro prasata a skot) nebyla prokázána rezidua pesticidů a PCB. Aplikace nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat nebo v chovu ryb nebyla prokázána.

U syrového kravského, ovčího a kozího mléka analyzované vzorky vyhověly stanoveným limitům pro chlorované pesticidy, průmyslové kontaminanty, mykotoxiny

a veterinární léčiva. Vzorky slepičích a křepelčích vajec vyhověly maximálním limitům sledovaných reziduí a kontaminantů, kromě jednoho nevyhovujícího nálezu rezidua enrofloxacinu ve slepičích vejcích. Med vyhověl stanoveným limitům pro všechny vyšetřované analyty.

Rezidua nepovolených hormonálních látek u skotu, ovcí a koz, prasat, králíků, drůbeže a faremně chované zvěře nebyla prokázána. V jednom vzorku moči prasete byla stanovena nevyhovující hodnota 17-beta-19-nortestosteronu, která však nenasvědčovala pro nepovolené použití hormonálního přípravku, nýbrž spíše souvisela se stresem zvířete při odběru vzorku. Dále byly zjištěny tři vzorky obsahující rezidua zakázaného léčiva chloramfenikolu. Jednalo se o svalovinu telete, farmově chovaného jelena a kuřete na farmě. Použití léčiva s obsahem chloramfenikolu nebylo v žádném z těchto případů prokázáno a ve všech následně odebraných vzorcích chloramfenikol nebyl detekován. Dalšími nálezy reziduí zakázaných látek byly nálezy metronidazolu ve svalovině brojlera a ve svalovině husy, dále dimetridazolu a ipronidazolu v krevním séru prasete. U všech následně odebraných vzorků nebyly dané analyty detekovány, úmyslné podání nebylo prokázáno.

V ledvinách dospělého skotu a prasat bylo v několika případech prokázáno překročení limitu rtuti. Mimo zkoumání vlivu obsahu rtuti v krmivech a v minerálních krmných doplncích, je teoreticky zvažována i možnost ovlivnění hladiny rtuti v ledvinách použitím některých druhů vakcín a biopreparátů, které obsahují antiseptickou konzervační látku Thiomersal obsahující organickou formu rtuti (ethylrtuť), nebo vztah maximálního přípustného limitu rtuti v krmivech a v tkáních hospodářských zvířat, zvláště v ledvinách. Dále z chemických prvků bylo pět nevyhovujících nálezů kadmia v ledvinách ovce, prasnice, valacha a dvou dojnic.

V celkem šesti vzorcích jater a z toho i ve třech vzorcích ledvin byl zaznamenán obsah rezidua dihydrostreptomycinu a v jednom případě i enrofloxacinu s největší pravděpodobností z důvodu nedodržování ochranných lhůt nebo jejich nedostatečnosti pro místa vpichu. Také u dvou dojnic byla stanovena rezidua antibiotika, a to neomycinu v játrech a dihydrostreptomycinu v ledvině.

Obsah chlorovaných pesticidů a reziduí organofosforových insekticidů ve většině případů vyhověl požadovaným limitům. Avšak ve dvou chovech skotu byly prokázány nevyhovující nálezy sumy PCB, sumy dioxinů a PCB s dioxinovým efektem. Příčinou kontaminace mladého skotu byly zbytky starých nátěrů s obsahem PCB na hrazení stájových boxů, se kterými zvířata přicházela do přímého styku. Dalším chovem s nálezem kontaminace masa PCB byl chov prasat, zde byla zjištěna masivní celková kontaminace prasat ve výkrmové hale, kde byly všechny stěny včetně stropu natřeny materiály s obsahem PCB. Bylo nařízeno kontaminovaná zvířata utratit, nebo v případě porážky každý kus individuálně vyšetřit. Posledním případem nevyhovujícího nálezu sumy PCB byl sval farmově chovaného pštrosa, kde příčinou kontaminace bylo opět stájové prostředí. U dvou vzorků jater jehňat

byly naměřeny nadlimitní koncentrace dioxinů a DL-PCB. Způsob vyjadřování výsledků v játrech suchozemských savců a ovcí se s platností od 1. 1. 2014 mění z dosavadního „na tuk“ na „čerstvou hmotnost“. V játrech králíka a brojlera byla nalezena rezidua antikokcidik přesahující maximální limit.

U sladkovodních ryb byl obsah chlorovaných pesticidů a PCB ve velmi nízké koncentraci a bezpečně vyhovoval hygienickým limitům. Ve vzorcích svaloviny kaprů nebyly zjištěny nevyhovující koncentrace reziduí veterinárních léčiv. U jednoho vzorku svaloviny kapra byla nalezena rezidua nepovolené látky k ošetření chovaných ryb pro konzumní účely malachitové zeleně (MG), respektive její leuko-formy (LMG). Horší situace je u pstruhových ryb, kde v řadě případů byla zjištěna rezidua malachitové zeleně a její leuko-formy. Tato zjištění jednoznačně svědčí o nekázní chovatelů pstruhových ryb jak tuzemských, tak chovatelů v zahraničí odkud se dováží raná stádia pstruha.

U lovné zvěře většina chemických látek a chemických prvků vyhovovala s výjimkou hodnot olova, které souvisely s kontaminací střelivem po ulovení. Z hlediska zabránění nadbytečné zátěže konzumenta zvěřiny olovem posuzovaly orgány veterinární správy hodnoty olova nad limitem (0,1 mg/kg) doporučeným Hlavním hygienikem jako vysoké, potenciálně ohrožující zdraví konzumenta při dlouhodobé konzumaci a proto nevhodné pro konzumaci. V jednom vzorku svaloviny kachny divoké byla zjištěna nadlimitní koncentrace sumy DDT, což svědčí stále ještě o možných lokálních zdrojích kontaminace prostředí tímto pesticidem, který se již desítky let nepoužívá. Dále ve třech vzorcích svaloviny divokých prasat byla koncentrace NDL-PCB nad hodnotu akčního limitu 40 ng/g tuku. Prozatím se jeví, že kontaminace divokých prasat dioxiny a PCB je velmi individuální a závislá na lokalitě (bývalé vojenské újezdy, aj.).

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2013

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvíř a ryby	4 773	34	0,71
- monitoring	4 706	26	0,55
- cílené vyšetření	67	8	11,94
- dovoz	0	0	0,00
Hospodářská zvířata	54 775	83	0,15
- monitoring	53 990	53	0,10
- cílené vyšetření	785	30	3,82
- dovoz	0	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	8 604	1	0,01
- monitoring	8 593	1	0,01
- cílené vyšetření	6	0	0,00
- dovoz	5	0	0,00
Krmiva	5 491	4	0,07
- monitoring	5 406	4	0,07
- cílené vyšetření	36	0	0,00
- dovoz	49	0	0,00
Vody	80	0	0,00
- monitoring	65	0	0,00
- cílené vyšetření	15	0	0,00
Celkem všechny vzorky	73 723	122	0,17
- monitoring	72 760	84	0,12
- cílené vyšetření	909	38	4,18
- dovoz	54	0	0,00

Pramen: SVS

Zpracoval: J. Drápal (SVS)

Celkově lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu cizorodých látek jako příznivou. Z tabulek s celkovým přehledem vyšetření na obsah cizorodých látek v roce 2013 a z trendových grafů za předchozích více než 20 let je patrné, že průměrný obsah většiny sledovaných cizorodých látek je hluboko pod přípustnými hygienickými limity a má snižující se nebo setrvalou tendenci. Za podstatné zjištění lze považovat průkazy reziduí veterinárních léčiv (zvláště zakázaných), ale i reziduí povolených léčiv u prasat, skotu a zakázaných barviv používaných k léčení nebo prevenci u chovaných ryb, zvláště pstruhů.

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svscr.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2013 ÚKZÚZ provedl celkem 2 387 úředních kontrol, které jsou zaměřením rozděleny na kontroly registrovaných nebo schválených provozů (dále jen kontroly provozů) a cílené kontroly přítomnosti zakázaných a nežádoucích látek v krmivech (dále jen cílené kontroly).

Kontroly provozů jsou zaměřeny na ověření dodržování platných právních předpisů u činností spojených s výrobou a uváděním krmiv na trh. Součástí těchto plánovaných kontrol může být odběr vzorku krmiva pro ověření jejich bezpečnosti nebo jakosti. Frekvence kontrol u jednotlivých typů krmivářských provozů za rok je plánována s ohledem na rozsah registrovaných činností a možné riziko ohrožení potravinového řetězce.

Cílené kontroly ověřují, zda produkty určené ke krmení neobsahují zakázané látky nebo nepřekračují stanovené platné limity nebo doporučené směrné hodnoty obsahu nežádoucích látek. Analýzy krmiv, odebraných v rámci cílené kontroly, však nejsou omezeny pouze na sledovaný (cílený) parametr, ale zahrnují i ověření jiných ukazatelů bezpečnosti a jakosti krmiv, včetně deklarovaných znaků produktu.

Inspekce v terénu zaznamenala celkem 103 závad neodstranitelných v průběhu kontroly a v souladu s článkem 54 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 bylo uloženo 69 zvláštních opatření k zajištění bezpečnosti krmiv nebo k dodržení právních předpisů v oblasti krmiv. Na základě zjištěných deliktů bylo vedeno 28 případů správních řízení, souhrnná výše uložených pokut činí 146 tis. Kč.

V roce 2013 inspektoři ÚKZÚZ odebrali celkem 1 620 vzorků krmiv, z toho 157 bylo zbožíznalecky vyhodnoceno jako nevyhovující platným předpisům. V rámci kontrol provozů bylo odebráno 465 vzorků krmiv, z toho 109 vzorků bylo zbožíznalecky hodnoceno jako nevyhovující. Pro cílenou kontrolu bylo odebráno a zbožíznalecky posouzeno 1 155 vzorků krmiv, z toho 48 vzorků nevyhovělo.

Cíleně je sledována např. přítomnost zpracovaných živočišných bílkovin v krmivech (187 vzorků/0 nevyhovujících na cílený parametr), přítomnost tkání suchozemských zvířat v rybí moučce (37/1), monitoring vybraných perzistentních organických polutantů (19/0), obsah dioxinů, furanů a PCB dioxinového typu (41/2), monitoring mykotoxinů (54/0), obsah těžkých kovů v krmivech (105/0), přítomnost dalších nežádoucích látek v krmivech (59/0), křížová kontaminace krmiv kokcidiostatiky (172/5), přenos kokcidiostatik do následné výroby (33/2), výskyt zakázaných stimulátorů nebo inhibitorů růstu (19/0), obsah mědi a zinku v krmivech pro prasata (50/4), dodržování limitů jiných doplňkových látek (60/8 – po dvou případech překročení limitu Se, Zn a vit. A, v jednom případě Cu, Mn), kontrola přítomnosti pesticidů (81/0), křížová kontaminace krmiv léčivy (18/3), přenos léčiv do následné výroby (19/5), označování GMO a přítomnost nepovolených GMO (53/0) a další cílené kontroly bezpečnosti krmiv.

T5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ

Materiál	Vzorky		Stanovení		Nedostatky
	celkem	nevyhovující	celkem	nevyhovující	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	720	79	8 972	139	Hrubý popel 14x, Zinek (Zn) 21x, Měď (Cu) 10x, Vit. A 9x, Mangan (Mn) 7x, Hrubý protein 10x, Vápník (Ca) 3x, Železo (Fe) 6x, Selen (Se) 4x, Lysin 4x ...
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	362	22	2 849	55	Hrubý popel 14x, Hrubý protein 6x, Vláknina 6x, Zinek (Zn) 2x, Mangan (Mn) 2x, Sodík (Na) 7x, Vit. A 3x, Vit. E 3x ...
Krmné směsi pro zvířata určená k produkci potravin	184	34	1 954	64	Hrubý popel 10x, Měď (Cu) 2x, Vit. E 6x, Železo (Fe) 10x, Zinek (Zn) 8x, Mangan (Mn) 12x, Vláknina 4x, Vit. A 2x, Měď (Cu) 2x, Hrubý protein 2x ...
Minerální krmné směsi	120	21	1 794	34	Mangan (Mn) 8x, Zinek (Zn) 8x, Vit. A 4x, Měď (Cu) 3x, Fosfor (P) 2x ...
Mléčné krmné směsi	54	5	583	15	Hrubý protein 3x, Hrubý tuk 2x, Železo (Fe) 4x, Vit. A 3x, Měď (Cu), Selen (Se), Lysin
Premixy	110	18	1 145	27	Mangan (Mn) 5x, Vit. A 8x, Zinek (Zn) 2x, Vit. E 4x, Selen (Se) 4x ...
Doplňkové látky	30	1	201	1	Saccharomyces cerevisiae 1x
Krmné suroviny	594	20	13 762	25	Sodík (Na) 5x, Draslík (K) 3x, Hrubý protein 3x, DNA přežvýkavců 3x, DNA kuřecí 2x, Námel 2x ...
Celkem	2 174	200	31 260	360	

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Fiala (ÚKZÚZ)

V rámci monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích ÚKZÚZ dále zabezpečuje dlouhodobé sledování vybraných kvalitativních parametrů půd prostřednictvím Bazálního monitoringu zemědělských půd, kontrolu hnojiv, monitorování kvality kalů z čistíren odpadních vod (se zaměřením na ty ČOV, jejichž produkce je určena k dalšímu využití v zemědělství), monitoring kvality půdy a zemědělských plodin po aplikaci kalů z čistíren odpadních vod a kvality sedimentů, jakožto vstupů ovlivňujících kvalitu půdy a bezpečnost potravinového řetězce. ÚKZÚZ dále vytváří a spravuje rozsáhlou databázi obsahů rizikových prvků v zemědělských půdách ČR (tzv. Registr kontaminovaných ploch), jež v současné době čítá více než 55 000 vzorků a zabývá se také sledováním depoziční zátěže rostlin (tzv. Aktivní biomonitoring).

Významný z hlediska přímého ohrožení kvality půdy a zemědělské produkce je monitoring kalů ČOV a sedimentů. Z odebraných vzorků kalů nevyhovělo v roce 2013 kvalitativním požadavkům vyhlášky č. 382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělskou půdu, ve znění pozdějších předpisů, 16,7 % vzorků, a to zejména překročením mezních hodnot koncentrací niklu, arzenu, kadmia a chromu; mezní hodnoty koncentrací PCB překročil jeden vzorek a limity pro AOX⁸⁸ překročily tři vzorky. V odebraných vzorcích kalů jsou dále stanovovány PAH, jejichž obsahy jsou relativně vysoké (suma 16 EPA⁸⁹ PAH 1,90-37,70 mg/kg suš.) a mohou z hlediska bezpečnosti půdy představovat riziko. Pro tuto skupinu látek dosud neexistuje žádný národní ani evropský limit. Z dosud odebraných vzorků rostlin a půd po aplikaci kalů nevyplývalo zhoršení kvalitativních parametrů (zvýšení obsahů rizikových prvků) po aplikaci kalů ČOV. Z hlediska aplikace

⁸⁸ AOX – adsorbovatelné organicky vázané halogeny.

⁸⁹ EPA – United States Environmental Protection Agency (Agentura pro ochranu životního prostředí, spadající pod Federální vládu Spojených států amerických, pověřená ochranou lidského zdraví a životního prostředí; vzduchu, vody a země).

sedimentů na ZPF se jako nejproblémovější z rizikových látek a prvků jeví kadmium, zinek, arsen a PAH (vyhl. č. 257/2009 Sb.).

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP, v. v. i.

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v roce 2013 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Ústí nad Orlicí, situovaném v Pardubickém kraji. Na celkem 25 lokalitách (+ 3 lokality pro odběr vzorků pro stanovení PCB a PCDD/F) byly odebrány vzorky půd z humusových nebo drnových horizontů, v nichž byl stanoven celkový obsah 11 rizikových prvků (As, Be, Cd, Cr, Cu, Hg, Mn, Ni, Pb, V a Zn) a jejich obsah ve výluhu v 2M HNO₃ (Hg stanovena metodou AMA). V 5 (+3) vzorcích byly analyzovány obsahy perzistentních organických polutantů (POP) ze skupiny monoaromatických, polyaromatických a chlorovaných uhlovodíků, reziduí pesticidů a ropných uhlovodíků. Na 8 lokalitách byl proveden také odběr vzorků rostlin, v nichž se následně stanovil obsah výše uvedených rizikových prvků. Ve 3 vzorcích rostlin byly analyzovány obsahy POP. Vzhledem k limitním hodnotám daným vyhláškou MŽP č. 13/1994 pro celkové obsahy rizikových prvků v půdách nebyly v Ústí nad Orlicí detekovány případy překročení.

VÚMOP také pokračoval v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků a malých vodních nádrží. Tento program navazuje na dlouhodobý monitoring dříve prováděný Zemědělskou vodohospodářskou správou (ZVHS). Monitoring probíhal na 40 drobných vodních tocích (DVT) a 40 malých vodních nádržích (MVN) na území ČR. Celkový stav jakosti povrchových vod DVT a MVN je možno považovat za uspokojivý, většina odebraných vzorků odpovídá I. nebo II. třídě jakosti vod. Stále však dochází k překračování imisních limitů jak pro těžké kovy (zejména v drobných vodních tocích), tak i v případě látek PCB a polycyklických aromatických uhlovodíků v drobných vodních tocích.

Školení inspektorů dozorových orgánů

Potřeba jednotného školení inspektorů vychází z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat. Obsah modulů (kurzů) školení vychází z oblastí uvedených v kapitole I, přílohy II, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004. Za oblast školení je zodpovědný Odbor bezpečnosti potravin MZe.

Plnění požadavků EU probíhalo v letech 2006-2009 prezenční formou, od roku 2011 je školení prováděno e-learningovou formou, která značně šetří finanční prostředky. Odborným garantem je Veterinární a farmaceutická univerzita Brno (VFU Brno), která zajistila

odborníky, kteří postupně zpracovali odborné texty každého modulu (kurzu) a jsou k dispozici při aplikaci e-kurzu. Technickou podporu e-learningového kurzu zajišťuje Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) prostřednictvím LMS eDoceo. ÚZEI, VFU Brno a MZe (odbor bezpečnosti potravin) vzájemně spolupracují.

V prvním kole e-learningu, kdy bylo zahájeno prvních 7 kurzů od 15. 10. 2011 a zbylých 8 kurzů od 30. 4. 2012, bylo proškoleno 79 inspektorů. Druhé kolo e-kurzů pro všech 15 modulů bylo spuštěno na období 1. říjen 2012–30. duben 2013, školení úspěšně absolvovalo 75 účastníků z 80 přihlášených. Třetí kolo e-kurzů pro všech 15 modulů bylo spuštěno od 1. října 2013 a potrvá do 30. dubna 2014 pro přihlášených 80 inspektorů. Účastníci e-kurzů na závěr školení prochází závěrečným testem, jehož úspěšné zvládnutí je nezbytným předpokladem pro vystavení certifikátu potvrzujícího absolvování školení.

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při Výzkumném ústavu živočišné výroby, Vědecký výbor veterinární při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při Výzkumném ústavu rostlinné výroby.

Zajištění činnosti vědeckých výborů podléhá režimu zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. Proto byla v roce 2013 činnost vědeckých výborů zajištěna na základě výběrového řízení realizovaného v rámci veřejné zakázky vypsane MZe. Ze zaslaných nabídek byla jako nejvýhodnější vybrána nabídka VÚRV, se kterým byla následně uzavřena smlouva na zajištění činnosti vědeckých výborů, přičemž činnost jednotlivých vědeckých výborů byla nadále zajištěna subdodavatelsky výše uvedenými výzkumnými ústavu. I přes omezený časový a finanční rámec zpracovaly vědecké výbory řadu stanovisek a odborných studií, které jsou k dispozici na webových stránkách jednotlivých výborů.

Vědecký výbor veterinární

Činnost Vědeckého výboru veterinárního (VVV) pokračovala podle schváleného plánu činnosti na rok 2013. Soustředěna byla na zpracování a projednání studií a stanovisek zaměřených do oblastí úzce spojených s problematikou zdraví zvířat, pohody zvířat, zoonóz, hygieny provozu, nezávadnosti živočišných produktů a krmiv.

Realizovány byly tři studie: Analýza vzorků masných výrobků na přítomnost koňské DNA – ověření doporučené evropské a interní real-time PCR metodiky, dále Schmallerbergský virus a jeho možný vliv na bezpečnost a kvalitu potravin živočišného původu a třetí studie Současná pravidla pro používání veterinárních léčivých přípravků s antimikrobiálními substancemi u potravinových zvířat.

Aktuální informace naleznete na www.veterinary.org.

Vědecký výbor výživy zvířat

Vědecký výbor výživy zvířat (VVVZ) se zabývá se otázkami v oblasti výživy zvířat (kvalita krmiv, krmná aditiva, stopové prvky a vedlejší produkty ve výživě zvířat, farmakostimulanty) s dopadem na bezpečnost potravinového řetězce.

VVVZ roce 2013 uspořádal konferenci „Aktuální dění v oblasti bezpečnosti krmiv a výživy zvířat“ ve spolupráci s VÚŽV a MZe – Koordinačním místem pro technickou a vědeckou spolupráci s EFSA. Zpracovány byly vědecké studie Přírodní látky a jejich biologická aktivita, Sekundární metabolity rostlin ovlivňující melanogenezi a mikrobiální profil u přežvýkavců a Bioplynové stanice z pohledu výživy zvířat. Dále byla zpracována stanoviska k problematice používání zinku ve výživě zvířat a používání přípravků na bázi formaldehydu jako doplňkové látky ve výživě zvířat.

Aktuální informace jsou dostupné na www.vuzv.cz.

Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí

Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí (VVF) působí v oblasti bezpečnosti potravin, které mají návaznost na problémy v primární zemědělské výrobě, importu a exportu zemědělských surovin/produktů a fyto-karanténních oblastí, a problémů vznikajících důsledkem narušeného životního prostředí.

V roce 2013 VVF zpracoval dvě vědecké studie (Mykotoxiny: bezpečnost krmiv a krmných doplňků, Monitoring a rizika kontaminace potravin skladištními škůdci v potravinářských provozech) a tři vědecká stanoviska (stanovisko k článku Glyphosate's Suppression of Cytochrome P450 Enzymes and Amino Acid Biosynthesis by the Gut Microbiome: Pathways to Modern Diseases, dále Rozhodovací schéma pro expresní analýzu rizika škodlivého organismu: *Nematus lipovski* a Stanovisko k použití přípravků na ochranu rostlin a biocidních přípravků ve skladech či provozech).

Aktuální informace jsou k dispozici na www.phytopsanitary.org.

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva (VVG) zpracovává vědecká stanoviska ČR pro jednání na evropské úrovni v oblasti geneticky modifikovaných (GM) potravin a krmiv. V roce 2013 jich bylo posouzeno a předloženo MZe ČR 15. Dle těchto stanovisek ČR hlasovala na jednání pracovních orgánů EK. Vědecký výbor se také

věnuje hodnocení rizik GM potravin a krmiv a vyjadřuje se k aktuálním otázkám v rámci této problematiky. V roce 2013 se tento tým nezávislých vědců podílel také na legislativní úpravě Prováděcího rozhodnutí Komise ze dne 13. června 2013, kterým se mění prováděcí rozhodnutí 2011/884/EU o mimořádných opatřeních týkajících se nepovolené geneticky modifikované rýže v produktech z rýže pocházejících z Číny.

Informace o činnosti vědeckého výboru naleznete na www.scgmmf.cz.

Spolupráce s EFSA

Spolupráce ČR s EFSA, ať oficiální – zajišťovaná MZe, konkrétně Odborem bezpečnosti potravin, či expertní, je dlouhodobě na vysoké úrovni. Do spolupráce s EFSA byla ke konci roku 2013 přímo zapojena celá řada českých organizací v rámci spolupráce podle čl. 36 (nařízení EP a Rady č. 178/2002) a 36 odborníků z ČR bylo zapsáno v Databázi expertů EFSA. Úkolem Poradního sboru EFSA je výměna informací o potenciálních rizicích potravin a krmiv, sdílení informací, které umožní, aby se hodnocení rizika provádělo ve všech zemích koordinovaně a zabránilo se duplicitním činnostem.

Stěžejní činností poradního sboru EFSA je zajišťování kontaktu mezi úřadem a národními institucemi. Členové Poradního sboru a jeho pracovních skupin zastupují příslušné instituce 28 členských států EU, Islandu a Norska, které vykonávají obdobné úkoly jako EFSA. Zasedání se účastní také zástupci Švýcarska a Evropské komise, a to jako pozorovatelé. ČR reprezentuje MZe ČR – Úřad pro potraviny. V roce 2013 se uskutečnila čtyři zasedání.

Smlouva na zajištění činnosti Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA byla podepsána v lednu 2013. V souladu s touto smlouvou byly aktivity Koordinačního místa v roce 2013 zaměřené především na podporu člena Poradního sboru, výměnu informací k hodnocení rizik mezi ČR a EFSA, sdílení informací z členských států na Platformě pro výměnu informací (IEP), poradenství k souvisejícím vědeckým aktivitám a zviditelňování EFSA v členském státu. Klíčovou byla podpora sběru a harmonizace formátu dat pro hodnocení zdravotních rizik v rámci aktivity DATEX.CZ. Informace z Koordinačního místa jsou dostupné na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Jednotný integrovaný víceletý národní plán kontrol ČR 2013-2015

Požadavek na zpracování jednotného integrovaného víceletého plánu kontrol za členský stát je uveden v čl. 41 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat. Dokument musí obsahovat informace v rozsahu uvedeném v čl. 42 a 43 zmíněného nařízení. Tyto informace tvoří základ pro kontroly prováděné inspekčními orgány EK (tj. Potravinovým a veterinárním úřadem –

dále jen „PVÚ“) podle čl. 45 nařízení. Pokud kontrola podle tohoto dokumentu odhalí slabá místa nebo nedostatky, provede se podrobnější kontrola.

Dne 6. května 2013 byl návrh nového nařízení o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech odsouhlasen EK a 14. 6. 2013 byl představen Radě EU. Cílem tohoto návrhu je zjednodušit a vyjasnit právní rámec, který se vztahuje na úřední kontroly v rámci celého zemědělsko-potravinového řetězce. Návrh předpokládá doplnění detailnějších pravidel pomocí delegovaných a implementovaných aktů. V současnosti probíhá projednávání na Radě EU a v EP.

Jednotný integrovaný víceletý národní plán kontrol na roky 2013-2015 je pokračováním v dokumentu platném v dřívějším období s tím, že byla provedena jeho aktualizace. Na základě zkušeností z předchozího období byly upraveny strategické cíle, nastavení četnosti a oblasti úředních kontrol, upraveny okruhy školení. Byly provedeny úpravy organizačních struktur příslušných orgánů včetně údajů o lidských zdrojích. Byly doplněny informace k rozsahu prováděných kontrol, k laboratořím a odběrům vzorků, prováděnému monitoringu cizorodých látek, reziduí veterinárních léčiv a biologicky aktivních látek, pesticidů, informačním systémům, ukládaným opatřením a sankcím. Dále byly doplněny obecné informace z Výroční zprávy.

Doba trvání 3 roky je stanovena s ohledem na možnost předvídat rámcový vývoj v příslušném orgánu, legislativě, ve financích a následně objektivněji plánovat činnosti.

V roce 2013 provedl PVÚ v ČR celkem 6 kontrolních návštěv (auditů). Hlavním účelem auditů bylo ověřit, zda jsou úřední kontroly z celkového hlediska vykonávány v souladu s výše zmíněným plánem a při dodržení právních předpisů EU. Jednalo se o audity v následujících oblastech:

- Audit za účelem hodnocení kontrolních systémů souvisejících s chráněnými označeními původu (CHOP), chráněnými zeměpisnými označeními (CHZO) a zaručenými tradičními specialitami (ZTS) pro zemědělské produkty a potraviny. Bylo konstatováno, že ČR má v oblasti zaveden systém úředních kontrol a pro výkon jsou určeny příslušné orgány. Úřední kontroly jsou prováděny pravidelně a v případě nedodržení jsou přijímány odpovídající opatření. *Nutno určit příslušný orgán pro úřední kontroly prvovýroby rostlinných materiálů, které se mají stát produkty CHOP/CHZO/ZTS. Bylo uloženo 1 doporučení, a to zajistit, aby ověřování souladu se specifikací produktu příslušné orgány prováděly efektivně.*
- Audit za účelem vyhodnocení systémů zavedených za účelem provádění ustanovení čl. 8 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004. Příslušné ústřední orgány mají zavedeny postupy a nástroje k ověřování účinnosti úředních kontrol. Sledují provádění programů kontrol s cílem zajistit dosažení kvantitativních cílů, ověřují soulad s plánovanými opatřeními a kontrolují, zda jsou v návaznosti na zjištěné nedodržení požadavků přijata účinná opatření. *Bylo zjištěno, že neexistují*

konkrétní a měřitelné kvalitativní cíle. Certifikace příslušných orgánů podle normy ISO 9001 poskytuje určitou jistotu zavedení účinného kontrolního systému. Na základě tohoto auditu nebyla vydána žádná doporučení.

- *Audit za účelem vyhodnocení dovozních kontrol potravin jiného než živočišného původu. Bylo zjištěno, že v oblasti je zaveden účinný, centralizovaný systém kontroly dovozu, jsou k dispozici kvalifikovaní pracovníci i metodické pokyny zajišťující účinné úřední kontroly, dobrá spolupráce mezi příslušnými orgány poskytuje vysokou úroveň bezpečnosti a zajišťuje, aby dovezené zásilky byly zjištěny a zkontrolovány. Úřední laboratoř pro analýzu vzorků dovezených zásilek poskytuje příslušnému orgánu spolehlivé výsledky. Byla uložena 3 doporučení. Na určeném místě vstupu zajistit vhodné prostory a vybavení pro úřední kontroly, zajistit předání vyplněného společného vstupního dokladu k zásilce dovozcí a zajistit, aby v případě další přepravy dovozcí předložili společný vstupní doklad, jehož část I je zřetelně propojena s částí II.*
- *Audit za účelem vyhodnocení systému kontrol bezpečnosti potravin, které byly zavedeny pro produkci a uvádění produktů rybolovu na trh. Bylo zjištěno, že ČR má přiměřený a účinný systém úředních kontrol produktů rybolovu a jejich výrobního řetězce, který umožňuje ověřování souladu s platnými požadavky EU. Byly zjištěny nedostatky ve formálních pokynech pro kontroly v odvětví produktů rybolovu a metodikách pro systémy HACCP a pro vlastní kontroly, a v neprovádění kontrol polycyklických aromatických uhlovodíků a přítomnosti parazitů v sladkovodních rybách. Pro odstranění zjištěných nedostatků bylo uloženo celkem 9 doporučení.*
- *Audit za účelem vyhodnocení kontrol pesticidů. Bylo zjištěno, že jsou zavedeny postupy pro povolování přípravků na ochranu rostlin, je zaveden systém úředních kontrol uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a jejich používání, jsou prováděny komplexní kontroly u distributorů a profesních uživatelů pesticidů. Přijatá opatření umožňují udržitelné používání přípravků na ochranu rostlin. Zjištěné nedostatky nemají významný vliv na celkovou účelnost a účinnost úředních kontrol. Bylo uloženo 5 doporučení. Zajistit platnost povolení k souběžnému obchodu pouze po dobu platnosti povolení pro referenční přípravek, zajistit, aby se úřední kontroly týkaly všech distributorů pesticidů, zajistit, aby úřední kontroly pokrývaly všechny profesní činnosti, zajistit provádění úředních kontrol užívání přípravků na ochranu rostlin bez předchozího upozornění, zajistit soulad sankcí s požadavky právních předpisů, zejména pokud jde o jejich přiměřenost a odrazující účinek.*
- *Audit za účelem shromáždění informací o opatřeních zavedených k zajištění připravenosti na mimořádné situace, události v případě krize v oblasti potravin a krmiv, zejména opatření týkajících se pohotovostních plánů pro potraviny a krmiva. V ČR jsou zavedeny pohotovostní plány, které zahrnují mimo jiné veškeré možné krize nebo mimořádné události v oblasti potravin a krmiv. Existující struktury, postupy*

a mechanismy koordinace mezi dotčenými příslušnými orgány zajišťují účinné provádění opatření. Je zaveden systém pro výměnu příslušných informací a údajů z dohledu a monitorování. *Je potřebné zlepšit výměnu oznámení ohledně ohnisek nákazy mezi kraji a věnovat se možnosti výskytu vyššího počtu událostí.* Stávající národní krizový plán by měl být v případě ohnisek nákazy z krmiv a potravin funkční. Jeho účinné fungování bylo prokázáno během nedávných záplav. Zpráva neobsahuje žádná doporučení.

Aktivity informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP)

Informační centrum bezpečnosti potravin je koncipováno jako informační centrum pro komunikaci se širokou veřejností. ICBP prostřednictvím webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz, vložené aplikace A-Z slovník bezpečnosti potravin, email listu a pomocí sociálních sítí Facebook a Twitter podává kompletní informace z prostředí bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti. ICBP dále informuje registrované uživatele webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz o závadných potravinách zachycených v české tržní síti.

V roce 2013 proběhla aktualizace webových stránek pro spotřebitele www.viscojis.cz a aplikace pro mládež www.viscojis.cz/teens. Stránka pro mládež primárně slouží ke zlepšení informovanosti mládeže o problematice bezpečnosti potravin a správné výživy. Dále byla rovněž provedena roční aktualizace výukového programu Výživa ve výchově ke zdraví, který je nedílnou součástí webové aplikace pro mládež. Současně byly realizovány nové pracovní sešity pro žáky 2. stupně ZŠ, které jsou k dispozici v elektronické verzi na www.viscojis.cz/teens.

V roce 2013 byla navázána komunikace s Národním centrem pro mládež a rovněž pokračovala spolupráce s národní sítí Zdravých měst a Zdravých škol. V rámci této spolupráce došlo k realizaci 24 přednášek, kterých se dohromady účastnilo 806 spotřebitelů. V rámci vzdělávání mládeže bylo celkem realizováno 85 vzdělávacích programů, na kterých bylo proškoleny 4 751 žáků. ICBP samo realizovalo nebo se zúčastnilo celkem 10 oborových promo akcí. Během roku 2013 bylo dále v rámci činnosti ICBP vytištěno a distribuováno cca 10 000 ks materiálů s problematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy.

5.7 Míra potravinové soběstačnosti

Míra potravinové soběstačnosti je vypočtena jako podíl domácí spotřeby na celkové produkci dané komodity. V tab. T5.7/01 je uvedena míra potravinové soběstačnosti v letech 2012 a 2013.

T5.7/01 - Míra potravinové soběstačnosti v ČR (%)

Komodita	2012	2013 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Mléko	124,5	128,7	4,2
Hovězí maso	132,2	140,5	8,3
Vepřové maso	54,5	57,6	3,1
Drůbež	77,6	79,5	1,9
Vejce	84,0	92,6	8,6
Čerstvá zelenina	39,0	37,1	-1,9
Čerstvé ovoce	101,6	86,2	-15,4
	2012/13	2013/14 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Obiloviny celkem	121,3	138,2	16,9
z toho - pšenice	115,8	158,4	42,6
- ječmen	107,8	109,9	2,1
- kukuřice	198,8	124,4	-74,4
- žito	122,5	114,5	-8,0
Řepka	112,9	163,4	50,5
Mák	1 310,2	858,7	-451,5
Brambory	85,6	76,3	-9,3
Cukr	113,4	122,5	9,1

1) Odhad ÚZEI.

2) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: Bilance výroby a spotřeby jednotlivých komodit

Zpracoval: O. Štiková (ÚZEI)

V základních komoditách rostlinné výroby je ČR soběstačná. Jedná se zejména o olejniny, obiloviny a cukr, u nichž míra soběstačnosti výrazně převyšuje 100 %. Naopak u dalších produktů rostlinné výroby ČR soběstačná není. Jedná se především o zeleninu, brambory a v roce 2013 i ovoce.

Ze základních komodit rostlinné výroby je vysoká míra soběstačnosti u olejnin a obilovin, zejména u řepky a pšenice. K nejvýraznějšímu meziročnímu zvýšení míry soběstačnosti došlo u řepky (o 50,5 p. b.) a pšenice (o 42,6 p. b.). U obou komodit měl na tento vývoj vliv zejména výraznější růst produkce než spotřeby. Míra soběstačnosti je neobyčejně vysoká u máku, ovšem tato plodina rozhodně nepatří mezi základní komodity a je zajímavá zejména z hlediska vývozu, nikoliv objemu celkové výroby. Přitom u této komodity došlo k nejvyššímu meziročnímu snížení ukazatele míry soběstačnosti; výroba se sice zvýšila, podstatně výrazněji však rostla domácí spotřeba. Podobná situace je i u hořčičného semene. U cukru je míra soběstačnosti rovněž vysoká (převyšuje 100 %) a meziročně se ještě zvýšila (o 9,1 p. b.). U brambor není ČR soběstačná, tj. produkce nedosahuje úrovně domácí spotřeby, a meziročně došlo k dalšímu snížení soběstačnosti o 9,3 p. b. U ovoce byla v roce 2013 (na rozdíl od roku 2012) ČR rovněž nesoběstačná, míra soběstačnosti meziročně klesla o 15,4 p. b. Tento trend je následkem podstatně výraznějšího růstu spotřeby než domácí výroby. Nejhorší situace z hlediska míry soběstačnosti je u zeleniny. Zelenina vykazuje dlouhodobě nízkou míru soběstačnosti, která má navíc stále klesající tendenci – meziročně se

opět snížila o 1,9 p. b. U této komodity evidujeme vysoký dovoz a poměrně nízkou výrobu. Přitom se úroveň dovozu zvyšuje; v roce 2013 se sice výrazně zvýšila i spotřeba, ale domácí výroba rostla jen minimálně.

Z hodnocení míry soběstačnosti komodit živočišného původu v ČR je zřejmé, že soběstačnost se mezi jednotlivými komoditami značně liší. Vysoká míra soběstačnosti – nad úrovní 100 % – byla ve sledovaném období jen u hovězího masa a mléka. Soběstačnost v produkci nativního mléka dosáhla 128,7 %, což je meziroční růst o 4,2 p. b., a představuje nejvyšší míru soběstačnosti od vstupu do EU. Takto definovaný ukazatel vyjadřuje poměr mezi výrobou nativního mléka v zemědělském podniku a spotřebou mlékárenských výrobků přepočtenou na ekvivalent mléka. Na meziročním vzrůstu ukazatele se stejnou měrou podílel vzrůst výroby i pokles domácí poptávky. V zásobení domácího trhu mlékárenskými výrobky však byla situace odlišná. Část nativního mléka se spotřebovala pro výživu zvířat přímo v zemědělských podnicích a další část byla vyvezena ke zpracování do zahraničí. Domácí zpracovatelé proto nakoupili a zpracovali jen o 7,5 % mléka více, než činila domácí spotřeba mlékárenských výrobků v ekvivalentu mléka.

U hovězího masa dosahuje míra soběstačnosti trvale vysoké úrovně a meziročně se ještě značně zvýšila (o 8,3 p. b.). Obecně je tato situace výrazně ovlivněna značným vývozem živého skotu z ČR. Při meziročním srovnání míry soběstačnosti hraje navíc důležitou roli také výrazný pokles spotřeby. Produkce hovězího masa sice také poklesla, ale podstatně mírněji než spotřeba.

V rámci živočišných komodit je z hlediska míry soběstačnosti nejhorší situace u vepřového masa. Čeští producenti a zpracovatelé nejsou schopni čelit zahraniční konkurenci. V roce 2013 se sice meziročně míra soběstačnosti vepřového masa zvýšila o 3,1 p. b., přesto stále nedosahuje ani 60 %. Meziročně došlo sice ke zvýšení domácí produkce, ale ke snížení dovozu i spotřeby vepřového masa. Také u drůbeže je míra soběstačnosti relativně nízká, i přesto, že meziročně došlo k jejímu zvýšení o 1,9 p. b. Tento trend je především výsledkem výraznějšího poklesu spotřeby než výroby; také dovoz této komodity se snížil. Míra soběstačnosti u vajec je poměrně vysoká, v roce 2013 dosáhla 92,6 % a meziročně se výrazně zvýšila o 8,6 p. b. Vývoj v roce 2013 byl ovlivněn především snížením spotřeby i dovozu a zvýšením výroby.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

V roce 2013 obhospodařovaly podniky právnických osob 69,6 % výměry zemědělské půdy v ČR a podniky fyzických osob 30,4 % její výměry. Meziroční změny v podnikatelské struktuře v zemědělství byly v roce 2013 relativně malé. Mírně poklesl počet zpracovatelů agrárních surovin, rozšířil se však počet podniků fyzických osob a poklesl počet potravinářských firem se zahraniční majetkovou účastí. S výjimkou obilovin došlo k příznivému nárůstu užití certifikovaných osiv a sadby polních plodin. Meziročně poklesla spotřeba minerálních hnojiv, činící 113 kg/ha zemědělské půdy s výraznou převahou dusíkatých hnojiv, pozitivní je však nárůst spotřeby vápenatých hmot. Spotřeba účinných

látek v prostředcích na ochranu rostlin vzrostla. V roce 2013 byl zaznamenán nárůst produkce i spotřeby průmyslových krmiv, stejně tak vzrostl objem dovozu a vývozu. Dodávky traktorů a další zemědělské techniky byly stabilizované a dochází ke změně struktury traktorového parku, orientovaného na stroje vyšších výkonnostních tříd. Podíl úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů v roce 2013 se meziročně nezměnil, činil 1,9 %. Pojistné za zemědělské pojištění meziročně mírně vzrostlo a odhadovaná propojištěnost zemědělských plodin činila 55 %. Odbytová družstva vyvíjela svou činnost u všech hlavních zemědělských komodit. Počet pracovníků v zemědělství opět poklesl, a to o 1,8 % na 103,5 tis. V zemědělství, lesnictví a rybářství zaznamenala průměrná mzda vyšší nárůst než v národním hospodářství celkem, a to 2,9 %.

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2013 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno přes 48 tis. subjektů (tab. T6.1/01). Všechny evidované zemědělské subjekty jsou zde označovány jako zemědělské podniky a jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO) a podniky fyzických osob (PFO). PFO zahrnují jak zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, tak i fyzické osoby provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele. Drobní pěstitelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení tvoří početnou část (téměř 38 %) evidovaných zemědělských subjektů.

Necelých 1,9 tis. podniků (4 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (87 %) představovaly PFO.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2013

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	44 120	1 072 406	30,4	634 869	25,4	25,2	14,9
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	26 076	991 944	28,1	603 745	24,1	39,2	23,9
Právnické osoby celkem	3 999	2 458 729	69,6	1 866 074	74,6	656,2	498,0
v tom - obchodní společnosti celkem	3 207	1 725 347	48,9	1 277 904	51,1	577,6	427,8
z toho - spol. s r. o.	2 443	830 717	23,5	551 163	22,0	363,6	241,2
- a. s.	722	877 188	24,8	713 479	28,5	1 327,1	1 079,4
- družstva	529	704 048	19,9	572 074	22,9	1 351,3	1 098,0
- ostatní⁴⁾	263	29 335	0,8	16 097	0,6	122,7	67,3
Celkem	48 119	3 531 136	100,0	2 500 943	100,0	76,4	54,1

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zemědělské podnikatele splňující podmínky předepsané zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Většina zemědělských podniků (96 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.⁹⁰ a tyto podniky hospodařily na 3,53 mil. ha z. p. (z toho 2,50 mil. ha o. p.).

⁹⁰ Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však

Necelých 70 % z. p. (a necelých 75 % o. p.) obhospodařovaly PPO. Jednalo se převážně o obchodní společnosti⁹¹, které obhospodařovaly zhruba polovinu celkové výměry z. p. Družstva hospodařila na pětinu výměry z. p. Podíl ostatních právnických osob (státní podniky, příspěvkové organizace aj.) na z. p. je pouze 0,8 %.

Největší podíl na půdě obhospodařované PFO měli zemědělské podnikatelé, na které připadalo 28 % celkové výměry obhospodařované z. p. a 24 % celkové výměry o. p.

Podíl orné půdy celkově představoval 71 % zemědělské půdy. PPO vykázaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 76 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 66 % a družstva shodně s a. s. 81 %) než PFO (59 %).

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo 76 % skotu (v rámci toho téměř 90 % dojených krav), 92 % prasat a 91 % drůbeže.

Podle právních forem podniků byly největšími chovateli skotu a. s., následované družstvy a zemědělskými podnikateli. Na chovu prasat se více než 60 % podílely a. s. a dále družstva a s. r. o., na chovu drůbeže se téměř z poloviny podílely s. r. o., a po nich a. s. a zemědělské podnikatelé (tab. T6.1/02).

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2013

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	329 975	24,2	38 489	10,5	134 061	8,4	2 260 033	8,8
z toho - zeměd. podnikatelé¹⁾	308 547	22,6	36 617	10,0	119 208	7,5	2 072 744	8,1
Právnické osoby celkem	1 034 020	75,8	329 104	89,5	1 454 523	91,6	23 464 472	91,2
v tom - obchodní společnosti celkem	653 999	47,9	190 594	51,8	1 194 247	75,2	22 032 778	85,6
z toho - spol. s r. o.	252 077	18,5	43 499	11,8	204 335	12,9	12 245 296	47,6
- a. s.	398 808	29,2	146 538	39,9	975 012	61,4	9 787 421	38,0
- družstva	368 500	27,0	134 810	36,7	249 786	15,7	1 395 995	5,4
- ostatní	11 521	0,8	3 700	1,0	10 490	0,7	35 699	0,1
Celkem	1 363 995	100,0	367 593	100,0	1 588 584	100,0	25 724 505	100,0

1) Zemědělské podnikatelé splňující podmínky předepsané zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Velikostní struktura zemědělských podniků v ČR daná výměrou obhospodařované zemědělské půdy je velmi různorodá a vykazuje významné rozdíly mezi PPO a PFO (tab. T6.1/03 a příl. tab. 6.1/01).

Celkově téměř 65 % podniků obhospodařujících zemědělskou půdu mělo výměru do 10 ha a připadala na ně pouze 2,2 % celkové výměry z. p. Podniky s výměrou nad 500 ha početně tvořily pouze 4 % z celkového počtu podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, avšak připadalo na ně 69 % její celkové výměry.

požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kožešinových zvířat.

⁹¹ Podle početního zastoupení se jedná především o společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti; v malé míře jsou zastoupeny i veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti.

Z celkové výměry z. p. obhospodařované PPO připadalo 72 % na podniky větší než 1 000 ha. Naproti tomu u PFO připadalo na podniky větší než 1 000 ha pouze necelých 8 % obhospodařované výměry z. p. tímto typem podniků. Z celkem 313 podniků s výměrou nad 2 tis. ha bylo 306 PPO a 7 PFO. Největších podniků s výměrou nad 4 tis. ha z. p. z toho bylo 42 a až na jeden se jednalo výhradně o PPO.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2013

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	24 405	52,8	39 752	1,1	23 934	56,3	38 652	3,6	471	12,6	1 099	0,0
5-<10	5 446	11,8	38 060	1,1	5 194	12,2	36 304	3,4	252	6,7	1 756	0,1
10-<50	9 343	20,2	211 838	6,0	8 802	20,7	198 690	18,5	541	14,4	13 148	0,5
50-<100	2 420	5,2	169 852	4,8	2 194	5,2	153 727	14,3	226	6,0	16 125	0,7
100-<500	2 830	6,1	619 924	17,6	2 108	5,0	417 440	38,9	722	19,3	202 484	8,2
500-<1000	839	1,8	603 587	17,1	214	0,5	146 459	13,7	625	16,7	457 127	18,6
1000-<2000	653	1,4	912 042	25,8	49	0,1	62 902	5,9	604	16,1	849 140	34,5
2000 a více	313	0,7	936 082	26,5	7	0,0	18 232	1,7	306	8,2	917 850	37,3
Celkem	46 249	100,0	3 531 136	100,0	42 502	100,0	1 072 406	100,0	3 747	100,0	2 458 729	100,0

¹⁾ Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2000 zachycující zemědělské podniky s výměrou více než 3 ha zemědělské půdy⁹² je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě postupně narůstal a proti roku 2000 se v roce 2013 zvýšil o 4 p. b. na úkor podílu PPO. Zvýšila se i průměrná výměra PFO větších než 3 ha z. p., a to z 38,8 ha v roce 2000 na 46,0 ha v roce 2013.

Podíl PPO se naopak snižoval, a to zejména u družstev, jejichž podíl na výměře z. p. obhospodařované podniky s výměrou nad 3 ha z. p. poklesl z 29,3 % v roce 2000 na 20,1 % v roce 2013. Poměrně výrazně se snížila průměrná výměra PPO větších než 3 ha z. p., a to z 1 036 ha z. p. v roce 2000 na 716 ha z. p. v roce 2013, a to jak z důvodu poklesu celkové jimi obhospodařované výměry půdy, tak v důsledku početního nárůstu PPO.

V roce 2013 (na rozdíl od roku 2012) uvedený trend pokračoval, podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě se zvýšil o 0,1 p. b. na 29,9 % a stejně se nepatrně snížil podíl PPO na 70,1 %. Podíl družstev se meziročně snížil o 0,3 p. b. na 20,1 %.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Jak vyplývá z údajů registru ČSÚ, v roce 2013 již nepokračoval trend z posledních let, znamenající růst počtu podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ–NACE 10 + CZ–NACE 11). Naopak, celkový počet subjektů těchto výrobních činností činil 18 317 (meziročně je to méně o 212 firem). Ne všechny registrované subjekty jsou

⁹² Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz dřívější Zprávy o stavu zemědělství ČR), kdy byly v Agrocenzu prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocenzu 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetření z roku 2010 byla zvýšena na 5 ha.

však ekonomicky aktivní. Za CZ–NACE 10 ČSÚ uvádí jejich počet za 1. až 4. čtvrtletí 2013 celkem 6 806 subjektů (což je meziročně méně o 41 firem) a za CZ–NACE 11 za téže období 1 206 subjektů (tj. meziročně o 5 firem méně).

Změnila se také struktura využívaných právních forem, když v roce 2013 se nejvíce rozrostl počet firem fyzických osob a poklesl počet podniků se zahraniční majetkovou účastí.

U jednotlivých sledovaných právních forem CZ–NACE 10 a CZ–NACE 11 se jejich počet meziročně vyvíjel takto:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, se v roce 2013 poměrně značně meziročně rozšířil, a to o 607 subjektů na 12 687 firem. Tempo rozšiřování počtu těchto subjektů souvisí s oživením poptávky po jedinečné produkci v jednotlivých regionech. Markantní je to zejména u minipivovarů;
- výrazně, co do počtu nejvíce zastoupenou právní formou obchodních společností byly s. r. o., což odpovídá jednodušší formě vzniku i správě této kapitálové společnosti v porovnání s některými jinými společnostmi. V roce 2013 se tato forma podnikání vyskytovala u 3 703 firem, což představuje další pokračování růstu, meziroční přírůstek činil 172 společností;
- počet akciových společností se v roce 2013 stabilizoval. V roce 2013 působilo v této právní formě 462 a. s. (meziročně je to více jen o 2 společnosti);
- naopak obrat nastal v počtu podniků se zahraniční majetkovou účastí, v níž další rozšiřování počtu nenastalo, naopak byl zaznamenán klesající trend. Ke konci roku 2013 bylo těchto subjektů zaregistrováno jen 1 227, zatímco v roce 2012 až 2 220 (snížení o 993 subjektů). Tento obrat signalizuje určité zhoršení, resp. nestabilitu podnikatelského prostředí v roce 2013.

Další část výrobců potravin a nápojů využívá k podnikání jiné právní formy, avšak ani v roce 2013 nebyly příliš zastoupeny.

U podniků sledovaných ČSÚ z hlediska velikosti (monitoruje subjekty se 100 a více zaměstnanci) převládaly v roce 2013, obdobně jako v minulých letech, podniky od 100 do 199 zaměstnanců. S rostoucí velikostí počet potravinářských podniků klesá. Meziroční změny u sledovaných podniků nejsou příliš významné. Podrobnější údaje poskytuje tab. T6.2/01.

**T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků
se 100 a více zaměstnanci**

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2012 ¹⁾	2013	
100-199	138	137	99,3
200-499	86	86	100,0
500-999	17	15	88,2
1 000-1 999	6	6	100,0
2 000-2 999	3	3	100,0
Celkem	250	247	98,8

1) Údaje za rok 2012 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Na rozdíl od předchozích let, kdy výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorií (posuzováno podle absolutního objemu tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb), představovaly podniky s 200 až 499 zaměstnanci, tuto pozici v roce 2013 zaujala kategorie firem se 100 až 199 zaměstnanci, s objemem tržeb 76,4 mld. Kč. Menšího objemu těchto tržeb bylo v roce 2013 dosaženo u již zmíněné kategorie od 200 do 499 zaměstnanců, a to 66,7 mld. Kč. Uvedené dvě kategorie podniků se na tržbách za prodej VV a S výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů (CZ–NACE 10 a CZ–NACE 11) podílely nejvíce, a to 66,0 %.

Počty podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2013 v meziročním porovnání podle oborů jsou uvedeny v tab. T6.2/02. Nejvyšší počet podniků, obdobně jako v minulých letech, vykazuje výroba pekařských a cukrářských výrobků, zpracování masa a masných výrobků a výroba ostatních potravinářských výrobků, která je velmi členitá a je založena především na výroбах rostlinného původu (výroba cukru a také kakaa, čokolády a cukrovinek), ale také na produkci vyššího stupně zpracování agrárních surovin (výroba hotových pokrmů, polévek, dietních potravin aj.).

Z meziročního porovnání vyplývá, že u většiny oborů u této kategorie podniků s 50 a více zaměstnanci se počet firem v letech 2012 a 2013 poměrně stabilizoval s tendencí k jejich mírnému poklesu, což je v kontextu s poměrně ostrým konkurenčním prostředím.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2012 ¹⁾	2013	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	80	77	96,3
Zpracování a konzervování ryb	3	4	133,3
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	15	15	100,0
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	6	6	100,0
Výroba mléčných výrobků	41	43	104,9
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	17	19	111,8
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	129	127	98,4
Výroba ostatních potravinářských výrobků	71	70	98,6
Výroba průmyslových krmiv	24	24	100,0
Výroba nápojů	57	56	98,2
Průmysl potravinářský celkem	443	441	99,5

1) Údaje za rok 2012 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Příliv přímých zahraničních investic (PZI) do výroby potravinářských výrobků a nápojů včetně výroby tabákových výrobků (CZ–NACE 10-12) dosáhl podle předběžných údajů ČNB za rok 2013 záporné hodnoty -1 593,5 mil. Kč (tab. T6.2/03). Kladnou hodnotu vykázal ostatní kapitál, zahrnující především přijaté a poskytnuté úvěry. Desinvestice⁹³ převažovaly u základního kapitálu a především u reinvestovaného zisku.

V porovnání s rokem 2012 se situace meziročně výrazně změnila. Celková hodnota PZI (za CZ–NACE 10-12) byla v roce 2012 kladná a podíl těchto investic na celkových PZI za ČR činil 10,77 %. Naopak v roce 2013 bylo saldo PZI záporné. Kladné hodnoty dosáhl pouze příliv ostatního kapitálu, avšak ve srovnání s rokem 2012 se výrazně snížil. PZI do výroby potravinářských výrobků a nápojů a zpracování tabákových výrobků za celé sledované období (1997-2013) dosáhly dle předběžných údajů ČNB částky 85 626,1 mil. Kč a podílely se na objemu investic do národní ekonomiky 3,17 %.

⁹³ Desinvestice vyjadřuje záporné saldo přílivu PZI.

T6.2/03 - PZI do výroby potravin, nápojů a tabákových výrobků (mil. Kč)

Název	2012	2013 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	2 043,5	-611,1
Reinvestovaný zisk²⁾	-3 313,0	-1 704,9
Ostatní kapitál³⁾	18 102,0	722,5
Celkem	16 832,5	-1 593,5

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Odliv tuzemských investic (TI) z ČR do zahraničí do odvětví CZ–NACE 10-12 za rok 2013 činil dle předběžných údajů ČNB 565,9 mil. Kč. Za celé sledované období (1997-2013) dosáhl odliv TI do zahraničí 1 557,7 Kč, což představuje podíl 0,39 % v rámci národní ekonomiky.

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2013 bylo podle zákona č. 219/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zaevidováno, popř. zaregistrováno 748 semenářských firem s oprávněním pro výrobu a dovoz rozmnožovacího materiálu (polní plodiny, sadba brambor, sazenice zeleniny) a jeho uvádění do oběhu.

ÚKZÚZ – odbor osiv a sadby jako národní určená autorita se pravidelně zúčastňuje Výročního zasedání Schémat OECD pro odrůdovou certifikaci osiva, pohybujícího se na mezinárodním trhu, a Výročního zasedání Mezinárodní organizace pro testování semen (ISTA).

V roce 2013 bylo vystaveno celkem 578 mezinárodních certifikátů, z toho 435 ISTA a 143 OECD. Kromě těchto mezinárodních certifikátů využívá mnoho dodavatelů možnosti vyvázet osivo s dvojjazyčným česko-anglickým uznávacím listem na osivo.

V tab. T6.3/01 jsou uvedeny přihlášené množitelské plochy v roce 2013 v porovnání s rokem 2012. Velikost množitelských ploch jednotlivých skupin plodin se meziročně výrazně nezměnila, k největšímu poklesu množitelských ploch (o 11,6 %) došlo u trav, jednoletých pícnin a ostatních krmných plodin. Výkyvy v poptávce po certifikovaném osivu jsou ovlivněny trhem s jednotlivými plodinami v ČR i v rámci EU a tomu odpovídá i meziroční kolísání výměry množitelských ploch.

V roce 2013 bylo podle odhadu ÚKZÚZ v ČR použito 177,2 tis. t certifikovaného osiva obilovin (meziročně o 6,9 % méně), 11,9 tis. t certifikovaného osiva olejnin (o 6,9 % více) a 55,0 tis. t certifikované sadby brambor.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2012		2013	
Obiloviny (vč. kukuřice)	72 957	178 896	68 918	94,46
Luskoviny	4 689	5 908	4 858	103,60
Olejniny a přádné rostliny	13 148	10 320	12 641	96,14
Semenné okopaniny - řepa	-	-	-	0,00
Brambory	3 252	48 137	3 173	97,57
Jeteloviny	8 301	2 050	8 697	104,77
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	13 360	6 479	11 814	88,43

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), B. Dobiášová (ÚKZÚZ)

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2013 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek (PL) podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace se evidují hnojiva a PL uváděné do oběhu i dalšími 3 legálními způsoby, tzn. v režimu ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle nařízení EP a Rady (ES) č. 764/2008 a HNOJIV ES (podle nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). HNOJIVA ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

K 1. 1. 2014 bylo v Registru hnojiv evidováno celkem 1 648 hnojiv a PL v režimu registrace, 515 hnojiv v režimu ohlášení, 171 hnojiv a PL v režimu vzájemného uznávání a 168 hnojiv v režimu HNOJIV ES. Poměr tuzemských / zahraničních hnojiv a PL je cca 45 % / 55 %. Podíl HNOJIV ES na celkovém objemu obchodovaných hnojiv v ČR se odhaduje, podobně jako v minulém roce, na 25-30 %.

Na základě výsledků analýz vzorků, odebraných v rámci odborného dozoru, bylo zrušeno 14 rozhodnutí o registraci a byla zahájena 2 správní řízení u ohlášených hnojiv, 2 správní řízení u HNOJIV ES a jedno správní řízení u vzájemně uznaného výrobku.

Ve srovnání s předchozím rokem došlo v roce 2013 opět k mírnému snížení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Minerálními hnojivy bylo v roce 2013 dodáno 94,2 kg N, 11,8 kg P₂O₅ a 7,0 kg K₂O na hektar zemědělské půdy. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila 398,1 tis. t (meziročně o 4,0 % nižší), v přepočtu 113,0 kg/ha zemědělské půdy. Na základě informací ČSÚ bylo v roce 2013 kalkulováno s výměrou využívané zemědělské půdy 3 521 tis. ha.

Statkovými hnojivy bylo v roce 2013 dodáno v průměru 21,3 kg N, 13,3 kg P₂O₅ a 22,3 kg K₂O na hektar zemědělské půdy. Celková dodávka čistých živin ze statkových hnojiv činila 56,9 kg/ha (VÚRV). Spotřeba vápenatých hmot meziročně opět výrazně vzrostla, a to o 25,9 % na 253 tis. t.

Kapacita a stav zařízení na skladování hnojiv se postupně dostává do souladu s požadavky platných právních předpisů, a to díky možnosti čerpat dotace na výstavbu nebo rekonstrukci těchto prostor v rámci Programu rozvoje venkova.

Údaje o spotřebě přípravků na ochranu rostlin a rostlinných produktů v ČR byly za rok 2013 získány přibližně od 3 150 subjektů, jejichž výměra představuje kolem 77 % celkové výměry orné půdy, 85 % výměry chmelnic, 70 % výměry vinic, 57 % výměry sadů a 36 % výměry travních porostů (celkově mírně více než v předchozím roce). Uvedené údaje jsou dopočtem k celkové výměře orné půdy, chmelnic, sadů a vinic na území ČR (ÚKZÚZ).

Spotřeba účinných látek, obsažených v přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin na zemědělské půdě, činila celkem 5 490,0 tis. kg, l⁹⁴ (meziročně o 3,7 % více). Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 1,55 kg, l, na 1 ha orné půdy, chmelnic, sadů a vinic pak 2,16 kg, l. Celková výměra, ošetřená přípravky na ochranu rostlin v roce 2013, činila 15 200,0 tis. ha (včetně dopočtu k celkové výměře orné půdy, chmelnic, sadů a vinic).

Celková spotřeba přípravků a prostředků na ochranu rostlin činila 13 637,4 tis. kg, l a byla meziročně o 3,6 % nižší. Herbicidy a desikanty se na ní podílely 51 %, fungicidy 27 %, regulátory růstu a vývoje 9 %, zoocidy 7 % a ostatní prostředky 6 %.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů činila 34 150 kg, spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila 0,12 kg/ha. V roce 2013 byla těmito přípravky ošetřena plocha 37 490 ha (včetně dopočtu, meziročně téměř shodná), z níž pak v polních kulturách (kukuřice) 6 920 ha. Vzhledem k tomu, že sběr dat o spotřebě přípravků byl v roce 2013 zaměřen na vybrané zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES, nelze u ostatních biologických přípravků ošetřenou plochu kvalifikovaně odhadnout.

Průmyslová krmiva

Celosvětová produkce krmiv v roce 2012 dosáhla podle organizace Alltech hodnoty 954 mil. t, z čehož bylo 418 mil. t pro drůbež, 253 mil. t pro přežvýkavce a 218 mil. t pro prasata. Nejvíce vyprodukovala Čína (198 mil. t), dále USA (168 mil. t), Brazílie (66 mil. t) a Mexiko (29 mil. t). Alltech se zabývá zvyšováním nutriční hodnoty potravin a krmiv a od roku 2011 sbírá údaje o objemu produkce krmiv ve 130 zemích světa. Pro rok 2013 odhadla nárůst celosvětové produkce na 963 mil. t (tj. o 0,9 %), v USA na 169 mil. t a v Brazílii na 67 mil. t, v Číně pokles na 189 mil. t a v Mexiku podle odhadu zůstalo

⁹⁴ *Množství v kg, l vyjadřuje součet hmotností sypkých (v kg) a objemu kapalných přípravků na ochranu rostlin (v l), případně účinných látek v těchto přípravcích obsažených.*

nezměněných 29 mil. t. Pomalý růst objemu světové produkce Alltech vysvětluje obdobím sucha. Za rok 2013 se silně rozvinula produkce krmiv pro ryby a jiné vodní živočichy.

V Evropě bylo podle Alltech v roce 2013 vyprodukováno odhadem 227 mil. t krmiv (tj. nárůst o 8,9 %) a FEFAC⁹⁵ uvádí produkci krmných směsí (nezahrnující některá z krmiv) v objemu 154 mil. t. Faktory, které měly vliv na objem produkce v EU, byly nízké teploty v průběhu jara, nestabilní situace v odvětví vepřového masa a realizace nových standardů v chovech nosnic. V rámci Evropy byly podíly objemu produkce pro jednotlivé druhy hospodářských zvířat vyrovnanější než celosvětově – největší podíl měla drůbež, jen o něco málo více než druhá prasata a třetí přežvýkavci. Největší objem krmiv v Evropě vyrobily Španělsko (29 mil. t), Německo (23 mil. t) a Francie (21 mil. t). Průměrná dovozní cena sójového šrotu na burze v Nizozemsku od ledna do listopadu byla podle AMI 421,2 €/t (10,89 Kč/kg), což je o 20,6 €/t (0,82 Kč/kg) více než v předchozím roce. Po prudkém růstu ceny v prvním pololetí na 446,9 €/t (11,60 Kč/kg) nastal koncem roku její znatelný pokles na 412,7 €/t (11,11 Kč/kg).

V ČR dosáhla produkce krmných směsí v roce 2013 hodnoty 2 266 tis. t (tj. nárůst o 8,6 % oproti roku 2012), z toho 40 % pro drůbež, 21 % pro skot, 35 % pro prasata a zbytek pro ostatní zvířata (ovce, kozy, koně, ryby, králíci, lesní zvěř a zvířata v ZOO). Navíc bylo vyrobeno dalších 219 tis. t pro zvířata domácí (tab. T6.3/02).

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2012	2013 ¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní²⁾ zvířata	2 087	2 266	108,6
z toho - skot celkem	427	473	110,9
- prasata celkem	735	802	109,2
- drůbež celkem	853	902	105,7
Krmné směsi pro domácí zvířata	211	219	104,0
Celkem	2 297	2 485	108,2

1) Odhad.

2) Ostatní zvířata jsou ovce, kozy, koně, ryby, králíci, lesní zvěř a zvířata v ZOO.

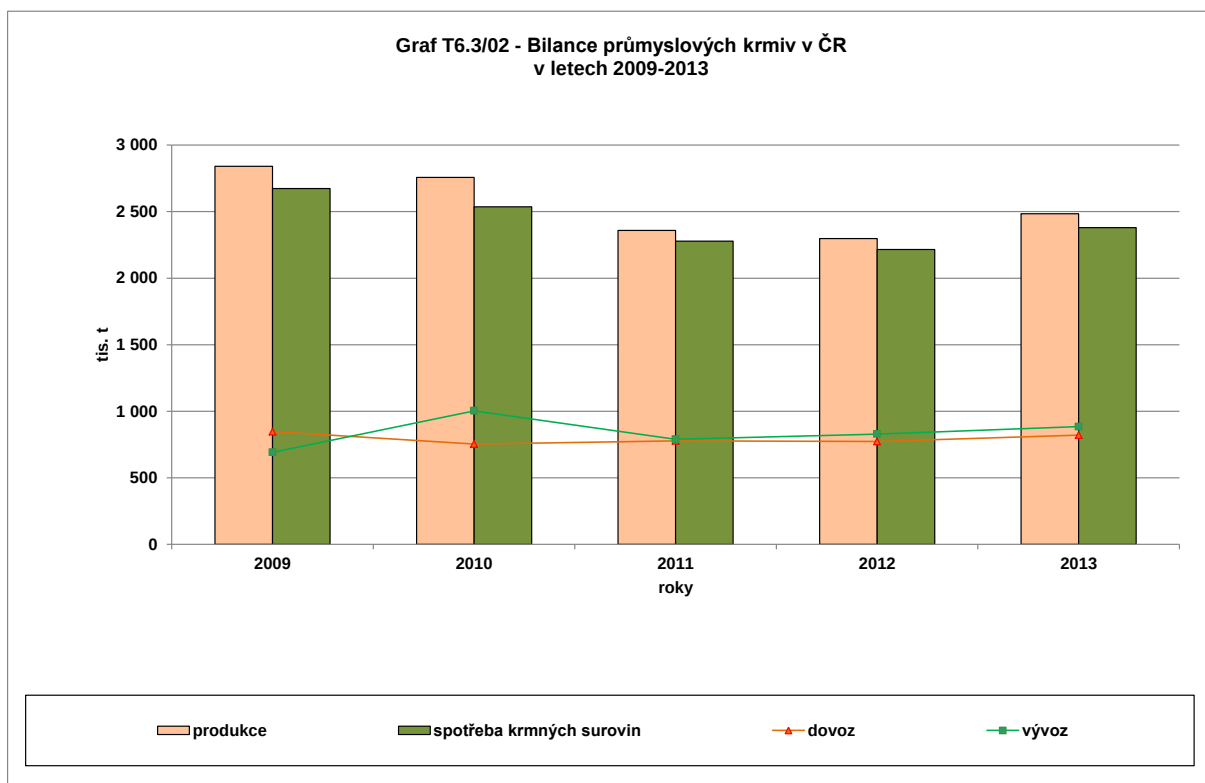
Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), J. Saksún (MZe)

Produkce pro uvedení do oběhu pro cizí odběratele výrazně převažovala nad produkcí pro vlastní spotřebu. Spotřeba krmných surovin pro výrobu krmných směsí v roce 2013 činila 2 380 tis. t, z čehož 64 % tvořily obiloviny. Dovezeno bylo 820 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí za průměrnou cenu 14,48 Kč/kg a vyvezeno 884 tis. t za průměrnou cenu 10,68 Kč/kg. Došlo k nárůstu objemu dovozu krmiv o 6,2 % a vývozu o 6,6 %, a bilance obchodu tak zůstala již čtvrtý rok kladná. Zemí s největším objemem dovozu do ČR je Německo (421 tis. t), druhým největším Polsko (113 tis. t) a třetím největším Slovensko (46 tis. t). Objem dovozu z Polska pokračoval ve strmém růstu, zatímco objem dovozu

⁹⁵ Evropská federace výrobců krmiv (European Feed Manufacturers' Federation).

z Německa se vrátil na úroveň roku 2011. Z dovezeného objemu krmiv většinu tvořily odpad po extrahování sójového oleje (393 tis. t v ceně 11,08 Kč/kg) a přípravy používané k výživě zvířat (248 tis. t v ceně 24,16 Kč/kg). ČR v roce 2013 vyvezla největší objem krmiv do Německa (377 tis. t), na Slovensko (147 tis. t) a do Polska (141 tis. t). V grafu T6.3/02 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby, dovozu a vývozu průmyslových krmiv v ČR v letech 2009-2013.

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

V registračním systému ÚKZÚZ bylo k 31. 12. 2013 evidováno 18 402 právnických nebo fyzických osob, které požádaly o registraci krmivářských provozů pro činnost výroba, uvádění do oběhu, prvovýroba nebo doprava krmiv a 5 zahraničních právních subjektů, které mají v ČR registrovaný provoz. Celkem bylo k tomuto datu evidováno 31 510 provozů, z toho 326 schválených a 31 184 registrovaných. Nově bylo schváleno 14 a registrováno 600 provozů. Změny v evidenci byly provedeny u 72 schválených a 553 registrovaných provozů. Z evidence bylo vyjmuto 349 provozů, z toho 22 schválených a 327 registrovaných.

Stejně jako v minulých letech přetrvává trend mírného poklesu registrovaných provozů. Počty schválených provozů se meziročně téměř nemění, pouze několik zaniklo nebo, přesněji řečeno, nevyrábí. Rovněž zůstává trend nárůstu provozů výrobců a dodavatelů krmiv pro zvířata v zájmovém chovu.

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech.

**T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech
k 31. 12. 2013¹⁾**

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	6	277	283
Výrobci doplňkových látek	6	6	12
Výrobci premixů	22	5	27
Výrobci krmných směsí	126	206	332
Mobilní výroby	0	60	60
Faremní mícháreny krmiv	0	441	441
Zemědělská prvovýroba - všeobecně	0	28 503	28 503
Dovozci krmiv	80	156	236
Dodavatelé krmiv	212	923	1 135
Distributoři	120	462	582
Dopravci krmiv	0	965	965
Uvádění na trh - krmné suroviny	0	1 210	1 210
Uvádění na trh - krmné směsi	185	743	928
Uvádění na trh - doplňkové látky	198	134	332
Uvádění na trh - premixy	155	76	231

1) V rámci jednoho provozu může být prováděno současně i více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Veterinární péče

V roce 2013 ČR úspěšně plnila kritéria pro udržení statutu země prosté vztekliny, tuberkulózy, brucelózy a leukózy skotu, brucelózy ovcí a Aujeszkého choroby u prasat. Podle plánu byly plněny Národní programy pro tlumení výskytu salmonel v chovech nosnic pro produkci vajec, v reprodukčních chovech nosnic, v chovech kuřat chovaných na maso a v reprodukčních a výkrmových chovech krůt. V rámci Národního programu ozdravování od infekční bovinní rinotracheitidy se dařilo zvyšovat počet ozdravených chovů a byly zahájeny přípravy na ukončení tohoto programu.

V průběhu roku 2013 byl v rámci pasivního monitoringu u 21 malformovaných mláďat virologicky (PCR) potvrzen výskyt „nové“ nákazy Schmallerbergským virem – 13 telat, 7 jehňat a 1 kůzle. Na podzim 2012 byl tento virus prokázán v Jihočeském a Plzeňském kraji, kde způsobil zmetání u ovcí. Jedná se o nákazu, která je přenášena hmyzem a poprvé byla popsána v roce 2011 v Německu. V rámci aktivního monitoringu Schmallerbergského viru u plemenných býků v inseminačních stanicích bylo v roce 2013 sérologicky vyšetřeno celkem 544 býků a u 384 z nich byly zjištěny protilátky. Následným virologickým došetřením metodou PCR nebyl virus potvrzen.

V souvislosti s nálezovou situací v okolních státech bylo prováděno sledování nálezů, které by mohly znamenat riziko pro člověka. S využitím vzorků, které jsou odebírány standardně a od zmetalek, bylo vyšetření u skotu, ovcí a koz rozšířeno o vyšetření na Q horečku. Bylo zavedeno rovněž vyšetření na západonilskou horečku, a to u koní

vykazujících změnu chování nebo nervové příznaky a také u uhynulých nebo ulovených volně žijících ptáků.

V roce 2013 byly provedeny plánované kontroly v dalších podoblastech – kontrola biologické bezpečnosti, kontrola chovatelů v souvislosti s používáním veterinárních léčiv, kontrola podmíněnosti a kontrola péče o pohodu chovaných hospodářských zvířat. K národním kontrolám byla na základě analýzy rizika vybrána 3 % z registrovaných hospodářství v každém kraji.

V oblasti péče o pohodu zvířat začala od 1. ledna 2013 platit novela zákona č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, která zohledňuje nové nařízení Rady (ES) č. 1099/2009/EU o ochraně zvířat při usmrcování a směrnici EP a Rady 2010/63/EU o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely.

K národním kontrolám v chovech hospodářských zvířat plánovaným na základě analýzy rizika se přiřadila řada kontrol neplánovaných vycházejících z podnětů občanů, podnětů jiných správních orgánů, rekonstrukce provozů, nutnosti ověření plnění uložených nápravných opatření apod. Proběhly také mimořádné kontroly v chovech prasat s cílem ověření připravenosti plnění směrnice 2008/120/ES, kterou se stanoví minimální požadavky pro ochranu prasat.

Téma pohody zvířat a zajištění minimálních standardů bylo náplní řady regionálních kurzů a seminářů pro inspektory i pro chovatele, zejména s ohledem na zahájení kontrol péče o pohodu chovaných hospodářských zvířat v oblasti kontrol podmíněnosti od roku 2013.

Na několika školicích pracovištích proběhly také kurzy pro dopravce podle podmínek nařízení Rady (ES) č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech a kurzy odborné přípravy k získání kvalifikace a odborné způsobilosti na úseku pokusných zvířat. Proběhly také kvalifikační kurzy pro veterinární lékaře k výkonu dozoru nad ochranou zvířat (§ 26 zákona na ochranu zvířat proti týrání).

Zemědělská technika

Se vstupem ČR do EU docházelo ke zvýšení dodávek traktorů do zemědělství s nejvyšším počtem v roce 2008 (3 098 ks za rok). Vlivem nastupující finanční a hospodářské krize v roce 2009 docházelo k výraznému poklesu v obnově techniky. Za poslední 3 roky se dodávky traktorů ustálily mezi 2 100–2 300 ks za rok.

V roce 2013 se na dodávkách traktorů prodejcům podílelo 15 výrobních firem, mezi nimi jedna tuzemská. Největší nárůst podílu na trhu zaznamenala firma Zetor. Z 13,3 % v roce 2012 stoupl její tržní podíl na 21,5 % v roce 2013. Zahraniční značky, které mají největší podíl na trhu, představují traktory firem John Deere, New Holland a Case IH.

Ze statistických podkladů lze usuzovat, že potřeba traktorů v zemědělských podnicích je z hlediska počtu pokryta a při obměně dochází především ke změně struktury traktorového

parku. Nákup nových strojů se orientuje hlavně do vyšších výkonových tříd (právnícké i fyzické osoby). Pro udržení rozumného tempa obnovy traktorů by se dodávky měly pohybovat ve výši cca 2 500 až 3 000 ks ročně.

U sklízecích mlátiček dochází rovněž k postupné obnově staršího strojového parku novou technikou, která je výrazně výkonnější. V dodávkách nových sklízecích mlátiček převládají stroje s ekonomicky zdůvodněným ročním využitím podle instalovaného výkonu motoru cca od 500 do 900 ha za rok. Lze tedy předpokládat, že celkové počty sklízecích mlátiček v zemědělství budou dále klesat (v roce 2010 to bylo 7 397 ks) a ustálí se na hodnotě kolem 4 500 ks. K udržení racionálního tempa obnovy by se tedy dodávky sklízecích mlátiček do zemědělství měly pohybovat ve výši alespoň 200 až 250 ks ročně. V posledních 3 letech se však dodávky sklízecích mlátiček pohybují pod 200 ks za rok, v loňském roce dokonce poklesly na 175 ks.

Rovněž u samojízdných sklízecích řezaček dochází k obnově strojového parku technikou, která je výrazně výkonnější než technika vyřazovaná. Samojízdné sklízecí řezačky se používají především pro sklizeň píce na orné půdě a jejich výměra se od roku 1990 postupně snížila z původních více než 1 mil. ha až na 400 tis. ha. Teprve v několika posledních letech se výměra začala pomalu zvyšovat, a to především z důvodu zvyšování výměry kukuřice na siláž pro energetické účely v bioplynových stanicích. Lze předpokládat, že celkové počty sklízecích řezaček v zemědělství budou i nadále klesat a ustálí se na hodnotě kolem 900 ks. Pro udržení příznivého tempa obnovy by bylo třeba docílit dodávky alespoň 45-50 ks samojízdných sklízecích řezaček ročně.

T6.3/04 - Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných řezaček do zemědělství (ks)

	2009	2010	2011	2012	2013
Traktory	1 717	1 878	2 323	2 104	2 304
Sklízecí mlátičky	173	136	194	196	175
Samojízdné řezačky	18	24	43	51	45

Pramen: VÚZT

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2013 se podle odhadu VÚZT spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 13 534 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 2,9 %, kapalná paliva, zejména motorová nafta 80,7 % a zemní plyn 16,4 %. Kromě toho se v roce 2013 spotřebovalo v těchto podnicích 763 706 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství (mil. l)

Odvětví	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Rostlinná výroba ¹⁾	366,50	370,80	373,00	373,65	100,17
Živočišná výroba	61,10	61,80	62,20	62,28	100,13
Celková spotřeba v zemědělství	427,60	432,60	435,20	435,93	100,17

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), O. Syrový (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT a ČSÚ se v roce 2013 spotřebovalo v zemědělství 435,9 mil. l motorové nafty. Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými resorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a zajišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Čerpání úvěrů zemědělskými podniky se v roce 2013 v souvislosti s pokračujícím příznivým vývojem zemědělství zvýšilo. Podle údajů ČNB k 31. 12. 2013 se na čerpání klientských úvěrů⁹⁶ podle odvětví nejvíce podílely domácnosti (44,1 %), dále činnosti v oblasti nemovitostí (11,9 %), zpracovatelský průmysl (9,4 %) a velkoobchod, maloobchod a opravy a údržba motorových vozidel (7,0 %). Podíl úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů se v roce 2013 meziročně nezměnil a činil 1,9 %. Stavy bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu k 31. 12. 2013 (tab. T6.4/01) se ve srovnání s předcházejícím rokem zvýšily, a to o téměř 9 %, přičemž nejvyšší nárůst (více než o 16 %) zaznamenaly úvěry krátkodobé, rostl i objem dlouhodobých úvěrů (o 8 %) a střednědobé úvěry (o 3 %). Investiční úvěry se podílely na celkovém objemu úvěrů necelými 76 % s meziročním nárůstem o téměř 8 %, což odráží pokračování investiční dynamiky zemědělských podniků v roce 2013. Objem úvěrů pro odvětví zemědělství, myslivosti a rybolovu vykázal v roce 2013 historicky nejvyšší úroveň.

⁹⁶ V Kč a cizí měně.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2012	2013	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	41 138,7	44 663,8	108,6
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	5 486,9	6 394,7	116,5
- střednědobé (1-5 let)	4 958,6	5 110,3	103,1
- dlouhodobé (nad 5 let)	30 693,2	33 158,7	108,0
z toho - investiční úvěry celkem	31 373,6	33 745,5	107,6

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Při alokaci úvěrů do resortu zemědělství aktivně a pozitivně působí Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s., k jehož předmětu činnosti patří poskytování podpor ve formě subvence části úroků z úvěrů v rámci vyhlášených programů. Program „Zemědělec“ podporuje realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. Stejná forma podpory je poskytována v rámci programu „Podpory nákupu zemědělské půdy“ v režimu de minimis, přičemž cílem programu podpory je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců.

Podle údajů PGRLF, a.s. za období od roku 1994 do konce roku 2013 činila celková výše podporovaných úvěrů (v rámci všech vyhlášených programů podpor ve formě subvencí části úroků z úvěrů a/nebo zajištění úvěrů – garancí) 150 855 mil. Kč. Podporu v rámci uvedeného období nejvíce využívají akciové společnosti (38 %), následované zemědělskými družstvy (23 %), soukromými zemědělci (20 %) a společnostmi s r. o. (18 %).

Nejvýznamnějšími poskytovateli úvěrů podpořených poskytnutím dotace části úroků, resp. garance jsou Komerční banka, a. s., GE Money Bank, a. s. a Česká spořitelna, a. s.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2013 dosáhly podle předběžných údajů ČNB přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu záporné hodnoty a představovaly pouze -0,32 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR. Z teritoriálního pohledu zaujímalo největší podíl na celkovém objemu přímých zahraničních investic v ČR (podle údajů ČNB⁹⁷) Nizozemsko, následované Německem a Rakouskem.

Příliv⁹⁸ přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybolovu v roce 2013 podle předběžných údajů ČNB činil -310 mil. Kč a proti roku 2012, kdy dosáhl rovněž

⁹⁷ Stav přímých zahraničních investic k 31. 12. 2012 v ČR v teritoriální struktuře.

⁹⁸ Investice od nerezidentů směřující do ČR.

záporné hodnoty, se desinvestice snížily o 422 mil. Kč (tab. T6.4/02). Kladných hodnot v obou letech dosáhl pouze reinvestovaný zisk.

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2012	2013 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	-707,1	-396,7
Reinvestovaný zisk²⁾	93,6	86,8
Ostatní kapitál³⁾	-118,5	0,0
Celkem	-731,9	-310,0

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

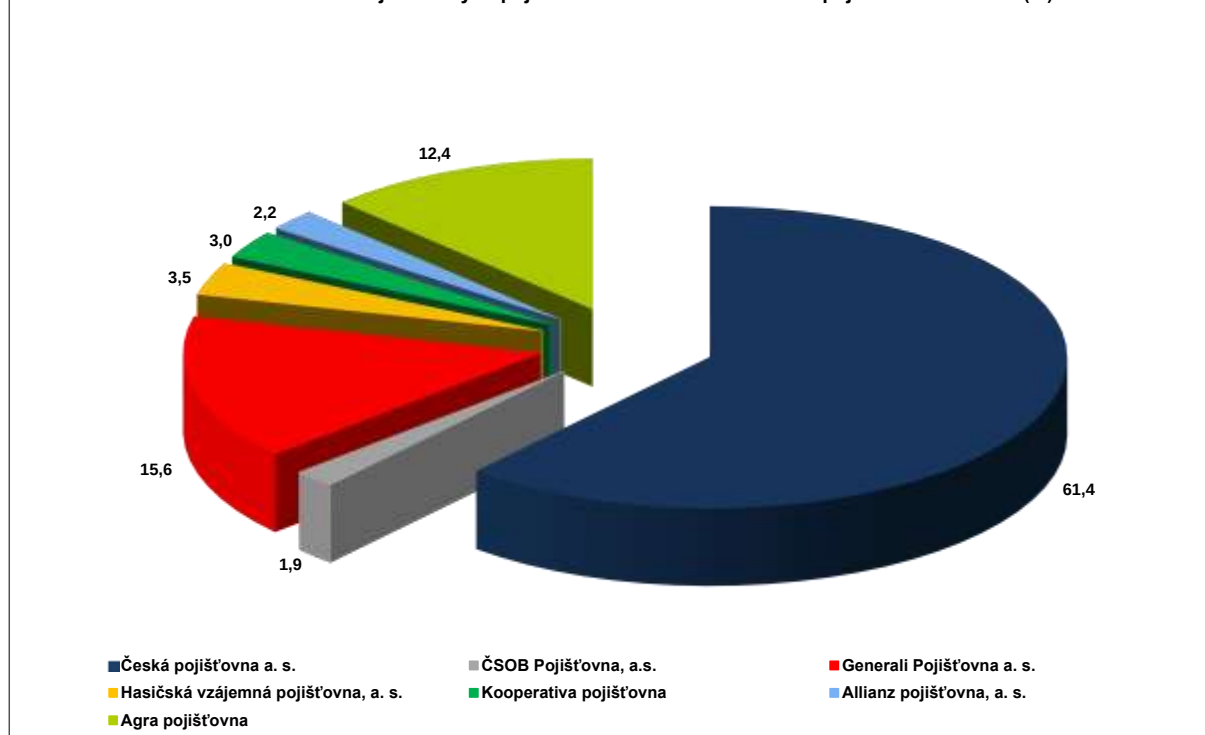
Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Zemědělské pojištění

V roce 2013 se zvýšil počet komerčních pojišťoven nabízejících zemědělské pojištění o pojišťovnu Allianz na celkem sedm pojišťoven. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01. Žádosti o podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat z prostředků PGRLF podali klienti České pojišťovny a. s., Generali Pojišťovny a. s., Hasičské vzájemné pojišťovny, a. s., ČSOB Pojišťovny, a.s., Kooperativy pojišťovny, a.s., Allianz pojišťovny, a. s. a Agra pojišťovny, organizační složky pojišťovny Österreichische Hagelversicherung, VVaG⁹⁹.

⁹⁹ Prvních šest pojišťoven jsou členy České asociace pojišťoven, která za ně poskytla údaje o pojistném a pojistném plnění v členění na pojištění plodin a hospodářských zvířat. Agra pojišťovna tyto údaje neposkytla.

Graf T6.4/01 - Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění v roce 2013 (%)

Pramen: PGRLF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

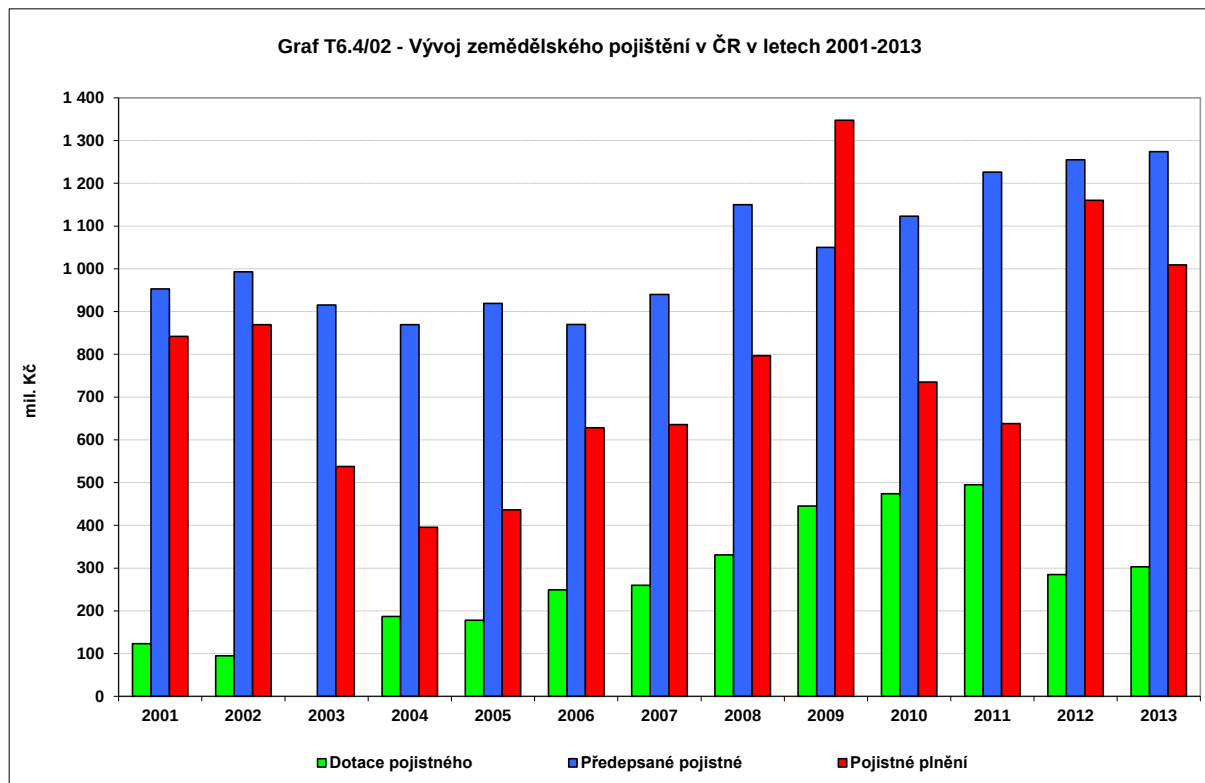
V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nakažová rizika a případně i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především sucho a dále déšť v období sklizně.

V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF od roku 2004 podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat. Úroveň podpory, která se odvíjí od výše zaplaceného pojistného, v roce 2013 činila 50 % z prokázaných nákladů na pojištění speciálních plodin¹⁰⁰ pro případ krupobití, požáru, vichřice, povodně nebo záplavy, sesuvu půdy, vyzimování, vymrznutí, jarního mrazu nebo mrazu, 18 % nákladů na pojištění ostatních plodin a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ uhynutí nebo utracení v důsledku živelních škod, nebezpečných nakaž¹⁰¹ nebo jiných hromadných onemocnění infekčního nebo parazitárního původu. Pojištění tzv. jednotlivých škod na zvířatech (úrazy, neinfekční nemoci, porodní škody apod.) není předmětem dotace. Podpora je poskytována zemědělským podnikatelským subjektům splňujícím parametry malého nebo středního podniku, které jsou

¹⁰⁰ Speciálními plodinami se rozumí réva vinná, chmel, ovoce, jahody, konzumní zelenina, okrasné rostliny vč. škoek, LAKR a přadné rostliny (len a konopí).

¹⁰¹ Soukromé pojištění se vztahuje i na případy utracení nebo nutné porážení zvířat v důsledku nebezpečných nakaž kompenzované státem dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. Kompenzace od státu spolu s případným plněním ze soukromého pojištění tak postiženým chovatelům zpravidla pokrývá jak vlastní škodu na zvířatech, tak i další vznikající škody v důsledku přerušení provozu živočišné produkce.

zemědělským prvovýrobcem. Celkový objem pojistného za pojištění plodin a hospodářských zvířat předepsaného pojišťovnami je proto vyšší než objem pojistného uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění ukazuje graf T6.4/02.

Pramen: PGRLF, ČAP

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V roce 2013 výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech přesáhla 1,6 mil. ha. Propojištěnost¹⁰² představuje zhruba 55 %, vztaženo k údajům ČÚZK o celkové výměře orné půdy, vinic, chmelnic a ovocných sadů. Propojištěnost vztažená k údajům veřejného registru půdy LPIS dosáhla 65 %. Použití údaje LPIS zde lze považovat za vhodnější, neboť se vztahuje k evidovaným uživatelům zemědělské půdy, kteří představují tržní potenciál pojištění plodin. Propojištěnost hospodářských zvířat se v průměru dlouhodobě pohybuje na úrovni 80 %. Je možné konstatovat, že podpora pojištění přinesla žádoucí rozvoj pojistného trhu v segmentu zemědělského pojištění.

Předepsané pojistné¹⁰³ za zemědělské pojištění se zvýšilo v roce 2013 o 1,5 %, s tím že pojistné za pojištění plodin vzrostlo o 1,8 % a pojistné za pojištění zvířat vzrostlo pouze o 0,4 %. K růstu pojistného u pojištění plodin přispěl nárůst pojištěných ploch. Pojistné plnění

¹⁰² Propojištěnost zde znamená podíl výměry pojištěných plodin k celkové výměře pěstovaných plodin.

¹⁰³ Jde o odhad, zpracovaný na základě údajů z ČAP za Allianz pojišťovnu, Českou pojišťovnu, ČSOB Pojišťovnu, Generali Pojišťovnu, Hasičskou vzájemnou pojišťovnu a pojišťovnu Kooperativu a údajů PGRLF o výši pojistného uplatněného v žádostech o dotaci.

ze zemědělského pojištění v roce 2013 odhadem představovalo 79 % předepsaného pojistného¹⁰⁴, čímž se škodní průběh v roce 2013 proti minulému roku snížil o 13 p. b. (příl. tab. 6.4/01). Z klimatických rizik se významně projeví červnové povodně a lokální krupobití. K výskytu nálezů většího rozsahu v chovech zvířat v roce 2013 stejně jako v roce 2012 nedošlo.

6.5 Výzkum, vzdělávání a poradenství

Věda a výzkum

Základním dokumentem, jímž se řídí rezortní výzkum a vývoj, je „Koncepce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015“, která byla koncipována v souladu s usnesením vlády č. 287 ze dne 26. března 2008 k návrhu „Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice“. Na přípravě rezortních výzkumných programů MZe se významně podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán ministra zemědělství. Současně se ČAZV spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků výzkumu, zejména jejich publikováním v 11 recenzovaných vědeckých časopisech.

V roce 2013 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova, která spočívá především v řešení projektů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „projekty“) a výzkumných záměrů, zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace se statutem výzkumné organizace podle nařízení Komise (ES) č. 800/2008, které byly zřízeny MZe. Na rezortním výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích se dále podílelo kromě uvedených organizací také na dvě desítky významných soukromých výzkumných ústavů, z nichž 11 se statutem výzkumné organizace dle výše uvedeného nařízení, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

Způsob hodnocení výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací prováděné Radou pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) na základě Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů kladl v roce 2013 zásadní důraz na vysokou odbornou úroveň vědecko-výzkumných prací a účelnost vynaložených veřejných finančních prostředků. Hodnocení provádí RVVI na základě bodu II.3. usnesení vlády č. 644 ze dne 23. června 2004 k hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků.

V rámci rezortního programu „Výzkum v agrárním komplexu (VAK) 2009-2014“ bylo v roce 2013 řešeno 75 projektů, z nichž bylo v tomto roce 35 ukončeno. V roce 2013 bylo

¹⁰⁴ *Agra pojišťovna údaj o předepsaném pojistném a vyplaceném plnění za rok 2013 neposkytla.*

rovněž řešeno 98 projektů v rámci rezortního programu „Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012-2018 (KUS)“, z nichž u 34 projektů bylo v tomto roce zahájeno řešení. V roce 2013 byly tedy účelové prostředky poskytnuty na řešení celkem 173 projektů.

Tematicky byly projekty zaměřeny na celou šíři oborů v působnosti rezortu. Cílem je postupné doplňování sítě projektů o projekty řešící aktuální problematiku rezortu.

Údaje o řešených i ukončených projektech jsou průběžně předávány do „Centrální evidence projektů“ (Informační systém VaVaI – CEP), která je veřejně dostupná na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz.

Skutečné čerpání účelové podpory na řešení 173 projektů bylo v roce 2013 ve výši 388 111 tis. Kč.

V roce 2013 byly institucionální prostředky poskytnuty na řešení 7 výzkumných záměrů, a to ve výši 90 381 tis. Kč. Dále byla 20 rezortním výzkumným organizacím poskytnuta institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj ve výši 283 908 tis. Kč. Celková výše poskytnuté institucionální podpory v roce 2013 pak činila 374 289 tis. Kč.

Údaje o řešených výzkumných záměrech jsou průběžně předávány do „Centrální evidence výzkumných záměrů“ (Informační systém VaVaI – CEZ), údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou průběžně předávány do „Centrální evidence aktivit“ (Informační systém VaVaI – CEA), které jsou veřejně přístupné na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2013 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, jmenovitě v 6. a 7. rámcovém programu EU a dalších výzkumných programech.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu řešitelé na konci řešení projektů zpracovali plány uplatnění výsledků s uvedením uživatelů výsledků výzkumu, způsobů a termínů, jakými budou a v jakém časovém horizontu tyto výsledky využity. Tyto plány uplatnění výsledků byly nedílnou součástí smluv o uplatnění výsledků, uzavíraných v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. Účelem těchto smluv je zajištění komplexnějšího a urychleného přenosu nových poznatků do provozní praxe. Přenos nových poznatků ke konečnému uživateli je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe.

Informace o výsledcích státem podporovaných výzkumných projektů a záměrů jsou předávány do „Rejstříku informací o výsledcích“ (Informační systém VaVaI – RIV), který je veřejně dostupný na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz. Výsledky řešení jsou rovněž dostupné v knihovně ČAZV a jsou zveřejňovány v rámci běžných publikačních aktivit.

Vzdělávání

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost probíhalo v roce 2013 v rámci schváleného Ročního vzdělávacího plánu Ministerstva zemědělství pro odborné vzdělávání

veřejnosti v rezortu (RVP). Do RVP byly zařazeny vzdělávací a osvětové akce určené pro veřejnost, které byly navrženy jednotlivými odbornými útvary ministerstva. Jednalo se o krátkodobé semináře, výklady právních norem ČR a EU, úkoly vyplývající z usnesení vlády, informační akce o schválených programech, postupech a požadavcích zaměřených na zemědělství, lesnictví, potravinářství a venkov, vzdělávací aktivity pro pracovníky veřejnoprávních úřadů, státních dozorových orgánů a odbornou zemědělskou veřejnost, rezortní programy zaměřené na mimoškolní výchovu dětí a mládeže.

Prostřednictvím RVP bylo v roce 2013 realizováno 19 vzdělávacích aktivit za celkem 1 177 400 Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na akce (semináře, konference, školení včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Tradičně měly vysokou úroveň akce environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství a programy pro děti zaměřené na bezpečnost a zacházení s potravinami. Významný vzdělávací efekt měla rovněž vodohospodářská školení vodoprávních úřadů, konference k ochraně a bioklimatologii zvířat, seminář k ochraně rostlin, odborná školení pro pěstitele brambor a chmele. V rámci RVP byly finančně podpořeny soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol s rezortním zaměřením. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla z celkového objemu finančních prostředků v roce 2013 částka ve výši 921 705 Kč, což je přibližně 78 %.

Celkový počet účastníků akcí financovaných z Ročního vzdělávacího plánu dosáhl v roce 2013 počtu 28 549 osob, z toho 4 648 dětí. Většina dětí navštívila vzdělávací aktivity k základním pravidlům bezpečného stravování a hygieny při manipulaci s potravinami a také akce „Lesní pedagogika“ pořádané Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů.

Významný podíl má MZe na přípravě kvalifikačních a hodnotících standardů pro zemědělská, potravinářská, lesnická a vodohospodářská povolání. Tato aktivita je zároveň součástí funkce MZe jako autorizujícího orgánu ve smyslu zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Zákon umožňuje fyzickým osobám (starším 18 let, které mají alespoň základní vzdělání) získat osvědčení, které dokládá, že neformální výukou (např. při výkonu povolání nebo samostudiem) získaly znalosti a dovednosti v rozsahu profesní kvalifikace.

Autorizaci k vykonání zkoušek profesních kvalifikací získávají školy, právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci získali odborné způsobilosti k vykonání těchto zkoušek. K 31. 12. 2013 bylo evidováno 143 žadatelů o autorizaci, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 123 profesních kvalifikací. K tomuto datu bylo vydáno 1 900 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, odbor výzkumu, vzdělávání a poradenství celkem pověřil 56 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu

roślin. V závěru roku 2013 bylo uspořádáno ve spolupráci se Státní rostlinolékařskou správou a Českou společností rostlinolékařskou školení pověřených institucí a jejich lektorů za účelem zkvalitnění a sjednocení výuky v těchto kurzech. MZe uskutečnilo 7 kontrol pověřených institucí při probíhajících školeních. Při kontrolách nebyly zjištěny žádné nedostatky.

Posuzování a uznávání kvalifikací je významné pro potřeby opatření PRV a rovněž pro občany evropského hospodářského prostoru.

Splnění požadavku minimální zemědělské kvalifikace bylo posuzováno pro opatření „Zahájení činnosti mladých zemědělců“.

Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace v rámci správního řízení, tím je umožněno zmíněným občanům zahájit podnikatelské aktivity v rezortních oborech.

V rámci podpory odborné výchovy bylo v roce 2013 podpořeno 53 subjektů, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických, potravinářských učebních oborech, částkou 5 743 446 Kč z národního dotačního programu 9. E. – Školní závody. Přidělená finanční částka byla výrazně snížena proti roku 2012. Z uvedeného důvodu byly podpořeny pouze učební obory, studijní obory zakončené maturitní zkouškou podpořeny nebyly. Tato podpora přispívá ke zkvalitnění kvalifikované pracovní síly v sektoru zemědělství a je velice kladně hodnocena ze strany středních odborných škol a zemědělských podniků.

Poradenství

Zemědělský poradenský systém stanovený v Koncepti poradenského systému MZe na léta 2009-2013 byl v posledním roce platnosti koncepce podpořen v omezeném rozsahu. Vzhledem k významně nižší podpoře z národních prostředků nebyl v roce 2013 realizován program vstupních konzultací rezortními nevládními neziskovými organizacemi a cílený přenos informací byl zabezpečen pomocí Krajských informačních středisek pro rozvoj zemědělství a venkova, které zajišťovaly konzultační a metodickou pomoc zemědělským podnikům formou šíření informací o opatřeních Programu rozvoje venkova ČR, o aktuálních problémech při realizaci společné zemědělské politiky. Druhý stupeň poradenství – odborné konzultace, které v předcházejících letech byly zaměřeny na podporu transferu výsledků vědy a výzkumu do praxe – byl i bez finanční podpory nadále realizován v omezeném rozsahu resortními výzkumnými institucemi, univerzitami a odbornými sdruženími, které plní roli nositele odborných poznatků v případech, kdy neexistuje odpovídající výzkumná instituce.

Individuální terénní poradenství (třetí stupeň), podporované z opatření I.3.4 PRV „Využívání poradenských služeb“, bylo poskytováno poradci akreditovanými Ministerstvem zemědělství a umožňovalo zemědělcům využít poradenské služby k řešení problematiky

v oblasti dodržování zásad SZP, Cross Compliance a správné zemědělské praxe. Na poradenství v tomto stupni byla vyplacena podpora ve výši téměř 59 mil. Kč.

V oblasti rostlinolékařství se v roce 2013 akreditovalo nebo si o tuto oblast svou akreditaci rozšířilo celkem 19 poradců. V Registru poradců akreditovaných MZe bylo k datu 31. 12. 2013 vedeno 260 poradců.

Každoroční vzdělávací akce poradců v rámci povinného bloku byly tematicky zaměřené na vliv klimatické změny na zemědělskou prvovýrobu a biodiverzitu lesů. Nepovinný vzdělávací blok se věnoval integrované ochraně rostlin, péči o půdu (organická hmota), nitratové směrnici a lesnické problematice.

Poskytování informací prostřednictvím specializovaných webových portálů (čtvrtý stupeň) má za cíl zjednodušení přístupu k poradenským informacím propojováním webových portálů. Informace jsou poskytovány ve všech úrovních poradenství, v různých stupních odbornosti.

V průběhu roku byly aktualizovány poradenské informace na specializovaných webových portálech (čtvrtý stupeň), kde jsou k dispozici odborné informace, metodiky, formuláře a doporučení. Poradenské informace, údaje o nejlepší praxi, poznatcích a osvědčených postupech jsou poskytovány v rámci Celostátní sítě pro venkov.

I když bylo dosaženo úspěchů, transfer poznatků Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací do praxe je třeba dále zlepšovat. Také Evropské inovační partnerství upozorňuje na nutnost podpory inovací. Bariéry mezi vědou a praktickým uplatněním, pokud existují, je třeba nadále bourat. V tomto ohledu připravuje MZe koncept pro zveřejňování výsledků bádání v jednotném webovém rozhraní např. prostřednictvím digitálního úložiště typu Národní úložiště šedé literatury.

6.6 Organizace prvovýrobců, zpracovatelů a zájmové organizace na agrárním trhu

V roce 2013 působila v ČR na agrárním trhu, obdobně jako v předchozích letech, celá řada odbytových družstev a organizací.

V odvětví hovězího a vepřového masa patřil k nejvýznamnějším z nich CENTROODBYT – národní odbytové družstvo, které působí na českém trhu již od roku 2004. V roce 2013 sdružovalo celkem šest odbytových organizací. Jeho činnost je dlouhodobě zaměřena na obchodování s jatečným skotem, zástavovým skotem a jatečnými prasaty na tuzemském i zahraničním trhu. Kromě toho poskytuje svým členům marketingové a monitorovací služby o vývoji trhu v odvětví hovězího a vepřového masa v ČR, v ostatních evropských zemích, ale také ve světě. Prostřednictvím tohoto sdružení odbytových organizací byl v roce 2013 zprostředkován obchod s přibližně 10,0 % celkové produkce prasat v ČR, což byl objem téměř shodný s rokem 2012. Na celkovém počtu zprostředkovaného prodeje skotu se v roce 2013 podílelo toto národní odbytové družstvo poměrně nízkým procentem,

meziročně však došlo k nárůstu obchodu. K nejvýznamnějším odbytovým organizacím, které jsou členy Centroidbytu, patřil v roce 2013 AGROPORK CZ spol. s r.o. a dále AGROFARM a.s. Žďár.

Na trhu s mlékem v ČR bylo v kvótovém roce 2012/13 registrováno celkem 36 odbytových organizací oprávněných ke zprostředkování prodeje mléka. V kvótovém roce 2012/13 bylo prodáno prostřednictvím odbytových organizací celkem 1 777,4 tis. t mléka, tj. 65,4 % množství dodaného k dalšímu zpracování. V referenčním období 2013/14 se k 31. 12. 2013 počet odbytových organizací snížil na 33 subjektů a bylo uznáno 8 organizací producentů mléka. Největšími sdruženími z hlediska objemu mléka zprostředkovaného k prodeji byly Mlékařské a hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo.

Na úseku komodity ovce a kozy působila v roce 2013 společnost OVEKO, a. s., která byla založena chovateli ovcí a koz sdruženými ve Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR. Jejím hlavním cílem je zajistit pravidelný odbyt jatečných a chovných zvířat do zahraničí a na tuzemský trh a distribuci dalších produktů ovcí a koz. K ostatním aktivitám patří provádění kontroly užitkovosti a poradenství.

U komodity slepičí vejce pokračovala v činnosti v roce 2013 dvě velká odbytová seskupení – ČESKÁ VEJCE, a. s. a ZLATÁ VEJCE, a. s., jejichž hlavním úkolem je zajišťovat centrálně odbyt většiny produkce od výrobců, kteří jsou zároveň akcionáři uvedených společností a jejich výrobní závody jsou rozmístěny tak, že seskupení je schopno zabezpečit v případě potřeby zásobování ve všech částech republiky. Společnost ČESKÁ VEJCE, a. s. má 12 členů. Společnost ZLATÁ VEJCE, a. s. sdružuje 5 výrobců konzumních vajec.

U organizací producentů ovoce a zeleniny se v průběhu roku 2013 zvýšil počet uznaných organizací producentů (OP) z 11 na 14. Stávající organizace producentů ovoce a zeleniny (CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITOZEL, Bohušovice nad Ohří; EKO-ODBYT odbytové družstvo Slaný; Družstvo producentů rajčat, Podivín; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Odbytové družstvo Polabí, Přerov nad Labem; Družstvo BRAMKO CZ, Semice; Družstvo OZC Jizera, Předměřice nad Jizerou) se v roce 2013 rozšířily o Odbytové družstvo ovoce Český ráj, Praha; Odbytové družstvo Berry, Břežany; M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice, které splnily podmínky pro řádné uznání za organizaci producentů. V roce 2013 bylo od těchto OP přijato 33 žádostí o dotace, 1 žádost byla přijata na změnu operačního programu a 9 žádostí na nové operační programy. Celkem obdržely OP v roce 2013 částku 54,5 mil. Kč, které byla vyplacena v plné výši z prostředků EU.

Předběžně uznaných seskupení producentů ovoce a zeleniny ke konci roku 2013 bylo 6 (Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz; SP Zeltr, odbytové družstvo, Troubky; Nature Fruit,

družstvo, Choustníkovo Hradiště; G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov, Lysá nad Labem; ZP Otice odbyt s.r.o.; Odbytové družstvo Suchá Loz). Seskupením producentů se za rok 2013 vyplatilo 13,4 mil. Kč, z toho 10,1 mil. Kč, tj. 75 %, z prostředků EU a 3,3 mil. Kč ze státního rozpočtu ČR.

Celorepublikové odbytové družstvo regionálních dodavatelů pekárenských a mlýnských výrobků MP Produkt sdružuje významné české i slovenské výrobce z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru (ČR – 18 členů, SR – 5 členů). Základním předmětem činnosti tohoto družstva je prodej nejširšího sortimentu produktů z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru.

PRODEJ-BIO s.r.o. založená Svazem ekologických zemědělců PRO–BIO a německým svazem Bioland, organizuje a koordinuje odbyt českých biosurovin (obiloviny, luštěniny, krmiva, osiva, maso) s cílem umístit českou produkci na český trh.

Zájmové organizace

Venkov, zemědělství a potravinářství jsou velmi významné propojené oblasti, které generují také velký počet zájmových organizací. Popisovat každou zájmovou organizaci by přesahovalo rozsah a účel Zprávy o stavu zemědělství, proto jsou zde uvedeny ty nejaktivnější.

Agrární komora ČR

AK ČR sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství, prosazuje a obhajuje zájmy svých členů, poskytuje poradenství a informační služby na celém území ČR v následujících oblastech: právní a legislativní, konzultační, poradenské a praktické přípravy na povolání, zahraničních vztahů, celní a certifikační, informatiky. Více informací lze nalézt na www.agrocr.cz.

Asociace soukromého zemědělství ČR

ASZ je dobrovolnou stavovskou a profesní organizací soukromých zemědělců v ČR. Veškerá činnost vychází z respektování starých selských tradic a přesvědčení o perspektivě rodinných farem jako základu moderního evropského zemědělství a živého venkova. Základním předmětem činnosti je obhajoba ekonomických, sociálních a odborných zájmů českých soukromých zemědělců v ČR a v zahraničí. Více informací lze nalézt na www.asz.cz.

Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů

Sdružuje právnické a fyzické osoby, které realizují svoji podnikatelskou činnost především v zemědělské výrobě. Jde především o subjekty, které hospodaří na území bývalých státních statků, jejichž majetek zprivatizovaly anebo získaly v restitucích. Hlavním předmětem činnosti svazu je hájení zájmů svých členů v oblastech privatizace majetku,

privatizace státní půdy, vytváření stabilního podnikatelského prostředí a kontakt na struktury zemědělství EU. Více informací lze nalézt na www.cmszp.cz

Potravinářská komora ČR

PK ČR plní funkci zájmového neziskového sdružení pro všechny potravinářské obory a obory zpracování zemědělských produktů. Je reprezentantem oboru potravinářství vůči orgánům státní správy a obdobným organizacím v členských státech EU a organizacím se světovou působností. Spolupracuje s ostatními oborovými svazy a společenstvy, která mají k problematice potravinářství vztah, nebo navazují na jeho činnost. Více informací lze nalézt na www.foodnet.cz.

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Je celostátní sdružení ekologicky hospodařících zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. Sdružuje také poradce, školy, spotřebitele a přátele ekologického zemědělství. Hlavním posláním svazu je prosazovat v ČR ekologické zemědělství. Důležitou součástí je propagace biopotravin, vždy s ohledem na zájmy ekologických zemědělců, členů svazu PRO-BIO. Více informací lze nalézt na www.pro-bio.cz.

Společnost mladých agrárníků ČR

Je neziskové nevládní občanské sdružení zastupující mladou zemědělskou veřejnost a venkovskou mládež. Prosazuje zájmy svých členů v oblasti politické, odborné i společenské. Více informací lze nalézt na www.smacr.cz.

Svaz marginálních oblastí

Zastupuje zemědělce hospodařící ve znevýhodněných (horských a podhorských) oblastech. Svaz prosazuje, aby při tvorbě dotační a podpůrné politiky byl kladen větší důraz na podporu a rozvoj konkurenceschopné produkce a zemědělských aktivit méně příznivých oblastí. Více informací lze nalézt na www.lfa.cz.

Svaz vlastníků půdy ČR

Je zájmová organizace vlastníků zemědělské, lesní a ostatní půdy a pozemkových manažerů Čech a Moravy. Vyvíjí úsilí: za reálný trh s půdou, proti vyvlastňování půdy, za osvobození od daně z pozemků a zátěže a břemen uživatelů půdy, za obnovu hranic a zpřístupnění pozemků zrychlením pozemkových úprav, o reformu pozemkového práva tak, aby bylo v souladu s "Listinou základních práv a svobod". Více informací lze nalézt na www.svazvlastnikupudy.cz.

Zemědělský svaz ČR

Je dobrovolným, nezávislým, neziskovým, nevládním a nepolitickým sdružením právnických a fyzických osob – zemědělských obchodních společností, zemědělských družstev, odbytových družstev a společností, zemědělců a dalších podnikatelů, jejichž podnikání je především zaměřeno na zemědělství, pěstitelství, chovatelství a služby, které se sdružily na ochranu svých hospodářských a sociálních zájmů v souladu s právními předpisy ČR. Více informací lze nalézt na www.zscr.cz.

6.7 Pracovní síly a trh práce v zemědělství

6.7.1 Pracovní síly v zemědělství

Snížování zaměstnanosti v zemědělství pokračovalo i v roce 2013, avšak již mírnějším tempem. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 1,8 % a jejich počet se snížil na 103,5 tis.¹⁰⁵ (tab. T6.7/01). Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 2,1 %¹⁰⁶ (meziročně se prakticky nezměnil).

T6.7/01 - Vývoj počtu pracovníků zemědělství¹⁾ (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2009	2010	2011	2012	2013 ²⁾
Podniky právnických osob	92,6	86,8	82,4	78,7	77,7
v tom - státní podniky	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
- družstva	27,3	25,0	23,7	22,4	21,9
- obchodní společnosti ³⁾	65,0	61,6	58,5	56,1	55,6
Podniky fyzických osob⁴⁾	27,6	27,4	27,2	26,7	25,8
Celkem	120,2	114,2	109,6	105,4	103,5

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) A. s., s. r. o. a ostatní obchodní společnosti se zemědělskou činností (vč. odhadu za organizace do 49 zaměstnanců a celkového počtu zaměstnavatelů).

4) Odhad včetně zaměstnanců a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty ÚZEI podle:

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. až 4. čtvrtletí 2009-2013, ČSÚ 2009-2014;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1. až 4. čtvrtletí 2009-2013, ČSÚ 2009-2014

Zpracoval: D. Spěšná, J. Drlík (ÚZEI)

K meziročnímu úbytku pracovníků došlo ve všech právních formách zemědělských podniků. Nejvíce tentokrát poklesl počet pracovníků v podnicích fyzických osob – přibližně o 900 osob, tj. o 3,4 %. V družstvech činil úbytek pracovníků 2,2 % a v obchodních společnostech 0,9 %.

¹⁰⁵ Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

¹⁰⁶ Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (1. až 4. čtvrtletí 2013), ČSÚ 2014.

Celková struktura zaměstnanosti podle právních forem se v posledních letech výrazně nemění, meziroční změny nedosáhly ani 0,5 p. b. V roce 2013 nadále více než polovina zemědělských pracovních sil pracovala v obchodních společnostech (53,7 %), přibližně pětina v družstvech (21,2 %) a čtvrtina v podnicích fyzických osob (24,9 %).

Podle postavení v hlavním zaměstnání představovali ve 4. čtvrtletí 2013¹⁰⁷ zaměstnanci včetně pracujících členů družstev 74,1 % pracovníků agrárního sektoru, pracující na vlastní účet 19,5 %, zaměstnavatelé 4,2 % a pomáhající rodinní příslušníci 2,2 %. V meziročním srovnání zůstal podíl zaměstnanců včetně pracujících členů družstev a podíl pomáhajících rodinných příslušníků prakticky stejný, zvýšil se podíl zaměstnavatelů a poklesl podíl pracujících na vlastní účet. Ve srovnání se situací v národním hospodářství je sice podíl sloučené kategorie podnikatelů (pracující na vlastní účet a zaměstnavatelé) stále vyšší (proti 17,2 % v NH), pro agrární sektor však zůstává příznačný vyšší podíl podnikatelů na vlastní účet, čili těch, kteří sami pracovní místa v zemědělství nevytvářejí.

Při hodnocení zaměstnanosti v zemědělství z hlediska výrobního zaměření podniků převládá v ČR dosud jednoznačně zaměstnanost v podnicích se smíšenou výrobou, tj. provozujících rostlinnou i živočišnou výrobu. Dle aktuálních dat¹⁰⁸ však právě v této skupině došlo meziročně opět k největšímu úbytku zaměstnanců (přes 1 tisíc) a naopak jich přibýlo (téměř 300) v podnicích zaměřených na pěstování obilovin a olejnin, provozujících tedy pouze rostlinnou výrobu. V podnicích specializovaných na živočišnou výrobu tentokrát již zaměstnanost prakticky stagnovala (projevilo se tak zastavení masivních úbytků stavů zvířat z předchozích let). Nadále je patrná velmi nízká zaměstnanost v podnicích specializovaných na pěstování zeleniny, zatím bez signálu zlepšování situace.

Stárnutí zemědělské populace je problémem nejen ČR, ale i většiny evropských zemí. Ve 4. čtvrtletí 2013¹⁰⁹ vykazovali v sektoru nejvyšší zastoupení již tradičně pracovníci ve věku 45-59 let (44,2 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30-44 let (33,8 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15-29 let (11,7 %) a pracovníci nejstarší, tj. ve věku 60 a více let (10,3 %).

V meziročním srovnání se mírně zvýšily podíly pracovníků ve věkové kategorii 15-29 let (o 1,2 p. b.), v kategorii 30-44 let (o 0,8 p. b.) a v kategorii 60 a více let (o 0,5 p. b.), zatímco podíl pracovníků v kategorii 45-59 let se snížil (o 2,5 p. b.). Celkově podíl pracovníků ve věku 45 let a více dosáhl v agrárním sektoru 54,5 %, kdežto v NH 41,3 %

¹⁰⁷ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2012, 2013), ČSÚ 2013, 2014. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

¹⁰⁸ Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky s 50 a více zaměstnanci), 1. až 4. čtvrtletí 2013, ČSÚ 2014. Kompletní data budou k dispozici ze Strukturálního šetření v zemědělství, provedeného ČSÚ v roce 2013.

¹⁰⁹ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2012, 2013), ČSÚ 2013, 2014. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

a v průmyslu vč. stavebnictví 40,2 %. Přestože se v agrárním sektoru podíl těchto starších pracovníků meziročně snížil o 2 p. b., zůstává věková struktura pracovníků sektoru stále výrazně horší ve srovnání s NH i průmyslem (v průmyslu vč. stavebnictví představovali pracovníci do 29 let 17,5 % a pracovníci ve věku 30-44 let 42,3 %). Generační obměna je tak jedním z nejzávažnějších úkolů v agrárním sektoru.

Ve 4. čtvrtletí 2013¹¹⁰ činil podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru 29,1 % a meziročně narostl o 1,6 p. b. V zemědělství (vč. myslivosti a souvisejících činností) pak tento podíl činil 31,2 % a zvýšil se o 0,6 p. b.

Podíl žen v zemědělství dlouhodobě osciluje kolem 30 % (Agrocensus 2010 uvádí 30,1% podíl žen na AWU) a je nižší než průměrný podíl žen na zaměstnanosti v národním hospodářství ČR (43,5 % ve 4. čtvrtletí 2013) i než podíl žen v zemědělství EU (37,4 % v EU 27 v roce 2011¹¹¹). Rozsah pracovních míst pro ženy byl v zemědělství ČR redukován mj. v souvislosti s propadem rozsahu pěstování zeleniny i dalších výrob, v nichž tradičně ženy nacházely uplatnění.

Vzdělanostní struktura pracovníků sektoru se dlouhodobě zlepšuje, tj. zvyšují se podíly pracovníků s maturitou a vyšším odborným a s vysokoškolským vzděláním, naopak klesá podíl pracovníků se základním vzděláním a středním bez maturity vč. vyučených. Téměř polovina všech pracovníků sektoru byla dle SLDB 2011 tvořena osobami se středním vzděláním bez maturity včetně vyučených (48,1 %), menší podíly připadaly na středoškolsky vzdělané pracovníky s maturitou vč. vyššího odborného vzdělání (30,9 %), na vysokoškolsky vzdělané (11,7 %), nejméně pak na osoby se základním či chybějícím vzděláním (8,8 %). Ve srovnání se situací v NH jsou mezi zemědělci nadále nižší podíly vzdělanějších kategorií (pracovníků s vysokoškolským vzděláním, pracovníků s maturitou a vyšším odborným vzděláním), což je však do jisté míry determinováno charakterem zemědělské práce.

Mírně horší vzdělanostní struktura je mezi pracovníky sektoru patrná u kategorie zaměstnanců vč. pracujících členů družstev – v roce 2012¹¹² jich mělo 54,5 % středoškolské vzdělání bez maturity (vč. vyučených), 23,4 % středoškolské s maturitou, 10,7 % základní (vč. nedokončeného) a 9,7 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného). Ve srovnání s průmyslem se vzdělanostní struktura zaměstnanců sektoru stále odlišovala především nižším podílem zaměstnanců se středním vzděláním s maturitou (o 6,9 p. b.), dále vyšším zastoupením osob se středním vzděláním bez maturity (o 5,1 p. b.) a se základním vzděláním (o 3,1 p. b.); strukturální podíl vysokoškoláků byl ve srovnání s průmyslem přibližně stejný.

¹¹⁰ Pramen: *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2012, 2013), ČSÚ 2013, 2014. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

¹¹¹ Pramen: *Agriculture in the European Union – Statistical and economic information, EK 2012.*

¹¹² Pramen: *Struktura mezd zaměstnanců 2012, ČSÚ 2013.*

Nižší vzdělanostní úroveň zemědělců souvisí se skutečností, že většina pracovníků sektoru se uplatňuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání ([CZ-ISCO](#)) byla profesní struktura v sektoru v roce 2013 následující¹¹³: 38,8 % představovali kvalifikovaní zemědělní pracovníci, 19,2 % obsluha strojů a zařízení, 11,8 % techničtí a odborní pracovníci, 9,6 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 6,0 % řemeslníci a opraváři, 4,6 % úředníci, 4,1 % řídící pracovníci, 3,4 % specialisté a 2,3 % pracovníci ve službách a prodeji. Pracovníci sloučených technickohospodářských profesí (CZ-ISCO 1-4) tvořili téměř čtvrtinový podíl (23,9 %) a meziročně zaznamenali nárůst o 1,3 p. b. Ve sloučené skupině manuálních profesí vykazovala nejvyšší meziroční pokles podílu kategorie řemeslníků a opravářů (o 1,7 p. b.), naopak nejvíce narostl podíl pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (o 1,4 p. b.).

Regionální rozložení zaměstnanosti v sektoru se meziročně proměnilo jen nevýrazně. Na celkové zaměstnanosti v sektoru měl ve 4. čtvrtletí roku 2013¹¹⁴ nejvyšší podíl kraj Jihočeský (12,4 %). Další kraje vykazovaly následující podíly: Středočeský (11,9 %), Kraj Vysočina (10,5 %), Jihomoravský (10,2 %), Pardubický (8,6 %), Královéhradecký (8,1 %), Plzeňský (7,7 %), Moravskoslezský (7,5 %), Olomoucký (7,0 %), Ústecký (6,6 %), Zlínský (4,7 %), Liberecký (2,0 %), Karlovarský (1,5 %) a Hl. m. Praha (1,4 %). Největší relativní úbytky zaznamenaly kraj Olomoucký (o 3,8 p. b.), Jihomoravský (o 1,2 p. b.) a Kraj Vysočina (o 0,9 p. b.).

Z pohledu podílu zemědělců na celkové zaměstnanosti kraje bylo ve stejném období roku 2013 pořadí krajů následující: Kraj Vysočina (6,4 %), Jihočeský (6,0 %), Pardubický (5,1 %), Královéhradecký (4,6 %), Plzeňský (3,9 %), Olomoucký (3,7 %), Středočeský (2,7 %), Jihomoravský a Ústecký (oba 2,6 %), Zlínský (2,4 %), Moravskoslezský (2,0 %), Karlovarský a Liberecký (oba 1,5 %) a Hl. m. Praha (0,3 %).

6.7.2 Trh práce a pozice zemědělců

Sledování situace na agrárním trhu práce a komparaci s národním hospodářstvím umožňuje v ÚZEI používaná signální míra nezaměstnanosti¹¹⁵. Ta dosahovala v agrárním sektoru ve 4. čtvrtletí roku 2013 hodnoty 5,6 % a meziročně se zvýšila o 0,6 p. b. V celku NH byla hodnota této míry 5,2 % a meziročně zaznamenala pokles o 0,5 p. b. Specificky se signální míra nezaměstnanosti v sektoru vyvíjí nejen s ohledem na sezónnost zemědělské výroby (zimní měsíce vykazují vyšší hodnoty ukazatele), rozdíly jsou patrné také z hlediska

¹¹³ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2012, 2013), ČSÚ 2013, 2014. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

¹¹⁴ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2012, 2013), ČSÚ 2013, 2014. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

¹¹⁵ Signální míry agrární nezaměstnanosti i srovnatelně vyjádřené nezaměstnanosti v NH uváděné v textu mají pouze orientační charakter; ukazatele zahrnují nezaměstnané registrované na úřadech práce i zprostředkovatelných práce a neregistrované nezaměstnané, kteří pracovali v posledních 8 letech. Údaje pro výpočet míry agrární nezaměstnanosti srovnatelné s mírou nezaměstnanosti dle MPSV nejsou dostupné.

pohlaví. Dlouhodobě je tato míra vyšší u žen než mužů – ve sledovaném období dosahovala u žen hodnoty 8,9 % (meziročně se navíc o 1,0 p. b. zvýšila), u mužů byla ani ne poloviční a činila 4,3 % (meziročně narostla o 0,1 p. b.). V celku NH byla situace vyrovnanější, i zde je však patrný genderový rozdíl – ve 4. čtvrtletí činila 6,4 % u žen a 4,3 % u mužů. Pro obě míry podle pohlaví navíc platí, že meziročně došlo k jejich poklesu (o 0,3 p. b. u žen a o 0,6 p. b. u mužů).

Při pohledu na dlouhodobý vývoj je možné konstatovat, že signální míra agrární nezaměstnanosti byla od roku 2003 až do poloviny roku 2008 vyšší, než tomu bylo v NH. Až do poloviny roku 2011 se pak držela pod úrovní NH. Od té doby vykazuje vyšší hodnotu pravidelně ve 4. a 1. čtvrtletí, naopak v letních měsících sezónních prací se její hodnota dostává pod úroveň NH.

Rozhodující část pracovníků v zemědělství ČR realizuje svůj příjem formou mzdy (převážně v podnicích právnických osob), a lze tudíž průběžně sledovat úroveň a vývoj těchto příjmů ze mzdových statistik ČSÚ (do zaměstnanců jsou zde zahrnuti i pracující členové zemědělských družstev). Zároveň je možno objektivně srovnávat úroveň mezd v sektoru (zemědělství vč. lesnictví a rybářství) s ostatními odvětvími NH. Z těchto srovnání vyplývá, že mzdy v zemědělství dlouhodobě zaostávají za úrovní mezd v průmyslu a v národním hospodářství celkem. Hospodářská krize stlačovala v posledních letech mzdové nárůsty, což se silně projevilo zejména v roce 2013, kdy v národním hospodářství celkem vzrostla průměrná mzda¹¹⁶ (příl. tab. 6.7/01) pouze o 0,1 % na 25 128 Kč. Ani v průmyslu s nárůstem o 0,9 % (na 25 382 Kč) nebyla situace příliš odlišná (a ve stavebnictví, kde se krize projevuje ještě silněji, došlo dokonce k poklesu o 2,4 %). Průmysl tak mírně navýšil svůj náskok (dosažený v roce 2012) před průměrem národního hospodářství. V zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) vzrostla mzda o 2,9 % na 20 584 Kč. Dosažený nárůst je nižší než v předchozím roce, nicméně v roce 2013 patří v rámci jednotlivých odvětví národního hospodářství ČR k nejvyšším. Celkově tentokrát došlo v rámci národního hospodářství k určitému vyrovnávání mzdových rozdílů – v odvětvích s nízkými mzdami (vč. zemědělství) mzdy všeobecně spíše rostly, zatímco v odvětvích s nejvyššími mzdami spíše klesaly (ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a tepla aj., nejvýrazněji v peněžnictví a pojišťovnictví – dle informací ČSÚ se zde silně projevily přesuny vyplacení manažerských odměn na závěr roku 2012). Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) vůči průmyslu se zmírnila o 1,6 p. b. na 81,1 %, vůči národnímu hospodářství celkem o 2,2 p. b. na 81,9 %¹¹⁷.

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2013 o 1,4 %, tedy podstatně mírněji než v předchozím roce. Nicméně ve spojení se stagnací nominálních mezd to znamenalo v národním hospodářství pokles reálné mzdy o 1,3 % a v průmyslu o 0,5 %, oproti roku 2012

¹¹⁶ Na přepočtené počty zaměstnanců.

¹¹⁷ Za samotné zemědělství dosáhla mzdová disparita (ČSÚ 2014, nepublikováno) 79,5 % vůči průmyslu a 80,3 % vůči NH.

se tak tedy situace dále zhoršila. V zemědělství se nárůst reálné mzdy udržel na hodnotě zaznamenané v předchozím roce, tj. 1,4 %.

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v zemědělství vzrostl meziročně o 1,9 %, tedy mírněji než v předchozím roce. Ke zhoršení však došlo v průmyslu (pokles o 0,4 %) a v národním hospodářství celkem (pokles dokonce o 1,1 %). Počet zaměstnanců tentokrát poklesl ve všech hodnocených sektorech, přičemž úbytek se pohyboval kolem 1 %. Použité mzdové prostředky v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) činily i nadále přibližně dvouprocentní podíl na celkových mzdových prostředcích vyplacených v ČR.

Vývoj mezd v zemědělství lze za rok 2013 hodnotit jako příznivý – mzdy rostly a mzdová disparita se zmírnila. K tomuto zmírnění příjmové nerovnosti však došlo především stagnací mezd v národním hospodářství jako celku. Skutečností zůstává, že absolutní schodek v průměrné mzdě se i nadále blíží 5 tis. Kč (4 798 Kč vůči průmyslu a 4 544 Kč vůči národnímu hospodářství celkem). Tento rozdíl je nižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí, nejvyšší je tak u řídicích pracovníků (tito v zemědělství pobírají mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu).

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

Během více než 20 let realizace pozemkových úprav jsou dokončené nebo rozpracované KPÚ a JPÚ na více než čtvrtině z. p., celkové náklady na ně dosáhly 23,2 mld. Kč, přičemž v roce 2013 došlo k výraznému poklesu meziročních výdajů na realizaci pozemkových úprav, a to na 1,17 mld. Kč. Objem zobchodované půdy vykazuje dlouhodobý trend poklesu. Podle odhadu bylo v roce 2013 zobchodováno 2,46 % ZPF, což v absolutním vyjádření představuje 103 tis. ha. Převody zemědělské půdy do soukromého vlastnictví pokračují od ledna 2013 v rámci agendy Státního pozemkového úřadu ČR. Z vyčleněné celkové nabídky státní půdy bylo od roku 1999 úplatně nebo bezúplatně převedeno téměř 570 tis. ha z. p. Po odečtení aktuálního stavu rezerv a blokáci stávající státní půdy je pro účely převodu do soukromého vlastnictví k dispozici přibližně 100 tis. ha z. p. Vývoj tržních cen zemědělské půdy přes mírný pokles v roce 2012, sleduje všeobecný trend růstu tržních cen zemědělské půdy a průměrná tržní cena zemědělské půdy se podle uváděných zdrojů pohybuje nad úrovní 11 Kč/m². V rámci restitučních řízení bylo doposud rozhodnuto celkem o 1 745 353 ha zemědělské a lesní půdy. V začátcích je proces majetkového vypořádání s církvemi, které měly jakožto oprávněné osoby možnost podání výzvy k vydání příslušného majetku v průběhu roku 2013, s konečným termínem 2. 1. 2014. Proti roku 2012 došlo v roce 2013 ke snížení rozlohy z. p. o cca 4,5 tis. ha, tj. o 0,1 %. V rámci nejvýznamnějších kultur na z. p. došlo podle ČÚZK v roce 2013 především ke snížení výměry orné půdy o 7,4 tis. ha, oproti tomu však vzrostla výměra kultury trvalých travních porostů o 2,9 tis. ha. Dochází k fragmentaci vlastnické struktury půdního fondu, z části tvořené dělením vlastnických parcel a z části obnovou katastrálního operátu při digitalizaci katastru nemovitostí. V roce 2013 narostl meziročně počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 453 tis. Celková výměra půdy podle evidence LPIS se zvýšila na 3 548 tis. ha, což signalizuje dostatečný zájem o podnikání v zemědělství. Konkurenceschopnost zemědělství vlivem nevhodného vztahu k zemědělské půdě se snižuje úbytkem její výměry a kvality. Od roku 1966 se snížila výměra zemědělské půdy o 290 tis. ha. Vlivem změn druhů pozemků je potenciální roční ztráta

produkce přibližně 179 mil. Kč, vůči roku 1995 znamenal úbytek plochy půdy v roce 2013 ztrátu produkce téměř 4 mld. Kč. Degradace půdy je často způsobena volbou nevhodných technologií a osevím sledem. V současné době je přibližně 26 % půd postiženo nadlimitním utužením. Odhad přímé roční ekonomické ztráty na produkci způsobené utužením podorničí je cca 334 mil. Kč.

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě, podle které se mají upravovat vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí. Pozemkové úpravy¹¹⁸ započaly v roce 1991 a za uvedené období bylo uspořádáno formou jednoduchých (JPÚ) nebo komplexních úprav (KPÚ) 24,8 % z. p. a na dalších 9,2 % se nacházejí pozemkové úpravy ve stádiu řešení. Celková výměra se zahájenými nebo dokončenými pozemkovými úpravami tak představuje rozlohu více než 1 454 tis. ha z. p. a týká se přímo, či nepřímo 5 168 katastrálních území. Z celkového počtu 13 026 katastrálních území v ČR se tedy jedná o více než třetinu katastrálních území s vyřešenou pozemkovou úpravou, popř. pozemkovou úpravou ve stavu řešení. Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav v roce 2013.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2013

Typ pozemkové úpravy	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2013	celkem	za rok 2013	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	179	1 683	87 063	763 153	770	387 113
Jednoduché pozemkové úpravy¹⁾	65	2 720	10 864	285 403	104	17 859

1) Zákonem č. 139/2002 došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: Státní pozemkový úřad (do 31. 12. 2012 Ústřední pozemkový úřad)

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), M. Válová (SPÚ)

V rámci pozemkových úprav bylo dosud vybudováno více než 2 154 km cest. Na každý km² provedené KPÚ tak připadá v průměru 282 metrů nově vytvořených cest v krajině. Celkový rozsah ukončených i rozpracovaných pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02. Průměrná velikost území spadajícího do jedné pozemkové úpravy je 453 ha u KPÚ a 105 ha v případě JPÚ.

¹¹⁸ Vlastní proces v pozemkových úpravách je upraven zákonem č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů a rozeznává dvě formy pozemkových úprav: jednoduché pozemkové úpravy, které představují řešení zpravidla jen části jednoho katastrálního území, resp. pouze v něm vybraného problému, a komplexní pozemkové úpravy, představující ucelené řešení zpravidla celého katastrálního území v souladu s požadavky na tvorbu krajiny, životního prostředí, vodohospodářských poměrů včetně zpřístupnění pozemků, protierozní ochrany i ekologické stability území. V rámci pozemkových úprav se mimo jiné vyjasňují vlastnické vztahy, tzn. upřesňuje se katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa. Součástí návrhu pozemkové úpravy je plán společných zařízení zahrnující technické a další opatření sloužící ke zpřístupnění pozemků, protierozní opatření, vodohospodářská opatření a opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2013 podle krajů

Kraje	Ukončené KPÚ				Ukončené JPÚ				Realizace proti-erozních opatření	Realizace ekologických opatření	Realizace vodohosp. opatření	Realizované cesty
	v roce 2013		celkově k 31. 12. 2013		v roce 2013		celkově k 31. 12. 2013					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha				
Středočeský kraj	23	11 191	259	109 599	7	1 060	148	13 250	42	194	22	352 619
Jihočeský kraj	23	8 403	249	95 938	20	1 671	303	43 517	38	35	34	338 771
Karlovarský kraj	8	1 864	65	18 865	0	0	489	44 035	50	19	3	65 105
Plzeňský kraj	29	13 331	194	71 735	12	559	173	12 780	270	123	22	161 874
Liberecký kraj	6	2 230	31	11 236	0	0	127	5 834	13	4	1	39 457
Ústecký kraj	11	4 886	87	41 304	1	1	160	26 534	11	24	2	131 156
Královéhradecký kraj	13	8 365	124	53 723	2	64	143	13 088	39	108	38	181 178
Pardubický kraj	17	12 143	116	61 234	2	1 728	56	20 281	52	68	24	145 645
Jihomoravský kraj	6	3 867	214	125 598	9	5 507	670	79 597	39	131	57	226 968
Zlínský kraj	17	7 378	64	30 194	0	0	100	3 308	35	48	92	84 759
Kraj Vysočina	9	3 359	135	63 038	4	165	77	7 952	33	27	12	186 416
Olomoucký kraj	10	4 978	107	51 986	6	103	62	4 815	42	395	58	176 183
Moravskoslezský kraj	7	5 068	37	28 364	2	6	211	10 266	11	158	16	64 425
Praha	0	0	1	340	0	0	1	147	-	-	-	-
ČR celkem	179	87 063	1 683	763 153	65	10 864	2 720	285 403	675	1 334	380	2 154 556

Pramen: Státní pozemkový úřad (do 31. 12. 2012 Ústřední pozemkový úřad)

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), M. Válová (SPÚ)

Meziročně dochází k trvalému poklesu alokovaných prostředků na pozemkové úpravy. V roce 2013 bylo na zajištění pozemkových úprav vyčleněno o 25,6 % méně financí oproti roku 2012 (tab. T7.1/03), tedy prostředky v celkové výši 1 172 mil. Kč. Ze zdrojů financování vypadly především prostředky na protipovodňová opatření, které v roce 2012 přinesly do rozpočtu přes 220 mil. Kč, a došlo rovněž k výrazné redukci prostředků poskytovaných SPÚ o 322 mil. Kč. Nejvíce prostředků bylo uvolněno v roce 2013 z kapitoly MZe a opatření PRV. Zdroje poskytované na pozemkové úpravy MZe a v rámci PRV byly v roce 2013 dále navýšeny a toto navýšení znamenalo posílení rozpočtu určeného k financování pozemkových úprav o 186 mil. Kč. V celkové bilanci prostředků znamenaly tyto změny zdrojů ve srovnání s loňským rokem 2012 pokles finančních prostředků na zajištění pozemkových úprav v roce 2013 o 403 mil. Kč.

Vzhledem k časové a investiční náročnosti v procesu pozemkových úprav jejich postup stále neodpovídá potřebám vyjadřovaných zejména obcemi a vlastníky, ale také uživateli půdy a zainteresovanými orgány státní správy. Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa, Ředitelství silnic a dálnic, SPÚ, Protipovodňová a protierozní opatření (podle usnesení vlády ze dne 15. listopadu 2006 č. 1304)), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV), a to zejména na realizace společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření).

Pozitivním vývojem je celkový pokles nákladů na návrh KPÚ od začátku jejich provádění. Situaci však komplikuje skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechána dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení.

T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KPÚ) (mil. Kč)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013
MZe	630,0	700,0	697,0	611,1	699,1
PF ČR	218,0	346,0	309,0	373,3	-
SPÚ ČR ¹⁾	-	-	-	-	51,1
PRV ²⁾	870,0	507,0	436,0	317,2	415,0
Protipovodňová opatření	113,0	117,0	150,0	227,4	-
Ředitelství silnic a dálnic	102,0	44,0	24,0	45,3	6,6
MŽP	1,0	0,5	0,3	0,04	0,2
Ostatní	14,0	0,5	4,0	0,2	0,1
Celkem	1 948	1 715	1 620	1 575	1 172

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po zaniklém PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování pozemkových úprav realizovaných v daném roce.

Pramen: Státní pozemkový úřad (do 31. 12. 2012 Ústřední pozemkový úřad)

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), M. Válová (SPÚ)

Na neinvestiční činnosti (návrhy pozemkových úprav, identifikace parcel, apod.) bylo vynaloženo 470 mil. Kč, což ve srovnání s rokem 2012 představuje zhruba 32% pokles výdajů. Výdaje na vlastní realizace společných zařízení se ve srovnání s rokem 2012 snížily o přibližně 21 % a činily 702 mil. Kč, z čehož největší část byla vynaložena na výstavbu cest (538 mil. Kč) a dále na hydrologická (107 mil. Kč) a ekologická opatření (15 mil. Kč).

Celkové náklady na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy od jejich zahájení v roce 1991 dosáhly 23,2 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

V ČR se podle odhadu v roce 2013 zobchodovalo 2,46 % ZPF, vedle toho se část půdy převedla bezúplatně (formou dědictví, darem, apod.). Ve srovnání s rokem 2012 došlo tedy k mírnému snížení výměry ročně zobchodované půdy. Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu zobchodované zemědělské půdy na celkové výměře a odhadovaný podíl a výměru zobchodované půdy pro rok 2013.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	3,41	3,42	3,71	2,94	2,56	2,66	2,72	2,50	2,46
Absolutní zobchodovaná výměra (ha)	145,3	145,5	157,6	124,8	108,5	112,6	115,4	104,9	103,2

1) Kvalifikovaný odhad pro rok 2013.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Je možné očekávat, že rozsah obchodované půdy bude v příštích letech stagnovat, případně mírně klesat. Odhad se opírá o pozorovaný trend, který souvisí zejména s postupným ukončováním převádění státní půdy privátním subjektům.

Převody zemědělské půdy do soukromého vlastnictví nadále pokračují, nyní nově v rámci agendy SPÚ (viz kap. 7.3). Výměra státní půdy převedená úplatně do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 do 31. 12. 2013 představuje 557,9 tis. ha, což činí 98 % všech

dosud převedených ploch. Kromě převažujících úplatných převodů byl v průběhu tohoto období drobný cca 2% podíl státní zemědělské půdy o výměře necelých 11 tis. ha převeden bezúplatně na obce, veřejné vysoké školy a výzkumné instituce. Celkem tedy bylo úplatně a bezúplatně převedeno 568,2 tis. ha zemědělské půdy. Ostatní státní půda (přibližně 192 tis. ha) zahrnuje blokace podle § 6 zákona o Státním pozemkovém úřadu ČR pro církve (42 tis. ha) a mimo církve (24 tis. ha), zajištění státní půdní rezervy (15 tis. ha), půdu k převodu na organizace MŽP a Vodohospodářská zařízení (8 tis. ha), a 103 tis. ha z. p. nadále použitelných k privatizaci.

Výměra prodané zemědělské půdy ve vlastnictví státu podle § 7 zákona o prodeji půdy tvořila 90 % celkové převedené půdy a dosáhla v roce 2013 celkem 1 351 ha, což je méně než desetina objemu prodeje půdy předchozího roku 2012. Celkově v roce 2013 SPÚ převedl 1 501 ha zemědělské půdy. Průměrná výměra prodávaného pozemku činila 1,24 ha. Kupní cena za 1 m² v tomto segmentu trhu půdy meziročně vzrostla téměř o 7 %, a to z 6,30 Kč/m² na 6,72 Kč/m² (tab. T7.2/02). Uvedená průměrná cena prodeje podle § 7 zahrnuje jak nákupy bez, tak i s využitím 30letého splátkového režimu a nerozlišuje přednostní prodeje.

T7.2/02 - Prodej pozemků ve vlastnictví státu a kupní cena¹⁾

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Celková výměra	ha	39 032	27 582	20 196	17 383	1 351	7,8
Průměrná výměra pozemku	ha	0,97	1,05	1,15	1,01	1,24	123,0
Kupní cena	Kč/m²	5,37	5,99	5,84	6,30	6,72	106,7

1) Prodej půdy dle zákona č. 503/2012 Sb., o SPÚ, (jím k 1. 1. 2013 zrušen zákon o prodeji půdy č. 95/1999 Sb.).

Pramen: Státní pozemkový úřad (do 31. 12. 2012 Pozemkový fond ČR)

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

V roce 2011 byl ukončen příjem žádostí v krátkodobém dvouletém programu „Podpora nákupu půdy“, zavedeným v rámci vládou schválených „protikrizových“ opatření. V průběhu roku 2012 a nadále do září roku 2013 PGRLF nové žádosti o úvěr na nákup zemědělské půdy nepřijímal, protože nově připravovaný program Podpora nákupu půdy – de minimis a nastavení jeho podmínek byly v procesu schvalování. Příjem žádostí v programu Podpora nákupu půdy – de minimis byl zahájen 1. října 2013¹¹⁹. Příjem žádostí bude otevřen až do vyčerpání poskytnutých finančních prostředků. Podpora v roce 2013 mohla dosáhnout maximální výše 7 500 € na jeden subjekt.

Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 1 629 žádostí s celkovou výší úvěrů 2,98 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 60 tis. ha půdy za průměrnou cenu 5,56 Kč/m².

¹¹⁹ Podrobnější popis podmínek „Podpora nákupu půdy – de minimis“ lze nalézt na webové stránce http://www.pgrlf.cz/nakup_pudy/nakpud_prog.php.

T7.2/03 - Vývoj cen zemědělské půdy (Kč/m²) podle různých zdrojů

Databázový zdroj	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ČSÚ ¹⁾	4,7	5,2	5,9	5,9	5,6	4,5	6,3	-
ÚZEI šetření odhadců ²⁾	-	-	6,4	9,1	5,8	11,3	8,2	14,4
ÚZEI obchodní smlouvy ³⁾	-	-	7,4	9,3	8,1	9,8	9,1	10,9
Prodej státní půdy podle § 7 ⁴⁾	4,6	5,4	6,1	5,8	7,4	6,4	6,6	x
Prodej státní půdy podle § 7 orná půda	5,8	6,2	7,4	7,0	8,1	7,9	7,6	x
Prodej státní půdy podle § 7 TTP	2,9	3,8	4,4	4,3	4,3	4,8	5,0	x
PGRLF ⁵⁾	4,3	5,3	4,7	7,0	9,7	11,3	-	11,7

1) Databáze ČSÚ podle údajů z přiznání k dani z nemovitostí, které se vyhodnocují zpětně. Za rok 2012 uveden předběžný odhad vycházející z disponibilního vzorku údajů v daném roce.

2) Odhadovaná tržní cena zemědělské půdy autorizovanými odhadci pro účely poskytování hypotečních úvěrů (šetření začalo v roce 2009).

3) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo.

Šetření obchodních smluv ÚZEI se metodicky specializuje na hodnocení prodejů takových pozemků, u nichž se předpokládá budoucí zemědělské využití. Pro rok 2013 uvedena předběžná hodnota vypočtená z disponibilních dat za 1. pololetí 2013.

4) Zahrnuje výsledné ceny ze soutěže (tj. bez uplatnění předkupního práva) při nákupu půdy ve splátkovém režimu i nákupu bez splátek.

5) Nákup soukromé půdy s využitím podpory úroků z úvěrů v rámci programu Investice – Půda (2004-2009) a Podpora nákupu půdy (2010-2011).

V roce 2012 program nebyl poskytován. Od října 2013 jsou žádosti přijímány v novém programu Podpora nákupu půdy - de minimis.

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF

Zpracoval: V. Voltr, V. Vilhelm, M. Hruška (ÚZEI)

V tab. T7.2/03¹²⁰ je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů za období let 2006-2013. Podle nashromážděných údajů o cenách půdy ceny meziročně kolísají, ale všeobecný trend je rostoucí. Ověření reálného vývoje z více zdrojů se ukazuje jako užitečné na příkladu roku 2011, kdy údaj ČSÚ vykazoval extrémní propad, ale naopak ze šetření odhadců a analýzy kupních smluv byla cena půdy vyšší než v jiných letech.

V roce 2013 byl u všech zjišťovaných zdrojů zaznamenán poměrně výrazný nárůst ceny. Důvodem přerušení časové řady u zdroje PGRLF v roce 2012 bylo ukončení příjmu žádostí přechodného programu Podpora nákupu půdy, který běžel v letech 2010-2011. V rámci běhu nového programu Podpora nákupu půdy – de minimis byla zjištěna cena vyšší ve srovnání s minulými roky. Z údajů posledních let lze, i přes skokové zvýšení v roce 2013, očekávat spíše mírné tempo růstu cen zemědělských pozemků. S ohledem na stabilizaci ekonomické situace podniků a vývoj na agrárních trzích není odůvodněné očekávat pokles poptávky po nákupu půdy.

Průměrný nájem ze zemědělské půdy podle šetření FADN v roce 2012 v ČR činil u fyzických osob 1 324 Kč/ha a u právnických osob 1 630 Kč/ha. Podle odhadu by z údajů pro rok 2013 měl být potvrzen trend růstu nájemného ve všech výrobních oblastech. Vyšší tempo růstu úrovně nájemného se očekává u právnických osob. Vyšší hodnota nájmu u právnických osob je, jak z údajů vyplývá, současně doprovázena v průměru vyšším tempem jeho růstu. Zatímco průměrný roční nárůst nájmu u FO se od roku 2006 pohyboval kolem 2,8 %, u PO dosáhl v témže období téměř 9,5 % tempa růstu. Je zde tedy patrný trend vzdalování hodnoty nájmu PO a FO. Výše nájmu je dle výběrového šetření FADN významně

¹²⁰ Od roku 1993 VÚZE prováděl každoroční monitoring o transakcích a cenách na trhu se zemědělskou půdou v rámci projektů NAZV. S ohledem na nové požadavky sledování tržních cen a ukončení projektu NAZV došlo k přerušení tohoto monitoringu cen. V roce 2009 probíhalo testování sběru dat prostřednictvím sítě autorizovaných odhadců. V roce 2010 začalo pilotní šetření z databáze ČÚZK u smluv o převodech půdy ve vybraných okresech ČR. Do analýzy jsou zařazeny pouze pozemky pro budoucí zemědělské využití.

diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/04). Nájemné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské oblasti je v průřezu jednotlivých let 2,5-3krát vyšší než v horské výrobní oblasti.

T7.2/04 - Průměrný nájem na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby							Právníkové osoby						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ²⁾	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ²⁾
Kukuřičná	1 672	1 767	2 068	1 921	1 873	1 954	2 016	1 460	1 594	1 680	1 727	1 842	1 966	2 087
Řepařská	1 427	1 465	1 543	1 607	1 694	1 774	1 854	1 552	1 628	1 908	1 993	2 089	2 261	2 438
Bramborářská	773	806	871	925	933	958	999	748	894	1 040	1 149	1 199	1 344	1 511
Bramborářsko-ovesná	811	859	872	908	904	980	1 017	592	745	887	961	1 070	1 234	1 429
Horská	535	589	689	763	751	747	799	437	494	666	719	859	908	1 052
ČR	1 156	1 198	1 259	1 272	1 274	1 324	1 360	1 041	1 121	1 317	1 421	1 473	1 630	1 783

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše nájmu.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, M. Hruška (ÚZEI)

Samostatnou oblastí pronájmu zemědělské půdy je pronájem půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (viz kap. 7.3). Nájemné za zemědělské pozemky ve správě SPÚ je stanoveno dohodou, minimálně ovšem ve výši 1 % z úřední ceny pozemku. U smluv uzavíraných s nájemcem v rámci programu HRDP činí nájemné 2 % z úřední ceny půdy, u smluv v rámci programu PRV 2,4 %.

T7.2/05 - Výše nájemného za zemědělskou půdu v €/ha v státech EU

Státy EU	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Průměrné roční tempo změny	
									2004-11	2009-11
Nizozemsko	778	735	720	773	847	844	876	881	1,018	1,013
Dánsko	446	526	536	584	600	629	620	615	1,047	1,008
Belgie	225	225	228	222	234	245	252	273	1,028	1,052
Německo	217	210	216	217	218	218	225	232	1,009	1,021
Itálie	197	212	201	225	182	185	190	181	0,988	1,000
Francie	155	153	151	155	162	166	163	167	1,011	1,011
Maďarsko	53	61	61	83	81	75	89	102	1,098	1,080
Česko	27	34	39	43	52	52	60	64	1,130	1,074
Polsko	36	34	36	48	56	45	53	63	1,084	1,039
Slovensko	24	27	32	26	28	36	39	41	1,082	1,136
EU 15	180	176	176	181	182	184	186	189	1,007	1,012
EU 12	21	27	29	52	56	53	65	76	1,203	1,105
EU 27	145	139	139	148	150	151	154	159	1,013	1,020

Pramen: FADN EU

Zpracoval: M. Hruška, T. Medonos (ÚZEI)

V tab. T7.2/05 jsou uvedeny výše nájemného ve vybraných státech EU. Z vybraných států je v průměru nejvyšší nájemné v Nizozemsku a Dánsku. Rozdíl výše nájemného je oproti úrovni ostatních států velmi výrazný. Dlouhodobý vývoj nájemného je v posledních letech ve srovnání mezi státy spíše nepravidelný. Rozdíl je patrný i při srovnání starých a nových členských států. V nových členských státech EU se předchozí nárůst výše nájemného oproti státům EU 15 po roce 2009 zpomalil. Některé státy, jako Polsko a Maďarsko, vykázaly až pokles. Tento vývoj pravděpodobně souvisí s hlubším dopadem ekonomické krize i mimořádným propadem cen zemědělských výrobců v roce 2009. Od roku

2010 opět dochází opět k relativně rychlému růstu v nových členských státech oproti státům EU 15, které naopak vykazují spíše stagnaci.

Pokud jde o úroveň nájmu v Česku (64 €/ha zemědělské půdy v roce 2011), je možné konstatovat, že přes relativně rychlý nárůst ve sledovaném období¹²¹ zůstává výrazně pod hodnotami udávanými pro státy EU 15. Naopak ve srovnání se Slovenskem vykazuje hodnotu zhruba o polovinu vyšší.

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

Byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu ČR. Tento nový úřad spojil agendy vykonávané Pozemkovým fondem ČR a Ústředním pozemkovým úřadem (MZe). V oblasti převodu pozemků převzal řadu dalších principů a institutů zrušených zákonů č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu ČR, a č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a správy SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod. Vzhledem k tomu, že zákon č. 95/1999 Sb., o prodeji půdy, dnem 31. 12. 2012 pozbyl platnosti, bylo nutno v průběhu roku 2013 dokončit některé z rozpracovaných převodů pozemků podle tohoto zákona, dle přechodných ustanovení zákona o SPÚ.

Privatizace státních podniků hospodařících na zemědělské půdě

Privatizace státních statků a obdobných státních podniků hospodařících na zemědělské půdě (dále jen státních statků) je v zásadě ukončena. Z původního počtu 452 státních statků a obdobných státních podniků, které vstoupily do privatizace, dosud nebyla likvidace ukončena u 16 subjektů a dále je k 31. 12. 2013 v řízení o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) u 9 státních statků a obdobných státních podniků.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2013 rozhodnuto celkem o 1 745 352,72 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 272 225,90 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo 129 727,84 ha. Z důvodů

¹²¹ *Tempo růstu nájmu v ČR je při jeho vyjádření v € výrazně vyšší, než při vyjádření v Kč, což souvisí se zpevněním kurzu koruny vůči euru z 35,610 Kč/€ v roce 2000 na 24,586 Kč/€ v roce 2011.*

nenaplnění zákonných podmínek krajské pozemkové úřady rozhodly o nevydání 343 723,49 ha.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	K 31. 12. 2012		K 31. 12. 2013	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	216 127	100,0	212 332	100,0
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	215 632	99,8	211 790	99,7
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	438 366	100,0	436 120	100,0
Z toho - rozhodnutí v právní moci	428 649	97,8	427 004	97,9

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: Státní pozemkový úřad (do 31. 12. 2012 Ústřední pozemkový úřad)

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Počty uplatněných restitučních nároků meziročně mírně klesají. Pro srovnání s údaji v tab. T7.3/01 bylo zaznamenáno v roce 2010 přibližně 230 tis. a v roce 2011 pak 220 tis. podaných nároků ze strany oprávněných osob. V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a náhrad v mil. Kč. Do konce roku 2013 byly převzaty uplatněné nároky na náhrady nebo náhradní pozemky v celkové hodnotě přes 21 mil. Kč.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy ve správě SPÚ ČR

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku činnosti PF ČR k 31. 12. 2013		V průběhu roku 2013
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 311,58	100,00	113,47
- vypořádáno	11 174,60	98,79	18,64
- zbývá vypořádat	136,98	1,21	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	9 812,49	100,00	1 765,08
- vypořádáno	8 904,10	90,74	131,87
- zbývá vypořádat	908,39	9,26	-

1) Podle §18a, §20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Podle §11, odst. 2, §17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě
(od 14. 4. 2006 podle §11a zákona o půdě).

Pramen: Státní pozemkový úřad (do 31. 12. 2012 Pozemkový fond ČR)

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Vypořádání církevních restitucí

Od 1. ledna 2013 vykonává Státní pozemkový úřad (SPÚ) jako právní nástupce Pozemkového fondu ČR roli povinné osoby dle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, a od tohoto data tak přijímal výzvy

oprávněných osob k vydání zemědělských nemovitostí, které do 31. 12. 2012 spravoval Pozemkový fond ČR. Oprávněné osoby mohly ve lhůtě 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona o majetkovém vyrovnání z listopadu 2012 písemně vyzvat SPÚ o vydání příslušné nemovitosti. SPÚ má působnost v průběhu samotného majetkového vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi také jako příslušný pozemkový úřad.

Proces majetkového vyrovnání s církvemi je v současné době ve svých začátcích. Až na výjimky dle § 18, odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., byl poslední možný termín doručení výzvy oprávněných osob 2. 1. 2014 a jejich stav by se tedy neměl dále výrazně měnit. Konkrétní údaje byly získány ze zveřejněných údajů SPÚ, aktualizovaných k datu 11. 4. 2014.

Celkový počet výzev doručených povinným osobám dle § 9, odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání, který se týká vydávání zemědělských nemovitostí, byl 5 502, z nichž většina byla adresována přímo SPÚ (3 138 výzev) a Lesům ČR (1 964 výzev).

Ve výzvě nebyly oprávněné osoby povinny uvádět výměru původních pozemků nárokových nyní v rámci restitucí, proto je něco málo přes 25,4 tis. ha nárokové plochy sumarizací pouze výměr dobrovolně uvedených oprávněnými osobami. Převážná část z těchto dobrovolně uvedených nárokových ploch (23 tis. ha) je ve správě Lesů ČR. Údaje o nárokových plochách je nutno brát pouze jako orientační¹²² s tím, že k upřesnění skutečně restituovaných výměr dojde až v rámci průběžného procesu vyměřování a vydávání pozemkům oprávněným osobám.

Aktuálně k 11. 4. 2014 bylo uzavřeno 249 dohod ke 2 368 pozemkům o celkové výměře 2 500 ha a z toho bylo SPÚ ve správním řízení schváleno 102 dohod, které se týkaly vydání pozemků o výměře 930 ha. Na místě je zde upozornění, že toto jsou údaje o stavu ke konkrétnímu datu, který se bude nadále průběžně, v souvislosti s během restitučního procesu, měnit¹²³.

Pronájem půdy ve správě Státního pozemkového úřadu

SPÚ pronajímá státní půdu a ostatní státní majetek do doby převodu do vlastnictví třetích osob. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 193 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2013 pronajato 158 tis. ha, tedy téměř 82 % ploch určených k pronájmu. Z hlediska podílu na státní půdě k pronájmu připadlo na právnické osoby 55,6 % a na fyzické osoby 26,2 %. Z nejrůznějších důvodů zůstalo k 31. 12. 2013 nepronajato necelých 35 tis. ha zemědělské půdy, což představuje 18,2 % celkové výměry státní půdy ve

¹²² Lesy ČR blokují pro restituce asi 142 000 ha lesních pozemků, což je zhruba 11 % lesů, na kterých hospodáří. SPÚ blokuje pro církevní restituce 42 000 ha zemědělské půdy, přičemž podle kvalifikovaného odhadu SPÚ by mohlo být vydáno přibližně 30 000 ha zemědělské půdy.

¹²³ Informace o podaných výzvách a dohodách na <http://www.spucr.cz/restituce/cirkevni-restituce/informace-o-podanych-vyzvach-a-dohodach>.

správě SPÚ určené k pronájmu. Srovnání stavu pronájmů státní půdy v letech 2012 a 2013 je uvedeno v tab. T7.3/03. Výrazné navýšení podílu nepronajaté půdy je způsobeno spíše snížením pronajímaných výměr PO a FO než pouze drobným navýšením ploch státní půdy určených k pronájmu.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku ve správě SPÚ ČR

Pronajatý majetek	MJ	K 31. 12. 2012	K 31. 12. 2013	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	188 926	192 587	101,9
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	55 679	50 418	90,6
- pronajato právníckým osobám	ha z. p.	119 417	107 116	89,7
- nepronajato	ha z. p.	13 830	35 053	253,5
Počet uzavřených nájemních smluv¹⁾	počet	53 912	52 374	97,1

1) Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: Státní pozemkový úřad (do 31. 12. 2012 Pozemkový fond ČR)

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), E. Šobáňová (SPÚ)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu

7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2013 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 219,9 tis. ha, tj. 53,5 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá 0,40 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy. Proti roku 2012 došlo ke snížení rozlohy zemědělské půdy o cca 4,5 tis. ha, tj. o 0,1 %. Snížení úbytku zemědělské půdy navázalo na snížení po roce 2011, ve kterém byla přijata novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu na základě zvýšení odvodů za zábor zemědělské půdy.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2013 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 7,4 tis. ha, což je úbytek větší cca o 0,2 tis. ha oproti roku 2012. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 2,9 tis. ha, tedy o 0,7 tis. ha více než v roce 2012. Zvětšila se výměra lesní půdy o 1,8 tis. ha a výměra v kategoriích „zastavěné plochy a nádvoří“ a „ostatní plochy“ o 2,3 tis. ha. Stále se zvyšuje výměra zahrad (o 0,2 tis. ha) a vodních ploch (o 0,4 tis. ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 0,2 tis. ha. Výměra chmelnic nevýrazně klesá, výměra vinic naopak stoupá o 0,1 tis. ha.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2013 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl výměry ha	Meziroční index	Rozdíl počtu parcel 2013-2012	Průměrná velikost parcely 2012	Průměrná velikost parcely 2013
	k 31. 12. 2012	k 31. 12. 2013					
Orná půda	2 993 236	2 985 792	-7 444	99,8	310 597	0,74	0,69
Chmelnice	10 355	10 312	-43	99,6	1 770	0,57	0,52
Vinice	19 562	19 652	90	100,5	1 287	0,22	0,22
Zahrady	163 320	163 476	156	100,1	13 056	0,06	0,06
Ovocné sady	46 393	46 172	-221	99,5	4 558	0,51	0,49
Trvalé travní porosty	991 523	994 461	2 938	100,3	121 822	0,40	0,38
Zemědělská půda ¹⁾	4 224 389	4 219 867	-4 522	99,9	453 090	0,45	0,43
Lesní pozemky	2 661 889	2 663 731	1 842	100,1	41 592	1,86	1,81
Vodní plochy	163 965	164 377	412	100,3	27 935	0,29	0,28
Zastavěné plochy a nádvoří	131 800	132 090	290	100,2	-32 899	0,03	0,03
Ostatní plochy	704 577	706 642	2 065	100,3	136 628	0,15	0,14
Nezemědělská půda	3 662 230	3 666 840	4 610	100,1	173 256	0,33	0,33
Celkem ¹⁾	7 886 619	7 886 707	174	100,0	626 346	0,39	0,37

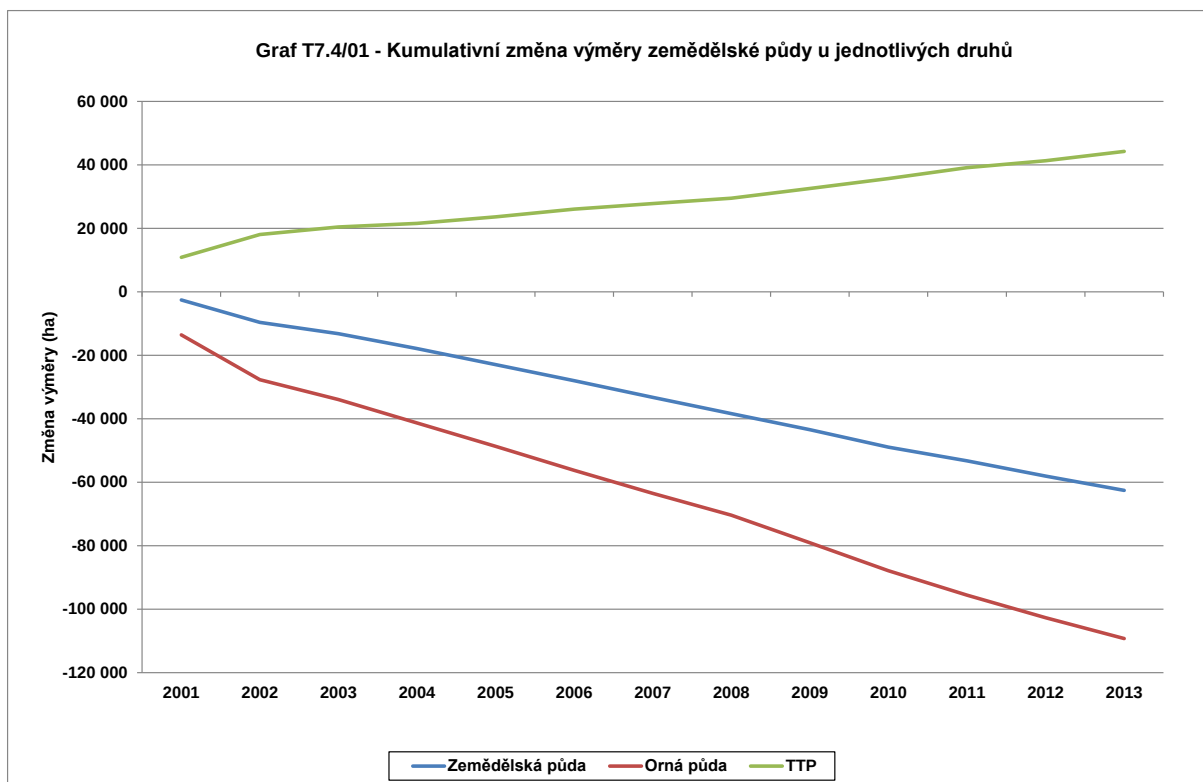
1) Součet výměry kultur se liší od udávané výměry vlivem zaokrouhlení.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíl počtu parcel dokumentuje soustavnou fragmentaci vlastnické struktury půdního fondu, z části tvořené dělením vlastnických parcel a z části obnovou katastrálního operátu při digitalizaci katastru nemovitostí. V roce 2013 narostl počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 453 tis. při současném poklesu výměry této půdy oproti roku 2012. Průměrná výměra parcely orné půdy dále poklesla z 0,74 ha na 0,69 ha. Tento trend je stabilní a mimo zvýšených transakčních nákladů při manipulaci se zemědělskou půdou a zvýšených nákladů na provoz techniky zvyšuje i potřebu realizace komplexních pozemkových úprav.

Vývoj vybraných druhů pozemků v ČR od roku 2001 je zobrazen v grafu T7.4/01, ze kterého vyplývá dlouhodobé snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR. V roce 2013 podle ČÚZK byl podíl zornění 70,8 %, zatravnění tvoří 23,6 % ZPF a mírně tak stoupá (v roce 2010 činilo 23,3 %). Stoupá i vzájemný poměr výměry lesní ku zemědělské půdě.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb. K 31. 12. 2013 byla celková výměra ve výši 3 548 tis. ha, tj. větší oproti předchozímu roku o 4 710 ha a přírůstek byl tak o 2,7 tis. ha větší než v roce 2012.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. Hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v navýšení druhů pozemků travní porost o 7,4 tis. ha a snížení o. p. o 3,9 tis. ha. Podíl travních porostů na zemědělské půdě tvoří již 27,9 %¹²⁴.

¹²⁴ Rozdíl zatravnění podle evidence ČÚZK a LPIS je dán především masivním, většinovým nedodržováním § 10 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon), kdy se dotčení vlastníci zemědělské půdy vystavují možným postihům podle tohoto zákona.

T7.4/02 - Druhy zemědělských pozemků podle LPIS

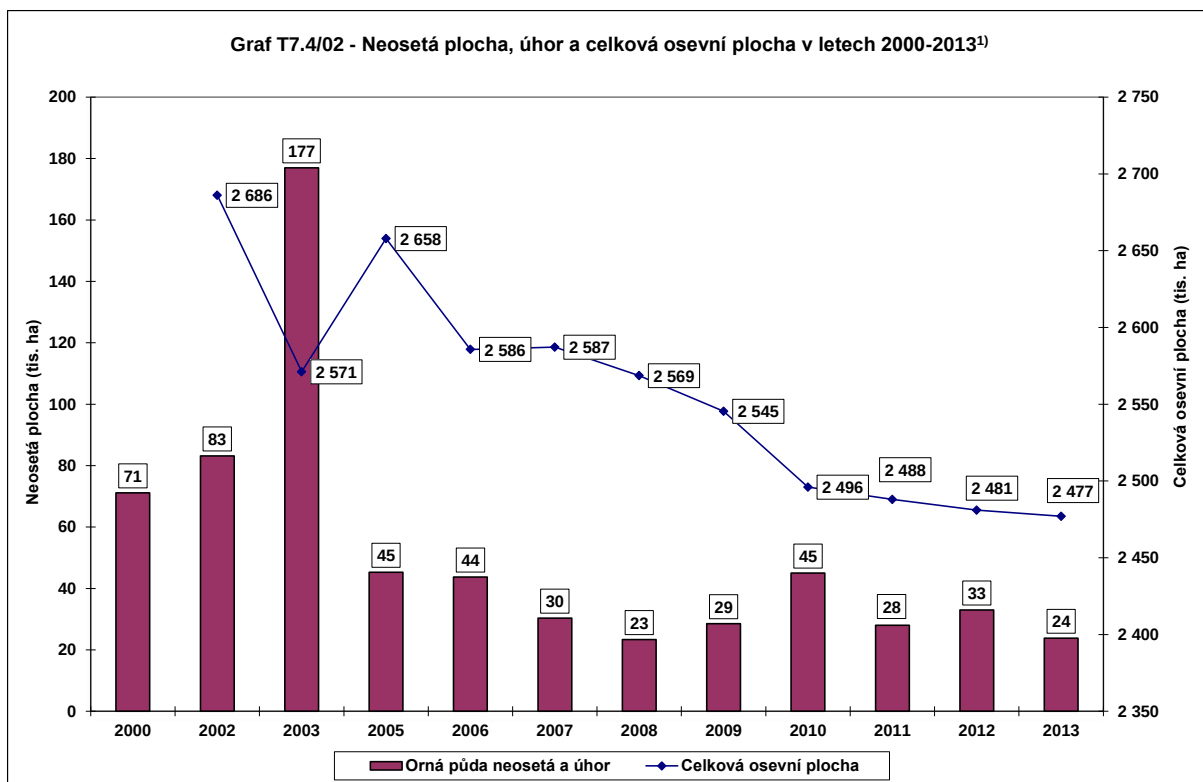
Kultura	K 31. 12. 2012		K 31. 12. 2013		Rozdíl ha
	výměra ha	podíl výměry %	výměra ha	podíl výměry	
Orná půda	2 507 822	70,77	2 503 900	70,56	-3 922
Chmelnice	5 114	0,14	5 021	0,14	-94
Vinice	14 083	0,40	14 221	0,40	138
Ovocný sad	22 964	0,65	23 073	0,65	109
Zelinářská zahrada	191	0,01	194	0,01	3
Travní porost	983 345	27,75	990 730	27,92	7 385
Zalesněná půda	5 147	0,15	5 602	0,16	455
Porost rychle rostoucích dřevin	1 295	0,04	1 589	0,04	295
Rybník	340	0,01	341	0,01	2
Školka	1 902	0,05	1 924	0,05	22
Jiná kultura	1 583	0,04	1 900	0,05	318
Celkem	3 543 785	100,00	3 548 495	100,00	4 710

Pramen: MZe

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíl mezi evidencí zemědělské půdy podle LPIS a ČÚZK ve výši 671 tis. ha je dán odlišnou metodikou evidence a aktualizací výměr jednotlivých druhů pozemků, přičemž v zákoně o zemědělství se započítává do výměry zemědělsky obhospodařovaná půdy rovněž výměra rychle rostoucích dřevin, zalesněné půdy a rybníků. ČÚZK eviduje druh pozemku zemědělská půda a její změna se zaznamenává na základě vkladu do katastru nemovitostí, který podávají účastníci řízení. V kultuře zemědělská půda jsou evidovány rovněž plochy v zastavitelném území obce a pozemky o malé výměře uživatelů pod 1 ha mimo toto území. LPIS eviduje půdní bloky/díly půdních bloků podle uživatelů, kteří se přihlásili o podpory a kteří hospodaří na více než 1 ha zemědělské půdy. Obhospodařovaná výměra je přitom nižší oproti evidenci katastru nemovitostí vlivem zarůstáním původní zemědělské půdy dřevinami. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

Rozsah evidované neoseté orné půdy a úhoru podle evidence ČSÚ činil v roce 2013 24 tis. ha a výměra tak vzhledem k roku 2012 mírně poklesla (graf T7.4/02) při současném poklesu oseté plochy o 4 tis. ha.

1) Osevní plocha je uváděna pro zemědělský sektor a tento údaj není za rok 2000 k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2013 do kategorie travních porostů zařazeno celkem 378 tis. ha v horské oblasti, v ostatních méně příznivých oblastech 334 tis. ha a ve specifických oblastech 140 tis. ha, které představují celkem oprávněnou plochu 852 tis. ha (tab. T7.4/03), tj. o cca 6 tis. ha více než v roce 2012. Z celkové plochy travních porostů evidovaných v LPIS představují plochy zařazené do LFA 85,9 %. Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy 50,5 %. Od roku 2011 platí v souladu s vydáním nového nařízení vlády č. 372/2010 Sb. vyřazení do té doby existujících přechodných oblastí LFA-SX.

T7.4/03 - Struktura zemědělského půdního fondu¹⁾ podle jednotlivých typů LFA

Typ oblasti	OP		TP		ZP	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	140,2	5,6	378,2	38,2	518,5	14,8
Ostatní méně příznivé oblasti	708,7	28,3	333,7	33,7	1 042,4	29,8
Oblasti se specifickými omezeními	64,5	2,6	139,8	14,1	204,3	5,8
Méně příznivé oblasti celkem	913,4	36,5	851,7	85,9	1 765,2	50,5
Nezařazené oblasti celkem	1 590,0	63,5	139,3	14,1	1 729,3	49,5
Celkem	2 503,4	100,0	991,0	100,0	3 494,5	100,0

1) Výměra z. p. podle LPIS k 31. 12. 2013.

Pramen: Nařízení vlády č. 372/2010 Sb.

Zpracoval: V. Voltr, J. Kučera (ÚZEI)

Chráněné oblasti představují celkem (bez překryvů) 384,6 tis. ha z. p., tj. 10,8 % výměry v ČR evidované v systému LPIS¹²⁵. Celková výměra všech druhů pozemků půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 682 tis. ha půdy, tj. 21,3 % veškeré půdy v ČR.

Na území ČR se nachází celkem 307 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (195 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 187 tis. ha z. p.

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Hodnocení stavu zemědělské půdy se týká dvou směrů: ochrany stavu půdy jako takového a dále úbytku zemědělské půdy. Půda jako živý organismus vyžaduje správné zacházení, které odpovídá potřebám dlouhodobě udržitelných vlastností půdy ve vztahu k životnímu prostředí i produkční schopnosti půdy s následnými dopady do konkurenceschopnosti sektoru. Trvá i snaha o omezení převodu zemědělské půdy do nezemědělského užívání z důvodu uchování přirozeného potenciálu půdy k výživě obyvatelstva.

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Výměra půdy podle databáze BPEJ je větší než výměra ZPF a v průběhu roku se mění. Údaje vztažené k ochraně půdního fondu při kvantifikaci erozních vlivů vycházejí z poměrných čísel výměry BPEJ a ZPF.

7.4.2.1 *Zákonné podmínky k zabezpečení kvality půdy*

Zákon o ochraně ZPF

Ochrana ZPF je dána především zákonem č. 334/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o ochraně ZPF, který řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. Výměra ZPF je ovlivněna intenzitou zástavby, která je regulovaná zákonem č. 402/2010 Sb., který zvyšuje výši poplatků za vynětí půdy ze ZPF, daných zákonem č. 334/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Působení zákona se projevilo v meziročním poklesu výměry půdy vyňaté ze ZPF v roce 2011, v roce 2012 se úbytek opět částečně zvýšil, v roce 2013 však opět pokračuje mírnější zábor zemědělské půdy. Roční úbytek zemědělské půdy oproti roku 2010 před účinností novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu se snížil o 1 tis. ha.

¹²⁵ Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2013 jsou uvedeny v kap. 4.

Kontrola podmíněnosti

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla v roce 2011 dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Tato kontrola se skládá ze standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a Povinných požadavků na hospodaření (SMR) v oblasti životního prostředí a veřejného zdraví, zdraví zvířat a zdraví rostlin. Standardy GAEC zajišťují zemědělské hospodaření ve shodě s ochranou životního prostředí. Jsou definovány v nařízeních jednotlivých dotačních titulů a jejich dodržování je pro zemědělce v ČR povinné od roku 2004¹²⁶. Hospodaření v souladu se standardy GAEC je jednou z podmínek poskytnutí plné výše přímých plateb, některých podpor z osy II PRV a některých podpor společné organizace trhu s vínem. V oblasti Dobrého zemědělského a environmentálního stavu je od 1. 1. 2012 uplatňována podmínka GAEC 11 s tématem Ochrany vody a hospodaření s ní. Vyžadováno je plnění rozšířené podmínky na mírně erozně ohrožené půdy GAEC 2 z okruhu Eroze půdy. Od 1. 1. 2013 jsou podmínky GAEC 2 upraveny.

7.4.2.2 Popis stavu půdy

Potenciální ohroženost půd

Zařazení do příslušných pásem a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2013 udává tab. T7.4/04 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/05 pro ostatní omezení kvality půd v ČR¹²⁷.

¹²⁶ Přesné znění je umístěno na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/kontroly-podminenosti-cross-compliance/dokumenty-ke-stazeni/>.

¹²⁷ Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na http://eagri.cz/public/web/file/293944/MZE_prirucka_vodni_eroze.pdf.

T7.4/04 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR

Kategorie ohroženosti	Třídění		Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Erozní ohroženost - vodní eroze dle GAEC 2, výměra podle LPIS	Cp ¹⁾	do 0,002	silně erozně ohrožené (SEO)	10 726	0,43
		0,002-0,10	mírně erozně ohrožené (MEO)	252 618	10,07
		nad 0,10	neohrožené	2 244 334	89,50
			celkem	2 507 678	100,00
Maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace (Cp), výměra podle BPEJ ²⁾	Cp ¹⁾	do 0,005	nejohroženější	1 187	0,03
		0,005-0,02	silně ohrožené	42 370	1,04
		0,02-0,2	ohrožené	874 972	21,44
		0,2-0,6	mírně ohrožené	1 169 689	28,66
		0,6 a více	bez ohrožení	1 992 989	48,83
			celkem	4 081 207	100,00
Erozní ohroženost - větrná eroze podle faktoru náchylnosti, výměra podle LPIS ³⁾	FN ⁴⁾	4 a méně	půdy nejohroženější	80 986	3,24
		4,1-7,0	půdy silně ohrožené	45 838	1,83
		7,1-11,0	půdy ohrožené	145 481	5,82
		11,1-17,0	půdy mírně ohrožené	186 565	7,46
		17,1-23,0	půdy náchylné	177 317	7,09
		23,0 a více	půdy bez ohrožení	1 864 065	74,55
		-	nehodnoceno	226	0,01
			celkem	2 500 478	100,0

1) Cp u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978). Jeho výsledná hodnota udává stupeň ohrožení půdy vodní erozí (t/ha/rok).

2) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ, které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

3) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

4) Náchylnost k větrné erozi pro klimatické regiony 0-4 a HPJ s výjimkou 76-78 a bloků bez BPEJ (Janeček, 2000).

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Vodní eroze půdy je vyhodnocená na základě standardů GAEC 2. Účelem standardu je především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit její další negativní působení, jako jsou např. škody na obecním a soukromém majetku způsobené zaplavením nebo zanesením splavenou půdou. Pro potřeby tohoto standardu byly na základě vrstvy maximálních přípustných hodnot faktoru ochranného vlivu vegetace (Cp) vymezeny plochy silně (SEO) a mírně (MEO) erozně ohrožených půd a stanoveny požadavky na způsob pěstování vybraných hlavních plodin. V rámci organizačních nebo agrotechnických opatření kategorie SEO vyžaduje vyloučit pěstování širokořádkových plodin, úzkořádkové plodiny lze pěstovat pouze s využitím půdoochranných technologií, kategorie MEO vyžaduje pěstovat širokořádkové plodiny s využitím půdoochranných technologií, úzkořádkové plodiny lze pěstovat bez omezení. Z průmětu podkladových map k vodní erozi VÚMOP do map LPIS vyplývá, že silně erozně ohrožené půdy jsou na orné půdě na 11 tis. ha, plocha mírně erozně ohrožené o. p. je 253 tis. ha, tj. 10 % evidované výměry.

Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 74 % půd.

Výměra podmáčených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Může být ovlivněna provedenými hydromelioracemi, ale i jejich současným stavem a funkčností, kdy již končí jejich životnost a dochází k poruchám systémů

a následnému podmáčení půdy. Území ovlivněné nedostatkem vláh vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 59 495 ha (1,19 % ZPF podle databáze BPEJ).

T7.4/05 - Potenciální omezení kvality půd v ČR

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra bonitace celkem (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	zanedbatelná	251 742	5,03
	nízká	624 359	12,47
	nižší střední	487 027	9,73
	vyšší střední	1 220 270	24,38
	vysoká	2 322 409	46,40
	nehodnoceno	99 241	1,98
	celkem	5 005 048	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	940 939	18,80
	nízká	1 219 116	24,36
	nižší střední	1 073 228	21,44
	vyšší střední	838 648	16,76
	vysoká	809 396	16,17
	nehodnoceno	123 722	2,47
	celkem	5 005 049	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	289 914	5,79
	dočasně zamokřené půdy	816 210	16,31
	celkem včetně nezamokřených půd	5 005 048	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Potenciální zranitelnost spodních vrstev utužením vyplývá z degradace fyzikálních vlastností půdy a z ní vyplývající utužení podorničí a spodin a tvorba krust na povrchu půdy. Negativně ovlivňují produkční a mimoprodukční funkce půdy a patří k hlavním příčinám degradace půdy. Omezuje infiltraci, urychluje povrchový odtok a zvyšuje erozi, zmenšuje retenční vodní kapacitu a využitelnou vodní kapacitu půdy, omezuje účinnou hloubku půdního profilu a potlačuje biologickou aktivitu zhoršením vzdušného, vodního a termického režimu půdy.

Pro jednotlivé typy degradace půdy je charakteristické, že navzájem podmiňují vznik ostatních degradací. Důležitým ukazatelem kvality půdy je struktura a její stabilita, přičemž půdy s nestabilní půdní strukturou následně snáze podléhají utužení. Rozpadu půdní struktury a následnému utužení půdy tedy často předchází acidifikace půdy a úbytek organické hmoty. Dalšími důležitými faktory ovlivňující tento proces jsou např.: vliv těžké zemědělské a lesní mechanizace, změna hydrotermických podmínek způsobené vysokými dávkami závlahové vody, pěstování monokultur bez zastoupení víceletých píceňin v osevním postupu, používání draselných hnojiv a další. Potenciální zranitelnost půd acidifikací vzniká při sklonu k pozvolnému snižování hodnoty půdní reakce, tj. okyselování půdy. Tato půdní charakteristika je velmi významný půdní ukazatel, který má mimo jiné vliv na přístupnost

živin, jejich pohyb v půdě (včetně pohybu těžkých kovů), růst rostlin, biologické oživení půdy, tvorbu a kvalitu humusu a další půdotvorné procesy.

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletém cyklu. Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd za předcházející ucelená období jsou uvedeny v tab. T7.4/06. V posledním období do roku 2013 nedošlo k zásadním změnám vzhledem k období 2005-2010.

T7.4/06 - Vývoj pH a živin v zemědělské půdě podle agrochemického zkoušení půd

Kultura	Cyklus zkoušení	Výměra	pH	P	K	Mg	Ca	Poměr K : Mg
		ha		mg.kg ⁻¹				
Orná půda	A: 1990-1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3 216	1,57
	B: 1993-1998	2 235 838	6,4	101	253	186	3 238	1,36
	C: 1999-2004	2 535 519	6,3	95	225	184	3 031	1,22
	D: 2005-2010	2 696 398	6,2	90	239	185	2 999	1,29
	rozdíl D - A	-30 917	-0,2	-18	-40	7	-217	-0,28
Chmelnice	A: 1990-1992	7 699	7	230	569	253	4 300	2,25
	B: 1993-1998	6 343	6,9	229	573	274	4 354	2,09
	C: 1999-2004	6 887	6,9	251	471	279	3 981	1,69
	D: 2005-2010	5 210	6,5	282	500	301	3 721	1,66
	rozdíl D - A	-2 489	-0,5	52	-69	48	-579	-0,59
Vinice	A: 1990-1992	10 157	7,3	129	414	357	7 794	1,16
	B: 1993-1998	6 861	7,3	111	360	349	8 029	1,03
	C: 1999-2004	8 318	7,3	102	323	349	8 673	0,93
	D: 2005-2010	10 487	7,3	97	303	356	9 387	0,85
	rozdíl D - A	330	0	-32	-111	-1	1 593	-0,31
Ovocné sady	A: 1990-1992	21 417	6,7	143	428	266	4 621	1,61
	B: 1993-1998	14 021	6,8	126	390	287	4 803	1,36
	C: 1999-2004	14 506	6,7	124	353	274	4 528	1,29
	D: 2005-2010	17 146	6,5	115	352	259	4 219	1,36
	rozdíl D - A	-4 271	-0,2	-28	-76	-7	-402	-0,25
Louky a pastviny	A: 1990-1992	348 529	6	77	213	213	2 874	1
	B: 1993-1998	162 435	5,9	76	190	223	2 817	0,85
	C: 1999-2004	490 808	5,7	77	209	212	2 311	0,99
	D: 2005-2010	789 440	5,6	78	231	198	2 146	1,17
	rozdíl D - A	440 911	-0,4	1	18	-15	-728	0,17

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Klement (ÚKZÚZ)

Z výše uvedeného dlouhodobého vývoje sledovaných půdních vlastností je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd, jako následek stále trvajícího silného snížení spotřeby vápenatých hnojiv. Obdobně výrazné snížení spotřeby fosforečných hnojiv se projevuje postupným nárůstem ploch s nízkým obsahem přístupného fosforu. U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd tímto prvkem.

7.4.2.3 Kvantifikace změny kvality půdy

Změna kvality půdy v katastrálních územích, kde proběhla rebonitace

Změna na katastrálních územích, na kterých proběhla v roce 2013 rebonitace, je uvedena v tab. T7.4/07. Kvantifikace změny kvality půdy vychází z údajů numerické databáze BPEJ a údajů o výměře zemědělské půdy evidované v ČÚZK. Je vyjádřena rozdílem hodnoty základu daně v Kč, vypočteného jako výměra zemědělské půdy vynásobená průměrnou cenou zemědělské půdy. Seznam katastrálních území s přiřazenými cenami zemědělské půdy vydává dle § 17 zákona ČNR č. 338/1992 Sb. MZe po dohodě s MF.

T7.4/07 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2013

Název kraje	Počet hodnocených katastrálních území	Hodnocená výměra ha	Průměrná cena		Rozdíl ocenění Kč/m ²	Procento změny ceny půdy
			před rebonitací Kč/m ²	po rebonitaci Kč/m ²		
Jihomoravský kraj	12	7 163	8,504	7,605	-0,900	-10,58
Moravskoslezský kraj	5	2 260	4,860	4,357	-0,503	-10,36
Kraj Vysočina	5	2 160	6,198	5,739	-0,459	-7,41
Pardubický kraj	4	856	11,448	10,999	-0,449	-3,92
Olomoucký kraj	11	4 441	8,264	8,049	-0,215	-2,60
Středočeský kraj	13	4 056	5,885	5,740	-0,145	-2,46
Zlínský kraj	5	2 672	6,321	6,177	-0,144	-2,27
Ústecký kraj	15	4 294	7,524	7,393	-0,131	-1,75
Karlovarský kraj	13	2 709	3,016	2,907	-0,109	-3,62
Hlavní město Praha	1	249	7,810	7,790	-0,020	-0,26
Jihočeský kraj	13	3 910	3,706	3,703	-0,004	-0,10
Liberecký kraj	9	2 788	3,810	3,841	0,031	0,80
Královéhradecký kraj	5	2 008	8,079	8,137	0,058	0,71
Plzeňský kraj	13	4 357	4,359	4,568	0,208	4,78
Celkem	26	43 922	6,268	6,025	-0,243	-3,87

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), I. Pírková (VÚMOP)

Stanovené průměrné ceny odráží výsledek aktualizace bonitačního mapování zemědělských pozemků a výsledky aktualizace vstupů evidovaných katastrálních území České republiky v souvislosti se změnami výměry zemědělské půdy (zabor zemědělské půdy pro nezemědělské účely, převod rekultivovaných ploch do zemědělských pozemků, obnova katastrálních operátů).

Z vyhodnocení průměrných ukazatelů vyplývá, že na dotčených katastrálních územích došlo k poklesu průměrné ceny půdy o 2 430 Kč/ha, což představuje pokles hodnoty zemědělské půdy o 3,87 %. Nejvyšší ztráta kvality půdy je dosažena především na území Moravy, Vysočiny a Pardubického kraje, Plzeňský, Královéhradecký a Liberecký kraj zaznamenal nárůst kvality půdy.

Ztráta půdy jejím zakrytím

Zakrytí povrchu půdy nepropustným materiálem (soil sealing) způsobuje závažné škody na životním prostředí a je nejdůležitější formou degradace půdy. Kromě likvidace produkčního potenciálu půdy přispívá k poškození biodiverzity, zvyšuje nebezpečí povodní

a nedostatku vláhy, přispívá ke globálnímu oteplování. Od roku 1966 se snížila výměra zemědělské půdy o 290 tis. ha, lze předpokládat zakrytí významné části této plochy¹²⁸.

Produkci na zemědělské půdě negativně ovlivňuje poměrově vyšší zábor zemědělské půdy na úrodných půdách než na marginálních půdách. Celkový přehled změn v ČR podle vyhodnocení průměrných cen v katastrálních územích vyplývající z výměry katastrů je uvedený v tab. T7.4/08. Je zde uvedeno procento úbytku ceny zemědělské půdy v období 1995-2013 v závislosti na základní ceně BPEJ, v jednotném ceníku roku 2013.

T7.4/08 - Pokles jednotkové ceny pozemků v období let 1995-2013

Kraj	Kč/m ²		Rozdíl	Procento 2013/1995
	1995	2013		
Hl. město Praha	10,031	9,437	-0,594	-5,92
Jihočeský kraj	4,111	4,062	-0,049	-1,19
Jihomoravský kraj	9,538	9,333	-0,205	-2,14
Karlovarský kraj	3,429	3,376	-0,053	-1,53
Královéhradecký kraj	7,412	7,334	-0,078	-1,05
Liberecký kraj	4,494	4,490	-0,004	-0,08
Moravskoslezský kraj	5,014	4,923	-0,091	-1,82
Olomoucký kraj	8,403	8,272	-0,131	-1,56
Pardubický kraj	6,520	6,440	-0,080	-1,23
Plzeňský kraj	4,128	4,072	-0,056	-1,36
Středočeský kraj	7,913	7,813	-0,100	-1,26
Ústecký kraj	6,597	6,486	-0,111	-1,68
Vysočina	4,332	4,280	-0,051	-1,19
Zlínský kraj	6,955	6,816	-0,140	-2,01
ČR	6,304	6,209	-0,095	-1,51

Pramen: ČÚZK, vyhl. č. 412/2008 Sb. k roku 2013

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Tato skutečnost vede zejména v nížinách v blízkosti obcí k celkovému snížení kvality zemědělské půdy, a tím ke snížení konkurenceschopnosti zejména polní výroby.

Celková bilance ztráty produkční plochy je rámcově vyhodnocená v tab. T7.4/09. Roční celková ztráta produkce v rostlinné výrobě je 179 mil. Kč, v případě vyhodnocení rozdílu k roku 1995 činí tato roční ztráta 3 955 mil. Kč.

¹²⁸ Přesné hodnoty nejsou k dispozici.

T7.4/09 - Roční ztráta produkce vlivem změn druhu pozemků

Druh pozemku	Výměra (ha)		Rozdíl výměry 2013-1995 (ha)	Hodnota produkce z 1 Ø ha	Roční ztráta vzhledem k roku 1995 (mil. Kč)	Rozdíl výměry 2013-2012 (ha)	Roční ztráta produkce celkem 2013-2012 (mil. Kč)
	1995	2013					
Orná půda	3 158 166	2 985 792	-172 374	25 862	-4 458	-7 444	-193
Chmelnice	11 437	10 312	-1 125	nesledováno	nesledováno	-43	nesledováno
Vínice	15 670	19 652	3 982	nesledováno	nesledováno	90	nesledováno
Zahrada	158 443	163 476	5 034	nesledováno	nesledováno	156	nesledováno
Ovocný sad	50 283	46 172	-4 111	nesledováno	nesledováno	-221	nesledováno
Trvalý travní porost	886 955	994 461	107 507	4 674	503	2 938	14
Roční ztráta celkem					-3 955		-179

Pramen: ČSÚ; ÚZEI - bonitační databáze, podklady produkce podle průměru cen 2008-2012

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

7.4.2.4 Vyhodnocení dalších faktorů kvality půdy

Mimo ocenění půdy podle zařazení do BPEJ je kvalita ovlivněna rovněž volbou technologických postupů. Při nevhodně volených technologických postupech vzniká nadměrné utužení půdy zejména v podorničí, v jehož důsledku klesají výnosy až o 0,25 t pšenice na hektar při nárůstu utužení podorničí o 1 MPa. V současné době je podle šetření ÚZEI postiženo nadlimitním utužením přibližně 26 % půd.

Pokles pH půdy způsobený nedostatečným vápněním má velký význam u většiny zemědělských plodin. Přímé ztráty výnosu pšenice ozimé při poklesu pH o jeden stupeň jsou stanoveny ve výši 0,71 t/ha¹²⁹. Při současném poklesu pH o 0,1 stupně se snižuje hrubý roční rentní efekt (HRRE) pšenice při ceně 3 400 Kč/t o 241 Kč/ha. Při předpokladu poměrného snížení výnosů i u ostatních plodin tak vzniká roční ztráta na orné půdě v ČR ve výši přibližně 600 mil. Kč.

Zásady správné péče o kvalitu půdy se projevují i u ostatních sledovaných ukazatelů. Výnos pšenice ozimé závisí na přívodu organické hmoty do půdy. Kvantifikace ztrát pšenice ozimé v důsledku nedostatečného¹³⁰ přísunu organických hnojiv do půdy činí přibližně 0,4 t/ha za rok.

V důsledku nevhodné kombinace plodin vlivem požadavků trhu vznikají ztráty na výnosech. Pšenice ozimá snižuje výnos vlivem pěstování po obilovinách až o 1 t/ha (tab. T7.4/10).

¹²⁹ Na základě výsledků projektu NAZV QH72257.

¹³⁰ Bez přívodu organického dusíku.

T7.4/10 - Vliv nevhodné předplodiny na výnos pšenice ozimé

Předplodina	Pokles výnosu pšenice ozimé (t/ha)
Žito ozimé	-1,00
Pšenice setá ozimá	-0,63
Oves	-0,34
Kukuřice na zrno	-0,17
Ječmen ozimý	-0,14
Ječmen jarní dvouřadý	-0,09
Pšenice setá jarní	-0,08

Pramen: ÚZEI - projekt NAZV QH72257

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Vyhodnocení ztrát produkce na základě stávajícího utužení půdy je uvedeno v tab. T7.4/11. Přímá roční ztráta produkce při zjištěném průměrném nadlimitním utužení půdy v ČR na 26 % půd o 1 MPa¹³¹ na základě penetrometrického šetření odporu půdy je celkem cca 334 mil. Kč. Vzhledem k dalším efektům utužení půdy ve vztahu k erozi půdy a kvalitě vod je skutečná škoda ještě vyšší.

T7.4/11 - Roční ztráta produkce vlivem utužení půd

Plodina	Výměra plodiny 2013	Výnos	Ztráta výnosu při zvýšení utužení o 1 MPa penetrometrického odporu	Ztráta produkce při 1 MPa nadlimitního utužení	Cena produkce průměrná ¹⁾	Ztráta produkce celkem ²⁾
	ha	t/ha	t/ha	t	Kč/t	mil. Kč
Brambory celkem	23 205	25,73	-			nehodnoceno
Cukrovka technická	62 401	61,85	-2,436	-152 008	1 076	-43
Ječmen jarní sladovnický	284 326	4,41	-0,349	-99 230	3 488	-90
Ječmen ozimý	98 004	5,44				nehodnoceno
Jetel červený	43 376	7,28	-			nehodnoceno
Kukuřice na zeleno a siláž	218 786	38,17	-0,945	-206 753	515	-28
Kukuřice na zrno	111 931	7,04	-0,313	-35 034	3 174	-29
Mák	20 250	0,76				nehodnoceno
Oves	43 559	3,93				nehodnoceno
Pšenice celkem	829 393	5,72	-0,127	-105 333	2 949	-81
Řepka	418 808	3,18	-0,073	-30 573	6 500	-52
Tritikale	44 200	5,29	-0,33	-14 586	2 657	-10
Vojtěška	55 884	17,41	-			nehodnoceno
Žito ozimé a jarní	37 498	3,75	-0,09	-3 375	3 165	-3
Celkem						-334

1) Cena produkce je odvozená z průměrné ceny produkce v letech 2008-2012 v normativní databázi BPEJ.

2) Utužení půd na 26 % výměry.

Pramen: ÚZEI - normativní databáze BPEJ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

¹³¹ Penetrometrický odpor 1 MPa představuje odpor zeminy proti průniku normovaného kužele do půdy. Zpravidla se pohybuje v rozmezí 2-6 MPa. Odpor je standardizovaný podle druhu půdy. Nadlimitní odpor představuje zvýšení odporu půdy vůči tomuto standardizovanému (limitnímu) odporu půdy.

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

V rostlinné výrobě došlo v marketingovém roce 2013/14 k meziročnímu poklesu produkce u některých druhů obilovin (ječmen, kukuřice), dále u cukrovky, ovoce a brambor. Hlavním důvodem byla nižší sklizňová plocha (kukuřice, ječmen, brambory) a u některých komodit došlo zároveň k poklesu výnosů (brambory, kukuřice). Naopak meziroční růst produkce byl zaznamenán zejména u pšenice, řepky, chmele a vinných hroznů zejména vlivem vyšších výnosů. Spotřeba klesla téměř u všech hlavních rostlinných komodit, vyjma kukuřice, zeleniny a vína, kde došlo k jejímu nárůstu. Vzhledem k tomu, že spotřeba se snížila výrazněji než produkce, došlo většinou ke zlepšení míry soběstačnosti. Její pokles byl evidován pouze v případě kukuřice, brambor a ovoce. U většiny obilovin vzrostly v roce 2013 průměrné CZV, zároveň se zlepšila také rentabilita produkce, neboť náklady nezaznamenaly, až na kukuřici, podstatný růst. Výrazné zvýšení cen brambor ovlivnilo pozitivně i ekonomiku jejich produkce a rentabilita se po pěti letech dostala opět do kladných hodnot. Naopak pokles CZV v meziročním srovnání vykazovala zejména řepka, přesto však díky značnému snížení nákladů došlo u této komodity ke zlepšení rentability.

V živočišné výrobě došlo v roce 2013 k meziročnímu zvýšení produkce u všech komodit vyjma hovězího masa. Spotřeba klesla téměř u všech komodit, a to nejvýrazněji u hovězího a drůbežího masa, její nárůst byl naopak evidován u skopového masa. Stavby skotu v roce 2013 stagnovaly, zatímco průměrné počty dojených krav i krav BTM meziročně mírně vzrostly. Výrazně se zvýšil počet drůbeže a z toho nosnic a poprvé po dlouhé době také velmi mírně oživila stavy prasat. Míra soběstačnosti se téměř u všech komodit meziročně zlepšila. K její stagnaci došlo pouze v případě skopového a koziho masa. V zahraničním obchodě došlo k mírnému zlepšení pasivní bilance vepřového a drůbežího masa, zatímco u mléka, kde je bilance již několik let aktivní, došlo k jejímu zhoršení vlivem omezení vývozu. Příznivý byl v roce 2013 u živočišné produkce vývoj cen, které byly, až na hovězí maso, meziročně vyšší. K jejich nejvýraznějšímu růstu došlo především u vajec, dále u mléka a drůbežího masa. Rentabilita výroby se zlepšila u mléka a drůbežího masa. V ostatních komoditách došlo k jejímu zhoršení především z důvodů výraznějšího růstu nákladů ve srovnání s cenami (zejména u vajec). Průmyslová produkce ve výrobě potravinářských výrobků v roce 2013 měřena jejím indexem v podstatě stagnovala. U výroby nápojů pak nastala mírná progres. Měřeno tržbami za prodej vlastních výrobků a služeb v b. c. i u výroby potravinářských výrobků (u podniků s 50 a více zaměstnanci) bylo docíleno v roce 2013 mírného meziročního zlepšení. V oborové struktuře výkonnost posílila zejména výroba mléčných výrobků, kde cenový růst byl nejvýraznější, a výroba hotových krmiv. Náročné ekonomické prostředí, které nevytváří prostor pro dosažení odpovídající cenové úrovně, se promítlo do poklesu výkonnosti u výroby pečiva a cukrářských výrobků a dále u výroby ostatních potravinářských výrobků. U nápojů se prosazoval trend růstu speciálních a ochucených pív, ale současně pokles spotřeby pивních mixů.

Podíl OZE na primárních energetických zdrojích v roce 2012 dosáhl 7,8 %. Podíl biomasy na OZE klesl na 62,4 %, došlo k růstu podílu bioplynu na OZE na 11,4 %. Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu FAME v roce 2013 činila 410 tis. t. V roce 2013 byla v ČR pěstována GM kukuřice, která je využívána jako krmivo pro hospodářská zvířata a z menší části slouží jako surovina pro výrobu bioetanolu či bioplynu. Plocha GM kukuřice se v roce 2013 meziročně snížila o 16,0 %.

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

Celková světová produkce obilovin v marketingovém roce 2013/14 dosáhla 2 452,1 mil. t (včetně rýže), což představuje o 8,3 % vyšší objem ve srovnání s předchozím rokem. Světově nejvýznamnější obilovinou je kukuřice, které se v roce 2013 sklídilo

rekordních 967,5 mil. t a podílí se tak 39,7 % na celkové obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice vzrostla na 712,5 mil. t (meziročně o 8,5 %), produkce rýže jako třetí nejvýznamnější obiloviny se proti roku 2012 téměř nezměnila a činila 475,6 mil. t. Nejvýznamnějšími producenty kukuřice podle objemu sklizně roku 2013 zůstaly (stejně jako v předchozím roce) USA, Čína, Brazílie a EU, v případě pšenice pak EU, Čína, Indie, USA a Rusko. Hlavními světovými producenty rýže jsou Čína, Indie, Indonésie, Bangladéš a Vietnam (USDA, IV 2014).

V marketingovém roce 2013/14, na rozdíl od dvou předcházejících roků, byla světová produkce obilovin vyšší než jejich spotřeba, jež dosáhla 2 404,2 mil. t (meziročně o 5,0 % vyšší). Proto se i celkový objem světových zásob obilovin meziročně zvýšil (především u pšenice v Číně a Kanadě), a to na 490,1 mil. t, což představuje nárůst o 8,5 % (USDA, IV 2014).

Pěstební plocha obilovin v Evropské unii v marketingovém roce 2013/14 činila 57,2 mil. ha, téměř stejně jako v předchozím roce. Nejdůležitějšími obilovinami v EU jsou pšenice setá, kukuřice a ječmen. Největší sklizňovou plochu obilovin v roce 2013 vykázala Francie, dále Polsko, Německo, Španělsko a Rumunsko. Celková produkce zrna obilovin v členských státech EU dosáhla objemu 301,7 mil. t a byla o 8,8 % vyšší než v předchozím roce. Největšími producenty obilovin jsou Francie, Německo, Polsko a Španělsko, jejichž sklizeň v roce 2013 představovala v součtu 55,0 % veškeré produkce obilovin v EU. ČR zaujímá objemem výroby 7,5 mil. t zrna a 2,4% podílem na celkové produkci mezi členskými státy 11. místo (COCERAL¹³², III 2014).

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2013, tj. 1 413,1 tis. ha (meziročně menší o 2,8 %), zaujímala největší podíl pšenice (829,4 tis. ha, tj. 58,7 % celkové plochy) a ječmen (349,0 tis. ha, 24,7 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrna s výměrou 96,9 tis. ha, podílející se 6,9 % na celkové ploše obilovin. Na sklizňové ploše obilovin se dále podílelo triticales (46,8 tis. ha, 3,3 %), oves (43,6 tis. ha, 3,1 %), žito (37,5 tis. ha, 2,7 %) a ostatní obiloviny, především proso, čirok a pohanka (10,0 tis. ha, tj. 0,7 % celkové plochy obilovin).

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2013, dosáhla výše 7 512,6 tis. t, což proti předchozímu méně úrodnému roku představuje nárůst o 13,9 %. Objem produkce je téměř srovnatelný s průměrem předchozích 10 let, jenž činí 7 437,4 tis. t. Na celkové produkci se podílela nejvyšším objemem pšenice, a to 4 700,7 tis. t (tj. 62,6 %), ječmene bylo sklizeno 1 593,8 tis. t (21,2 %), kukuřice 675,4 tis. t (9,0 %) a dalších obilovin (triticales, žito, oves a minoritní druhy) celkem 542,8 tis. t.

¹³² *Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofournitures (European association representing trade in cereals, feedstuffs, oilseeds, olive oil and agrosupply at the European Union) – Asociace obchodníků s obilovinami, olejinami a jejich produkty v EU.*

Září 2012 bylo chladnější a deštivější, než je pro toto období obvyklé, přesto se zemědělcům podařilo založit porosty v odpovídající kvalitě a ozimy v průměru vzházely za 10-14 dnů. Říjen byl teplotně nadnormální měsíc. Obiloviny v listopadu vykazovaly velmi slabou odolnost k mrazu a nebyly dobře otuženy na zimní období.

Charakter počasí v roce 2013 byl především dán opožděným nástupem jara, což pak vynahradilo teplé léto i podzim, poměrně suchý. Celkově byl rok 2013 teplotně normální a srážkově mírně nadprůměrný (především díky vysokým srážkám v květnu a červnu. Setí jařin se opozdilo a začalo se sít až v dubnu, přesto se porosty ke konci dubna nacházely ve fázi odnožování. Květen byl teplotně normální a srážkově vysoce nadnormální, srážkové období pokračovalo i v červnu a tak se mohly dostatečně formovat generativní orgány rostlin nezbytné pro vysoký výnos. Samotné žně se naplno rozběhly až ve druhé polovině července a byly často přerušovány srážkami. Žně byly v podstatě ukončeny ke dni 3. 9. 2013, kdy bylo v ČR sklizeno 99,9 % výměry základních obilovin, stejně jako v předchozím roce.

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Celková nabídka 9 086,4 tis. t pro marketingový rok 2013/14 je o 5,4 % vyšší než v předchozím roce. Odhaduje se stagnace objemu celkové domácí spotřeby 5 435,0 tis. t, především v důsledku poklesu spotřeby krmných obilovin. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2013/14 díky vyšší produkci a stagnaci spotřeby meziročně vzrostla o 17,0 p. b. na 138,2 %, objem konečných zásob se opět meziročně snížil (především v souvislosti s vyšším vývozem) o 7,0 % na 1 245,4 tis. t.

V průběhu marketingového roku 2012/13 se do ČR celkem dovezlo 235,0 tis. t obilovin, především ze zemí EU a dalších evropských států. Objem vývozu obilovin opět více než desetinásobně převýšil dovoz a předpokládaný exportovaný objem dosáhl výše 2 406,0 tis. t, z toho 66,9 % pšenice. Cílovými trhy obilovin, vyvážených z ČR, jsou především sousední státy EU a další evropské země, vývoz mimo EU je zanedbatelný.

V marketingovém roce 2013/14 je intervenční nákup obilovin v EU realizován dle nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 v aktuálním znění, pro intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. t pro celou EU. V případě ČR není v marketingovém roce 2013/14 předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 541,7	1 462,8	1 479,5	1 454,4	1 413,1	97,2
Hektarový výnos	t/ha	5,08	4,70	5,60	4,53	5,32	117,4
Produkce	tis. t	7 832,0	6 877,6	8 284,8	6 595,5	7 512,6	113,9
Počáteční zásoba²⁾	tis. t	1 409,9	1 510,7	1 542,8	1 740,5	1 338,8	76,9
Dovoz	tis. t	73,8	101,6	140,6	284,9	235,0	82,5
Celková nabídka	tis. t	9 315,7	8 489,9	9 968,2	8 620,9	9 086,4	105,4
Domácí spotřeba	tis. t	5 388,0	5 480,0	5 510,0	5 438,9	5 435,0	99,9
v tom - potraviny	tis. t	2 045,0	2 101,0	2 212,0	2 103,0	2 099,0	99,8
- osiva	tis. t	333,0	338,0	330,5	337,0	346,0	102,7
- krmiva	tis. t	2 777,0	2 768,0	2 734,5	2 759,0	2 722,0	98,7
- technické užití	tis. t	233,0	273,0	233,0	239,9	268,0	111,7
Vývoz	tis. t	2 073,2	1 791,8	2 678,3	1 843,2	2 406,0	130,5
Intervenční nákup	tis. t	343,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	324,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	343,8	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	7 805,0	6 947,1	8 227,6	7 282,1	7 841,0	107,7
Konečná zásoba	tis. t	1 510,7	1 542,8	1 740,5	1 338,8	1 245,4	93,0
Soběstačnost³⁾	%	145,4	125,5	150,4	121,3	138,2	17,0

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

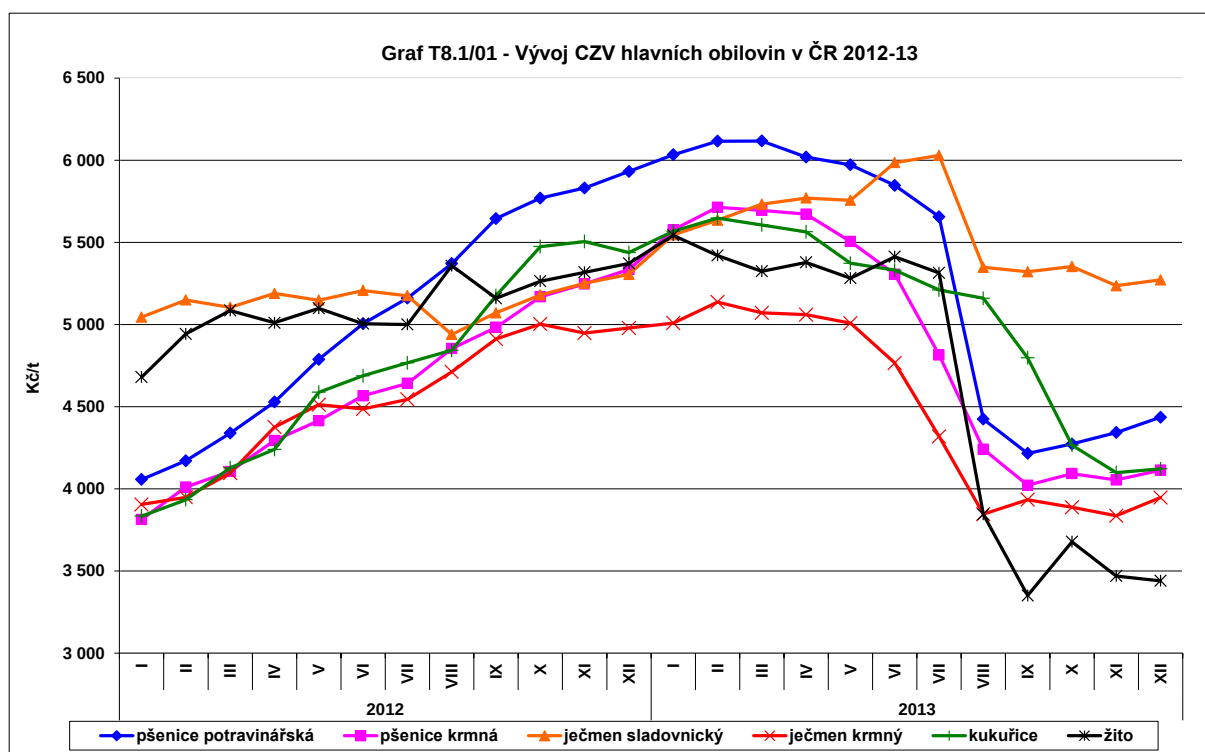
2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Ceny zemědělských výrobců hlavních obilovin v ČR v roce 2013 zpočátku pokračovaly v růstu z předchozího roku. Po kulminaci cen v 1. čtvrtletí (kdy potravinářská pšenice překonala hranici 6 000 Kč/t) došlo k jejich poklesu až propadu, a to s vidinou nižší poptávky v důsledku předpokladu dobré sklizně ve světovém i evropském měřítku. Ke konci roku již ceny jevíly příznaky stagnace až mírného růstu. K největšímu propadu CZV došlo během roku 2013 u žita (a to o 2 103 Kč/t) a u pšenice.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Pšenice

V marketingovém roce 2013/14 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 829,4 tis. ha (meziročně o 1,7 % větší), z níž ozimé odrůdy zaujímaly 788,4 tis. ha (95,1 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouhých 41,0 tis. ha. Díky relativně vysokému průměrnému výnosu 5,67 t/ha (proti předchozímu roku vyššímu o 31,3 %) produkce meziročně výrazně vzrostla o 33,6 % na 4 700,7 tis. t.

Vegetační sezóna 2013 byla ve většině regionů ČR charakteristická příznivými podmínkami pro tvorbu výnosu i kvalitu ozimých obilovin. I když byla sezóna opožděná v důsledku pozdního jara a mírně opožděný byl ve srovnání s jinými roky i začátek sklizně, hojné srážky v květnu a červnu a příznivé počasí v období dozrávání byly hlavní příčinou dobré kvality sklizně potravinářské pšenice. Celkový podíl vyhovujících vzorků pšenice ve všech parametrech (bez parametru „obsah příměsí a nečistot“) ze sklizně 2013 činí 76 %. Charakteristika jednotlivých kvalitativních parametrů je opačná ve srovnání s rokem 2012: nadprůměrná je objemová hmotnost a číslo poklesu, průměrná je kvalita a obsah bílkovin. Specifitou ročníku je výskyt námele v pšenici, v podmínkách ČR dost neobvyklý.

Počáteční zásoby pšenice pro marketingový rok 2013/14 proti předchozímu roku klesly na polovinu, a to na 558,8 tis. t včetně státních hmotných rezerv. Dovoz pšenice poklesl na 41,0 tis. t. Celková nabídka pšenice se díky výrazně vyššímu objemu produkce zvýšila na 5 300,5 tis. t, tj. o 12,6 %. Objem vývozu je odhadován na 1 610,0 tis. t, meziročně o 45,4 % vyšší.

Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2013/14 se odhaduje ve výši 2 968,0 tis. t (téměř shodný s předchozím rokem), z toho potravinářské pšenice 1 210,0 tis. t a spotřeba na osivo 188,0 tis. t. Pšenice je v ČR stále nejdůležitější krmnou obilovinou a v marketingovém roce 2013/14 se předpokládá její spotřeba na krmné účely ve výši 1 450 tis. t (srovnatelná s předchozím rokem). Dále se předpokládá zvýšení objemu konečných zásob pšenice, a to 722,5 tis. t, tj. o 29,3 %. Díky vysoké sklizni a stagnaci spotřeby došlo k nárůstu míry soběstačnosti o 42,6 p. b. na 158,4 %.

T8.1/02 - Balance výroby a spotřeby pšenice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	831,3	833,6	863,1	815,4	829,4	101,7
Hektarový výnos	t/ha	5,24	4,99	5,69	4,32	5,67	131,3
Produkce	tis. t	4 358,1	4 161,6	4 913,0	3 518,9	4 700,7	133,6
Počáteční zásoba	tis. t	783,2	924,0	985,1	1 118,5	558,8	50,0
Dovoz	tis. t	32,3	23,5	39,6	69,0	41,0	59,4
Celková nabídka	tis. t	5 173,6	5 109,1	5 937,7	4 706,4	5 300,5	112,6
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	2 850,0	3 005,0	3 035,0	3 040,0	2 968,0	97,6
v tom - potraviny	tis. t	1 250,0	1 285,0	1 290,0	1 250,0	1 210,0	96,8
- osiva	tis. t	185,0	195,0	195,0	190,0	188,0	98,9
- krmiva	tis. t	1 285,0	1 370,0	1 400,0	1 450,0	1 450,0	100,0
- technické užití	tis. t	130,0	155,0	150,0	150,0	120,0	80,0
Vývoz	tis. t	1 338,3	1 180,3	1 784,2	1 107,6	1 610,0	145,4
Intervenční nákup ³⁾	tis. t	61,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	61,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	61,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	4 249,6	4 124,0	4 819,2	4 147,6	4 578,0	110,4
Konečná zásoba	tis. t	924,0	985,1	1 118,5	558,8	722,5	129,3
Soběstačnost ⁵⁾	%	152,9	138,5	161,9	115,8	158,4	42,6
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku ⁴⁾	Kč/t	3 035	2 982	2 984	4 107	3 526	85,9
CZV pšenice potravinářské	Kč/t	2 889	3 392	5 039	5 050	5 288	104,7
CZV pšenice krmné	Kč/t	2 603	2 957	4 335	4 620	4 901	106,1
Přímé platby	Kč/ha	4 894	4 575	4 687	5 879	6 317	107,4
Přímé platby	Kč/t	934	917	824	1 361	1 114	81,9
Nákladová rentabilita (potravinářská pšenice) ⁵⁾	%	-4,8	13,7	68,9	23,0	50,0	27,0
Souhrnná rentabilita (potravinářská pšenice) ⁵⁾	%	26,0	44,5	96,5	56,1	81,6	25,5

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - pšenice ozimá.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI
Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Ceny zemědělských výrobců pšenice v ČR v roce 2013 po strmém nárůstu během předchozího roku dosáhly kulminace v 1. čtvrtletí (6 117 Kč/t potravinářské pšenice a 5 714 Kč/t krmné pšenice). Následně došlo k pozvolnému, od letních měsíců pak k výraznému propadu CZV, které v září 2013 poklesly u obou kvalitativních typů na roční minimum (4 216 Kč/t u potravinářské pšenice a 4 022 Kč/t u krmné pšenice). Do konce roku 2013 vykázaly známky postupného oživení, především u potravinářské pšenice, jejíž CZV činila v prosinci 4 436 Kč/t.

Průměrné roční CZV opět meziročně vzrostly, a to o 4,7 % na 5 288 Kč/t u potravinářské pšenice a o 6,1 % na 4 901 Kč/t u pšenice krmné.

Díky nižšímu objemu nákladů a vysokým realizačním cenám ve 2. pololetí dosáhla míra nákladové rentability potravinářské pšenice v marketingovém roce 2013/14 vysoké hodnoty 50,0 %. Míra souhrnné rentability (včetně započtených přímých plateb) meziročně výrazně vzrostla (o 25,5 p. b.) na hodnotu 81,6 %.

Ječmen

V marketingovém roce 2013/14 činila sklizňová plocha ječmene 349,0 tis. ha (nejnižší hodnota od roku 2006), přičemž se s výjimkou předchozího roku každoročně snižuje. Meziročně vzrostl podíl ozimých odrůd, jež zaujímaly 106,3 tis. ha (30,5 % celkové výměry ječmene), zatímco jarní odrůdy zaujímaly 242,7 tis. ha. Při téměř srovnatelném výnosu u obou skupin odrůd dosáhl průměrný výnos ječmene 4,57 t/ha (meziročně vyšší o 8,0 %). Díky této skutečnosti bylo i při úbytku sklizňových ploch sklizeno téměř stejné množství zrna jako v předchozím roce, a to 1 593,8 tis. t (pokles o 1,4 %).

Kvalita sladovnického ječmene ze sklizně 2013 je výsledkem komplexního pohledu na řadu sledovaných parametrů a vykazuje vzhledem k nízké sklizňové vlhkosti určitou stabilitu v hodnocených parametrech. Klíčivost ječmene vykazovala průměrnou hodnotu 97,8 %, obsahu dusíkatých látek však nevyhovělo 39,9 % vzorků.

Počáteční zásoba marketingového roku 2013/14 proti předchozímu roku výrazně poklesla, a to o 35,7 % na 194,9 tis. t. Dovoz ječmene se odhaduje na 45,0 tis. t, vývoz na 240,0 tis. t. Celková nabídka ječmene je odhadována na 1 833,7 tis. t (snížení o 6,2 % proti roku 2012/13).

Očekává se pokles domácí spotřeby ječmene proti předchozímu roku na 1 450,0 tis. t, především v důsledku nižší krmné spotřeby. Především z tohoto důvodu se za marketingový rok 2013/14 (i přes nízkou produkci) meziročně mírně zvýšila míra soběstačnosti ČR u ječmene, a to o 2,2 p. b. na 109,9 %.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	454,8	388,9	372,8	382,3	349,0	91,3
Hektarový výnos	t/ha	4,40	4,07	4,87	4,23	4,57	108,0
Produkce	tis. t	2 003,0	1 584,5	1 813,7	1 616,5	1 593,8	98,6
Počáteční zásoba	tis. t	446,3	359,7	411,5	303,3	194,9	64,3
Dovoz	tis. t	16,2	34,6	39,4	35,5	45,0	126,8
Celková nabídka	tis. t	2 465,5	1 978,8	2 264,6	1 955,3	1 833,7	93,8
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	1 563,0	1 520,0	1 625,0	1 500,0	1 450,0	96,7
v tom - potraviny	tis. t	610,0	650,0	780,0	700,0	700,0	100,0
- ošiva	tis. t	98,0	95,0	90,0	95,0	105,0	110,5
- krmiva	tis. t	850,0	770,0	750,0	700,0	640,0	91,4
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	260,3	310,7	336,3	260,4	240,0	92,2
Intervenční nákup ³⁾	tis. t	282,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	263,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	282,5	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	2 105,8	1 567,3	1 961,3	1 760,4	1 690,0	96,0
Konečná zásoba	tis. t	359,7	411,5	303,3	194,9	143,7	73,7
Soběstačnost ⁵⁾	%	128,2	104,2	111,6	107,8	109,9	2,2
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku ⁴⁾	Kč/t	3 215	3 054	2 954	3 907	3 933	100,7
CZV ječmene sladovnického	Kč/t	3 848	3 408	4 821	5 147	5 582	108,5
CZV ječmene krmného	Kč/t	2 483	2 640	4 024	4 535	4 485	98,9
Přímé platby	Kč/ha	4 894	4 575	4 687	5 879	6 317	107,4
Přímé platby	Kč/t	1 112	1 124	962	1 390	1 382	99,5
Nákladová rentabilita (sladovnický ječmen) ⁵⁾	%	19,7	11,6	63,2	31,7	41,9	10,2
Souhrnná rentabilita (sladovnický ječmen) ⁵⁾	%	54,3	48,4	95,8	67,3	77,1	9,8

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - ječmen jarní.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI
Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců sladovnického ječmene v ČR dosáhla díky stabilní poptávce a setrvalému růstu maxima v srpnu 2013, a to hodnoty 6 029 Kč/t, a překonala tím i CZV potravinářské pšenice. Následně došlo k jejich poklesu a stagnaci na konečné hodnotě 5 272 Kč/t. CZV krmného ječmene během roku 2013 propadly výrazněji, a to z únorového maxima 5 137 Kč/t na konečnou hodnotu 3 947 Kč/t v prosinci. Průměrná roční CZV vzrostla o 8,5 % na 5 582 Kč/t u sladovnického ječmene, u ječmene krmného mírně poklesla na 4 485 Kč/t.

Díky vysokým realizačním cenám (při meziročně srovnatelné výši nákladů a přímých plateb) dosáhla nákladová rentabilita u sladovnického ječmene 41,9 %, míra souhrnné rentability pak dosáhla vysoké hodnoty 77,1 % (proti roku 2012 nárůst o 9,8 p. b.).

Kukuřice

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v roce 2013 meziročně výrazně poklesla o 18,8 % na 96,9 tis. ha a byla nejnižší za posledních pět let. Při průměrném výnosu 6,97 t/ha (proti roku 2012 nižším o 10,4 %) zaznamenala zrnová kukuřice výrazný propad

v objemu produkce, jež činila 675,4 tis. t, představujíc tak meziroční pokles (po druhé rekordně nejvyšší sklizni v roce 2012) o 27,2 %.

V roce 2013 v ČR meziročně opět poklesly plochy oseté geneticky modifikovanou kukuřicí (tzv. Bt kukuřice), a to o 16,1 % na 2 561 ha, přičemž počet jejích pěstitelů klesl na 41. Důvodem malého rozšíření tohoto typu kukuřice je problematický odbyt, nutnost oddělovat ji od běžné produkce a označovat jako GMO. Bt kukuřice nachází uplatnění jako krmná a technická surovina a není v ČR užívána pro potravinářské účely.

Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2013/14 především v důsledku nízké produkce poklesla, a to na 1 265,0 tis. t, (meziročně o 3,5 %). Objem celkové domácí spotřeby je však odhadován jako rekordní, a to ve výši 543,0 tis. t (meziroční nárůst o 16,3 %) díky vyšší spotřebě na krmné a technické účely. Míra soběstačnosti je u zrnové kukuřice předpokládána ve výši 124,4 %, což představuje proti roku 2012 výrazný meziroční pokles o 74,4 p. b.

Rozšiřování a intenzifikace výroby kukuřice na zrno v minulých letech posunulo ČR z role dovozce této komodity na pozici vývozce. Dovoz kukuřice v roce 2013 se proti předchozímu roku snížil, a to na 128,0 tis. t, vývoz z ČR je odhadován na vysokou hodnotu 431,0 tis. t. Předpoklad objemu konečných zásob v marketingovém roce 2013/14 činí, především vinou nižší produkce, 291,0 tis. t, tj. meziročně o 37 % méně.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	105,3	103,3	121,0	119,3	96,9	81,2
Hektarový výnos	t/ha	8,45	6,71	8,79	7,78	6,97	89,6
Produkce	tis. t	889,6	692,6	1 063,7	928,1	675,4	72,8
Počáteční zásoba	tis. t	37,4	89,2	96,2	239,2	461,6	193,0
Dovoz	tis. t	18,2	19,5	37,2	143,2	128,0	89,4
Celková nabídka	tis. t	945,2	801,3	1 197,1	1 310,5	1 265,0	96,5
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	459,0	479,0	461,0	466,9	543,0	116,3
v tom - potraviny	tis. t	16,0	16,0	16,0	17,0	16,0	94,1
- osiva	tis. t	13,0	13,0	15,0	16,0	17,0	106,3
- krmiva	tis. t	380,0	390,0	390,0	394,0	420,0	106,6
- technické užití	tis. t	50,0	60,0	40,0	39,9	90,0	225,6
Vývoz	tis. t	397,0	226,1	496,9	382,0	431,0	112,8
Celkové užití	tis. t	856,0	705,1	957,9	848,9	974,0	114,7
Konečná zásoba	tis. t	89,2	96,2	239,2	461,6	291,0	63,0
Soběstačnost⁵⁾	%	193,8	144,6	230,7	198,8	124,4	-74,4
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku³⁾	Kč/t	2 392	2 665	2 507	2 737	3 791	138,5
CZV kukuřice krmné	Kč/t	2 800	3 282	4 707	4 718	5 062	107,3
Přímé platby	Kč/ha	4 894	4 575	4 687	5 879	6 317	107,4
Přímé platby	Kč/t	579	682	533	756	906	119,9
Nákladová rentabilita⁴⁾	%	17,1	23,2	87,8	72,4	33,5	-38,9
Souhrnná rentabilita⁴⁾	%	41,3	48,7	109,0	100,0	57,4	-42,6

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - ječmen jarní.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI
Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Ceny zemědělských výrobců kukuřičného zrna krmné kvality v ČR během celého roku 2012 rostly a maxima dosáhly v únoru 2013 v průměrné výši 5 648 Kč/t. Po zbytek roku 2013 docházelo k jejich postupnému poklesu na konečných 4 122 Kč/t v prosinci. Průměrná CZV zrna kukuřice krmné kvality za rok 2013 však dosáhla 5 062 Kč/t, což představuje nárůst 7,3 % proti hodnotě předchozího roku.

Především v důsledku výrazného nárůstu nákladů (proti roku 2012 o 38,5 %) poklesla nákladová rentabilita u průmyslové kukuřice na 33,5 %, přesto však zůstává vysoká podobně jako míra souhrnné rentability 57,4 % (ve srovnání s předchozím rokem pokles o 42,6 p. b.).

Žito

Sklizňová plocha žita v roce 2013 opět meziročně vzrostla, a to o 22,5 % na 37,5 tis. ha. Díky průměrnému výnosu 4,70 t/ha dosáhla produkce žitného zrna 176,3 tis. t a meziročně se zvýšila o 19,9 %. Kvalitu žita ze sklizně 2013 lze hodnotit jako průměrnou, kdy vyhovělo 74 % sledovaných vzorků a značná část sklizně žita vyhovuje kvalitativním požadavkům normy.

Počáteční zásoby žita v marketingovém roce 2013/14 meziročně několikanásobně vzrostly na 48,5 tis. t. Celková nabídka byla opět meziročně vyšší, a to 243,8 tis. t (o 26,0 %), především díky vyšší domácí produkci a zásobám, dovoz je předpokládán ve výši 19,0 tis. t. Tuzemská spotřeba rovněž vzrostla, a to o 28,3 % na 154,0 tis. t, díky vysokému nárůstu potravinářského užití (meziročně o 40,0 %). Vývoz žita se předpokládá vysoký, ve výši 70,0 tis. t. Celkové užití žita meziročně výrazně vzrostlo na 224,0 tis. t. Míra soběstačnosti u žita v roce 2013/14 činila 114,5 % proti 122,5 % v předchozím roce (meziroční pokles o 8,0 p. b.).

Měsíční CZV potravinářského žita v ČR poklesla během roku 2013 z počátečního dlouhodobého maxima 5 543 Kč/t na minimum v září, a to 3 351 Kč/t, do konce roku pak mírně vzrostla na 3 440 Kč/t. Průměrná roční CZV žita za rok 2013 poklesla z 5 108 Kč/t na 4 621 Kč/t, meziročně o 9,5 %.

Oves

Sklizňová plocha ovsa v marketingovém roce 2013/14 meziročně poklesla o 14,2 % na historicky nejmenší rozlohu 43,6 tis. ha. Produkce ovsa při průměrném výnosu 3,19 t/ha ve srovnání s předchozím rokem poklesla o 19,1 %, na 139,1 tis. t (druhá nejnižší od roku 2002).

Při absenci dovozu se celková nabídka odhaduje na 161,4 tis. t (meziročně nižší o 18,1 %). V marketingovém roce 2013/14 se očekává pokles objemu vývozu ovsa, a to na 30,0 tis. t. Při poklesu domácí spotřeby na 124 tis. t a absenci dovozu se předpokládá celkové užití ovsa ve výši 154,0 tis. t, proti předchozímu roku o 11,9 % nižší.

Průměrné ceny zemědělských výrobců krmného ovsa v ČR vzrostly na dlouhodobé maximum 4 640 Kč/t v dubnu 2013, byly však postiženy prudkým poklesem až na konečnou

hodnotu 3 484 Kč/t, ovšem s perspektivou mírného růstu. Průměrná roční CZV krmného ovsa meziročně vzrostla jen mírně a dosáhla 4 127 Kč/t (o 3,1 %). Průměrná CZV ovsa potravinářské kvality v roce 2013 naopak dosáhla historicky rekordní výše, a to 7 691 Kč/t v březnu 2013, což je nejvíce ze všech sledovaných obilnin.

Triticale

Sklizeň triticales v roce 2013 činila 214,2 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem o 12,5 % vyšší. Na ploše 46,8 tis. ha (meziročně o 5,9 % větší) bylo dosaženo průměrného výnosu 4,58 t/ha.

V marketingovém roce 2013/14 se předpokládá vyšší domácí spotřeba triticales v objemu 187,0 tis. t (na krmné i technické účely), a tím i vyšší celkové užití v objemu 259,7 tis. t (meziročně vyšší o 11,3 %). Při nulovém dovozu se výše vývozu v roce 2013/14 očekává 17,0 tis. t, srovnatelná s rokem předchozím.

Od počátku roku 2013 sleduje ČSÚ vedle hlavních obilovin i ceny triticales. Jeho průměrná CZV vzrostla v březnu na maximum 5 719 Kč/t, dále poklesla a ke konci roku stagnovala na konečných 3 884 Kč/t.

Ostatní obiloviny

Proso, pohanka, čirok, chřastice (lesknice) a další minoritní obiloviny se pěstovaly v ČR v marketingovém roce 2013/14 na ploše 10,0 tis. ha, meziročně o 16,1 % menší. Sklizeň zrna těchto plodin dosáhla v roce 2013 podle ČSÚ 13,2 tis. t (meziroční pokles o 41,8 %) při průměrném výnosu 1,32 t/ha.

Celkové užití ostatních obilovin je odhadováno na 17,0 tis. t, z toho domácí spotřeba 9,0 tis. t. Nejvýznamnějšími exportními komoditami této skupiny jsou proso a pohanka. Zahraniční obchod je poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2013 je odhadován na 8,0 tis. t, dovozu pak 2,0 tis. t.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Odhad světové výroby surového cukru pro hospodářský rok 2013/14 podle F. O. Licht činí 181,0 mil. t (166,3 mil. t v přepočtu na bílý cukr), tj. 1,1% pokles proti předchozímu období. Předpokládaná spotřeba ve světě se očekává ve výši 175,8 mil. t surového cukru (161,5 mil. t v přepočtu na bílý cukr) a výše přebytku surového cukru 3,6 mil. t (3,3 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Spotřeba cukru ve světě se meziročně mírně zvyšuje (průměrně asi o 2-2,5 % ročně).

Vedoucí pozice Brazílie jako hlavního výrobce cukru a kvasného lihu zůstala i v roce 2013/14, i když se očekává proti roku 2012/13 snížení výroby surového cukru na 39,7 mil. t (v přepočtu na bílý cukr 36,5 mil. t). V Indii se podařilo zvýšit výrobu surového cukru o 1,3 % na 27,7 mil. t (v přepočtu na bílý cukr 25,5 mil. t), což představuje 69,8 % výroby

surového cukru v Brazílii. Zvýšení výroby surového cukru se předpokládá např. v Číně, Thajsku, Indii a Pákistánu, ale u ostatních významnějších výrobců cukru první odhady signalizují stagnaci nebo pokles výroby, např. Argentina o 17,8 %. Snížení výroby v hlavních pěstitelských regionech cukru postihlo země EU, Severní a Střední Ameriky, země Jižní Ameriky, Austrálii a Oceánii. V Asii se výroba surového cukru zvýšila obdobně jako na africkém kontinentu. Spotřeba mírně zaostala za výrobou, což může mít příznivý dopad na cenový vývoj. Úroveň ceny bílého cukru určeného pro potravinářství na burze vykazuje trvalý trend poklesu, v současnosti se pohybuje okolo 350 €/t (9 091 Kč/t). Průměrná cena surového cukru za rok 2013 (burza New York) byla 22,01 UScent/lb (9 471 Kč/t), ve srovnání s průměrem roku 2012 to představuje pokles o 15,9 %.

V hospodářském roce 2013/14 byla dle definitivních údajů sklizena cukrová řepa v EU z plochy 1 463 tis. ha. Ve srovnání s rokem 2012/13 se plocha snížila o 2,3 %. Nerovnoměrné počasí v celé Evropě v průběhu roku 2013 se výrazně promítlo do výsledků v pěstování cukrové řepy, resp. ve výrobě cukru. Obdobně jako v předchozím hospodářském roce byla naplněna kvóta EU 28, tj. 13 529,6 tis. t bílého cukru, platná od roku 2014 po přistoupení zatím posledního státu, Chorvatska (kvóta 192,9 tis. t). Celková výroba v roce 2013/14 klesla o 2,9 % na 16 979 tis. t. Z předchozího hospodářského roku 2012/13 bylo převedeno do kvóty následujícího hospodářského roku 674 tis. t. V roce 2013/14 dosáhla výroba cukru nad rámec kvót 3 881 tis. t, přičemž v některých členských státech opět výroba nedosáhla ani na kvótu (Řecko, Španělsko, Itálie, Finsko a zámořské departmenty Francie a Portugalska). Problémy s naplněním kvóty měly i další státy. Podíl nadkvótového cukru na tuzemské výrobě cukru byl vysoký ve Francii (29,8 %), v Německu (27,1 %) a v Polsku (16,8 %). Na celkové výrobě cukru v EU 28 se podílela Francie (25,9 %), Německo (23,4 %), Polsko (9,9 %) a Velká Británie (7,6 %). Meziročně se však výroba cukru z uvedených zemí zvýšila pouze ve Velké Británii (o 8,7 %) a ve Francii (o 2,3 %). Česká republika svým podílem výroby 2,8 % na celkové výrobě EU 28 v roce 2013/14 obsadila 8. místo z 20 cukr vyrábějících států EU. Touto pozicí si nadále udržuje statut středně velkého výrobce cukru EU. Spotřeba cukru se meziročně zvýšila o 2,1 % na 16 930 tis. t.

Dovoz cukru včetně cukru ve výrobcích v roce 2013/14 se očekává v EU 28 ve výši 3 839 tis. t, tj. 18,7 % z celkové nabídky cukru. Dovoz cukru byl uskutečněn převážně v rámci preferenčních dohod vyplývajících z mezinárodních dohod EBA¹³³ a EPA¹³⁴. Vývoz cukru včetně výrobků obsahujících cukr se předpokládá ve výši 1 281 tis. t. Konečné zásoby uvedeného hospodářského roku se v porovnání s rokem 2012/13 snížily o 8,1 % na 2 292 tis. t.

¹³³ EBA – “Everything but arms” – Jednostranná preferenční obchodní dohoda pro nejchudší země světa.

¹³⁴ EPA – Economic Partnership Agreements – Dohody o ekonomickém partnerství.

Průměrná prodejní cena bílého cukru ve Společenství (CPV) v roce 2012 dosáhla 711 €/t (17 877 Kč/t), což lze hodnotit jako velký nárůst (o 26,5 %) proti průměrné ceně v roce 2011. V roce 2013 se růst ceny zastavil a přešel v trvalý a poměrně rychlý pokles o 111 €/t. Nejvyšší dosažená cena obchodů s bílým cukrem byla v lednu 2013 (738 €/t, tj. 18 865 Kč/t). Průměrná cena bílého cukru činila v I. čtvrtletí 729 €/t (18 639 Kč/t), ve druhém se snížila již na 726 €/t (18 753 Kč/t). Ve druhé polovině roku 2013 klesala průměrná cena od července ze 713 €/t (18 502 Kč/t) na 623 €/t v prosinci (17 143 Kč/t). Konečná průměrná cena za celý rok se ve srovnání s rokem 2012 snížila o 11 €/t, tj. na 700 €/t (18 182 Kč/t).

Průměrná cena průmyslového cukru pro chemický a kvasný průmysl v EU 28 v roce 2013 dosáhla 362 €/t (9 403 Kč/t). Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP (Afrika, Karibik a Tichomoří) do EU 28 dosáhla 700 €/t (18 182 Kč/t), cena surového cukru 566 €/t (14 701 Kč/t)¹³⁵.

V letech 2006-2009 prošlo odvětví pěstování cukrové řepy a výroby cukru v EU zcela zásadní reformou, jejímž hlavním cílem bylo postupné dosažení rovnovážného stavu na trhu s cukrem EU prostřednictvím snížení celkové produkce cukru v EU. Dodnes jsou na její výsledky rozdílné pohledy, což naznačuje, že zejména způsob, a tím i výsledky, nebyly vždy dobře přijaty. Například došlo k odevzdání kvót cukru i z konkurenceschopných regionů EU a v některých zemích zůstala výroba cukru zachována i v regionech slabších.

SOT s cukrem po uvedené zásadní změně ovlivní ještě velká úprava v roce 2013. V rámci celkové reformy SZP a přípravy nového finančního rámce na období 2015 až 2020 bylo na úrovni orgánů EU (zejména EP, EK a Rady ministrů zemědělství) prodiskutováno a odsouhlaseno prodloužení trvání SOT s cukrem do hospodářského roku 2016/17 (nařízení Rady (EU) č. 1370/2012, kterým se určují opatření týkající se některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhu se zemědělskými produkty, čl. 12). Původní předpisy předpokládaly ukončení po roce 2014/15, velká část členských států požadovala prodloužení kvót cukru do roku 2019/20. Výsledkem jednání bylo kompromisní řešení zúčastněných stran. V souvislosti s úpravou SOT s cukrem došlo k úpravě platnosti také u oddělené platby za cukr. Platnost byla prodloužena i na kalendářní rok 2014. Od následujícího roku však již nebude nadále z prostředků EU vyplácena. Na případnou finanční podporu pro tuto komoditu musí najít řešení jednotlivé členské státy. Nejčastěji uváděnou variantou by bylo začlenění do kategorie tzv. citlivých komodit podle článku 52 nařízení evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013. Samotný systém SOT s cukrem je od změn v roce 2013 právně ukotven zejména v nařízení Rady (ES) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů se zemědělskými produkty.

¹³⁵ Na výše uvedené přepočty jsou použity průměrné kurzy ČNB.

Rok 2013 v ČR byl rokem střídání období s extrémními průběhy srážek i teplot. Začátek vegetace byl zcela opožděn z důvodu tuhých mrazů a poměrně velkých přívalů sněhu v březnu. Mrazy ustoupily až počátkem dubna, proto bylo setí výrazně zpožděno v průměru o 3 týdny. Většina ploch tak byla zaseta ve druhé polovině dubna. Následující deštivé období velice zkomplikovalo ochranu porostů před plevely, na mnoha místech byla prakticky neúčinná nebo ji nebylo možno provést v potřebné intenzitě. Období vyvrcholilo povodněmi začátkem června a bylo vystřídáno obdobím téměř tropických veder. Porosty tak na mnoha lokalitách zaschly, rozšířily se choroby. Až ve druhé polovině vegetace došlo k větším srážkovým úhrnům, které pokračovaly i v první polovině sklizně, což se projevilo i v podílu příměsí ve sklizené řepě. Sklizeň řepy probíhala zpočátku po několika vydatnějších srážkách ve ztížených podmínkách, později se ráz počasí ustálil a sušší období vydrželo po zbytek sklizně, skladování řepy a až do jejího zpracování na konci ledna roku 2014. Část dlouhodobě uskladněné řepy v množství několika set tisíc tun byla opět zakryta řezanou slámou, i když v této sezóně nebyl zaznamenán jediný den s celodenními teplotami pod bodem mrazu. V tomto ohledu byla sezóna zcela ojedinělá. Výsledky pěstování řepy byly opět rozdílné v Čechách (lepší kvalita) a na Moravě, ale lze je i přesto hodnotit jako dobré v rámci rostoucího trendu posledních let.

Cukrovarnická kampaň 2013/14 proběhla v období od 24. září 2013 (od 17. září v roce 2012) do 26. ledna 2014 (do 19. 1. v roce 2013) a průměrná délka kampaně dosáhla přibližně 107,5 dnů (111 dnů v roce 2012/13). Na celkové výrobě cukru se v Čechách a na Moravě podílelo pět cukrovarnických společností (Tereos TTD, a. s., Moravskoslezské cukrovary, a. s., Cukrovar Vrbátky, a. s., Litovelská cukrovarna, a. s. a Hanácká potravinářská společnost, s. r. o.). Celkový jmenovitý výkon¹³⁶ cukrovarů se mírně zvýšil (35 900 t/d ř.¹³⁷), stejně jako průměrný denní jmenovitý výkon¹³⁸ jednoho cukrovaru (5 129 t/d ř.¹³⁹). Pro rok 2013/14 zůstala kvóta cukru ve výši 372,5 tis. t, stejně jako v předchozím roce.

¹³⁶ Jde o teoretický výkon.

¹³⁷ Zdroj: MZe.

¹³⁸ Jde o teoretický výkon.

¹³⁹ Zdroj: MZe.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukrové řepy a cukru¹⁾

Ukazatel	MJ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ²⁾	Meziroční index
Sklizňová plocha cukrové řepy ^{3), 6)}	tis. ha	46,5	49,3	50,2	51,7	52,7	101,9
Hektarový výnos cukrové řepy ⁶⁾	t/ha	60,94	59,34	71,26	67,16	62,79	93,5
Zpracovaná řepa ^{3), 6)}	tis. t	2 832	2 917	3 576	3 474	3 308	95,2
Cukernatost řepy ⁶⁾	%	16,85	16,65	17,32	17,00	17,59	103,5
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	7,2	8,2	9,1	9,6	9,3	96,7
Bilance cukru							
Počáteční zásoba	tis. t	86,40	41,10	70,9	94,4	70,3	74,5
Výnos bílého cukru ⁶⁾	t/ha	9,29	8,79	11,25	10,35	9,72	93,9
Výroba cukru ČR ⁴⁾	tis. t	431,8	432,8	564,4	535,5	512,3	95,7
Dovoz celkem	tis. t	299,7	323,7	305,6	359,4	375,9	104,6
v tom cukr bílý	tis. t	90,5	76,5	86,0	121,3	130,6	107,6
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru ⁵⁾	tis. t	209,2	247,2	219,6	238,0	245,3	103,0
Celková nabídka	tis. t	817,9	797,6	940,9	989,2	958,5	96,9
Domácí spotřeba	tis. t	424,8	437,1	498,2	472,3	418,2	88,5
Vývoz celkem	tis. t	352,0	289,6	348,3	446,6	475,0	106,4
v tom cukr bílý	tis. t	213,3	164,5	227,2	286,7	312,6	109,0
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru ⁵⁾	tis. t	138,7	125,1	121,1	159,9	162,4	101,6
Celková poptávka	tis. t	776,8	726,7	846,5	919,0	893,2	97,2
Konečná zásoba	tis. t	41,1	70,9	94,4	70,3	65,3	93,0
Soběstačnost ¹³⁾	%	101,6	99,0	113,3	113,4	122,5	9,1
Produkční plocha celkem (potr.a nepotr. využití)	tis. ha	53,7	57,4	59,2	61,3	62,0	101,1
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	447,0	452,0	740,1	763,1	632,6	82,9
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu	t/ha	61,7	55,4	81,7	79,4	68,1	85,8
CZV při skutečně dosažené cukernatosti	Kč/t	772	710	704	812	825	101,6
Ekonomika cukrové řepy							
Průměrné náklady ^{6), 7), 8)}	Kč/ha	48 559	43 588	50 521	64 139	65 536,0	102,2
	Kč/t	824	775	762	911	1 092,0	119,9
Prímé platby							
- SAPS a národní doplňková platba ^{8), 12)}	Kč/ha	4 894,0	4 574,9	4 686,5	5 878,7	6 316,7	107,4
	Kč/t	78,80	78,12	65,26	78,56	95,77	121,9
- oddělená platba za cukr ^{8), 10)}	Kč/t	350,59	341,65	343,60	349,00	357,29	102,4
PP celkem ¹²⁾	Kč/t	429,39	419,77	408,86	427,56	453,1	106,0
VN na tunu řepy přepočítané na 16% cukernatost	Kč/t	781,98	744,33	703,53	857,00	993,6	115,9
Realizační cena cukrové řepy ⁹⁾	Kč/t	776,02	723,85	954,54	944,00	825,0	87,4
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU ¹¹⁾	Kč/t	666,34	648,07	645,58	650,73	678,0	104,2
	€/t	26,29	26,29	26,29	26,29	26,29	100,0
Nákladová rentabilita na tunu řepy přepočítaná na 16% cukernatost ^{13), 14)}	%	-0,76	-2,75	35,68	10,15	-16,97	-27,1
Souhrnná rentabilita na tunu řepy přepočítaná na 16% cukernatost ^{13), 14)}	%	54,15	53,64	93,79	60,04	28,63	-31,4

1) V letech 2009/10-2013/14 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2013/14 předběžná výroba cukru podle SZIF.

5) Od 1. 1. 2006 bez cukru obsaženého v minerálních vodách, sodovkách s cukrem, destilátech a likérech, neboť položky KN 2202, 2205 a 2208 nejsou ve statistice zahraničního obchodu ČSÚ nadále sledovány.

6) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

7) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, 2013 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru).

8) Přepočet v letech 2009/10, 2010/11, 2011/12 a 2012/13 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI.

9) Za léta 2008-2012 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, za rok 2013 cena ČSÚ (CZV).

10) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru.

11) Výše minimální ceny cukrové řepy je dána nařízením Rady (ES) č. 318/2006 a č. 1234/2007. Je udávána při 16% cukernatosti řepy.

Od roku 2007 je směnný kurz stanoven nařízením Komise (ES) č. 1913/2006. V roce 2009 směnný kurz 1 € = 25,346 Kč,

v roce 2010 směnný kurz 1 € = 24,651 Kč, v roce 2011 1 € = 24,556 Kč, v roce 2012 1 € = 24,752 Kč a v roce 2013 1 € = 25,789 Kč.

12) V roce 2011 nebyla sazba národní doplňkové platby na zemědělskou půdu (Top-Up) stanovena, v roce 2012: sazba 491,43 Kč/ha, 2013: sazba 247,78 Kč/ha (přechodná vnitrostátní podpora).

13) Meziroční index u soběstačnosti a nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

14) Plocha, zpracovaná řepa a výnos bulev jsou přepočteny na 16% cukernatost.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek;

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), D. Froněk, J. Trnková (MZe)

Bilanční ukazatele uvedené v tab. T8.1/05 jsou získané z tabulky Statistika komodity cukr – cukrová řepa v České republice vydané MZe, která vychází z předpisů EU a ČR k regulaci trhu s cukrem.

Hodnoty většiny bilančních ukazatelů se v hospodářském roce 2013/14 meziročně snížily. Výjimkou byl růst produkční plochy, dovozu a vývozu cukru.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2013/14 pěstovala na ploše 52,7 tis. ha (101,9 % skutečnosti předchozího roku). Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 62,79 t¹⁴⁰ (ve srovnání s rokem 2012/13 byl o 6,5 % nižší). Cukernatost řepy se ve srovnání s rokem 2012/13 v průměru zvýšila o 3,5 % na 17,59 %. Podle předběžných údajů se výroba bílého cukru vyrobeného v ČR v roce 2013/14 snížila o 4,3 % na 512,3 tis. t a 27 tis. t cukru bylo vyrobeno mimo ČR. Celkově bylo vyrobeno 539,3 tis. t cukru. Výnos polarizačního cukru dosáhl 11,04 t/ha¹⁴¹ (meziroční snížení o 3,3 %) a výnos bílého cukru 9,72 t/ha (meziroční snížení o 6,1 %). Z předchozího hospodářského roku bylo do kvóty hospodářského roku 2013/14 převedeno 2,6 tis. t cukru (9,4 tis. t v roce 2012/13).

Výroba kvótového cukru v roce 2013/14 činila 372,5 tis. t. Nadkvótového cukru bylo v roce 2013/14 vyrobeno 297,6 tis. t, z toho 169,4 tis. t průmyslového cukru, který není určen na výrobu agroetanolu. Do kvóty dalšího hospodářského roku se nepředpokládá žádný převod cukru. Po historicky nejlepším roce 2011/12 si kvalitativní parametry odvětví i přes meziroční pokles udržely celkově dobrou úroveň.

Od hospodářského roku 2007/08 je stále vybírána výrobní dávka z kvót cukru, isoglukózy a inulinového sirupu přidělená výrobním podnikům, kterou stanovila EU na 12 €/t bílého cukru, přičemž z této dávky hradí pěstitel až 50 %. Za hospodářský rok 2012 bylo SZIF vybráno na výrobních dávkách cukru celkem 258 804 tis. Kč. Z této částky bylo odvedeno prostřednictvím MF 194 103 tis. Kč (75 %) a 64 701 tis. Kč (25 %) bylo převedeno do správních výdajů SZIF. Výrobní dávka z kvót cukru se na rok 2013 předpokládá v celkové výši 115 000 tis. Kč, z toho by mělo být odvedeno do EU 86 250 tis. Kč a 28 750 tis. Kč do správních výdajů SZIF.

V rámci programu pomoci nejhudším bylo za rok 2012 vyplaceno na 2 žádosti celkem 2 347 tis. Kč. Předpokládaná částka na rok 2013 činí 4 990 tis. Kč. Intervenční nákup cukru nebyl v roce 2013 realizován.

Podle statistiky zahraničního obchodu ČSÚ bylo v průběhu roku 2012/13 dovezeno 359,4 tis. t cukru celkem, z toho cukru bílého 121,3 tis. t (zvýšení proti roku 2011/12 o 41 %) a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentech cukru 238,0 tis. t. Cukr byl dovezen ze zemí EU, převážně z Polska. Ze třetích zemí bylo v roce 2012/13 dovezeno 1,5 tis. t cukru. Dovoz cukru ze třetích zemí, zejména z Mauricia a Mosambiku, byl v hospodářském roce 2012/13 realizován jako dovoz surového třtinového cukru pro přímou spotřebu.

¹⁴⁰ Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

¹⁴¹ Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

Vzhledem ke snížení výroby cukru v roce 2013/14 se předpokládá zvýšení celkového dovozu cukru o 4,6 % na 375,9 tis. t, z toho zvýšení cukru bílého o 7,6 % na 130,6 tis. t a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentů cukru o 3 % na 245,3 tis. t.

Vývoz cukru celkem v roce 2012/13 se meziročně zvýšil o 28,2 % a byl realizován ve výši 446,6 tis. t. Největší podíl 64,2 % na celkovém vývozu cukru 2012/13 měl bílý cukr, kterého se vyvezlo 286,7 tis. t. Růst vývozu byl zaznamenán také u výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru o 32 % na 159,9 tis. t. Hlavní odbytovou zemí bylo Slovensko, dále pak Maďarsko a Německo. Do třetích zemí (např. Švýcarsko, arabský poloostrov) bylo vyvezeno 94,1 tis. t cukru. Množstevní saldo zahraničního obchodu s cukrem v hospodářském roce 2012/13 zůstalo nadále aktivní – dosáhlo výše 165,4 tis. t, tj. 115,3 % skutečnosti předchozího roku. I přes pokles výroby cukru v roce 2013/14 se očekává zvýšení vývozu bílého cukru o 9 % a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru se předpokládá zvýšený vývoz ve srovnání s rokem 2012/13 o 1,6 %.

Od hospodářského roku 2009/10 je v EU stanovena ve stále stejné úrovni minimální cena cukrové řepy pro výrobu cukru v rámci kvóty ve výši 26,29 €/t při standardní 16% cukernatosti. V roce 2013 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 825 Kč/t, tj. zvýšení o 1,6 % ve srovnání s rokem 2012.

Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2013 ve srovnání s rokem 2012 snížila o 4,2 % na 18,29 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru zůstala přibližně na stejné úrovni jako v roce 2012, tj. 24,20 Kč/kg.

Podle konečných údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2012 dosáhly vlastní náklady na pěstování cukrové řepy 64 139 Kč/ha, což představuje meziroční 27% zvýšení nákladů hlavního výrobku především v důsledku zvýšení přímých materiálových nákladů, z nichž nejvyšší podíl (34,5 %) byli nuceni pěstitelé vynaložit na prostředky ochrany rostlin (o 810 Kč/ha meziročně více). Zvýšení přímých nákladů dále zatížilo zvýšení nákladů na nakupovaná hnojiva (7 687 Kč/ha) a na nakupovaná osiva (6 635 Kč/ha). Proti původnímu odhadu se zvýšily v roce 2012 pracovní náklady (13 776 Kč/ha) a náklady pomocných činností (8 478 Kč/ha). Pozitivním zjištěním bylo, že se snížily režijní náklady na 8 338 Kč/ha (8 515 Kč/ha v roce 2011). Hektarový výnos respondentů se zvýšil v roce 2012 na 70,42 t/ha, přesto se jednotkové náklady z důvodu zvýšení celkových nákladů zvýšily na 911 Kč/t. Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějící cukr je v rámci Výběrového šetření přepočítáván výnos cukrovky i náklady na 16% cukernatost. V roce 2012 tak přepočtený výnos dosáhl 74,83 t/ha a nákladové zatížení 857 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2012 činila 944 Kč/t. Cukrová řepa dle Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI byla od roku 2010 komoditou rentabilní. V roce 2012 se však ve výpočtu nákladové i souhrnné rentability projevil téměř 27% růst průměrných nákladů ve srovnání s rokem 2011.

Nákladová rentabilita se meziročně snížila o 15,2 p. b. na 10,2 % a rentabilita souhrnná o 23,4 p. b. na 60 %.

Predikce nákladů na rok 2013 vychází z relativní stagnace cen vstupů. Předpokládá se meziroční zvýšení celkových nákladů o 2,2 % na 65 536 Kč/ha, resp. na 1 092 Kč/t, při výnosu 60 t/ha, který je prezentován ČSÚ na rok 2013, a užívá se ve fázi odhadu nákladů. Po přepočtu výnosu na 16% cukernatost se výnos relativně zvýšil na 65,96 t/ha. Obdobně přepočtené náklady na tunu dosáhly hodnoty 994 Kč.

V hospodářském roce 2013/14, kdy došlo výraznému meziročnímu snížení realizační ceny o 12,6 % na 825 Kč/t a zvýšení nákladů na tunu přepočtené cukrové řepy na 16% cukernatost o 16 %, se po dlouhé době předpokládá snížení rentability do záporných hodnot (-17 %). Souhrnná rentabilita (se započtením přímých plateb) se pohybuje v kladných číslech (28,6 %), nicméně pokles o 31,4 p. b. ve srovnání s rokem 2012 je značný.

Přímé platby započítávané do souhrnné rentability zahrnují SAPS, národní doplňkové platby (Top-Up), je-li sazba vyhlášena, a v případě cukrové řepy oddělená platba za cukr (nařízení vlády č. 45/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za cukr pěstitelům cukrové řepy, ve znění pozdějších předpisů). Sazba SAPS se zvýšila přibližně o 15 % z částky 4 686,50 Kč/ha v roce 2011 na 5 387,30 Kč/ha v roce 2012. V roce 2011 nebyla sazba Top-Up vyhlášena, avšak v roce 2012 byla sazba Top-Up určena ve výši 491,43 Kč/ha. Sazba SAPS na rok 2013 se meziročně zvýšila o 12,7 % na 6 068,88 Kč/ha a sazba přechodné vnitrostátní podpory (dříve Top-Up) byla stanovena ve výši 247,78 Kč/ha. Sazba oddělené platby za cukr kompenzující pěstitelům cukrové řepy snížení příjmů z klesající minimální ceny od roku 2009/10 byla na rok 2013 v rámci finančního stropu přiděleného ČR přiznána obdobně jako v roce 2012 v plné výši 44,245 mil. €. Sazba na 1 t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost dosáhla 13,882 €, tj. 349,00 Kč/t. Celkem SZIF vyplatil za rok 2012 na 821 žádostí 1,082 mld. Kč. V roce 2013 bylo podáno 818 žádostí na 3 186,3 tis. t v předpokládané částce 1,14 mld. Kč. Sazba na 1 t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost dosáhla 13,88 €, tj. 357,29 Kč/t (meziroční rozdíly v sazbě oddělené platby za cukr jsou dány aktuálními kurzy).

Od roku 2009/10 byla v EU stanovena minimální cena cukrové řepy pro výrobu cukru v rámci kvóty ve výši 26,29 €/t při standardní 16% cukernatosti. Stejná výše minimální ceny cukrové řepy 26,29 €/t zůstala i v roce 2013/14, avšak v důsledku přepočtového kurzu se minimální cena cukrové řepy v korunovém vyjádření meziročně zvýšila o 4,2 % na 678,0 Kč/t.

Podle definitivních bilančních ukazatelů bylo dosaženo v roce 2013/14 vyšší soběstačnosti v komoditě cukr (122,5 %) hlavně z důvodu poklesu domácí spotřeby cukru.

Spotřeba cukru v roce 2012 dle ČSÚ dosáhla 34,5 kg/obyv./rok (pokles proti roku 2011 o 10,6 %), zatímco v roce 2013 se odhaduje mírné snížení spotřeby na 33 kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor se v roce 2013 v zemích EU dle odhadu AMI¹⁴² ve srovnání s předchozím rokem 2012 snížila o 7,1 % na 1 669 tis. ha. Odhadovaná produkce zemí EU v roce 2013 se vlivem nepříznivého počasí meziročně snížila o 5,6 % na 51,4 mil. t.

Snížení produkčních ploch v EU se však nedotklo hlavních pěstitelských zemí, tzv. EU 5 (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie). Celkově se zvýšila produkční plocha v těchto zemích o 3,9 % na 531,8 tis. ha, z nichž se nejvyšší měrou zvýšila produkční plocha brambor Belgie o 12,1 % na 76,2 tis. ha a Nizozemsko o 4,8 % na 70,7 tis. ha. Zhruba srovnatelné zvýšení ploch bylo zaznamenáno ve Francii o 3,5 % na 117,15 tis. ha a v Německu o 2,7 % na 161,8 tis. ha. Hektarové výnosy EU 5 celkově mírně klesly o 0,3 %, avšak v jednotlivých zemích byly zaznamenány velké výkyvy. Nejvíce vzrostl hektarový výnos ve Velké Británii o 19,5 % na 46 t/ha, ve Francii o 7,9 % na 44,7 t/ha a v Belgii o 4,1 % na 47,9 t/ha. O 19,5 % na 40,5 t/ha se snížil výnos brambor v Německu.

Produkce zemí EU 5 se meziročně zvýšila o 4,2 % na 23,9 mil. t. Nejvyšší zvýšení bylo zaznamenáno ve Velké Británii (o 19,7 % na 4,9 mil. t), v Belgii (o 16,7 % na 3,7 mil. t) a ve Francii (o 11,6 % na 5,2 mil. t). Pouze v Německu došlo k poklesu produkce o 14 % na 6,6 mil. t.

Pěstitelé brambor v ČR využili v roce 2013 finanční podporu z prostředků EU formou jednotné platby na hektar (SAPS). Její výše se meziročně zvýšila přibližně o 13 % na 6 068,88 Kč/ha. Přechodná vnitrostátní podpora (dříve Top-Up) byla stanovena na 247,78 Kč/ha.

Průměrná roční teplota vzduchu 7,8 stupně v roce 2013 byla v ČR mírně nad dlouhodobým průměrem (1961-1990), zatímco srážkově byl rok 2013 jako celek normální (8 % nad dlouhodobým normálem), ale velmi nerovnoměrný. Červenec 2013 byl teplotně mimořádně nadnormální měsíc, zatímco březen byl teplotně podnormální. Nejvíce srážek napadlo v České republice v červnu a nejméně v prosinci.

V ČR v hospodářském roce 2013/14 pokračoval trend snižování produkční plochy brambor. Meziročně klesly produkční plochy brambor celkem (se zápočtem ploch domácností) o 2,6 % na 29,3 tis. ha.

Teplotní a srážkové výkyvy počasí byly jedním z důvodů snížení průměrného výnosu brambor celkem na 22,08 t/ha, který se snížil ve srovnání s předcházejícím rokem o 17,5 %. Z důvodu snížení produkční plochy a hektarového výnosu se snížila produkce brambor o 19,6 % na 647 tis. t.

Snížení produkční plochy brambor celkem o 2,6 % se týkalo v roce 2013/14 především ploch raných brambor, u kterých došlo ke snížení produkční plochy o 18,4 % na 2,1 tis. ha

¹⁴² www.AMI-informiert.de, MARKT Woche, Kartoffeln, Bericht Nr. 1/2014, Dienstag 07.01.2014.

a výnosu na 14,5 t/ha, a brambor sadbových, u kterých došlo ke snížení produkční plochy o 4,2 % na 3,1 tis. ha a ke snížení výnosu o 17,4 % na 19,36 t/ha. V kategorii brambor pro výrobu škrobu se produkční plocha ve srovnání s rokem 2012/13 snížila o 1,9 % na 3,4 tis. ha, ale hektarový výnos nesplnil očekávání. Meziročně klesl výnos z 32,90 t/ha na 26,7 t/ha. Celková produkce brambor celkem se ve srovnání s předcházejícím rokem snížila na 80,4 % skutečnosti roku 2012/13. Celková nabídka brambor ve výši 968,9 tis. t představovala proti roku 2012/13 pokles o 9,9 %.

CZV brambor konzumních pozdních se v roce 2013 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2012 dvojnásobně zvýšila na 5 814 Kč/t. Průměrnou CZV brambor konzumních 4 433 Kč/t dosahovali pěstitelé v první polovině roku. CZV se podstatně zvýšila od července do prosince. V listopadu realizovali pěstitelé produkci brambor konzumních za průměrnou cenu 7 314 Kč/t. Srovnatelné průměrné CZV (7 364 Kč/t) bylo naposledy dosaženo v první polovině roku 2007.

Spotřebitelská cena brambor konzumních pozdních se zvýšila o 59,5 % z 10,66 Kč/kg v roce 2012 na 17,00 Kč/kg v roce 2013. Spotřeba brambor v roce 2012 na obyvatele se meziročně snížila o 2 % na 68,6 kg/obyv./rok. V roce 2013 se očekává snížení spotřeby brambor na 65,5 kg/obyv./rok.

Dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) v roce 2012/13 dosáhl 270,4 tis. t. Dovoz nových a raných brambor v období od 1. 1.-30. 6. roku sklizně se realizoval především z Itálie (3,5 tis. t), Španělska (2,5 tis. t), z Velké Británie (1,6 tis. t) a z Řecka (1,2 tis. t). Celkem bylo dovezeno 10,8 tis. t raných a nových brambor. Dovoz brambor konzumních ostatních činil 85,8 tis. t v roce 2012/13. Nejvíce brambor konzumních ostatních bylo importováno z Německa (57,3 tis. t), Francie (9,7 tis. t), z Nizozemska (6,7 tis. t) a ze Slovenska (4,4 tis. t). Brambor obsažených ve výrobcích bylo importováno 134,0 tis. t. Dovoz brambor přepočtený na nativní škrob se meziročně zvýšil o 48,1 % na 34,2 tis. t. V souvislosti s poklesem produkce brambor v roce 2013/14 by se měl celkový dovoz brambor dle předběžných údajů zvýšit o 19,1 % na 322 tis. t. Očekává se zvýšení dovozu čerstvých brambor o 26,2 % na 129,0 tis. t a dovozu výrobků obsahujících brambory o 18 % na 158 tis. t. Předběžně se v roce 2013/14 očekává také zvýšení dovozu brambor přepočtených na nativní škrob o 2,3 % na 35,0 tis. t.

Vývoz brambor celkem v roce 2012/13 činil 135,3 tis. t. Vývoz nových a raných brambor v celkové výši 1,5 tis. t byl realizován především na Slovensko (1,4 tis. t). Nejvíce brambor konzumních ostatních bylo vyvezeno na Slovensko (21,1 tis. t), do Rumunska (9,9 tis. t), do Německa (3,6 tis. t) a do Rakouska (2,1 tis. t) v celkové výši 44,2 tis. t. Celkově bylo exportováno 51,2 tis. t čerstvých brambor. Výrobky obsahující brambory se vyvezly v množství 49,6 tis. t. Mírné meziroční zvýšení vývozu brambor v nativním škrobu o 3,9 % představovalo množství 1,3 tis. t a celkové množství vývozu tak činilo 34,5 tis. t. V roce

2013/14 se očekává další snížení vývozu brambor celkem na 121,2 tis. t, z nichž nejvyšší pokles se očekává u brambor čerstvých (o 24,6 %) a u brambor přepočtených na nativní škrob (o 13 %). Jediné zvýšení vývozu by se mělo týkat vývozu brambor obsažených ve výrobcích o 6 % na 52,6 tis. t.

U většiny parametrů bilance brambor celkem v roce 2013/14 byl s výjimkou dovozu brambor a vývozu výrobků obsahující brambory zaznamenán meziroční pokles. Odhad celkové nabídky se snížil na 90,1 % skutečnosti roku 2012/13. Negativní vliv na postupné zhoršování soběstačnosti brambor celkem mělo snížení spotřeby brambor na potravinářské účely o 10,4 % a technické využití brambor o 14,5 %. Výsledkem bylo v roce 2013 další snížení soběstačnosti brambor celkem o 9,3 p. b. (76,3 %). Pozitivním ukazatelem je předpoklad snížení odpadů a ztrát.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ²⁾	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	tis. ha	36,7	35,1	33,6	30,1	29,3	97,4
Hektarový výnos	t/ha	25,3	23,5	29,0	26,8	22,1	82,5
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	928,8	821,9	973,9	805,0	646,9	80,4
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	128,6	178,9	102,4	102,2	129,0	126,2
Dovoz ve výrobcích	tis. t	151,4	156,3	143,7	134,0	158,0	117,9
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	31,9	50,1	23,1	34,2	35,0	102,3
Dovoz celkem	tis. t	311,9	385,3	269,2	270,4	322,0	119,1
Celková nabídka	tis. t	1 240,7	1 207,2	1 243,1	1 075,3	968,9	90,1
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	1 078,2	1 060,2	1 113,9	940,0	847,7	90,2
v tom - potraviny	tis. t	705,0	707,8	720,0	670,0	600,0	89,6
- sadba	tis. t	101,0	99,0	90,0	90,0	88,0	97,8
- krmiva a ztráty	tis. t	136,6	125,7	155,5	68,2	64,1	94,0
- technické užití - škrob	tis. t	135,6	127,7	148,4	111,8	95,6	85,5
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	48,0	50,2	40,3	51,2	38,6	75,4
Vývoz ve výrobcích	tis. t	57,4	61,3	55,7	49,6	52,6	106,0
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	57,1	35,5	33,2	34,5	30,0	87,0
Vývoz celkem	tis. t	162,5	147,0	129,2	135,3	121,2	89,6
Celková poptávka	tis. t	1 240,7	1 207,2	1 243,1	1 075,3	968,9	90,1
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost ⁷⁾	%	86,1	77,5	87,4	85,6	76,3	-9,3
Ekonomika brambor konzumních ostatních							
CZV brambory konzumní ostatní ⁴⁾	Kč/t	3 204,00	6 243,00	2 601,00	4 039,00	5 814,00	143,9
Průměrné náklady na jednotku ⁵⁾	Kč/t	3 064,00	3 447,00	3 518,00	3 691,00	4 645,00	125,8
CZV brambory konzumní ostatní ⁶⁾	Kč/t	2 372,00	3 225,00	3 123,00	2 709,00	5 814,00	214,6
Přímé platby	Kč/t	177,64	177,25	177,05	209,36	276,20	131,9
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	-22,58	-6,44	-11,23	-26,61	25,17	51,8
Souhrnná rentabilita ⁷⁾	%	-16,79	-1,30	-6,20	-20,93	31,11	52,0
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní ⁸⁾	Kč/t	3 024,97	4 174,87	4 376,80	5 851,78	7 254,23	124,0

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČŠS.

4) Průměrné CZV za marketingový rok jsou vypočtené aritmetickým průměrem z údajů ČSÚ, 2013 CZV za kalendářní rok.

5) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI, 2013 odhad ÚZEI.

6) Průměrná realizační cena z Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI, 2013 CZV ČSÚ.

7) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV brambor konzumních ostatních v EU 5 - Eurostat, přepočten podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; Eurostat; ÚZEI; Český škrobářský svaz; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žižka (MZe)

Podle konečných výsledků výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních ostatních v roce 2012 výše 103 658 Kč/ha, resp. 3 691 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2013 zvýšení vlastních nákladů o 2,5 % na 106 230 Kč/ha, ale z důvodu předpokládaného

snížení výnosu brambor na 22,9 t/ha se očekává zvýšení jednotkových vlastních nákladů o 25,8 % na 4 645 Kč/t.

Z přímých materiálových nákladů celkem došlo v roce 2013 k meziročnímu zvýšení nákladů na nakupovanou a vlastní sadbu o 4,0 % na 16 873 Kč/ha, resp. 1 254 Kč/ha. Náklady na vlastní a nakupovaná hnojiva zůstaly v roce 2013 přibližně na úrovni roku 2012, tj. na 3 651 Kč/ha, resp. 1 092 Kč/ha. Celkově se přímé materiální náklady meziročně zvýšily o 2,8 % na 34 786 Kč/ha. Předběžné výsledky šetření signalizují v porovnání s rokem 2012 zvýšení pracovních nákladů v roce 2013 o 2,9 % na 30 751 Kč/ha a nákladů na režie o 3,1 % na 16 961 Kč/ha.

Pro stanovení nákladovosti brambor a rentability se užívají realizační ceny konkrétních respondentů výběrového šetření. I tyto ceny jsou dány ČSÚ. Pouze v případě odhadu se užívá cena kalendářní. Z důvodu teplotních a srážkových podmínek na pěstování brambor v průběhu roku 2013 se očekává snížení výnosu konzumních brambor na 22,87 t/ha.

Rentabilita pěstování brambor konzumních ostatních za rok 2012 vychází z definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI. Nákladová rentabilita vlivem poklesu CZV zůstala v záporných hodnotách (meziroční pokles o 15,4 p. b.). Pokles souhrnné rentability se započtením přímých plateb byl o 14,7 p. b.

V odhadu nákladů za rok 2013 se využívá již definitivní průměrná CZV dle ČSÚ. Skutečně dosažená realizační cena respondentů bude známá po vyhodnocení všech výnosových a nákladových ukazatelů za rok 2013. Předpokládá se, že se realizační cena zvýší až dvakrát proti roku 2012, což by zlepšilo ekonomiku pěstování brambor konzumních i za předpokladu snížení hektarového výnosu a zvýšení průměrných nákladů na tunu brambor. Pěstování brambor konzumních ostatních by dosáhlo kladné rentability.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2013/14 se plocha brambor pro výrobu škrobu meziročně snížila o 1,9 % z 3 402 ha na 3 366 ha (bez sadby). Pro brambory pro výrobu škrobu nebyl rok 2013 příznivý. Bylo zpracováno o 19,5 % méně brambor než v roce 2012/13, tj. 89,98 tis. t, hektarový výnos klesl o 6,2 t/ha na 26,7 t/ha a výnos škrobu se snížil 19,5 % na 5,72 t/ha.

Škrobnatost brambor v porovnání s rokem 2012 zůstala na téměř stejné úrovni, tj. 18,4 %. Snížení výnosu se odrazilo v množství vyrobeného škrobu. Bylo vyrobeno 19,25 tis. t škrobu, což představuje 80,3 % skutečnosti roku 2012.

Schválením nařízení Rady (ES) č. 79/2009 bylo rozhodnuto o zrušení veškeré regulace výroby bramborového škrobu a z ní vyplývající regulace pěstování škrobárenských brambor, a to od sklizně v roce 2012. ČR dosud využívala systém podpory SAPS a nebylo proto možné toto nařízení Rady využívat, ale po ukončení režimu kvót jsou brambory pro výrobu škrobu zahrnuty podle nových právních předpisů do tzv. citlivých položek uvedených v čl. 68 odst. 1 písm. a) pododstavce i) NR (ES) č. 79/2009. Podpora by měla být vyplácena podle

historicky poskytovaných plateb, jako je tomu u států používajících SAPS. V roce 2012 byla vyplacena částka 13 433,10 Kč/ha, v roce 2013 byla sazba této zvláštní podpory ve výši 11 991,80 Kč/ha. Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle podkladů ČŠS za 1 950 Kč/t. Cena dosažená v roce 2013/14 se meziročně zvýšila o 10,8 % na 2 160 Kč/t.

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin¹⁴³ v marketingovém roce 2013/14 dosáhla 504,3 mil. t, což představuje cca 6,5% meziroční nárůst, a to především díky vyšší sklizni sóji, řepkového a slunečnicového semene. Světově nejvýznamnější olejinou je sója, které se v roce 2013 sklídilo 285,4 mil. t a podílí se tak 56,6 % na globální produkci olejin. Světová sklizeň semene řepky olejné se zvýšila na 70,5 mil. t, meziročně o 11,8 %.

Olejnin jsou skupinou plodin, koncentrovaných do relativně malého počtu hlavních producentů regionů či zemí. Nejvýznamnějšími světovými producenty olejin byly v marketingovém roce 2013/14 USA (97,3 mil. t), Brazílie (91,5 mil. t), Čína (58,6 mil. t), Argentina (57,7 mil. t) a Indie (38,0 mil. t). Zdaleka největším světovým dovozcem olejin i přes vysokou vlastní produkci zůstává Čína (58,7 % světového importu), následovaná EU (13,6 %). Pozici největšího světového vývozce olejin zaujímá Brazílie s 45,1 mil. t, následovaná USA s objemem exportu 42,1 mil. t (USDA, III 2014).

Sklizňová plocha hlavních olejin (řepky, slunečnice a sóji) v Evropské unii v roce 2013 činila 11,6 mil. ha, což představuje meziroční nárůst o 5,9 %. Při průměrném výnosu 2,66 t/ha činila celková produkce 30,9 mil. t, což je ve srovnání s předchozím rokem o 13,7 % více (COCERAL, III 2014). EU se přes vysokou intenzitu pěstování podílí pouhými 6,1 % na celkové světové produkci hlavních olejin, zaujímá ovšem pozici největšího producenta řepkového semene, činící 29,4 % světové produkce. Současně je EU dominantním světovým producentem a exportérem oliv a olivového oleje.

Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejin v EU, v roce 2013 vzrostla o 6,4 % na 6,7 mil. ha. Při průměrném výnosu 3,11 t/ha (srovnatelném s předchozím rokem) dosažená produkce řepky tak meziročně vzrostla na 20,8 mil. t (o 6,7 %). Podíl řepky na celkové produkci hlavních olejin v EU v marketingovém roce 2013/14 činil 67,1 %.

Nejvýznamnějšími producenty řepkového semene v EU jsou Německo (produkce 5,8 mil. t v roce 2013), Francie (4,3 mil. t), Polsko a Spojené království. Česká republika zaujímá objemem 1,44 mil. t mezi členskými zeměmi páté místo s podílem 7,0 % na celkové produkci EU.

¹⁴³ Hlavní světové olejnin (podle objemu produkce 2013/14): sójové boby, řepkové semeno, bavlníkové semeno, podzemnice olejná, slunečnicové semeno, ořechy palmy olejné a palmy kokosové (USDA).

Dle definitivních údajů o sklizni zveřejněných ČSÚ byla sklizňová plocha olejnin celkem v marketingovém roce 2013/14 celkem 486,9 tis. ha, což představuje meziroční nárůst o 3,4 %. Průměrný hektarový výnos meziročně rovněž mírně vzrostl, a to na 3,15 t/ha. Celková produkce olejnin se tak výrazně meziročně značně zvýšila (o 26,7 %) a dosáhla 1 533,7 tis. t, z čehož 94,1 % tvořilo řepkové semeno.

Zahraniční obchod olejninami celkem vykazuje kladnou bilanci a nejdůležitějšími exportními komoditami ČR jsou z olejnin řepkové, hořčičné, slunečnicové a makové semeno, u nichž objem vývozu výrazně převyšuje dovoz. Cílovými trhy vyvážených olejnin jsou především okolní země EU. Hlavními dováženými olejninami jsou sójové boby, semena podzemnice olejné a olivy.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2013/14 pěstovala v ČR na rekordně rozsáhlé produkční ploše 418,8 tis. ha, což představuje meziroční nárůst o 4,4 %. Objem produkce řepky proti předchozímu roku vzrostl o 30,1 % na 1 443,2 tis. t, a to především díky vysokému průměrnému výnosu 3,45 t/ha (jenž byl historicky druhý nejvyšší od roku 2004, kdy bylo dosaženo 3,60 t/ha). Sklizeň řepky začala oproti průměru předchozích let více než o týden později, zejména ve vyšších polohách, kdy se porosty začaly sklízet až na začátku 3. červencové dekády. Hlavní sklizeň proběhla v první dekádě srpna a do poloviny tohoto měsíce bylo sklizeno 90 % ploch řepky.

Počáteční zásoby řepky olejné v marketingovém roce 2013/14 byly ve srovnání s předchozím rokem výrazně nižší (o 40,9 %) a podobně výrazně poklesl objem dovozu (o 58,9 %). Celková nabídka řepky však díky rekordně vysoké produkci dosáhla 1 606,0 tis. t a opět pokrývá domácí spotřebu, odhadovanou na 883,2 tis. t (z toho pro výrobu FAME 680,0 tis. t). Míra soběstačnosti je odhadována na 163,4 %. Předpokládá se i výrazný nárůst exportu řepkového semene v objemu 703,0 tis. t.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ¹⁾	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	tis. ha	354,8	368,8	373,4	401,3	418,8	104,36
Hektarový výnos	t/ha	3,18	2,83	2,80	2,76	3,45	125,00
Produkce	tis. t	1 128,1	1 042,4	1 046,1	1 109,1	1 443,2	130,12
Počáteční zásoba	tis. t	66,1	23,0	71,7	121,6	71,8	59,05
Dovoz	tis. t	64,9	106,3	103,0	221,7	91,0	41,05
Celková nabídka	tis. t	1 259,1	1 171,7	1 220,8	1 452,4	1 606,0	110,58
Domácí spotřeba	tis. t	785,0	844,7	795,3	982,0	883,2	89,94
z toho - FAME ²⁾	tis. t	372,5	482,5	510,0	410,0	680,0	165,85
Vývoz	tis. t	448,6	252,8	303,9	398,6	703,0	176,37
Celková poptávka	tis. t	1 236,1	1 100,0	1 099,2	1 380,6	1 586,2	114,89
Konečná zásoba	tis. t	23,0	71,7	121,6	71,8	19,8	27,58
Soběstačnost ⁴⁾	%	143,7	123,4	131,5	112,9	163,4	50,46
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku ³⁾	Kč/t	7 342	7 818	9 355	10 049	8 862	88,19
CZV semene řepky olejné	Kč/t	7 104	7 737	11 207	11 843	10 949	92,45
Přímé platby	Kč/ha	4 894	4 575	4 687	5 879	6 317	107,45
Přímé platby	Kč/t	1 539	1 617	1 674	2 130	1 831	85,96
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-3,25	-1,04	19,80	17,85	23,55	5,70
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	17,71	19,64	37,69	39,05	44,21	5,16

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Svaz výrobců bionafty.

3) Náklady řepky olejné podle výběrového šetření ÚZEI.

4) Meziroční index u soběstačnosti a nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu; Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), I. Teliefová (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR dosáhla v prosinci 2012 historického maxima 12 455 Kč/t. Během roku 2013 však výrazně propadla, a to v závislosti na nižší poptávce na evropských trzích v důsledku vysoké sklizně ve většině zemí EU včetně ČR, a koncem roku činila 9 642 Kč/t. Průměrná roční CZV nedosáhla rekordní výše 11 843 Kč/t z roku 2012 a byla s hodnotou 10 949 Kč/t o 7,5 % meziročně nižší.

Díky vysokému výnosu a poklesu průměrných nákladů na jednotku produkce (meziročně o 11,8 % nižších) nákladová rentabilita řepkového semene vzrostla na 23,6 %. Souhrnná rentabilita pak dosáhla 44,2 % a byla proti předchozímu roku o 5,2 p. b. vyšší. Řepka zůstává v ČR dlouhodobě rentabilní komoditou s vyhlídkou dobrých ekonomických parametrů produkce v příštích letech.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejinami v ČR slunečnice, mák setý a hořčice setá.

Slunečnice svou produkční plochou 21,3 tis. ha a produkcí semene 46,8 tis. t (proti předchozímu roku nižší o 17,8 %) byla v ČR v marketingovém roce 2013/14 druhou nejvýznamnější olejinou. Průměrný výnos dosáhl 2,20 t/ha (meziročně o 4,8 % nižší). Celková nabídka slunečnicového semene vzrostla na 126,0 tis. t (o 11,2 %) především díky vysokému dovozu (55,0 tis. t), odhad domácí spotřeby je meziročně srovnatelný, rovněž ve výši 55,0 tis. t při objemu vývozu o 43,0 % nižším. Odhadovaná míra soběstačnosti

meziročně výrazně poklesla, a to o 19,2 p. b. na 85,1 %. Průměrná roční CZV slunečnicového semene v ČR v roce 2013 překonala hodnotu předchozího roku o 1,3 % a dosáhla tak rekordní výše 10 610 Kč/t.

Pěstování máku setého v ČR bylo v minulých letech poznamenáno propadem cen, mj. vlivem dovozu makového semene z oblastí pěstování technického máku za vysoce konkurenceschopné ceny. Sklizňová plocha máku v marketingovém roce 2013/14 se meziročně o 10,3 % zvětšila a dosáhla 20,3 tis. ha. Při srovnatelném relativně příznivém výnosu 0,69 t/ha (v minulém roce 0,70 t/ha) se objem produkce makového semene zvýšil na 13,9 tis. t (meziročně o 8,6 %), přesto zůstává velmi nízko ve srovnání s dlouhodobým průměrem. Při odhadované domácí spotřebě 1,6 tis. t a relativně vysokém objemu vývozu 18,0 tis. t dosahuje odhadovaná míra soběstačnosti u makového semene stále vysoké hodnoty v řádu stovek procent. Ceny zemědělských výrobců makového semene po propadu v roce 2011 v následujících letech prudce rostly až na maximum 68 981 Kč/t v prosinci 2013. Průměrná roční cena v roce 2013 rovněž vysoce vzrostla, a to na 51 962 Kč/t, tj. meziročně o 63,9 %.

Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2013/14 při mírném snížení výměry sklizňových ploch meziročně poklesla na 13,5 tis. t (o 13,5 %), výnos činil 0,81 t/ha. Podíl vývozu na celkové produkci, i při jeho poklesu o čtvrtinu, je odhadován na 75 %.

Z pěstebních ploch sóji 6,5 tis. ha bylo v ČR v marketingovém roce 2013/14 sklizeno 13,5 tis. t sójových bobů, odhadovaný objem dovozu je 38,6 tis. t, vývozu pak 7,0 tis. t. Produkce lněného semene činila pouhých 2,1 tis. t ze sklizňové plochy 1,5 tis. ha.

8.1.5 Chmel

Světová situace s chmelem se během posledních dvou produkčních let výrazně změnila. V sektoru hořkých odrůd byla část zásob redukována, avšak v důsledku vysokých zásob z předešlých let je u všech účastníků trhu stále nadbytek alfa hořkých látek. Poptávka po hořkých odrůdách se přesouvá spíše k Evropě, především k Německu, z důvodu vyšší orientace USA na aromatické odrůdy. Z pohledu obsahu alfa hořkých látek v segmentu hořkých odrůd byl ročník 2013 spíše mírně podprůměrný až průměrný.

Odlišný vývoj je již druhým rokem zaznamenáván na straně aromatických a jemně aromatických odrůd, a to vlivem poměrně razantního nárůstu poptávky po aromatických odrůdách americké provenience, přičemž některé specifické odrůdy jako česká jemně aromatická odrůda Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ) jsou v současnosti v nedostatečném množství.

V roce 2013 došlo podle IHGC (Mezinárodní sdružení pěstitelů chmele) k poklesu celosvětové plochy o 307 ha (tj. o 0,7 %). Celková světová plocha chmele dosáhla 45 696 ha, z toho bylo celkem vysázeno 1 653 ha nových porostů (není zahrnuta nová plocha v USA).

Při podprůměrné sklizni v Evropě a průměrné v USA dosáhl objem produkce přibližně 81 939 t, o 4,3 % meziročně méně. Bylo vyprodukováno 7 959 t alfa hořkých látek, tj. o 11,7 % méně proti sklizni 2012.

Sklizňová plocha chmele v České republice je v novodobé historii nejnižší a dosahuje jen 40 % plochy v porovnání s rokem 1990. Za posledních deset let poklesla plocha o 26 %, avšak i přesto je ČR předním producentem jemně aromatického chmele na světě.

Podle údajů ÚKZÚZ činila v roce 2013 celková sklizňová plocha chmele v ČR 4 319 ha. Jemná aromatická odrůda ŽPČ dosáhla podílu 88 % z celkové výměry chmele. Před dvěma lety byla registrována další jemně aromatická odrůda Saaz Late, kterou Výzkumný ústav pivovarský a sladařský v průběhu roku 2013 zařadil na seznam českých odrůd, doporučených pro vaření piva označovaného CHZO „České pivo“. V roce 2013 dosáhla odrůda Saaz Late celkového výsazu 9 ha.

V roce 2013 se podle ÚKZÚZ sklídilo celkem 5 329,8 t chmele (meziročně o 23,1 % více) s průměrným výnosem 1,23 t/ha (2012 – 0,99 t/ha).

V Žatecké chmelařské oblasti bylo vypěstováno celkem 3 984,93 t chmele s průměrným výnosem 1,19 t/ha, v Úštěcké oblasti 584,85 t (výnos 1,28 t/ha) a v Tršické oblasti 759,97 t (výnos 1,51 t/ha).

Největší částí (81,9 %) se na celkové produkci s objemem 4 365,62 t podílela jemná aromatická odrůda ŽPČ. Na Žatecku bylo sklizeno 3 377,09 t ŽPČ (výnos 1,13 t/ha), na Úštěcku 476,38 t (výnos 1,22 t/ha) a na Tršicku 512,15 t (výnos 1,29 t/ha). Druhou nejvíce pěstovanou odrůdou je aromatická odrůda Sládek s celkovou produkcí 467,5 t, následuje další česká aromatická odrůda Premiant, které se vypěstovalo celkem 357,01 t. Celková produkce nejrozšířenější české hořké odrůdy Agnus činila 79,86 t.

Průměrný obsah alfa hořkých látek (měřený metodou, odpovídající požadavkům Evropské pivovarské asociace) byl ve sklizni roku 2013 za celou ČR u hlavních odrůd následující: ŽPČ 3,0 %, Sládek 6,0 %, Premiant 7,5 % a Agnus 11,0 %.

Český chmel zůstává důležitou položkou českého agrárního exportu. V roce 2013 ČR vyvezla celkem 3 619 t českého chmele, z toho 79,5 % ve formě pelet, zbylý podíl pak ve formě sušeného lisovaného chmele. Největším odběratelem je stále Japonsko, následované Čínou a Německem. Pokles exportu byl ovlivněn podprůměrnou sklizní v roce 2012. Výraznější nárůst exportu byl zaznamenán u chmele, který směřoval zejména do východních zemí jako Rusko, Vietnam či Jižní Korea. Zahraniční obchod s chmelem opět zaznamenal i přes mírné zvýšení dovozu kladné saldo, které dosáhlo hodnoty 621 mil. Kč. Chmel byl v kalendářním roce 2013 vyvezen v hodnotě téměř 756 mil. Kč.

Průběh pěstitelského roku 2013 byl zcela odlišný od předchozích let. Dlouho trvající zima s mrazivými teplotami ještě na začátku dubna posunula jarní práce ve chmelnicích o několik dní a poměrně chladné počasí pak pokračovalo i v květnu. Zavádění chmele se tak

protáhlo někde až do začátku června a zvláště ve vyšších polohách nízký vzrůst chmele ještě v průběhu června nedával velkou naději na dobré výsledky. Počátkem června po nadměrných dešťových srážkách a zvednutí hladiny řek došlo k zatopení a zaplavení více než 530 ha chmelnic. Důsledkem byly nejen značné škody na úrodě, ale i poškození rostlin, na více než 200 ha se dokonce chmel vůbec nesklízel a tyto plochy je nutné zcela obnovit. Škoda na chmelu v důsledku záplav a zatopení dosáhla celkové hodnoty 90 mil. Kč.

Vývoj chmele na ostatních plochách byl z jara opožděn, ale pokračoval pak již úspěšně. Teplotní poměry a srážky v následném období léta přispěly k tomu, že řada chmelových porostů, a to i ve vyšších polohách, svůj růstový deficit během července a srpna vyrovnala.

Velmi kladně lze hodnotit rok 2013 z hlediska výskytu škůdců a chorob, kdy nebyla zaznamenána žádná náhlá kalamita a prakticky všude se dařilo zvládnout základní ošetření. Z hlediska zdravotních a pohledových vlastností byla výsledkem vysoká kvalita chmele. V posledním měsíci vegetace v srpnu konečné výsledky ovlivnily škody způsobené prudkými boufkami a větry, které zapříčinily popadání více než 18 ha chmelnic.

V roce 2013 bylo obnoveno největší procento chmelnic, a to na ploše 417,4 ha (meziročně o 9,7 % větší). Na zvýšené procento obnovy měl podstatný vliv i průběh počasí, kdy byly porosty zasaženy povodněmi a pokračovala obnova porostů, poškozených v předchozím roce.

Současná věková struktura porostů chmele v ČR je jedním z významných faktorů, ovlivňujících výnosovou stabilitu. Optimální doba obměny porostů je 10-12 let. Podle údajů ÚKZÚZ je podíl chmelnic starších 20 let se sníženým výnosem 22,5 % (nejstarší jsou v Ústecké oblasti). Celkem 41,9 % porostů chmele je starších 15 let, což představuje meziroční nárůst o 1,9 %. Podíl produktivních porostů ve stáří 5-14 let je pouze 41,4 % všech chmelnic, poměrně vyhovující věkovou strukturu má zatím jen Tršicko. Průměrné stáří chmelových konstrukcí je ještě méně příznivé než stáří porostů, protože celkem 65,9 % všech konstrukcí je starších dvaceti let, což bude do budoucnosti vyžadovat vysoké investice.

V roce 2013 bylo v rámci dotačního programu 3.h.) uznaná certifikovaná sadba vyplaceno celkem 17,9 mil. Kč, což je o 14 mil. Kč více v porovnání s rokem 2012. Celkem bylo tak vysázeno 1 303 648 ks certifikované sadby na ploše 417,35 ha, což je o 200,75 ha více proti roku 2012. V roce 2013 byla obnova porostů provedena odrůdami ŽPČ (344,2 ha), Sládek (31,8 ha), Kazbek (17,4 ha), Premiant (16,1 ha), Saaz Late (5,6 ha) a Saaz Special (1,9 ha).

Mimoto mohou chmelaři již od roku 2001 čerpat finanční prostředky i z dotačního programu 1.I.) podpora vybudování kapkové závlahy ve chmelnicích. Za dobu jeho existence byla vybudována kapková závlaha na 860,1 ha chmelnic, v roce 2013 bylo vybudováno závlahové zařízení na 6,8 ha chmelnic.

Od roku 2012 lze využít podporu v rámci čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009. Pro sektor chmele je tato zvláštní podpora poskytována na zvláštní druhy zemědělské činnosti, důležité pro ochranu či zlepšení životního prostředí. Cílem opatření je podpořit pěstování aromatické odrůdy chmele, které mají menší nároky na agrotechniku a ochranu než ostatní odrůdy chmele. Celková výše finančních prostředků, využitelná na základě čl. 68 v ČR pro sektor chmele, činila 843 387,8 €, tedy 5 002,40 Kč/ha.

Průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně v roce 2013 podle ČSÚ činila 151 978 Kč/t a byla o 10,3 % vyšší proti srovnatelnému období roku 2012. V rámci systému povinné registrace smluv bylo pro rok 2013 smluvně zajištěno 3 862,44 t chmele. Průměrná cena sušeného chmele dle uzavřených kupních smluv pro rok 2013 činila 161 732,86 Kč/t (172 418,93 Kč/t v roce 2012). Výše ceny z povinné registrace smluv vycházejí z práva EU a nemají úplnou vypovídací hodnotu, jelikož je evidována jen část smluv, které mohou pocházet i z dřívějších dob, přičemž nová SZP tuto povinnost již nezavádí.

Odhadovaná výše nákladů na produkci chmele v roce 2013 činila u podniků právnických osob 248 936 Kč/ha, meziročně o 2,5 % více. Nákladová rentabilita byla opět záporná, a to -24,7 %, a míra souhrnné rentability činila -17,5 % (o 16,7 p. b. vyšší ve srovnání s předchozím rokem).

8.1.6 Ovoce

Podle údajů ČSÚ činila v ČR v roce 2013 celková produkce ovoce (včetně dopočtu domácností) 311,4 tis. t. Tato úroda byla o 4 % vyšší v porovnání se sklizní ovoce v roce 2012. Meziročně vzrostla produkce zejména meruněk (o 145 % na 12,5 tis. t), broskví (o 46 % na 9,5 tis. t), višní (o 32 % na 8,0 tis. t), švestek, slív a renklód (o 25 % na 31,7 tis. t), hrušek (o 10 % na 17,3 tis. t) a rybízu (o 3 % na 15,2 tis. t). Naopak se snížila u angreštu (o 13 % na 2,3 tis. t), třešní (o 25 % na 7,5 tis. t) a ořechů vlašských (o 6 % na 5,0 tis. t). Celková sklizeň jablek, která činila 194,5 tis. t, klesla v roce 2013 meziročně o 4 %.

Průběh zimy 2012/13 byl pro ovoce příznivý, bez výraznějších teplotních rozdílů. Jaro roku 2013 bylo chladné a deštivé. Extrémní úhrny srážek, zejména v severních a severovýchodních Čechách, způsobily nasycení půdy vodou, což se projevilo negativně na násadě plodů u peckovin a jádrovin. Na dlouhodobé zamokření kořenové zóny reagovaly ovocné stromy silným, v některých případech až úplným propadem násady plodů, a to zejména u třešní a raných odrůd višní. Tento silný propad plodů trval až do poloviny června a u jádrovin byl navíc umocněn horším opylením. Krupobití v období května až června mělo na sady bez protikroupových sítí v některých pěstitelských oblastech ničující dopad. Škody přímo způsobené záplavami nebyly vysoké. Bylo poškozeno asi 15 ha sadů včetně porostů jahod a cca 6 ha ovocných školek. Velmi silný propad plodů trval až do poloviny června a u jádrovin byl navíc umocněn horším opylením. Teplotní rekordy v červenci a dlouhotrvající sucho mělo negativní dopad na velikost plodů, zejména na jižní Moravě.

V průběhu roku 2013 byl extrémně vysoký infekční tlak houbových chorob. Většina porostů peckovin čelila vysokému výskytu moniliózy, která na neošetřovaných porostech způsobila na mnoha místech prakticky 100% likvidaci květů višní a třešní a částečně se projevila i u dalších ovocných druhů včetně jabloní. Obtížná byla i ochrana proti strupovitosti jabloní.

Rozloha produkčních sadů, které mají hlavní význam pro pěstování ovoce v ČR, v roce 2013 činila 17,8 tis. ha, z toho plodných produkčních sadů 16,7 tis. ha. Sklizeň ovoce v těchto sadech dosáhla 149,2 tis. t a byla meziročně o 8 % vyšší. Jabloňové produkční sady zaujímají výměru 9,1 tis. ha. Největší podíl plochy má stále zimní odrůda Golden Delicious (21 %) a odrůda Idared (18 %).

Produkce jablek EU je za rok 2013 odhadována na 10,5 mil. t. Sklizené množství jablek v ČR v roce 2013 z produkčních sadů se na této sklizni podílelo přibližně 1,4 %. Produkce jablek v Polsku podle předpokladů činila 3,2 mil. t, což je nejvíce ze všech států EU. Odhad produkce jablek v Itálii za rok 2013 je ve výši 1,8 mil. t, ve Francii 1,5 mil. t a v Německu 0,8 mil. t. Nejvíce pěstovanou odrůdou jablek v EU byla i v roce 2013 odrůda Golden Delicious s předpokladem produkce 2,4 mil. t, dále odrůda Gala a odrůda Idared každá s odhadovanou sklizní ve výši 1,1 mil. t. Ke konci roku 2013 činily zásoby jablek v EU 4,0 mil. t, což bylo meziročně o 18 % více. Nejvíce jablek měla naskladněno Itálie (1,2 mil. t) a Polsko (1,1 mil. t). Z jednotlivých odrůd byly největší zásoby odrůdy Golden Delicious (32,9 mil. t), odrůdy Gala (20,9 mil. t) a odrůdy Idared (18,2 mil. t).

Úroda jablek v produkčních sadech v ČR byla v roce 2013 na úrovni pětiletého průměru (2008 až 2012) a činila 120,6 tis. t. Na celkové úrodě produkčních sadů se jablka podílela 80 %. Ze sklizených odrůd měla největší zastoupení jablka skupiny Golden Delicious (24 % celkové sklizně jablek), odrůda Idared (19 %) a odrůda Jonagold a mutace (12 %). Průměrný hektarový výnos v produkčních jabloňových sadech činil 13,78 t/ha.

Vlivem nástupu nových výsadeb hrušní do plné plodnosti se v roce 2013 zvýšila sklizeň hrušek, jejichž produkce dosáhla 7,4 tis. t. Na sklizni hrušek měla největší podíl odrůda Konference (40 %) s meziročním nárůstem produkce o 43 % na 3,0 tis. t a odrůda Lucasova s 22 % podílem na celkové sklizni hrušek a s výší produkce 1,7 tis. t. Průměrný hektarový výnos v produkčních sadech hrušní dosáhl 11,42 t/ha a byl druhým nejvyšším výnosem za období posledních deseti let. Výrazně vyšší byla proti předchozímu roku, kdy byla produkce velice nízká, úroda meruněk, švestek, slív a višní. V roce 2013 dosáhla produkce meruněk 3,6 tis. t, tj. čtyřnásobek roku 2012, švestek a slív 6,5 tis. t (o 65 % více) a višní 5,5 tis. t (o 27 % více). Naopak menší úroda byla v roce 2013 u rybízů.

Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 47 % ovocných sadů, 38 % sadů je v plné plodnosti, 10 % na počátku plodnosti a 5 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura přetrvává u broskvoní (62 % v poklesu plodnosti, 35 % v plné plodnosti, 1 % jsou sady na začátku plodnosti a 2 % tvoří mladé neplodné výsadby). Také

věková struktura jablek je stále velmi špatná (57 % sadů v poklesu plodnosti, 30 % v plné plodnosti, 9 % na začátku plodnosti, 4 % sadů jsou výsadby mladé a neplodné). Stejně tak je tomu u višní (v poklesu plodnosti 40 % sadů), meruněk (41 %) a třešní (38 %). Nejpriznivější věková struktura je u slivoní a hrušní. Věková struktura plantáží bobulovin je rovněž nevyhovující, týká se to zejména bílého rybízu (v poklesu plodnosti 99 % sadů), červeného rybízu (v poklesu plodnosti 62 % sadů) a angreštu (v poklesu plodnosti 45 % sadů).

Produceři ovoce jsou zapojeni do integrovaného způsobu pěstování ovoce. Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (známka SISPO garantuje, že ovoce prodávané pod touto ochrannou známkou bylo vyprodukováno za výrazného omezení používání pesticidů a umělých hnojiv) bylo v roce 2013 zaregistrováno 298 členů a dalších pět subjektů bylo nevýrobních, bez pěstební plochy. Celková výměra činila 10,5 tis. ha, tj. 59% podíl na celkové výměře produkčních sadů. Známková SISPO byla udělena 176 členům, kteří pěstují ovoce na 8,7 tis. ha. Známková nebyla udělena nebo byla odebrána 81 producentům s plochou 1,4 tis. ha a v 3letém přechodném období se nachází 41 podniků s celkovou výměrou 0,8 tis. ha. Největší rozlohu v integrovaném způsobu pěstování zaujímají jablek (5,9 tis. ha), následují slivoně a višně (po 1,1 tis. ha).

Informace o nákupu čerstvého ovoce ke zpracování je k dispozici za rok 2012. V tomto roce bylo dodáno ke zpracování 66,6 tis. t ovoce (meziroční zvýšení o 36 %). Největší podíl nákupu tvořila již tradičně průmyslová jablek (40,0 tis. t), tj. o 44 % více než v roce předchozím. Nákup ovoce původem z tuzemska byl ve výši 57,0 tis. t (meziroční nárůst o 40 %), ze zahraničí 9,5 tis. t (zvýšení proti předchozímu roku o 16 %). Další 16,0 tis. t ovoce především ze zahraničí tvořilo ovoce již částečně upravené pro další výrobu.

V ČR bylo v roce 2013 k dispozici celkem 81 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce. Podíl skladů s řízenou atmosférou a s ULO atmosférou představoval 53% podíl na celkové skladovací kapacitě určené pro ovoce. K 31. 12. 2013 činily zásoby jablek 33,2 tis. t, z toho téměř dvě třetiny tvořily odrůdy Golden Delicious a Idared. Tyto zásoby byly o 5 % vyšší ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku. Největší podíl naskladněných jablek (77 %) byl ve skladech s ULO atmosférou (včetně řízené atmosféry), tj. ve skladech se sníženým obsahem kyslíku a oxidu uhličitého.

V roce 2013 bylo podle předběžných údajů dovezeno do ČR celkem 534,8 tis. t ovoce v celkové hodnotě 12,2 mld. Kč. V porovnání s rokem předchozím bylo množství dodávek ze zahraničí téměř ve stejné výši. Finanční hodnota dovezeného ovoce se v roce 2013 opět meziročně zvýšila, a to o 7 %. Import ovoce mírného pásma (m. p.) bez ořechů vlašských, které jsou započteny do skořápkového ovoce, byl meziročně mírně nižší a činil 182,7 tis. t za 4,0 mld. Kč. Dodávky jablek ve výši 82,0 tis. t (meziročně méně o 5 %) za 1,2 mld. Kč se na celkovém importu ovoce m. p. podílely 45 %. Jejich hlavním dodavatelem bylo v roce 2013 Polsko, které dodalo 33,4 tis. t jablek (39 % celkových dodávek jablek) za 10,20 Kč/kg. Další významné importy jablek byly realizovány ze Slovenska (20,2 tis. t

za 10,65 Kč/kg) a teprve třetím největším dodavatelem byla v roce 2013 Itálie (9,8 tis. t za 20,05 Kč/kg). Jižní ovoce představovalo již tradičně největší podíl na celkovém importu ovoce (61 %) a jeho dovezené množství 325,0 tis. t za 6,0 mld. Kč bylo ve srovnání s předchozím rokem ve stejné výši. Meziročně byla však vyšší jeho finanční hodnota, a to o 7 %. Meziročně se mírně zvýšily dodávky banánů na 136,6 tis. t, import citrusového ovoce (164,6 tis. t) zůstal na úrovni roku předchozího. V roce 2013 se proti předchozímu roku nezměnil také dovoz skořápkového ovoce, který činil 15,5 tis. t v celkové hodnotě 1,5 mld. Kč, dodávky sušeného ovoce ve výši 11,5 tis. t za 0,7 mld. Kč byly proti roku 2012 vyšší o 11 %.

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu v roce 2013 proti roku 2012, ve kterém bylo vyvezeno rekordní množství jablek, se snížil o 17 % na 166,6 tis. t v hodnotě 3,3 mld. Kč. Export jablek určených téměř z 80 % ke zpracování činil 69,9 tis. t za 0,5 mld. Kč. Hlavními odběrateli bylo tradičně Německo (37,0 tis. t) a Rakousko (17,2 tis. t).

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2013 mírně vzrostla o 8 % v objemovém vyjádření na 368,2 tis. t a ve finančním vyjádření o 6 % na 8,9 mld. Kč.

V roce 2012 se po výrazném navýšení v roce 2011 spotřeba ovoce v hodnotě čerstvého v ČR snížila a činila 74,6 kg/obyv./rok, tj. meziroční pokles o 4,8 kg/obyv./rok. U ovoce mírného pásma poklesla o 3,2 kg/obyv./rok na 43,4 kg/obyv./rok. Spotřeba se snížila prakticky u všech sledovaných druhů ovoce mírného pásma (s výjimkou višní, meruněk, rybízu, angreštu a lesních plodů). Spotřeba jablek byla v roce 2012 proti předchozímu roku nižší o 0,9 kg/obyv./rok a činila 19,1 kg/obyv./rok. Přesto se jablka podílela na celkové spotřebě ovoce m. p. 44 %. Poklesl rovněž zájem obyvatel o jižní ovoce, avšak podstatně méně než o ovoce m. p. V roce 2012 dosáhla spotřeba jižního ovoce 31,2 kg/obyv./rok (meziroční snížení o 1,6 kg) zejména z důvodu nižší spotřeby pomerančů a mandarinek (meziroční snížení o 0,9 kg/obyv./rok) na 11,3 kg/obyv./rok, což bylo nejméně od roku 1999) a banánů (o 0,4 kg/obyv./rok) na 10,1 kg/obyv./rok.

Na rok 2013 ÚZEI a MZe odhadují mírné zvýšení spotřeby ovoce, a to na 77,0 kg/obyv./rok, z toho u ovoce m. p. na 45,0 kg/obyv./rok a u ovoce jižního na 32,0 kg/obyv./rok. V důsledku meziročně vyšší produkce jablek lze předpokládat i nárůst spotřeby jablek přibližně na 20,0 kg/obyv./rok.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	16,6	16,5	16,4	16,4	16,7	101,8
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	10,71	7,29	6,17	8,44	8,94	105,9
Domácí výroba ³⁾	tis. t	417,5	297,7	273,9	300,0	311,4	103,8
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	178,1	121,0	101,3	138,2	149,2	108,0
Dovoz ⁵⁾	tis. t	173,9	192,9	187,6	191,6	183,5	95,8
Celková nabídka	tis. t	591,4	490,6	461,5	491,6	494,9	100,7
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	469,1	380,4	356,3	295,4	361,3	122,3
Nákup ke zpracování ⁶⁾	tis. t	43,5	38,9	48,9	66,6	50,0	75,1
Vývoz včetně reexportu ⁵⁾	tis. t	78,8	71,3	56,3	129,6	83,6	64,5
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	591,4	490,6	461,5	491,6	494,9	100,7
Soběstačnost ^{7), 8)}	%	89,0	78,3	76,9	101,6	86,2	-15,4

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2013 odhad.

6) Pro rok 2013 odhad OU ČR.

7) Uvedená čísla jsou zatížena chybou, neboť v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

8) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; OU ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby jablek¹⁾

Ukazatel	MJ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	8,7	8,7	8,6	8,6	8,8	102,3
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	16,68	11,85	9,18	13,68	14,57	106,5
Domácí výroba ³⁾	tis. t	258,9	193,6	158,9	227,9	194,5	85,3
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	145,0	103,3	79,1	117,9	120,6	102,3
Dovoz ⁵⁾	tis. t	74,5	74,8	86,5	76,2	80,0	105,0
Celková nabídka	tis. t	333,4	268,4	245,4	304,1	274,5	90,3
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	173,0	144,9	146,7	143,4	160,5	111,9
Nerealizovaná produkce	tis. t	50,9	24,5	20,0	2,0	13,0	650,0
Nákup ke zpracování ⁶⁾	tis. t	48,0	48,3	37,1	42,0	33,0	78,6
Vývoz ⁵⁾	tis. t	61,5	50,7	41,6	116,7	68,0	58,3
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	333,4	268,4	245,4	304,1	274,5	90,3
Soběstačnost ^{7), 8)}	%	149,7	133,6	108,3	158,9	121,2	-37,7
Nákladová rentabilita - nová výsadba ^{8), 9)}	%	-43,7	-10,4	-8,0	-9,1	x	x
Nákladová rentabilita - stará výsadba ^{8), 9)}	%	-76,8	-34,4	-33,7	-34,2	x	x
Souhrnná rentabilita - nová výsadba ^{8), 9)}	%	-13,3	13,0	14,9	14,0	x	x
Souhrnná rentabilita - stará výsadba ^{8), 9)}	%	-32,1	-0,5	0,1	-0,3	x	x

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro marketingový rok 2013/14 odhad OU ČR a MZe.

6) Pro rok 2013/14 odhad MZe.

7) Uvedená čísla jsou zatížena chybou, neboť v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z jablek.

8) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

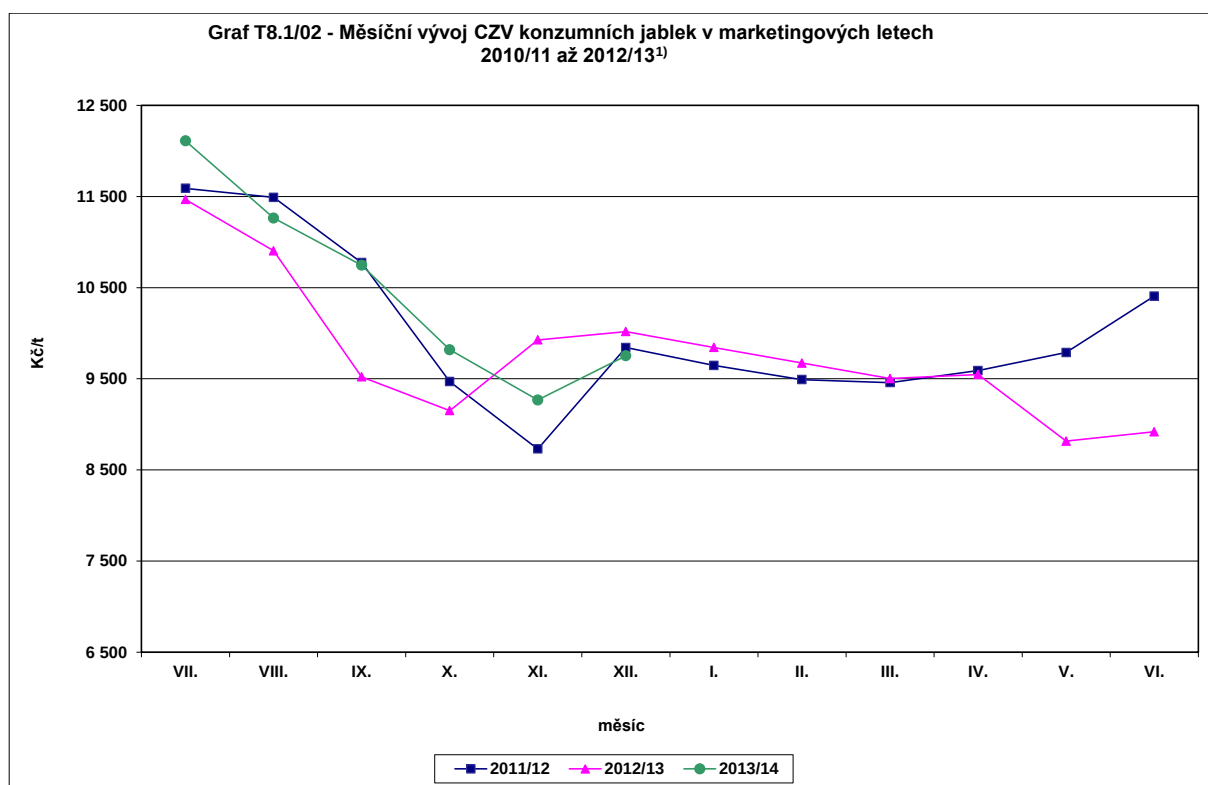
9) Podle OU ČR.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; ÚKZÚZ; OU ČR

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

Ceny zemědělských výrobců ovoce zůstaly v roce 2013 téměř na úrovni předchozího roku. Index CZV 2013/2012 činil 99,7. V důsledku nízké úrody se meziročně nejvíce zvýšila (o 17 %) průměrná roční CZV třešní na 37 120 Kč/t. K dalšímu navýšení CZV došlo u bílého a červeného rybízu (o 11 % na 8 693 Kč/t), průmyslových jablek (o 8 % na 3 433 Kč/kg) a švestek (o 4 % na 10 258 Kč/kg). Téměř na úrovni roku 2012 zůstala v roce 2013 průměrná roční CZV jablek (9 761 Kč/t) a hrušek (11 253 Kč/kg). Snížila se zejména CZV broskví a nektarinek (o 12 % na 13 339 Kč/t), meruněk (o 5 % na 22 835 Kč/kg) a jahod (49 125 Kč/kg).

Spotřebitelské ceny ovoce se v roce 2013 v průměru meziročně zvýšily o 6 %, tj. stejně jako v roce 2012. Ze sledovaných druhů ovoce m. p. vzrostla opět nejvíce průměrná roční spotřebitelská cena broskví a nektarinek (o 12 % na 87,70 Kč/kg), konzumních jablek (o 11 % na 34,47 Kč/kg) a stolních hroznů (o 3 % na 67,44 Kč/kg). Naopak roční spotřebitelská cena zahradních jahod se snížila o 5 % na 119,39 Kč/kg. Poměrně výrazně vzrostla i v roce 2013 spotřebitelská cena citrónů (o 18 % na 40,78 Kč/kg), u kiwi se zvýšila o 10 % na 57,21 Kč/kg a u banánů o 3 % na 31,59 Kč/kg.

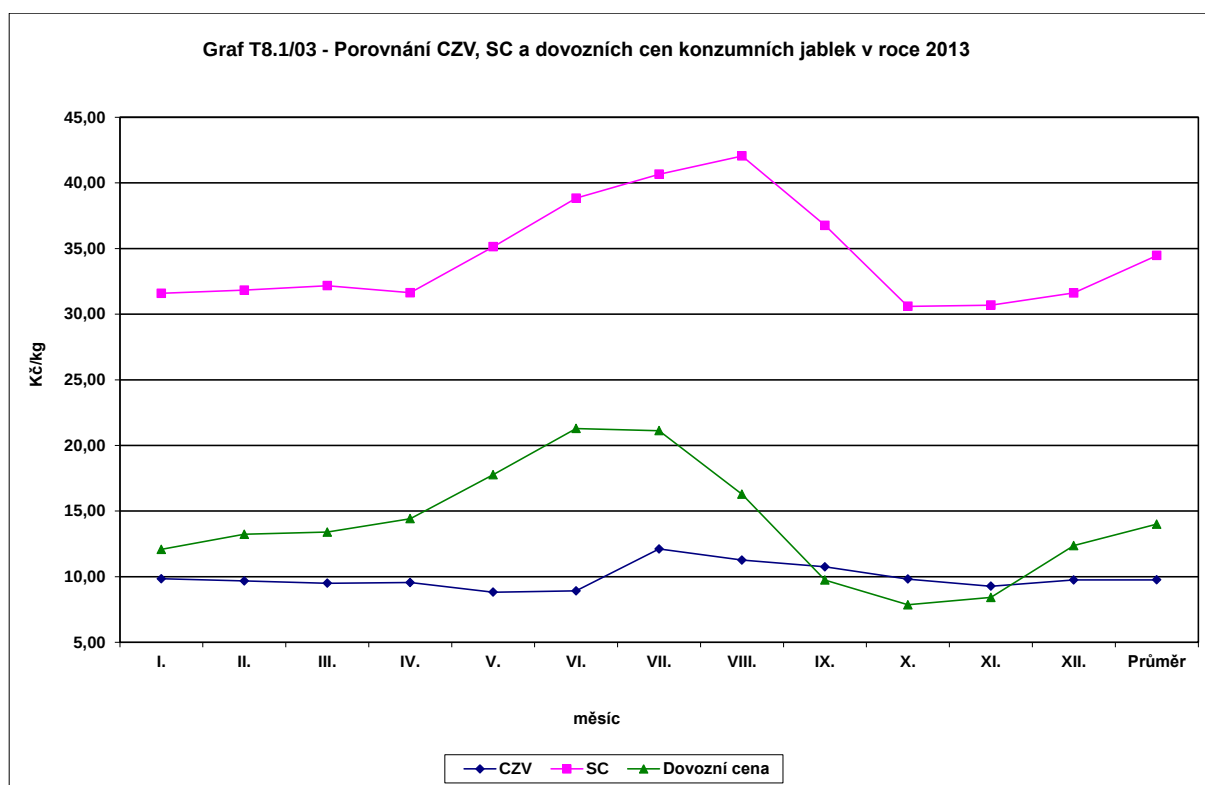

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Ačkoliv CZV zůstaly v roce 2013 téměř na úrovni předchozího roku, u cen spotřebitelských došlo k významnému zvýšení. U jablek se průměrná roční CZV podílela na průměrné roční spotřebitelské ceně pouze 28 %, což bylo nejméně v dlouhodobé historii (od roku 1994).

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Průměrná realizační cena jablek v marketingovém roce 2012/13 činila 6,28 Kč/kg, z toho jablek konzumních 9,65 Kč/kg a jablek určených ke zpracování 3,13 Kč/kg. Průměrná realizační cena jablek z nových výsadeb byla ve výši 8,35 Kč/kg, ze starých výsadeb 6,39 Kč/kg.

Ke konci roku 2013 bylo v ČR registrováno 14 organizací producentů ovoce a zeleniny, SZIF přijal v roce 2013 celkem 33 žádostí o dotace, 11 žádostí o změnu operačního programu a 9 žádostí o schválení nového operačního programu. V rámci Společné organizace trhu (SOT) obdržely organizace producentů ovoce a zeleniny v roce 2013 dotaci v částce 54,5 mil. Kč, která byla vyplacena v plné výši z rozpočtu EU. Dále bylo ke konci roku 2013 schváleno 6 seskupení producentů ovoce a zeleniny a SZIF přijal od těchto seskupení celkem 7 žádostí na dotace. Předběžně uznaná seskupení producentů ovoce a zeleniny obdržela celkem 13,4 mil. Kč, z toho 10,1 mil. Kč z EU (75 %) a 3,3 mil. Kč (25 %) bylo vyplaceno ze státního rozpočtu ČR.

Projektu „Ovoce a zelenina do škol“, jehož záměrem je zvýšit spotřebu ovoce a zeleniny u dětí na prvním stupni základních škol, se ve školním roce 2012/13 účastnilo 3 364 škol s počtem téměř 417 tis. žáků, tj. meziroční zvýšení o téměř 4 %, resp. o 8 %. Roční limit na jednoho žáka v tomto školním roce vzrostl o 99 Kč na 333 Kč. Do projektu bylo zapojeno 92 % žáků. Vyplacená podpora dosáhla 138,6 mil. Kč, což bylo o 53 % více než ve školním roce předchozím. Žáci dostávali především domácí druhy ovoce a zeleniny a 100% ovocné a zeleninové šťávy. Pouze v případě jejich nedostatku byl dodávaný sortiment doplňován

exotickým ovocem. Ve školním roce 2013/14 je do projektu zapojeno 3 530 škol s počtem vyšším než 456 tis. žáků. Roční limit pro jednoho žáka je stanoven na 315 Kč. Celková podpora ze zdrojů EU a ČR pro školní rok 2013/14 je stanovena na 144,7 mil. Kč a je financována ze 73 % ze zdrojů EU a 27 % tvoří dotace národní.

V roce 2013 mohli ovocnáři, stejně jako ostatní zemědělci, čerpat jednotnou platbu na plochu (SAPS), jejíž sazba činila 6 068,88 Kč/ha. Ovocnáři v tomto roce obdrželi na 16 692 ha produkčních plodných sadů částku 101,3 mil. Kč. Dále mohli ovocnáři požádat o přechodnou vnitrostátní podporu na zemědělskou půdu, která byla na rok 2013 stanovena ve výši 247,78 Kč/ha.

V rámci EAFRD nebyl v roce 2013 vyhlášen příjem žádostí pro rostlinnou výrobu na modernizaci zemědělských podniků z Opatření osy I. Pro osu II. Opatření II.1.3 (agroenvironmentální opatření) byla pro integrovanou produkci ovoce stanovena sazba 435 €/ha, tj. 10 969 Kč/ha pro rok 2013. Na integrovanou produkci ovoce bylo proplaceno celkem 311 žádostí z roku 2012 na výměru 10 941 ha sadů v částce 121,1 mil. Kč. V roce 2013 bylo podáno 312 žádostí o dotaci pro 11 203 ha ovocných sadů ve výši 122,9 mil. Kč. Na dotaci pro pěstování ovoce v rámci ekologického zemědělství, u kterého byla pro rok 2013 sazba 849 €/ha, tj. 21 410 Kč/ha, získali ovocnáři pro 3 576 ha sadů částku 76,7 mil. Kč. Na extenzivní sady, při sazbě 510 €/ha, tj. 12 861 Kč/ha, bylo vyplaceno pro 2 691 ha sadů 34,5 mil. Kč. Celkem byla vyplacena na ekologické zemědělství na základě 704 žádostí ovocnářů pro 6 267 ha ovocných sadů částka 111,2 mil. Kč. V roce 2013 bylo podáno 738 žádostí na ekologickou produkci v 6 499 ha ovocných sadů ve výši 115,6 mil. Kč, z toho 80,3 mil. Kč pro 3 752 ha intenzivních sadů a 35,3 mil. Kč pro 2 747 ha sadů ostatních.

Z národních dotací byla v roce 2013 na podporu restrukturalizace ovocných sadů v systému integrované produkce vyplacena na základě 70 žádostí na 325 ha finanční podpora ve výši 54,1 mil. Kč, z toho na základě 45 schválených žádostí pro 233 ha ovocných sadů 45,3 mil. Kč (sazba 194 826 Kč/ha), 23 žádostí pro 88 ha 8,6 mil. Kč (sazba 97 019 Kč/ha) a 2 žádostí pro 2 ha 0,2 mil. Kč (sazba 49 145 Kč/ha). Na podporu vybudování kapkové závlahy ve 156 ha ovocných sadů (sazba 60 000 Kč/ha) získalo 21 pěstitelů 9,1 mil. Kč, na prostorové a technické izoláty množitelského materiálu 1,0 mil. Kč, na testování množitelského materiálu 0,8 mil. Kč a na tvorbu rostlinných genotypů 0,7 mil. Kč. Dotace byly dále ovocnářům poskytnuty na pořádání seminářů, školení, výstav a vydávání publikací v částce 0,6 mil. Kč. Celkem ovocnáři v roce 2013 získali národní dotace ve výši 66,3 mil. Kč.

8.1.7 Zelenina

Vývoj počasí v průběhu roku 2013 způsobil pěstitelům zeleniny nemalé potíže. V jarním období se výsadba zeleniny zpozdila. Ve většině pěstitelských oblastí se z důvodu nízkých teplot a vydatných dešťových srážek zdrželo založení porostů až na začátek dubna.

Počátkem června povodně zničily v Čechách úrodu zeleniny na rozloze 982 ha. Léto pak bylo ve znamení teplotních rekordů. Vysoké teploty a dlouhotrvající sucho způsobilo stagnaci růstu a zpoždění sklizně zeleniny zvláště na Moravě. Sklizeň plodové zeleniny ukončily začátkem října přízemní mrazíky, sklizeň ostatních zeleninových druhů pokračovala vzhledem k příznivým teplotám do konce roku. Díky proměnlivosti počasí se během roku zelináři potýkali s vysokým výskytem škůdců a chorob, zejména mšic a molic, z chorob pak s plísněmi (zejména s plísní salátovou a hrachovou).

V roce 2013 sklizeň zeleniny v EU dosáhla 60,3 mil. t, tj. o 2 % méně než v předchozím roce, zároveň se jedná o nejnižší sklizeň za posledních pět let. K poklesu produkce došlo v hlavních pěstitelských zemích (Německo, Španělsko, Polsko a Francie), kde se snížily plochy některých druhů zeleniny, zejména cibule, mrkve, květáku, zelí a rajčat. V Polsku byl zaznamenán meziroční 7% pokles produkce zeleniny (sklidilo se 5 mil. t), a to především u zelí (o 8 % na 1,1 mil. t), mrkve (o 7 % na 776 tis. t) a cibule (o 5 % na 611 tis. t). V Německu poklesla produkce zeleniny téměř o 12 % na 3,2 mil. t. K výraznému snížení došlo u produkce květáku (-14 %, tj. 124 tis. t) a zelí (-10 %, tj. 427 tis. t), naproti tomu produkce cibule mírně vzrostla (+2 %, tj. 493 tis. t). Ve Francii sklidili méně květáku (-15 %, tj. 284 tis. t), mrkve (-2 %, tj. 278 tis. t) a póru (-5 %, tj. 147 tis. t). Ve Španělsku poklesla produkce rajčat o 8 % (na 3,7 mil. t), mrkve o 5 % (na 360 tis. t), papriky o 2 % (na 1 mil. t), naopak produkce česneku proti roku 2012 vzrostla o 14 % (na 174 tis. t). Tento pokles produkce byl způsoben zejména redukcí ploch a nepříznivým vývojem počasí v průběhu roku.

V ČR výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2013 nepatrně vzrostla, při zaokrouhlení zůstala na 12,6 tis. ha. Největší podíl zelinářské plochy zaujímal opětovně cibule (16 %, tj. 1 986 ha) i přes její nepatrný pokles, dále pak hlávkové zelí (10 %, tj. 1 222 ha), jehož pěstební plocha se snížila o 8,2 % a hrách (11 %, tj. 1 381 ha), jehož plocha se zvýšila o 11 %. K výraznému snížení ploch došlo již druhým rokem po sobě u kapusty (o 17 %), květáku (o 23 %) a ředkviček (o 26 %), mírnější pokles ploch zaznamenaly rajčata (o 10 %) a okurky nakládačky (o 7 %). Nárůst ploch byl evidován u brukve (31 %), celeru (25 %), póru (20 %) a hlávkového salátu (16 %).

Celková produkce zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2013 dosáhla 239,7 tis. t, tj. meziroční zvýšení o 3 %. Hlavní produkční druhy zeleniny zaznamenaly v roce 2013 rozdílný trend ve sklizni, např. hlávkové zelí (-14 %), cibule (+1 %) a mrkev (+10 %). Vyšší sklizeň byla dosažena zejména u těch druhů, kde došlo k výraznějšímu nárůstu ploch, tj. u brukve (+36 %), celeru (+60 %), póru (+22 %), hlávkového salátu (+23 %), hrachových lusků (+22 %), dále pak u česneku (+41 %), okurek nakládaček (+27 %). K propadu produkce došlo hlavně u ředkviček (-55 %), rajčat (-23 %) a kapusty (-27 %).

Hektarové výnosy (včetně dopočtu domácností) se meziročně výrazně zvýšily u celeru (o 28 % na 27,93 t/ha), česneku (o 38 % na 4,87 t/ha), květáku (o 26 % na 14,35 t/ha) a okurek nakládaček (o 37 % na 18,70 t/ha). Mírnější nárůst hektarového výnosu byl

zaznamenán u hlávkového salátu (o 6 % na 10,01 t/ha) a brukve (o 4 % na 18,04 t/ha). Největší snížení výnosu bylo již druhým rokem po sobě zaznamenáno u ředkviček (o 39 % na 3,44 t/ha), rajčat (o 15 % na 20,73 t/ha) a kapusty (o 13 % na 15,50 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	13,8	13,4	14,1	12,6	12,6	100,0
Hektarový výnos	t/ha	18,39	16,31	19,69	18,48	19,02	102,9
Domácí výroba	tis. t	253,8	218,6	277,6	232,9	239,7	102,9
Dovoz²⁾	tis. t	553,4	567,6	568,2	534,1	571,4	107,0
Celková nabídka	tis. t	807,2	786,2	845,8	767,0	811,1	105,7
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	639,9	616,5	670,1	597,2	646,2	108,2
Nákup ke zpracování²⁾	tis. t	78,0	70,7	83,8	77,0	73,0	94,8
Vývoz²⁾	tis. t	89,3	99,0	91,9	92,8	91,9	99,0
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	807,2	786,2	845,8	767,0	811,1	105,7
Soběstačnost³⁾	%	39,7	35,5	41,4	39,0	37,1	-1,9

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2013 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

V rámci systému IPZ (pěstitele integrované produkce zeleniny evidovaní na SZIF) došlo v roce 2013 k mírnému snížení ploch na 5 951 ha. Počet pěstitelů klesl na 79. Počet držitelů ochranné známky IPZ se zvýšil na 59 zelinářů s výměrou 5 448 ha. Nejrozšířenějšími oblastmi pěstování zeleniny v IPZ jsou Nymbursko, jižní Morava, Litoměřicko, Královéhradecko a Opavsko.

Import čerstvé zeleniny do ČR v roce 2013 byl meziročně o 7 % vyšší v objemu 571,4 tis. t, vzrostla i jeho finanční hodnota na 9,3 mld. Kč. S výjimkou česneku, rajčat a melounů byla průměrná dovozní cena nejvýznamnějších druhů zeleniny meziročně vyšší. Nejvíce vzrostla cena cibule (o 41 % na 7,44 Kč/kg), hlávkového zelí (o 27 % na 4,57 Kč/kg), celeru (o 25 % na 8,51 Kč/kg) a kedlubnů (o 21 % na 14,37 Kč/kg). Výraznější snížení průměrné dovozní ceny nastalo u rajčat (o 5 % na 24,62 Kč/kg) a melounů (o 8 % na 6,78 Kč/kg).

Nejvýznamnějšími dodavateli zeleniny zůstávají v roce 2013 Nizozemsko (s podílem 19,6 %), Španělsko (16,7 %), Německo (14,1 %), Polsko (12,4 %) a Itálie (8,8 %). V meziročním porovnání se nejvíce zvýšil objem dodávek zeleniny z Nizozemska, a to o 15 % na 111,9 tis. t.

V nizozemském dovozu převažovala rajčata (33,7 tis. t), mrkev (22,3 tis. t), cibule (19,7 tis. t) a paprika (9 tis. t). Ze Španělska se dovážela zejména rajčata (27,9 tis. t), okurky salátové (20,8 tis. t), paprika (12,7 tis. t) a melouny (8,7 tis. t). V německém importu převažovala cibule (20,6 tis. t), hlávkové zelí (8,0 tis. t) a okurky nakládačky (6,9 tis. t).

Polsko dovezlo zejména hlávkové zelí (16,5 tis. t), kedlubny (10,8 tis. t) a cibuli (10,6 tis. t). Z Itálie se importovali nejvíce melouny (24,2 tis. t).

Hlavní objem importované zeleniny tvořila již tradičně zelenina plodová, jejíž dovoz byl proti předchozímu roku vyšší. V meziročním porovnání vzrostl dovoz zejména u rajčat o 8 % na 95,6 tis. t, melounů o 7 % na 86,1 tis. t a paprik o 5 % na 46,5 tis. t. Snížení bylo zaznamenáno u dovozu okurek o 12 % na 58,5 tis. t.

V roce 2013 se z tradičních druhů zeleniny zvýšily dodávky cibule, mrkve, hlávkového zelí a celeru. Snížení dovozů zaznamenal česnek, dále pak okurky nakládačky a kedlubny.

Vývoz a reexport čerstvé zeleniny z ČR v roce 2013 klesl o 1 % na 91,9 tis. t v celkové hodnotě 1,7 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyvážela cibule (12 % celkového exportu a reexportu zeleniny, tj. 11,3 tis. t), mrkev (11 %, tj. 9,7 tis. t), melouny (11 %, tj. 9,7 tis. t) a rajčata (9 %, tj. 9,1 tis. t). Na Slovensko směřovalo 75 % celkového vývozu v hodnotě 1,4 mld. Kč s převahou dodávek cibule, melounů, rajčat, mrkve a hlávkového zelí.

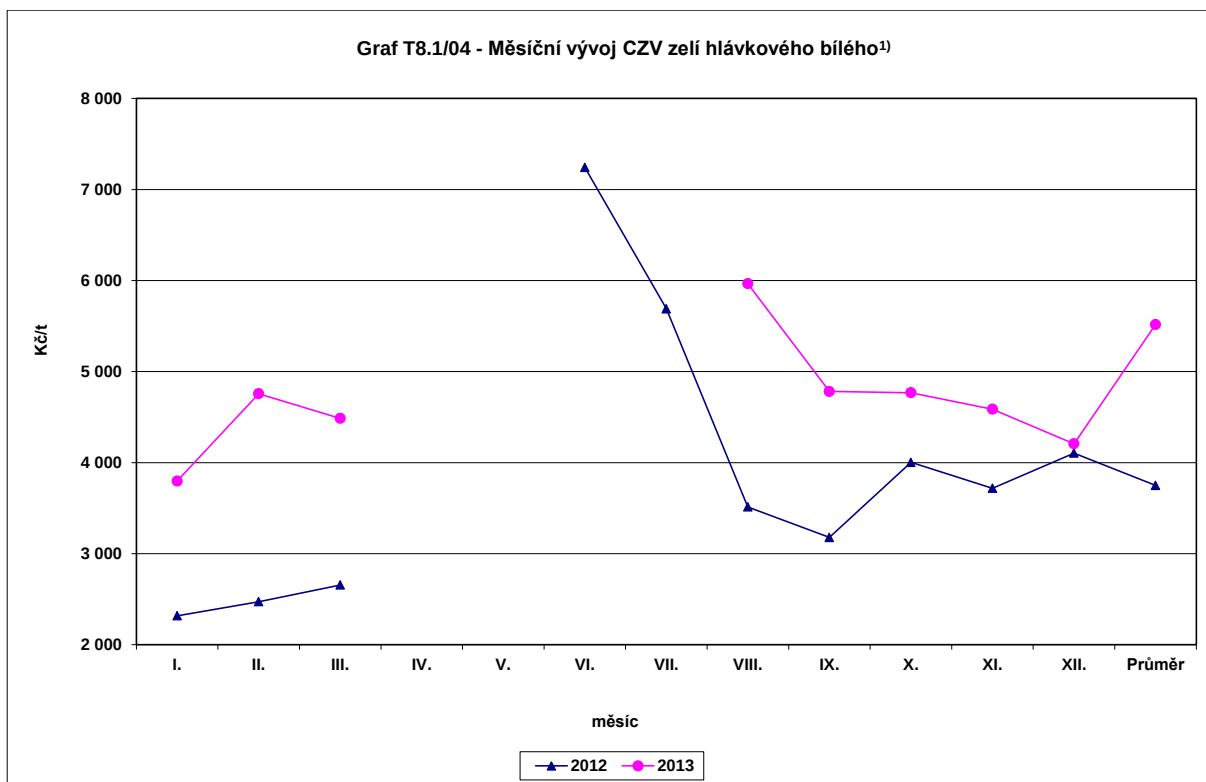
Celková množství záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou ve výši 479,5 tis. t se v roce 2013 meziročně zvýšila o necelých 9 %, ve finančním vyjádření o 10 % na 7,6 mld. Kč.

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2012 snížila proti předchozímu roku o 7,6 kg/obyv./rok a dosáhla 77,8 kg/obyv./rok. Spotřeba poklesla téměř u všech sledovaných druhů zeleniny kromě brukve, špenátu a česneku. Podle odhadu ÚZEI a MZe se očekává mírné zvýšení spotřeby v roce 2013 na 80 kg/obyv./rok.

Soběstačnost tuzemské produkce zeleniny v roce 2013 klesla na 37,1 % vzhledem k nízké domácí produkci.

Průměrné roční CZV zeleniny se v roce 2013 zvýšily o 23 %. Největší nárůst ceny nastal u hlávkového zelí červeného (o 51 % na 7 718 Kč/t), papriky (o 49 % na 24 213 Kč/t), bílého hlávkového zelí (o 47 % na 5 516 Kč/t), kapusty (o 37 % na 11 601 Kč/t) a cibule suché (o 35 % na 6 488 Kč/t). Zvýšila se také cena květáku (o 17 % na 14 532 Kč/t), brukve (o 10 % na 21 979 Kč/t) a hlávkového salátu (o 14 % na 30 727 Kč/t). Meziročně klesla CZV především u rajčat (o 13 % na 18 076 Kč/t) a česneku (o 28 % na 109 556 Kč/t).

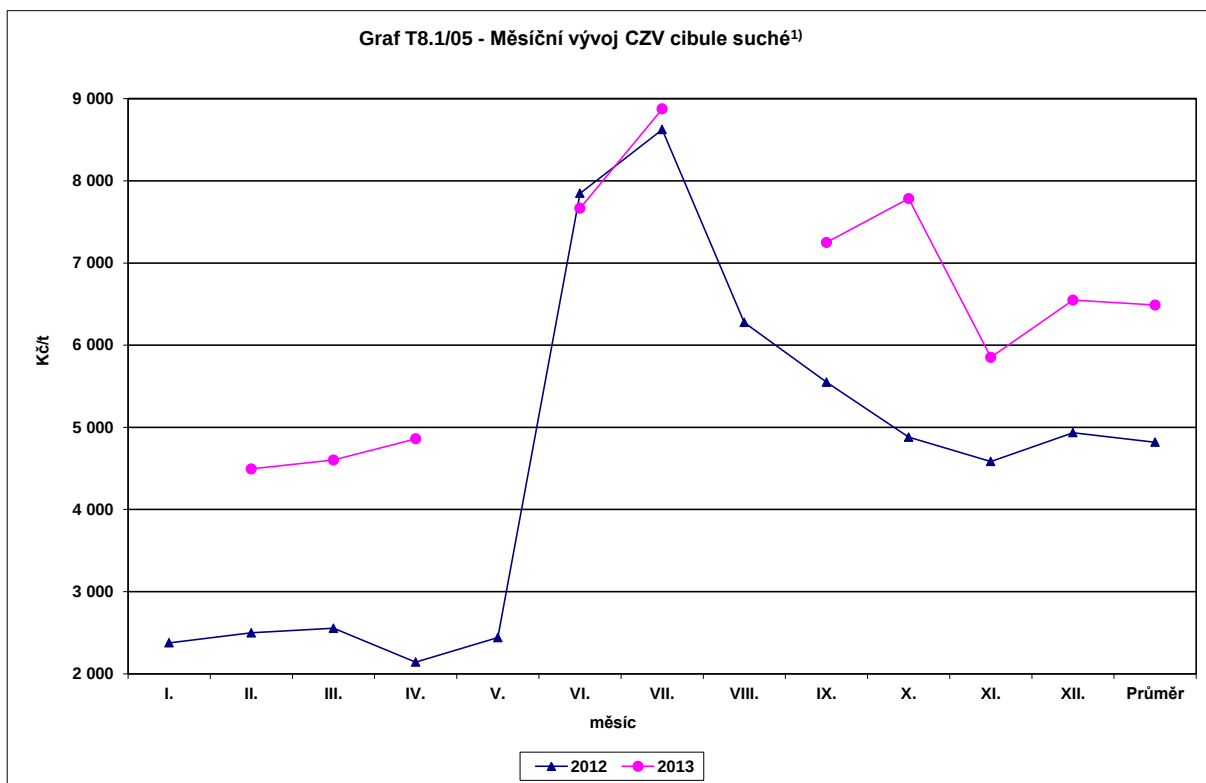
Následující graf ukazuje měsíční vývoj CZV u hlávkového zelí bílého a cibule suché v letech 2012 a 2013.

1) Údaje za měsíce duben, květen 2012, duben až červenec 2013 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

1) Údaje za leden, květen, srpen 2013 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny sledovaných druhů zeleniny v roce 2013 významně vzrostly, meziroční nárůst činil 21 %. Zvýšení průměrné roční spotřebitelské ceny bylo vykázáno u hlávkového zelí bílého (o 30 % na 11,91 Kč/kg), cibule (o 17 % na 14,58 Kč/kg), celeru (o 17 % na 20,65 Kč/kg) a brokolice (o 15 % na 24,63 Kč/kg). Mírné snížení cen nastalo u rajčat (o 2 % na 37,06 Kč/kg).

V roce 2013 čerpali zelináři podpory z národních prostředků i ze zdrojů EU. Jako ostatní zemědělci mohli čerpat SAPS, jejíž sazba pro rok 2013 byla stanovena ve výši 6 068,88 Kč/ha zemědělské půdy.

V rámci přechodné vnitrostátní podpory 2013 mohli zelináři požádat o platbu na zemědělskou půdu ve výši 247,78 Kč/ha. Z národních dotací bylo zelinářům v roce 2013 vyplaceno na biologickou a fyzikální ochranu jako náhradu chemické ochrany rostlin 0,5 mil. Kč, na podporu tvorby rostlinných genotypů 9,3 mil. Kč. Dotace ve výši 0,9 mil. Kč byly dále poskytnuty na pořádání seminářů, školení a výstav. Celková částka, kterou zelináři v roce 2012 v rámci národních dotací obdrželi, tak činila 10,6 mil. Kč.

V rámci Osy II – Agroenvironmentální opatření bylo v roce 2013 na integrovanou produkci zeleniny, jejíž sazba činí 440 €/ha (tj. 11 095 Kč/ha pro rok 2013), podáno 79 žádostí v celkové výši 66,0 mil. Kč na výměru 5 951,3 ha. Celkově bylo v roce 2013 vyplaceno 80 žádostí pro 5 946,2 ha zelinářské plochy v částce 66,7 mil. Kč, z toho 80 % z prostředků EU a 20 % z prostředků ČR.

V rámci ekologického zemědělství požádalo v roce 2013 o podporu ve výši 26 mil. Kč celkem 101 pěstitelů zeleniny na výměru 1 826 ha. V roce 2013 pak bylo proplaceno 89 žádostí na 1 699 ha ve výši 24,4 mil. Kč při sazbě 564 €/ha (14 649 Kč/ha na rok 2013).

U oddělené platby na rajčata určená na zpracování bylo v marketingovém roce 2012/13 předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na sjednané množství 11 930 t rajčat ve výši 10,2 mil. Kč z prostředků EU při sazbě 34,70 €/t (887,68 tis. Kč/t pro rok 2013).

Zelináři rovněž čerpali finanční podpory v rámci SOT na organizace producentů ovoce a zeleniny a na předběžně uznaná seskupení producentů ovoce a zeleniny, které jsou uvedeny v kap. 6.6.

8.1.8 Réva vinná – víno

V roce 2013 zůstal podle Registru vinic ÚKZÚZ produkční potenciál vinic v ČR stejný jako v roce předchozím a činil 19 633 ha. Z toho bylo 17 464 ha vinic osázených. Zbývající plochu tvořily vinice vykloučené (71 ha), s právem na opětovnou výsadbu vinic (853 ha) a stávající práva na výsadbu v rezervě (1 245 ha). Také v roce 2013 byla rozdělena část plochy státní rezervy, a to 64 ha, z toho ve vinařské oblasti Čechy 4 ha a ve vinařské oblasti Morava 60 ha.

Zaregistrováno bylo v roce 2013, stejně jako v roce 2012, celkem 384 vinařských obcí s 1 278 viničními tratěmi a s plochou 53 032 ha. Evidováno bylo 18 982 pěstitelů révy vinné (pokles o 6 pěstitelů), tj. včetně těch pěstitelů, kteří jsou registrováni jako pěstitelé, v současné době nemají osázenou plochu vinic, avšak disponují právy na opětovnou výsadbu vinic. Výměru vinic do 0,2 ha mělo 72 % vinohradníků, kteří obhospodařovali 11 % osázené plochy vinic v ČR. Vinice od 0,2 ha do 1,0 ha byly u 23 % pěstitelů s 18% podílem na celkové rozloze vinic. S narůstající výměrou obhospodařovaných vinic roste výrazně podíl plochy na celkové výměře vinic, ale prudce se snižuje podíl pěstitelů. Vinice s rozlohou od 1 ha do 5 ha byly pouze u 4 % vinohradníků a jejich rozloha činila 29 %. Největší podíl plochy vinic (42 %) patřil vinohradníkům s výměrou větší než 5 ha, kterou obhospodařovalo pouze 1 % zaregistrovaných pěstitelů.

Podíl mladých výsadeb se proti roku 2012 zvýšil o 2 %. V průběhu roku 2013 bylo vysázeno 390 ha nových vinic. V mladých výsadbách je nejvíce z bílých odrůd zastoupena Pálava, u modrých odrůd má výraznou prioritu Rulandské modré.

S ohledem na podporu výsadby vinic do roku 2004 je dosud podíl ploch mladých vinic významný. Ke konci roku 2013 byla struktura vinic z hlediska věkové struktury tvořena z 8 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let, z 16 % mladými plodnými vinicemi ve věku od 4 do 10 let a ze 48 % vinicemi v plné plodnosti, tj. ve stáří do 30 let. Nepatrně se snižuje podíl vinic nad 30 let, neboť některé jsou pěstiteli opouštěny pro nerentabilitu pěstování hroznů. Staré vinice (od 30 do 50 let) zaujímají 26 % celkové rozlohy vinic a 2 % ploch vinic jsou vinice přestárlé, tj. nad 50 let.

Dvě třetiny plochy vinic byly osázeny moštovými bílými odrůdami a jedna třetina odrůdami moštovými modrými. Zanedbatelný podíl (necelé 0,5 %) připadl na stolní podnožové odrůdy. Největší výměru zaujímalo v roce 2013 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 616 ha), Müller Thurgau (1 544 ha), Ryzlink rýnský (1 257 ha) a Ryzlink vlašský (1 205 ha), z červených odrůd Svatovavřínecké (1 254 ha), Frankovka (1 167 ha), Zweigeltrebe (795 ha) a Rulandské modré (719 ha).

Průběh počasí v roce 2013 byl značně proměnlivý. Docházelo ke střídání chladnějších a teplejších období. Pokud jde o dešťové srážky, převládaly lokální deště. Povětrnostní podmínky pro pěstování révy vinné v roce 2013 lze charakterizovat poměrně dlouhou zimou, bez výrazných mrazivých period a vlhkým jarem. Vývoj révy vinné byl během celé vegetace opožděný. V období květu se vyskytla na vinné révě peronospora a po odkvětu v některých lokalitách u některých odrůd byl zvýšený výskyt padlí. K největšímu zpoždění ve vývoji révy vinné došlo v důsledku vysokých teplot a sucha na přelomu července a srpna, které se střídaly s častějšími a vyššími úhrny srážek. Negativní dopad na kvalitu hroznů mělo chladné a málo slunečné počasí během září a října s nedostatkem srážek. Teplé období v závěru roku pak vzalo naději těm pěstitelům, kteří si nechali část produkce na výrobu ledového vína. Hrozný

sklizené v roce 2013 mají mírně nižší cukernatost a vysoký obsah kyselin. Zejména bílá vína roku 2013 by měla dosáhnout vysoké kvality. Vína červená nebudou těžká, ale spíše svěžejší.

Podle údajů ČSÚ se v roce 2013 v ČR sklídilo z 15,7 tis. ha plodných vinic celkem 74,7 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 4,8 t/ha. Proti předchozímu roku byla úroda moštových hroznů v roce 2013 o jednu čtvrtinu vyšší.

Podle šetření prováděného každoročně Svazem vinařů ČR (SVČR) činil v roce 2013 ve 107 členských podnicích, které zahrnují všechny formy vlastnictví, všechny velikostní skupiny a jsou rozmístěny ve všech vinařských podoblastech ČR, průměrný hektarový výnos moštových hroznů 5,5 t/ha, což byl meziroční nárůst o 1,2 t/ha. Průměrný hektarový výnos bílých hroznů dosáhl 5,3 t/ha (meziroční zvýšení o 1,3 t/ha) a modrých 5,9 t/ha (o 1,2 t/ha více než v roce 2012). Vyšší výnos modrých hroznů z jednotky plochy proti hroznům bílým je v posledních letech již stálým stavem.

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2013 v ČR tvořil 36 %. Přibližně 75 % podniků produkujících víno připravuje z modrých hroznů také víno růžové. K tomuto účelu bylo využito 23 % produkce modrých hroznů, což je téměř 8 % sklizně moštových hroznů. Po několika letech tak došlo k mírnému poklesu užití modrých hroznů za účelem výroby růžového vína.

Průměrná cukernatost hroznů dosáhla v roce 2013 hodnoty 20,1°NM což bylo o 1,2°NM méně než v předcházejícím roce, ve kterém bylo dosaženo nejvyšší průměrné cukernatosti hroznů v ČR za dobu existence vinařského zákona. Ve sledovaných podnicích se cukernatost pohybovala v rozmezí 16,0 až 23,1°NM.

Výsledky za vinařskou oblast Morava jsou prakticky totožné s celorepublikovými údaji. Ve vinařské oblasti Čechy, která se podílí na celkové výměře vinic ČR pouze 4 %, činil podle údajů SVČR průměrný hektarový výnos moštových hroznů pouze 3,3 t/ha. Cukernatost hroznů dosáhla v průměru 18,5°NM, tj. o 1,6°NM méně než činí průměr za ČR. Modré moštové hrozny se na celkové sklizni podílely 42 %.

Průměrná CZV moštových hroznů byla v roce 2013 na základě šetření SVČR meziročně o 7 % nižší a pohybovala se okolo 16,60 Kč/kg (v jednotlivých sledovaných podnicích v rozmezí 12,00 až 25,00 Kč/kg). Průměrná cena bílých hroznů činila 17,60 Kč/kg a hroznů modrých 14,80 Kč/kg. Již pátým rokem za sebou byly modré hrozny levnější než hrozny bílé. Cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými dosáhl rekordních 2,80 Kč/kg ve prospěch hroznů bílých.

Hodnota sklizených moštových hroznů v ČR v roce 2013 dosáhla 1,5 mld. Kč (meziroční pokles o 0,3 mld. Kč). Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů v ČR bylo v roce 2013 ve vinohradnictví dosaženo pokrytí nákladů. Po započtení všech průměrných dotací vychází podle SVČR průměrný zisk ve vinohradnictví 3,80 Kč/kg, tj. 21 tis. Kč/ha. Rentabilita se po započtení dotací v roce 2013 pohybovala okolo 22 %.

Ze sklizně moštových hroznů se v roce 2013 vyrobilo cca 635 tis. hl vína (o 35 % více než v roce předchozím), což je přibližně jedna třetina spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí produkce vína je každoročně řešen poměrně vysokými dovozy. V roce 2013 se do ČR dovezlo 1 525 tis. hl, tj. téměř stejné množství jako v roce předchozím, v hodnotě 4,7 mld. Kč. Import bílého vína byl realizován ve výši 826 tis. hl, tj. 54 % celkového dovozu, za 2,0 mld. Kč. Dodávky červeného vína činily 603 tis. hl (meziroční pokles o 11 %), tj. 40 % realizovaného importu, v hodnotě 2,1 mil. Kč. U bílého vína převažoval v roce 2013 dovoz vína sudového (56 %), u vína červeného import vína lahvového (56 %). Největším dodavatelem vína do ČR byla i v roce 2013 Itálie s objemem dodávek 333 tis. hl (22 % celkového dovozu) za 1 059,5 mil. Kč. V porovnání s rokem 2012 se množství dovezeného italského vína opět meziročně snížilo, a to o jednu pětinu. Dalším významným exportérem vína do ČR bylo Španělsko, které dodalo 289 tis. hl za 578,4 mil. Kč a jeho dodané množství zůstalo v roce 2013 na úrovni předchozího roku.

Proti předchozímu roku bylo v roce 2013 z ČR vyvezeno a reexportováno celkem o 16 % více vína, tj. 332 tis. hl vína za 990,4 mil. Kč. Bílého vína bylo exportováno 186 tis. hl (55 % celkového vývozu) v hodnotě 429,3 mil. Kč, červeného 139 tis. hl (46 %) v hodnotě 437,4 mil. Kč. V porovnání s rokem 2012 se v roce 2013 vyvezlo o 27 % více bílého vína a o 16 % vína červeného. Z vyvezeného bílého vína tvořilo 41 % víno lahvové, u vína červeného převažoval mírně export vína sudového (53 %). Tradičně bylo největším odběratelem vína Slovensko, které nakoupilo 299 tis. hl (90 % celkového exportu vína) v hodnotě 748,0 mil. Kč.

Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2013 meziročně v množstevním vyjádření o jednu desetinu zlepšila a dosáhla 1 193 tis. hl, zatímco ve finančním s částkou 3,7 mld. Kč se mírně zhoršila.

Na výrobu vína bylo v roce 2013 meziročně dovezeno do ČR o třetinu více moštových hroznů v celkovém množství 9,8 tis. t za průměrnou cenu 20,45 Kč/kg. Největším dodavatelem moštových hroznů bylo v roce 2013 Maďarsko (3,6 tis. t za 12,66 Kč/kg), následovalo Slovensko (2,1 tis. t za 11,00 Kč/kg) a Itálie (1,7 tis. t za 32,60 Kč/kg). Import moštových hroznů z těchto tří zemí činil 76 % celkového dovozu moštových hroznů.

Podle ČSÚ se průměrná spotřeba vína v roce 2012 proti předchozímu roku zvýšila o 0,4 l/obyv./rok na 19,8 l/obyv./rok. Podle odhadu ÚZEI spotřeba vína v roce 2013 vzroste jen mírně na cca 20,0 l/obyv./rok.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ³⁾	Meziroční index
Plocha plodných vinic ²⁾	tis. ha	16,1	16,0	16,0	15,7	15,7	100,0
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	4,27	2,87	5,70	3,83	4,77	124,5
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	1 016	893	802	850	920	108,2
Domácí výroba	tis. hl	564	390	650	470	635	135,1
Dovoz suroviny a vína	tis. hl	1 702	2 066	1 717	1 554	1 600	103,0
Celková nabídka	tis. hl	3 282	3 349	3 169	2 874	3 155	109,8
Spotřeba	tis. hl	2 132	2 260	2 037	1 631	2 005	122,9
Vývoz vína	tis. hl	257	287	282	323	300	92,9
Konečná zásoba k 31. 7.	tis. hl	893	802	850	920	850	92,4
Soběstačnost ⁴⁾	%	26,5	17,3	31,9	28,8	31,7	2,9
Rentabilita bez dotací ⁵⁾	%	-50	-64	13	-10	0	10

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Pro vinařský rok 2013/14 odhad ÚZEI.

4) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

5) Podle SVČR.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; SVČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), P. Zajícová (MZe)

Vinohradníci a vinaři čerpali v roce 2013 podpory jak z národních zdrojů, tak i z prostředků EU. Výše přímých plateb SAPS činila 6 068,88 Kč na 1 ha užívané zemědělské půdy a přechodná vnitrostátní podpora na zemědělskou půdu byla na rok 2013 stanovena ve výši 247,78 Kč/ha.

V rámci SOT byla v roce 2013 vinohradníkům vyplacena na restrukturalizaci a přeměnu 508 ha vinic na základě 97 žádostí částka 80,8 mil. Kč. Veškeré tyto finanční prostředky byly čerpány pouze ze zdrojů EU. Podáno bylo v témže roce 109 žádostí na podporu restrukturalizace a přeměnu vinic na plochu 580 ha v částce 122,4 mil. Kč, z toho bylo 97 žádostí na plochu 508 ha s požadavkem na 78,7 mil. Kč přijato. V rámci SOT s vínem „Investice“ (filtry na víno, lisy na hrozny, kvasné nádoby) se v roce 2013 ze zdrojů EU vyplatilo 170 žádostí z předchozího roku ve výši 50,7 mil. Kč. Podáno bylo v roce 2013 na toto opatření 241 žádostí s požadavkem na 63,4 mil. Kč, z toho 170 jich bylo na částku 60,1 mil. Kč přijato.

Další podpory (80 % z prostředků EU a 20% kofinancování ČR) byly vinohradníkům v roce 2013 vyplaceny pro integrované a ekologické systémy pěstování révy. V rámci PRV požádalo v roce 2013 o podporu na integrovanou produkci révy vinné 604 vinohradníků pro 11 403 ha vinic (sazba 507 €/ha, tj. 12 785 Kč/ha pro rok 2013). Předpokládaná výše podpory by měla činit 145,8 mil. Kč. V roce 2013 bylo vyplaceno 612 žádostí z předchozího roku v částce 146,7 mil. Kč.

Na ekologické pěstování révy vinné podalo žádost 77 pěstitelů (sazba 849 €/ha, tj. 21 410 Kč/ha). Předpokládaná výše podpory na 910 ha vinic činí 19,5 mil. Kč.

Z národních dotací byla v roce 2013 vinohradníkům a vinařům v roce 2013 vyplacena podpora na zavlažování 44 ha vinic na základě 5 schválených žádostí ve výši 2,6 mil. Kč. Na podporu budování prostorových izolátů množitelského materiálu révy vinné byla 4 žadatelům přiznána dotace 635,8 tis. Kč, na 1 žádost testování množitelského materiálu révy vinné 234,3 tis. Kč. Dále byly poskytnuty finanční prostředky na 2 žádosti pro podporu šlechtění révy vinné v částce 2,5 mil. Kč, na vydání publikací doporučovaných odrůd a souvisejících informací poskytovaných pěstitelům zdarma 3 žadatelům ve výši 175,4 tis. Kč (maximální 80% sazba ve výši 344,0 tis. Kč byla snížena na 51 %), na podporu evropské integrace nevládních organizací (SVČR) v částce 96,0 tis. Kč a 1 projekt na zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu ve výši 2,1 mil. Kč. Celkem obdrželi v roce 2013 vinohradníci a vinaři národní dotace ve výši 8,3 mil. Kč.

Rozvoj vinohradnictví a vinařství v ČR podporuje Vinařský fond. Příjmy Vinařského fondu jsou tvořeny především odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), příjmy z prodeje produktů, dotacemi z rozpočtu krajů, finanční podporou státu aj. V roce 2013 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 72,0 mil. Kč, z toho činila podpora státu 56 % a odvody za víno 29 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 61,1 mil. Kč byly určeny především na propagaci, z toho polovina na komunikační kampaň značky „Vína z Moravy, vína z Čech“ (a značek „Svatomartinské“ a „Růžové CZ“).

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Na světovém trhu s mlékem panovala v roce 2013 vysoká poptávka, ceny komoditních výrobků vzrůstaly, z toho ceny sušených mlék překonaly historická maxima. Podle odhadu AMI se v roce 2013 růst světové produkce kravského mléka zpomalil. Světová produkce mléka v roce 2012 dosáhla podle odhadu Světové mlékařské federace International Dairy Federation (IDF) celkem 770 mil. t, z toho 637 mil. t mléka kravského. Meziroční přírůstek kravského mléka podle odhadu IDF činil 1,4 %, a to je nejméně od roku 2009. Ke zpomalení tempa růstu 2013 přispěl pokles výroby v hlavních dovozních i v některých vývozních zemích. V Rusku klesla výroba podle AMI o 1,1 mil. t, v Číně se odhaduje 6% pokles, což by znamenalo 2,2 mil. t. Na Novém Zélandu, stejně jako v Austrálii, činil pokles 0,5 mil. t. Ke zvýšení světové produkce v roce 2012 přispěly zejména země EU přírůstkem 1,1 mil. t (1,1 %), Brazílie 0,5 mil. t (3,2 %) a USA 0,4 mil. t (0,7 %). Vlivem relativně nízkého přírůstku světové produkce stagnoval i světový obchod s mlékárenskými výrobky. Sedm největších světových exportérů (Nový Zéland, EU, USA, Austrálie, Bělorusko, Argentina a Uruguay) vyvezlo dohromady jen o 0,2 mil. t mléčného ekvivalentu více, než v předchozím

roce. Zatímco USA zvýšily vývoz výrazně (o 1,7 mil. t) a Nový Zéland jen okrajově, vývoz z EU, Austrálie, Běloruska a z Argentiny klesl. Vývoj cen mlékárenských výrobků na světovém trhu poukazuje na výrazný převis poptávky. Ceny všech sledovaných komoditních výrobků na světovém trhu po celý rok výrazně vzrůstaly a jejich průměrné hodnoty se blížily historickému maximu nebo jej přesáhly. Průměrná cena sušeného plnotučného mléka (SPM) FOB západoevropské přístavy dosáhla 4 716 USD/t (94,68 Kč/kg), což je o 44 % více než v roce 2012 a o 8,7 % více než historické maximum z roku 2007. Obdobně průměrná cena sušeného odstředěného mléka (SOM) dosáhla 4 066 USD/t (81,63 Kč/kg), což je meziroční růst o 33 % a jen 5 % pod historickým maximem ze stejného roku. Průměrná cena másla měla mírnější progresi, dosáhla 4 313 USD/t (86,59 Kč/kg), což je vzrůst o 25 % a úroveň o 12 % nižší než hodnota z roku 2011.

Příznivý vývoj poptávky na světovém trhu zvýšil v zemích EU úroveň cen v odvětví, ale přírůstek produkce byl poměrně mírný, zejména vlivem útlumu produkce v prvním pololetí. V uvedeném období převládaly ztížené podmínky pro produkci, neboť ve střední a v západní Evropě panovalo chladné počasí, náklady na koncentrovaná krmiva byly vysoké a v polovině roku byla část zemí střední a východní Evropy zasažena záplavami. Vlivem velkého zvýšení produkce ve čtvrtém čtvrtletí však byl handicap z počátku roku oslaben. Celkový nákup mléka v EU se podle AMI odhaduje na 142,0 mil. t, což je meziroční přírůstek 1,1 %. Z toho nejvíce k růstu nákupu přispěly Německo (0,6 mil. t, 2,3 %), Nizozemsko (0,5 mil. t, 4,9 %) a Irsko (0,2 mil. t, 3,7 %). Výraznější objem dodaly na trh i Spojené království a Dánsko (obě země shodně 0,1 mil. t). Naopak v jižní a východní části EU se nepodařilo reagovat na dobrou odbytovou situaci a země v těchto oblastech nakoupily méně mléka než v předchozím roce. V Itálii klesl nákup o 0,2 mil. t, výrazněji klesl i nákup v Chorvatsku (0,1 mil. t), Portugalsku (0,08 mil. t) a v ČR (0,07 mil. t). Pokles nákupu však vykazovaly i Maďarsko, Rakousko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Francie a Řecko. Národní kvóty byly na základě nařízení Rady (ES) č. 72/2009 ve většině zemí v kvótovém roce 2012/13 navýšeny o 1 %. Celková kvóta EU pro dodávky zůstala o 6 % nenaplněna a řada zemí dodala objem hluboko pod úrovní kvóty. Více než jednu pětinu kvóty nenaplnily Bulharsko, Rumunsko, Řecko, Maďarsko, Švédsko a Litva. Zato pět zemí svou národní kvótu pro dodávky překročilo. V Dánsku, Polsku, Německu a na Kypru se překročení pohybovalo v desetinách procent, v Rakousku byla překročena kvóta o 3,6 %. Vlivem střídme nabídky mléka v EU a omezených intervenčních zásob komoditních výrobků klesl celkový vývoz mlékárenských výrobků z EU. Vývoz SOM klesl o 90 tis. t (na 410 tis. t) a vývoz SPM byl nižší o 12 tis. t (na 374 tis. t). Mírný růst vývozu sýrů o 20 tis. t (na 788 tis. t) nekompenzoval ústup z trhu sušenými mléky a vývoz másla stagnoval (na 102 tis. t). Vývozy byly uskutečněny bez exportních subvencí. Dovozy komoditních výrobků zůstaly několikanásobně nižší než jejich vývozy a na trh EU neměly významný vliv.

Průměrné úrovně CZV mléka v členských zemích výrazně vzrostly. Průměrná roční CZV mléka s obsahem tuku 4,0 % v Německu činila podle AMI 37,69 €/100 kg (tj. 10,10 Kč/l), což je meziroční vzrůst o 17,9 %. Průměrná CZV mléka s obsahem 3,7 % tuku dosáhla ve Francii 34,89 €/100 kg (9,35 Kč/l), což je vzrůst o 14,2 %, v Nizozemsku se cena meziročně zvýšila o 17,5 %, ve Velké Británii o 10,1 % a v Irsku dokonce o 25,1 %. V Polsku byla CZV mléka s obsahem 3,7 % tuku meziročně o 11,4 % vyšší a dosáhla v přepočtu 30,88 €/100 kg (8,27 Kč/l).

V ČR výroba mléka mírně vzrostla zejména vlivem mírného vzrůstu stavů dojnic. Domácí zpracovatelé však neměli ze zvýšení výroby užitek a nakoupili méně mléka než v předchozím roce. Celková výroba mléka se zvýšila o 1,2 % na 2 774,5 mil. l, z toho meziroční přírůstek souvisel zejména se zvýšením stavů dojnic. Poprvé od vstupu do EU meziročně stavy dojnic vzrostly a v průměru dosáhly 372,7 tis. ks, což je o 1,1 % více než v roce 2012. Dlouhodobý růst mléčné užitkovosti se naopak velmi zpomalil. Průměrná užitkovost vzrostla jen o 10,8 l na 7 443,4 l/ks.

V plemenné struktuře stáda dojených krav pokračoval pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni na úkor populace českých strakatých krav. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2011/12 (říjen-září) sledováno celkem 94,0 % stavu dojených krav. Z celkového počtu 285 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 55,1 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 37,9 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 7,0 %. Dominantní část v této kategorii tvořily kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen (zhruba 93,4 %), z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbeliard v počtu 1 000 ks.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	394,1	378,4	373,7	368,7	372,7	101,1
Průměrná roční užitkovost	l/ks	6 869,9	6 903,8	7 127,8	7 432,6	7 443,4	100,1
Výroba	mil. l	2 707,6	2 612,5	2 663,7	2 740,7	2 774,5	101,2
Tržní produkce	mil. l	2 588,4	2 508,4	2 554,7	2 628,6	2 665,5	101,4
Bilance zpracování mléka							
Počáteční zásoba	mil. l	97,7	59,9	60,7	68,7	61,6	89,7
Nákup mléka	mil. l	2 291,7	2 251,4	2 303,9	2 381,8	2 319,5	97,4
Dovoz	mil. l	853,7	848,8	853,0	898,5	879,5	97,9
Celková nabídka	mil. l	3 243,1	3 160,1	3 217,6	3 349,0	3 260,6	97,4
Domácí spotřeba	mil. l	2 233,2	2 197,0	2 138,5	2 201,0	2 156,0	98,0
Vývoz ²⁾	mil. l	909,7	902,4	1 010,4	1 086,4	1 041,7	95,9
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	40,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celková poptávka	mil. l	3 183,2	3 099,4	3 148,9	3 287,4	3 197,7	97,3
Konečná zásoba	mil. l	59,9	60,7	68,7	61,6	62,9	102,1
Soběstačnost ⁷⁾	%	121,2	118,9	124,6	124,5	128,7	4,2
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/l	8,12	8,13	8,43	8,32	8,58	103,13
CZV mléko celkem	Kč/l	6,14	7,42	8,26	7,67	8,40	109,52
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ	1 461,30	1 310,10	910,80	504,56	129,42	25,65
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/KTPM ⁶⁾	x	2 244,40	2 370,90	1 399,20	1 504,20	107,50
Přímé a nepřímé podpory celkem	Kč/KTPM	6 808,69	9 247,49	8 561,95	8 954,71	8 911,90	99,52
Přímé a nepřímé podpory celkem	Kč/l	0,99	1,34	1,20	1,20	1,20	99,38
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	-24,38	-8,73	-2,02	-7,81	-2,10	5,71
Souhrnná rentabilita ⁷⁾	%	-12,18	7,74	12,23	6,67	11,86	5,19
CZV EU ⁸⁾	Kč/l	6,54	8,13	9,22	8,22	10,65	129,56

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2013 odhad.

5) Další podpory jsou zahrnuty v přímých platbách na plochy krmiv.

6) Krávy s tržní produkcí mléka.

7) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV Německo, rok 2009 v přepočtu na standardní kvalitu 3,7 % obsahu tuku a 3,4 % obsahu bílkovin; rok 2010 až 2013 přirozený obsah složek.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže, Statistika zahraničního obchodu; MZe - Mlék (MZe) 6-12;

ZMP; ZMB; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), V. Veselá (MZe)

S ohledem na pokles stavů dojníc v předchozích letech a na strategii podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentům mléka. V souladu s článkem 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 87/2010 Sb. ve znění pozdějších předpisů stanovena pro rok 2013 platba ve výši 1 504,20 Kč/krávu s tržní produkcí mléka. V roce 2013 bylo podáno celkem 1 833 žádostí, s celkovým nárokem 360 565 VDJ. Do konce roku 2013 nebyly platby z nároku za rok 2013 uhrazeny, vyplaceno však bylo 461 704 tis. Kč z nároku za rok 2012. Platba byla diferencována podle podílu příjmů za mléko na celkových příjmech podniku v plné, poloviční či nulové sazbě. Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy, prostřednictvím přechodných vnitrostátních podpor na chov přežvýkavců a v podobě přechodných vnitrostátních podpor na zemědělskou půdu. Současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších

nepřímých podpor. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2013 činila 129,42 Kč/VDJ. V roce 2013 bylo podáno celkem 9 172 žádostí (včetně žádostí na ostatní přežvýkavce), s celkovým nárokem 986 040 VDJ. Do konce roku 2013 nebyly platby z nároku za rok 2013 uhrazeny, vyplaceno však bylo 99 475 tis. Kč z nároku na národní doplňkové platby na chov přežvýkavců za rok 2012. V rámci mechanismů SOT k podpoře stability a odbytu mlékařenských výrobků nebyly vyplaceny finanční náhrady s výjimkou „Programu zvýšení spotřeby mléka a vybraných mléčných výrobků žáky“. Programu se zúčastnilo 6 zpracovatelských podniků, kterým bylo vyplaceno 55,8 mil. Kč, z toho 45,7 mil. z národních zdrojů.

Tržní produkce mléka dosáhla podle ČSÚ celkem 2 665,5 mil. l, což je meziročně o 1,4 % více. Z celkové výroby mléka dosáhla tržní produkce 96,1 %. Podle údajů SZIF dodali producenti ke zpracování v ČR i v zahraničí celkem 2 724,663 tis. t a přímý prodej činil v přepočtu 9,1 tis. t.

V kvótovém roce 2012/13 (od 1. dubna do 31. března) bylo vnitrostátní referenční množství dodávek ke zpracování naplněno více než v předchozím roce, přesto zůstalo nevyčerpáno. Na základě ustanovení nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, ve znění nařízení Rady (ES) č. 72/2009, které upravuje postupné navyšování vnitrostátních kvót, byla České republice od 1. 4. 2012 navýšena vnitrostátní kvóta o 1 %, což představuje 28 773,108 t. Množství bylo přerozděleno do rezervy pro dodávky (20 tis. t) a do rezervy přímého prodeje (8,8 tis. t). Vnitrostátní kvóta mléka pro ČR na období 2012/13 činila 2 906 084,017 t v členění 2 883 911,857 t pro dodávky k dalšímu zpracování a 22 172,160 t pro přímý prodej. Z uvedených množství bylo k 28. 2. 2013 ponecháno 5,45 tis. t v rezervě pro dodávky a 18,8 tis. t v rezervě pro přímý prodej. V kvótovém roce 2012/13 bylo odběratelům dodáno 2 717,6 tis. t, tj. 94,2 % vnitrostátního referenčního množství pro dodávky. V rámci přímého prodeje bylo prodáno 7,8 tis. t mléka a mlékařenských výrobků, a tím byla kvóta přímého prodeje splněna na 35,0 %. Dále pokračoval pokles počtu držitelů individuálních kvót (IK) mléka pro dodávky, ovšem tempo se dále zpomalilo. K 31. 3. 2013 bylo evidováno celkem 2 034 držitelů IK mléka pro dodávky, z toho 1 983 aktivních, což je o 3,3 % aktivních držitelů méně než v předchozím kvótovém roce. Ke stejnému datu bylo registrováno 315 držitelů IK pro přímý prodej, což je naopak meziročně o 9,4 % více, z toho bylo 295 držitelů aktivních.

V průběhu kvótového roku 2013/14 se čerpání kvóty zvýšilo jen nepatrně. Vnitrostátní kvóta pro období 2013/14 byla navýšena o další 1 %, tj. o 29,1 tis. t na 2 935 144,857 t. V období od 1. 4. do 31. 12. 2013 bylo v rámci vnitrostátní kvóty pro dodávky prodáno ke zpracování 2 049,8 tis. t mléka, což je 70,5 % vnitrostátní kvóty pro dodávky. Ve stejném období předchozího roku byla kvóta pro dodávky čerpána ve výši 70,3 %. Přímý prodej se zvýšil na 7,1 tis. t mléka. K 31. 12. 2013 bylo evidováno 1 893 držitelů IK pro dodávky, z toho 1 856 aktivních a 310 držitelů IK pro přímý prodej, z toho 300 aktivních.

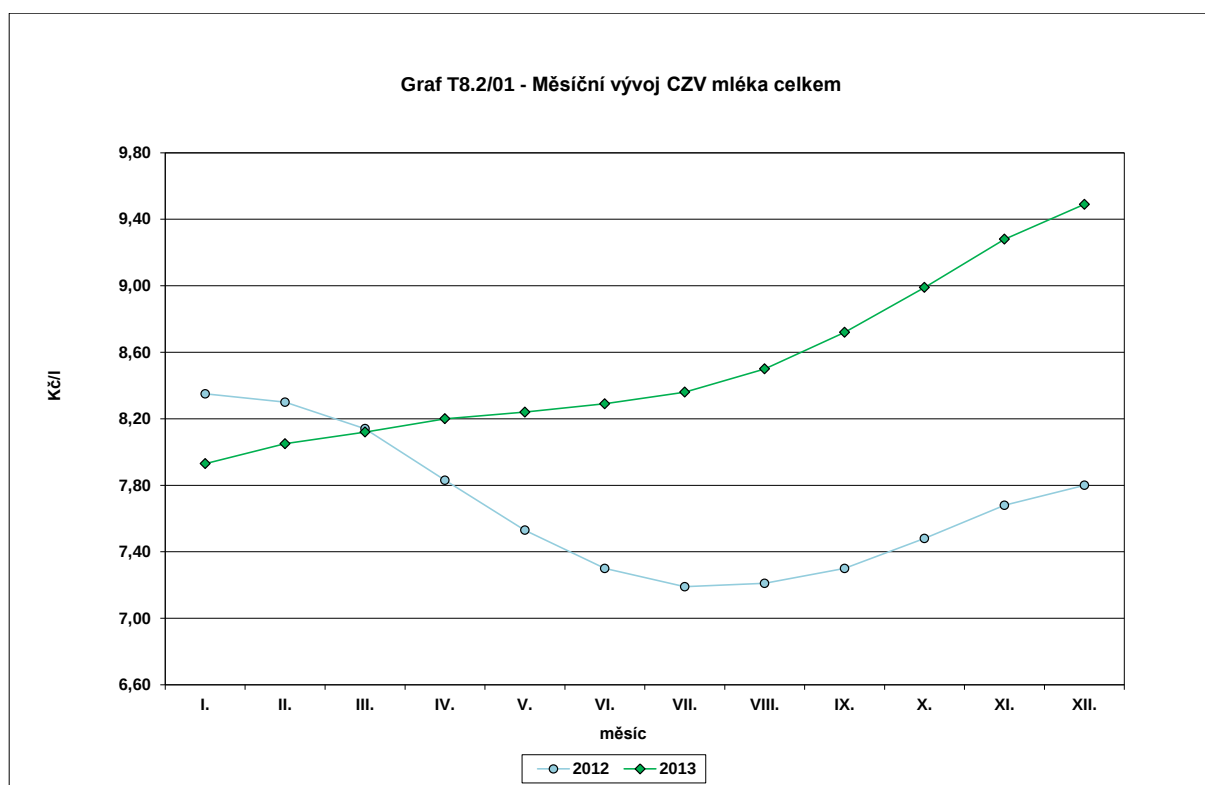
V kalendářním roce 2013 se i přes růst tržní produkce mléka snížily dodávky mléka ke zpracování na území ČR. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování v rámci dodávkové kvóty, dosáhl v přepočtu 2 653,0 mil. l, tuzemské mlékárny však nakoupily jen 2 319,5 mil. l a zbývajících množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Nákup mléka tuzemskými mlékárnami od domácích výrobců klesl meziročně o 62,3 mil. l (tj. o 2,6 %). Z nakoupeného mléka přesunuli zpracovatelé část objemu ke zpracování v zahraničí a celkový objem mléčné suroviny, vyvezené výrobci a zpracovateli, dosáhl 19,7 % domácí tržní produkce. Oproti roku 2012 byl vývoz suroviny o 17,1 mil. l (tj. o 3,3 %) nižší. Kvalita nakupovaného mléka byla standardně na vysoké úrovni, v roce 2013 bylo 97,5 % nakoupeného množství v 1. a vyšší třídě jakosti.

V organizaci prodeje syrového mléka bylo v kvótovém roce 2012/13 registrováno celkem 78 odběratelů mléka (v předchozím kvótovém roce 81). Z registrovaného počtu odběratelů bylo 36 odbytových organizací, jejichž prostřednictvím bylo prodáno v uvedeném období 1 777,4 tis. t mléka, tj. 65,4 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem prodeje zprostředkovala družstva Mlékařské hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo v celkové výši 846,9 tis. t mléka, tj. 31,2 % objemu ke zpracování. V kvótovém roce 2013/14 se k 31. 12. 2013 snížil počet registrovaných odběratelů na 76 a počet registrovaných odbytových organizací na 33 subjektů. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 261/2012 ze dne 14. března 2012 bylo k 31. 7. 2013 uznáno celkem 8 organizací producentů mléka.

V užití syrového mléka ve zpracovatelském průmyslu pokračoval trend zvýšení produkce sýrů, ale meziročně vzrostla i produkce čerstvých tekutých výrobků a sušených mlék. Ústup produkce nastal zejména u zahuštěných mlék a dezertů, ale klesla i výroba másla a pomazánkového másla. Sýrů, včetně tavených sýrů a tvarohů, bylo vyrobeno celkem 134,8 tis. t, což je meziročně o 8,5 tis. t více (6,7 %). Z čerstvých tekutých výrobků měla největší progresi výroba kysaných výrobků (bez jogurtů a podmásli), která meziročně vzrostla o 43,2 % a dosáhla 39,6 tis. t. Výroba konzumních mlék se zvýšila o 5 % a výroba sušených mlék vzrostla o 0,9 tis. t (3,1 %). Tuzemské zásoby másla a sušených mlék zůstaly koncem roku na nízké úrovni, u sýrů byla zásoba ve standardní výši okolo 4 tis. t. CPV trvanlivých mlékárenských výrobků, které nacházejí uplatnění zejména ve třetích zemích, vzrostly v souladu s trendem na světovém trhu. Vzrůst cen, které vykázali domácí zpracovatelé, ovšem nebyl tak výrazný. Podle tržního informačního systému SZIF dosáhla průměrná roční CPV másla v blocích 102,2 Kč/kg, což je meziroční vzrůst o 28,0 %. Obdobně se zvýšily i CPV SOM a SPM (o 28,5 %, resp. o 25,9 %) a dosáhly 75,1 Kč/kg, resp. 87,5 Kč/kg. U sledovaných výrobků, které nacházejí uplatnění zejména na domácím trhu, se projevilo cenové zvýšení jen o 16,6 % (u konzumního mléka) a dokonce i meziroční pokles ceny o 3,3 % (u bílého jogurtu).

Pozitivní saldo zahraničního obchodu v přepočtu na ekvivalent mléka se mírně snížilo, zejména vlivem poklesu vývozu mléka v cisternách, které dominantně obsahují syrové kravské mléko. Přesto se mléko v cisternách na celkovém vývozu v ekvivalentu mléka podílelo téměř polovinou. Naopak vývoz výrobků byl příznivější než v roce 2012. Úspěšnými vývozními položkami mimo syrového mléka byly zejména čerstvé sýry a tvarohy, jichž mlékárny vyvezly celkem 41,6 mil. t, což je meziročně o 39,6 % více, jogurty, jejichž vývoz dosáhl 44,7 mil. t (meziročně o 24,0 % více) a zvýšil se i vývoz jiných druhů výrobků, např. smetan, tavených sýrů, másla a dalších. Vývoz SPM stagnoval a vývoz SOM klesl. Dovoz většiny sledovaných výrobků i mléka v cisternách meziročně klesl. Kladné saldo ve výši 162,9 mil. l bylo o 25,7 mil. l nižší než v roce 2012. Celková domácí spotřeba mléka a mlékářských výrobků bez másla v hodnotě mléka mírně klesla, pravděpodobně vlivem zvýšení cenové úrovně v sektoru. Podíl dovozu mléka a mlékářských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 40,8 %.

Průměrná měsíční CZV mléka se v souvislosti se zvyšující se cenovou úrovní v sektoru zvyšovala v průběhu celého roku 2013. Podle rezortní statistiky MZe byla v prosinci o 1,56 Kč/l vyšší než v lednu. Její průměrná roční hodnota 8,50 Kč/l byla o 10,8 % vyšší než v roce 2012. Růst CZV mléka podpořil zlepšení ekonomiky výroby mléka. Bez započtení přímých podpor by však rentabilita přesto zůstala mírně záporná, neboť hlavní sledované nákladové položky se podle odhadu indexů ČSÚ meziročně zvýšily. Náklady na nakupovaná krmiva byly podle odhadu meziročně vyšší o 8,8 %. Podíl krmiv na celkových nákladech na výrobu mléka se odhaduje ve výši 37,9 %. S přímými platbami dosáhli producenti mléka v průměru téměř 12% rentability.

Pramen: Mlék (MZe) 6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

V EU byl v roce 2013 vývoj trhu s hovězím a telecím masem ovlivněn poměrně příznivým vývojem cen na světovém trhu, které se již druhým rokem po sobě udržely na poměrně vysoké úrovni. Na druhé straně však oslabily pozici EU na globálním trhu v zahraničním obchodě, což se projevilo unijním omezením exportu, zvýšením importu a zhoršením obchodní bilance. Podle předběžných údajů Evropské komise byl rok 2013 v EU v odvětví chovu skotu charakterizován stabilizací stavů, mírným omezením produkce hovězího a telecího masa a v důsledku trvajících vysokých cen snížením poptávky a poklesem jeho spotřeby.

Stavy skotu celkem v EU se po dobu téměř deseti let pravidelně meziročně snižovaly. V roce 2013 se však v meziročním srovnání jejich pokles zastavil a stavy velmi mírně oživily. Podle předběžných údajů Eurostatu bylo k prosinci roku 2013 v EU 28 chováno celkem 87,5 mil. ks skotu¹⁴⁴, což představovalo meziroční přírůstek 0,2 % (tj. o 0,22 mil. ks). Tento vývoj byl důsledkem především zvyšování stavů v kategorii mladých zvířat, ale i růstu základního stáda dojené populace skotu. K meziročnímu nárůstu stavů skotu celkem došlo v roce 2013 v 11 členských zemích, z toho nejvýrazněji stouply počty chovaných zvířat v Bulharsku (10,9 %), Estonsku (6,4 %), Nizozemsku (2,6 %), Rumunsku (2,3 %), Maďarsku

¹⁴⁴ Stavy skotu a krav uvedeny za 28 členských zemí EU, tzn. včetně Chorvatska, které bylo zařazeno do databáze Eurostatu s údaji o stavech skotu od roku 2002.

(1,6 %), Německu (1,4 %) a Polsku (1,4 %). Stagnace byla evidována v osmi členských státech a to např. ve Velké Británii, Rakousku, Belgii a Itálii, naopak k dalšímu snižování počtu chovaného skotu došlo celkem v devíti regionech, a to především v Chorvatsku (-8,6 %), Španělsku (-2,1 %), Dánsku (-1,15 %) a Francii (-1,8 %). Stavby krav celkem se v EU 28 v roce 2013 meziročně mírně zvýšily o 0,4 % (o 0,14 mil. ks) na 35,4 mil. ks. Zatímco počty krav mléčných plemen díky příznivé ceně mléka vzrostly o 1,3 % na 23,5 mil. ks, a to téměř ve všech členských zemích, v chovu krav BTPM došlo proti roku 2012 k úbytku základního stáda o 1,3 % (tj. 0,16 mil. ks) na 11,9 mil. ks. K omezení stavů krav BTPM došlo zejména v chovatelsky významných zemích Unie. Jejich nejvýraznější redukce byla v roce 2013 zaznamenána v Nizozemsku (-15,7 %), Itálii (-12,3 %), Rakousku (-4,7 %), Irsku (-3,8 %) a Velké Británii (-3,1 %), nárůst stavů byl naproti tomu evidován především v nových členských zemích a to nejvýrazněji v Bulharsku (44,5 %), Litvě (38,9 %), Estonsku (28,6 %), Polsku (16,5 %) a Maďarsku (15,7 %).

Produkce hovězího masa včetně telecího v EU 28 v roce 2013 podle předběžných údajů Evropské komise meziročně klesla o 4,1 % na 7,5 mil. t, tj. o 0,36 mil. t. K jejímu snížení došlo ve všech kategoriích skotu, z toho nejvýrazněji u jatečných telat (-6,9 %), jatečných krav (-6,8 %) a jatečných jalovic (-5,1 %), zatímco u jatečných mladých býků a mladého skotu nebyl úbytek tak výrazný (-3,5 %, resp. -0,8 %). Počty poraženého jatečného skotu klesly v EU 28 meziročně o 4,3 % a jejich pokles byl evidován, obdobně jako u produkce, zejména u jatečných krav (-6,1 %), telat (-6,3 %) a jalovic (-5,5 %), zatímco počet poražených jatečných býků klesl mírněji (-1,4 %).

V jednotlivých regionech EU 28 byl podle předběžných údajů vývoj produkce rozdílný. Většina členských zemí (tj. celkem 18) vykazovala v roce 2013 ve srovnání s rokem 2012 pokles produkce a ve 20 regionech byl evidován pokles poražených jatečných zvířat. Redukce výroby byla zaznamenána v rámci produkčně významných zemí především v Itálii (-12,8 %), Polsku (-8,6 %), Francii (-4,7 %), Belgii (-4,7 %), Velké Británii (-4,0 %), Německu (-3,0 %) a Španělsku (-1,6 %). Ke stagnaci došlo v Dánsku a Nizozemsku. Nejvýraznější meziroční nárůst výroby byl naopak zaznamenán v Bulharsku (o 6,6 %), Irsku (o 4,5 %), Rakousku (o 2,8 %) a Rumunsku (o 1,6 %). Nejvýrazněji, tj. nad 10 %, poklesly v meziročním srovnání porážky skotu v Řecku, Itálii a Portugalsku, nárůst naproti tomu zaznamenalo Irsko (7,1 %).

Spotřeba hovězího masa včetně telecího v EU 28 se v roce 2013 podle odhadu proti roku 2012 snížila o 3,1 % ve prospěch růstu spotřeby jeho substituentů, ke kterým se řadí vepřové a drůbeží maso. Jedním z důvodů jejího poklesu byla již druhým rokem poměrně vysoká úroveň ceny hovězího masa. Míra soběstačnosti v hovězím masu v EU 28 v roce 2013 meziročně klesla na odhadovaných 99,5 % (v roce 2012 byla 101,2 %).

EU se řadí v komoditě hovězí maso k regionům, jejichž konkurence na světovém trhu je slabší, neboť ceny hovězího masa zde jsou ve srovnání s ostatními významnými exportními zeměmi (Brazílie, Austrálie) poměrně vysoké. To se projevilo právě v roce 2013, kdy došlo

v porovnání s předchozím rokem k poklesu exportu z EU, ale nárůstu importu. Vývoz živého skotu včetně hovězího masa dosahoval v roce 2013 v přepočtu na jatečnou hmotnost 453,8 tis. t, což bylo o necelých 11,0 % (tj. o 55 tis. t) méně než v roce 2012. Hlavním důvodem bylo utlumení obchodu s nejvýznamnějšími odběrateli Ruskem a Tureckem, kam v letech 2010-2012 směřovalo více než 40 % vývozů EU. Obchod s Tureckem se v hovězím mase a živém skotu meziročně prudce propadl z 101,5 tis. t v roce 2012 na 5,1 tis. t v roce 2013 vlivem veterinárních omezení zavedených pro EU. Unie oslabila svou pozici z důvodu vysokých vývozních cen také na trzích Ruska, kam meziročně klesl prodej o 26 % na 72,3 tis. t. Naproti tomu došlo ke zdvojnásobení vývozu hovězího masa do Ghany, která se stala v roce 2013 pro EU třetí nejvýznamnější exportní destinací. Nejvýznamnějšími exportéry byly tři členské země (Německo, Francie a Španělsko), které se podílely v roce 2013 na celkovém vývozu hovězího masa včetně živého skotu 32 %. Bilance zahraničního obchodu s hovězím masem a živým skotem v EU 28 vykazovala v roce 2013 již třetím rokem po sobě kladné hodnoty, ale ve srovnání s rokem 2012 se objemové saldo zahraničního obchodu s hovězím masem a živým skotem v Unii propadlo o více než 40 % na 119,3 tis. t. K tomuto vývoji přispělo kromě omezení vývozu i další zvýšení importu o 8,8 % na 334,5 tis. t vlivem růstu dovozů hovězího masa především z Brazílie, Austrálie a USA. Hlavními dodavateli do EU zůstaly tradičně tři latinskoamerické destinace (Brazílie, Uruguay Argentina), které se v roce 2013 podílely na celkovém unijním dovozu hovězího a telecího masa téměř 74 %.

Ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích EU si v roce 2013 udržely vysokou úroveň roku 2012. Hlavním důvodem byly jednak přetrvávající vysoké ceny na globálním trhu a jednak pokles produkce na vnitřním trhu Unie, díky kterému nedošlo při snížení spotřebitelské poptávky k převisu nabídky. V jednotlivých kategoriích jatečného skotu byl v EU 28 vývoj cen však rozdílný. CZV jatečných býků zaznamenala mírný pokles, kdežto CZV jatečných krav mírně rostla a cena jatečných jalovic vykazovala poměrně výrazný růstový trend. Podle předběžných údajů Evropské komise v roce 2013 zaznamenala průměrná cena jatečných býků R3¹⁴⁵ ve srovnání s rokem 2012 již spíše mírně klesající trend, neboť meziročně oslabila o 0,6 % (tj. 2,47 €/100 kg) a dosáhla 381,26 €/100 kg j. hm. V rámci jednotlivých členských zemí byl vývoj odlišný. Nárůst ceny jatečných býků v meziročním srovnání byl evidován zejména v Rumunsku (10,4 %), Velké Británii (5,6 %), Bulharsku (4,3 %), Nizozemsku a Irsku (shodně 2,7 %) a Dánsku (0,8 %). Naproti tomu nižší ceny ve srovnání s rokem 2012 uváděly především Polsko (-7,3 %), ČR (-5,4 %), Německo (-3,8 %) a Rakousko (-1,9 %). Ceny jatečných krav O3¹⁴⁶ se v průměru EU 28 meziročně zvýšily o 0,4 % na 310,99 €/100 kg j. hm., z toho nejvýznamněji ve Švédsku, Finsku a Francii, kde

¹⁴⁵ *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

¹⁴⁶ *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

tento nárůst převyšoval 5,0 %, naopak k jejich poklesu došlo zejména v Polsku, Německu, Rakousku, na Slovensku a v Itálii (o více než 2,0 %).

Ekonomika výkrmu skotu byla v průměru EU ovlivněna především rostoucí cenou za jatečná zvířata, zatímco ceny krmiv se zvýšily mírněji, což se podle předběžných údajů promítlo ve srovnání s rokem 2012 v mírně zlepšené rentabilitě produkce hovězího masa.

V České republice je chov skotu od vstupu do EU podporován formou národních doplňkových plateb a od roku 2012 také prostřednictvím přímých plateb. V roce 2013 byly na podporu chovu skotu, obdobně jako v roce 2012, vyjednány dva typy přechodné vnitrostátní podpory. První subvence v rámci tzv. plateb oddělených od produkce (decoupling) je cílena na chov přežvýkavců (tj. skotu, ovcí a koz). Tato dotace se každoročně snižuje v souladu s růstem platby SAPS a pro rok 2013 byla stanovena v částce 129,42 Kč/VDJ. Na SZIF byly v rámci této podpory podány žádosti o výplatu na 986 tis. VDJ přežvýkavců. Druhá forma PVP je v rámci subvencí vázaných na produkci (coupling) směřována na chov krav bez tržní produkce mléka. Tato platba byla v roce 2013 stanovena na 1 VDJ krávy BTM v částce 190,92 Kč. Ve srovnání s rokem 2012 došlo k jejímu snížení o 587,51 Kč/VDJ. Na rok 2013 bylo na SZIF podáno 6 127 žádostí o výplatu této subvence. Dosud nebyly na tyto platby stanoveny celkové částky¹⁴⁷.

Od roku 2012 jsou nově poskytovány chovatelům skotu zvláštní podpory na citlivé komodity podle čl. 68 hrazené ze zdrojů EU. Jedná se o platbu na VDJ telat masného typu narozených v období 1. 4. 2012 do 31. 3. 2013, jejichž matkou je kráva chovaná v systému BTM a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemeníků. Částka pro rok 2013 na 1 VDJ telete masného typu¹⁴⁸ byla učena ve výši 11 649,50 Kč. V roce 2013 bylo na SZIF doručeno na tuto platbu celkem 4,1 tis. žádostí na 19,6 tis. VDJ telat v požadované sumě 228 mil. Kč (viz kap. 2.2).

Produkce jatečného skotu v ČR určená pro užití na vnitřním trhu je dlouhodobě zajišťována převážně jedinci dojených a kombinovaných plemen nebo jejich kříženci. Ačkoli se stále zvedají počty specializovaných masných plemen skotu, jejich podíl na tuzemské produkci hovězího a telecího masa se výrazně nezvyšuje, neboť většina těchto zvířat je poměrně úspěšně exportována do ostatních evropských zemí za účelem dalšího chovu, výkrmu nebo porážky.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků, přesto se však počty malých chovatelů nesnižují, naopak v roce 2013 došlo k jejich zvýšení. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat, kterou vede ČMSCH, a. s., k 31. 12. 2013 se zabývalo v ČR celkem 17,8 tis. podniků chovem skotu, což představovalo meziroční nárůst o 384 podniků, tj. o 2,2 %. Z toho nejvýrazněji vzrostl počet menších

¹⁴⁷ Podle vyjádření SZIF budou částky k dispozici nejdříve koncem srpna 2014.

¹⁴⁸ Přepočítací koeficient na VDJ telete = 0,2.

chovatelů skotu do 50 ks, a to o 237 na 14,3 tis., naopak nejméně (+8) přibýlo podniků s chovem skotu v rozmezí 201 až 500 ks a jejich počet dosáhl 645. Počet větších podniků s počtem chovaného skotu nad 500 ks proti roku 2012 vzrostl o 35 na 885. V těchto větších podnicích je však chován rozhodující počet zvířat z celkové populace skotu, a to téměř 67 %. V rámci jednotlivých krajů ČR je více než 47 % zemědělských podniků s chovem skotu soustředěno v krajích Jihočeském, Vysočina, Středočeském a Moravskoslezském.

Průměrný počet skotu připadajícího na podnik se meziročně zvýšil z 88 ks v roce 2012 na 90 ks v roce 2013. Přibýlo podniků s chovem skotu do 500 ks a to o 21 na 16,5 tis. Počet podniků zabývajících se výkrmem býků se v roce 2013 ve srovnání s rokem 2012 rovněž zvýšil o 123 (tj. o 1,2 %) a dosáhl 11,1 tis. Více než polovina (58 %) chovaných býků byla vykrmována v 953 podnicích s koncentrací zvířat v rozmezí 51-500 ks. Meziročně přibýlo 97 chovatelů krav a k 31. 12. 2013 jich bylo evidováno 11 tis. Z toho více než 7,6 % zemědělských podniků (tj. 837) chovalo nad 200 ks krav (tj. téměř 67 % ze stavů ČR). Průměrný počet krav na podnik v ČR se proti roku 2012 nezměnil a dosahoval 51 ks.

V ČR byl v roce 2013 trh s hovězím a telecím masem ovlivněn opět zejména vývojem této komodity na trhu EU, kde se ceny jatečného skotu udržely na úrovni roku 2012, což se promítlo také do vývoje cen jatečných zvířat a hovězího masa v ČR. Sektor chovu skotu v ČR byl v roce 2013 charakterizován stagnací stavů skotu, snížením celkové produkce hovězího a telecího masa, úbytkem porážek, poklesem spotřeby a stagnací CZV jatečných zvířat. Zároveň došlo k mírnému zhoršení bilance zahraničního obchodu vlivem výraznějšího nárůstu dovozu.

Stavy skotu celkem v ČR se podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2013 v meziročním srovnání téměř nezměnily (index 99,9 %) a dosáhly 1 352,8 tis. ks. Také v jednotlivých kategoriích nedošlo k výrazným změnám. V jednotlivých krajích však byl vývoj odlišný. Zatímco ve Středočeském a Pardubickém byl zaznamenán meziroční nárůst stavů skotu celkem o 2,4 % (3,5 tis. ks), resp. o 1,5 % (1,7 tis. ks), v krajích Karlovarském a Jihočeském byl evidován pokles stavů o 3,1 % (o 1,2 tis. ks), resp. o 0,7 % (o 1,5 tis. ks). V ostatních krajích stavy skotu stagnovaly na úrovni roku 2012. Stavy krav celkem k 1. 4. 2013 zůstaly rovněž na úrovni roku 2012.

Průměrné stavy krav celkem v roce 2013 dosáhly 552,7 tis. ks, což bylo meziročně více o 1,0 % (tj. o 5,3 tis. ks). K jejich nejvýraznějšímu růstu došlo v krajích Pardubickém (3,9 %), Moravskoslezském (2,1 %) a Vysočina (1,6 %), naopak úbytek byl zaznamenán především v kraji Karlovarském (-3,9 %, tj. o 0,6 tis. ks). Hlavním důvodem mírného zvýšení stavů základního stáda byl růst průměrných stavů obou kategorií krav, tzn. mléčných plemen o 1,1 % (4,0 tis. ks) na 372,7 tis. ks a krav BTPM o 0,7 % (o 1,3 tis. ks) na 180 tis. ks. Podíl krav celkem chovaných v ČR z celkových stavů krav EU 28 se již několik let nemění a představuje 1,6 %. Rovněž podíl krav chovaných v systému bez tržní produkce na celkových stavech krav této kategorie EU 28 je konstantní (1,5 %). Ke změně však došlo při

zjištění podílu stáda krav BTPM chovaných v ČR v rámci NČZ 13, kde došlo ke snížení z 31,1 % v roce 2011 až na 26,7 % v roce 2013. Hlavním důvodem je ve srovnání s ČR poměrně dynamický růst stavů krav BTPM v některých nových členských zemích (Polsko, Maďarsko, pobaltské země). Podstatný vliv na udržení stavů skotu v ČR, a zejména krav BTPM, má rovněž vyplácení přímých a nepřímých podpor směřovaných do tohoto odvětví, které pozitivně ovlivňují rentabilitu chovu.

Produkce hovězího masa včetně telecího v ČR je ovlivněna nejen relací nabídky a poptávky na domácím trhu, ale stále závažnější význam pro její udržení mají exporty živého skotu do ostatních zemí. Ačkoli stavy skotu v roce 2013 stagnovaly, došlo proti roku 2012 k poklesu celkové výroby (tzn. prodej skotu ze zemědělských podniků včetně exportu) o 4,0 % (tj. o 3,6 tis. t j. hm.) na 88,6 tis. t j. hm. (tj. 164,0 tis. t ž. hm.). Hlavním důvodem jsou již několik let rostoucí vývozy telat a mladého skotu, který tak není dokrmován a porážen v ČR, ale zužitkován v zahraničí. Poptávka především z evropských zemí po těchto kategoriích skotu za příznivější ceny, než jsou nabízeny na tuzemském trhu, stimuluje chovatele ke stále vyšším vývozům. Podíl produkce hovězího masa včetně telecího ČR z celkové produkce EU 28 mírně převyšoval 1,0 %. Průměrná roční produkce jatečného skotu na krávu v roce 2013 proti roku 2012 klesla o 4,9 % (tj. o 15,4 kg) na 296,7 kg ž. hm. právě v důsledku zmíněného velkého objemu vývozu telat a mladého skotu.

Masný zpracovatelský průmysl v roce 2013 vyrobil na základě nakoupeného jatečného skotu 64,8 tis. t j. hm. hovězího a telecího masa, což představovalo ve srovnání s rokem 2012 snížení o 1,4 % (0,9 tis. t j. hm.). Porážky jatečného skotu celkem se v roce 2013 podle údajů SVS ČR ve srovnání s rokem 2012 snížily o 2,7 % (tj. o 6,7 tis. ks) na 239,8 tis. ks. To se promítlo do nižší nabídky hovězího masa na domácím trhu, avšak toto omezení bylo i přes pokles spotřeby nutné kompenzovat zvýšenými dovozy hovězího masa. Meziročně se však zvýšily porážky jatečných býků o 2,8 % (2,6 tis. ks) na 96,9 tis. ks a počet poražených telat stagnoval na úrovni roku 2012 (10,4 tis. ks). Naopak se snížila nabídka jatečných krav o 6,4 % na 108,8 tis. ks a jatečných jalovic o 7,6 % na 23,7 tis. ks. K nižší nabídce jatečných krav došlo důsledkem zlepšení rentability produkce mléka způsobené oživením jeho ceny. Na celkových porážkách skotu v ČR se podílely nejvýznamněji opět jatečné krávy (45,4 %) a dále jateční býci (40,4 %), zatímco podíl jalovic a telat byl tradičně nižší a představoval 9,9 %, resp. 4,3 %. V roce 2013 se průměrná porážková hmotnost skotu podle údajů ČSÚ meziročně zvýšila o 1,3 % (o 7,1 kg) a dosáhla 549,2 kg ž. hm. Hlavním důvodem byl vyšší počet poražených býků a nárůst jejich průměrné porážkové hmotnosti o 0,8 % na 637 kg ž. hm.

U domácí spotřeby hovězího a telecího masa došlo v roce 2013 proti roku 2012 k dalšímu poměrně výraznému omezení o 9,7 % na 63,0 tis. t j. hm. Pokles spotřeby, ke kterému v letech 2012 a 2013 docházelo, je odrazem odlivu poptávky konzumentů směrem k levnějším druhům masa. Přetrvávající vysoké CZV jatečného skotu v celé Evropě se

následně promítly do růstu cen hovězího masa a působily negativně na jeho spotřebu. V roce 2013 zaznamenala spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele v ČR ve srovnání s rokem 2012 další poměrně výrazné snížení o 9,8 % (o 0,8 kg/rok) a dosáhla odhadovaných 7,4 kg/rok. Hovězí maso se dlouhodobě řadí spolu s produkcí mléka k těm komoditám živočišné produkce, kde celková výroba převyšuje domácí spotřebu a míra soběstačnosti se drží výrazně nad hranicí 100 %. V roce 2013 se míra soběstačnosti v tomto odvětví meziročně zvýšila o 8,3 p. b. a dosáhla rekordních 140,5 %. Hlavním důvodem byl fakt, že spotřeba klesla výrazněji než produkce.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 363,2	1 349,3	1 343,7	1 353,7	1 352,8	99,9
z toho - krávy celkem	tis. ks	559,8	551,2	551,5	551,2	551,9	100,1
v tom - krávy BTPM	tis. ks	160,3	167,7	177,7	178,1	184,6	103,6
Průměrný přírůstek býci výkrm	kg/ks/den	0,918	0,920	0,896	0,930	0,930	100,0
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	4,9	6,3	6,0	6,2	3,7	59,3
Výroba	tis. t j. hm.	97,7	92,1	92,0	92,2	88,6	96,0
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	20,0	23,3	23,3	20,1	22,1	110,2
Celková nabídka	tis. t j. hm.	122,6	121,7	121,3	118,5	114,4	96,5
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	80,7	80,5	75,6	69,8	63,0	90,3
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	35,6	35,2	39,5	45,1	46,8	103,8
Celková poptávka	tis. t j. hm.	116,3	115,7	115,1	114,9	109,8	95,6
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	6,3	6,0	6,2	3,7	4,5	123,5
Soběstačnost ⁸⁾	%	121,1	114,4	121,7	132,2	140,5	8,3
Ekonomika výkrmu býků							
Náklady na výkrm býků ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	54,64	56,80	60,15	57,37	59,41	103,6
CZV jateční býci celkem	Kč/kg ž. hm.	39,14	38,93	41,92	46,13	44,82	97,2
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ skotu	1 461,30	1 310,10	910,80	504,56	129,42	25,7
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ KBTPM	3 280,40	2 119,60	1 393,80	778,43	195,29	25,1
Přímé platby a dotace vstupů ⁶⁾	Kč/VDJ tele	0,00	0,00	0,00	8 148,50	11 649,50	143,0
Jednotková podpora celkem ⁷⁾	Kč/kg ž. hm.	11,72	11,70	10,34	11,96	11,45	95,7
Nákladová rentabilita ⁸⁾	%	-28,37	-31,46	-30,31	-19,59	-24,56	-5,0
Souhrnná rentabilita ⁸⁾	%	-6,92	-10,86	-13,12	1,26	-5,29	-6,5
Cena EU jateční býci ⁹⁾	€/100 kg j. hm.	319,42	319,40	352,09	383,73	381,26	99,4
Cena ČR jateční býci ⁹⁾	€/100 kg j. hm.	280,26	292,67	322,55	344,44	325,86	94,6

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Rok 2013 předběžné.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2013 odhad.

5) Do roku 2012 národní doplňkové platby, v roce 2013 přechodná vnitrostátní podpora.

6) Přímá platba na VDJ tele tele masného typu.

7) Jednotková podpora vykrmovaných býků včetně nepřímých podpor na vlastní krmiva.

8) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

9) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS^{ČR} SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT, výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Objemové saldo zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího masa bylo v roce 2013 opět aktivní, ale ve srovnání s rokem 2012 se mírně zhoršilo o 0,4 tis. t a dosáhlo 24,7 tis. j. hm. (tj. 45,7 tis. t ž. hm.). Ve finančním vyjádření pak zaznamenalo rovněž mírné meziroční zhoršení o 282 mil. Kč na 2 147 mil. Kč. Hlavní příčinou byl vyšší počet dovezených živých zvířat a nárůst importu hovězího masa při mírném omezení exportu. ČR

zvýšila meziročně dovoz jatečného skotu včetně hovězího masa o 10,2 % na 22,1 tis. t j. hm. Podíl dovozu na domácí spotřebě se meziročně zvýšil z 28,8 % v roce 2012 na 35,1 % v roce 2013 zejména v důsledku poklesu propadu spotřeby. Hlavním dovozním artiklem bylo z 98,1 % (21,7 tis. t j. hm.) hovězí maso převážně chlazené, které pocházelo z ostatních členských zemí. Téměř 84 % bylo nakoupeno v pěti zemích, tj. v Polsku (8,6 tis. t), Nizozemsku (2,9 tis. t), Německu (2,6 tis. t), Rakousku (2,5 tis. t) a Irsku (1,7 tis. t). Dovozy ze zemí mimo Unii nejsou pro ČR, na rozdíl od jiných členských zemí EU, nijak významné a v roce 2013 nedosahovaly ani 5,0 %. Dovoz živého skotu do ČR se v roce 2013 meziročně zvýšil o 64 % (tj. o 1,4 tis. ks) a byl realizován především v chovných a užitkových zvířatech. Největší počet pocházel z Nizozemska (42,2 %) a dále ze Slovenska a Německa (oba 24,0 %).

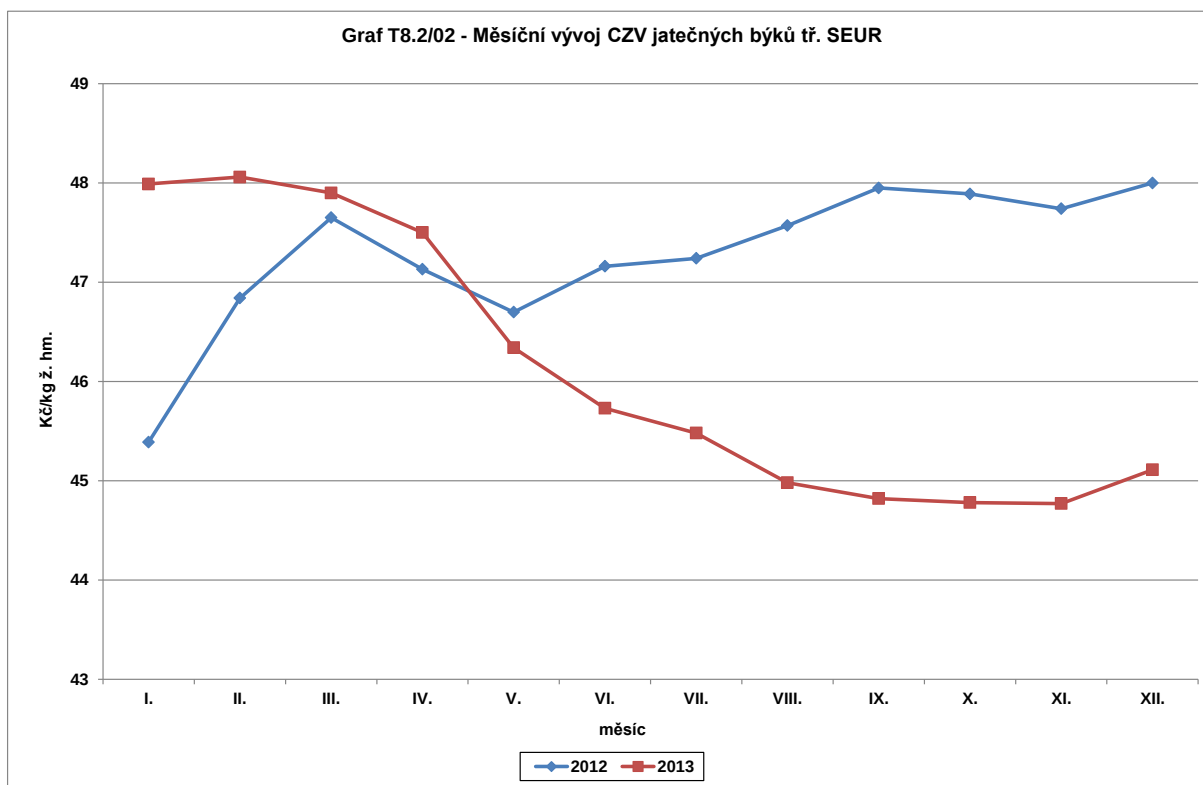
V roce 2013 došlo k meziročnímu omezení nárůstu celkového exportu (živý skot včetně hovězího masa) v objemovém vyjádření o 3,8 %, tj. 1,7 tis. t v přepočtu na j. hm. V hodnotovém vyjádření však došlo k poklesu příjmu z exportu meziročně o 1,3 %, tj. o 60 mil. Kč. Tradičně převažoval vývoz živých zvířat, jehož podíl z celkového exportu dosahoval téměř 78,0 %. Ve srovnání s rokem 2012 se meziročně snížil počet vyvezeného skotu o 2,0 %, tj. o 4,2 tis. ks a dosáhl 199,9 tis. ks. Trvalá poptávka po všech kategoriích skotu v ostatních členských zemí a jejich vyšší cena ve srovnání s domácím trhem je hlavním důvodem trvale vysokého počtu exportovaného skotu z ČR. V roce 2013 byla vyvážena především telata (58,1 tis. ks), jatečný skot (87 tis. ks) a dále zástavový a užitkový skot (36,7 tis. ks). Nejvýznamnějšími odběrateli byly především členské státy EU s 96% podílem na celkovém vývozu skotu. Tradičně směřoval vývoz především do Rakouska, Německa, Nizozemska, Belgie a Itálie, z nečlenských zemí bylo významným obchodním partnerem Turecko, Libanon a Uzbekistán s 2,5% podílem. Hlavními odběrateli hovězího masa, kterého bylo vyvezeno 8,5 tis. t j. hm., byly ze 71 % tři sousední země – Slovensko, Německo a Polsko. Vývoz hovězího masa mimo území Unie nedosahoval ani 0,5 % a směřoval hlavně do Makedonie a Švýcarska. Podíl vývozu živého skotu včetně hovězího a telecího masa na domácí produkci se v roce 2013 meziročně zvýšil o 4,0 p. b. na 52,9 %.

V roce 2013 podpořil SZIF export 178 t hovězího masa formou subvencovaného vývozu z fondu EU částkou 489 tis. Kč.

CZV jatečného skotu se již druhým rokem po sobě držely na poměrně vysoké úrovni. Na jejich vývoj měl bezprostřední vliv vývoj cen jatečného skotu a hovězího masa na trhu Unie. CZV jatečného skotu celkem podle TIS^{ČR} SZIF se v roce 2013 se meziročně téměř nezměnila (nárůst pouze o 0,3 %) a dosáhla 37,96 Kč/kg ž. hm. Její výraznější pokles byl evidován ve druhém pololetí roku 2013, obdobně jako tomu bylo v např. v Německu a Rakousku. Zatímco CZV jatečných býků tř. SEUR již zaznamenala meziroční snížení o 2,7 % (tj. 1,26 Kč/kg ž. hm.), ceny samičí populace jatečného skotu ještě rostly. Poptávka po jatečných jalovicích a kravách udržela ceny nad úrovní roku 2012, obdobně jako v ostatních členských zemích EU. CZV jatečných jalovic tř. SEUR se meziročně zvýšila

o 1,8 % (tj. o 0,68 Kč/kg ž. hm.) na 38,42 Kč/kg ž. hm. a cena jatečných krav tř. EUR stoupla o 1,6 % na 36,51 Kč/kg ž. hm.

Cena průmyslových výrobců výsekového hovězího masa si udržela ještě poměrně vysokou hladinu a zaznamenala i při klesající poptávce meziroční růst, a to o 2,1 % na 123,48 Kč/kg.

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Pro výkrm skotu v ČR je charakteristické, že vykazuje dlouhodobě ztrátu a v důsledku toho nákladová rentabilita (tj. bez započtení přímých plateb) dosahuje dlouhodobě záporné hodnoty. V roce 2013 došlo podle předběžných údajů ÚZEI k jejímu mírnému meziročnímu zhoršení jednak v důsledku poklesu CZV jatečných býků, ale také v důsledku předpokládaného růstu cen vstupů. Odhadované náklady na výkrm jatečných býků při průměrném přírůstku 0,930 kg/KD v roce 2013 dosahovaly 59,41 Kč/kg ž. hm., což představovalo ve srovnání s rokem 2012 nárůst o 3,6 % (tj. o 2,05 Kč/kg ž. hm.). K jejich zvýšení došlo především vlivem nárůstu cen krmiv o 6,7 %, vyšších pracovních nákladů o 2,9 % a ostatních přímých nákladů a služeb o 9,4 %. Také náklady na kilogram přírůstku skotu ve výkrmu podle odhadu meziročně vzrostly o 5,3 % a v roce 2013 dosáhly 52,31 Kč/kg.

Úroveň nákladů vykázaných na kilogram živé hmotnosti vykrmovaného zvířete převyšovala v roce 2013 průměrnou realizační cenu (CZV) za jatečného býka o 14,59 Kč/kg ž. hm. a proti roku 2012 došlo k jejímu zhoršení o 3,35 Kč/kg. To znamenalo, že chovatelé

vykázali na jednoho vykrmeného býka při průměrné porážkové hmotnosti 637 kg ž. hm. ztrátu přibližně 9,3 tis. Kč. Při započtení podpor se tato ztráta snížila na 2,0 tis. Kč. Nákladová rentabilita (tj. bez započtení podpor) se v roce 2013 meziročně zhoršila o 5,0 p. b. a dosáhla -24,56 %. Při započtení podpor vyplácených do chovu skotu (tj. národní podpory a podpory na plochu krmiv) pak souhrnná rentabilita výkrmu býků meziročně rovněž klesla o 6,5 p. b. a z kladných hodnot roku 2012 se dostala opět do červených čísel.

Chov skotu spojený s produkcí masa je v ČR jedním z mála odvětví živočišné výroby, které vykazuje již několik let stabilitu zejména vlivem subvencí, které jsou do tohoto sektoru směřovány. Soběstačnost v produkci hovězího masa v ČR je trvale vysoká a v roce 2013 došlo opět k jejímu zvýšení. Pro udržení stávající úrovně produkce a stavů skotu při klesající domácí spotřebě hovězího masa je však nezbytné tento již značný přebytek výroby exportovat.

8.2.2 Prasata – vepřové maso

EU reprezentuje druhého největšího chovatele prasat a producenta vepřového masa ve světě a nejvýznamnějšího globálního exportéra této komodity. Z těchto důvodů je její trh bezprostředně ovlivněn vývojem této komodity na světovém trhu, ale zároveň i tento trh ovlivňuje. Na základě těchto souvislostí dochází k poměrně rychlému transferu z globálního trhu do trhu vepřového masa v ČR.

V roce 2013 byl trh s vepřovým masem v EU charakterizován mírným meziročním snížením stavů prasat, stagnací produkce při mírném oslabení spotřeby, vysokými vývozy, omezením dovozů a rekordními cenami jatečných prasat. Stálá poptávka po vepřovém masu na světovém trhu zejména díky Číně udržela ceny vepřového masa také v roce 2013 u všech významných exportérů na vysoké úrovni. EU si udržela svou pozici největšího světového exportéra, kterou získala díky rekordnímu exportu vepřového masa v roce 2011.

Ačkoli v předchozích letech docházelo v mnoha členských zemích k poklesu stavů základního stáda prasnic, produkce ani porážky se v rámci celé EU 28 v meziročním srovnání významně nezměnily. V roce 2013 podle předběžných údajů EK se celková produkce vepřového masa v Unii proti roku 2012 snížila jen velmi nepatrně, a to o 0,4 % a dosáhla 21,9 mil. t. Porážky prasat meziročně klesly rovněž nevýznamně o 0,4 % (o 0,9 mil. ks) na 245,7 mil. ks. V EU 15, která se podílela na celkové výrobě vepřového masa Unie téměř 87 %, výroba meziročně mírně oslabila (o 0,4 %) na 19,0 mil. t, kdežto v NČZ 13 byla evidována její stagnace na 2,9 mil. t. V jednotlivých členských zemích byl vývoj rozdílný.

V rámci jednotlivých producentů se v roce 2013 výroba vepřového masa meziročně nejvýrazněji snížila především v Portugalsku (-4,5 %), Nizozemsku (-3,7 %), Slovensku (-3,2 %), Maďarsku (-2,7 %) a ČR (-2,3 %). Naopak k jejímu růstu došlo zejména v Rumunsku (5,4 %), Belgii (1,9 %), Velké Británii (1,0 %) a Finsku (0,9 %). Její stagnace byla zaznamenána v Německu a Rakousku.

Poměrně dynamický trend snižování stavů prasat, který byl v EU nastartován od roku 2006, se v roce 2013 zpomalil. Stavby prasat celkem se v EU 28 podle Eurostatu k prosinci roku 2013 meziročně snížily již nepatrně, a to o 0,4 % (0,6 mil. ks) na 146,4 mil. ks. V EU 15 byl úbytek již poměrně nevýrazný o 0,3 % (0,3 mil. ks) na 121,2 mil. ks, naproti tomu v NČZ 13 došlo k ještě výraznější redukci o 1,2 % na 25,3 mil. ks. V jednotlivých členských zemích byl vývoj rozdílný. Meziročně se snížily stavy prasat především v Rakousku (-2,9 %), Francii (-2,5 %), Maďarsku (-1,8 %), Belgii (-1,5 %), Polsku (-1,2 %), Itálii (-1,2 %) a Německu (-1,0 %). Ke stagnaci došlo v Rumunsku a Portugalsku, naopak vyšší počty prasat proti roku 2012 byly v roce 2013 evidovány ve Velké Británii (2,6 %), Španělsku (1,6 %), v Dánsku (1,0 %), ČR a Slovensku (shodně 0,9 %).

Rovněž stavy prasnic v EU mají pod vlivem dlouhodobě nízké rentability výroby klesající trend. Nová směrnice o ustájení prasnic platící pro chovatele v EU od 1. ledna 2013 měla vliv na rušení chovů v některých regionech, zejména v menších zemědělských podnicích. V EU 28 se stavy prasnic meziročně snížily o 1,7 % na 12,5 mil. ks, z toho v EU 15 klesly mírněji (o 1,6 %), zatímco v NČZ 13 byl jejich úbytek výraznější (o 2,4 %). V jednotlivých členských zemích byl ale vývoj odlišný. Úbytek počtu prasnic proti roku 2012 byl zaznamenán především v Polsku (-5,6 %), Itálii (-5,0 %), Maďarsku (-3,2 %), Rakousku (-3,1 %), Německu (-3,0 %) a Španělsku (-1,5 %). Naopak vyšší stavy prasnic v meziročním srovnání vykazovala ČR. U významných evropských vývozců selat Dánska a Nizozemska se počty prasnic meziročně mírně snížily (o 2,4, resp. 1,3 %).

Spotřeba vepřového masa v EU má od roku 2010 klesající trend. Také v roce 2013 došlo podle odhadu k jejímu omezení především z důvodu vysokých cen vepřového masa. Celková spotřeba v EU 28 v roce 2013 meziročně klesla o 1,0 % na 20,2 mil. t. Roční spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2013 podle odhadu EK dosáhla 39,5 kg, což představovalo proti roku 2012 její snížení o 0,3 kg. Na celkové spotřebě masa ve Společenství se vepřové maso podílelo téměř polovinou (49,1 %), což bylo nejvíce ze všech druhů masa. Míra soběstačnosti v roce 2013 podle odhadu EK dosáhla 109,6 % a byla o 1,2 p. b. nižší než v roce 2012.

Bilance zahraničního obchodu s vepřovým masem včetně živých prasat v EU 28 se v roce 2013 meziročně zlepšila, byla vysoce aktivní a dosáhla 3 067,0 tis. t. Ve srovnání s rokem 2012 došlo k jejímu mírnému zlepšení o 1,0 % (o 28,4 tis. t).

EU 28 se v roce 2013 podařilo, i přes vysoké ceny vepřového masa, meziročně mírně navýšit export, který však nepřekročil úroveň roku 2011. Ve srovnání s rokem 2012 se zvýšil vývoz vepřového masa včetně živých prasat z Unie do třetích zemí o necelé 1,0 % (tj. o 28 tis. t) na 3,1 mil. t v hodnotě 6,1 mld. €. Třetím rokem po sobě tak překonal export hranici 3 mil. t a představoval nejvyšší obchodovaný objem na globálním trhu. Podíl vývozu z celkové produkce vepřového masa EU dosahoval 13,8 % a byl obdobný jako v roce 2012. Hlavním artiklem bylo tradičně především mražené maso a dále také tuk. Nejvýznamnějším

trhem pro Unii zůstalo Rusko, kam byl v roce 2013 exportován obdobný objem jako v roce 2012 (tj. 747 tis. t). Výrazně se prosadila EU na trzích svého druhého největšího odběratele Číny, kam navýšila prodej o 13,4 % a proti roku 2012 rovněž navýšila export na Filipíny a do Hongkongu (o 38 %, resp. 1,6 %). Naproti tomu v meziročním srovnání oslabil unijní prodej vepřového masa na trhy Jižní Koreje o 24,9 % vlivem nárůstu vlastní produkce a méně bylo vyvezeno také na Ukrajinu a do Běloruska (o 24,0 %, resp. 29,0 %). V rámci členských zemí dominovalo ve vývozu vepřového masa do třetích zemí Německo s 24% podílem na celkovém exportu Unie, následovalo Dánsko (podíl 19 %) a třetí pozici obsadilo díky meziročnímu zvýšení prodeje Polsko (podíl 11 %). Německo snížilo meziročně vývoz do třetích zemí o 5,8 % na 737 tis. t a orientovalo se především na trhy Číny, Ruska a Hongkongu. Dánsko naopak export meziročně navýšilo o 2,9 % a prodávalo zejména na čínský, japonský a ruský trh. Polsko se orientovalo více na trhy Ukrajiny a Ruska. Dalšími významnými exportéry byly Španělsko a Nizozemsko.

Dovoz vepřového masa do EU 28 byl v roce 2013 ve srovnání s vývozem zanedbatelný a meziročně klesl téměř o 9,0 % na 33,8 tis. t. Hlavním důvodem byl především pokles poptávky na vnitřním trhu a vysoké ceny vepřového masa ve světě. EU omezila meziročně nákup vepřového masa především ze Švýcarska a Chile (pokles celkem o 15 %). Nejvýznamnějším importérem vepřového masa do EU zůstalo Švýcarsko, jehož podíl z celkového dovozu v roce 2013 dosahoval 52 %.

Zvýšení poptávky po vepřovém mase na světovém trhu, zejména ze strany Číny, pomohlo udržet na ceny jatečných prasat téměř ve všech významných exportních destinacích včetně EU na poměrně vysoké úrovni. V EU 28 se průměrná CZV jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích meziročně zvýšila o 2,9 % (tj. o 4,96 €/100 kg) na 175,48 €/100 kg j. hm. K jejímu nárůstu došlo téměř ve všech členských zemích vyjma Belgie, ČR a Polska. Z jednotlivých členských zemí nejvýrazněji stoupla cena především ve Španělsku (11,3 %), Švédsku (11,6 %), Velké Británii a Irsku (shodně 5,1 %), mírnější vzestup byl zaznamenán v Dánsku a Itálii (shodně 1,3 %) a ke stagnaci došlo v Německu, Nizozemsku a na Slovensku.

K obdobnému trendu došlo v roce 2013 ve vývoji cen zástavových selat. Ty se meziročně v průměru EU 28 zvýšily o 1,8 % na 48,13 € za sele, a to nejvýrazněji ve Velké Británii a na Slovensku (o 14,0 %, resp. 7,9 %).

V ČR byl v roce 2013 vývoj v komoditě vepřové maso charakterizován po několika letech oživením odvětví, což se projevilo především mírným růstem stavů prasat i prasnic, mírným zvýšením celkové výroby, omezením dovozů, nárůstem vývozů a mírným zlepšením salda zahraničního obchodu. Obdobně jako v celé EU 27 došlo také v ČR ke zvýšení CZV jatečných prasat a vepřového masa. To však bylo provázáno poklesem spotřeby vepřového masa.

V roce 2013 mohli chovatelé prasat, obdobně jako v předchozích letech, čerpat podpory z národních zdrojů (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti,

speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. Kromě toho již třetím rokem byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹⁴⁹, která v roce 2013 představovala celkovou částku 360,5 mil. Kč. Pro selata z toho bylo vyčleněno 302,1 mil. Kč a ostatní suma byla určena pro chovy prasnic, prasniček a kanečků.

Dlouhodobý pokles stavů prasat v ČR, který se výrazně prohloubil v předchozích letech (2007-2012) se v roce 2013 podařilo zastavit. Česká republika se řadila v rámci EU 28 k těm zemím, kde v roce 2013 došlo k oživení chovů prasat. Podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2013 se stavy prasat celkem v ČR meziročně zvýšily o 0,5 % (tj. o 7,8 tis. ks). Jejich počty vzrostly především v předvýkrmu (o 11,2 %), mírné oživení bylo zaznamenáno také ve výkrmu (o 0,3 %). Vyšší stavy prasat celkem byly k počátku dubna 2013 v meziročním srovnání zaznamenány především v kraji Zlínském (o 94,5 %) a dále v krajích Pardubickém (o 4,4 %), Ústeckém (o 3,3 %) a Středočeském (o 1,7 %). Pozitivní vývoj nastal také v chovech prasnic, kde došlo k 1. 4. meziročně k navýšení základního stáda o 2,2 % na 102,4 tis. ks. Také průměrné roční počty prasnic v roce 2013 zaznamenaly 2,2% růst na 108,3 tis. ks, a to především v kraji Zlínském (49,3 %), Olomouckém (7,1 %), Středočeském (5,4 %) a Vysočina (4,0 %).

V ČR se v roce 2013 počet podniků zabývajících se chovem prasat celkem i chovem prasnic meziročně téměř nezměnil. Podle údajů ČMSCH bylo k 31. 12. 2013 na našem území evidováno celkem 2 537 podniků zabývajících se chovem prasat s průměrným počtem 674 zvířat na podnik. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2012 se jejich počet sice téměř nezměnil, ale změnila se jejich struktura. Ubylo 48 podniků s chovy od 101 do 2 000 ks prasat, naproti tomu vzrostl o 46 počet malých podniků s kapacitou do 100 ks prasat a přibýlo 7 velkých podniků chovajících nad 2 tis. ks prasat. Rozhodující počet prasat celkem byl chován v podnicích s koncentrací nad 2 tis. ks. V roce 2013 bylo evidováno 172 těchto podniků, tj. o 4 % více než v roce 2012. Na celkových stavech prasat v ČR se podílely téměř 82 % (v roce 2012 to bylo 80 %). V chovu prasnic přibýlo nejvíce malých podniků (10), které evidovaly do 100 ks jedinců, naopak ubylo 6 podniků s chovy o velikosti 501-2 000 ks. Celkem bylo v ČR evidováno 1 709 podniků chovajících prasnice s průměrným počtem 65 ks jedinců na podnik.

Za velmi pozitivní lze v chovu prasat označit trvalé zlepšování ukazatelů reprodukce. V roce 2013 dosáhl počet narozených selat na prasnici 27,9 ks, což představovalo proti roku 2012 nárůst o 4,3 % (o 1,2 selete) a počet odchovaných selat se zvýšil ještě výrazněji o 4,7 % na 25,0 ks/rok. Procento úhynu selat z počtu narozených se proti roku 2011 zlepšilo o 0,3 p. b. na 10,6 %.

¹⁴⁹ Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.a) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů prasnic a 8.F.b) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů prasat.

Zvyšování stavů základního stáda prasnic v roce 2013 mělo pozitivní dopad především na celkový počet narozených selat v ČR. Ve srovnání s rokem 2012 došlo k jeho nárůstu o 6,6 %, (o 188,2 tis. ks) a dosáhl 3,0 mil. ks. Obdobně se meziročně zvýšil počet odchovaných selat celkem (o 7,0 %, tj. o 176,9 tis. ks) na 2,7 mil. ks. Na vyšší počet odchovaných selat z tuzemských chovů reagovali výkrmci prasat omezením dovozů této kategorie ze zahraničí.

V roce 2013 byla celková produkce vepřového masa (tj. prodej prasat ze zemědělského podniku včetně exportu a samozásobení) v ČR pozitivně ovlivněna oživením stavů a vysokými cenami jatečných prasat na evropském trhu, které podpořily vývozy. Celková produkce vepřového masa se v roce 2013 proti roku 2012 zvýšila o 2,6 % na 242,4 tis. t j. hm. (311,6 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa v EU 28 se meziročně nezměnil a mírně převyšoval 1,0 %.

Masný průmysl zpracoval 234,3 tis. t j. hm. jatečných prasat, což představovalo proti roku 2012 snížení o 2,3 % (tj. o 5,5 tis. t j. hm.). Podle údajů Státní veterinární správy došlo v roce 2013 ve srovnání s předchozím rokem k poklesu počtu poražených prasat celkem o 2,7 % (tj. o 74,9 tis. ks) na 2,7 mil. ks. Z toho porážky jatečných prasat se meziročně snížily o 2,8 % (o 74,7 tis. ks) a porážky prasnic se snížily jen minimálně (o 0,3 %). Hlavním důvodem poklesu porážek a masné výroby, na rozdíl od celkové výroby, byl především nárůst vývozu, který odčerpával z trhu domácí surovinu. Průměrná porážková hmotnost jatečného prasete podle ČSÚ se meziročně téměř nezměnila a dosáhla 111,5 kg/ž. hm.

Celková spotřeba vepřového masa, která byla až do roku 2011 v ČR poměrně vyrovnaná, se začala od roku 2012 snižovat. Hlavním důvodem odlivu spotřebitelské poptávky byl nárůst cen, ale i zvýšené výdaje domácností za ostatní potraviny a vysoké ceny energií. V roce 2013 došlo meziročně k dalšímu propadu spotřeby vepřového masa v ČR o 2,8 % na 420,7 tis. t j. hm. ČR nebyla ve výrobě vepřového masa, obdobně jako v předchozích letech, soběstačná. Celková tuzemská spotřeba byla o 178,24 tis. t j. hm. vyšší než celková výroba, přesto však došlo k zlepšení míry soběstačnosti, která se díky poklesu spotřeby při mírném růstu produkce meziročně zlepšila o 3,1 p. b. na 57,6 %. Stále se však nacházela hluboko pod úrovní průměru EU.

Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2013, podle odhadu ÚZEI, dosáhla 40,1 kg/rok a byla ve srovnání s rokem 2012 nižší o 2,9 % (o 1,2 kg/rok).

T8.2/03 - Bilance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 971,4	1 909,2	1 749,1	1 578,8	1 586,6	100,5
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,727	0,734	0,752	0,753	0,764	101,5
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	11,4	10,5	13,1	12,3	10,3	84,3
Výroba	tis. t j. hm.	288,1	285,1	272,5	236,2	242,4	102,6
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	199,3	217,5	234,7	256,2	247,2	96,5
Celková nabídka	tis. t j. hm.	498,8	513,0	520,3	504,7	500,0	99,1
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	442,6	446,6	448,2	433,0	420,7	97,1
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	45,7	53,4	59,8	61,3	67,0	109,4
Celková poptávka	tis. t j. hm.	488,3	499,9	508,0	494,3	487,7	98,7
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	10,5	13,1	12,3	10,3	12,3	119,1
Soběstačnost ⁶⁾	%	65,1	63,8	60,8	54,5	57,6	3,1
Ekonomika výkrmu prasat							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	33,97	33,11	34,21	36,52	38,32	104,9
CZV jatečná prasata celkem	Kč/kg ž. hm.	29,61	26,75	28,62	33,28	33,70	101,3
Souhrnná rentabilita ^{5), 6)}	%	-12,83	-19,21	-16,34	-8,87	-12,06	-3,2
Cena EU prasata tř. E ⁷⁾	€/100 kg j. hm.	142,22	140,96	153,19	170,62	175,48	102,8
Cena ČR prasata tř. E ⁷⁾	€/100 kg j. hm.	149,96	142,08	156,22	177,40	173,19	97,6

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,778.

2) Rok 2013 předběžně.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2013 odhad.

5) Souhrnná rentabilita se rovná nákladové rentabilitě vzhledem k tomu, že se neuvažují žádné přímé podpory.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS^{CR} SZIF,

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), M. Pavlů (MZe)

Dlouhodobě nízká konkurenceschopnost odvětví se odráží především v pasivní bilanci zahraničního obchodu. Celkové saldo ve vepřovém mase včetně živých prasat vykazovalo v roce 2013 po dlouhé době zlepšení, i když se stále výrazně podílí (více než 46 %) na celkovém pasivním saldu agrárního zahraničního obchodu. Ve finančním vyjádření dosáhlo celkové saldo v živých prasatech a vepřovém mase -10 980 mil. Kč a v objemovém vyjádření -180,3 tis. t j. hm. Ve srovnání s rokem 2012 došlo k mírnému zlepšení bilance o 14,6 tis. t j. hm. a o 428 mil. Kč. Objemové saldo zahraničního obchodu v živých prasatech se proti roku 2012 zlepšilo a vykazovalo již kladnou hodnotu (6,8 tis. t ž. hm.), ale ve finančním vyjádření bylo dosud v červených číslech (-43,4 mil. Kč). Bilance zahraničního obchodu s vepřovým masem se meziročně mírně zlepšila na -185,6 tis. t j. hm., ve finančním vyjádření došlo vlivem nárůstu cen v Evropě k jejímu mírnému zhoršení na -10 936,7 mil. Kč.

ČR dovezla v roce 2013 celkem 489,1 tis. ks (21,4 tis. t ž. hm.) živých prasat, což představovalo proti předchozímu roku poměrně výrazné snížení o 35,2 % (o 266 tis. ks). Hlavním důvodem byl především meziročně nižší nákup selat v zahraničí (o 37,3 %) vlivem jejich vyšších tuzemských odchovů, zároveň také klesl počet importovaných jatečných prasat (o 25 %). Živá prasata byla tradičně dodávána z členských zemí EU. Největší podíl (77,3 %) z importu měla opět selata, kterých bylo v loňském roce dovezeno 378 tis. ks. Pocházela převážně ze třech zemí Unie (Dánska, Nizozemska a Německa). Další kategorií, která se v roce 2013 významněji podílela na importu živých prasat do ČR, byla jatečná prasata. Jejich nákup se meziročně snížil o 34,6 tis. ks a dosáhl 103 tis. ks (tj. 10,6 tis. t ž. hm.). Předními

dodavateli bylo Německo, Nizozemsko a Slovensko, odkud pocházelo 91 % těchto zvířat. Na celkových porážkách prasat v ČR se import jatečných zvířat podílel necelými 4 % (v roce 2012 to bylo 5 %). Ostatní prasata (čistokrevná, chovná, reprodukční aj.) se na dovozu podílela necelými 2 % a pocházela především z Polska a Dánska.

V roce 2013 se meziročně objem vepřového masa nakoupený v zahraničí příliš nezměnil (pokles o 0,5 %) a dosáhl 230,7 tis. t v celkové hodnotě 13,6 mld. Kč. Nejvýznamnějším dodavatelem bylo Německo, odkud pocházelo více než 45 % dovezeného vepřového masa v hodnotě 6,1 mld. Kč. Dále se na importu významněji podílely čtyři členské země Španělsko, Belgie, Rakousko a Polsko (37 % nákupu). Dovoz vepřového masa ze třetích zemí meziročně klesl o 1,1 tis. t na 0,4 tis. t a pocházel především z Chile.

Vývoz živých prasat se v roce 2013 meziročně vzrostl o 12,9 % (32,7 tis. ks) na 286,4 tis. ks. Byl realizován zejména v jatečných prasatech, která se na celkovém exportovaném počtu podílela téměř 81,4 %, méně pak v selatech (podíl cca 13,0 %) a čistokrevných prasatech (podíl 5,6 %). Nevýznamnějšími odběrateli bylo Slovensko, Maďarsko a Německo, kam směřovalo téměř 90 % z celkového počtu vyvezených prasat.

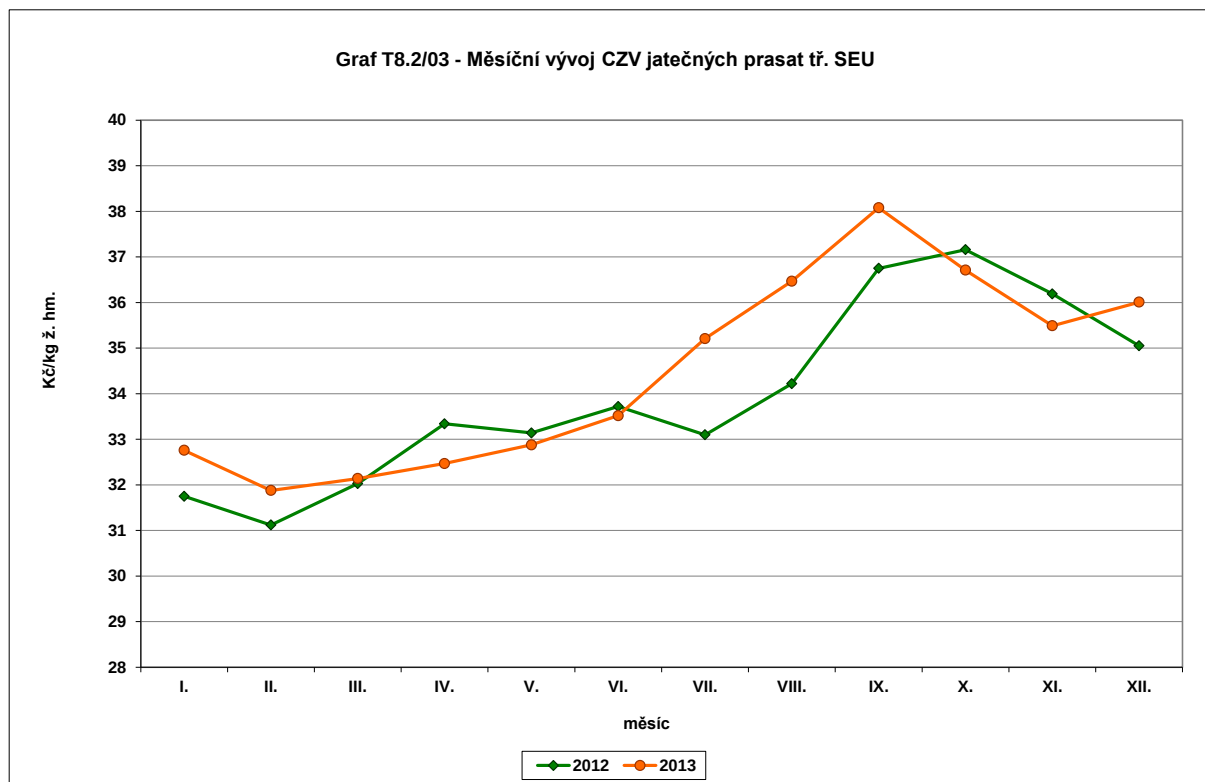
Vývoz vepřového masa se v roce 2013 v objemovém vyjádření meziročně mírně snížil o 7,3 % (o 3,1 tis. t) na 45,1 tis. t, ve finančním vyjádření došlo k jeho nárůstu o 0,2 mld. Kč na 2,7 mld. Kč. Exportováno bylo především chlazené maso (podíl 97 %). Nejvýznamnějším odběratelem pro ČR bylo tradičně Slovensko, kam bylo prodáno více než 81 % vepřového masa a dále Maďarsko, Německo a Polsko (14,7 %). Kromě členských zemí byl vývoz směřován také do Číny a Konga, avšak pouze ve velmi malém objemu.

V roce 2013 byl vývoj cen zemědělských výrobců jatečných prasat v ČR ovlivněn vývojem cen vepřového masa na trhu Unie a měl zejména ve druhé polovině shodný průběh. Jejich meziroční nárůst nebyl tak výrazný jako v roce 2012 (15,4 %), přesto však dosáhly ceny jatečných prasat placené zemědělci v ČR v roce 2013 nejvyšší úrovně od roku 2001. Průměrná CZV jatečných prasat tř. SEU¹⁵⁰, podle údajů TIS^{ČR}SZIF, se meziročně zvýšila o 1,3 %, tj. o 0,44 Kč a dosáhla 34,43 Kč/kg ž. hm. (44,25 Kč/kg j. hm.). CZV jatečných prasat celkem v ČR v roce 2013 meziročně stoupla rovněž o 1,3 % na 33,70 Kč/kg ž. hm. (tj. na 43,30 Kč/kg j. hm.). V průběhu roku 2013 došlo k jejich výraznému nárůstu pouze ve třetím čtvrtletí, kdy převýšily úroveň cen roku 2012. Ve srovnání s pětiletým průměrem (2008-2012) byly vyšší o 13,1 % (tj. o 3,99 Kč/kg ž. hm.).

Ceny průmyslových výrobců vepřového výsekového masa v roce 2013 reagovaly na vzestup CZV jatečných prasat a meziročně se zvýšily u všech jeho sledovaných druhů v rozmezí 0,27-1,63 Kč/kg, vyjma vepřových půlek bez sádla (pokles o 0,32 Kč/kg).

¹⁵⁰ V rámci klasifikační stupnice SEUROP.

Průměrná CPV vepřového výsekového masa¹⁵¹, podle TIS^{ČR} SZIF, v roce 2013 dosáhla 62,04 Kč/kg, což představovalo meziroční navýšení o 1,9 % (o 1,16 Kč/kg).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Ekonomika chovu prasat se v průměru ČR nachází od roku 2006 v červených číslech. Ani rok 2013 nebyl v tomto ohledu nijak výjimečný, naopak se proti roku 2012 podle předběžných údajů meziročně zhoršila rentabilita výkrmu, neboť ceny vstupů ve srovnání s cenami jatečných prasat rostly rychleji. Dosahované realizační ceny nestačily pokrýt náklady a výkrm prasat byl opět ztrátový. Nárůst CZV krmných obilovin, který v roce 2013 v meziročním srovnání představoval 1,9-7,1 %, se promítl do vyšších CPV krmných směsí pro prasata. Ty podle šetření ČSÚ ve srovnání s rokem 2012 stouply v rozmezí 11-12 %.

Podle odhadu ÚZEI vykázaly v roce 2013 podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 38,32 Kč/kg ž. hm. Meziročně došlo k jejich zvýšení o 4,9 %, tj. o 1,80 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se v roce 2013 podílely na celkových nákladech výkrmu prasat 66,6 %, zatímco v roce 2012 to bylo 65,2 %. V meziročním srovnání došlo k jejich zvýšení o 10,3 %. Zároveň došlo v roce 2013 k růstu také u většiny ostatních nákladů, z nich nejvýrazněji stouply ostatní přímé náklady a služby (o 9,4 %), režijní náklady (o 3,1 %) a pracovní náklady (o 2,9 %). Proti roku 2012 však došlo ke zhoršení souhrnné rentability ve výrobě vepřového masa o 3,2 p. b.

¹⁵¹ Propočet průměrné ceny na roční skladbu 2012.

V souvislosti s poklesem CZV selat na trhu EU došlo také v ČR v roce 2013 proti roku 2012 k mírnému zvýšení ceny zastavovaného selete o 3,6 % (o 2,08 Kč) na 59,1 Kč/kg ž. hm. Podle odhadu ÚZEI se průměrný denní přírůstek prasat ve výkrmu v roce 2013 mírně zvýšil o 1,5 % na 0,764 kg/ks/KD.

Na základě vývoje CZV a předpokládaných nákladů dosažených u prasat ve výkrmu lze konstatovat, že za rok 2013 podniky chovající prasata na výkrm vykazovaly v průměru opět výraznou ztrátu, a to přibližně 4,62 Kč/kg ž. hm. To představovalo celkovou ztrátu na jedno vykrmené prase při průměrné porážkové hmotnosti 111,5 kg ž. hm. cca 515 Kč.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbež

Světový trh s drůbežím masem vykazoval v roce 2013 stabilitu základních bilančních ukazatelů. Světová produkce drůbežího masa pokračovala v mírně vzestupném trendu předchozího období. V meziročním srovnání se výroba podle předběžných údajů USDA zvýšila o 1,6 % a dosáhla hodnoty 90,1 mil. t. Výroba kuřecího masa se v porovnání s rokem 2012 zvýšila o 1,7 % na 84,6 mil. t, zatímco produkce krůtího masa meziročně klesla o 1,2 % na 5,4 mil. t. Rovněž ve světovém obchodu s drůbežím masem nedošlo v roce 2013 k výraznějším změnám. Jeho dovoz se předběžně zvýšil o 0,9 % na 9,1 mil. t a vývoz vzrostl o 2,6 % na 11,1 mil. t. Společný podíl dvou nejvýznamnějších exportérů kuřecího masa, Brazílie a USA, na světovém exportu kuřecího masa v roce 2013 činil 66,7 %. V důsledku pouze mírného nárůstu produkce i objemu vývozu došlo podle předběžných údajů shodně ke zvýšení podílu exportu na tuzemské produkci kuřecího masa u Brazílie i USA (na 28,0 %, resp. 19,8 %). Oslabení dovozu do Japonska, zemí EU a Ruska bylo zcela kompenzováno nárůstem dovozu zejména do Saúdské Arábie, Iráku a do Mexika. Světová spotřeba drůbežího masa dosáhla v roce 2013 podle odhadu hodnoty 88,1 mil. t a meziročně se zvýšila o 1,6 %.

V zemích EU se v roce 2013 produkce drůbežího masa podle odhadu EK zvýšila v porovnání s rokem 2012 pouze velmi mírně o 0,9 % a činila 12,7 mil. t, což představuje přibližně 14 % světové produkce. Spotřeba drůbežího masa v zemích EU meziročně mírně vzrostla o 1,0 % na hodnotu 12,1 mil. t. Průměrná spotřeba drůbežího masa na obyvatele v EU 27 se v porovnání s rokem 2012 také výrazněji nezměnila a dosahovala podle odhadu 24,2 kg/obyv./rok.

Situace v zahraničním obchodu EU 27 v sektoru drůbežího masa byla v roce 2013 charakterizována snížením dovozu a víceméně stagnací vývozu do třetích zemí. V roce 2013 se podle předběžných údajů EK dovoz drůbežího masa do zemí EU 27 v objemovém vyjádření v porovnání s rokem 2012 snížil o 6,6 % na 809,2 tis. t. Import z Brazílie znovu meziročně klesl o 12 %, naopak opět výrazněji posílily dovozy z Thajska (o 15 %). Přestože se podíl Brazílie na celkovém dovozu meziročně opět snížil (o 3,4 p. b.) na 63,1 %, zůstala

tato země nadále jednoznačně dominantním dovozcem drůbežího masa na evropský trh. Thajsko se na importu do zemí EU 27 podílelo 28,1 % a jeho podíl se ve srovnání s rokem 2012 zvýšil o 4,8 p. b. Vývoz drůbežího masa ze zemí EU 27 se meziročně snížil podle odhadu pouze o 0,3 % na 1 426,2 tis. t. Vývoz do Hongkongu se snížil o 7 %, dodávky do Ruska klesly meziročně o 16 % a export na Ukrajinu byl nižší o 26 %. Zvýšil se ale vývoz drůbežího masa do JAR (20 %) i do Saudské Arábie (4 %).

V roce 2013 se podle odhadu EK průměrná cena průmyslových výrobců jatečných kuřat v EU 27 zvýšila ve srovnání s rokem 2012 o 1,6 % na 195,03 €/100 kg (tj. v přepočtu na 50,66 Kč/kg, meziroční růst ceny po přepočtu o 5,0 %). K posílení ceny došlo znovu ve většině zemí, přičemž největší nárůst nastal v Itálii (6,2 %) a v několika dalších zemích cena posílila v rozmezí 4 až 5 % (Finsko, ČR, Slovensko, Rumunsko). Naopak k mírnému snížení ceny v porovnání s rokem 2012 došlo v Portugalsku a Španělsku a v Polsku cena jatečných kuřat meziročně stagnovala.

V ČR byl v roce 2013 trh s drůbežím masem charakterizován meziročním nárůstem stavů drůbeže celkem, snížením produkce i spotřeby drůbežího masa, poklesem dovozu a růstem vývozu.

Podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2013 se stavy drůbeže celkem v meziročním srovnání zvýšily o 12,4 % na 23,3 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm ale klesly o 1,1 % na 11,7 mil. ks, zatímco stavy kuřat na chov výrazně vzrostly o 25,3 % na 3,4 mil. ks. Stavy slepic se zvýšily o 35,3 % na 7,2 mil. ks. U ostatní drůbeže vzrostl počet hus (o 33,9 % na 19,6 tis. ks), kachen (o 9,0 % na 271,8 tis. ks) i krůt (o 37,4 % na 440,0 tis. ks).

V ČR se celková produkce drůbežího masa v roce 2013 meziročně snížila o 4,3 % na 176,6 tis. t j. hm. (235,5 tis. t ž. hm.), tj. přibližně 1,9 % produkce zemí EU. Podle ČSÚ tržní produkce jatečné drůbeže v roce 2013 v porovnání s rokem 2012 klesla o 4,5 % na 171,3 tis. t j. hm. (tj. 228,4 tis. t ž. hm.). Samozásobení a drobný prodej se meziročně nezměnil a dosáhl podle odhadu 5,3 tis. t j. hm. (tj. 7,0 tis. t ž. hm.).

V roce 2013 došlo meziročně k poklesu celkového dovozu živé drůbeže a drůbežího masa a nepokračoval tedy vzestupný trend importu této komodity. V porovnání s rokem 2012 celkový dovoz drůbežího masa včetně živé drůbeže klesl předběžně o 5,9 % na 110,8 tis. t j. hm. (tj. 147,7 tis. t ž. hm.), z toho import samotného drůbežího masa se meziročně snížil o 6,6 % na 104,6 tis. t j. hm. Hlavním dovozcem drůbežího masa zůstalo v roce 2013 Polsko (50,8 tis. t j. hm.), Brazílie si nadále udržela druhé místo (17,1 tis. t j. hm.), dalším významným dovozcem bylo Maďarsko (10,3 tis. t j. hm.) a také Německo (9,4 tis. t j. hm.). Uvedené země se na celkovém importu drůbežího masa do ČR v roce 2013 podílely 84 %. Sortiment dováženého drůbežího masa se nezměnil. Nejvíce bylo dováženo zmrazené vykostěné kuřecí maso dělené (podíl 21,4 %) a nedělené čerstvé/chlazené kuřecí maso (12,8 %), dále zmrazená vykostěná kuřecí stehna a jejich části (6,0 %), čerstvé/chlazené vykostěné kuřecí maso dělené (5,3 %) a nedělené zmrazené kachny (5,0 %). Podíl těchto

položek na celkovém dovozu drůbežího masa byl 50,5 %. V roce 2013 došlo meziročně ke zvýšení dovozu živé drůbeže o 6,5 % na hodnotu 6,2 tis. t j. hm. (tj. 8,2 tis. t ž. hm.). Živé drůbeže bylo do ČR importováno celkem 31,3 mil. ks, z toho živých kuřat do 185 g určených pro výkrm bylo dovezeno méně než v roce 2012 (26,8 mil. ks). Jejich podíl na celkovém dovozu živé drůbeže se meziročně rovněž snížil a činil 85,7 %. Do ČR bylo importováno nejvíce živé drůbeže ze Slovenska (12,2 mil. ks) a z Německa (11,9 mil. ks). Podíl dovozu drůbežího masa včetně živé drůbeže na domácí spotřebě velmi mírně posílil na 49,9 % (tj. meziroční nárůst pouze o 0,4 p. b.).

V roce 2013 zaznamenal celkový vývoz živé drůbeže a drůbežího masa z ČR mírný nárůst a proti roku 2012 se zvýšil předběžně o 4,5 % na 65,6 tis. t j. hm. (tj. 87,5 tis. t ž. hm.). Z toho export samotného drůbežího masa se meziročně zvýšil o 2,2 % na 32,6 tis. t. Nejvýznamnější vývozní destinací pro drůbeží maso zůstalo Slovensko, kam se v roce 2013 vyvezlo 18,9 tis. t. V roce 2013 se meziročně zvýšil vývoz drůbežího masa do Nizozemska (4,0 tis. t) a naopak mírně klesl export do Německa (2,8 tis. t). Sortiment vyváženého masa zahrnoval převážně dělené kuřecí maso vykostěné, zmrazené (podíl 25,6 %), kuřecí prsa a jejich části čerstvé nebo chlazené (11,8 %) a nedělená kuchaná kuřata (11,5 %). Uvedené položky se na exportu drůbežího masa podílely 48,9 %. Export živé drůbeže se v porovnání s rokem 2012 zvýšil o 6,8 % na 33,0 tis. t j. hm. (tj. 44,0 tis. t ž. hm.). Živé drůbeže bylo z ČR exportováno celkem 107,8 mil. ks, z toho živých kuřat do 185 g určených pro výkrm bylo vyvezeno 85,0 mil. ks a jejich podíl na celkovém vývozu živé drůbeže činil 78,8 %. Z ČR byla živá drůbež nejvíce vyvážena na Slovensko (45,7 mil. ks), do Rumunska (22,8 mil. ks), do Polska (19,5 mil. ks) a na Ukrajinu (8,5 mil. ks). V roce 2013 nebyl v rámci vývozních subvencí podpořen export živé drůbeže. Podíl vývozu na domácí produkci posílil na 37,1 % (ve srovnání s rokem 2012 došlo ke zvýšení o 3,1 p. b.). Celkové záporné saldo zahraničního obchodu s drůbežím masem a živou drůbeží se v roce 2013 meziročně zlepšilo a dosáhlo hodnoty 45,2 tis. t j. hm. (ve finančním vyjádření 1 980,1 mil. Kč).

Na vývoj spotřeby drůbežího masa v ČR má vliv úroveň spotřebitelské ceny, která je v porovnání s dalšími druhy masa nižší. Meziroční zvýšení ceny se odrazilo v hodnotě domácí spotřeby, která se v roce 2013 meziročně snížila o 6,7 % na 222,1 tis. t j. hm. (296,1 tis. t ž. hm.). Spotřeba drůbežího masa na obyvatele činila předběžně 23,7 kg/obyv./rok. Míra soběstačnosti v sektoru drůbežího masa se ve srovnání s rokem 2012 zvýšila o 2 p. b. a dosáhla hodnoty 79,5 % (míra soběstačnosti v zemích EU 27 v roce 2013 meziročně stagnovala a činila 104,4 %).

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežího masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem	tis. ks	26 490,9	24 838,4	21 250,2	20 691,3	23 265,4	112,4
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	8,7	7,5	7,4	4,0	5,6	140,0
Výroba ²⁾	tis. t j. hm.	229,3	188,2	170,1	184,6	176,6	95,7
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	86,0	89,7	104,9	117,8	110,8	94,1
Celková nabídka	tis. t j. hm.	324,0	285,4	282,4	306,4	293,0	95,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	260,1	221,7	216,1	238,0	222,1	93,3
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	56,4	56,3	62,3	62,8	65,6	104,5
Celková poptávka	tis. t j. hm.	316,5	278,0	278,4	300,8	287,7	95,6
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	7,5	7,4	4,0	5,6	5,3	94,6
Soběstačnost ⁶⁾	%	88,2	84,9	78,7	77,6	79,5	2,0
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	21,37	21,99	24,18	24,72	25,44	102,9
CZV jatečných kuřat	Kč/kg ž. hm.	20,66	20,38	22,11	23,08	24,74	107,2
Přímé platby a dotace vstupů	Kč/kg ž. hm.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	.
Souhrnná rentabilita ^{5), 6)}	%	-3,32	-7,32	-8,56	-6,63	-2,75	3,9
CZV SRN jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,80	0,80	0,89	0,89	0,94	105,6
CZV ČR jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,78	0,81	0,90	0,92	0,95	103,3

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Celková výroba zahrnuje výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI; rok 2013 odhad.

5) Souhrnná rentabilita se rovná nákladové rentabilitě vzhledem k tomu, že se neuvažují žádné přímé podpory.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, Ceny zemědělských výrobců, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.,

Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; AMI; výpočty ÚZEI a MZe

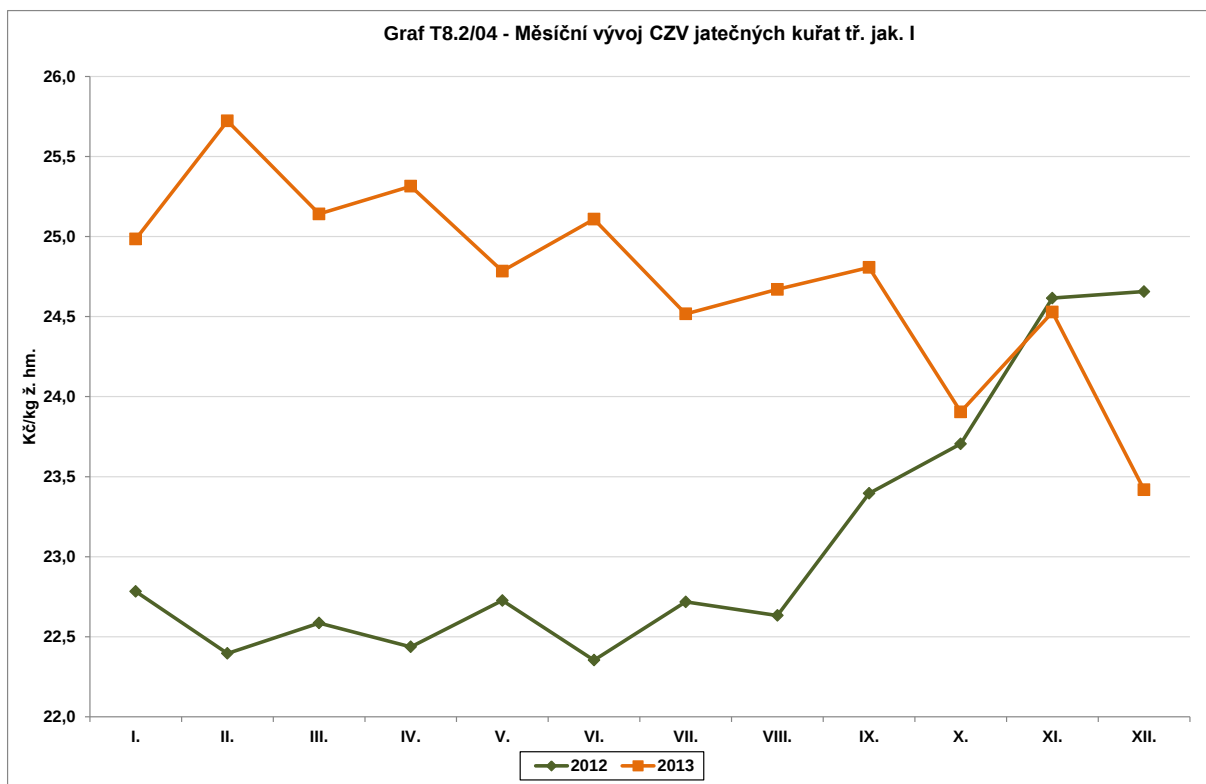
Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

CZV jatečných kuřat tř. I v roce 2013 vzrostla o 7,2 % na 24,74 Kč/kg ž. hm., tj. ve srovnání s rokem 2012 nárůst o 1,66 Kč/kg ž. hm.

Průměrná CZV jatečných kachen se ve srovnání s rokem 2012 zvýšila o 4,9 % na 29,43 Kč/kg ž. hm. CZV brojlerových krůt vzrostla o 6,7 % na 37,02 Kč/kg ž. hm.

Ceny průmyslových výrobců a spotřebitelské ceny kuchaných kuřat reagovaly na vývoj CZV a dosahovaly vyšší úrovně než v roce 2012. Průměrná CPV kuchaných kuřat tř. I vzrostla o 5,3 % na 43,56 Kč/kg a průměrná SC se zvýšila o 10,5 % na 69,14 Kč/kg.

V roce 2013 došlo meziročně znovu k mírnému zlepšení záporné rentability výroby drůbežího masa v ČR. Meziročně byl zaznamenán nárůst CZV jatečných kuřat, ale jednotkové náklady na jejich výkrm se podle odhadu ÚZEI u podniků s podvojným účetnictvím v roce 2013 také meziročně zvýšily o 2,9 % na 25,44 Kč/kg ž. hm. Zvýšení nákladů bylo dáno zejména nárůstem cen krmných obilovin a tedy i krmných směsí ve srovnání s rokem 2012. Náklady na krmiva se podílely v roce 2013 na celkových nákladech 72,4 % (proti roku 2012 došlo k nárůstu o 2,5 p. b.). V meziročním srovnání výrazně vzrostly v roce 2013 podle ČSÚ ceny krmných směsí pro brojlerů o 9,6 %. Podniky s výkrmem jatečných kuřat vykazovaly v roce 2013 ztrátu 0,70 Kč/kg. Ve srovnání s rokem 2012 tak došlo k mírnému zlepšení ekonomiky výkrmu jatečných kuřat o 0,94 Kč/kg.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI)

Vejce

Postavení zemí EU na světovém trhu vajec je dáno jejich přibližně 10% podílem na světové produkci a dále skutečností, že v bilanci obchodu se třetími zeměmi export vajec dlouhodobě výrazně převažuje nad jejich importem. V roce 2013 podle předběžného odhadu EK celková produkce vajec v zemích EU dosáhla hodnoty 7,2 mil. t a celková spotřeba vajec činila 7,1 mil. t. Objem výroby v členských zemích byl dostatečný pro uspokojení poptávky a v porovnání s předchozím rokem došlo ke zvýšení míry soběstačnosti o 0,7 p. b. na hodnotu 102,8 %. Mírné meziroční snížení celkové spotřeby vajec bylo dáno výrazným poklesem spotřeby vajec nasadových a vajec pro průmyslové použití, protože spotřeba konzumních vajec se v porovnání s rokem 2012 nezměnila a činila 6,2 mil. t. Spotřeba konzumních vajec na obyvatele byla odhadnuta na 12,3 kg/rok (tj. 214,0 ks/rok) a meziročně stagnovala.

Situace v zahraničním obchodu EU 27 v sektoru vajec byla v roce 2013 v porovnání s předchozím rokem výrazně odlišná. Obchod zaznamenal meziročně velmi výrazné oslabení dovozu a zároveň posílení vývozu do třetích zemí. Hlavním důvodem tohoto vývoje bylo zvýšení produkce vajec v EU. Naplnění směrnice Rady 1999/74/ES 1999, zakazující ve všech členských zemích chov nosnic v konvenčních klecích, vedlo k navýšení početních stavů nosnic ve zmodernizovaných technologiích a způsobilo v roce 2013 na evropském trhu zvýšení nabídky vajec, což se odrazilo také ve vývoji obchodu s vejci. V roce 2013 se podle předběžných údajů EK dovoz vajec do zemí EU 27 v objemovém vyjádření výrazně snížil

v porovnání s rokem 2012 o 47,1 % na hodnotu 19,7 tis. t. Import z USA klesl o 57 %, dovoz z Argentiny oslabil o 43 % a snížily se rovněž dodávky vajec z dalších zemí. USA zůstaly nejvýznamnější dovozní zemí s podílem na celkovém dovozu 32,5 % a jejich import dosáhl hodnoty 6,4 tis. t. Podíl Argentiny na celkovém dovozu vajec do zemí EU činil 29,1 %. Třetí významný dovozce vajec, kterým je Indie, zvýšil svůj podíl na 19,5 %. Vývoz vajec ze zemí EU 27 se v porovnání s rokem 2012 naopak zvýšil předběžně o 15,5 % na hodnotu 214,5 tis. t. Vývoz na hlavní trhy, tedy do Japonska a do Švýcarska (kam směřovalo 50 % vývozu vajec ze zemí EU), se meziročně mírně snížil. Naopak export vajec na další trhy ve srovnání s rokem 2012 vzrostl; nejvýrazněji se zvýšily dodávky vajec do Spojených arabských emirátů (o 524 %) a do Ruska (o 76 %).

V roce 2013 předběžně podle EK průměrná tržní cena vajec na reprezentativních trzích EU 27 velmi výrazně meziročně oslabila o 20,5 % na 129,05 €/100 kg (tj. v přepočtu na 1,93 Kč/ks, meziročně se cena po přepočtu snížila o 0,42 Kč/ks, tj. o 17,9 %). S výjimkou Rakouska, Slovinska, Švédska a Finska cena oslabila ve všech členských zemích. Ke snížení ceny vajec o více než 30 % došlo v Belgii, Španělsku, Portugalsku, Nizozemsku a ve Francii. V rámci sledovaných zemí byla zaznamenána nejvyšší cena v Itálii (221,98 €/100 kg, tj. v přepočtu 3,31 Kč/ks) a nejnižší cena v Belgii (92,80 €/100 kg, tj. v přepočtu 1,39 Kč/ks). Cena v ČR po přepočtu klesla o 0,51 Kč/ks (o 24,7 %) na 1,57 Kč/ks.

V roce 2013 byl trh s vejci v ČR charakterizován meziročním nárůstem početních stavů nosnic, zvýšením výroby, poklesem dovozu, růstem vývozu, snížením celkové spotřeby a výrazným oslabením cen vajec.

V ČR dosáhl průměrný stav nosnic v užitkových chovech v roce 2013 podle ČSÚ 8,8 mil. ks (meziroční nárůst o 8,0 %, tj. o 651 tis. ks). Z toho v zemědělském sektoru byla chována méně než polovina nosnic, tj. 45,7 % (4,0 mil. ks) a v domácích hospodářstvích bylo evidováno 4,8 mil. ks slepic¹⁵².

V roce 2013 dosáhla podle ČSÚ celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, 124,1 tis. t (v přepočtu 2 159,9 mil. ks), tj. přibližně 1,7 % produkce zemí EU. Produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru meziročně vzrostla o 7,3 % na 70,9 tis. t (1 233,5 mil. ks), v domácích hospodářstvích dosáhla hodnoty 53,2 tis. t (926,1 mil. ks). Produkce násadových vajec činila podle odhadu ÚZEI přibližně 17,7 tis. t (308,4 mil. ks). Celková produkce vajec v roce 2013 meziročně vzrostla o 10,3 tis. t. Průměrná roční snáška vajec na slepici v užitkových chovech dosáhla 308,1 ks¹⁵³, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ zůstala na stejné úrovni jako v roce 2012, a to 195 ks vajec.

¹⁵² Průměrný stav slepic v letech 2010 až 2013 nelze porovnávat s průměrnými stavy v předchozích letech, protože od referenčního roku 2010 ČSÚ nesleduje stavy a krmné dny slepic celkem, ale pouze nosnic.

¹⁵³ V letech 2010 až 2013 se průměrná snáška týká nosnic v zemědělském sektoru, v předchozích letech se týká nosnic a chovných slepic celkem, proto nelze údaje srovnávat.

Dovoz vajec a vaječných hmot do ČR se v roce 2013 snížil v porovnání s rokem 2012 o 15,1 % na 33,7 tis. t (650,8 mil. ks v ekvivalentu skořápkových vajec). Dovoz skořápkových vajec celkem se snížil o 18,7 % a o 6,7 % klesl import vaječných hmot. Vajec ve skořápce bylo dovezeno 22,6 tis. t (393,9 mil. ks). Z toho dovoz vajec konzumních činil 20,8 tis. t (358,0 mil. ks), tj. o 19,4 % méně než v roce 2012. Import vajec násadových se meziročně snížil o 5,0 % na 1,9 tis. t (34,3 mil. ks).

Nejvýznamnějším dodavatelem konzumních vajec do ČR bylo v roce 2013 i přes meziroční snížení opět Polsko (128,4 mil. ks), jehož podíl na celkovém dovozu ale zůstal v porovnání s rokem 2012 nezměněn na hodnotě 36 %. Z Německa bylo importováno 96,7 mil. ks, což odpovídá 27% podílu na celkovém dovozu konzumních vajec. Dovoz ze Slovenska se snížil na 52,8 mil. ks a vajec z Lotyšska bylo dovezeno 37,2 mil. ks. Dovoz z těchto čtyř zemí představoval 88 % dovozu konzumních vajec do ČR. Dovoz vaječných hmot celkem, tj. sušených a tekutých, se v objemovém vyjádření v roce 2013 meziročně snížil o 6,7 % na 11,1 tis. t. Dovoz sušených vaječných hmot se meziročně snížil o 22,2 % na 0,7 tis. t (v ekvivalentu skořápkových vajec 48,3 mil. ks). Dovoz tekutých vaječných hmot v roce 2013 velmi mírně poklesl v porovnání s rokem 2012 o 1,0 % na 10,4 tis. t (v ekvivalentu skořápkových vajec 208,6 mil. ks). Dovoz vajec a vaječných hmot se na domácí spotřebě podílel 22,0 %, což bylo ve srovnání s rokem 2012 o 3,4 p. b. méně.

Vývoz vajec a vaječných hmot se v roce 2013 ve srovnání s předchozím rokem zvýšil o 35,8 % na 22,4 tis. t (407,7 mil. ks v ekvivalentu skořápkových vajec). Vývoz skořápkových vajec celkem vzrostl o 39,0 % a o 10,5 % se zvýšil také export vaječných hmot. Vajec ve skořápce bylo vyvezeno 20,3 tis. t (353,7 mil. ks), z toho vajec konzumních 12,4 tis. t (201,0 mil. ks) a vajec násadových 7,9 tis. t (130,2 mil. ks).

Největší množství konzumních vajec bylo prodáno na Slovensko (76,2 mil. ks) a meziročně se zdvojnásobil vývoz do Německa (82,0 mil. ks). Do těchto dvou zemí bylo v roce 2013 vyvezeno 78,6 % konzumních vajec. Vývoz vaječných hmot celkem, tj. sušených a tekutých, v objemovém vyjádření v roce 2013 meziročně vzrostl o 10,5 % na 2,1 tis. t. Vývoz sušených vaječných hmot se proti roku 2012 snížil o 33,3 % na 0,2 tis. t (v ekvivalentu skořápkových vajec 16,3 mil. ks) ale vývoz tekutých vaječných hmot meziročně vzrostl o 11,8 % na 1,9 tis. t (v ekvivalentu skořápkových vajec 37,7 mil. ks). V roce 2013 nebyl podpořen export vajec. Podíl vývozu vajec včetně vaječných hmot na domácí produkci se v porovnání s předchozím rokem zvýšil o 3,3 p. b. na 15,8 %. Celkové saldo zahraničního obchodu s vejci v přepočtu na vejce skořápková se meziročně velmi výrazně zlepšilo, ale přesto zůstalo znovu záporné a dosáhlo hodnoty 11,3 tis. t (ve finančním vyjádření 164,0 mil. Kč).

V roce 2013 byla domácí spotřeba vajec určených ke konzumaci 141,5 tis. t (2 518,7 mil. ks). Spotřeba konzumních vajec na obyvatele se proti roku 2012 mírně zvýšila a dosáhla hodnoty 13,8 kg/obyv./rok (tj. 239,9 ks/obyv./rok). V roce 2013 míra soběstačnosti

meziročně vzrostla o 8,6 p. b. na hodnotu 92,6 %, zatímco v průměru EU 27 dosahovala 102,5 %.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	Meziroční index
Bilance							
Průměrný stav slepic	tis. ks	10 442,8	8 553,6	8 738,6	8 101,6	8 752,2	108,0
Průměrná roční užitkovost ²⁾	ks/nosnici	290,3	309,3	307,1	307,9	308,1	100,1
Výroba ³⁾	tis. t	148,5	139,9	142,7	131,6	141,9	107,8
z toho domácí hospodářství	tis. t	52,7	51,1	51,5	49,0	53,2	108,6
Dovoz ⁴⁾	tis. t	31,0	35,9	40,3	39,7	33,7	84,9
Celková nabídka	tis. t	179,5	175,8	183,0	171,3	175,6	102,5
Domácí spotřeba	tis. t	165,8	161,4	162,9	156,6	153,2	97,8
Vývoz ⁴⁾	tis. t	13,7	14,4	20,2	16,5	22,4	135,8
Celková poptávka	tis. t	179,5	175,8	183,0	171,3	175,6	102,5
Soběstačnost ⁵⁾	%	89,6	86,7	87,6	84,0	92,6	8,59
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁶⁾	Kč/ks	1,92	1,71	1,99	2,06	2,16	104,9
CZV tříděných vajec	Kč/ks	1,73	1,63	1,43	2,23	1,77	79,4
Přímé platby a dotace vstupů	Kč/ks	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	.
Souhrnná rentabilita ^{5), 7)}	%	-9,90	-4,68	-28,14	8,25	-18,06	x
Cena EU vejce L a M	€/100 kg	119,85	111,68	115,06	162,35	129,05	79,5
Cena ČR vejce L a M	€/100 kg	113,83	100,50	96,44	144,03	105,02	72,9

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) V roce 2009 uvedeny údaje o stavech a užitkovosti slepic v užitkových i rozmnožovacích chovech, od roku 2010 uvádí ČSÚ údaje pouze za nosnice v užitkových chovech.

3) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

4) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec. Konverzní koeficienty pro přepočet kg/ks vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

5) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI.

7) Souhrnná rentabilita se rovná nákladové rentabilitě vzhledem k tomu, že se neuvažují žádné přímé podpory.

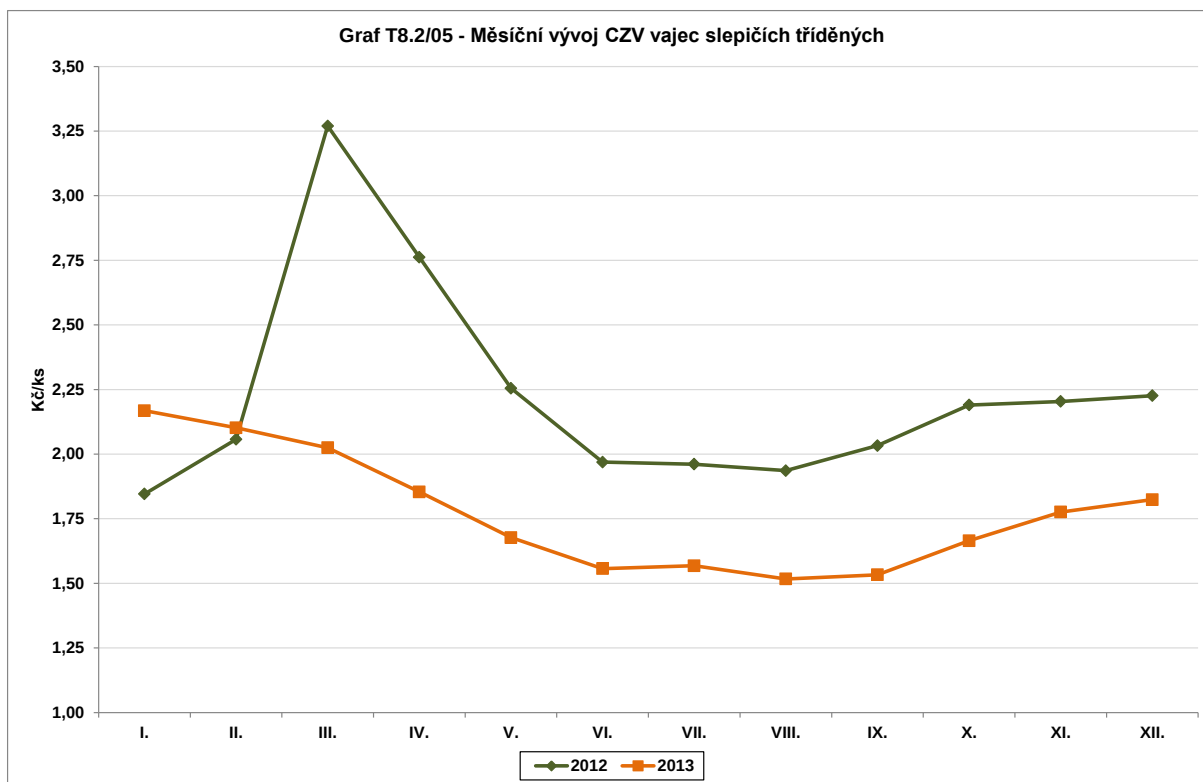
Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, Ceny zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu ČSÚ;

Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Průměrná CZV tříděných vajec v roce 2013 dosáhla 1,77 Kč/ks, tj. proti roku 2012 velmi výrazné oslabení o 20,6 % (snížení o 0,46 Kč/ks). Spotřebitelské ceny reagovaly na vývoj cen zemědělských výrobců, průměrná SC v roce 2013 klesla proti roku 2012 o 15,4 % na 3,03 Kč/ ks.

Meziroční výrazný nárůst cen krmných směsí pro nosnice, který činil 10,4 %, byl doprovázen nejen odhadovaným zvýšením nákladů na produkci, ale zároveň také výrazným poklesem CZV tříděných vajec. Meziročně lze tedy předpokládat v roce 2013 velmi významné zhoršení rentability produkce vajec.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

Ve většině zemí EU stavy ovcí v menší či větší míře klesaly, výjimkou byl vývoj v Itálii a v Rumunsku, kde se stavy naopak zvýšily. Podle Eurostatu klesly nejvíce stavy ovcí ve Spojeném království (o 0,4 mil. ks, tj. o 1,6 %) a ve Francii (o 0,3 mil. ks, tj. o 3,5 %). DG Agri uvádí i pokles stavů v Irsku (o 0,3 mil. ks, tj. o 9 %). Pokles v dalších zemích se pohyboval od minimálních hodnot do zhruba 0,07 mil. ks. Naopak v Rumunsku se stavy ovcí meziročně zvýšily o 0,5 mil. ks (tj. o 5,3 %) a v Itálii o 0,2 mil. ks (tj. o 2,4 %). V souladu se snižováním stavů ovcí se v EU 27 zvýšila hrubá domácí produkce skopového a kozího masa o 6,9 mil. t (0,8 %) a dosáhla 927,7 mil. t. Podle DG Agri se meziročně snížily porážky o 3,8 mil. t, ale zvýšil se vývoz zvířat v přepočtu na jatečnou hmotnost o 10,7 mil. t. Ve vývozu byla EU v roce 2013 výrazně úspěšnější než v předchozím roce. Vývoz skopového a kozího masa a živých zvířat činil v přepočtu 74,5 tis. t j. hm., což představuje 8,0 % hrubé domácí produkce a meziroční růst o 34,0 %. Nejvýznamnějšími destinacemi byly Libye a Hongkong, kam směřovalo 62,5 % vývozu, s velkým odstupem Jordánsko a další destinace v přední Asii, severní a střední Africe, dále Švýcarsko a další země. Vývoz celkem byl realizován zhruba z poloviny v živých zvířatech a z poloviny v mase. Dovoz skopového a kozího masa do EU odhaduje DG Agri na 216,5 tis. t j. hm., což je o 14,4 % více než v roce 2012. Z toho 82,5 % pocházelo z Nového Zélandu, 9 % z Austrálie, zbytek z jižní Ameriky a z dalších destinací. Dovoz živých zvířat nebyl realizován. Spotřeba skopového a kozího masa v EU celkem se zvýšila podle odhadu DG Agri

o 1,4 % na 1 073 t j. hm. a soběstačnost EU klesla o 0,6 % na 86,5 %. Průměrná spotřeba skopového a koziho masa na osobu dosáhla v EU 2,13 kg.

Ceny těžkých i lehkých jatečných jehňat ve většině zemí klesly, růst byl jen ojedinělý. Průměrná CZV za sledované země EU byla tedy podle Agrarmarkt Austria (AMA) meziročně v obou kategoriích nižší. CZV těžkých jatečných jehňat klesla ve Španělsku o 10 % na 4,63 €/kg (tj. 118 Kč/kg j. hm.), ve Spojeném království o 3 % na 4,89 €/kg j. hm. (tj. 125 Kč/kg j. hm.) a v Belgii, Německu, Irsku, Nizozemsku, Polsku a v Rakousku činil pokles mezi 0 % a 8 %. Naopak ve Francii se CZV těžkých jatečných jehňat zvýšila o 1 % na 6,23 €/kg j. hm. (tj. 159 Kč/kg j. hm.) a byla nejvyšší ve sledovaných zemích EU. V Rumunsku, ačkoliv se CZV zvýšila o 2 % na 2,39 €/kg j. hm. (tj. 61 Kč/kg j. hm.), zůstala nejnižší ve sledovaných zemích EU. V EU celkem dosáhla průměrná roční CZV těžkých jatečných jehňat 4,90 €/kg j. hm. (tj. 125 Kč/kg j. hm.). Průměrná CZV lehkých jehňat v EU se snížila o 2 % na 5,89 €/kg j. hm. (tj. 150 Kč/kg j. hm.), přitom pokles vykázala většina zemí s výjimkou Itálie a Slovinska. Lehká jehňata byla realizovaná za nejvyšší ceny ve Španělsku, kde průměrná cena za rok činila 6,83 €/kg j. hm. (tj. 174 Kč/kg j. hm.). Nejnižší úroveň cen lehkých jehňat byla ve Slovinsku ve výši 4,17 €/kg j. hm. (tj. 106 Kč/kg j. hm.).

V České republice pokračoval dlouholetý růst základního stáda ovcí a koz, ale celkové stavy ovcí meziročně klesly. K 1. 4. 2013 bylo v ČR evidováno celkem 220,5 tis. ks ovcí a beranů, což je pokles o 0,5 tis. ks (0,2 %). V kategorii bahnic vzrostly stavy ze 120,3 tis. ks v roce 2012 na 125,1 tis. ks v roce 2013. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2013 evidováno 24,0 tis. ks, což je o 1,8 % více než v předchozím roce. Pozitivní vývoj stavů ovcí a koz byl pravděpodobně stimulován rostoucí spotřebitelskou oblibou produktů chovu a podporou dotačních titulů.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a koziho masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	183 084	196 913	209 052	221 014	220 521	99,8
Stavy koz celkem	ks	16 674	21 709	23 263	23 620	24 042	101,8
Výroba	tis. t j. hm.	1,94	2,15	2,38	3,00	3,32	110,6
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	1,65	1,65	1,89	2,84	3,14	110,6
Dovoz³⁾	tis. t j. hm.	0,48	0,31	0,34	0,36	0,39	108,3
Celková nabídka	tis. t j. hm.	2,42	2,46	2,72	3,36	3,71	110,4
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	2,35	2,34	2,64	3,28	3,61	110,0
Vývoz³⁾	tis. t j. hm.	0,07	0,12	0,08	0,08	0,10	125,0
Celková poptávka	tis. t j. hm.	2,42	2,46	2,72	3,36	3,71	110,4
Soběstačnost⁴⁾	%	82,6	91,9	90,2	91,5	92,0	0,5

1) Koefficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz v ČR

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Porážky ovcí a koz i celková produkce se meziročně zvýšily. Již tradičně převažoval způsob samozásobení. Celkové porážky ovcí včetně domácích porážek dosáhly podle odhadu ČSÚ¹⁵⁴ 144,3 tis. ks, z toho 123,1 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 11,3 tis. ks ovcí (včetně 9,1 tis. ks jehňat), tzn. pouze 7,8 % celkově poražených kusů ovcí. Počet poražených ovcí celkem se meziročně zvýšil o 9,9 %, na jatkách se meziročně porážky zvýšily o 9,1 %. Průměrná porážková hmotnost jehňat na jatkách meziročně mírně klesla a činila 32,6 kg ž. hm./ks. Průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění domácích porážek však podle odhadu dosáhla 37,6 kg ž. hm. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ¹⁵⁵ 26,4 tis. ks. Počet poražených koz na jatkách činil 449 ks. Celková domácí produkce skopového a kozího masa vzrostla o 10,6 % a její přírůstek byl spotřebován na domácím trhu. Míra domácí soběstačnosti dosáhla 92,0 %.

Cenový vývoj v ČR podléhá specifikům samozásobení a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR dosáhla 51,07 Kč/kg ž. hm., což je o 0,68 Kč více, než bylo vykázáno v předchozím roce. V zahraničním obchodě se v celkovém přepočtu na skopové a kozí maso dovoz i vývoz mírně zvýšily. Ve vývozu převažovala položka živých ovcí, jichž bylo vyvezeno 1 786 ks, z toho většina do Rakouska. Dalšími destinacemi bylo Rusko, Německo a jiné země. Vývoz skopového masa dosáhl 0,05 tis. t a nejvýznamnější destinací bylo Slovensko, kam směřovalo 69 % vyvezeného množství. Podíl skopového a kozího masa na celkovém exportu činil 42,6 %. Dovoz se uskutečnil téměř výhradně v mase. Více než třetina množství byla dovezena z Nového Zélandu, větší množství bylo dovezeno i ze Spojeného království, Španělska, Německa a Belgie. Na zbytku dovozu skopového a kozího masa se podílelo 13 zemí z Evropy i ze zámoří. Dovoz živých ovcí, stejně jako zahraniční obchod s živými kozami, se tradičně pohyboval kolem nuly.

Chov ovcí a koz je podporován v rámci systému vnitrostátních podpor. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2013 činila 129,42 Kč/VDJ a sazba přechodné vnitrostátní podpory směřovaná na chov ovcí a koz byla v roce 2013 stanovena ve výši 94,43 Kč/VDJ. Přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici a kozu v součtu celkem 33,6 Kč. V souladu s článkem 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 60/2012 Sb. stanovena pro rok 2013 platba ve výši 1 861,30 Kč/bahnici popřípadě kozu. Další přímé podpory byly zaměřeny zejména na udržování a zlepšování genetického potenciálu a podporu kontroly užitkovosti. Podpora chovatelů ovcí a koz pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (viz kap. 2).

¹⁵⁴ Výkaz e-2110-13, tab. 6 Porážky hospodářských zvířat vč. odhadu domácích porážek v České republice.

¹⁵⁵ Výkaz e-2110-13, tab. 6 Porážky hospodářských zvířat vč. odhadu domácích porážek v České republice.

V plemenné skladbě stavů ovcí tvoří zhruba polovinu plemena s kombinovanou užitkovostí a zhruba 40 % masná plemena. Zbytek představují plemena plodná a dojná. Zpracování ovčího a kozího mléka se uskutečňuje v místech chovů ovcí a koz. Spotřebitelská obliba ovčích a kozích sýrů se udržuje a výrobky se mimo prodeje ze dvora a dalších doplňkových forem prodeje začínají prosazovat i v nabídce prodejen obchodních řetězců. Chov ovcí a koz představuje šetrný způsob hospodaření v krajině a zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je jednou z mála hospodářských alternativ.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Podle předběžných údajů ČSÚ průmyslová produkce představující produkci za průmysl celkem v ČR v roce 2013 meziročně mírně vzrostla, a to o 0,5 %. Celoroční výsledek ovlivnilo pozitivně zejména 4. čtvrtletí. Poněkud vyšší meziroční růst, o 1,4 %, zaznamenal v rámci průmyslové produkce zpracovatelský průmysl, a to v kontextu zejména s vyšším tempem výroby základních farmaceutických výrobků a přípravků, zpracováním dřeva a dřevěných a obdobných výrobků a také výrobou kovových konstrukcí a kovodělných výrobků.

Index průmyslové produkce ve výrobě potravinářských výrobků (leden až prosinec 2013 v porovnání se stejným obdobím předchozího roku) činil podle předběžných údajů ČSÚ 99,9 a u výroby nápojů dokonce 102,8. Příspěvek u obou těchto výrob k meziročnímu růstu průmyslové produkce činil předběžně shodně pouze 0,3 p. b. (celý příspěvek za průmysl celkem dosáhl 9,3 p. b.).

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) v b. c. v ČR v roce 2013 za obě hodnocené výroby, tj. potravinářských výrobků (CZ–NACE 10) a nápojů (CZ–NACE 11) celkem, u souboru podniků s 50 a více zaměstnanci, meziročně vzrostly předběžně jen o 0,7 %, z toho u potravinářských výrobků o 1,3 % a u výroby nápojů nastal naopak pokles o 1,6 %.

Objem tržeb u obou hodnocených odvětví celkem v roce 2013 dosáhl 242,3 mld. Kč (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 189,4 mld. Kč a za výrobu nápojů 52,9 mld. Kč). Vyššího nárůstu tržeb nebylo v hodnoceném roce 2013 dosaženo, a to přesto, že nastal vzestup cen průmyslových výrobců potravin. Možnost vyššího tempa růstu tržeb byla do určité míry limitována dovozem potravin, především maloobchodními řetězci za výhodné ceny.

Ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu v roce 2013 meziročně vzrostly v průměru jen o 0,2 %, ale u potravinářských výrobků, nápojů a tabáku, tj. skupiny výrobků, která je předmětem hodnocení, se ceny zvýšily až o 2,8 %. Pouze u skupiny potravinářských výrobků, vč. souvisejících služeb a prací pak ceny vzrostly dokonce o 3,5 %. U cen zemědělských výrobců pak ještě výrazněji, a to o 4,5 %, a nejvíce se zvedly spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů o 4,9 %.

Významnou skupinou výrobků, která výrazně ovlivnila dynamiku zvýšení cen potravinářských výrobků, byl růst cen mléčných výrobků a zmrzlin, ale také průmyslových krmiv. Zvýšení cen se týkalo všech skupin potravinářských výrobků s výjimkou pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, které jsou předmětem denní spotřeby, u nichž se výrazně projevoval tlak distribučních řetězců na udržení cenových hladin. Ceny u nápojů podle indexu cen průmyslových výrobců se v roce 2013 téměř neměnily (průměr od počátku roku 100,3).

Jednotlivé potravinářské výrobní obory, resp. jejich skupiny (podle třímístného třídění CZ–NACE 10), reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, se v roce 2013 vyvíjely takto:

Výroba masa a masných výrobků i v hodnoceném roce 2013 zůstala svou výkonností klíčovým oborem v potravinářské výrobní struktuře, i když svou pozici oslabila. Objem tržeb za prodej VV a S i výkonů vč. obchodní marže tato výroba meziročně však snížila (o 3,2 %, resp. o 2,8 %), při poklesu objemu výroby hovězího a vepřového masa a jen mírném nárůstu výroby drůbežího masa. Pozitivní je pokles výkonové spotřeby, což umožnilo zvýšení účetní přidané hodnoty (vyjadřující rozdíl mezi výkony vč. obchodní marže a výkonovou spotřebou), tedy jednoho z významných ukazatelů konkurenceschopnosti. Obor trpí nízkou koncentrací porážkových kapacit zejména u vepřového masa, které dováží. Jde o vybrané masné partie, především pro výrobu uzenářských výrobků, které v dobré kvalitě mají značný odbyt. Jedinečné výrobky se uplatňují i jako regionální produkty.

Zpracování ryb zůstalo minoritním oborem v rámci potravinářské výrobní struktury. Spotřeba sladkovodních ryb dosahuje v ČR přibližně jen 1,5 kg/osobu/rok. U tohoto oboru stále přetrvává sezónnost, typická především pro období vánoc. Zpracování ryb bylo i v roce 2013 úzce spojeno s jejich produkcí. Nejvýznamnější chovanou rybou je kapr se sezónní spotřebou. Mořské ryby jsou trvale dováženy. Podporována je modernizace a další rozšiřování zpracovatelských kapacit. K posílení domácí poptávky po sladkovodních rybách a výrobcích z nich přispívaly marketingové a propagační aktivity a výkonnost oboru se zvýšila (objem tržeb za prodej VV a S vzrostl o 5,4 %.).

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor jako obor posílilo meziročně svou pozici v hodnoceném roce 2013 z pohledu úrovně výkonnosti (růst tržeb za prodej VV a S o 4,1 % a růst výkonů vč. obchodní marže o 4,9 %), a to při zvýšení cen zpracovatelů. Uvedený vývoj je v kontextu se situací ve sklizni ovoce, kterého se urodilo meziročně více, vlivem peckovin kromě třešní a především zeleniny, jejíž produkce byla vyšší a vzrostl i dovoz ke zpracování v konzervárnách. Vývoj tvorby účetní přidané hodnoty v podstatě stagnoval vzhledem k tomu, že se v oboru nepodařilo snížit výkonovou spotřebu při růstu cen vstupů.

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů ve sledovaném roce dále pokračovala v růstu výkonnosti (měřeno tržbami za prodej VV a S) i efektivnosti (měřeno účetní přidanou

hodnotou). Tento vývoj je v kontextu s poměrně vysokou výrobní koncentrací a sortimentní specializací firem oboru. Vedle rostlinných a živočišných tuků a olejů zpracovatelé řepky využívali své kapacity pro výrobu methylesteru řepkového oleje, který byl též předmětem exportu.

Výroba mléčných výrobků zaznamenala v roce 2013 meziročně výrazné zvýšení výkonnosti (měřeno tržbami za prodej VV a S při jejich růstu o 8,3 %) i efektivnosti (měřeno účetní přidanou hodnotou při jejím zvýšení o 6,3 %), což je v kontextu se vzestupem cen výrobců mléčných výrobků, a to i při zvýšení nákupních cen mléka a dalších vstupů, které se promítly do meziročně vyšší výkonové spotřeby, jež se znatelně zvedla. U konzumních výrobků se změnila skladba tuzemské produkce. Zvýšila se produkce konzumních mlék, jogurtů a ostatních zakysaných výrobků, po nichž se zvýšila poptávka, zatímco u jiných mléčných výrobků poptávka stagnovala, resp. poklesla.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků, v níž výroba mlýnská produkce výrazně dominuje, v hodnoceném roce 2013 mírně výkonnostně oslabila, a to vlivem mlýnské výroby (u níž tržby za prodej VV a S klesly o 4,7 %), zatímco tyto tržby u škrobářenské výroby vzrostly o 12,1 %. Ještě výraznější vzestup byl docílen u škrobářenské výroby, u indikátoru účetní přidané hodnoty, což signalizuje konkurenceschopnost této výroby, která nachází široké uplatnění svými výrobky především na bázi brambor.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků v hodnoceném roce 2013 meziročně svou výkonnost oslabila (měřeno tržbami za prodej VV a S, které výrazně klesly o 13,8 %), a to při nevytvoření prostoru tržními řetězci pro zvýšení cen průmyslových výrobců pečiva a cukrářských výrobků. Pouze část producentů, se sortimentem typicky regionálního charakteru, měla možnost realizovat produkci za ceny, které umožňují v daném oboru úspěšně podnikat. To dokládá stejný, tj. nepříznivý trend u indikátoru účetní přidané hodnoty, a to i při snížení výkonové spotřeby představující vstupy, které zaznamenalo při častých frekvencích rozvozu po celý týden, jen nižší tempo v dosahování úspor. Za této situace se ocitá, z hlediska počtu firem klíčový sektor, s jejich rozmístěním ve všech krajích, u části firemní základny ve vážném ohrožení.

Výroba ostatních potravinářských výrobků – cukru, kakaa, čokolády a cukrovinek, zpracování čaje a kávy a další výroby především vyšší fáze zpracování (hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj.) svou výkonnost, měřenou tržbami za prodej VV a S v hodnoceném roce v oborové struktuře oslabila (-1,4 p. b.). V této skupině výrob dosáhla výrazné růstové dynamiky pouze výroba hotových pokrmů, jejichž sortiment se rozšiřuje a výroba kakaa, čokolády a cukrovinek. Naopak nejvýrazněji v této skupině výrob pokleslo zpracování čaje a kávy. Meziroční pokles nastal i u indikátoru účetní přidané hodnoty, s výjimkou výroby koření a aromat a již zmiňované výroby hotových pokrmů.

Výroba hotových krmiv, měřeno tržbami za prodej VV a S, výkonnost meziročně posílila (o 2,0 p. b.), a to v kontextu s výrazným nárůstem objemu tržeb za prodej VV a S

(o 39,7 %) u krmiv pro zvířata v zájmovém chovu, což je trend posledních let. Obdobně pozitivní trend byl nastartován i u ukazatele účetní přidané hodnoty tohoto oboru, a to v souvislosti se zvýšením výkonů zahrnujících obchodní marži, především u krmiv pro zvířata v zájmovém chovu, což dokládá posilování konkurenceschopnosti hodnoceného oboru.

Výroba nápojů (CZ–NACE 11) jako celek zaznamenala meziročně snížení výkonnosti měřeno tržbami za prodej VV a S (o 1,6 %) a mírnější pokles i u ukazatele účetní přidané hodnoty (o 1,1 %). U jednotlivých výrob této skupiny se situace vyvíjela takto:

- u piva pokračoval trend rozšiřování sortimentu piv, od nealkoholických až po ležáky a speciální a ochucená piva, a to zejména v nevratných obalech, při celkovém poklesu spotřeby piva na obyvatele; pokles nastal zejména u pivních mixů. Jednou z cest k posílení výstavu piva se postupně stává užší spolupráce výrobců piva s restauračními zařízeními. Výstav piva se ve sledovaném roce meziročně zvýšil o 0,6 % a činil 19,3 mil. hl.;
- u lihovin se obnovila důvěra spotřebitelů, která byla narušena krátkodobou prohibicí (a dalšími opatřeními v roce 2012) a posílení bezpečnosti lihovin výrobcí se projevilo v růstu tržeb za prodej VV a S i u indikátoru účetní přidané hodnoty této výroby;
- u vína se v hodnoceném roce projevilo mírný pokles tržeb za prodej VV a S v kontextu s meziročním snížením produkce i mírným snížením dovozu; přitom v důsledku meziročního snížení výkonové spotřeby bylo dosaženo růstu u účetní přidané hodnoty, což je z hlediska efektivnosti a konkurenceschopnosti této výroby pozitivní výsledek;
- u nealkoholických nápojů a stáčení minerálních vod a pitné vody do lahví pokračoval v hodnoceném roce pro obor i nadále nepříznivý trend z minulých let; vysoce kvalitní vody si poptávku na trhu udržely.

Oborovou a výrobní strukturu potravinářského sektoru v roce 2013 v meziročním srovnání s rokem 2012 uvádí tab. T8.3/01. Celkový objem tržeb za prodej VV a S za rok 2013 za výrobu potravin a výrobu nápojů, jak bylo již výše uvedeno, činil 242,3 mld. Kč (100 %).

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2012	2013	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	17,1	16,6	-0,5
Zpracování a konzervování ryb	0,6	0,7	0,1
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	1,8	1,9	0,1
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	3,5	4,1	0,6
Výroba mléčných výrobků	15,4	16,6	1,2
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	2,4	2,4	0,0
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	9,9	8,5	-1,4
Výroba ostatních potravinářských výrobků	16,7	15,3	-1,4
Výroba průmyslových krmiv	10,1	12,1	2,0
Výroba nápojů	22,5	21,8	-0,7
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	0,0

1) Údaje za rok 2012 byly zpřesněny.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ: CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Největší propad v oborové struktuře, měřeno podílem tržeb, zaznamenala výroba pekařských a cukrářských výrobků a ostatních potravinářských výrobků, tedy obory většinou zahrnující výroby vyšší fáze zpracování agrárních surovin. Naopak nejvíce posílila produkce průmyslových krmiv a také mléčných výrobků, které dosáhly cenového růstu, a to i na světových trzích.

8.4 Obnovitelné zdroje energie

Zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, a prováděcí vyhlášky č. 346, 347, 439, 440, 453, 459, 477, 478/2012 Sb. a Cenové rozhodnutí ERÚ¹⁵⁶ č. 4/2012, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie, představovaly v roce 2013 platný právní základ pro veřejnou podporu výstavby a provozu bioplynových stanic.

Změna systému podpory od 1. ledna 2013:

- Elektřinu v režimu výkupních cen bude vykupovat povinně vykupující.
- Zelený bonus hradí OTE a.s. (Operátor trhu s elektřinou).
- Cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou.
- Zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE.
- Rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující.
- Zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹⁵⁷.

Dne 17. září 2013 byl prezidentem ČR podepsán zákon ze dne 13. září 2013, kterým se mění zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie. Novela zákona omezuje

¹⁵⁶ Energetický regulační úřad.

¹⁵⁷ Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 140/2009 Sb., o způsobu regulace cen v energetice.

podporu pro nové výrobní elektriny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanoví maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, který bude vybírán od zákazníků v regulované složce ceny elektriny a zavádí 10% odvod z elektriny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektriny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) Energetický regulační úřad oznámil, že v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanoví pro elektrinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektrinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. ledna 2014 provozní podporu elektriny.

Uvedená opatření mají za cíl omezit dopady podpory obnovitelných zdrojů na spotřebitele i na státní rozpočet.

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2011-12¹⁵⁸ ukazuje tab. T8.4/01. Celkový podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích (PEZ) činil dle MPO 7,8 % v roce 2012. Tento odhad se vztahuje k energii obsažené v použitém palivu (nezohledňuje účinnost zařízení).

Podle statistik MPO podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2012 na hrubé výrobě elektriny dosáhl 9,2 % a jejich podíl na hrubé výrobě tepelné energie okolo 8 %. Podíl OZE na konečné spotřebě se podle mezinárodní metodiky výpočtu pohyboval okolo 10 %.

T8.4/01 - Celková energie z OZE a její podíl na PEZ¹⁾ v ČR v letech 2011-2012

Zdroje obnovitelné energie	2011			2012			Meziroční index (OZE)
	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Podíl na PEZ (%)	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Podíl na PEZ (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	35 710,2	27,8	2,0	38 362,3	27,8	2,2	107,4
Biomasa (domácnosti)	46 326,0	36,1	2,5	47 752,0	34,6	2,7	103,1
Vodní elektrárny	7 067,4	5,5	0,4	7 665,0	5,6	0,4	108,5
Bioplyn	10 456,40	8,1	0,6	15 698,2	11,4	0,9	150,1
Biologicky rozložitelná část TKO ²⁾	3 344,7	2,6	0,2	3 504,0	2,5	0,2	104,8
Biologicky rozložitelná část PRO a ATP ²⁾	932,7	0,7	0,1	982,8	0,7	0,1	105,4
Kapalná biopaliva	12 554,0	9,8	0,7	11 746,3	8,5	0,7	93,6
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	2 193,4	1,7	0,1	2 600,0	1,9	0,1	118,5
Solární termální kolektory	478,3	0,4	0,0	561,7	0,4	0,0	117,4
Větrné elektrárny	1 429,2	1,1	0,1	1 496,9	1,1	0,1	104,7
Fotovoltaické systémy	7 855,3	6,1	0,4	7 735,1	5,6	0,4	98,5
Celkem	128 347,5	100,0	7,1	138 104,3	100,0	7,8	107,6

1) PEZ = primární energetické zdroje.

2) TKO = tuhý komunální odpad, PRO = průmyslové odpady, ATP = alternativní paliva.

Pramen: OZE v roce 2012: Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Neshal (ÚZEI)

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, i když tento podíl meziročně klesá – z 63,9 % v roce 2011 na 62,4 % v roce následujícím. Je to způsobeno především růstem podílu bioplynu na 11,4 % v roce 2012. Podíly ostatních druhů obnovitelné energie se udržují na více méně stejné úrovni, u fotovoltaických systémů došlo

¹⁵⁸ Poslední dostupné údaje jsou za rok 2012.

i k poklesu podílu jimi vyrobené elektrické energie a u kapalných biopaliv na celkové energii z OZE.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulóзовých výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektrické i tepelné energie je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích.

Výroba elektřiny z biokapalin dosáhla v roce 2012 jen malého podílu 0,12 % na elektřině vyrobené z OZE, v případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,18 %.

T8.4/02 - Výroba energie spalováním biomasy mimo domácnosti v roce 2012

Typ biomasy	Rok	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
		výroba elektřiny (GWh)	dodávka do sítě (GWh)	spotřeba paliva (tis. t)	hrubá výroba tepla (TJ)	prodej tepla (TJ)	spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	2012	0,0	0,0	0,0	425,2	0,0	41,0
	2011	0,0	0,0	0,0	360,1	0,0	34,7
Odpad, štěpka	2012	881,0	708,5	910,0	8 397,4	1 627,7	1 077,4
	2011	820,0	678,5	845,2	8 415,7	1 801,7	1 005,7
Celulóзовé výluhy	2012	535,8	24,8	271,5	6 602,1	172,9	849,8
	2011	526,2	28,1	266,5	6 609,3	171,3	833,1
Rostlinné materiály	2012	102,8	91,8	96,1	513,4	312,2	42,6
	2011	111,0	99,0	95,0	429,3	359,5	40,3
Brikety a pelety	2012	295,6	243,0	180,7	479,5	293,9	35,6
	2011	218,0	186,9	143,5	316,1	183,5	23,1
Ostatní biomasa	2012	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2011	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	2012	2,1	0,9	0,5	29,7	24,0	1,0
	2011	9,3	0,1	1,6	2,1	0,7	0,1
Biomasa celkem	2012	1 817,3	1 069,0	1 458,8	16 447,3	2 430,7	2 047,4
	2011	1 684,6	992,7	1 351,8	16 132,6	2 516,8	1 937,0

Pramen: Statistiky MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2012 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 1 817 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční nárůst o 7,9 %) a bylo na to spotřebováno celkem 1 458,8 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné hmoty 96 tis. t (tj. 6,6 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2012 dosáhla 16 447 TJ (meziroční nárůst o 2 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním

závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (2 047 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů pouze 43 tis. t (meziroční nárůst o 5,9 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 077 tis. t, podíl 53 % na celkové spotřebě paliva) a celulózové výluhy (850 tis. t, podíl 42 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2012 množství spotřebované biomasy na výrobu tepla v objemu cca 3,673 mil. t (meziročně nárůst o 3,2 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně i jejich spotřeba stále roste.

Statistika MPO o zahraničním obchodu s pevnou biomasou vhodnou pro energetické účely (tzn. pro výrobu elektřiny a tepla) uvádí, že v roce 2012 bylo dovezeno celkem 323 tis. t a vyvezeno celkem 599 tis. t biomasy (jednalo se o dendromasu), tedy celkově kladné saldo ve výši 276 tis. t.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci jednak v komunálních a průmyslových čistírnách odpadních vod, jako skládkový plyn a také při fermentaci zemědělských odpadů a produktů. Vyrobená energie je využívána jak pro výrobu tepelné energie (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod), tak i pro výrobu elektrické energie, především v případě zemědělských bioplynových stanic, jejichž počet v posledních letech výrazně rostl.

Podle statistik MPO bylo v roce 2012 k energetickým účelům využito celkem 765,7 mil. m³ bioplynu, což je výrazně více než v roce předchozím (499,9 mil. m³, meziroční nárůst o 53,2 %), přičemž výroba bioplynu v průmyslových čistírnách vzrostla téměř dvojnásobně (o 101 %) a produkce skládkového plynu mírně klesá. Celkem bylo do statistiky výroby bioplynu pro energetické účely zahrnuto 486 bioplynových stanic. Hlavní podíl (82,1 %) byl vyroben v bioplynových stanicích.

V celkem 303 zemědělských bioplynových stanicích (meziroční nárůst o 117 stanic, tj. 62,9 %, s 563 zařízeními na výrobu elektrické energie o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 254 MW) bylo v roce 2012 vyrobeno 1 264,3 GWh (z toho dodáno do sítě 1 124,5 GWh, tj. 88,9 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 1 580 765,3 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 1 325 660,4 GJ (tj. 83,9 %).

Již tak rychlý rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům dále akceleroval i v roce 2013. K 31. 12. 2013 evidovala CzBA (Česká bioplynová asociace, o. s., České Budějovice) celkem 500 bioplynových elektráren (všech typů) v provozu na území České republiky s instalovaným výkonem 392,35 MW a výrobou (1. 1. 2012 až 31. 12. 2012) 2 243 GWh, přičemž bylo dosaženo 22% podílu bioplynu na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

Užití biopaliv v ČR je v současné době z hlediska právních předpisů určováno především povinnostmi přimíchávat je k minerálním pohonným hmotám. Tato povinnost byla poprvé zavedena od září 2007 pro přidavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přidavek bioetanolu do benzínu.

T8.4/03 - Vývoj minimálních podílů biopaliv v ČR v objemových procentech (V/V) a v procentech energetického obsahu (e. o.)

	2007		2008		2009		2010		2011-2013	
	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.
Podíl FAME v motorové naftě	0,7	0,6	2,0	1,8	4,5	4,1	5,4	5,0	6,0	5,5
Podíl etanolu v motorových benzínech	-	-	2,0	1,3	3,5	2,3	3,9	2,6	4,1	2,7
Podíl biosložky v pohonných hmotách celkem	-	0,3	-	1,6	-	3,3	-	3,8	-	4,2

Pramen: VÚZT; Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Zákon č. 201/2012 Sb. z 2. 5. 2012 o ochraně ovzduší zahrnuje povinnost zajištění minimálního obsahu biopaliv a povinnost snižování emisí CO_{2eq} z pohonných hmot v jejich úplném životním cyklu tak, aby se dosáhlo ve srovnání se základní hodnotou produkce emisí CO_{2eq} pro referenční palivo snížení o 2 % do 31. 12. 2014, o 4 % do 31. 12. 2017 a o 6 % do 31. 12. 2020. Nařízení vlády č. 351/2012 Sb. z 3. 10. 2012 o kritériích udržitelnosti biopaliv stanovuje také výši úspor emisí CO_{2eq} při jejich používání oproti emisím CO_{2eq} referenčního fosilního paliva, které musí činit nejméně:

- 35 % do 31. 12. 2016
- 50 % od 1. 1. 2017
- 60 % od 1. 1. 2018 v případě biopaliv vyrobených ve stacionárním zdroji, uvedeném do provozu 1. 1. 2017 nebo později.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použitá surovina pro výrobu bioetanolu v roce 2013. Stejně jako v roce 2012 výrobu v roce 2013 zajišťovaly jen závody Tereos TTD, a. s., a Ethanol Energy, a. s.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použitá surovina
		hl	t	
Agroetanol Tereos TTD, a. s. (lihovar Dobruška)	říjen 2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
PLP, a. s. (lihovar Trmice)	listopad 2007	1 000 000	79 000	obiloviny, kukuřice
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdy)	říjen 2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
Korfil, a. s. (lihovar Hustopeče)	srpen 2008	1 000 000	79 000	obiloviny
Celkem		3 700 000	292 200	

Pramen: VÚZT; Sdružení pro výrobu bionafty; Svaz lihovarů ČR

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výroba, dovoz, vývoz a hrubá spotřeba bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubá spotřeba E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2013 a pro porovnání v letech 2010 až 2012 uvádí tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Balance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Výroba	94 523	54 412	102 195	104 488	102,2
Dovoz	10 361	35 696	5 184	1 979	38,2
Vývoz	36 556	7 378	16 644	17 475	105,0
Hrubá spotřeba	69 037	78 961	89 592	86 432	96,5
Dovoz bio-ETBE	15 351	13 969	10 970	10 530	96,0
Spotřeba E85	801	5 450	15 523	22 584	145,5

Pramen: VÚZT; Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), P. Jevič (VÚZT)

Tuzemská výroba bioetanolu se v roce 2013 zvýšila o 2 % ve srovnání s rokem 2012, dále se opět snížil jeho dovoz o 61,8 % a naopak o 5 % stoupl vývoz. Výrazně se zvýšila spotřeba paliva E85 o 45,5 %.

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2013 spotřebovalo 969,4 tis. t technické cukrovky a 64,8 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 60 t/ha a zrna kukuřice 6,97 t/ha dosáhla tomu odpovídající sklizňová plocha u cukrovky 16,2 tis. ha a u kukuřice 9,3 tis. ha. Podíl plochy cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny dosáhl 25,9 %, v případě kukuřice na zrno se jednalo o podíl 9,6 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se tak spotřebovalo cca 9,3 kg cukrovky, resp. 2,13 kg zrna kukuřice.

V roce 2013 byla průměrná velkoobchodní cena benzínu BA 95N 28,03 Kč/l (spotřební daň 12,84 Kč/l), paliva E85 19,34 Kč/l (průměrná spotřební daň 3,21 Kč/l).

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu FAME v roce 2013 se nezměnila (410 tis. t). Výrobu certifikovaného FAME ovšem prakticky zajišťovaly jen společnosti Preol, a. s., Lovosice, Primagra, a. s., Milín a Kratolia Trade, a. s., Ústí nad Labem s celkovou výrobní kapacitou 255 tis. t. Někteří z ostatních výrobců buď výrobu přerušili, případně se připravovali na řízenou likvidaci, nebo se zaměřili na dílčí činnosti, jako je lisování řepky olejné a prodej řepkového oleje. Někteří další výrobci zajišťovali výrobu směsné motorové nafty SNM30 spojenou s nákupem FAME a dodávkou SNM30 a FAME na trh s motorovými palivy. Průměrné využití výrobních kapacit kleslo ze 49,5 % v roce 2012 na 42,1 % v roce 2013, tento trend poklesu odpovídá vývoji v Evropě.

Balance výroby FAME v ČR, vývoz, dovoz a hrubou spotřebu uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Bilance výroby FAME a SNM30

Položka	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	154 923	197 988	210 092	172 729	181 694	105,2
Výroba SNM30 celkem (tis. l)	23 762	101 023	155 812	131 023	90 831	69,3
Dovoz FAME (t)	10 866	21 707	54 294	78 314	85 511	109,2
Vývoz FAME (t)	24 221	35 232	16 796	6 703	43 216	644,7
Hrubá spotřeba (t)	135 572	184 188	245 216	242 267	228 084	94,1
Výrobní kapacity (t)	425 000	425 000	425 000	410 000	410 000	100,0

Pramen: VÚZT; Sdružení pro výrobu bionafty; MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výroba FAME v roce 2013 byla o cca 5 % vyšší než výroba v roce 2012. Hrubé spotřeby 228 084 t bylo dosaženo o cca 9 % zvýšeným dovozem oproti roku 2012. Vývoz FAME v roce 2013 (43 216 t) téměř 6,5x převýšil vývoz FAME v roce 2012 (6 703 t).

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2013 spotřebovalo 463 320 t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 3,45 t/ha představuje plochu 134 296 ha, resp. 32,1 % celkové sklizňové plochy řepky olejky v roce 2013.

Průměrná velkoobchodní cena nafty v roce 2013 byla 27,84 Kč/l (z toho spotřební daň 10,95 Kč/l), směsné nafty 25,78 Kč/l (spotřební daň 7,665 Kč/l), čisté bionafty B100 21,85 Kč/l (nulová spotřební daň).

8.5 Rybářství

V České republice je rybářství součástí zemědělství. Z hlediska produkce rybního masa se řadí mezi úspěšné oblasti zemědělské výroby.

České rybářství lze z pohledu svého výkonu rozdělit na produkční a rekreační rybářství. Na tento sektor navazuje rovněž nezanedbatelný úsek služeb, který produkční rybářství pro svou existenci nutně potřebuje. Jedná se např. o výrobce různých síťových systémů, nezbytné techniky a nástroje, které jsou nepostradatelné pro fungování oboru jako takového.

Další významnou oblastí rybářství je hospodaření ve volných vodách, podpora existence rybích druhů, ale hlavně udržování rovnováhy rybích společenstev v povrchových vodách, jmenovitě ve vodotečích a jiných vodních útvech. Nadstavba funguje jako důsledek biologických aspektů funkce rybářského hospodaření v rybářských revírech. Tuto činnost provozuje v ČR přibližně 370 tis. rekreačních rybářů, kteří jsou organizováni převážně ve dvou největších rybářských svazech (Český rybářský svaz, Moravský rybářský svaz). Počet rybářských revírů v České republice se pohybuje kolem 2 tis. a představuje z hlediska rozlohy vodních ploch 42 tis. ha.

Nejvýznamnější oblastí rybářství s nezastupitelnou krajínotvornou funkcí je chov ryb v rybnících – tzv. produkční rybářství. Na našem území se nachází přibližně 24 tis. rybníků a vodních nádrží o celkové ploše kolem 52 tis. ha, z. toho na více než 41 tis. ha se uskutečňuje vlastní chov ryb. Výlov ryb na udici v roce 2013 podle odhadu Rybářského sdružení ČR

dosáhl 3,8 tis. t ž. hm., což bylo meziročně méně o 5,0 %. Více než 76,3 % (2,9 tis. t ž. hm.) se na něm podílel kapr, z ostatních druhů ryb převažoval cejn velký, štika a candát (celkem 0,4 tis. t ž. hm.).

Hlavní chovanou rybou v produkčním rybářství je tradičně kapr obecný, jako doplňkové druhy jsou chovány býložravé ryby (tolstolobik bílý a tolstolobec pestrý, amur bílý), lososovité ryby (zejména pstruh duhový a siven americký), lín obecný a dravé ryby (štika obecná, candát obecný a sumec velký).

Na území ČR v současné době působí přibližně sto podniků, které se zabývají chovem sladkovodních ryb, z toho téměř většina (téměř 88 %) tvoří členské subjekty Rybářského sdružení.

V ČR je produkce ryb dlouhodobě poměrně vyrovnaná, bez výrazných výkyvů a dosahuje v ročním průměru kolem 20 tis. t ž. hm. Produkce tržních ryb v roce 2013 dosáhla celkem 19,4 tis. t ž. hm. a v meziročním srovnání došlo k jejímu snížení o 6,7 %, tj. 1,4 tis. t ž. hm. Více než 96 % výlovu pocházelo z rybničních chovů a zbytek připadl na ryby chované ve speciálních zařízeních. Jedním z důvodů nižší tuzemské produkce ryb byly mimo jiné záplavy, které zasáhly území ČR v červnu 2013.

V celkové tržní produkci ryb tradičně dominoval kapr, jehož bylo v roce 2013 vyloveno 16,8 tis. t ž. hm. V meziročním srovnání došlo ke snížení produkce této tradiční české ryby o 6,7 %, tj. o 1,2 tis. t ž. hm. Podíl kapra na celkové tržní produkci se proti roku 2012 nezměnil a dosáhl necelých 87 %. Z ostatních druhů ryb se na ní podílely býložravé ryby – amur a tolstolobik 4,6 % (0,9 tis. t) a lososovité ryby 3,6 % (0,7 tis. t). Téměř polovina z celkové tržní produkce ryb (9,0 tis. t) byla v roce 2013 prodána na českém trhu především v podobě živých ryb. V meziročním srovnání došlo ke snížení prodeje o 5,3 % (0,5 tis. t ž. hm.).

CZV kapra tř. I se v roce 2013 ve srovnání s rokem 2012 mírně snížila o 1,3 % (o 0,65 Kč/kg) na 48,33 Kč/kg ž. hm., zároveň došlo také meziročně k poklesu spotřebitelské ceny (kapr chlazený, mražený) o 1,3 % na 161,27 Kč/kg.

T8.5/01 - Produkce ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Produkce	20,1	20,4	21,0	20,8	19,4	93,3
Výlov na udici	4,1	4,0	4,0	4,0	3,8	95,0
v tom - vývoz¹⁾	8,9	9,1	8,8	8,6	8,4	97,7
- zpracování	1,6	1,8	2,1	2,3	2,4	104,3
Spotřeba na osobu v kg/rok²⁾	1,37	1,42	1,47	1,41	1,40	99,3

1) Vývoz zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby.

2) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok, rok 2013 kvalifikovaný odhad RS ČR.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

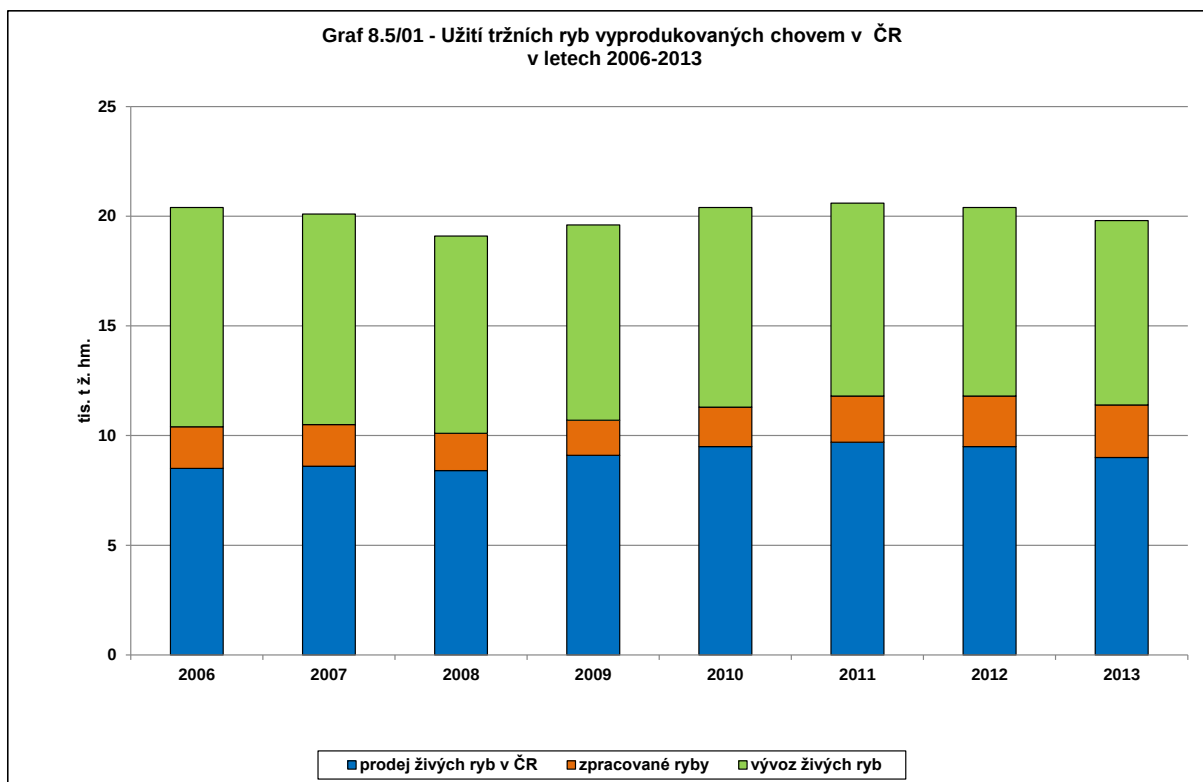
Podíl zpracovaných sladkovodních ryb z celkové tuzemské tržní produkce od roku 2009

stále roste. V roce 2013 bylo v ČR takto zpracováno celkem 2 398 t ž. hm., což představovalo meziroční zvýšení o 3,5 %, (o 0,1 tis. t). Podíl z celkové domácí tržní produkce sladkovodních ryb se zvýšil z 11,1 % v roce 2012 na 12,4 % v roce 2013. Z tohoto objemu byla převážná část prodána na českém trhu a zbytek byl exportován.

Zahraniční obchod se sladkovodními rybami (živé, čerstvé, chlazené a mražené) v ČR vykazuje dlouhodobě kladné saldo. V roce 2013 byla objemová i finanční bilance zahraničního obchodu opět aktivní ve výši 7,9 tis. t a 352,8 mil. Kč. Celkový vývoz živých ryb, čerstvých, chlazených a mražených v roce 2013 dosáhl 10,3 tis. t v hodnotě 537,3 mil. Kč a v meziročním srovnání mírně klesl o 1,5 % (tj. o 0,1 tis. t). Export živých ryb vyprodukovaných v ČR dosáhl 8,4 tis. t. Ve srovnání s rokem 2012 došlo k jeho snížení o 2,3 % (o 0,2 tis. t). Převažoval z 92 % vývoz kapra, převážně živého, za průměrnou cenu 50,10 Kč/kg ž. hm. (v roce 2012 to bylo 48,15 Kč/kg ž. hm.). Hlavními odběrateli této nejvýznamnější české sladkovodní ryby byly tradičně tři sousední země – Německo, Polsko a Slovensko, kam směřovalo více než 71 % z celkového vývozu živého kapra. K dalším významnějším odběratelům patřily Francie a Rakousko se 17% podílem na jejím exportu. Kromě kapra se ve velmi malém objemu na vývozu podílel živý pstruh (0,5 %), jehož hlavním odběratelem bylo Rakousko, Slovensko a Maďarsko. Vývoz čerstvých, chlazených a mražených sladkovodních ryb byl poměrně nízký a podílel se na celkovém exportu necelými 7 %. Převažoval v něm ze 64 % kapr a 24 % pstruh.

Dovoz sladkovodních ryb (živé, čerstvé, chlazené a mražené) do ČR byl ve srovnání s vývozem výrazně nižší. V roce 2013 dosáhl 2,5 tis. t v celkové hodnotě 184 mil. Kč. V meziročním srovnání se zvýšil o 17,3 % (o 0,4 tis. t). Nakupovány v zahraničí byly přibližně stejným dílem jak živé ryby, tak i chlazené a zmrazené ryby. Na dovezeném objemu se nejvýznamněji podílely lososovité ryby 83 % (2,1 tis. t), které pocházely převážně z Turecka a Španělska.

Podíl živých sladkovodních ryb celkového importu v roce 2013 dosáhl 57,1 %, tj. 1,2 tis. t ž. hm. v hodnotě 83 mil. Kč. V meziročním srovnání jejich dovoz stoupl o více než 49 %. Hlavním dodavatelem živých ryb do ČR byla v roce 2013 v případě pstruhů Itálie (0,6 tis. t), zatímco kapr pocházel převážně z Maďarska (0,2 tis. t).

Pramen: Rybářské sdružení ČR

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Spotřeba ryb v ČR podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby v roce 2012 dosahovala 4,9 kg/obyv./rok. Spotřeba sladkovodních ryb byla 1,41 kg/obyv./rok. V roce 2013 podle odhadu Rybářského sdružení ČR dosahovala roční spotřeba sladkovodních ryb na obyvatele přibližně 1,40 kg a zůstala tak na úrovni roku 2012.

Produkční rybářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a rovněž ze zdrojů EU. V současné době jsou v tomto odvětví využívány především následující podpory:

Národní resortní podpory (state aid), poskytované v rámci dotačních programů stanovených v „Zásadách“ na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, týkající se akvakultury a sladkovodního rybolovu (Kontrola užitkovosti, Speciální poradenství pro živočišnou výrobu, Školní závody, Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků a Genetické zdroje).

Operační program Rybářství 2007-2013, na základě kterého mohou rybáři čerpat finanční prostředky určené na investice do produkce akvakultury, vyrovnávací platby na zlepšení vodního prostředí, opatření v oblasti zdraví ryb, investice do zpracování ryb a uvádění na trh, na rozvoj nových trhů ryb a na pilotní projekty. OP Rybářství si klade rovněž za cíl posílit domácí poptávku po sladkovodních druzích ryb a výrobcích z nich prostřednictvím marketingových a propagačních aktivit vedoucích ke zvýšení spotřeby sladkovodních ryb. Prostředky z tohoto operačního programu jsou hrazeny ze tří čtvrtin ze zdrojů EU v rámci EEF a z jedné čtvrtiny z národních zdrojů (podrobněji kap. 2.1.2).

8.6 Včelařství

Včelařství spojené s chovem včel náleží k významným odvětvím českého zemědělství. Jeho hlavní přínos spočívá především v opylování rostlin, zároveň však má nezanedbatelný význam nejen produkce medu, ale také dalších včelích produktů (např. propolis, pyl, mateří kašička, jed, vosk aj.).

EU náleží s roční produkcí medu, převyšující mírně 200 tis. t, k druhému nejvýznamnějšímu světovému producentu, hned za Čínou. Zároveň je jeho největším importérem (147 tis. t). Nejvýznamnější producentské země v rámci Unie jsou Španělsko, Německo, Rumunsko a Maďarsko s 48 % podílem z celkové unijní výroby medu. Česká republika se v produkci medu řadí na osmé místo, hned za Polskem a je v této komoditě dlouhodobě soběstačná, zatímco většina členských zemí EU vykazuje v průměru vyšší spotřebu medu, než je jeho produkce. Míra soběstačnosti v EU 27 dosahovala necelých 61,0 % (průměr let 2009-2011). K silným stránkám českého včelařství patří jednak struktura chovatelů z hlediska počtu chovaných včelstev (převažují malochovatelé), ale i poměrně rovnoměrné rozložení stanovišť včelstev na našem území, naproti tomu slabou stránkou je již několik let převažující vyšší věková struktura včelařů.

Rok 2013 se vyvíjel v sektoru včelařství poměrně příznivě, neboť byl charakterizován mírným meziročním přírůstkem stavů včelstev i počtu včelařů, zvýšením produkce medu a výnosu na včelstvo a mírným zlepšením bilance zahraničního obchodu.

V ČR bylo v roce 2013 podle Českého svazu včelařů (dále jen ČSV) evidováno 48,9 tis. aktivních chovatelů s 553,0 tis. včelstvy, z toho členové ČSV tvořili 96,6 % s podílem z celkového počtu včelstev 96,0 %. Počet chovaných včelstev v ČR se meziročně zvýšil o 2,3 %, tj. o 12,3 tis. a chovatelů včel přibýlo o 1,5 % (tj. o 738). Počet včelstev připadajících na jednoho včelaře se již několik let zvyšuje. V roce 2012 se však sice tento trend zbrzdil, ale v roce 2013 došlo opět k dalšímu mírnému zvyšování koncentrace včelstev na chovatele o 0,8 % (tj. o 0,1 včelstva). Z hlediska počtu včelstev připadajícího na jednoho včelaře v ČR výrazně převažovali zájmoví chovatelé a drobnovčelaři, kterých bylo v roce 2013 evidováno celkem 38,4 tis. (tj. 78,0 %). Proti roku 2012 se jejich počet zvýšil o 1,1 %, tj. o 399. Právě díky typické převaze drobnovčelařů v ČR je optimálním způsobem zajišťována služba z hlediska územně rovnoměrného opylování rostlin. Zároveň vznikají ideální předpoklady pro výrobu regionální potravin s možností nabídky medových produktů na celém území ČR.

V ČR docházelo v předchozích letech k rostoucí koncentraci chovu včel u profesionálních chovatelů¹⁵⁹. Od roku 2012 však jejich počty začaly klesat a ani v roce 2013 se tento trend nezměnil, neboť bylo celkem registrováno 106 těchto velkých včelařů, což v meziročním srovnání představovalo snížení o 3,6 % (tj. o 4 chovatele).

¹⁵⁹ Za profesionální chovatele lze považovat včelaře vlastníciho 150 a více včelstev.

Ačkoli mělo jaro v roce 2013 poměrně pozdní nástup, neprojevil se negativně ve snůšce medu. Ta byla naopak ve srovnání s rokem 2012 nadprůměrná, přesto ale nedosahovala úrovně rekordního roku 2011. Produkce medu v porovnání s rokem 2012 výrazně vzrostla o 10,0 % (tj. o 0,7 tis. t) a dosáhla 8,1 tis. t. Její podíl z celkové produkce EU dosahoval necelé 4,0 %. Ve srovnání s pětiletým průměrem let 2008-2012 se produkce medu v ČR zvýšila mírněji, a to pouze o 2,4 % (o 0,2 tis. t). Také průměrný výnos medu na včelstvo byl v ČR v roce 2013 meziročně vyšší o 7,5 % (tj. o 1,0 kg) a dosáhl 14,6 kg. Proti průměru let 2008-2012 byl naopak slabší (snížení o 2,4 %, tj. o 0,4 kg). Více než tři čtvrtiny z celkového objemu medu vyprodukovaném v ČR je prodáno včelaři přímo spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“, který umožnila novela veterinárního zákona¹⁶⁰. Med je také vykupován výkupními organizacemi, které jej dále balí a distribuují do obchodní sítě nebo exportují. Podle dostupných hlášení¹⁶¹ bylo v roce 2013 od včelařů takto vykoupeno 21,6 % (1,7 tis. t) z celkové snůšky medu, což představovalo v meziročním srovnání pokles o 0,4 tis. t.

T8.6/01 - Stavy včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	497 946	528 186	565 419	540 705	553 040	102,3
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	10,82	11,34	11,77	11,23	11,32	100,8
Produkce medu	t	6 891	7 455	11 301	7 331	8 063	110,0
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	13,84	14,11	19,99	13,56	14,58	107,5

Pramen: Český svaz včelařů

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Spotřeba medu na obyvatele v ČR za rok dosahuje 0,7 kg a meziročně se příliš nemění. Její úroveň odpovídá přibližně průměru EU, ale ve srovnání s některými evropskými zeměmi (např. Německo, Rakousko a Řecko) je relativně nízká. ČSV propagoval v roce 2013 opět spotřebu kvalitního medu za podpory ČR a EU formou projektu „Bez medu to nejde“.

Bilance zahraničního obchodu s medem byla v roce 2013 opět kladná. Proti roku 2012 se v objemovém vyjádření mírně zlepšila (o 57 t) a dosáhla 156 t. Ve finančním vyjádření naopak došlo k jejímu meziročnímu zhoršení (o 50,6 %) na 11 mil. Kč. Hlavním příčinou tohoto vývoje byl nárůst objemu dováženého medu a snížení jednotkové hodnoty exportovaného medu (7,31 Kč/kg). V roce 2013 se v porovnání s rokem 2012 zvýšil dovoz medu do ČR o 4,9 % (tj. o 104 t) na 2 240 t za celkovou hodnotu 154,7 mil. Kč. Tradičně dominoval import ze třetích zemí (74 %) především vlivem poměrně nízké dovozní ceny, která dosahovala 60,14 Kč/kg. Nejvýznamnějšími obchodními destinacemi byly Ukrajina, Uruguay, Salvador a Čína, odkud pocházela více než polovina (1 219 t) z celkového importu. Nakupovaný med z EU byl za dovozní hodnotu 94,49 Kč/kg a pocházel především

¹⁶⁰ Vyhláška č. 289/2007 Sb. o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

¹⁶¹ Výkaz o včelařství v ČR v roce 2013.

z Německa a Bulharska. V roce 2013 bylo z ČR vyvezeno celkem 2 397 t medu v hodnotě 166,2 mil. Kč a téměř celý objem směřoval do členských zemí EU. Meziročně došlo ke zvýšení exportu o 7,3 %, tj. o 162 t. Nejvýznamnějšími odběrateli českého medu byly Slovensko (900 t), Německo (513 t), Francie (330 t) a Rumunsko (211 t). Do těchto čtyř zemí bylo v roce 2013 prodáno téměř 82 % z celkového objemu vývozu v celkové částce 133 mil. Kč. Do ČR byl dovážen med za průměrnou hodnotu 69,05 Kč/kg a vyvážen za 69,36 Kč/kg.

V ČR je včelařství podporováno formou národních podpor (state aid) a zároveň ze zdrojů EU formou tříletých včelařských programů. Na základě zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, byla v roce 2013 opět poskytnuta chovatelům včel národní dotace 1.D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin. Celkem bylo v rámci této podpory na 550,1 tis. včelstev vyplaceno 79,8 mil. Kč, což představovalo skutečně vyplacenou subvenci na včelstvo v hodnotě 138 Kč (v roce 2012 to bylo 139 Kč).

V roce 2013 byl třetím rokem realizován třetí Český včelařský program, který byl schválen EU na období 2011-2013. K hlavním cílům tohoto programu patřilo zajištění stavů včelstev pro dostatečné opylení zemědělských kultur a planě rostoucích rostlin, získání nejen nových včelařů, ale zároveň zvýšení počtů včelstev stávajících chovatelů jako součást rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství. Dále byl program zaměřen na zvýšení počtu větších včelařských provozů s počtem včelstev nad 20 a zvláště pak na zvýšení počtů profesionálních včelařů, chovajících více než 150 včelstev.

V návaznosti na rozhodnutí orgánů Evropské unie bylo v roce 2013 rovněž realizováno nařízení vlády č. 197/2005 Sb., o stanovení podmínek poskytnutí dotace na provádění opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh. Jeho novelizace umožnila snížení limitů investovaných částek pro nákup zařízení v rámci opatření „technická pomoc“ a racionalizace kočování. Tím došlo k výraznému zpřístupnění dotací i pro menší chovatele. V roce 2013 byla přidělená částka opět čerpána v plné výši (66,2 mil. Kč), z níž největší podíl (53,8 %) tvořila podpora technické pomoci.

T8.6/02 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (tis. Kč)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Technická pomoc	26 792	24 030	34 460	36 897	35 629	96,6
Boj proti varoáze	10 198	11 448	11 112	15 949	18 932	118,7
Racionalizace kočování	10 765	11 503	5 016	4 478	3 867	86,4
Obnova včelstev	8 705	8 903	8 804	8 159	7 286	89,3
Rozbory medu	471	503	1 836	937	494	52,7
Celkem čerpáno	56 931	56 387	61 231	66 420	66 209	99,7
Možnost čerpání	56 962	56 389	62 653	66 421	66 212	99,7
Čerpání v %	99,9	100,0	97,7	100,0	100,0	x

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

České včelařství je podporováno i na základě národních právních předpisů z oblasti veterinární péče. Konkrétně se jedná o novelu prováděcích předpisů k veterinárnímu zákonu týkající se opatření pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka. V této národní normě je nově zaveden institut selektivního přístupu a prevence ke včelstvům nacházejících se v ohnisku moru včelího plodu. Tento princip je vztažen ke stanovišti včelstev a umožňuje přímou likvidaci pouze zasažených včel a jednorocní možnost prověření rezistence ostatních včelstev. V roce 2013 bylo v rámci náhrad za škody způsobené v souvislosti s mimořádnými veterinárními opatřeními (mor včelího plodu) vyplaceno na 470 žádostí celkem 16,3 mil. Kč.

8.7 Okrasná produkce

Ve světě i v Evropě se celková pěstební plocha okrasného zahradnictví mírně zvyšuje. Květiny a hrnkové rostliny se podle posledních dostupných údajů v roce 2012 pěstovaly v Evropě na cca 61,5 tis. ha (není zahrnuto Rusko) a hodnota produkce činila 12,3 mld. €.

V ČR okrasné zahradnictví zahrnuje kromě květinářství také okrasné a ovocné školkařství. V horizontu posledních pěti let se tento sektor podílí na rostlinné výrobě 5 až 7 % a na celkové tuzemské zemědělské produkci 2 až 3 %. Podle posledních dostupných informací dosáhl v roce 2012 podíl okrasného zahradnictví na rostlinné výrobě 5 % a na celkové produkci zemědělského odvětví 3 %, tj. podobně jako v roce předchozím.

Květinářství je úzce spojeno s pěstováním květin na krytých plochách, především ve sklenících. Skleníkové hospodářství, které patří mezi nejintenzivnější odvětví zemědělské výroby a svojí výnosností překračuje stonásobně úroveň běžného zemědělského hospodaření, je však nutné modernizovat, a to včetně technologií. V posledních letech se to částečně daří díky finanční podpoře z PRV.

V roce 2013 produkce květin v ČR po téměř 20 letech klesla o více než 3 % na 1,9 mld. Kč. Na tomto poklesu se výrazně podílelo nepříznivé počasí tohoto roku, především dlouhá zima a nedostatek slunečního svitu na jaře. Dále pěstitelům uškodily

červnové povodně. V ČR se v roce 2013 podle předběžných údajů prodej květin snížil o 12 % a činil 851 Kč/obyv./rok. Tuzemská květinářská produkce vykazuje v pěstování hrnkových a záhonových rostlin v posledních letech rostoucí trend. K odklonu dochází u pěstování čerstvých řezaných květin a řezané zeleně. Produkce záhonových rostlin v roce 2012 činila 1 mld. Kč (meziroční nárůst o 6 %) a dosáhla 52% podílu na celkovém objemu tuzemské květinářské produkce. Mírně se zvýšila, na 730 mil. Kč, produkce rostlin hrnkových a na celkové produkci se podílela 38 %. Své postavení si stále udržují čerstvé řezané květiny (produkce 100 mil. Kč, tj. 5 % celkové produkce) a čerstvá řezaná zeleň (produkce 45 mil. Kč s 2% podílem na celkové produkci). Produkce sušených květin, cibulovin a osiva květin stagnuje.

Pokles prodeje květin a okrasného materiálu se v roce 2013 dotkl jak výrobců a dovozců, tak také velkoobchodu a maloobchodu. Hlavním důvodem této situace je probíhající krize, která se projevuje snižováním zájmu spotřebitelů o tuto komoditu. Na stav českého květinářství má dále negativní dopad změněná struktura prodejních cest květin. Větší podíl prodeje květin je realizován přes obchodní řetězce, méně již přes prodejny a zahradní centra. Tento trend se dále prohlubuje.

Struktura spotřeby je v posledních letech poměrně stabilní. Zvyšuje se poptávka po hrnkových a záhonových rostlinách, naopak klesá zájem spotřebitelů o řezané květiny, doplňkovou zeleň, sušené a upravované květiny. V roce 2012 činila spotřeba květin, sadby a osiv vyjádřená ve spotřebitelských cenách 9,7 mld. Kč, z toho spotřeba řezaných květin 2,8 mld. Kč, hrnkových rostlin 3,4 mld. Kč a záhonových rostlin 2,6 mld. Kč.

Spotřebitelské ceny květin se v ČR meziročně neustále zvyšují. V roce 2013 meziročně vzrostla průměrná roční spotřebitelská cena africké fialky o 3 % na 57,54 Kč/ks, o 2 % řezaného karafiátu velkokvětého na 19,07 Kč/ks a růže velkokvěté řezané na 50,05 Kč/ks. Ceny řezané gerbery (35,53 Kč/ks) a řezané chryzantémy (38,64 Kč/ks) zůstaly na úrovni roku 2012.

Zahraniční obchod s květinami v ČR je vysoce pasivní. Podle předběžných údajů se v roce 2013 dovezly do ČR květiny za 2,9 mld. Kč. Největším dodavatelem květin do ČR bylo Nizozemsko (69 % realizovaného importu), následovalo Německo (12 %), Kolumbie, Itálie, Dánsko a Keňa. Vývoz a reexport květinářských produktů z ČR má v posledních dvou letech stoupající trend. V roce 2013 byl vývoz květin realizován ve výši 0,8 mld. Kč. Nejvíce se na tomto exportu podílely hrnkové rostliny a skupina řezané zeleně. Hlavním odběratelem bylo Nizozemsko, Německo a Slovensko, dále také Rakousko a Polsko. Záporné saldo zahraničního obchodu pokleslo meziročně téměř o 19 %, ale přesto dosáhlo 2,1 mld. Kč.

T8.7/01 - Bilance zahraničního obchodu s květinami (mil. Kč)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	2 648	2 666	2 908	2 930	2 897	98,9
Vývoz včetně reexportu	246	294	295	411	847	206,1
Saldo zahraničního obchodu	-2 402	-2 372	-2 613	-2 519	-2 050	81,4

1) Za rok 2013 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: I. Buchtová (MZe)

Okrasné školkařství není ve světovém i evropském měřítku předmětem pravidelných statistických šetření. Evropské školkařství lze charakterizovat rozvojem ploch, produkce i obchodu. V ČR má produkce školkařského sortimentu, především okrasných dřevin a květin, rostoucí trend. Produkce školkařských výpěstků, která je určena především pro výsadby sadů a pokrytí poptávky zahradnictví a zahradních center, neustále roste a současně se také zvyšuje kvalita výpěstků. Výměra ploch pro produkci okrasných školkařských výpěstků v roce 2013 činila 1 377 ha.

Dovoz školkařských výpěstků do ČR v posledních dvou letech výrazně vzrostl. K nejvýznamnějším dodavatelům školkařských výpěstků do ČR patří tradičně Nizozemsko a Německo, s odstupem také Itálie, Maďarsko a Slovensko. Vývoz a reexport okrasného školkařství je realizován zejména na Slovensko, do Německa, Polska a Rakouska. V důsledku nepatrného nárůstu dovozu v roce 2013 a zvýšení exportu se záporná bilance zahraničního obchodu s okrasnými školkařskými výpěstky v roce 2013 meziročně o 3 % zlepšila na 504 mil. Kč.

T8.7/02 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky - okrasné školkařství (mil. Kč)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	575	556	560	668	681	101,9
Vývoz včetně reexportu	160	184	152	147	177	120,4
Saldo zahraničního obchodu	-415	-372	-408	-521	-504	96,7

1) Za rok 2013 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: I. Buchtová (MZe)

Ovocné školky se specializují na různé segmenty trhu. Některé podniky se zabývají pěstováním ovocných stromků pro ovocné sady, některé výpěstky jsou určeny pro další prodej v zahradních centrech a výpěstky rodinných firem se uplatňují převážně na místních trzích.

V roce 2013 se ovocné školkařské výpěstky pěstovaly na ploše 1 606 ha. Nejvyšší pěstební plochu zaujímaly jabloně (766 ha), slivoně (247 ha), hrušně (164 ha) a třešně (108 ha). Podle předběžných údajů bylo v roce 2013 vyprodukováno 1 302 tis. ks výpěstků jabloní, tj. meziroční nárůst o 21 %. Naopak u hrušní po letech rostoucí produkce výpěstků došlo v roce 2013 k meziročnímu poklesu produkce o 19 % na 191 tis. ks výpěstků. Roste produkce výpěstků třešní (v roce 2013 meziroční zvýšení o 34 % na 181 tis. ks výpěstků). U višní byl po letech stagnace zaznamenán meziroční nárůst produkce výpěstků o 45 % na 48 tis. ks. Produkce výpěstků slivoní se mírně snížila na 226 tis. ks, naopak mírně vzrostla u meruněk na 156 tis. ks. Výpěstky broskvoní zaznamenaly 32% nárůst na 119 tis. ks.

Ovocných školkařských výpěstků (bez rozmnožovacího materiálu révy vinné) bylo do ČR v roce 2013 dovezeno za 44,7 mil. Kč, tj. o 27 % více než v roce předchozím. Vývoz byl realizován ve výši 13,6 mil. Kč. V důsledku toho výsledné záporné saldo zahraničního obchodu v roce 2013 výrazně meziročně vzrostlo na 31,1 mil. Kč, tj. o 56 %.

**T8.7/03 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky - ovocné školkařství
(bez rozmnožovacího materiálu révy vinné) (mil. Kč)**

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	29,2	22,8	22,6	35,1	44,7	127,4
Vývoz včetně reexportu	24,5	16,8	12,8	15,2	13,6	89,5
Saldo zahraničního obchodu	-4,7	-6,0	-9,8	-19,9	-31,1	156,3

1) Za rok 2013 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: I. Buchtová (MZe)

V roce 2013 mohli producenti podat na komoditu okrasná produkce žádosti o jednotnou platbu na plochu (SAPS) z fondu EU, jejíž sazba pro tento rok činila 6 068,88 Kč/ha a o přechodnou vnitrostátní podporu na zemědělskou půdu, která byla na rok 2013 stanovena ve výši 247,78 Kč/ha. Dále pěstitelé obdrželi z národních podpor dotace na semináře a školení 79,2 tis. Kč a na pořádání výstav pěstovaných rostlin 293,2 tis. Kč, tj. celkem 372,4 tis. Kč.

8.8 Geneticky modifikované plodiny

Problematika GMO (zejména v zemědělství a potravinářství) je v EU stále kontroverzním tématem. Pohledy jednotlivých členských států jsou značně odlišné a je obtížné dosáhnout jakýkoliv konsensus. ČR se řadí spíše k liberálním státům, které při nakládání s GMO vychází z vědeckých poznatků.

GM plodiny jsou v celosvětovém měřítku významnou složkou zemědělské výroby, zatímco podíl ploch v EU v rámci světa je zanedbatelný. Celková plocha GM plodin ve světě v roce 2013 tvořila rekordních 175,2 mil. ha. Nárůst pěstování GM plodin je již druhým rokem zaznamenán v rozvojových zemích. Meziročně došlo k navýšení plochy GM plodin ve světě o 3 %. Od roku 1996, kdy se GM plodiny začaly ve světě pěstovat na výměře 1,7 mil. ha, došlo během 18 let až k stonásobnému nárůstu plochy. Z celkové plochy GM plodin ve světě v roce 2013 tvoří 40 % plocha v USA. Tři největší pěstitelé GM plodin (USA, Brazílie a Argentina) zaujímají plochu 77 % z celku. GM plodiny pěstovalo rekordních 18 mil. pěstitelů ve 27 státech světa. Největší výměry GM plodin se nacházejí v USA (70,1 mil. ha – kukuřice, sója, bavlník, řepka, cukrové řepa, vojtěška, papája a dýně), Brazílii (40,3 mil. ha – sója, kukuřice a bavlník), Argentině (24,4 mil. ha – sója, kukuřice a bavlník), Indii (11 mil. ha – bavlník), Kanadě (10,8 mil. ha – řepka, kukuřice, sója a cukrová řepa) a v Číně (4,2 mil. ha – bavlník, papája, topol, rajčata, sladká paprika).

Plocha GM plodin v EU dosáhla v roce 2013 historicky největší výměry 148,6 tis. ha, zejména díky Španělsku došlo k jejímu celkovému nárůstu v rámci EU oproti loňskému roku o 12 %. První místo v pěstování GM plodin v EU tradičně zaujímá Španělsko, kde došlo

k nárůstu plochy o 18 %, druhé je Portugalsko. K poklesu plochy pěstování došlo v ČR, na Slovensku a v Portugalsku (tab. T8.8/01). Ve srovnání s jinými regiony světa EU přistupuje ke GM plodinám s vysokou mírou obezřetnosti, s principem předběžné opatrnosti a nevyužívá tedy GM plodiny v takové míře jako např. USA, kde „nové technologie“ nachází stále větší uplatnění. Proces uvádění GM plodin do životního prostředí je dlouhý, finančně a administrativně náročný. Uplatnění GM plodin na trhu EU je velmi problematické dílem vyšší nákladovosti, dílem značné nedůvěry obyvatelstva. Výsledkem je mj. i stagnace či pokles ploch GM plodin v některých zemích.

Produkce GM kukuřice je ve většině případů využívána jako krmivo pro hospodářská zvířata, z menší části také jako surovina pro výrobu bioetanolu či bioplynu. Vypěstovaná GM kukuřice není v ČR užívána pro potravinářské účely.

T8.8/01 - Produkční plochy GM kukuřice v EU (ha)

Země	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
EU celkem	94 750	91 190	115 387	133 043	148 628	111,71
z toho - Španělsko	76 057	76 575	97 325	116 306	136 962	117,76
- Francie	0	0	0	0	0	0,00
- ČR	6 480	4 680	5 090	3 053	2 561	83,88
- Portugalsko	5 094	4 868	7 723	9 278	8 171	88,07
- Německo	0	0	0	0	0	0,00
- Slovensko	875	1 248	760	189	100	52,91
- Polsko	3 000	3 000	3 900	4 000	0	0,00
- Rumunsko	3 244	822	588	217	834	384,33

Zdroj: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), J. Trnková (MZe)

Také v roce 2013 byla pro komerční využití pěstována na území EU, tedy i v ČR, jediná GM plodina, kukuřice, označovaná též jako „Bt kukuřice“, odolná vůči zavíječi kukuřičnému, která se v ČR pěstuje od roku 2005. Jedná se o GM plodinu s vloženým genem z půdní bakterie *Bacillus thuringiensis* (odtud Bt-kukuřice), který kukuřici propůjčuje odolnost proti škodlivému zavíječi kukuřičnému. Doposud největší výměra GM kukuřice v ČR byla zaznamenána v roce 2008, kdy bylo oseto 8 380 ha (cca 3 % celkové plochy kukuřice v ČR). V posledních letech výměra GM kukuřice v ČR klesá. V roce 2013 byl zaznamenán meziroční pokles o 16 % na 2 561 ha a klesá i počet pěstitelů.

T8.8/02 - GM kukuřice v ČR

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Výměra (ha)	6 480	4 680	5 090	3 053	2 561
Meziroční index (%)	-	72	109	60	84
Počet pěstitelů	121	82	64	41	31
Meziroční index (%)	-	68	78	64	76

Zdroj: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), J. Trnková (MZe)

Nejvíce Bt kukuřice se v roce 2013 pěstovalo v Plzeňském kraji, dále v kraji Zlínském a Středočeském (vč. Prahy) (tab. T8.8/03).

**T8.8/03 - Produkční plochy GM kukuřice
v jednotlivých krajích ČR (ha)**

Kraj	2012	2013	Meziroční index
Jihočeský	148	67	45,44
Jihomoravský	237	193	81,57
Královehradecký	179	131	73,20
Moravskoslezský	118	94	79,40
Olomoucký	90	59	65,03
Pardubický	151	137	90,47
Plzeňský	758	584	77,01
Středočeský (vč. Prahy)	287	423	147,39
Ústecký	299	294	98,28
Vysočina	170	90	52,91
Zlínský	616	490	79,58

Zdroj: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), J. Trnková (MZe)

GM brambory, konkrétně odrůda Amflora, byly vysázeny v ČR pouze v roce 2010 na ploše 147 ha k výrobě škrobu pro průmyslové využití. V roce 2011-2013 GM brambory pěstovány v ČR nebyly.

V oblasti právního rámce v roce 2013 došlo k následujícím změnám. S účinností od 1. 1. 2014 dochází ke změně zákona č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů. V příslušném ustanovení tohoto zákona byla zrušena duplicita hlášení o pěstování GM kukuřice na MZe a zároveň na MŽP. Zůstává tedy pouze ohlašovací povinnost pěstitelů na příslušná pracoviště Krajských agentur pro zemědělství a venkov v jednotlivých regionech jako doposud. Došlo tak ke snížení administrativní zátěže pěstitelů GM plodin. Vlastní pravidla a povinnosti pro pěstitele GM plodin v ČR pro pěstování zůstala nezměněna.

Organizační změnou je rovněž s účinností od 1. ledna 2014 spojení ÚKZÚZ a SRS. Součástí ÚKZÚZ se tak staly některé útvary, které do 31. prosince 2013 existovaly samostatně jako SRS. Tyto útvary nadále zodpovídají svým dílem za kontrolu pravidel pěstování GM plodin na místě pěstování. Nadále provádějí kontroly a posouzení dopadu pěstování na životní prostředí.

Na základě dosavadních poznatků a s ohledem na stávající situaci v oblasti GMO v EU lze očekávat, že zájem českých pěstitelů o technologii, založenou na GM plodinách se bude vyvíjet úměrně s mírou tolerance GMO evropskými spotřebiteli, a s tím spojeným vývojem legislativy v EU. V ČR bude nadále existovat možnost výběru mezi pěstováním Bt kukuřice a konvenčním či ekologickým pěstováním.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

V roce 2013 došlo k meziročnímu zvýšení cen zemědělských výrobců o 4,5 %. Nejvýraznější nárůst zaznamenaly v rámci rostlinných komodit brambory (o 54,7 %) a zelenina a květiny (o 12,4 %). V rámci živočišných komodit pak vzrostla zejména cena mléka (o 7,8 %) a drůbeže (o 7,1 %), zatímco snížení (o 20,0 %) bylo zaznamenáno u ceny vajec. Cena vstupů do zemědělství celkem v roce 2013 meziročně vzrostla o 3,1 %. Z toho např. cena krmiv o 8,9 %, osiva a sadby o 4,0 %, energií a maziv o 0,2 % a pesticidů o 1,7 %. Tržní úrokové sazby na peněžním trhu v průběhu roku 2013 nadále klesaly. Schodek bilance českého AZO se v roce 2013 v důsledku vyššího přírůstku hodnoty na straně vývozu než dovozu meziročně snížil o 1 mld. Kč na 23,7 mld. Kč a stupeň krytí dovozu vývozem vzrostl o 1,3 p. b. na 87,0 %, což jsou nejprůběžnější hodnoty od vstupu ČR do EU. V teritoriálním pohledu vykázala ČR nejvýraznější meziroční zlepšení bilance AZO s Rakouskem, Slovenskem (v obou případech zvýšením bilančního aktiva) a Brazílií (poklesem bilančního pasiva). K meziročnímu zhoršení bilance, a to k nárůstu bilančního schodku, došlo naopak v českém AZO s Polskem a Německem. V komoditním pohledu ovlivnil bilanci celkového AZO ČR zejména pokles aktivní bilance v obchodě s „řepkovým olejem“, „ječmenem“ a „kukuřicí“, nárůst aktivní bilance obchodu s „řepkou“ a „nezahuštěným mlékem a smetanou“ a změna pasivní bilance na aktivní v obchodě s „přípravky používanými k výživě zvířat“.

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2013 došlo k meziročnímu zvýšení cen zemědělských výrobců o 4,5 %. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku ve stejné době vzrostly menší měrou, a to o 2,8 %, spotřebitelské ceny se zvýšily naopak výrazněji, a to o 4,9 %, a ceny vstupů do zemědělství byly meziročně vyšší o 3,1 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2012	2013
Ceny zemědělských výrobců	103,8	104,5
Ceny průmyslových výrobců potravin, výrobků, nápojů a tabáku ¹⁾	103,5	102,8
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	106,9	104,9
Ceny vstupů do zemědělství	104,1	103,1

1) Podle CZ CPA 2013.

Pramen: ČSÚ - Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle SKP a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů,

Index cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100).

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Meziroční nárůst CZV v rostlinné výrobě byl v roce 2013 vyšší než v roce 2012 (o 2,4 p. b.) a dosáhl 5,1 %. Cena zeleniny a květin se meziročně zvýšila o 12,4 %. U brambor celkem došlo v roce 2013 k nejvýraznějšímu meziročnímu zvýšení ceny ze všech sledovaných komodit, zatímco v roce 2012 jejich cena meziročně poklesla. U obilovin byl v roce 2012 meziroční nárůst cen o 4,4 %, v roce 2013 již o 5 %. Cena cukrové řepy a ovoce se v roce 2013 vzhledem k roku 2012 téměř nezměnila a u olejnin nepatrně poklesla (o 1,1 %).

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2012	2013
Rostlinné výrobky celkem	102,7	105,1
z toho - obiloviny	104,4	105,0
- olejniný	106,8	98,9
- brambory celkem	79,5	154,7
- cukrová řepa	102,1	100,2
- ovoce	106,9	99,7
- zelenina a zahradnické produkty	89,4	112,4

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Růst tuzemských cen hlavních obilovin, k němuž došlo během roku 2012, pokračoval i v následujícím roce a v jarních až letních měsících 2013 dosáhly ceny dlouhodobého maxima, kdy CZV potravinářské pšenice a sladovnického ječmene překonaly hranici 6 000 Kč/t (cca 235 €/t). Následně však došlo k jejich výraznému poklesu. Průměrná roční CZV se u potravinářské pšenice výrazněji meziročně nezměnila (byla vyšší jen o 1,5 %) a CZV krmného ječmene poklesla o 4,1 %. Průměrné roční ceny obilovin na mezinárodních evropských burzách během roku 2013 v důsledku vyšší nabídky většinou poklesly, nejvíce ve Francii – pšenice meziročně o 9,1 % (MATIF), krmný ječmen o 10,6 % (Rouen).

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2012	2013	Meziroční index
Pšenice potravinářská			
- Česká republika ¹⁾	200,85	203,91	101,52
- Německo ²⁾	234,40	222,81	95,06
- Francie ³⁾	230,37	209,52	90,95
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	180,37	172,91	95,86
- Německo ²⁾	208,18	192,25	92,35
- Francie ⁴⁾	220,61	197,26	89,42
- Itálie ⁵⁾	234,50	230,80	98,42
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	471,03	422,04	89,60
- Hamburk ⁶⁾	480,14	414,50	86,33
- Matif ³⁾	469,30	408,16	86,97
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	112,40	223,84	199,15
- EU 5 ⁷⁾	232,74	279,29	120,00

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná cena na mezinárodní burze ve Stuttgartu.

3) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif (Francie).

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Rouenu.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze v Bologni.

6) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

7) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie.

Pramen: ČSÚ; ČNB; AMI; AMA; NYSE Euronext (Matif); USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Potato Weekly, Euro-Potato

Zpracoval: H. Baudisová, P. Novotný (ÚZEI)

Ceny řepky zaznamenaly obdobný vývoj jako ceny obilovin. CZV v ČR koncem roku 2012 dosáhla historicky nejvyšší úrovně 12 455 Kč/t (cca 495 €/t), od března do října 2013

však CZV strmě poklesla (o 3 000 Kč/t) a její roční průměr byl meziročně o 10,4 % nižší. Průměrné roční obchodní ceny na hlavních evropských burzách poklesly v důsledku vyšší nabídky řepky, a to na hamburské burze meziročně o 13,7 %, na burze MATIF o 13,0 %.

CZV brambor se na českém trhu v roce 2013 meziročně výrazně zvýšila, a to na 223,8 €/t, tj. na dvojnásobek. V korunovém vyjádření pěstitelé realizovali produkci brambor konzumních v roce 2012 za 2 825 Kč/t a v roce 2013 za 5 814 Kč/t. Skupina zemí EU 5 (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie) realizovala svoji produkci za vyšší průměrnou cenu než v roce předchozím. Dle předběžných dat se očekává v roce 2013 meziroční 20% zvýšení této ceny na 279,3 €/t (7 254 Kč/t).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2012	2013
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	105,4	103,8
z toho - mléko	94,1	107,8
- jatečný skot	111,6	100,5
- jatečná prasata	116,7	102,7
- drůbež	104,6	107,1
- vejce	153,6	80,0

Pramen: ČSÚ - Index cen v zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová, I. Bošková, J. Teichmanová (ÚZEI)

Průměrný nárůst CZV živočišných komodit byl v roce 2013 ve srovnání s rokem 2012 nižší o 1,6 p. b., a činil 3,8 %. Nejvýraznější meziroční zvýšení cen zaznamenaly mléko a drůbež, zatímco snížení ceny bylo vykázáno u vajec (o 20,0 %).

Ceny jatečného skotu byly v roce 2013 na reprezentativních trzích EU do určité míry ovlivněny meziročním růstem cen hovězího masa na globálním trhu, ke kterému došlo v důsledku oživení poptávky významných světových importérů. Zatímco CZV jatečných jalovic se v průměru EU meziročně zvýšila o 5,7 % na 411,60 €/100 kg j. hm, u jatečných krav O3 byl její růst jen nepatrný o 0,4 % na 310,99 €/100 kg j. hm. CZV jatečných býků R3 naopak v průměru EU meziročně mírně oslabila o 0,6 % (o 2,47 €/100 kg j. hm.) a dosáhla 381,26 €/100 kg j. hm. K jejímu snížení došlo celkem v 10 členských zemích a to v rozmezí od 0,2 % (Belgie) až po 7,3 % (Polsko). Ostatní členské země evidovaly převážně mírný meziroční nárůst CZV jatečných býků nepřevyšující v průměru 3,1 %, z toho výrazněji stouply ceny ve Velké Británii (o 5,3 %), Finsku (o 6,3 %) a Rumunsku (o 10,4 %). Ze sousedních zemí byl v roce 2013 meziroční nárůst ceny jatečných býků R3 zaznamenán pouze na Slovensku (o 0,9 %), zatímco v Polsku, Německu a Rakousku došlo k jejímu snížení.

V ČR cena jatečných býků vyjádřená v eurech v roce 2013 proti roku 2012 oslabila o 5,4 % (tj. o 18,58 €/100 kg j. hm.), zatímco v korunách byl její pokles mírnější o 2,7 %.

V roce 2013 byl vývoj CZV jatečných prasat v EU 28 příznivě ovlivněn růstem poptávky a ceny na světovém trhu, ale také vysokými exporty vepřového masa z Unie na trhy třetích zemí a mírným snížením stavů prasat v mnoha členských zemích. To se projevilo na

vnitřním trhu EU mírným poklesem nabídky vepřového masa. Vlivem nárůstu cen vepřového masa na světovém trhu a rekordními unijními vývozy se cena jatečných prasat v EU v roce 2013 vyšplhala na nejvyšší úroveň za posledních deset let a převýšila i rekordní úroveň dosaženou v roce 2001. V meziročním srovnání se v průměru EU v roce 2013 zvýšila cena jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích o 2,9 %, (tj. o 4,86 €/100 kg j. hm.). K jejímu růstu došlo v převážné většině členských zemí (v rozmezí od 0,7 % do 19,4 %). Meziroční stagnace ceny byla evidována v Nizozemsku, Německu a na Slovensku, kdežto v Belgii, ČR, Lucembursku a Polsku již došlo k jejímu mírnému poklesu (v rozmezí od 0,5 % do 2,4 %). V rámci nejvýznamnějších producentů EU 15 byl více než desetiprocentní nárůst ceny evidován pouze ve Španělsku (11,4 %). Rozdíl mezi nejvyšší průměrnou roční cenou jatečných prasat (Malta) a nejnižší (Nizozemsko) představoval necelých 80 €/100 kg j. hm.

Proti pětiletému průměru (období 2008-2012) došlo v EU v roce 2013 k růstu ceny jatečných prasat o 15,5 % (o 23,60 €/100 kg j. hm.), z toho např. v Německu o 11,4 % (17,85 €/100 kg j. hm.), v Nizozemsku o 12,2 % (17,13 €/100 kg j. hm.), v ČR o 9,8 % (15,42 €/100 kg j. hm.) a v Polsku dokonce o 13,9 % (21,23 €/100 kg j. hm.).

CZV drůbeže se v roce 2013 meziročně zvýšily zejména vlivem vzestupu CPV krmných směsí. Meziroční nárůst CZV v ČR u jatečných kuřat činil 7,2 %, u kachen 4,9 % a u krůt došlo ke zvýšení o 6,7 %.

CPV jatečných kuřat na evropském trhu se v roce 2013 vlivem růstu nákladů na krmiva zvýšila ve srovnání s rokem 2012 o 1,6 % (tj. o 3,1 €/100 kg). K meziročnímu posílení ceny došlo opět ve většině zemí EU. Nejvyšší nárůst v producentsky významných zemích byl zaznamenán v Itálii (6,2 %) a v Německu (4,2 %), naopak ve Španělsku cena meziročně oslabila o 1,5 %.

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2012	2013	Meziroční index
Jateční býci v EU¹⁾	383,73	381,26	99,36
- Česká republika	344,44	325,86	94,61
- Německo	397,09	382,09	96,22
- Nizozemsko	339,67	348,69	102,66
- Rakousko	388,56	381,12	98,09
- Francie	381,68	383,69	100,53
Jatečná prasata tř. E v EU¹⁾	170,62	175,48	102,85
- Česká republika	177,38	173,19	97,64
- Německo	173,84	173,97	100,07
- Dánsko	158,66	159,51	100,54
- Polsko	174,62	173,83	99,55
Jatečná kuřata²⁾	191,93	195,03	101,62
- Česká republika	185,22	193,79	104,63
- Německo	251,32	261,80	104,17
- Dánsko	252,58	256,86	101,69
- Itálie	223,60	237,47	106,20
Mléko³⁾			
- Německo	31,99	37,69	117,82

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích v roce 2012 za EU 27, v roce 2013 za EU 28.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 27 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko přepočtené na standardní obsah složek 3,7 % tuku a 3,4 % bílkovin.

Pramen: Agrimer; EUROSTAT; AMI

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Teichmanová, I. Bošková, H. Baudisová (ÚZEI)

CZV mléka v ČR vzrůstala v průběhu celého roku 2013, neboť sektor mléka těžil z převisu poptávky po mlékárenských výrobcích na světových trzích. Průměrná CZV mléka 1. a Q tř. j. se podle ČSÚ meziročně zvýšila o 7,8 %. Přestože se jedná o výrazné zvýšení ceny, mezinárodní trhy nabízely možnost vyššího zvýšení. Z důvodu omezené nabídky mléka v největších producentských a vývozních zemích (USA, Nový Zéland, EU, Bělorusko, Austrálie a další) a rostoucí poptávky z Číny se CPV mlékárenských výrobků na světovém trhu meziročně zvýšily o 25 % až 44 %. V ČR vývozní komodity (zejména sušená mléka) dosáhly v roce 2013 výrazného zvýšení CPV (zhruba 25 % až 28 %), avšak cenový vzestup u výrobků s uplatněním na domácím trhu (konzumní mléka, jogurty aj.) byl výrazně střídmejší nebo CPV dokonce klesly. Ve srovnání s okolními zeměmi EU a s významnými evropskými producenty byl tedy vzrůst CZV mléka v ČR nejnižší. V Německu se CZV meziročně zvýšila o 17,8 %, v Polsku o 11,4 %, ve Francii o 14,2 % a v Nizozemsku o 17,5 %.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹⁶² zahraničním obchodě

Zahraničním obchodem v pravém slova smyslu je pouze obchod s třetími zeměmi (extraobchod), přesto je do něj, v širším slova smyslu, zahrnován i obchod mezi jednotlivými

¹⁶² Agrární zboží je definováno kapitolami 01-24 celního sazebníku.

členy EU (intraobchod)¹⁶³. Do skupiny zemí EU je zahrnováno Chorvatsko, které do ní vstoupilo 1. července 2013, i retrospektivně.

Agrární vývoz a dovoz ČR vykázal ve sledovaném roce vyšší dynamiku meziročního růstu než celkový český export a import, což vedlo k růstu podílu AZO na celkovém zahraničním obchodě (tab. T9.2/01).

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2012	2013	Meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	5,50	5,71	103,8
Agrární vývoz	4,83	5,02	103,9
Agrární dovoz	6,25	6,49	103,8

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

Obrat českého AZO se v roce 2013 meziročně zvýšil o 20,2 mld. Kč, tj. o 6,3 %, na 341,5 mld. Kč¹⁶⁴. Z toho vývoz vzrostl o 10,6 mld. Kč, tj. o 7,2 %, na 158,9 mld. Kč, a dovoz o 9,6 mld. Kč, tj. o 5,5 %, na 182,6 mld. Kč. Vzhledem k vyšší hodnotě a tempu přírůstku na straně vývozu než dovozu poklesl schodek bilance českého AZO o 1,0 mld. Kč na 23,7 mld. Kč a stupeň krytí dovozu vývozem se zvýšil o 1,3 p. b. na 87,0 %, což jsou nejprůzračnější hodnoty od vstupu ČR do EU.

Ke snížení záporné obchodní bilance však došlo jen v rámci AZO ČR s třetími zeměmi, a to o 1,1 mld. Kč na 12,2 mld. Kč, zatímco v rámci agrárního obchodu s ostatními členy EU se bilanční schodek nepatrně zvýšil o 76,5 mil. Kč na 11,5 mld. Kč.

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Teritoriální skladbu českého AZO v letech 2012 a 2013 uvádí příl. tab. 9.2/02. Vývoj agrárního AZO ČR s jednotlivými státy EU 15 a EU 13 v letech 2009-2013 zachycují příl. tab. 9.2/06 a 9.2/07. Přehled hlavních dodavatelských a odběratelských zemí agrárních výrobků do/z ČR za rok 2013 je uveden v tab. T9.02/02.

¹⁶³ Povinnost vykazovat data pro Intrastat vzniká osobám (fyzickým i právnickým), pokud jsou registrovány či identifikovány k DPH v ČR, odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu (od roku 2009 je výše prahu stanovena na 8 mil. Kč pro odeslané a 8 mil. Kč pro přijaté zboží).

¹⁶⁴ Data týkající se zahraničního obchodu za rok 2013 jsou předběžná.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2012	2013	meziroční index		2012	2013	meziroční index
Slovensko	40 242,6	40 732,2	101,2	Německo	38 455,4	42 921,3	111,6
Německo	29 406,3	32 329,9	109,9	Polsko	26 592,8	28 985,9	109,0
Polsko	16 640,0	16 790,0	100,9	Slovensko	15 005,4	14 634,4	97,5
Itálie	10 117,7	10 929,8	108,0	Nizozemsko	11 382,1	11 728,6	103,0
Rakousko	8 335,5	9 312,9	111,7	Itálie	9 563,7	9 651,9	100,9
Maďarsko	6 833,1	6 747,1	98,7	Španělsko	8 367,5	9 224,1	110,2
Spojené království	4 348,6	5 168,2	118,8	Rakousko	7 785,8	7 465,3	95,9
Francie	4 018,7	4 777,9	118,9	Maďarsko	7 424,7	7 420,5	99,9
Nizozemsko	2 514,3	3 447,9	137,1	Francie	6 247,3	6 723,3	107,6
Rumunsko	2 558,9	2 869,5	112,1	Belgie	4 981,3	5 354,3	107,5
Rusko	2 213,4	2 449,8	110,7	Brazílie	4 129,8	3 376,0	81,7
Belgie	2 346,8	2 387,3	101,7	Spojené království	2 720,2	2 888,3	106,2
Švédsko	1 254,1	1 396,2	111,3	Čína	2 458,4	2 532,8	103,0
Bulharsko	1 032,5	1 376,6	133,3	Turecko	2 225,4	2 147,8	96,5
Španělsko	1 108,3	1 328,3	119,9	Dánsko	2 357,3	2 038,7	86,5
Ukrajina	1 048,0	1 052,4	100,4	Spojené státy	1 745,7	1 986,9	113,8
Chorvatsko	807,7	1 041,2	128,9	Řecko	1 354,6	1 439,0	106,2
Švýcarsko	768,0	975,9	127,1	Norsko	901,3	1 075,3	119,3
Litva	767,3	941,1	122,7	Rumunsko	828,3	1 039,7	125,5
Slovinsko	944,4	880,1	93,2	Švýcarsko	1 001,3	972,8	97,2
Vybrané země celkem	137 306,2	146 934,5	107,0	Vybrané země celkem	155 528,2	163 606,9	105,2
Podíl na celkovém agrárním vývozu	92,6	92,5	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	89,9	89,6	x

1) Dovoz podle země původu.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

Nejvíce agrárního zboží z ČR směřuje tradičně na Slovensko (25,6 % v roce 2013), do Německa (20,3 %) a do Polska (10,6 %). V rámci třetích zemí je dominantním odběratelem agrárního zboží z ČR Rusko (1,5 %), dále Ukrajina (0,7 %) a Švýcarsko (0,6 %).

Nejvýrazněji se v roce 2013 v meziročním porovnání zvýšila hodnota českého agrárního exportu do Německa (o 2,9 mld. Kč), což způsobil především vyšší export „řepky“ a „pšenice“, a dále (již s řádově nižšími přírůstky) do Rakouska, kam se zvýšila hodnota vývozu celé řady komodit a mimo to i reexportů „čerstvých ryb“ a „rybího filé“ (lososů), do Nizozemska, a to vlivem neobvyklého exportu „řepky“, do Spojeného království, kam vzrostl vývoz „oplatek“, „čokolády“ a „cukrovinek bez kaka“ a „mléka“, a do Francie, což způsobil ve velké míře mimořádný export tabákových výrobků.

K významnějšímu poklesu hodnoty vývozu došlo pouze do Dánska (o 391,3 mil. Kč), kam se mj. mnohem menší měrou v roce 2013 exportovaly „cigarety“ a přestaly vyvážet „kysané mléčné výrobky“.

Největší podíl na českém agrárním dovozu (stejně jako na straně vývozu, pouze v jiném pořadí) mají Německo (23,5 % v roce 2013), Polsko (15,9 %) a Slovensko (8,0 %). Z třetích

zemí je nejvýznamnějším dodavatelem Brazílie (1,8 %), Čína (1,4 %), Turecko (1,2 %) a Spojené státy (1,1 %) ¹⁶⁵.

V roce 2013 se meziročně nejvýrazněji zvýšila hodnota českého agrárního dovozu ze dvou hlavních dodavatelských zemí – Německa a Polska (o 4,5 mld. Kč, resp. o 2,4 mld. Kč) a dále ze Španělska (o 856,7 mil. Kč) a Francie (o 476,0 mil. Kč). V případě Německa se na tomto nárůstu podílela zejména meziročně vyšší hodnota dovážených „sýrů a tvarohu“, „vepřového masa“ a „sójových pokrutin“ (hodnota dovozu „sójových pokrutin“ byla vyšší, ačkoliv importované množství pokleslo), u Polska „řepkového oleje“, u Španělska „vepřového masa“ a u Francie „vína“ a „cukru“.

Naopak nejvýraznější meziroční pokles zaznamenala v roce 2013 hodnota českého agrárního importu z Brazílie (o 753,8 mil. Kč), a to zejména v důsledku nižší hodnoty dovezeného „drůbežího masa“, „sójových pokrutin“ a „kávy“, ze Slovenska (o 371,0 mil. Kč), kde se nejvíce projevil pokles hodnoty importovaného „cukru“, Rakouska (o 320,5 mil. Kč), z něhož byl patrný zvláště nižší dovoz „čokolád“ a „cukru“, a z Dánska (o 318,6 mil. Kč), z něhož se dovezlo méně „prasat“ (selat) a „vepřového masa“.

Nejvyšší schodek bilance vykázala ČR v roce 2013 v agrárním obchodě s Polskem (12,2 mld. Kč), Německem (10,6 mld. Kč), Nizozemskem (8,3 mld. Kč), Španělskem (7,9 mld. Kč), Brazílií (3,4 mld. Kč) a Belgií (3,0 mld. Kč). Naproti tomu kladné bilance dosáhla tradičně v agrárním obchodu se Slovenskem (26,1 mld. Kč), dále se Spojeným královstvím (2,3 mld. Kč), Ruskem (2,1 mld. Kč), Rakouskem (1,8 mld. Kč), Rumunskem (1,8 mld. Kč) a Itálií (1,3 mld. Kč). Rakousko a Itálie byly přitom čistými dodavateli agrárních výrobků do ČR teprve v posledních dvou sledovaných letech.

K nejvýraznějšímu meziročnímu zlepšení bilance formou nárůstu jejího aktiva došlo v roce 2013 v českém agrárním obchodě s Rakouskem (o 1,3 mld. Kč), Slovenskem (o 860,6 mil. Kč), Itálií (o 723,9 mil. Kč) a Spojeným královstvím (o 651,5 mil. Kč). V případě Brazílie a Nizozemska pak došlo k poklesu bilančního schodku (o 759,8 mil. Kč, resp. o 587,2 mil. Kč).

Naproti tomu k meziročnímu zhoršení bilance českého agrárního obchodu došlo ve sledovaném roce především s Polskem (o 2,2 mld. Kč) a Německem (o 1,5 mld. Kč), dále se Španělskem a Belgií.

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Vývoj českého agrárního vývozu, dovozu a bilance v členění podle kapitol KN v letech 2009-2013 uvádějí příl. tab. 9.2/03, 9.2/04 a 9.2/05. Komoditní struktura českého AZO v letech 2012 a 2013 podle kapitol HS je uvedena v tab. T9.2/03.

¹⁶⁵ V členění podle země původu, nikoliv země odeslání.

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Bilance		
		podíl na agrárním vývozu (%)		meziroční změna (%)	podíl na agrárním dovozu (%)		meziroční změna (%)	mil. Kč		meziroční rozdíl
		2012	2013		2012	2013		2012	2013	
1	Živá zvířata	4,71	4,58	-2,76	1,95	1,80	-7,69	3 616,1	3 997,5	381,4
2	Maso a jedlé droby	4,24	4,01	-5,42	0,83	0,97	16,87	4 855,4	4 591,6	-263,8
3	Ryby, koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlovci	1,32	1,48	12,12	3,10	2,90	-6,45	-3 400,6	-2 941,5	459,1
4	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	11,43	12,06	5,51	1,45	1,10	-24,14	14 442,7	17 164,4	2 721,7
5	Ostatní produkty živ. původu	0,64	0,69	7,81	13,30	12,67	-4,74	-22 073,4	-22 040,0	33,4
6	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,34	0,63	85,29	1,73	2,02	16,76	-2 481,2	-2 677,0	-195,8
7	Zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy	1,76	1,70	-3,41	7,74	7,70	-0,52	-10 785,2	-11 351,3	-566,1
8	Ovoce a ořechy	2,10	2,44	16,19	1,03	1,06	2,91	1 338,8	1 946,9	608,1
9	Káva, čaj, maté a koření	1,87	1,54	-17,65	2,06	1,99	-3,40	-796,3	-1 178,7	-382,4
10	Obiloviny	9,64	8,19	-15,04	5,85	6,37	8,89	4 178,0	1 381,4	-2 796,6
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	2,47	2,28	-7,69	7,25	7,56	4,28	-8 882,0	-10 188,9	-1 306,9
12	Olejnata a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a pícniny	5,83	5,81	-0,34	2,72	2,43	-10,66	3 947,9	4 781,1	833,2
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,68	0,70	2,94	0,53	0,46	-13,21	90,0	276,7	186,7
14	Rostlinné pletací materiály	0,03	0,02	x	0,07	0,06	-14,29	-65,2	-69,1	-3,9
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	6,32	5,54	-12,34	4,05	4,37	7,90	2 360,7	817,7	-1 543,0
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2,99	3,11	4,01	2,92	2,92	0,00	-618,2	-382,9	235,3
17	Cukr a cukrovinky	6,56	5,57	-15,09	3,83	3,26	-14,88	3 094,3	2 897,2	-197,1
18	Kakao a kakaové přípravky	3,46	3,57	3,18	4,47	4,53	1,34	-2 593,5	-2 604,9	-11,4
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	5,53	6,27	13,38	6,65	6,82	2,56	-3 305,7	-2 489,7	816,0
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	1,80	1,85	2,78	3,70	3,71	0,27	-3 728,1	-3 832,2	-104,1
21	Různé potravinářské přípravky	7,35	7,55	2,72	7,82	7,76	-0,77	-2 637,0	-2 172,8	464,2
22	Nápoje, lihoviny, tekutiny a ocet	7,16	7,76	8,38	6,52	6,78	3,99	-656,6	-53,8	602,8
23	Zbytky a odpady v potravn. průmyslu; připravené krmivo	5,06	5,94	17,39	5,98	6,52	9,03	-2 845,6	-2 465,5	380,1
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	6,70	6,70	0,00	4,46	4,24	-4,93	2 227,5	2 904,6	677,1
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-24 717,2	-23 689,5	1 027,7

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

V podrobnějším komoditním členění¹⁶⁶ zaujímaly v českém agrárním exportu v roce 2013 největší podíl „cigarety“ (5,8 %), které však nejsou typickým zemědělsko-potravinářským výrobkem, „pšenice“ (5,3 %), „nezahuštěné mléko a smetana“ (5,0 %), z toho hlavně KN 0401 20 99 „nezahuštěné mléko o obsahu tuku 3,6 % v balení nad 2 litry“ (mj. surové mléko), „řepkový olej“ (4,6 %), „pekařské zboží, pečivo, sušenky, oplatky apod.“ (4,5 %), „přípravky používané k výživě zvířat“ (3,9 %), HS 2106 „potravinové přípravky jiné“ (3,9 %)¹⁶⁷, „čokoláda a ostatní potravinové přípravky s kakaem“ (3,6 %), „semena řepky“ (3,4 %), „pivo“ (3,3 %), „cukr“ (3,2 %), „sýry a tvaroh“, „cukrovinky bez kaka“, „živý skot“, „limonády“, „slad“, „vepřové maso“, „zahuštěné mléko a smetana“ a „uzenky

¹⁶⁶ Komoditní členění již vychází z dat „bez dopočtů“. Dopočty ČSÚ provádí za podprahové obchodní operace, tj. podniky, které nemají povinnost vykazovat svůj dovoz a vývoz v rámci Intrastatu, a k dispozici jsou pouze na úrovni celkového obchodu a 2místných kódů HS (kapitol celního sazebníku).

¹⁶⁷ Převážně 2106 90 92 „přípravky neobsahující mléčné tuky, sacharózu, isoglukózu, glukózu nebo škrob nebo obsahující méně než 1,5 % hmotnostních mléčných tuků, méně než 5 % hmotnostních sacharózy nebo isoglukózy, méně než 5 % hmotnostních glukózy nebo škrobu“ a 2106 90 98 „přípravky ostatní“.

a salámy“. Vysoký podíl velkoobjemových komodit vykazuje přitom ČR v agrárním vývozu do EU, zatímco do třetích zemí exportuje hlavně zpracované výrobky.

V meziročním porovnání se v roce 2013 nejvýrazněji zvýšila hodnota vývozu „přípravků používaných k výživě zvířat“ (o 1,2 mld. Kč), a to konkrétně „výživ pro psy a kočky v balení pro drobný prodej“ (nejvíce do Japonska, kam se tyto výrobky ve vysoké míře exportovaly prakticky poprvé, a dále do Německa) „pekařského zboží, pečiva, sušenek, oplatek apod.“ (o 1,1 mld. Kč), a to zejména „oplatek“ (do Francie a Spojeného království) a „slazeného pečiva“ (do Německa a Polska), „nezahuštěného mléka a smetany“ (o 859,1 mil. Kč), přičemž se to týkalo nejen surového mléka spadajícího do položky KN 0401 20 99 (a jejíž vývoz vzrostl zejména na Slovensko a do Itálie, třebaže dominantním odběratelem nadále zůstává Německo), ale i polotučného konzumního mléka položky KN 0401 20 11 (jehož export se zvýšil zvláště na Slovensko), „potravinových přípravků jiných“ (o 794,4 mil. Kč) a „sýrů a tvarohu“ (o 740,1 mil. Kč). Dalšími komoditami s vysokými přírůstky hodnoty na straně českého vývozu byly „řepka“, „tabák ke kouření“, „čokoláda a ostatní potravinové přípravky s kakaem“, „řepkové pokrutiny“, „pivo“ a „lihoviny“. Z výše uvedeného výčtu je patrné, že se jedná často o výrobky s vyšší přidanou hodnotou. U většiny zmiňovaných komodit byl meziroční nárůst hodnoty vývozu doprovázen méně výrazným nárůstem exportovaného množství, což ukazuje na nárůst průměrných vývozních jednotkových cen. U „nezahuštěného mléka a smetany“ dokonce export v množstevním vyjádření o 3 % poklesl. K poklesu průměrné vývozní ceny však došlo u „řepky“.

Naopak k meziročnímu poklesu hodnoty vývozu došlo v roce 2013 zejména v případě „cukru“ (o 1,1 mld. Kč), „řepkového oleje“ (o 988,7 mil. Kč), „kukuřice“ (o 835,4 mil. Kč), „ječmene“ (o 787,4 mil. Kč) a „kávy“ (o 365,1 mil. Kč). U všech těchto komodit s výjimkou „kukuřice“ prohloubily pokles hodnoty exportu meziročně nižší vývozní ceny.

Hlavními importovanými komoditami do ČR byly v roce 2013 „vepřové maso“ (7,7 %), „pekařské zboží, pečivo, sušenky, oplatky apod.“ (4,4 %), „sýry a tvaroh“ (4,1 %), „čokoláda a ostatní potravinové přípravky s kakaem“ (4,0 %), „potravinové přípravky jiné“ (3,7 %)¹⁶⁸, „přípravky používané k výživě zvířat“ (3,1 %), „maso a droby drůbeže“, „cigarety“, „sójové pokrutiny“, „vino“, „výtažky a koncentráty z kávy“, „limonády“, „káva“, „citrusové plody“, „přípravky z mouky, krupice, škrobu, sladový výtažek a přípravky z mléka“ (mj. „přípravky určené pro dětskou výživu“), „lihoviny“, „hovězí maso“, „rajčata“ a „banány“, tzn. vedle nekompetitivních položek ve velké míře také kompetitivní zpracované produkty, což je např. u masa velmi negativním rysem českého AZO. V roce 2013 se nicméně dlouhodobý nárůst schodku bilance obchodu s masem a droby (HS 02) zastavil. Již několik let se pak zlepšuje obchodní bilance obchodu s masnými výrobky (HS 1601 a 1602).

¹⁶⁸ Převážně 2106 90 98 a 2106 90 92 (viz předchozí poznámka pod čarou).

V meziročním porovnání vzrostla v roce 2013 zejména hodnota dovozu „řepkového oleje“ (o 734,9 mil. Kč), „sýrů a tvarohu“ (o 653,1 mil. Kč), „brambor“ (636,4 mil. Kč), „přípravků používaných k výživě zvířat“ (601,2 mil. Kč), dále „čokolády a ostatních potravinových přípravků s kakaem“, „pekařského zboží, pečiva, sušenek, oplatek apod.“, „vína“, „potravinových přípravků jiných“, „sójových pokrutin“, a „lihovin“. Průměrné dovozní ceny většiny těchto komodit, popř. agregací se přitom zvýšily (u řady z nich došlo ke zvýšení hodnoty dovozu v peněžním vyjádření, třebaže importované množství se meziročně naopak snížilo), výjimkou byly pouze „řepkový olej“ (kde dovozní cena klesla) a „čokoláda a ostatní potravinové přípravky s kakaem“ (kde cena stagnovala). Nárůst hodnoty dovozu „řepkového oleje“ a pekařského zboží (konkrétně „neslazeného“ a „slazeného pečiva“ a „chleba“) byl nejvíce patrný z Polska. U ostatních komodit došlo k nejvýraznějšímu zvýšení importu z Německa s výjimkou „vína“ (nárůst dovozu zejména z Francie a ze Španělska) a „lihovin“ (nejvýraznější zvýšení dovozu ze Spojeného království a Irska).

Naproti tomu nejvýraznější meziroční pokles zaznamenala v roce 2013 hodnota dovozu „cukru“ (o 698,8 mil. Kč), „semen řepky“ (o 690,0 mil. Kč), a to v obou případech především ze Slovenska, dále „živých prasat“, „vajec ve skořápce“, „kávy“, „nezpracovaného tabáku“ a „masa a drobů drůbeže“. K nárůstu průměrné dovozní ceny přitom došlo u „živých prasat, „tabáku“ a „drůbežního masa a drobů“, u ostatních uvedených komodit se průměrné dovozy ceny meziročně zvýšily.

Největšího bilančního aktiva dosáhla ČR v roce 2013 v obchodě s „pšenicí“ (7,8 mld. Kč), „nezahuštěným mlékem a smetanou“ (6,3 mld. Kč), „řepkových olejích“ (5,0 mld. Kč), „cigaretami“ (4,5 mld. Kč), „pivem“ (4,5 mld. Kč), „živým skotem“ (3,4 mld. Kč), „řepkou“, „cukrem“, „sladem“, „zahuštěným mlékem a smetanou“, „cukrovinkami bez kaka“ a „živou drůbeží“, „řepkovými pokrutinami“ a „ječmenem“.

Pasivní bilanci obchodu naproti tomu vykazuje ČR relativně stabilně zejména v obchodě s „vepřovým masem“ (10,8 mld. Kč v roce 2013), „sójovými pokrutinami“ (4,0 mld. Kč), „vínem“ (3,4 mld. Kč), „masem a droby drůbeže“ (3,1 mld. Kč), „sýry a tvarohem“ (2,9 mld. Kč), dále „citrusovými plody“, „rajčaty“, „přípravky z mouky, krupice, škrobu, mléka a sladovým výtažkem“, „nezpracovaným tabákem“, „čokoládou a ostatními potravinovými přípravky s kakaem“, „hovějším masem“, „banány“, „máslem“, HS 0603 „živými rostlinami ostatními, řízky, rouby a podhoubím“, „glukózou a glukózovým sirupem“, „paprikami“, „vinnými hrozny“, výtažky a koncentráty z kávy“ a „margarínem“.

Stejně jako v předchozích letech bylo pro vývoj AZO v roce 2013 určujících několik málo komodit, především rostlinného původu. V meziročním porovnání se zvýšila nejvíce hodnota aktivní bilance obchodu s „řepkou“ (o 1,4 mld. Kč), „nezahuštěným mlékem a smetanou“ (o 963,6 mil. Kč) a „pivem“ (o 429,3 mil. Kč). V případě „řepky“ byl příčinou nárůst jejího vývozu při současném poklesu dovozu, v případě „nezahuštěného mléka

a smetany“ zvýšení vývozu, ale i snížení dovozu, a v případě „piva“ se projevil výraznější nárůst na straně exportu než importu.

K meziročnímu zlepšení obchodní bilance formou snížení jejího pasíva došlo v roce 2013 zejména u „živých prasat“ (o 615,6 mil. Kč), „pekařského zboží, pečiva, sušenek, oplatek apod.“ (o 599,4 mil. Kč) a „masa a drobů drůbeže“ (o 396,6 mil. Kč). Mimo to došlo ke změně pasivní bilance na aktivní u „přípravků používaných k výživě zvířat“, „tabákových výrobků ostatních (ne cigaret a doutníků)“ a „vajec ve skořápce“, tj. v minulosti typických netto-dovozních položek (tento vývoj se týká hodnoty obchodní bilance v peněžním vyjádření, v množstevním vyjádření se vývoj bilance liší – u „přípravků používaných k výživě zvířat“ je bilance aktivní již od roku 2006 a u „tabákových výrobků ostatních“ a „vajec“ je trvale pasivní, i když v roce 2013 ve výrazně menším rozsahu).

Nejvýraznější meziroční pokles bilančního aktiva byl v roce 2013 zaznamenán u „řepkového oleje“ (o 1,7 mld. Kč), „ječmene“ (o 863,8 mil. Kč), „kukuřice“ (o 687,4 mil. Kč) a „cukru“ (o 660,6 mil. Kč). K nárůstu pasíva pak došlo především u „brambor“ (o 660,6 mil. Kč) a „sójových pokrutin“ (o 384,0 mil. Kč). Vývoj bilance typicky netto-dovozních komodit ovlivňovala přitom zejména strana dovozu, zatímco netto-vývozních komodit především strana vývozu. Změnu mírného netto-vývozu na netto-dovoz vykazala v důsledku vyšších dovozů „slunečnicová semena“, ačkoliv v minulosti jejich bilance byla s výjimkou roku 2011 kladná.

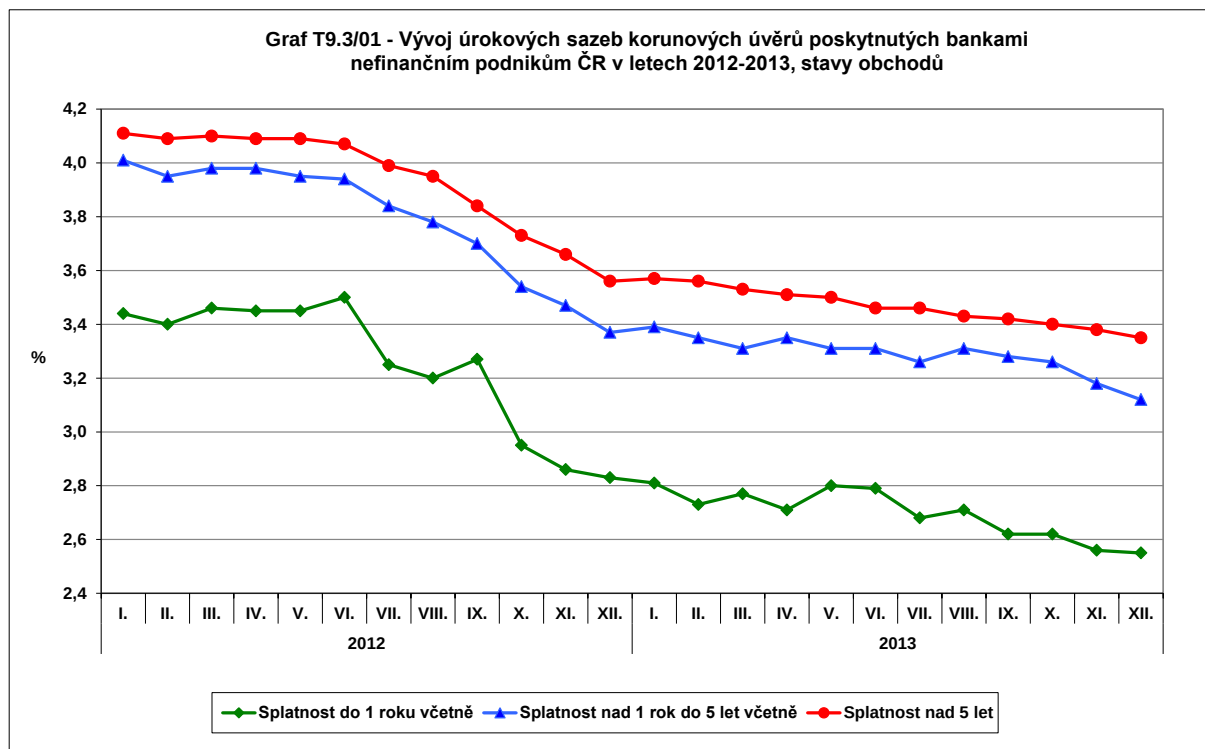
Nejvýznamnější netto-dovozní položka „vepřové maso“ zaznamenala mírné prohloubení hodnoty pasivní bilance o 1,8 % (v množstevním vyjádření se však pasivum naopak o 1,1 % zmenšilo). U další kompetitivní položky, která patří k hlavním netto-vývozním komoditám – „sýrů a tvarohu“ se hodnota záporné bilance snížila o 3,0 % (a v množstevním vyjádření poklesla dokonce o 15,3 %).

9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V průběhu roku 2013 pokračoval pokles tržních úrokových sazeb na peněžním trhu. K doposud poslední změně nastavení základních měnověpolitických nástrojů ČNB, došlo od 2. 11. 2012, kdy byla snížena dvoutýdenní repo sazba na 0,05 % a lombardní sazba na 0,25 %. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami nefinančním podnikům se vyvíjely v závislosti na délce splatnosti v zásadě obdobným způsobem, přičemž relativně výraznější meziměsíční výkyvy vykazaly krátkodobé úvěry. Celková průměrná úroková sazba ze zůstatků úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům klesla od ledna do prosince 2013 z 3,30 % na 3,07 %. Průměrná úroková sazba ze zůstatků krátkodobých úvěrů se splatností do jednoho roku dosáhla v prosinci 2,55 %, u střednědobých úvěrů se splatností od jednoho roku do pěti let 3,12 % a u dlouhodobých úvěrů se splatností nad pět let 3,35 %.

Vývoj úrokových sazeb po jednotlivých měsících v letech 2012 a 2013 je zachycen v grafu T9.3/01.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a vývoj úrokových sazeb korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2011 až 2013 uvádí tab. T9.3/01.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2011	2012	2013
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	3,90	3,30	3,07
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	3,49	2,83	2,55
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	4,04	3,37	3,12
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	4,11	3,56	3,35
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	0,51	0,46	0,33
z toho - jednodenní	0,35	0,31	0,21
- s dohodnutou splatností	1,04	1,10	0,94
v tom: do 2 let	0,96	0,97	0,75
nad 2 roky	1,84	2,29	2,60
- s výpovědní lhůtou celkem	1,69	1,82	1,15

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kap. 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Ceny většiny sledovaných vstupů do zemědělství v roce 2013 převyšovaly roční průměry dosažené v roce 2012 (tab. T9.3/02), ale v několika případech cena v porovnání s předchozím rokem oslabila. Cena vstupů do zemědělství celkem meziročně vzrostla o 3,1 %. Za samotné I. čtvrtletí byla vyšší dokonce o 8,0 %, ale ve IV. čtvrtletí byla naopak nižší o 2,7 %. Mezičtvrtletní tempo poklesu celkové ceny vstupů do zemědělství činilo v roce 2013 průměrných 0,7 %. Mezičtvrtletní změna činila v I. čtvrtletí 1,5 %, ve II. čtvrtletí -0,9 % a ve III. a IV. čtvrtletí shodně -1,6 %.

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100)

Název	Průměr 2012	Průměr 2013
VSTUPY CELKEM	104,1	103,1
Celkem výroby a služby běžně spotř. v zem.	104,4	103,2
Osiva a sadba	104,8	104,0
z toho - pšenice ozimá	108,9	99,5
- ječmen jarní	102,5	113,2
- kukuřice	102,8	103,2
- řepka ozimá	107,2	106,3
Zvířata pro chov a výrobu	99,0	104,3
Energie a maziva	104,9	100,2
Paliva na topení	100,1	105,1
Motorová paliva	106,4	99,1
Elektřina	101,2	103,1
Maziva	111,2	95,7
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	104,0	99,8
z toho - jednoduchá hnojiva	103,4	100,7
- směsi hnojiv	106,7	96,2
Chemické prostředky, pesticidy	102,2	101,7
z toho - fungicidy	105,1	100,4
- insekticidy	99,2	101,6
- herbicidy	102,3	103,6
Krmiva	108,3	108,9
Jednoduchá krmiva	105,8	106,1
Krmné směsi	109,4	110,0
Údržba a oprava strojního zařízení	101,4	102,8
Údržba a oprava zem. budov a dalších budov	99,6	98,9
Veterinární služby	100,6	101,7
Ostatní výdaje	102,1	98,9
z toho - voda, její úprava a rozvod	108,1	105,7
- doprava silniční nákladní	90,7	92,7
- služby pošt a telekomunikací	99,3	85,5
- pojištění zemědělské produkce	99,6	100,8
- služby právní, účetnic., poradenství	100,6	98,8
Služby pro zemědělství	104,9	114,3
Celkem výroby a služby přisp. do zem. investic	101,8	101,9
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	102,8	103,0
Budovy	99,1	98,6

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI)

Porovnání ceny vstupů do zemědělství celkem s výchozí základnou roku 2010 ukazuje, že v roce 2013 došlo ke zvýšení o 15,7 %. Průměrná cena energií a maziv byla vyšší

o 15,5 %, osiv a sadby o 19,2 %, hnojiv o 31,5 % a krmiv o 39,4 %. K poklesu ceny o 0,9 % došlo u pesticidů.

Průměrná cena energií a maziv byla v roce 2013 meziročně vyšší pouze o 0,2 %. Mezičtvrtletní velmi mírný nárůst v průběhu sledovaného roku byl zaznamenán v I. a III. čtvrtletí. V rámci skupiny dosáhla meziroční nárůst ceny pouze paliva na topení (+5,1 %) a elektřina, u které v roce 2013 činil meziroční nárůst ceny 3,1 %. Cena motorových paliv byla v porovnání s rokem 2012, s výjimkou III. čtvrtletí, mírně nižší.

Vývoj ceny ropy Brent v průběhu roku 2013 měl ve srovnání s rokem 2012 vyrovnanější průběh a vedl k meziročnímu snížení celoročního průměru. Hlavními událostmi, které ovlivnily aktuální ceny ropy v průběhu roku 2013, byla situace související s konfliktem v Sýrii a nepokoji v Egyptě. Na trzích vznikla obava, že by politická nestabilita v Egyptě mohla způsobit uzavření Suezského kanálu pro transport ropy, a vzniklá nejistota se odrazila v posílení ceny ropy. Po uklidnění mezinárodní situace existoval naproti tomu prostor pro snížení ceny ropy Brent, které byl na světových trzích relativní dostatek. Globální poptávka vlivem pomalejšího tempa hospodářského rozvoje výrazněji nerostla a v závěru roku byla cena ropy o 5 % nižší než na počátku roku 2013. V jednotlivých měsících roku 2013 cena ropy Brent vykázala významnější růst pouze v únoru a červenci, pokles naopak v březnu, dubnu a říjnu. V ostatních měsících se cena ve srovnání s předchozím měsícem měnila maximálně o 1,5 %. Ročního maxima ve výši 87,19 USD/barel bylo dosaženo v únoru. V průměru za I. pololetí dosáhla cena ropy 82,2 USD/barel, což bylo v meziročním porovnání méně o 28 %. Cena ropy byla nejnižší v červnu, kdy dosáhla ročního minima (78,2 USD/barel), které ale bylo v porovnání s minimem roku 2012 nižší o 18 % (o 17,4 USD/barel). Cena červnového minima v roce 2013 byla v porovnání s únorovým maximem nižší pouze o 9 USD/barel, tj. 10,3 %. Následné zvyšování ceny ropy na počátku II. pololetí trvalo pouze do září. V dalších třech měsících cena po mírném oslabení již stagnovala. Ve II. pololetí roku 2013 činila cena ropy 81,8 USD/barel a byla meziročně nižší o 26 %. Průměrná cena ropy Brent za celý kalendářní rok 2013 dosáhla 82,0 USD/barel, což představuje výrazný meziroční pokles o 26,8 %.

Vývoj cen pohonných hmot v ČR během roku 2013 odpovídal většinou cenovému vývoji ropy. Výjimkou byly ceny pohonných hmot v březnu a dubnu, které klesly výrazně méně, než by odpovídalo oslabení ceny ropy. Cena pohonných hmot celkem v ČR dosáhla v roce 2013 nejvyšší hodnoty v září, naopak minimální hodnota byla zaznamenána v květnu. Průměrná cena nafty v roce 2012 činila 36,36 Kč/l (min. 35,38 Kč/l, max. 37,13 Kč/l), cena nafty v roce 2013 se pohybovala v rozmezí od 34,99 Kč/l do 36,35 Kč/l s ročním průměrem 35,86 Kč/l. Ve III. čtvrtletí roku 2013 činila cena nafty v průměru 36,22 Kč/l, což bylo o 0,4 % méně než ve stejném čtvrtletí roku 2012. V prosinci 2013 byla cena nafty meziročně vyšší o 1,7 %.

Průměrná roční cena maziv se v roce 2013 v porovnání s předchozím rokem snížila o 4,3 %. Meziroční pokles ceny byl nejvíce patrný ve II. čtvrtletí (o 6,9 %), zatímco v I. čtvrtletí byl nejnižší (o 2,7 %). Vyrovnaně se vyvíjela v roce 2013 cena elektřiny. V roce 2013 byla meziročně vyšší o 3,1 % a její průměrný mezičtvrtletní nárůst byl během roku 2013 nízký (0,8 %).

Průměrná roční cena krmiv se v roce 2013 meziročně zvýšila o 8,9 %, a to v důsledku nárůstu ceny v I. čtvrtletí roku 2013 vzhledem k IV. čtvrtletí roku 2012 (o 3,3 %). Zatímco v I. čtvrtletí roku 2013 byla cena krmiv v meziročním porovnání vyšší o 27,4 %, v dalších obdobích cena oslabovala, takže ve IV. čtvrtletí byla cena v porovnání s rokem 2012 nižší o 10,3 %. Průměrné mezičtvrtletní tempo poklesu ceny krmiv v roce 2013 dosáhlo 2,7 %. V meziročním vývoji ceny krmiv se v roce 2013 nepříznivě projeví vyšší ceny některých krmných obilovin. Cena krmné pšenice meziročně posílila o 6,1 %, naopak u krmného ječmene došlo k poklesu o 1,1 % (tab. T9.3/03).

Cena osiva a sadby byla v roce 2013 meziročně vyšší o 4,0 %, přičemž k tomuto nárůstu přispěla první polovina roku – mírné mezičtvrtletní zvýšení bylo v průběhu roku 2013 zaznamenáno pouze v I. a II. čtvrtletí, v dalších čtvrtletích roku 2013 cena oslabovala. V rámci sledovaných komodit byl nejvýraznější nárůst ceny patrný u osiva ječmene jarního (o 13,2 %), naopak u pšenice ozimé byla cena meziročně o 0,5 % nižší.

Cena hnojiv se v druhé polovině roku 2013 postupně mírně snižovala, a celkově byla v roce 2013 meziročně nižší o 0,2 %. U pesticidů se pohybovala mezičtvrtletní změna ceny jen v rozmezí jednoho procenta. Jejich průměrná roční cena se vzhledem k předchozímu roku zvýšila o 1,7 %.

**T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, hnojiv a krmiv
prodaných zemědělské prvovýrobě (Kč/t)**

Ukazatel	MJ	2012	2013	Meziroční index
Osiva				
Pšenice ozimá	t	10 860	10 320	95,0
Pšenice jarní	t	10 080	10 465	103,8
Žito ozimé	t	13 209	15 292	115,8
Ječmen ozimý	t	10 274	9 012	87,7
Ječmen jarní	t	9 995	10 821	108,3
Tritikale	t	9 778	9 814	100,4
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 220	2 286	103,0
Oves	t	8 493	8 998	105,9
Hrách setý	t	9 878	11 891	120,4
Rané brambory	t	7 954	9 526	119,8
Pozdní konzumní brambory	t	7 654	8 875	116,0
Jetel luční	t	78 921	78 949	100,0
Vojtěška	t	118 723	122 339	103,0
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem	t	6 616	6 604	99,8
- ledek vápenatý 15%	t	6 459	6 419	99,4
- síran amonný 21%	t	5 455	5 841	107,1
- DAM 390	t	6 342	6 434	101,5
- močovina	t	10 181	10 158	99,8
Fosforečná - superfosfát gran. 18%	t	7 328	9 473	129,3
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	10 499	10 360	98,7
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	10 746	10 634	99,0
- Amofos	t	14 362	13 063	91,0
Krmiva				
Krmné obilí - pšenice	t	4 620	4 900	106,1
- ječmen	t	4 535	4 485	98,9
Směsi pro prasata - pro selata ČOS	t	9 401	10 184	108,3
- pro prasata A2	t	6 351	7 103	111,8
- pro prasata CDP	t	6 241	7 178	115,0
- prasnice KPB	t	5 816	6 415	110,3
Směsi pro drůbež - pro nosnice	t	6 785	7 611	112,2
- pro brojlerů BR2	t	8 588	9 161	106,7
- pro brojlerů BR3	t	7 974	8 759	109,8
Směsi pro skot - pro telata ČOT - B	t	6 663	7 822	117,4

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI)

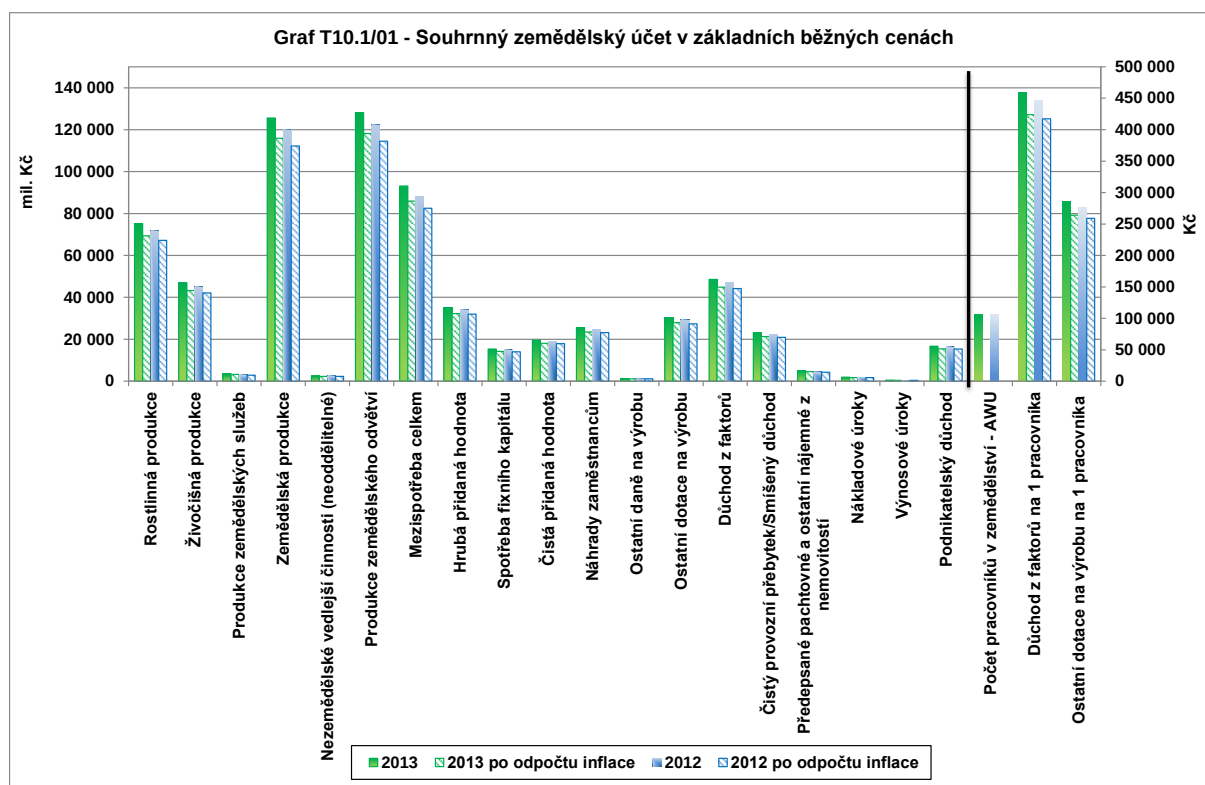
10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

Podle definitivních výsledků hospodaření zemědělských podniků v síti FADN CZ za rok 2012 se ČPH/AWU v zemědělství ČR meziročně zvýšila v průměru o 3,8 % na 504,6 tis. Kč. Ekonomické výsledky zemědělských podniků byly příznivě ovlivněny zejména vyššími CZV hlavních komodit rostlinné výroby, vyššími CZV hovězího a vepřového masa, vyšší průměrnou užitkovostí dojníc, masného skotu a prasat. Nepříznivě naopak působily nižší hektarové výnosy plodin a nižší cena kravského mléka. Objem provozních dotací a podpor byl v roce 2012 v průměru 9 113 Kč/ha z. p. (meziroční zvýšení o 4,6 %). Relativně vysoké ekonomické úrovně vyjádřené ukazatelem ČPH/AWU bylo možné v roce 2012 dosáhnout jak ve středně velkých podnicích s extenzivním chovem skotu v převážně horských oblastech (zatížení 0,5 DJ/ha krmných plodin) při zapojení do různých agroenvironmentálních

programů, tak ve středně velkých a velkých podnicích specializovaných na polní výrobu, kde však primární příčinou úspěchu byly meziročně vyšší realizační ceny rostlinné produkce. V roce 2013 se podnikatelský důchod podle 2. předběžného odhadu SZÚ zvýšil o 1,5 % na celkovou hodnotu 16,7 mld. Kč. Z pohledu investic do zemědělství je možné konstatovat, že po útlumu investiční aktivity zemědělských podniků v roce 2012 pokračovalo oživení investiční aktivity podniků v důsledku zlepšování jejich ekonomické situace. Investice jsou také podpořeny vyšším objemem poskytovaných bankovních úvěrů a programy PGRLF. V potravinářském průmyslu se v roce 2013 zvýšila účetní přidaná hodnota na zaměstnance v důsledku poklesu počtu zaměstnanců vzhledem k meziročně stabilní účetní přidané hodnotě.

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Rok 2013 představuje vůči výsledkům 2012 stabilizaci odvětví zemědělství s mírným nárůstem všech ukazatelů SZÚ v průměru o 4 %. Ekonomický výsledek v roce 2013 dosáhl hodnoty 16,7 mld. Kč. Přitom produkce zemědělského odvětví vzrostla o 4,7 % (s téměř shodným růstem produkce RV i ŽV), mezispotřeba rostla o něco rychleji (o 5,5 %), což se promítlo do pomalejšího růstu finálního ukazatele „Podnikatelský důchod“ o 1,5 % (graf T10.1/01¹⁶⁹).

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Foltýn (ÚZEI)

Jeden z hlavních ekonomických ukazatelů „Důchod z faktorů“ vzrostl o 3 %. Stejnou měrou se zvýšil i tento ukazatel v přepočtu na 1 pracovníka vzhledem ke stagnaci celkového počtu přepočtených pracovníků v zemědělství (105,8 tis. AWU).

¹⁶⁹ Pro odpočet inflace byl zvolen výchozí rok 2010 (na bázi deflátoru vztaheného k celkové roční míře inflace).

Hodnota rostlinné produkce meziročně vzrostla o 4,7 %. K této změně přispěly růstem hodnoty produkce technické plodiny o 6,2 %, krmné plodiny o 21,7 %, zelenina o 5,4 %, brambory o 18,9 %, ovoce o 7,2 % a víno hroznové o 20,9 %. Naopak hodnota obilovin mírně poklesla o 2,4 %.

V objemovém vyjádření¹⁷⁰ meziročně vzrostla produkce hroznového vína (o 24,6 %), obilovin (o 13,9 %), ovocných sadů (o 3,8 %) a zeleniny (o 2,9 %). Naopak pokles produkce byl zaznamenán u brambor (o 19,6 %), cukrovky (o 3,2 %) a objemných krmiv (o 2,7 %).

Ve stejném období došlo k růstu CZV u rostlinných komodit v průměru o 5,1 %, z toho např. obiloviny o 5 % a brambory celkem o 54 % (tab. T9.1/02).

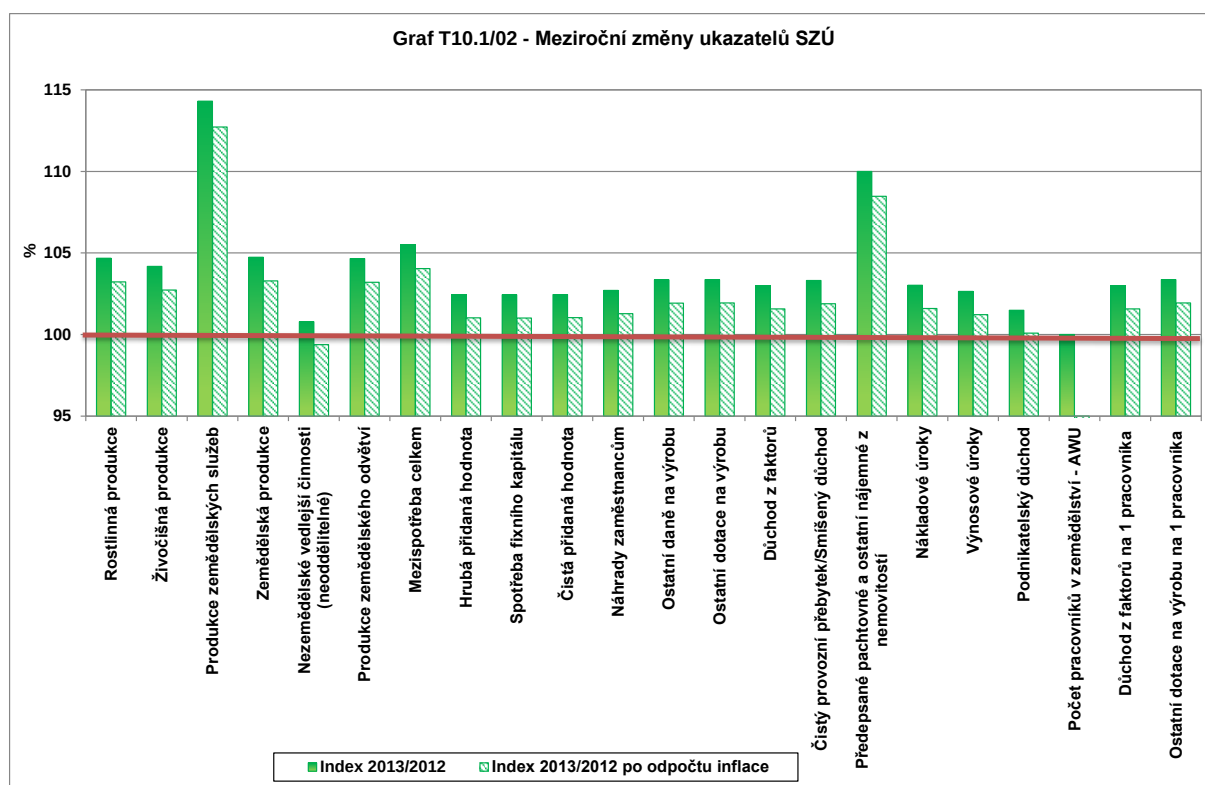
Hodnota živočišné produkce vzrostla o 4,2 %. K tomu přispěla nárůstem hodnota produkce prasat o 2,8 % a drůbeže o 2,2 % při stagnaci hodnoty produkce skotu (pokles o 0,2 %).

Objemy produkce ŽV se změnily následovně: vzrostla produkce mléka o 1,2 %, vepřového masa o 2,6 % a vajec o 7,9 %. Klesající trend o 4,0 % byl pozorován u produkce hovězího masa a o 4,3 % u drůbežího masa (příl. tab. 8.2/02).

Současně CZV v ŽV meziročně vzrostly o 3,8 %, z toho mléko o 7,8 %, prasata o 2,7 %, drůbež o 7,1 %, zatímco skot pouze o 0,5 % (tab. T9.1/04).

Po dlouhém období poklesu produkce vepřového masa nastalo v roce 2013 oživení (v roce 2012 došlo sice k nárůstu hodnoty produkce, ale pouze v důsledku růstu CZV).

¹⁷⁰ Pramen: ČSÚ – Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin 2013.

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Foltýn (ÚZEI)

Stabilitu roku 2013 dokumentuje graf T10.1/02. Všechny ukazatele vykazují kladné změny převážně v intervalu 2-5 %. Hrubá i čistá přidaná hodnota vzrostla shodně o 2,4 %, stejně jako spotřeba fixního kapitálu. Náhrady zaměstnancům vzrostly o 2,7 %, což při zachování přepočteného počtu pracovníků v zemědělství lze vysvětlit zvýšením průměrné mzdy v zemědělství o více než 1 %. V roce 2013 pokračoval také růst podpor zemědělské produkce, jak dokumentuje ukazatel „Ostatní dotace na výrobu“, který vzrostl o 3,4 % a přesáhl hodnotu 30 mld. Kč. I přes tento relativně vysoký nárůst podpor do zemědělství nebyl celkový výsledek odvětví (podnikatelský důchod) tomuto trendu adekvátní. Současně však pokračovaly pozitivní tendence růstu výkonnosti zemědělství, charakterizované ukazatelem důchodu z faktorů v přepočtu na 1 pracovníka (o 3,0 %).

Jak vyplývá z tab. T10.1/01 podílové ukazatele v letech 2012 a 2013 se téměř nezměnily. To také dokazuje stabilitu odvětví zemědělství v roce 2013. Nejvíce vzrostl podíl mezispotřeby na produkci zemědělského odvětví (o 0,59 p. b.) a naopak nejvíce poklesl podíl důchodu z faktorů na tomto ukazateli (o 0,61 p. b.). Z uvedených podílů vyplývá nevýznamné zhoršení efektivnosti celého odvětví.

T10.1/01 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	52,26	55,50	59,10	58,68	58,69
Podíl živočišné produkce na PZO	43,35	39,85	36,52	36,79	36,62
Podíl mezispotřeby na PZO	80,44	76,18	70,19	72,09	72,68
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	19,56	23,82	29,81	27,91	27,32
Podíl odpisů na PZO	14,53	13,89	12,47	12,28	12,02
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	5,03	9,92	17,34	15,63	15,30
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	25,19	23,37	20,46	20,29	19,91
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	29,31	26,16	23,19	23,93	23,64
Podíl důchodu z faktorů na PZO	33,05	34,76	39,47	38,56	37,95
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	88,69	75,28	58,75	62,05	62,28

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: Výpočty ÚZEI

Zpracoval: I. Foltýn, I. Zedníčková (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Ekonomické výsledky zemědělských podniků představují stav a vývoj hlavních ukazatelů hospodaření zemědělských podniků tříděných podle právních forem (PPO, PFO) a typologie FADN EU (kategorie podle regionů – LFA, výrobní zaměření, ekonomická velikost).

Zdrojem dat pro vyhodnocení je výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN CZ za roky 2011 a 2012. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků vychází z vážených dat¹⁷¹ standardního výstupu EU¹⁷². Od roku 2013 dochází k přepočtu standardní produkce¹⁷³ (SP) místo předchozího standardního příspěvku na úhradu fixních nákladů (SGM), podle které jsou podniky rozděleny do kategorií výrobního zaměření a ekonomické velikosti, na novější hodnoty. V této kapitole je tedy použito třídění podniků podle standardní produkce 2010 a výsledky nejsou porovnatelné s předcházejícími Zprávami o stavu zemědělství ČR, kde byly použity hodnoty SGM 2007, respektive 2004.

¹⁷¹ Systém vážení dat FADN slouží ke zvýšení statistické reprezentativnosti výsledků výběrových šetření. Výchozí bázi tohoto systému tvoří údaje ze Strukturálního šetření v zemědělství, které organizuje Eurostat prostřednictvím národních statistických úřadů ve všech členských státech EU. Každý zemědělský podnik tohoto šetření je podle klasifikace EU zařazen podle výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Podniky výběrového souboru FADN jsou klasifikovány obdobným systémem, a proto lze každému podniku v souboru FADN přidělit tzv. váhový faktor vyjadřující počet podniků, které tento podnik reprezentuje. Tyto váhy jsou využity při výpočtu průměrů za skupiny zemědělských podniků, kde každý typ zemědělského podniku má váhu podle skutečného počtu těchto podniků v celkovém počtu farem dané země.

¹⁷² Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Přebírá údaje zjištěné v účetnictví a daňové evidenci, zahrnuje však pouze činnosti vymezené jako zemědělské. Zohledněny nejsou operace zejména finanční a mimořádné povahy a metodika vylučuje i rezervy a opravné položky. Ekonomické

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU). Ukazatel ČPH/AWU je vrcholovým ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků, protože umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v příl. tab. 10.2/01-04. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN CZ nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tato kategorie podniků je uvedena v příl. tab. 10.2/03 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodaří na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

V kap. 10.2.3 je uvedeno hodnocení investičního rozvoje zemědělských podniků, kde jsou podrobněji posuzovány směry investic, vývoj objemu investic, kapitálová a majetková vybavenost podniků a přístup k bankovním úvěrům.

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Strukturální charakteristiky a ekonomické výsledky zemědělských podniků fyzických a právnických osob za období 2011-2012 (tab. T10.2/01) ukazují jak proces adaptace podniků na měnící se ekonomické a agrárně politické podmínky, tak vývoj cen a produkce hlavních zemědělských komodit. Syntetickým ekonomickým ukazatelem v rámci EU, který vyjadřuje souhrnný vliv produkce, efektivnosti využití vstupů a úrovně provozních dotací na ekonomickou situaci zemědělských podniků, je čistá přidaná hodnota na pracovníka (ČPH/AWU). ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky).

katégorie mají samostatnou metodiku a nejsou tak plně kompatibilní s kategoriemi odvozenými z celopodnikových účetních výkazů a daňové evidence.

¹⁷³ *Hodnota standardní produkce je vyjádřena 5letým průměrem – pro rok 2010 se jedná o období 2008-2012.*

T10.2/01 - Strukturální a ekonomické ukazatele zemědělských podniků podle právních forem v ČR¹⁾

Ukazatel	MJ	Fyzické osoby			Právníkové osoby			Celkem		
		2011	2012	Meziroční index	2011	2012	Meziroční index	2011	2012	Meziroční index
Pracovní síly celkem	AWU/100 ha	2,52	2,66	105,5	2,83	2,82	99,8	2,74	2,78	101,3
Neplacená pracovní síla	FWU/100 ha	1,98	2,12	107,0	0,01	0,01	100,0	0,55	0,57	103,1
Využívaná z. p.	ha/podnik	76,9	73,0	94,9	895,2	904,4	101,0	228,5	226,2	99,0
- obiloviny	%	42,4	40,3	95,0	43,0	42,5	98,7	42,9	41,9	97,7
- ost. polní plodiny	%	16,0	15,0	93,8	17,8	17,5	98,8	17,3	16,9	97,7
- krmné plodiny	%	39,2	42,1	107,5	37,6	38,3	101,9	38,0	39,3	103,4
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	27,1	28,9	106,9	39,3	38,8	98,8	35,9	36,2	100,8
- dojnice	DJ/100 ha	4,3	4,3	99,1	13,8	13,9	100,8	11,2	11,4	101,6
- ostatní skot	DJ/100 ha	18,1	19,8	109,1	18,3	18,5	101,2	18,3	18,9	103,3
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,4	1,4	102,6	0,1	0,1	231,8	0,4	0,5	111,0
- prasata	DJ/100 ha	2,3	2,4	104,5	6,0	5,1	84,8	5,0	4,4	87,9
- drůbež	DJ/100 ha	0,2	0,1	68,1	1,1	1,1	101,8	0,8	0,9	101,1
Využívaná najatá z. p.	%	64,2	61,6	95,9	91,2	90,1	98,8	83,8	82,6	98,6
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,60	0,60	99,4	0,85	0,84	99,1	0,78	0,77	99,2
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	457,3	487,6	106,6	495,8	510,3	102,9	486,1	504,6	103,8
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	11 538	12 977	112,5	14 024	14 404	102,7	13 342	14 029	105,1
Provozní dotace	Kč/ha	8 847	9 696	109,6	8 666	8 904	102,7	8 716	9 113	104,6
Průměrné výnosy vybraných plodin										
Pšenice ozimá	t/ha	5,3	4,7	89,2	6,0	4,8	79,4	5,9	4,8	80,6
Řepka	t/ha	2,9	2,8	95,9	3,0	3,0	100,0	3,0	3,0	99,7
Brambory	t/ha	25,3	24,7	97,7	26,5	27,4	103,4	26,4	27,1	102,8
Průměrné realizační ceny vybraných plodin										
Pšenice ozimá	Kč/t	4 178	5 089	121,8	4 391	4 958	112,9	4 364	4 972	113,9
Řepka	Kč/t	10 065	11 320	112,5	10 580	11 573	109,4	10 517	11 551	109,8
Brambory pozdní konzumní	Kč/t	4 530	4 904	108,3	3 641	3 072	84,4	3 767	3 294	87,4
Průměrná užitkovost zvířat										
Dojnice	l/den	16,9	17,6	104,0	19,6	20,4	104,1	19,5	20,3	104,2
Výkrm skotu	kg/den	0,92	0,96	104,3	0,89	0,94	105,6	0,90	0,94	104,4
Výkrm prasat	kg/den	0,66	0,68	103,0	0,71	0,73	102,8	0,71	0,73	102,8
Průměrné realizační ceny v živočišné výrobě										
Kravné mléko	Kč/l	8,1	7,9	96,6	8,3	7,8	93,7	8,3	7,8	93,8
Hovězí maso - výkrm	Kč/kg	44,5	45,9	103,0	40,7	45,5	111,8	40,9	45,5	111,1
Vepřové maso - výkrm	Kč/kg	31,2	33,2	106,4	29,2	33,1	113,0	29,3	33,1	112,7

1) Hektarové výnosy plodin, užitkovost zvířat a realizační ceny jsou vypočítány z výběrového šetření FADN CZ a mohou se lišit od údajů ČSÚ.

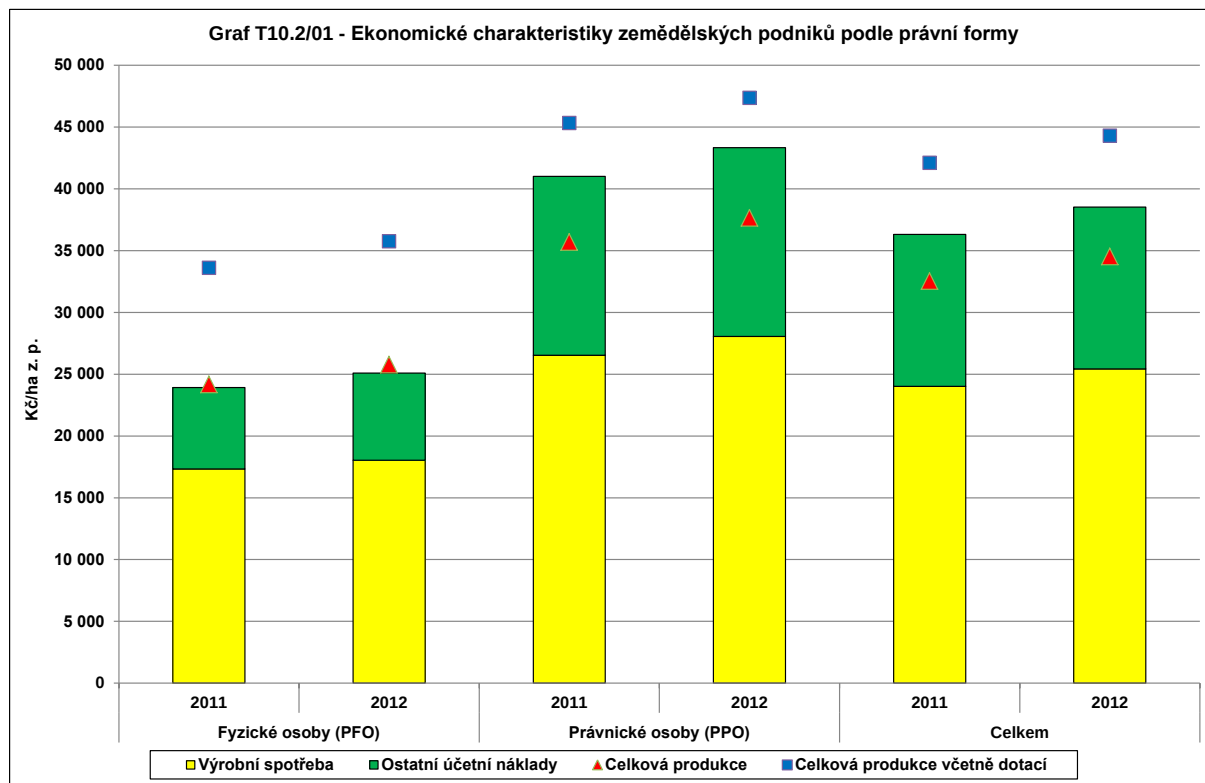
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V roce 2012 se meziročně zvýšil počet pracovních sil (AWU) na 100 ha z. p. v důsledku zvýšení počtu zaměstnanců v podnicích fyzických osob. Příčinou byl pokles výměry využívané zemědělské půdy. U podniků právnických osob bylo využití pracovních sil na úrovni roku 2011. Výměra využívané zemědělské půdy na podnik se snížila v celém souboru průměrně o 1 % především díky nižší průměrné výměře PFO. Podíl využívané najaté z. p. mírně poklesl u PFO i PPO. Pokračoval tak trend strukturálního vývoje posledních let. Jako relativně stabilní je možné vyhodnotit vývoj celkového počtu hospodářských zvířat na 100 ha z. p. v celém souboru podniků. Rozdílný vývoj je možné pozorovat u PFO a PPO.

V podnicích fyzických osob došlo meziročně ke zvýšení průměrného počtu DJ na 100 ha z. p. v důsledku vyššího absolutního počtu DJ a snížení výměry zemědělské půdy. Podniky fyzických osob snížily absolutní stavy dojníc, zvýšily se naopak stavy ostatního skotu. V podnicích právnických osob naopak průměrný počet DJ na 100 ha poklesl vlivem snížení stavů prasat. Stavy dojníc se naopak zvýšily. Intenzita chovu přežvýkavců v přepočtu na hektar krmných plodin meziročně stagnovala.

Hlavním determinantem vývoje ekonomické situace zemědělských podniků byl v letech 2011-12 příznivý vývoj cen zemědělské produkce, v živočišné výrobě také meziročně vyšší užitkovost dojníc, skotu a prasat. Graf T10.2/01 porovnává výnosovou a nákladovou stránku hospodaření podniků fyzických a právnických osob a souboru podniků celkem v ČR¹⁷⁴.

Pozn.: Dotace = provozní dotace + investiční dotace.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Ekonomická úroveň vyjádřená ukazatelem ČPH/AWU se zvýšila u podniků fyzických i právnických osob (o 6,6 % u PFO, o 2,9 % u PPO), zejména v důsledku meziročního zlepšení výnosové stránky hospodaření zemědělských podniků. Zlepšení ekonomické situace zemědělských podniků v roce 2012 bylo způsobeno vyššími realizačními cenami většiny hlavních rostlinných komodit¹⁷⁵ a příznivějšími výkupními cenami vepřového a hovězího masa¹⁷⁶. Příznivě působila také vyšší užitkovost v živočišné výrobě¹⁷⁷. Nepříznivě naopak působil pokles cen kravského mléka průměrně o 6,2 % na 7,8 Kč/litr. Průběh počasí negativně

¹⁷⁴ Síť FADN nezohledňuje náklady příležitosti využití vlastní práce, půdy a kapitálu, které zhoršují reálnou ekonomickou situaci zejména podniků fyzických osob s vyšším podílem vlastní práce a půdy.

¹⁷⁵ Nepříznivý cenový vývoj v letech 2011-12 byl v rámci výběrového šetření FADN CZ zaznamenán pouze u pozdních konzumních brambor, kukuřice na zeleno a siláž.

¹⁷⁶ Ceny zemědělských výrobců podle FADN CZ vzrostly meziročně u výkrmu hovězího masa průměrně o 11,1 % a u vepřového masa průměrně o 12,7 %.

¹⁷⁷ V letech 2011-12 se podle výběrového šetření FADN CZ zvýšila užitkovost dojníc v průměru o 4,1 %, výkrmu skotu o 4,4 % a výkrmu prasat o 2,8 %.

ovlivnil výnosy plodin, které byly nižší než v roce 2011¹⁷⁸. Zejména se to týkalo jižní Moravy, která byla na jaře 2012 postižena výrazným suchem. Škody na plodinách způsobené ostatními nepříznivými projevy počasí, zejména krupobitím, ale i vyzimováním a jarními mrazy, byly v roce 2012 relativně vysoké. Částečně byly škody v rostlinné výrobě kompenzovány pojistným plněním, které v roce 2012 činilo 1,07 mld. Kč (537 mil. Kč v roce 2011).

Důsledkem vyšších cen zemědělských výrobců a vyšší užitkovosti v živočišné výrobě se průměrná celková produkce na hektar z. p. zvýšila o 6,1 %, produkce rostlinné výroby na hektar z. p. vzrostla o 3,5 % a produkce živočišné výroby na hektar z. p. o 5,5 %. K celkově lepší ekonomické úrovni zemědělských podniků přispěla i ostatní produkce¹⁷⁹, která se meziročně zvýšila o 30 % na 3 255 Kč/ha. Podílela se tak 9,4 % na celkové hodnotě zemědělské produkce.

Meziroční nárůst nákladů zemědělské výroby částečně zmírnil pozitivní vývoj výnosové úrovně podniků. Příčinou bylo zvýšení cen vstupů do zemědělství v roce 2012. Rozhodující měrou se na celkových nákladech podílí výrobní spotřeba. Náklady na výrobní spotřebu v přepočtu na hektar z. p. se v průměru zvýšily o 5,9 %, přičemž více vzrostly u PPO (o 5,8 %) než u PFO (4,1 %). Na zvýšení výrobní spotřeby v přepočtu na hektar se podílely všechny rozhodující přímé náklady, zejména vyšší náklady na nakoupená hnojiva (o 10,0 %), nakoupené osivo a sadbu (o 8,7 %), prostředky ochrany rostlin (o 6,2 %) a nakoupená krmiva (o 4,1 %). Zvýšily se také režijní náklady, především náklady na údržbu budov a strojů (o 15,5 %) a náklady na spotřebu energie (5,8 %). Mírně se snížily náklady na služby (o 6,1 %).

Výše odpisů na hektar z. p. se zvýšila u PFO i PPO, souhrnně o 7,8 %, v důsledku vyšší investiční aktivity podniků. Náklady na externí faktory v přepočtu na ha z. p. zaznamenaly souhrnný průměrný nárůst o 5,9 % především díky nárůstu mezd a nájemného. V PPO byly mzdové náklady na hektar z. p. v roce 2012 o 2,9 % vyšší než v roce 2011. U PFO jsou mzdové náklady placených pracovníků nižší než u PPO. Průměrná hrubá mzda placené pracovní síly je u právnických osob o 24,6 % (2012) vyšší než u fyzických osob¹⁸⁰. V PFO však nepředstavují mzdové náklady významný podíl na celkových nákladech, protože většinu práce (téměř 80 % odpracovaných hodin) zabezpečují rodinné/neplacené pracovní síly. Při

¹⁷⁸ Výběrové šetření FADN CZ uvádí meziroční pokles výnosů obilovin celkem o 15,9 %, řepky o 0,3 % a cukrovky o 3,2 % (období 2011-12). Výnosy brambor se naopak zvýšily o 2,8 %, což snížilo jejich tržní cenu.

¹⁷⁹ Ostatní produkci tvoří příjmy za zemědělské služby, výroba elektrické energie, výroba potravin a náhrady z pojištění.

¹⁸⁰ Průměrná hrubá měsíční mzda placené pracovní síly byla 21 611 Kč u PFO a 26 920 Kč u PPO, souhrnně 26 581 Kč v roce 2012. Údaje jsou váženým průměrem podniků fyzických a právnických osob. Jedná se o hrubou mzdu včetně odvodů zaměstnavatele na sociální a zdravotní pojištění.

zohlednění meziročně relativně stabilního počtu placených AWU na 100 ha půdy je možné pozorovat zvýšení mezd zaměstnanců v zemědělství, souhrnně o 3,4 %.

Nájemné půdy a budov se zvýšilo o 9,0 % na 1 469 Kč/ha, což bylo způsobeno především podniky právnických osob, které snížily podíl najaté z. p. a zároveň platily meziročně vyšší nájemné za hektar najaté půdy.

Provozní dotace a podpory na hektar využívané zemědělské půdy meziročně mírně vzrostly (o 4,6 %) na 9 113 Kč/ha především díky vyšší jednotné platbě na plochu, která představuje více než polovinu (58,5 %) z celkových provozních dotací. Současně však došlo v souvislosti s modulací plateb Top-Up k meziročnímu poklesu národních doplňkových plateb a ostatních dotací na výrobu o 291 Kč/ha (o 28,7 %). Dotace na LFA a environmentální dotace byly na přibližně stejné úrovni jako v roce 2011.

I přes meziroční zlepšení cen zemědělských výrobců a vyšší užitkovosti hospodářských zvířat by podniky právnických osob tržbami pokryly výrobní spotřebu (přímé a režijní náklady výroby), ale nikoliv celkové účetní náklady včetně odpisů, mzdových nákladů, nájemného za najatou půdu a nákladových úroků. U větších podniků právnických osob je významnější podíl ostatních účetních nákladů, protože hospodaří s převážně najatými výrobními faktory. Naopak podniky fyzických osob pokrývaly v letech 2011 a 2012 tržbami celkové náklady i bez vlivu provozních dotací a podpor.

Z ekonomických výsledků zemědělských podniků vyplývá také rozvoj diverzifikace aktivit zemědělských podniků. Meziročně se zvýšil podíl tržeb z přidružené a pomocné výroby a vlastních nezemědělských služeb na celkových tržbách za vlastní výrobky a služby. Vyšší podíl příjmů z diverzifikované činnosti mají podniky právnických osob (13,4 % tržeb z prodeje vlastních výrobků a služeb v roce 2012) než podniky fyzických osob (4,4 %). Zemědělské podniky mají snahu zvyšovat využití vlastních pracovních sil a stabilizovat celkové podnikové příjmy.

Souhrnně lze konstatovat, že příznivější ekonomická situace zemědělských podniků v roce 2012 proti roku 2011 byla zapříčiněna především příznivějšími cenami zemědělských výrobců a lepší užitkovostí v živočišné výrobě. Celková vyšší zemědělská produkce, vyšší ostatní produkce a větší provozní dotace přispěly k lepší příjmové situaci zemědělských podniků. Naopak stejné meziroční tempo růstu nákladů jako tempo růstu výnosů znamenalo v uvedeném období meziroční stagnaci hospodářských výsledků agrárního sektoru – důchod ze zemědělské činnosti na hektar z. p. byl v roce 2012 na úrovni je 99,7 % roku 2011.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU

Síť FADN poskytuje strukturální a ekonomické charakteristiky podniků podle jejich vztahu k LFA (regionální kritérium), výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Kritériem pro klasifikaci zemědělských podniků podle typu výrobního zaměření je podíl odvětví na

tvorbě podnikové standardní produkce roku 2010. Ukazatele váženého standardního výstupu pro kategorie podniků jsou uvedeny v přílohových tab. 10.2/02-04.

10.2.2.1 Výsledky zemědělských podniků podle regionálního hlediska (vztahu k LFA)

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k oblastem LFA. Podle vztahu k méně příznivým oblastem LFA jsou podniky klasifikovány následujícím způsobem:

- Horské oblasti LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA horská (H).
- Převažující ostatní LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA ostatní (O) a specifické (S), pokud H je menší než 50 %.
- Oblasti převážně mimo LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. mimo LFA (N).

Strukturální charakteristiky a průměrné hodnoty ČPH/AWU v podnicích podle vztahu k oblastem LFA uvádí tab. T10.2/02.

T10.2/02 – Strukturální a ekonomické ukazatele zemědělských podniků podle LFA

Ukazatel	MJ	Horské oblasti LFA			Převažující ostatní LFA			Převážně mimo LFA		
		2011	2012	Meziroční index	2011	2012	Meziroční index	2011	2012	Meziroční index
Pracovní síly	AWU/100 ha	2,51	2,70	107,4	2,60	2,74	105,1	2,92	2,84	97,4
Neplacená pracovní síla	FWU/100 ha	0,62	0,66	107,6	0,55	0,57	103,8	0,53	0,53	100,8
Využívaná z. p.	ha/podnik	205,0	201,5	98,3	238,1	239,3	100,5	230,8	226,5	98,1
- obiloviny	%	14,6	15,4	105,4	36,5	35,2	96,3	56,2	55,4	98,5
- ost. polní plodiny	%	4,6	4,8	104,2	13,7	13,4	97,3	23,8	23,4	98,4
- krmné plodiny	%	79,3	78,2	98,6	49,1	50,7	103,2	17,2	18,3	106,6
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	46,7	48,4	103,6	43,1	44,3	103,0	27,6	26,3	95,3
- dojnice	DJ/100 ha	11,5	12,4	107,6	13,7	14,2	103,7	9,4	9,0	95,7
- ostatní skot	DJ/100 ha	31,2	31,3	100,2	23,7	24,8	104,5	10,4	10,5	100,9
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,9	1,2	126,6	0,6	0,5	85,0	0,1	0,2	147,3
- prasata	DJ/100 ha	1,7	1,8	103,1	4,2	3,9	93,6	6,5	5,5	84,7
- drůbež	DJ/100 ha	0,7	1,2	160,3	0,7	0,6	97,1	1,0	0,9	89,9
Využívaná najatá z. p.	%	75,9	75,6	99,5	84,4	82,7	98,0	85,9	84,8	98,7
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,55	0,57	104,5	0,77	0,77	100,5	1,12	1,04	92,4
Roční dojivost	kg/ks	6 232	6 646	106,6	6 727	7 127	105,9	7 538	7 722	102,4
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	414,6	457,0	110,2	449,7	452,6	100,7	527,9	555,5	105,2
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	10 417	12 330	118,4	11 699	12 382	105,8	15 394	15 774	102,5
Provozní dotace	Kč/ha	12 538	12 619	100,6	8 862	9 270	104,6	7 386	7 850	106,3
Podíl ŽV na celkové produkci	%	54,0	52,5	97,2	40,8	41,2	101,0	22,6	21,3	94,3

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

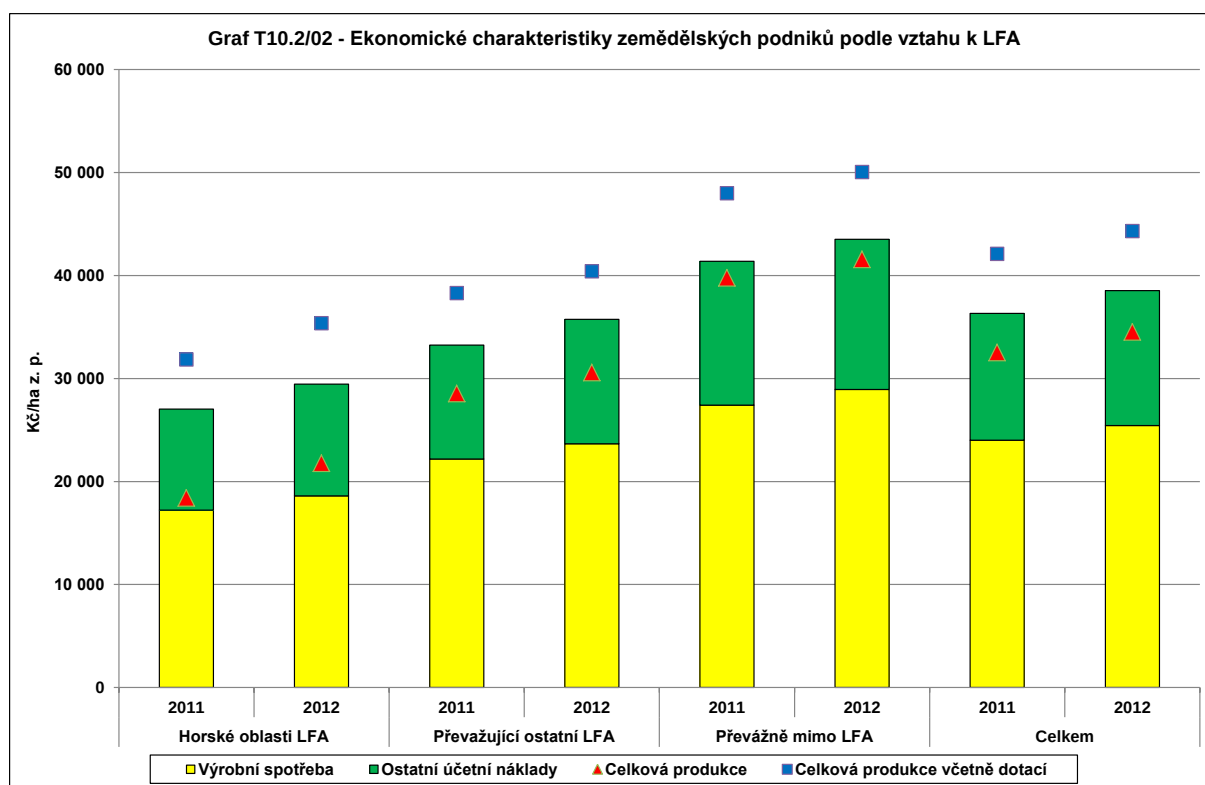
Podniky hospodařící převážně v *horských oblastech LFA* snížily průměrnou výměru využívané půdy. Podíl najaté využívané z. p. zůstal zhruba na úrovni roku 2011, což znamená, že se snížila průměrná výměra zemědělské půdy v nájmu. Zatížení ploch krmných plodin v chovu přežvýkavců se meziročně mírně zvýšilo z 0,55 DJ/ha na 0,57 DJ/ha. V důsledku snížení výměry využívané zemědělské půdy se zvýšilo zatížení půdy všemi kategoriemi hospodářských zvířat. Z hlediska absolutního počtu hospodářských zvířat se zvýšily stavy dojníc na úkor ostatního skotu. Pokračoval trend růstu stavů ovcí a koz. Živočišná výroba je v horských oblastech LFA významné výrobní zaměření podniků, s více než 50% podílem na celkové produkci. Počet AWU na 100 ha byl v horských oblastech meziročně o 7,4 % vyšší,

částečně díky zvýšení počtu placených i neplacených pracovních sil a částečně v důsledku poklesu výměry využívané zemědělské půdy.

U podniků v *ostatních oblastech LFA* zůstala výměra využívané zemědělské půdy na úrovni roku 2011, podíl najaté zemědělské půdy meziročně poklesl o 2 %. Podniky snížily podíl obilovin a ostatních polních plodin na výměře využívané z. p. ve prospěch krmných plodin. Podíl krmných plodin na výměře z. p. vzrostl v důsledku zvýšení rozměru živočišné výroby. Stavy hospodářských zvířat na 100 ha se zvýšily u dojnic a ostatního skotu. Snížilo se naopak zatížení zemědělské půdy drobnými přežvýkavci (ovce, kozy) a prasaty. Vliv zvyšování stavů zvířat na celkovou produkci živočišné výroby byl umocněn vyšší užitkovostí dojnic a výkrmu skotu. V důsledku vyšších početních stavů přežvýkavců zůstala intenzita chovu přežvýkavců na úrovni roku 2011 (0,77 DJ/ha krmných plodin). Počty pracovníků na 100 ha půdy se meziročně zvýšily o 5,1 % díky zvýšení počtu placených i neplacených pracovních sil, což souvisí s větším rozměrem živočišné výroby.

V oblastech *převážně mimo LFA* se průměrná výměra podniku snížila a pokračoval trend postupného mírného snižování podílu najaté zemědělské půdy. Obdobně jako v ostatních oblastech LFA (kromě horských) i v produkčně intenzivních oblastech došlo k nárůstu zastoupení krmných plodin na úkor obilovin a ostatních polních plodin. Pokud jde o vývoj stavů hospodářských zvířat, snížení DJ/100 ha z. p. o 4,7 % nastalo v důsledku poklesu celkových stavů všech kategorií hospodářských zvířat kromě ovcí a koz. Stavy ostatního skotu v přepočtu na 100 ha z. p. zůstaly na úrovni roku 2011, protože stejným tempem poklesly absolutní počty DJ i výměra využívané zemědělské půdy. Ze struktury produkce vyplývá, že podniky v oblastech převážně mimo LFA jsou spíše zaměřené na polní výrobu nebo smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobu. Vyšší intenzitu chovu přežvýkavců vykazují v produkčně intenzivních oblastech PPO a jsou reprezentovány převážně většími podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou. Intenzita chovu přežvýkavců se snížila o 7,6 % vlivem poklesu stavů skotu a zvýšení výměry krmných plodin. Nižší intenzita chovu přežvýkavců byla částečně vyrovnána vyšší užitkovostí dojnic o 2,4 % (7 722 l/rok), která dlouhodobě v ČR stoupá. Oblasti převážně mimo LFA zaznamenaly meziroční snížení počtu AWU na 100 ha o 2,6 % z důvodu poklesu absolutního počtu placených i neplacených pracovních sil. Pokles počtu pracovníků může souviset s nižším rozměrem intenzivní živočišné výroby, reprezentované počtem dojnic a prasat.

Graf T10.2/02 dokumentuje příčiny vývoje příjmové úrovně zemědělských podniků porovnáním objemu dotací na hektar z. p., nákladů a celkové produkce.

Pozn.: Dotace = provozní dotace + investiční dotace.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Provozní dotace a podpory dosáhly v roce 2012 v horských oblastech LFA průměrné výše 12 619 Kč/ha z. p., v produkčně intenzivních oblastech mimo LFA byla jejich průměrná výše 7 850 Kč/ha. Regionálně jsou důležité zejména platby LFA, které kompenzují (doplňují) podnikům příjmy v produkčně znevýhodněných oblastech, a platby za environmentální opatření, tj. kompenzace podnikům za služby, spojené zpravidla spojená s vyššími náklady či nižšími výnosy.

Provozní dotace jsou klíčovým faktorem, který ovlivňuje přechod ze ztrátového hospodaření do ziskového ve všech oblastech LFA. V roce 2012 se platby LFA a environmentální platby podílely v horských oblastech na celkovém objemu provozních dotací průměrně 47,6 %¹⁸¹. Dalším důležitým faktorem vyšší ekonomické úrovně v přepočtu na AWU podniků v LFA je extenzivní způsob hospodaření s nižšími vstupy materiálu a práce.

Rozdíl mezi horskými oblastmi LFA a produkčními oblastmi mimo LFA je zřejmý i ze vztahu celkových nákladů a celkové produkce (graf T10.2/02). Zatímco v horských oblastech hodnota celkové produkce uhradí jen výrobní spotřebu, v oblastech mimo LFA je hodnota celkové produkce bez dotací schopna uhradit výrobní spotřebu i převážnou část ostatních účetních nákladů. Provozní dotace a podpory v horských oblastech LFA kompenzují

¹⁸¹ Provozní dotace a podpory v podnicích hospodařících v horských oblastech představovaly 36,7 % hrubého příjmu, tvořeného hodnotou celkové produkce a výší vyplacených provozních dotací. V oblastech převážně mimo LFA byla závislost na dotacích nižší (15,9 %).

nepříznivý poměr nákladů k produkci v porovnání s produkčně intenzivními oblastmi mimo LFA.

Průměrná úroveň ČPH/AWU se pohybovala v roce 2012 od 452,6 tis. Kč v převažujících ostatních oblastech LFA do 555,5 tis. Kč v oblastech převážně mimo LFA. ČPH/AWU se meziročně zvýšila ve všech regionech. Nejvíce dynamické zvýšení ČPH/AWU nastalo u podniků v oblastech převážně horských LFA (o 10,2 %), především jako důsledek vyšší produkce živočišné výroby (o 15,1 %) a částečně i rostlinné výroby (o 13,6 %) na hektar z. p. K vyšší celkové produkci přispělo i relativně dynamické zvýšení ostatní produkce na hektar (o 59,4 %), jejíž podíl na celkové produkci se zvýšil z 8,6 % (2011) na 11,6 % (2012). Provozní dotace v přepočtu na hektar z. p. se v horských oblastech LFA zvýšily meziročně jen o 0,6 % a nepředstavovaly významný zdroj nárůstu ČPH.

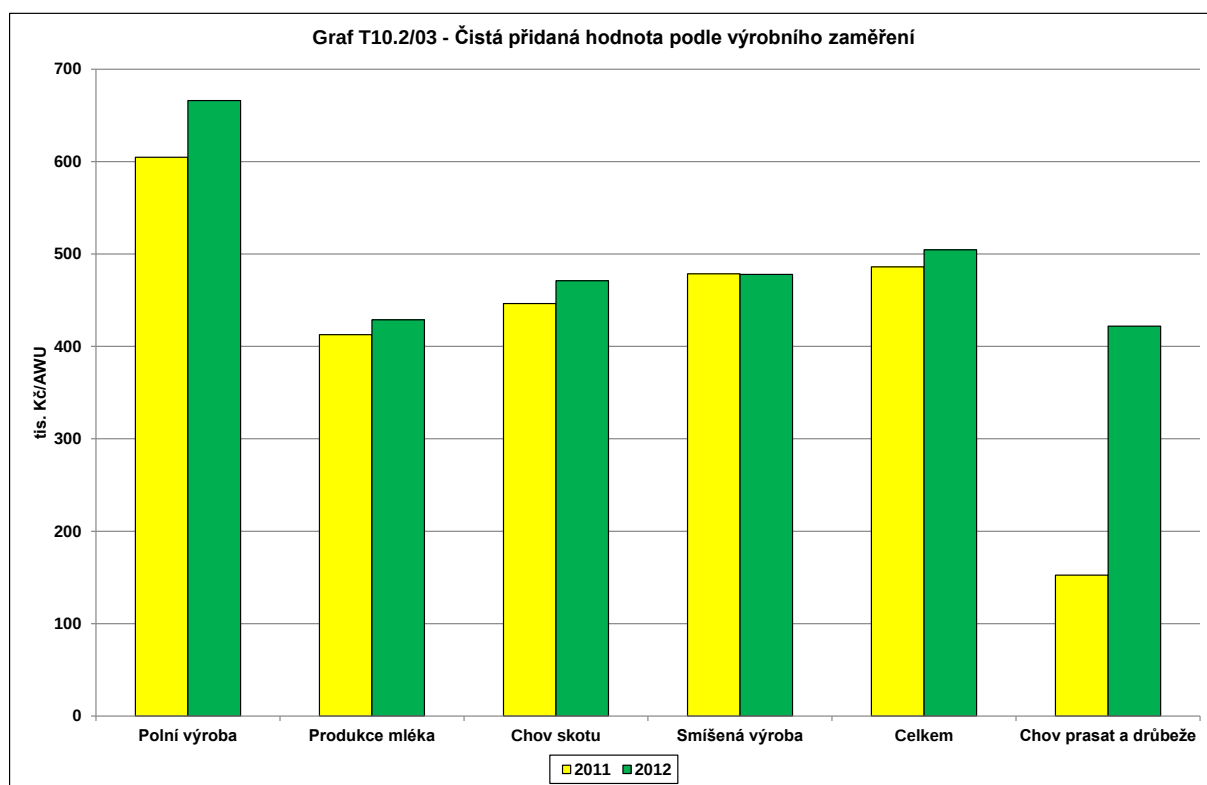
Kromě hodnoty celkové produkce a provozních dotací se na vývoji ČPH/AWU podílely i náklady na výrobní spotřebu, které se ve všech regionech v přepočtu na hektar z. p. zvýšily. Meziročně nejméně výrazné zvýšení nákladů na hektar z. p. zaznamenaly podniky hospodařící převážně mimo LFA. Vyšší náklady na nakupovaná osiva, hnojiva, prostředky ochrany rostlin, energie a údržbu budov a strojů způsobily zvýšení výrobní spotřeby na hektar z. p. o 5,5 %. Meziročně největší zvýšení výrobní spotřeby na hektar z. p. (o 8,0 %) vykázaly podniky hospodařící v horských oblastech LFA. Vývoj nákladů byl důsledkem vyšší hodnoty nakupovaných krmiv, nákladů na energie a údržbu budov a strojů.

Ze shrnutí vývoje strukturálních a ekonomických indikátorů v podnicích tříděných podle LFA je možné sledovat odlišnou reakci podniků na aktuální tržní a agrárně politické podmínky. Podniky v produkčně intenzivních oblastech spíše snižovaly stavy skotu a prasat, s čímž souvisí i absolutní pokles počtu pracovních sil. Díky vyšším cenám rostlinné produkce, vyšší ostatní produkci, vyšším provozním dotacím a podporám a relativně malému zvýšení nákladů na výrobní spotřebu se ČPH v oblastech mimo LFA zvýšila o 5,2 %. Naproti tomu podniky hospodařící převážně v horských oblastech výrazně zvýšily ČPH/AWU o 10,2 % v důsledku vyšší živočišné, rostlinné a ostatní produkce, zatímco provozní dotace na hektar meziročně stagnovaly. S tím souvisí změna ve struktuře živočišné produkce, kdy se v horských oblastech snížily absolutní stavy ostatního skotu ve prospěch dojených krav, ovcí a koz, čímž se mírně zvýšila intenzita chovu přežvýkavců a počet obsluhujících pracovních sil. Zároveň podniky v horských oblastech zvýšily podíl polních plodin na výměře využívané z. p. a využily tak vyšších realizačních cen v rostlinné výrobě.

10.2.2.2 Výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Typ výrobního zaměření podniku se určuje podle relativního příspěvku standardní produkce jednotlivých odvětví podniku k celkové standardní produkci daného podniku¹⁸². Klasifikace podle SP je použita v systému FADN počínaje rokem 2010. Ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2013 je poprvé použita klasifikace podle standardní produkce roku 2010.

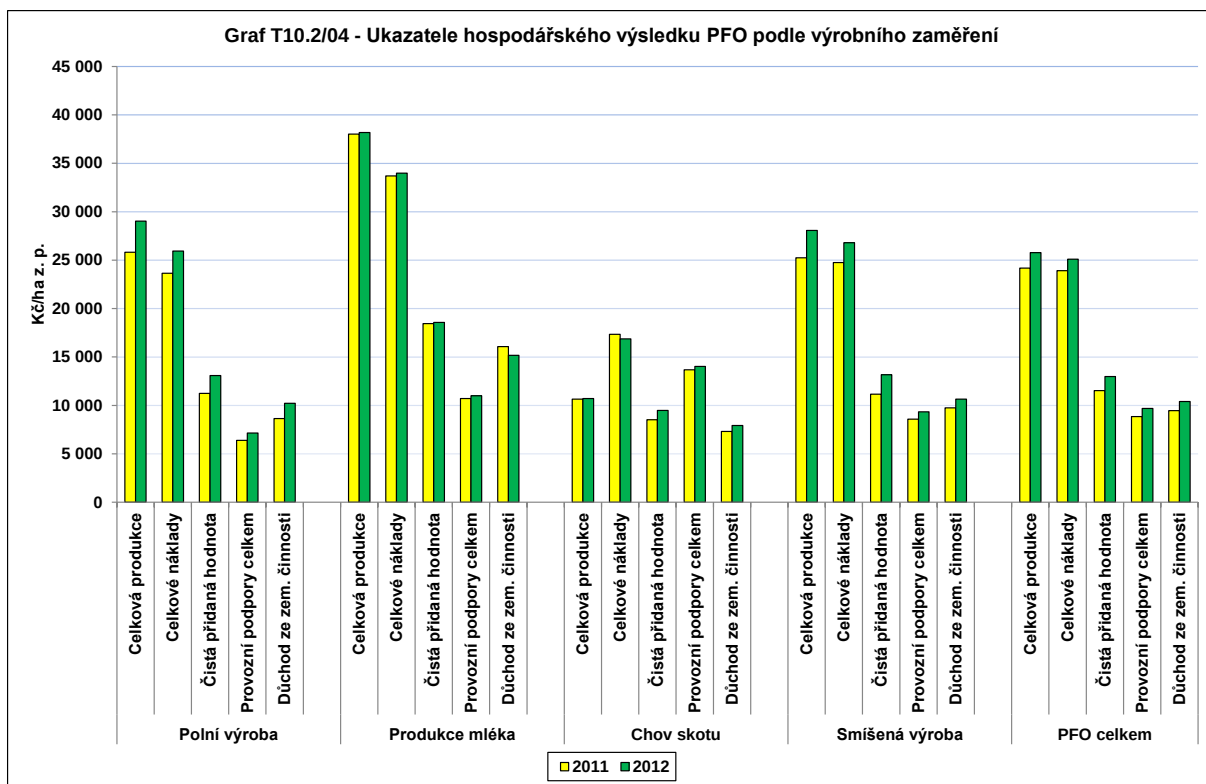
Strukturální a ekonomické ukazatele hospodaření zemědělských podniků v třídění podle nejvýznamnějších kategorií výrobního zaměření uvádí příl. tab. 10.2/03. Úroveň ČPH/AWU dokumentuje graf T10.2/03. Pozadí vývoje ekonomické situace podniků podle výrobního zaměření a právní formy uvádějí grafy T10.2/04 a T10.2/05.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

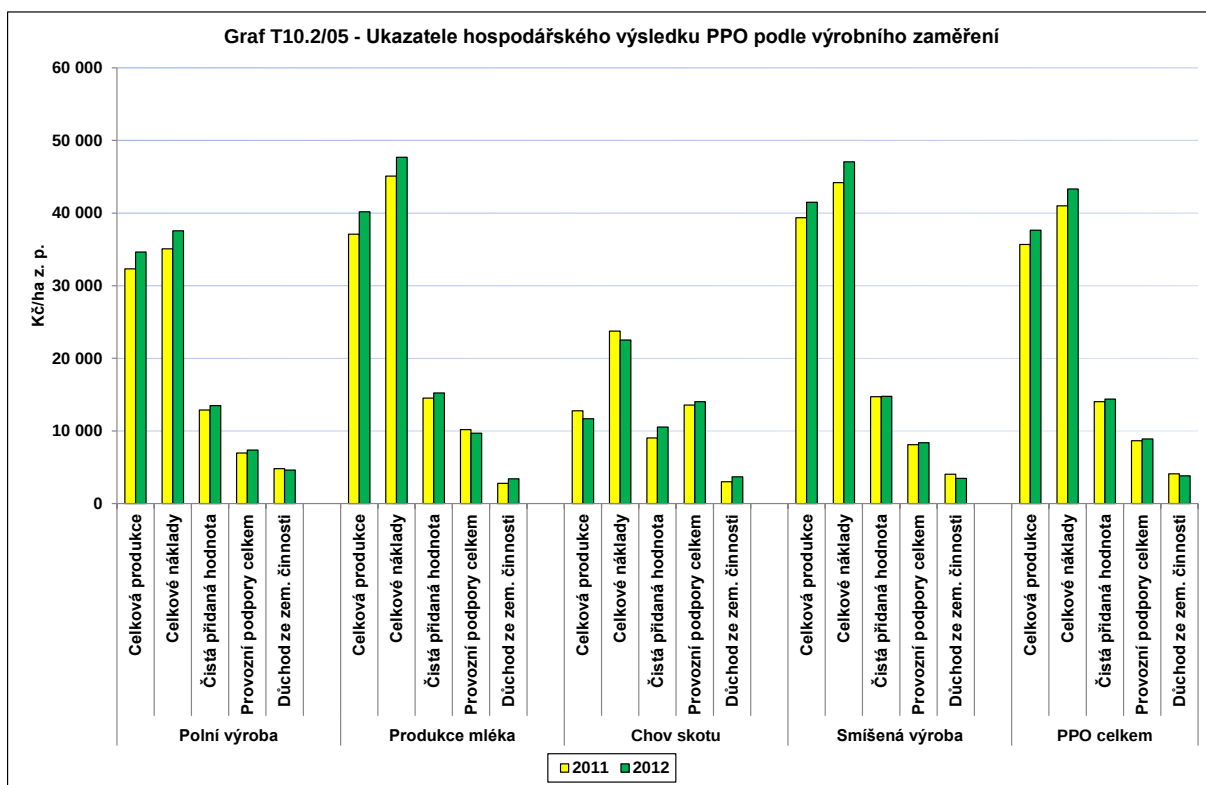
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

¹⁸² Standardní produkci (SP) se rozumí hodnota produkce odpovídající průměrné situaci v daném regionu pro každé zemědělské produkční odvětví. Produkce je součtem hodnoty hlavních produktů a druhotných produktů. Hodnoty se vypočítají vynásobením produkce připadající na jednotku výstupní cenou zemědělské produkce. Daň z přidané hodnoty, daně z produktů a přímé platby se nezahrnují. Celková SP podniku odpovídá součtu hodnot získaných za každé produkční odvětví vynásobením standardní produkcí připadající na jednotku počtem odpovídajících jednotek. Hodnoty SP se v produkčních odvětvích rostlinné výroby určují na základě plochy v hektarech. Hodnoty SP se v živočišné výrobě určují na jeden kus hospodářského zvířete s výjimkou drůbeže, u níž se určují na 100 kusů, a včel, u nichž se určují na jedno včelstvo.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Hodnota ČPH/AWU se v roce 2011 pohybovala v rozpětí od 422,0 tis. Kč u podniků zaměřených na chov prasat a drůbeže do 666,1 tis. Kč u podniků se specializací na polní výrobu. Na celkovém meziročním zlepšení ekonomiky zemědělských podniků v ČR se podílely všechny uvedené kategorie výrobního zaměření, s výjimkou podniků s převážující smíšenou výrobou (snížení ČPH/AWU o 0,2 %).

Podniky s převážující *polní výrobou* meziročně nejvíce zvýšily ČPH/AWU, z 604,8 tis. Kč/AWU (2011) na 666,1 tis. Kč/AWU (2012), tedy o 10,1 %. Vzhledem k relativně stabilnímu množství AWU/100 ha je nutné příčiny hledat v tvorbě čisté přidané hodnoty. Na straně výnosů se na zvýšení ČPH podílelo především zlepšení celkové produkce na hektar o 10,0 %, zejména produkce rostlinné výroby (nárůst o 8,3 %). Větší objem tržeb byl důsledkem meziročně lepších realizačních cen polních plodin. Produkce rostlinné výroby tvořila 88 % celkové produkce podniků specializovaných na polní výrobu v roce 2012 a měla tedy rozhodující podíl na zlepšení ekonomické situace podniků. Provozní dotace na hektar z. p. se v porovnání s předchozím rokem zvýšily o 8,4 % (z 6 709 Kč/ha na 7 275 Kč/ha) v důsledku vyšší jednotné platby na plochu SAPS. Výrobní spotřeba na hektar z. p. u podniků specializovaných na polní výrobu byla v roce 2012 v průměru o 9,6 % vyšší než v roce 2011. Nárůst nákladů byl způsoben zvýšením všech klíčových přímých i režijních nákladů na nakupované vstupy do rostlinné výroby. Na výsledný důchod ze zemědělské činnosti nepříznivě působily také vyšší mzdové náklady a nájemné na hektar z. p. Výsledná ČPH/AWU se meziročně zvýšila v průměru stejně u PFO jako u PPO.

Podniky specializované na *produkci mléka* zvýšily ČPH/AWU průměrně o 3,9 %. Příčinu lze najít především ve vyšší užitkovosti dojnic. Roční dojivost vzrostla z 6 479 litrů/dojnic na 6 894 litrů/dojnic, tj. o 6,4 %. Vyšší užitkovost však byla eliminována nižšími výkupními cenami mléka a poklesem počtu DJ dojnic o 2 % (v přepočtu na 100 ha o 4,8 %). Produkce živočišné výroby na hektar z. p. zůstala na přibližně stejné úrovni jako v roce 2011. Vyšší celková produkce byla dosažena hlavně vlivem vyšší hodnoty rostlinné produkce (konkrétně vyšších cen obilovin a olejnin), která tvoří necelých 30 % z celkových tržeb. Provozní dotace na hektar se meziročně snížily o 3,4 % v důsledku nižších plateb Top-Up a ostatních dotací na výrobu. Na straně nákladů zaznamenaly podniky specializované na produkci mléka zvýšení nákladů na výrobní spotřebu (v průměru o 4,8 %). Zvýšily se náklady na všechny nakupované vstupy do živočišné výroby – krmiva, energie, náklady údržby budov a strojů. Meziročně vyšší byly i přímé náklady v rostlinné výrobě. V důsledku mírného poklesu DJ skotu a zvýšení průměrné výměry využívané z. p. o 14,5 % se koncentrace chovu přežvýkavců v přepočtu na hektar krmných plodin snížila z 0,93 DJ/ha na 0,89 DJ/ha. Vyšší intenzitu chovu přežvýkavců mají PFO, u nichž intenzita v průměru dosahuje 1 DJ/ha krmných plodin. Počet AWU na 100 ha byl meziročně stabilní.

Podniky specializované na *chov krav bez tržní produkce* mléka pokračovaly v roce 2012 ve zvyšování ČPH/AWU. Proti předchozím rokům nárůst ekonomické úrovně nebyl tak

dynamický. V průměru se ČPH/AWU zlepšila o 5,5 %. Příčinou zlepšení ekonomických výsledků byly především vyšší tržby z živočišné výroby na hektar (o 8,6 %), především tržeb z hovězího masa. Vyšší tržby byly vyvolány jak vyššími cenami masa, tak vyššími stavy skotu (krav) bez tržní produkce mléka. Zvýšily se také provozní dotace na hektar o 3,0 %, především vlivem vyšších plateb SAPS. Příznivě působil také pokles celkových nákladů a nákladů na výrobní spotřebu, vyvolaný hlavně nižšími režijními náklady na služby a údržbu budov a strojů. Podniky s převažujícím chovem skotu (krav) bez tržní produkce mléka meziročně mírně snížily výměru využívané zemědělské půdy (o 3,9 %), kterou využívají převážně extenzivně pro produkci krmných plodin. Nižší průměrná výměra podniku v kombinaci s vyšším počtem DJ ostatního skotu, ovcí a koz způsobily zvýšení intenzity chovu přežvýkavců z 0,45 na 0,47 DJ/ha krmných plodin. Intenzita chovu přežvýkavců potvrzuje velmi extenzivní hospodaření podniku v podhorských a horských oblastech. Strukturální a ekonomický vývoj byl obdobný u PFO i PPO s tím rozdílem, že PFO výměru využívané zemědělské půdy v průměru zvýšily (o 2,5 % na 83,9 ha), zatímco PPO naopak (pokles o 4,7 % na 537,9 ha). Počet pracovních sil se zvýšil u právnických osob (díky zvýšení počtu placených pracovních sil) i fyzických osob (díky zvýšení počtu neplacených pracovních sil).

Kategorie podniků se *smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou* je charakteristická jak relativně malými podniky fyzických osob s průměrnou výměrou využívané z. p. (61,5 ha/podnik v roce 2012), tak velmi velkými podniky právnických osob (s průměrnou výměrou 1 450,5 ha/podnik v roce 2012). Obě právní formy zaznamenaly meziročně mírný pokles průměrné výměry podniku v řádu desetin až jednotek procent. ČPH/AWU v souhrnu meziročně klesla o 0,2 %. Vývoj ČPH/AWU byl na jedné straně pozitivně ovlivněn hlavně vyšší hodnotou produkce rostlinné a živočišné výroby a vyššími provozními dotacemi a podporami, zejména platbami SAPS tvořícími většinu provozních dotací. Tržby z rostlinné výroby byly meziročně vyšší díky vyšším cenám zemědělských výrobců. Vyšší tržby z živočišné výroby byly dosaženy vlivem vyšších cen a užitkovosti výkrmu skotu a prasat, naopak pokles cen mléka nepříznivě ovlivnil tržby z prodeje mléka a mléčných výrobků z farmy. O 37,1 % se zvýšila také ostatní produkce na hektar z. p. Nárůst tržeb (o 5,8 %) však nestačil pokrýt zvýšení nákladů (6,6 %). Zvýšily se všechny významné nákladové položky rostlinné a živočišné výroby kromě nákladů na služby. Podobný vývoj nákladů zaznamenaly PFO i PPO. Nepříznivý vývoj tržeb a nákladů na výrobní spotřebu v kombinaci s meziročním nárůstem počtu pracovních sil byly důvodem nepříznivého vývoje ČPH/AWU. Vývoj souhrnných výsledků podniků se smíšenou výrobou je ovlivněn strukturálním a ekonomickým vývojem podniků právnických osob, které svou velikostí významně determinují průměrné výsledky celého výrobního zaměření. Rozdílný však byl vývoj u PFO.

U PFO se ČPH/AWU zvýšila o 11,2 %. Příčinou byl rychlejší růst tržeb z rostlinné výroby (o 11,6 %), především z prodeje obilovin (o 20,2 %), který pozitivně ovlivnil změnu

celkové produkce. PFO mírně zvýšily podíl obilovin a polních plodin na úkor krmných plodin, zatímco PPO zvýšily podíl krmných plodin na úkor obilovin a polních plodin. Příčinou byl odlišný strukturální vývoj stavů hospodářských zvířat. PFO snížily stavy dojníc a ostatního skotu, naopak zvýšily stavy prasat. PPO naopak zvýšily stavy dojníc a ostatního skotu a snížily stavy prasat. Druhým důvodem zlepšení ČPH/AWU byly vyšší provozní dotace a podpory, které se zvýšily o 8,8 % v důsledku vyšších plateb SAPS, environmentálních plateb a nižšího propadu Top-Up a ostatních dotací na výrobu proti PPO.

Podniky specializované *chov prasat a drůbeže* byly v roce 2012 charakteristické výrazně lepší úrovní ČPH/AWU. Ekonomický a strukturální vývoj podniků specializovaných na chov prasat a drůbeže se výrazně lišil u PFO a PPO.

PFO zvýšily ČPH o 25,7 % na 326,8 tis. Kč/AWU v roce 2012. Příčiny je možné nalézt ve vyšší produkci živočišné výroby (o 34,4 %), a to jak tržeb z prodeje vepřového masa (o 26,4 %), tak i drůbežního masa (o 34,6 %). Produkce rostlinné výroby se také zvýšila, hlavně produkce obilovin, nicméně rostlinná výroba představuje méně než 10% podíl na celkové produkci. Tyto specializované podniky však zpravidla nedisponují zemědělskou půdou. Pokud jí využívají, pak většinou pěstují hlavně obiloviny, jejichž podíl na výměře zemědělské půdy u PFO zůstal na úrovni roku 2011. Dynamický nárůst celkových tržeb vyrovnal relativně významný nárůst nákladů na výrobní spotřebu (o 30,7 %), který byl zapříčiněn především vyššími náklady na nakupovaná krmiva. Meziročně vyšší byly rovněž náklady na údržbu budov a strojů a náklady na služby. Průměrné stavy prasat a drůbeže se zvýšily, s čímž souvisí i meziročně vyšší počet pracovních sil, především placených.

U PPO došlo ke zvýšení ČPH/AWU v důsledku relativně výrazného snížení pracovních sil (o 11,8 %), vyšších provozních dotací a podpor (o 22,9 %), meziročně nižších nákladů na výrobní spotřebu (o 2,2 %) a vyšších tržeb z prodeje vepřového masa (o 11,8 %), drůbežního masa (o 16,1 %) a vajec (o 44,7 %). V rámci provozních dotací došlo ke zvýšení dotací na výrobní spotřebu o 50,4 %, která je tvořena především dotacemi z nákazového fondu a podporou udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat.

Z relací mezi celkovou produkcí, výrobní spotřebou a dotacemi je zřejmé, že podniky s extenzivní výrobou – chovem skotu (krav) bez tržní produkce mléka – nedokážou celkovou produkcí pokrýt ani výrobní spotřebu a je zde patrný největší příjmový účinek podpor, které umožňují podnikům uhradit jak zbývající část výrobní spotřeby, tak celé ostatní účetní náklady a vytvořit zisk. Naopak podniky s intenzivní výrobou (chovem prasat a drůbeže) jsou schopny celkovou produkcí uhradit celou výrobní spotřebu a většinu ostatních účetních nákladů. Vliv provozních dotací a podpor na hrubý příjem je ovšem u intenzivních chovů prasat a drůbeže minimální (2,5 % v roce 2012). Z výše uvedených charakteristik příčin ekonomického vývoje jednotlivých výrobních specializací vyplývá dominantní příznivý vliv cen zemědělských výrobců na klíčové ekonomické ukazatele odvětví.

10.2.2.3 Výsledky zemědělských podniků podle ekonomické velikosti a výrobního zaměření

Kombinace výrobního zaměření a ekonomické velikosti pomůže podrobněji odhalit nejvýznamnější reprezentanty daného výrobního zaměření a příčiny odlišné ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků.

Podniky jsou podle standardní produkce zařazeny do čtrnácti kategorií ekonomické velikosti. Z důvodu rovnoměrnějšího rozdělení podniků do velikostních tříd byly některé třídy sloučeny. Tab. 10.2/03 uvádí vymezení tříd ekonomické velikosti pro podmínky ČR.

T10.2/03 - Vymezení tříd ekonomické velikosti podniků podle standardní produkce¹⁾

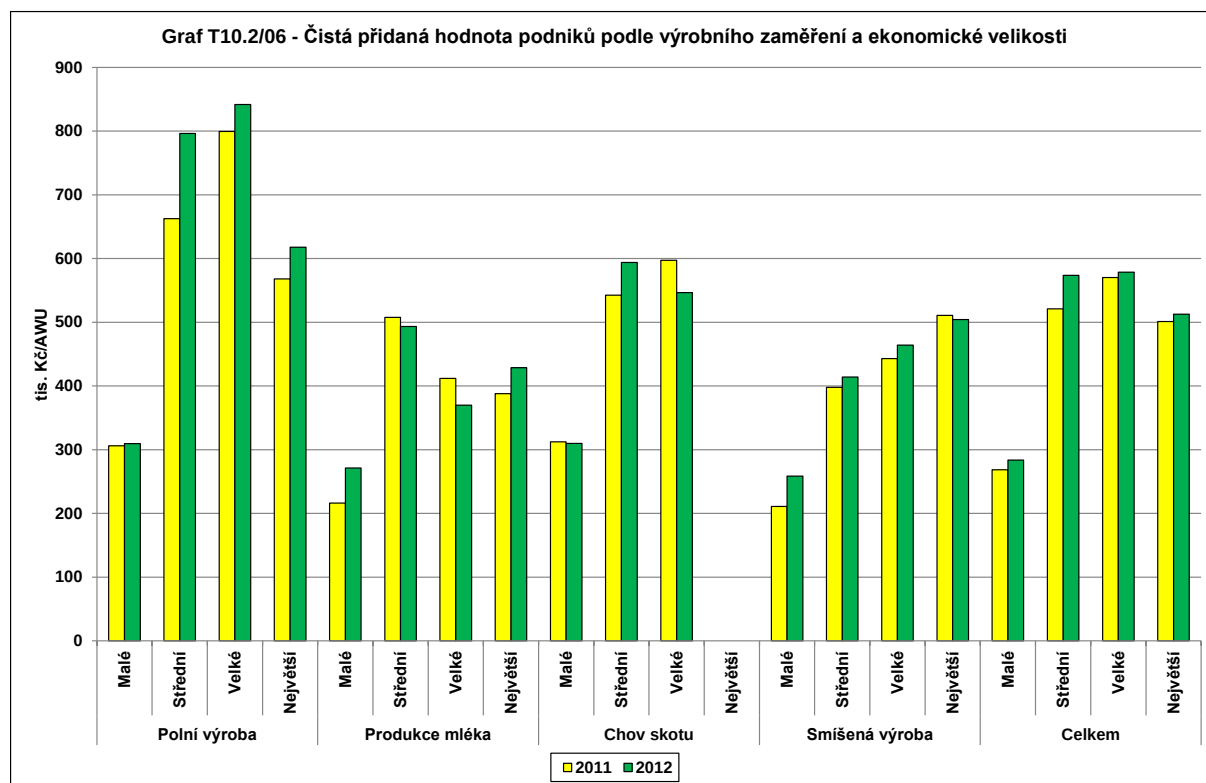
Třídy	Prahové hodnoty standardní produkce	Označení velikostních tříd
IV. - VI.	nejméně 8 000 €, méně než 50 000 €	Malá
VII. - IX.	nejméně 50 000 €, méně než 500 000 €	Střední
X. - XI.	nejméně 500 000 €, méně než 1 000 000 €	Velká
XII. - XIV.	nejméně 1 000 000 €	Největší

1) Podniky označené jako velmi malé (I.-III.) nejsou v databázi FADN CZ podchyceny.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

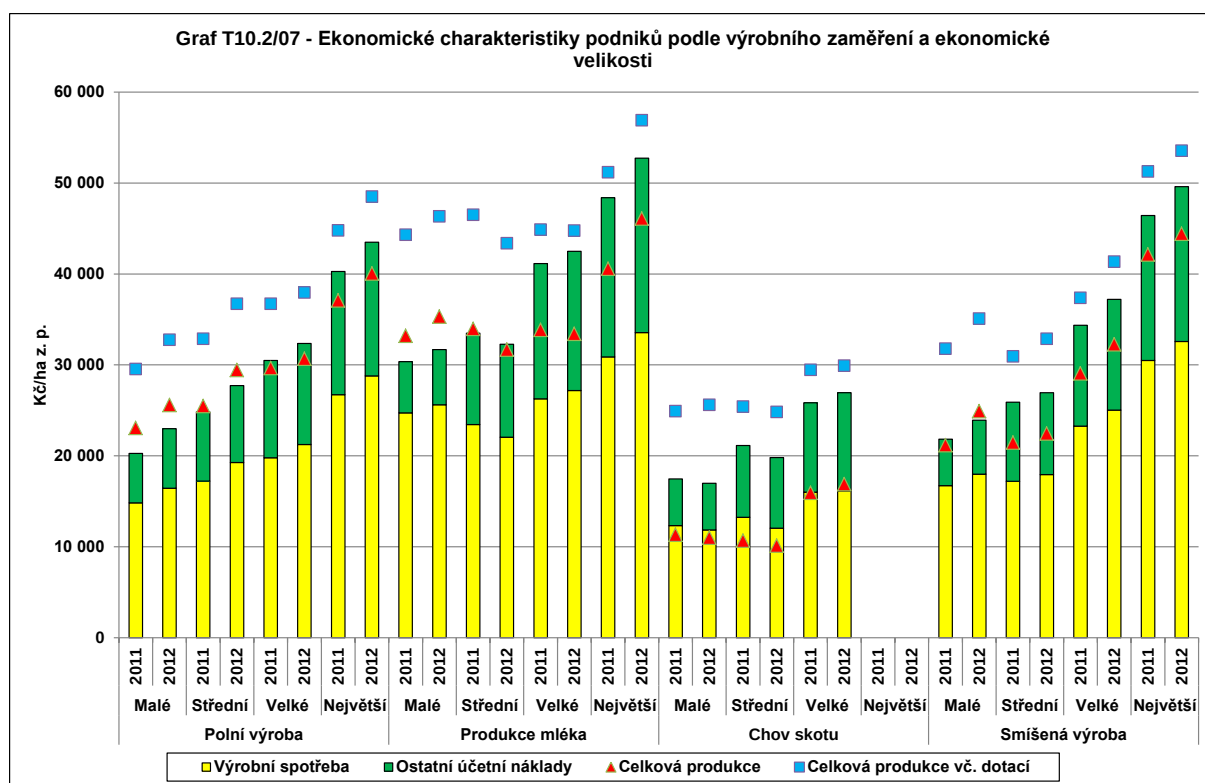
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Úroveň ČPH/AWU je pro vybrané kategorie podniků uvedena v grafu T10.2/06, přehled výnosové a nákladové stránky hospodaření nabízí graf T10.2/07.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Pozn.: Dotace = provozní dotace + investiční dotace. V kategorii „Největší“ ve výrobním zaměření „Chov skotu“ nejsou uvedeny údaje kvůli malému počtu podniků v souboru.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky specializované na *polní výrobu*, které jsou rozmístěny převážně v oblastech mimo LFA, jsou z hlediska úrovně ČPH/AWU velmi diferencované. Nejnižší úroveň ČPH/AWU (309,4 tis. Kč/AWU v roce 2012) byla v této kategorii charakteristická pro *malé podniky* s průměrnou výměrou 32,4 ha na podnik a 3,4 AWU/100 ha z. p. v roce 2012. Jedná se většinou o rodinné farmy s převažující produkcí obilovin a minoritním podílem chovu masného skotu a prasat. V roce 2012 produkovaly tyto farmy 7,3 % celkové produkce v rámci specializace na polní výrobu a představovaly 53 % počtu podniků v daném výrobním zaměření¹⁸³.

Malé podniky dosáhly nejnižšího meziročního nárůstu ČPH/AWU v kategorii podniků specializovaných na polní výrobu. Snížily průměrnou výměru z 33,9 ha (2011) na 32,4 ha (2012) a zároveň zvýšily počet neplacených pracovních sil, čímž se zvýšil počet AWU na 100 ha půdy o 7,6 %. Produkce rostlinné výroby na hektar vzrostla o 11,2 %, poklesla však ostatní produkce. Náklady na výrobní spotřebu v přepočtu na hektar z. p. se zvýšily o 10,9 % v důsledku zvýšení všech rozhodujících vstupů do rostlinné výroby a režijních nákladů. Provozní dotace a podpory na hektar zaznamenaly meziroční nárůst o 10,7 %, v absolutním vyjádření čerpají malé podniky nejnižší provozní dotace a podpory ze všech velikostních skupin v rámci tohoto výrobního zaměření (6 891 Kč/ha v roce 2012, průměr výrobního

¹⁸³ Vztaheno k počtu reprezentovaných podniků v daném odvětví (výrobním zaměření) podle údajů ČSÚ.

zaměření byl 7 275 Kč/ha v roce 2012). Nejnižší absolutní hodnoty ČPH/AWU dosahují malé podniky specializované na polní výrobu především díky relativně vysokému počtu AWU/100 ha, což může souviset i s vyšším zastoupením živočišné výroby na celkových tržbách a vyšší pracovní náročnosti výroby v porovnání se středními a velkými podniky. Malé podniky také nevyužívají úspor z rozsahu výroby. Příčinou nejnižšího relativního přírůstku ČPH/AWU je meziroční zvýšení AWU/100 ha.

Nejvýraznějšího meziročního zvýšení ČPH/AWU (o 20,2 %) dosáhly středně velké podniky s průměrnou výměrou 187,3 ha a 1,6 AWU na 100 ha. Ukazatel ČPH/AWU se zvýšil na 796,4 tis. Kč, což byla druhá nejvyšší hodnota po velkých podnicích v rámci výrobního zaměření v roce 2012 (841,8 tis. Kč/AWU). Ze strukturálního hlediska snížily tyto podniky výměru využívané zemědělské půdy (o 5,7 %) a také celkový počet AWU, což mělo za následek stejnou úroveň AWU/100 ha jako v roce 2011. Středně velké podniky zvýšily v průměru podíl ostatních polních plodin na výměře využívané z. p. z 27,0 % na 29,1 %. Kvůli vyšším cenám zemědělských výrobců v rostlinné výrobě se zvýšila produkce rostlinné výroby v přepočtu na hektar o 13,9 %, což je nejvíce ze všech velikostních kategorií v rámci výrobního zaměření. Ke zvýšení celkové produkce přispěla i vyšší ostatní produkce na hektar (o 64,7 %). Současně došlo ke zvýšení nákladů na výrobní spotřebu (o 11,9 %), především vlivem vyšších nákladů na nakupovaná osiva, hnojiva a prostředky ochrany rostlin. Zvýšily se rovněž všechny režijní náklady na opravy a údržbu budov a strojů, energie a služby. Na meziročně lepší ekonomické výsledky hospodaření působily také vyšší provozní dotace a podpory na hektar z. p. (z 6 330 Kč/ha v roce 2011 na 7 090 Kč/ha v roce 2012), hlavně jednotná platba na plochu. Lze tedy konstatovat, že příčinou zlepšení ČPH/AWU u středně velkých podniků byly především vyšší ceny komodit rostlinné výroby a vyšší provozní dotace a podpory.

Podniky specializované na produkci mléka jsou podniky s intenzivním chovem přežvýkavců (v průměru okolo 1,0 DJ/ha), vyšším využíváním lidské práce (3,7 AWU/100 ha z. p. v roce 2012) a třetinovým podílem plateb LFA a plateb za agroenvironmentální programy na celkovém objemu provozních podpor, což indikuje jejich hlavní zastoupení v regionech s ostatními (O) a specifickými (S) přírodními omezeními. V této kategorii tvoří z hlediska ekonomické úrovně opačné póly malé a střední podniky, které společně ve sledovaných letech reprezentovaly více než 80 % počtu podniků a čtvrtinu celkové produkce všech velikostních kategorií podniků specializovaných na produkci mléka v ČR.

Malé mléčné farmy dlouhodobě dosahují jedné z nejnižších úrovní ČPH/AWU, v roce 2012 jejich souhrnná ekonomická úroveň však vzrostla o 25,5 %, což je nejvíce v rámci výrobního zaměření. Tyto podniky v roce 2012 hospodařily na průměrné výměře 31,8 ha, využívaly 5,6 AWU/100 ha z. p. (převážně neplacené pracovní síly) a na 100 ha z. p. připadalo 65,1 DJ hospodářských zvířat. Intenzita chovu přežvýkavců na hektar krmných plodin byla 0,9 DJ v roce 2012. Tyto podniky mírně zvýšily výměru využívané zemědělské

půdy. Zvýšil se podíl výměry krmných plodin na úkor podílu obilovin. Dlouhodobě tyto podniky dosahují podprůměrnou roční dojivost krav (6 615 kg mléka/ks v roce 2012) v porovnání s průměrem všech mléčných farem (6 894 kg mléka/ks za rok 2012). Užítkovost dojnic se však meziročně zvýšila o 10,0 %. Efekt vyšší užítkovosti byl částečně eliminován nižší výkupní cenou mléka, produkce živočišné výroby na hektar nicméně vzrostla o 8,1 % částečně i díky vyšším tržbám z prodeje hovězího a telecího masa. Nepříznivě naopak působil nárůst nákladů výrobní spotřeby na hektar z. p. o 3,6 % hlavně zvýšením nákladů na vlastní i nakupovaná krmiva a náklady budov a strojů. Počet AWU/100 ha klesl o 12,5 % a působil tak jako jeden z důležitých determinantů zlepšení ČPH/AWU společně vyšší produkcí živočišné výroby a vyššími provozními dotacemi na hektar. V průměru činil celkový objem všech provozních dotací a podpor 11 011 Kč/ha v roce 2012, což je o 6,3 % více než v roce 2011.

Středně velké podniky specializované na produkci mléka naopak dlouhodobě vykazují nejvyšší úroveň ČPH/AWU v daném výrobním zaměření. S průměrnou výměrou 141,1 ha z. p., 3,4 AWU/ha z. p. a 62,7 DJ/100 ha z. p. dosáhly v roce 2011 průměrné ČPH ve výši 493,5 tis. Kč/AWU, při meziročním snížení o 2,8 %. U středně velkých podniků je tedy patrný opačný trend v ekonomické úrovni v letech 2011-12 proti malým podnikům. Středně velké podniky zvýšily průměrnou výměru využívané z. p. o 11,7 % a stejně jako malé podniky zvýšily podíl krmných plodin na úkor obilovin. Hlavní příčinou snížení živočišné produkce na hektar byla nižší výkupní cena mléka, kterou vyšší užítkovost dojnic nedokázala vykompenzovat. Průměrná užítkovost 6 157 kg mléka/ks v roce 2012 je podprůměrná v rámci výrobního zaměření, což svědčí o vyšším podílu extenzivních farem. Náklady na výrobní spotřebu na hektar z. p. se proti roku 2011 snížily o 5,9 % v důsledku poklesu stavů dojnic. Na ukazatel ČPH/AWU působil rovněž meziročně stabilní počet AWU/100 ha. Provozní dotace a podpory se na zvýšení ČPH/AWU nepodílely, protože meziročně poklesly v přepočtu na hektar o 0,2 % na úroveň 11 482 Kč/ha. Příčinou horších ekonomických výsledků středně velkých podniků specializovaných na produkci mléka je tedy společné působení nižšího stavu dojnic a nižších výkupních cen mléka, které způsobily výraznější propad celkové produkce v porovnání s výrobní spotřebou.

Dlouhodobě velmi příznivé a také relativně stabilní hodnoty ČPH/AWU vykazují *podniky zaměřené na chov krav bez tržní produkce mléka*. Vysoké provozní dotace, a z nich zejména platby LFA a platby za agroenvironmentální programy, umožnily těmto podnikům pokrýt celkové náklady a dosáhnout zisku. Bez provozních dotací by však celková produkce malých, středních a velkých podniků specializovaných na chov skotu nepokryla výrobní spotřebu a podniky by nebyly „schopné přežít“.

Malé a středně velké podniky jsou počtem dominantní částí souboru podniků extenzivně hospodařících v horských a podhorských oblastech. Velké podniky jsou v celkovém počtu podniků specializovaných na chov krav bez tržní produkce mléka zastoupeny pouze 1 %.

Malé podniky specializované na chov krav bez tržní produkce mléka¹⁸⁴ zaznamenaly meziroční propad ČPH/AWU pouze o 0,8 % na úroveň 309,7 tis. Kč/AWU. Strukturální příčinou vývoje byl o 11,7 % vyšší počet AWU/100 ha související se zvýšením počtu pracovníků i poklesem výměry využívané z. p. Podíl krmných plodin ani stavy ostatního skotu na 100 ha se proti roku 2011 výrazně nezměnily. Z ekonomického hlediska se zvýšila produkce živočišné výroby, zejména produkce hovězího a telecího masa díky vyšším realizačním cenám. Na druhé straně se snížila výrobní spotřeba na hektar z důvodu nižších nákladů na vlastní krmiva a externí služby. Příznivě působily o 6,2 % vyšší provozní dotace na hektar, které dosáhly výše 14 189 Kč/ha v roce 2012 díky vyšší jednotné platbě na plochu. Souhrnně lze konstatovat, že efekt vyšší živočišné produkce, vyšších dotací a nižších nákladů na výrobní spotřebu byl eliminován zvýšením počtu neplacených pracovních sil.

Středně velké podniky specializované na chov krav bez tržní produkce mléka¹⁸⁵, které dosahují dlouhodobě nejvyšší úrovně ČPH/AWU, meziročně nejvíce zlepšily svou ekonomickou situaci a zůstaly podle tohoto ukazatele nejúspěšnější kategorií, která po vstupu ČR do EU svůj úspěch zakládá na vysokých provozních dotacích (v roce 2012 průměrně 14 216 Kč/ha z. p.) a extenzivním způsobu hospodaření s nízkou úrovní vstupů, včetně práce. Kombinace poklesu průměrné výměry podniku a zvýšení počtu zejména placených AWU způsobila zvýšení průměrného počtu AWU/100 ha o 6,9 % s nepříznivým vlivem na ukazatel ČPH/AWU. Příznivě však působil nárůst živočišné produkce vlivem vyšších stavů masného skotu. Pozitivní byl také relativně významný pokles nákladů na výrobní spotřebu (o 9,1 %) v důsledku nižších nákladů na vlastní krmiva a nákladů na opravy a údržbu budov a strojů. Provozní dotace a podpory na hektar z. p. se meziročně nezměnily (zvýšení pouze o 0,9 %). Vyšší úrovně ČPH/AWU tak bylo dosaženo zejména vlivem poklesu nákladů na výrobní spotřebu.

Produkčně nejvýznamnější skupinou podniků v kategorii podniků se *smíšenou výrobou* jsou největší podniky¹⁸⁶, tvořené převážně velkými akciovými společnostmi a zemědělskými družstvy. I v tomto výrobním zaměření jsou však velké rozdíly mezi jednotlivými velikostními kategoriemi podniků. Malé podniky nejvíce zvýšily ČPH/AWU v období 2011-12, zatímco u největších podniků došlo k mírnému poklesu ČPH/AWU o 1,3 %.

Dlouhodobě dosahují velmi nízké úrovně ČPH/AWU v kategorii podniků se *smíšenou výrobou* *malé podniky*, které v roce 2012 vygenerovaly 258,4 tis. Kč, tj. polovinu ČPH/AWU

¹⁸⁴ *Malé podniky s chovem skotu hospodařily v roce 2012 na průměrné výměře 56,0 ha z. p., s 3,1 AWU/100 ha, 43,6 DJ/ha z. p. a s intenzitou chovu přežvýkavců 0,4 DJ/ha krmných plodin.*

¹⁸⁵ *V roce 2012 tyto podniky disponovaly průměrně 399,4 ha obhospodařované půdy, 1,7 AWU/100 ha, 44,0 DJ/100 ha a zatížením TTP 0,5 DJ/ha krmných plodin.*

¹⁸⁶ *Skupina největších podniků tvoří více než 80 % celkové produkce v souboru podniků se smíšenou výrobou. Tato skupina podniků byla v roce 2012 charakterizována průměrnou výměrou 1 889,6 ha na podnik, 3,1 AWU/100 ha z. p., 50,2 DJ/100 ha z. p. a intenzivním chovem přežvýkavců (1,2 DJ/ha krmných plodin).*

největších podniků v této kategorii¹⁸⁷. Podíl dotací na LFA a environmentálních dotací na celkovém objemu vyplacených provozních dotací a podpor (35,4 % v roce 2012) v kombinaci s extenzivním chovem skotu, podprůměrnou užitkovostí dojníc a podprůměrnými výnosy polních plodin naznačuje umístění převážné části těchto podniků do méně příznivých oblastí LFA. Výměra malých podniků se smíšenou výrobou zůstala na úrovni roku 2011, zvýšil se počet pracovních sil. Kromě vyšších tržeb z rostlinné výroby (o 12,1 %) se na zlepšení ukazatele ČPH/AWU podílely vyšší tržby z živočišné výroby (o 10,5 %) a vyšší ostatní produkce, která se na celkových tržbách podílela 13,1 %. Výrobní spotřeba na hektar z. p. vzrostla o 7,6 % v důsledku vyšších přímých nákladů na materiálové vstupy do rostlinné a živočišné výroby a režijních nákladů na opravy a údržbu strojů a služby. Stejně jako u většiny výrobních zaměření využívajících půdu se zvýšily provozní dotace v důsledku navýšení jednotné platby na plochu v roce 2012 (o 9,3 % na 9 937 Kč/ha). Výraznější strukturální změny u malých podniků se smíšenou výrobou nenastaly, s výjimkou mírného navýšení stavů prasat. Za meziročním úspěchem malých smíšených podniků tak stojí zejména příznivý nákladově-výnosový vývoj zemědělské výroby.

Příčinou mírného snížení ČPH/AWU ve skupině *největších podniků* s převažující smíšenou výrobou v letech 2011-12 (z 510,7 tis. Kč na 504,2 tis. Kč) byl méně příznivý vývoj tržeb v porovnání s ostatními velikostními kategoriemi podniků. Rostlinná produkce na hektar se zvýšila pouze o 1,7 %, živočišná produkce o 5,6 %. Celková produkce se zvýšila méně než náklady na výrobní spotřebu, které v přepočtu na hektar vzrostly o 6,9 %. V rostlinné výrobě bylo dosaženo nižších tržeb z prodeje obilovin, které tvoří polovinu tržeb z rostlinné výroby. Příčinou může být méně vhodné načasování prodejů v posklizňovém období. Výrobní spotřeba se zvýšila v důsledku vyšších nákladů na přímý materiál i režijních nákladů kromě služeb. Provozní dotace se zvýšily o 2,8 % a pohybovaly se na úrovni 8 252 Kč/ha. Vzhledem ke značné závislosti těchto podniků na najímaných externích výrobních faktorech redukovaly vyšší mzdové náklady a nájemné výhody z rozsahu výroby. Důchod ze zemědělské činnosti byl, stejně jako v letech 2010 a 2011, u této kategorie podniků kladný.

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

Investování do modernizace je jedním z hlavních předpokladů zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podniků. Základní přehled o investičních aktivitách v zemědělství ČR poskytuje kapitálový účet SZÚ (tab. T10.2/04, ve stálých cenách roku 2000). Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) představuje objem investic do pořízení, rekonstrukce, modernizace a nákupů dlouhodobého majetku po odpočtu prodejů, tj. přírůstky mínus úbytky fixních aktiv za příslušné období.

¹⁸⁷ V roce 2012 hospodařily malé podniky průměrně na 31,0 ha z. p., využívaly relativně vysoký počet pracovníků (4,7 AWU/100 ha) a pěstovaly převážně krmné plodiny, které využívaly jako krmivovou základnu pro extenzivní chov krav bez tržní produkce mléka (0,6 DJ/ha krmných plodin).

T10.2/04 - SZÚ - Kapitálový účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Stálé ceny roku 2000					
		2008	2009	2010	2011 ²⁾	2012 ²⁾	meziroční index
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU¹⁾	15 377	10 862	10 597	14 812	16 373	110,5
32	THFK zemědělských výrobků	3 051	3 200	2 488	2 344	2 172	92,6
32.1	Výsadby	115	116	116	113	88	78,0
32.2	Zvířata	2 936	3 084	2 373	2 231	2 083	93,4
33	THFK nezemědělských výrobků	12 326	7 662	8 109	12 468	14 202	113,9
33.1	THFK Stroje a zařízení	8 598	4 826	6 301	9 661	11 161	115,5
33.2	THFK Budovy	3 698	2 819	1 789	2 777	3 018	108,7
33.3	Ostatní THFK	30	17	19	30	23	76,8
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	12 442	12 249	12 375	12 894	13 014	100,9
35	TVORBA ČISTÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU¹⁾	2 935	-1 387	-1 777	1 918	3 359	275,1
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	1 200	1 638	2 018	2 320	1 734	74,7
37.1	Investiční dotace	1 054	1 575	1 992	2 238	1 734	77,5
37.2	Ostatní kapitálové transfery	146	63	26	82	0	0,1
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	110 670	106 098	97 938	106 357	98 983	93,1
	Podíl THFK na produkci zemědělského odvětví (%)	13,9	10,2	10,8	13,9	16,5	118,8
	Podíl THFK včetně investičních dotací na produkci zemědělského odvětví (%)	14,8	11,7	12,9	16,0	18,3	114,1

1) Bez odečitatelné DPH.

2) Data do roku 2011 jsou definitivní, data za rok 2012 jsou semidefinitivní.

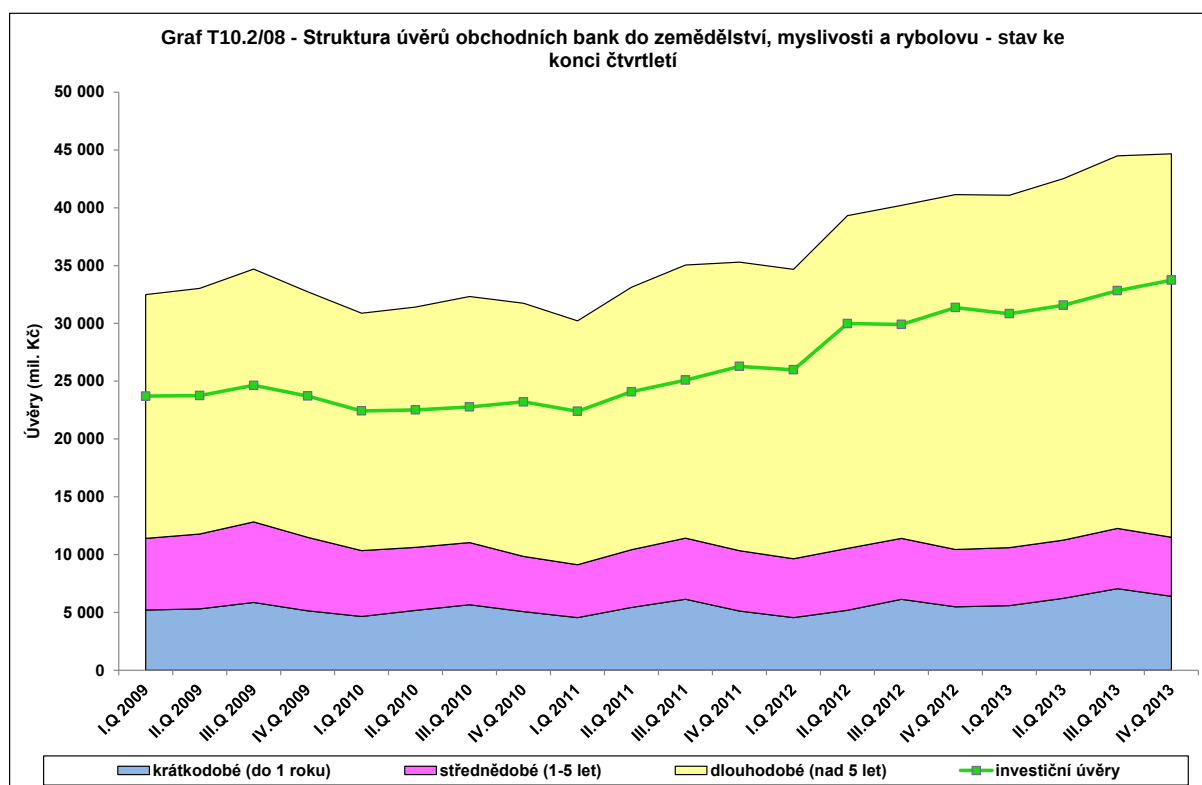
Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V roce 2012 se projeví efekty pokračujícího zlepšování ekonomické situace zemědělských podniků na jejich vyšší investiční aktivitě. Tvorba hrubého fixního kapitálu (ve stálých cenách) se zvýšila o 10,5 % proti roku 2011, zejména vlivem THFK nezemědělských výrobků, konkrétně budov, strojů a zařízení. Projevil se tak vliv podpory investic ze strany PGRLF a. s. do strojního zařízení, vybavení a technologických celků a vliv investičních podpor z Programu rozvoje venkova v kombinaci se ziskovostí odvětví zemědělství. Naopak THFK zemědělských výrobků, zvířat i výsadby, meziročně klesla. Tvorba čistého fixního kapitálu byla v letech 2011-12 po ekonomicky nepříznivých letech opět kladná. Podíl THFK na produkci zemědělského odvětví se při započítání investičních dotací zvýšil.

Objem investičních dotací klesl o 22,5 % ve stálých cenách (v běžných cenách o 20,1 %). Rozhodující podíl tvořily investiční dotace z Programu rozvoje venkova, který však v roce 2012 byl v předposledním roce starého programového období a většina peněz byla již vyčerpána. Situaci v roce 2012 lze nicméně z hlediska investičního rozvoje zemědělství hodnotit jako příznivou, podporující potřebnou modernizaci zemědělských provozů z pohledu produktivních i neproduktivních investic.

Objem investic je závislý na dostupných vlastních zdrojích financování a na přístupu k bankovním úvěrům. Stavby úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu včetně výše investičních úvěrů a objemu subvencí úroků z úvěrů ke konci čtvrtletí v letech 2009-2013 uvádí graf T10.2/08.

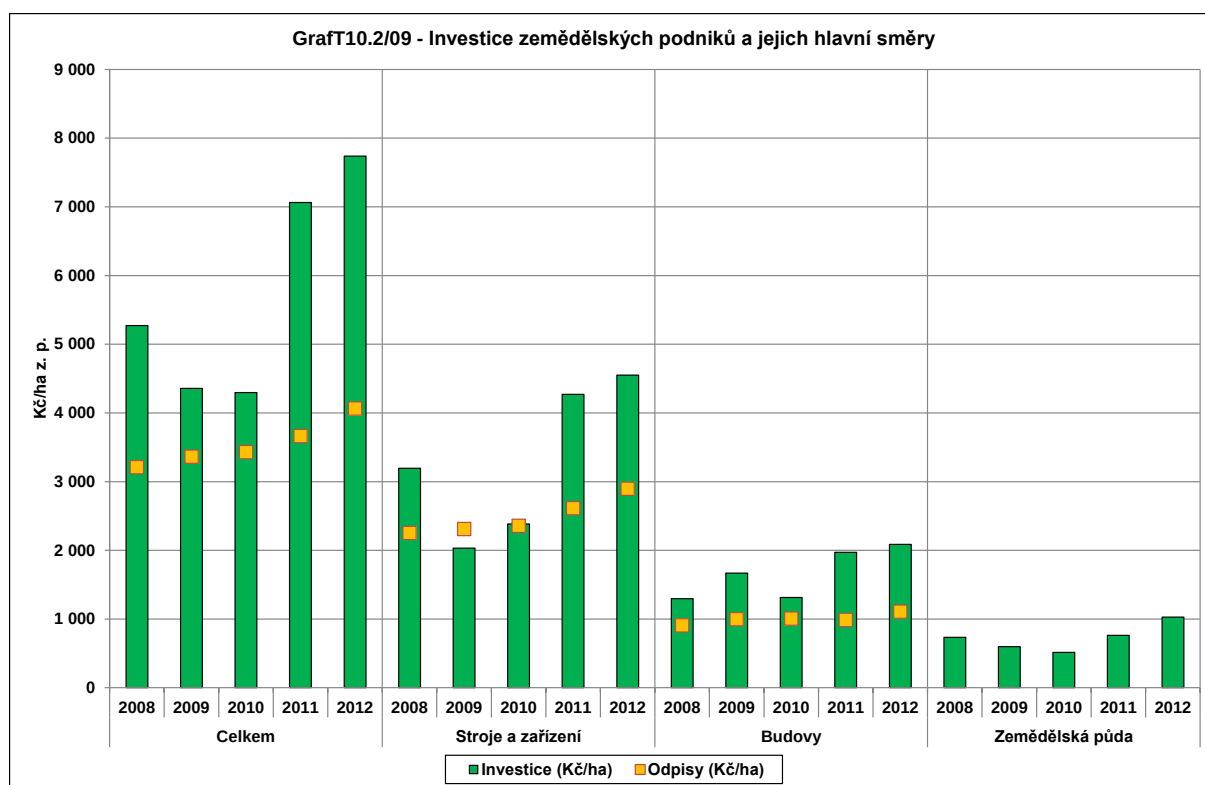
Pramen: ČNB (Bankstat), PGRLF

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Po krizových letech 2009 a 2010, kdy banky plošně zpřísnily podmínky poskytování investičních úvěrů, nastalo od roku 2011 oživení investiční aktivity zemědělských podniků. V letech 2012 a 2013 se zvýšily stavy dlouhodobých investičních úvěrů. Stavy krátkodobých a střednědobých úvěrů se s určitými sezónními výkyvy pohybují v čase na relativně stabilní úrovni. Příznivé ekonomické výsledky podniků v letech 2012 a 2013 byly částečně podpořeny investičními dotacemi v rámci osy I PRV a také subvencováním části úroků z úvěrů a garancí úvěrů prostřednictvím PGRLF. Subvence úroků z úvěrů na investice do zemědělství vyplácené PGRLF činily 516 mil. Kč v roce 2012, respektive 582 mil. Kč v roce 2013.

Hlubší analýzu investiční činnosti a hlavních směrů investic je možné provést na základě dat FADN CZ. Na rozdíl od výše uplatněné metodiky SZÚ jsou v následujícím přehledu investice pojaty jako pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv¹⁸⁸.

¹⁸⁸ Pro zajištění vyšší přesnosti výsledků v přepočtu na hektar byl soubor FADN CZ očištěn o podniky bez obhospodařované zemědělské půdy (podniky specializované na chov prasat a drůbeže). Objem investic v těchto podnicích po roce 2006 prudce poklesl, v souladu s dlouhodobým snižováním rozměru chovu prasat v ČR. V letech 2007-2009 investice nepokryly ani prostou reprodukci dlouhodobého majetku. V letech 2010 až 2012 se investiční aktivita díky mírně lepším ekonomickým výsledkům podniků specializovaných na chov prasat a drůbeže zvýšila a objem investic již převýšil celkový objem odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku.

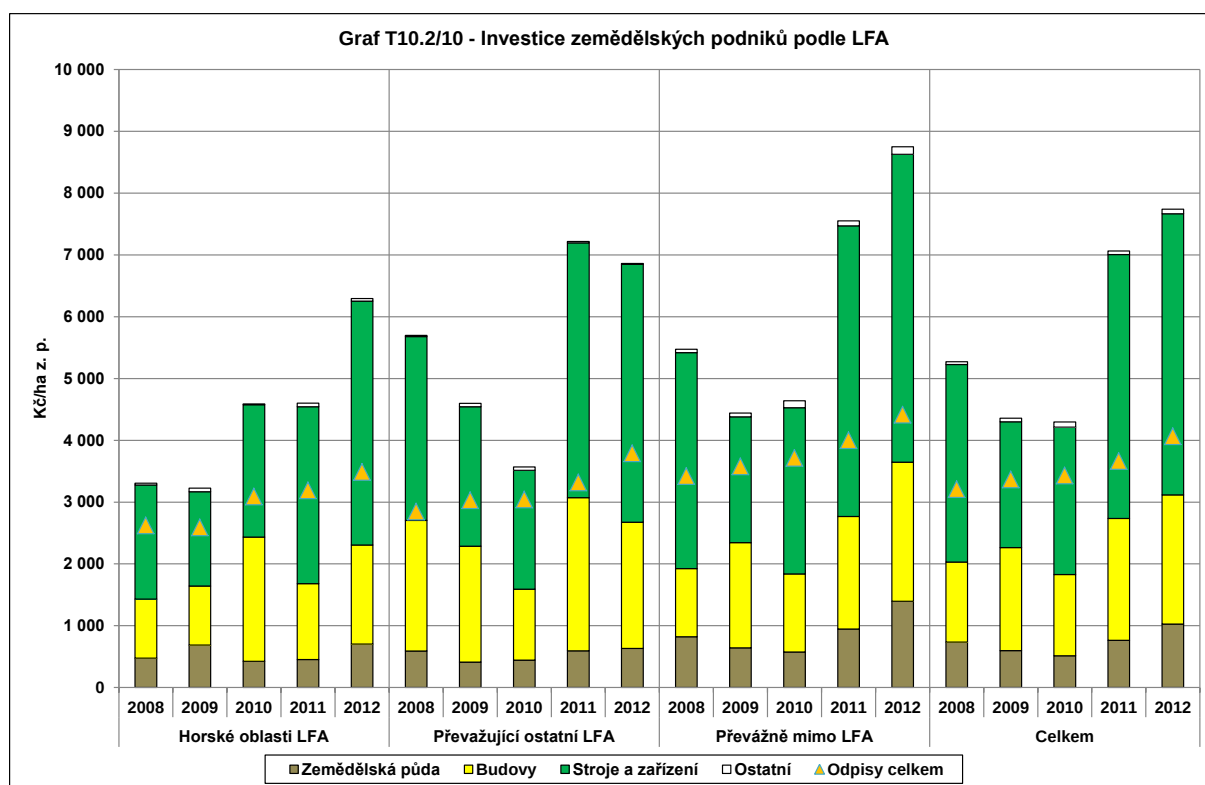

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Graf T10.2/09 potvrzuje vývoj podle metodiky SZÚ. Pokles objemu investic v letech 2009 a 2010 byl vystřídán vyšší investiční aktivitou v letech 2011 a 2012. V roce 2012 investovaly podniky více do strojů a zařízení. Dovází se hlavně stroje, které se v ČR nevyrábějí, tj. sklízecí mlátičky, traktory s vyšším výkonem, lisy, sklízecí řezačky a stroje na sklizeň cukrové řepy. Zvýšily se také investice do budov a zemědělské půdy. S růstem investic do strojů, zařízení a budov rostou také odpisy. Lze předpokládat, že investice do rekonstrukce budov a staveb mají příznivé dopady na welfare zvířat a zlepšení kvality produkce rostlinné a živočišné výroby, ale také i na ochranu spodních a povrchových vod a ochranu klimatu.

Objem investic na hektar obhospodařované zemědělské půdy podle regionů (oblastí LFA – vymezení viz kap. 10.2.2) uvádí graf T10.2/10. Meziročně investiční aktivita podniků odpovídá vývoji ekonomické situace podniků podle LFA. V horských oblastech LFA je znát stabilní příjem a plynulá investiční aktivita, zatímco investiční aktivita v ostatních oblastech je závislá na aktuálně generovaném hospodářském výsledku.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

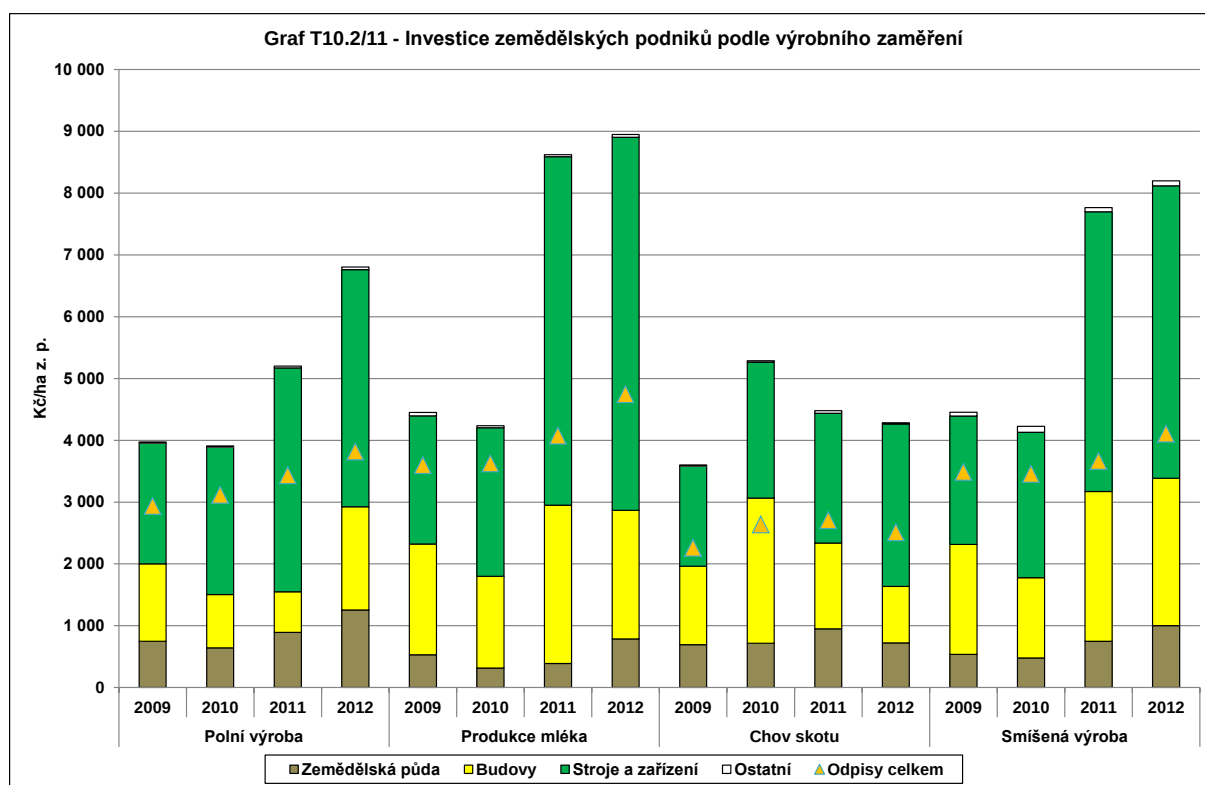
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V roce 2012 zaznamenaly zemědělské podniky v *horských oblastech LFA* relativně výrazné zvýšení ČPH/AWU. Podniky v *horských oblastech LFA* zvýšily investice do půdy, budov i strojního vybavení. Investice do strojů a zařízení dosáhly v průměru 3 945 Kč/ha z. p. a meziročně se zvýšily o 37,8 %. Největší nárůst zaznamenaly v *horských oblastech* investice do půdy, jejichž objem meziročně vzrostl o 54,5 % na průměrných 702 Kč/ha.

V *převažujících ostatních oblastech LFA* podniky v průměru celkový objem investic snížily, v důsledku nižších investic do budov. Volné finanční prostředky investovaly podniky ve vyšší míře do nákupu zemědělské půdy a do obnovy strojního vybavení.

Podniky hospodařící *převážně mimo LFA* celkový objem investic zvýšily v porovnání s rokem 2011. Zdroje byly investovány jak do zemědělské půdy, modernizace strojů a zařízení, tak do rekonstrukce a výstavby budov. Investice do obnovy starých hospodářských budov mohou pozitivně působit na zvyšování produktivity a zlepšování pohody zvířat. V rostlinné výrobě investovaly podniky například do rekonstrukce skladů ve snaze co nejdéle udržet kvalitu skladované produkce, pružněji reagovat na tržní situaci a rozložit peněžní toky rovnoměrněji v průběhu roku. Meziročně vyšší byly v produkčně intenzivních oblastech také investice do zemědělské půdy, jejichž objem meziročně vzrostl o 47,3 %, což se projevilo ve zvýšení podílu vlastní zemědělské půdy.

Podrobnější pohled na investiční činnost zemědělských podniků podle jednotlivých kategorií jejich výrobního zaměření nabízí graf T10.2/11.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky *specializované na polní výrobu* investovaly více zejména do zemědělské půdy a budov. Investice do strojů a zařízení realizovaly ve větší míře v předchozích letech. Specializované podniky s *převažující produkcí mléka* zvýšily investice do strojů a zařízení a zemědělské půdy. Snížily se naopak investice do budov. V absolutní hodnotě realizovaly podniky se specializovanou produkcí mléka nejvyšší investice, což koresponduje s distribucí podpor na modernizaci zemědělských podniků v rámci Programu rozvoje venkova.

Podniky zaměřené na *chov krav bez tržní produkce mléka* sice dlouhodobě dosahují dobré ekonomické úrovně, v roce 2012 snížily objem investic do zemědělské půdy a budov. Extenzivní hospodářství nejsou tak náročná na investice jako intenzivní chov dojeného skotu, což se projevuje přibližně poloviční výší investic na hektar v porovnání se specializovanými mléčnými farmami.

Podniky se *smíšenou výrobou*, které jsou reprezentovány především velkými podniky právnických osob, celkové investice v přepočtu na hektar z. p. v roce 2012 zvýšily, více prostředků investovaly do zemědělské půdy, strojů a zařízení.

Rok 2012 byl ve většině výrobních zaměření charakteristický vyššími investicemi do zemědělské půdy, což se projevilo v celkově vyšším podílu vlastní zemědělské půdy.

S investiční činností a přístupem k úvěrům souvisí také úroveň kapitálové vybavenosti a zadluženosti zemědělských podniků. Tab. T10.2/05 uvádí strukturu a vývoj zdrojů financování podniků právnických osob.

T10.2/05 - Struktura a vývoj zdrojů financování podniků právnických osob v ČR

Ukazatel	MJ	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční index
Interní zdroje financování	Kč/ha	7 807	5 016	6 631	9 037	9 000	99,6
- odpisy DHM a DNM	Kč/ha	4 255	4 497	4 514	4 741	5 220	110,1
- rezervy	Kč/ha	1 400	986	601	544	484	89,0
- výsledek hospodaření za úč. o.	Kč/ha	2 152	-467	1 516	3 753	3 296	87,8
Dlouhodobý majetek	Kč/ha	35 728	38 415	39 933	43 186	47 769	110,6
- pozemky	Kč/ha	2 802	3 412	4 020	4 972	6 055	121,8
- stavby	Kč/ha	19 140	21 116	21 274	22 276	23 142	103,9
- samost. mov. věci a soubory mov. věci	Kč/ha	8 145	8 072	8 163	10 062	11 537	114,7
- trvalé porosty	Kč/ha	262	268	338	311	296	95,1
- dospělá zvířata a jejich skupiny	Kč/ha	2 044	2 080	2 082	2 088	2 114	101,3
Pasiva celkem	Kč/ha	62 200	64 122	65 536	71 518	76 953	107,6
Vlastní kapitál	Kč/ha	35 889	38 003	39 725	43 622	45 990	105,4
Cizí zdroje (bez rezerv)	Kč/ha	24 708	24 994	25 084	27 172	30 285	111,5
- dlouhodobé závazky	Kč/ha	8 748	8 648	7 922	7 430	7 803	105,0
- krátkodobé závazky	Kč/ha	7 308	6 948	7 494	7 819	7 776	99,4
- bankovní úvěry a výpomoci	Kč/ha	8 652	9 398	9 669	11 923	14 706	123,3
Bank. úvěry a výp. / pasiva	%	13,9	14,7	14,8	16,7	19,1	114,6
Odpisy / dlouhodobý majetek	%	11,9	11,7	11,3	11,0	10,9	99,5
Interní zdroje fin. / pasiva	%	12,6	7,8	10,1	12,6	11,7	92,6
Interní zdroje fin. / dlouhod. maj.	%	21,9	13,1	16,6	20,9	18,8	90,0
Celková zadluženost¹⁾	%	39,7	39,0	38,3	38,0	39,4	103,6

1) Celková zadluženost = cizí zdroje bez rezerv / pasiva celkem.

Pramen: Výpočty ÚZEI podle FADN ČR (publikace Výběrové šetření hosp. výsledků zemědělských podniků za roky 2008-2012)

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Vlivem pokračujících příznivých hospodářských výsledků v roce 2012 se zvýšila důvěryhodnost zemědělských podniků u bank, které byly ochotny poskytovat ve větší míře úvěry. Bankovní úvěry v přepočtu na hektar z. p. se zvýšily o 23,3 %. Vyšší investice se projeví v hodnotě dlouhodobého majetku zvýšené o 10,6 % a v odpisech vyšších o 10,1 %. Průměrná míra celkové zadluženosti zemědělských podniků se mírně zvýšila o 3,6 % na 39,4 %. Dlouhodobě se celková zadluženost podniků právnických osob pohybuje těsně pod 40 %.

Důležitou úlohu v investiční činnosti zemědělských podniků mají investiční podpory z osy I a III PRV a z programů PGRLF. Zpracováním souboru proplacených projektů z podopatření osy I PRV „I. 1. 1 – Modernizace zemědělských podniků“ za roky 2008-2013 bylo možno sestavit příl. tab. 10.2/05. Podopatření jsou členěna na následující dílčí záměry:

A. Investice do živočišné výroby:

- investice převážně do zemědělských staveb vč. nezbytných manipulačních prostor pro ŽV (zlepšení welfare, resp. zvýšení produktivity práce),
- investice převážně do techniky a technologií pro ŽV (dojírny, přípravy krmení atd.),
- investice do výstavby nebo rekonstrukce skladovacích prostor pro druhotné produkty ŽV (jímky, hnojiště atd.),
- investice do výstavby nebo rekonstrukce skladů pro objemná a jadrná krmiva;

B. Investice do rostlinné výroby:

- a. investice převážně do zemědělských staveb pro RV (rekonstrukce a výstavba nových staveb),
- b. investice převážně do techniky a technologií pro RV;
- c. investice do zpracování a využití biomasy (kotelny).

V rámci opatření I. 1. 1 bylo v letech 2008-13 proplaceno celkem 6,878 mld. Kč. Přibližně tři čtvrtiny projektů byly cíleny na živočišnou výrobu. Převážná část podpor směřovala na investice do zemědělských staveb včetně nezbytných manipulačních prostor pro ŽV. Čistě technologické investice bez stavebních úprav byly realizovány jen v malé míře. V živočišné výrobě je obvykle v jednom projektu kombinována produktivní investice (rekonstrukce budov, modernizace technologie) a neproduktivní investice do výstavby nebo rekonstrukce skladovacích prostor pro druhotné produkty ŽV (jímky, hnojiště). Investice v živočišné výrobě byly zaměřeny hlavně na chov skotu včetně dojnic. Investice do živočišné výroby byly realizovány většinou právníckými osobami (65 % projektů), 68 % projektů podali žadatelé s více než 10 % podílem v LFA, o 26 % projektů žádali mladí zemědělci.

V rostlinné výrobě se většina investičních projektů týkala výstavby či rekonstrukce skladovacích prostor pro produkty RV (seníky, silážní jámy, sklady brambor atd.) a obnovy techniky a modernizace technologie (technologie posklizňových linek). Relativně významné byly také investice do výstavby či rekonstrukce nosných konstrukcí trvalých kultur – vinic a chmelnic. Zemědělci také využívali podpory na výstavbu nosných konstrukcí s protikroupovými sítěmi u ovocných sadů, které přispívají ke snížení rizika poškození úrody krupobitím. Rozdělení projektů odpovídá regionálnímu rozdělení přírodních podmínek: 71 % investičních projektů bylo proplaceno v oblastech mimo LFA. Podíl právníckých osob byl v uvedených letech 61 %, podíl mladých zemědělců byl 37 %.

Dalším významným směrem investic v zemědělských podnicích je výstavba a navyšování výkonů bioplynových stanic. Podporu výstavby a modernizace bioplynových stanic je možné čerpat z PRV z opatření III. 1. 1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy (záměr b) a z opatření III. 1. 2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje (záměr b). V záměru III. 1. 2 b) podávaly žádosti převážně podniky fyzických osob, v záměru III. 1. 1 b) především podniky právníckých osob. V rámci obou záměrů bylo v letech 2007-2013 proplaceno 155 žádostí s úhrnnou výší dotace ve výši 2,76 mld. Kč (celkové způsobilé investiční výdaje byly 8,49 mld. Kč). Budovány byly především bioplynové stanice s průměrným výkonem kolem 627 kW (pásma 500 až 999 kW).

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

Příjmová situace v zemědělství ČR reprezentovaná ukazatelem ČPH/AWU se meziročně zlepšila v průměru o 3,8 % na 504,6 tis. Kč v roce 2012. Ekonomické výsledky zemědělských podniků byly příznivě ovlivněny zejména vyššími CZV hlavních komodit

rostlinné výroby, vyššími CZV hovězího a vepřového masa, vyšší průměrnou užitkovostí dojníc, masného skotu a prasat. Na vývoj tržeb naopak nepříznivě působily nižší hektarové výnosy plodin vlivem špatného počasí. Na straně nákladů bylo možné pozorovat zvýšení cen vstupů do zemědělství a tedy navýšení hlavních nákladových položek do rostlinné i živočišné výroby. Průměrný důchod ze zemědělské činnosti byl 5 560 Kč/ha v roce 2012, což byla podobná úroveň jako v roce 2011.

Z výsledků výběrového šetření FADN CZ vyplývá značná rozdílnost ekonomické situace podniků mezi kategoriemi výrobního zaměření a LFA, která vyplývá především z různé úrovně tržního příjmu a velikosti podpor. Provozní dotace a podpory se pohybovaly v roce 2012 průměrně od 6 891 Kč/ha u malých podniků s převažující polní výrobou do 14 216 Kč/ha u středně velkých podniků specializovaných na chov krav bez tržní produkce mléka. Objem provozních dotací a podpor na hektar z. p. meziročně v průměru stagnoval. Provozní dotace na hektar se zvýšily v průměru o 4,6 % na 9 113 Kč v důsledku vyšší jednotné platby na plochu. Vliv zvýšení jednotné platby na plochu byl částečně eliminován nižšími dotacemi Top-Up v důsledku modulace přímých plateb.

Velmi vysoké ekonomické úrovně vyjádřené ukazatelem ČPH/AWU bylo možné v roce 2012 dosáhnout jak ve středně velkých podnicích s extenzivním chovem skotu v převážně horských oblastech (zatížení 0,5 DJ/ha krmných plodin) při zapojení do různých agroenvironmentálních programů, tak ve středně velkých a velkých podnicích specializovaných na polní výrobu, kde však primární příčinou úspěchu byly meziročně vyšší realizační ceny a výnosy rostlinné produkce. Větší podniky s převažující polní výrobou navíc dokážou lépe využívat kombinace vyšší specializace na rostlinnou výrobu a úspor z rozsahu výroby. Z analýzy strukturálních charakteristik je také patrná schopnost řady podniků změnit strukturu pěstovaných plodin ve prospěch tržních polních plodin při očekávaném zvýšení jejich CZV, jak k tomu došlo například u podílu výměry obilovin a ostatních polních plodin v některých výrobních specializacích a velikostních kategoriích podniků.

Dlouhodobě méně výhodné je naopak provozování smíšené zemědělské výroby na malých farmách s průměrnou výměrou okolo 30 ha využívané zemědělské půdy. Tyto podniky jsou ve větší míře zastoupeny v méně příznivých oblastech LFA a jsou charakteristické vyšší pracovní náročností spojenou s relativně vyšším zastoupením stavů prasat a masného skotu v porovnání s většími zemědělskými podniky se smíšenou výrobou.

Z pohledu investic do zemědělství je možné konstatovat, že po útlumu investiční aktivity zemědělských podniků v letech 2011 a 2012 pokračovalo v důsledku zlepšení ekonomické situace podniků výrazné oživení zájmu o produktivní a neproduktivní investice do zemědělské výroby. Na celkovém objemu investic se podílely především investice do modernizace budov, strojů a zařízení. V roce 2012 podniky také více investovaly do zemědělské půdy v porovnání s předchozími roky.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů

Vývoj tržeb, výkonové spotřeby a účetní přidané hodnoty

V roce 2013 se objem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) za všechny podnikatelské subjekty potravinářského průmyslu¹⁸⁹ (CZ–NACE 10+11) meziročně zvýšil o 3,6 mld. Kč, tj. o 1,3 %. Ve srovnání s růstem 2,1 % v roce 2012 byl růst tržeb za prodej VV a S v roce 2013 menší o 0,8 p. b., přičemž u podniků Výroby nápojů (CZ–NACE 11) byl malý meziroční pokles o 0,4 %, tj. o 0,2 mld. Kč a u podniků Výroby potravinářských výrobků (CZ–NACE 10) byl meziroční růst o 1,7 %, tj. o 3,9 mld. Kč.

Objem výkonové spotřeby¹⁹⁰ za Výrobu potravinářských výrobků a nápojů celkem se meziročně zvýšil o 3,7 mld. Kč, tj. o 1,6 %. U podniků Výroby potravinářských výrobků (CZ–NACE 10) se zvýšil o 4,6 mld. Kč, tj. o 2,4 % a u podniků Výroby nápojů (CZ–NACE 11) se snížil o 1 mld. Kč, tj. o 2,3 %.

V důsledku rychlejšího tempa růstu výkonové spotřeby než byl růst tržeb za VV a S se v roce 2013 snížila účetní přidaná hodnota¹⁹¹ u CZ–NACE 10+11 celkem o 0,4 mld. Kč (tj. o 0,6 %) na 70,2 mld. Kč. U podniků Výroby potravinářských výrobků (CZ–NACE 10) klesla účetní přidaná hodnota o 0,4 mld. Kč (tj. o 0,8 %). Přičemž výroba potravinářských výrobků zaujímá 81% podíl v potravinářském průmyslu dle výše výkonů v roce 2013. U podnikatelských subjektů Výroby nápojů (CZ–NACE 11) se účetní přidaná hodnota meziročně také snížila o 0,01 mld. Kč (tj. o 0,1 %).

Snížení počtu zaměstnanců ve Výrobě potravinářských výrobků a nápojů celkem o 2 145 osob (tj. 2,1 %) se promítlo do meziročního zvýšení ukazatelů na 1 zaměstnance. Tržby za prodej VV a S na 1 zaměstnance se zvýšily o 3,4 %, výkony na zaměstnance se zvýšily o 3,2 % a účetní přidaná hodnota na zaměstnance se zvýšila o 1,5 %.

Ve srovnání s rokem 2012 došlo v CZ–NACE 10+11 k mírnějšímu poklesu účetní přidané hodnoty (ÚPH), jejíž meziroční snížení v roce 2013 bylo pouze o 0,6 % proti snížení o 3,6 % v roce 2012. V roce 2013 se také zlepšil ukazatel ÚPH na 1 zaměstnance (růst o 1,5 %) proti roku 2012 (snížení o 2 %) v důsledku výraznějšího snížení počtu zaměstnanců v roce 2013.

¹⁸⁹ Jde o soubor podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů všech velikostních kategorií.

¹⁹⁰ Výkonovou spotřebu tvoří spotřebované nákupy a služby. Spotřebované nákupy představují hodnotu nakoupeného a již spotřebovaného materiálu, energie a neskladovatelných dodávek (např. voda pro technologické účely). Služby představují hodnotu nakoupených externích služeb (opravy a udržování, cestovné, přepravné, nájemné apod.), tj. výkonů od ostatních jednotek.

¹⁹¹ Účetní přidaná hodnota představuje výkony vč. obchodní marže zmenšené o výkonovou spotřebu.

Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance, osobních nákladů a aktivace

Meziroční snížení ukazatele průměrný evidenční počet zaměstnanců za Výrobu potravinářských výrobků a výrobu nápojů celkem o 2 145 osob, tj. o 2,1 % (snížení za Výrobu potravinářských výrobků o 1 730 osob, tj. o 1,9 % a za Výrobu nápojů o 415, tj. o 3,0 %) způsobilo za sledovaný rok snížení celkových osobních nákladů¹⁹² o 1,2 mld. Kč, tj. o 3,3 %.

V důsledku snížení osobních nákladů vzrostl ukazatel hrubý operační přebytek vypočtený jako rozdíl účetní přidané hodnoty a osobních nákladů o 0,8 mld. Kč, tj. o 2,2 % (za Výrobu potravinářských výrobků o 0,6 mld. Kč, tj. o 2,7 % a za Výrobu nápojů o 0,2 mld. Kč, tj. o 1,4 %).

Taktéž poměrový ukazatel hrubý operační přebytek na 1 zaměstnance je ovlivněn snížením počtu zaměstnanců a meziročně vzrostl o 14,7 tis. Kč, tj. o 4,4 % (růst za Výrobu potravinářských výrobků o 11,6 tis. Kč, tj. o 4,7 % a za Výrobu nápojů o 42,2 tis. Kč, tj. o 4,6 %).

Aktivace představuje hodnotu vyrobeného materiálu a zboží ve vlastní režii, vnitropodnikových služeb a nehmotného a hmotného investičního majetku vyrobeného ve vlastní režii. Tento ukazatel se u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů celkem (CZ–NACE 10+11) meziročně snížil o 0,2 mld. Kč, tj. o 5,1 % (snížení za Výrobu potravinářských výrobků o 0,1 mld. Kč, tj. o 2,5 % a za Výrobu nápojů o 0,1 mld. Kč, tj. o 23,6 %). Snížení hodnoty aktivace přispělo k snížení výkonů potravinářského průmyslu a tím ke snížení účetní přidané hodnoty.

Ve srovnání s rokem 2012 došlo k zlepšení ukazatele hrubý operační přebytek (HOP), jehož meziroční zvýšení v roce 2013 bylo o 2,2 % proti snížení o 7,9 % v roce 2012. V roce 2013 se také zlepšil ukazatel HOP na 1 zaměstnance (růst o 4,4 %) proti roku 2012 (snížení o 6,4 %) v důsledku vyššího snížení počtu zaměstnanců v roce 2013.

V následující tab. T10.3/01 je zachycen vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ–NACE 10, Výroby nápojů CZ–NACE 11 a Výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů celkem CZ–NACE 10+11 za celý soubor podniků všech velikostních kategorií.

¹⁹² Osobní náklady obsahují mzdové náklady, včetně příjmů společníků a členů družstva ze závislé činnosti, odměny členům orgánů společnosti a družstva, náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění zákonné i ostatní a sociální náklady zákonné i ostatní, včetně sociálních nákladů fyzické osoby.

**T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů
(podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)**

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index
Tržby za prodej VV a S	mil. Kč	226 406	230 278	101,7	57 938	57 689	99,6	284 344	287 967	101,3
Výkony	mil. Kč	242 290	246 525	101,7	60 473	59 508	98,4	302 762	306 034	101,1
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	51 380	50 979	99,2	19 253	19 241	99,9	70 633	70 220	99,4
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	89 667	87 937	98,1	13 623	13 208	97,0	103 290	101 145	97,9
Prům. evid. počet osob přidělených agenturami	fyzické osoby	2 118	1 955	92,3	88	67	76,1	2 206	2 022	91,7
Účet. příd. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	573	580	101,2	1 413	1 457	103,1	684	694	101,5
Tržby za prodej VV a S/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	2 525	2 619	103,7	4 253	4 368	102,7	2 753	2 847	103,4
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	2 702	2 803	103,7	4 439	4 505	101,5	2 931	3 026	103,2
Osobní náklady	mil. Kč	29 246	28 251	96,6	6 839	6 648	97,2	36 085	34 899	96,7
Hrubý operační přebytek	mil. Kč	22 134	22 728	102,7	12 414	12 593	101,4	34 548	35 322	102,2
Hrubý operační přebytek/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	247	258	104,7	911	953	104,6	334	349	104,4
Aktivace	mil. Kč	4 179	4 076	97,5	607	463	76,4	4 786	4 540	94,9
Výkonová spotřeba	mil. Kč	190 910	195 546	102,4	41 219	40 267	97,7	232 130	235 813	101,6

1) Údaje za rok 2012 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2013 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: R. Němec (ÚZEI)

Vývoj tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty na zaměstnance, výkonů na zaměstnance, hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů podle oborů

Meziroční vývoj jednotlivých vybraných ukazatelů, tj. tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty, výkonů na zaměstnance, hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je v rámci oborů¹⁹³ Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci¹⁹⁴ značně rozdílný.

Zpracování a konzervování masa a masných výrobků (CZ–NACE 10.1) je podle podílu tržeb za prodej VV a S největším potravinářským oborem (21 % z CZ–NACE 10 celkem). Z hlediska zaměstnanosti jde o druhý největší obor, který s počtem zaměstnanců 16 069 osob zaujímá podíl 25,0 % z celkového počtu zaměstnanců ve Výrobě potravinářských výrobků v roce 2013. Meziroční přírůstek ukazatele účetní přidaná hodnota na zaměstnance, který vyjadřuje produktivitu práce v oboru, byl 48 tis. Kč (tj. o 12 %). Nárůst tohoto poměrového ukazatele byl způsoben snížením počtu zaměstnanců v oboru (snížením

¹⁹³ CZ–NACE 10.1 – Zpracování a konzervování masa a masných výrobků, CZ–NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů, CZ–NACE 10.3 – Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, CZ–NACE 10.4 – Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, CZ–NACE 10.5 – Výroba mléčných výrobků, CZ–NACE 10.6 – Výroba mlýnských a škrobářských výrobků, CZ–NACE 10.7 – Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, CZ–NACE 10.8 – Výroba ostatních potravinářských výrobků, CZ–NACE 10.9 – Výroba průmyslových krmiv.

¹⁹⁴ Výsledky za podniky s 50 a více zaměstnanci mají s ohledem na velikostní heterogenost tohoto souboru menší vypovídací schopnost. Jde o průměrný evidenční počet zaměstnanců. U souboru podniků s 0 až 49 zaměstnanci nejsou podrobnější údaje, včetně jejich oborové struktury, k dispozici.

o 140 osob, tj. o 0,9 %) a dále především snížením objemu ukazatele výkonová spotřeba o 4,3 % v důsledku snížení cen zemědělských výrobců u jatečního skotu (o 4,8 %). Vysoký přírůstek ukazatele hrubý operační přebytek (o 44,1 %) je způsoben růstem objemu účetní přidané hodnoty (o 10,7 %) při snížení osobních nákladů v důsledku snížení počtu zaměstnanců v oboru. Posuzovaný obor patří také mezi tři potravinářské obory s nejnižší průměrnou měsíční mzdou v roce 2013 (18 767 Kč). Vzhledem k zmíněnému meziročnímu přírůstku ukazatelů účetní přidané hodnoty a hrubého operačního přebytku lze ekonomickou situaci v oboru hodnotit kladně.

Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ–NACE 10.2) představuje nejmenší obor podle výše podílu na tržbách za prodej VV a S v CZ–NACE 10 (0,8 %) a podle podílu na celkovém počtu zaměstnanců v CZ–NACE 10 (0,9 %). Ukazatel účetní přidaná hodnota na zaměstnance významně vzrostl o 107 tis. Kč (tj. o 22 %) v důsledku současného zvýšení účetní přidané hodnoty o 21,4 % a snížení zaměstnanosti v oboru o 0,4 %. V ukazatelích představujících provozní přebytek, který získají podnikatelské subjekty z vlastního používání výrobních kapacit, je dosahován nejvyšší růst ze všech hodnocených oborů. U hrubého operačního přebytku je meziroční růst o 78 % a u stejného ukazatele na 1 zaměstnance o 79 %. Vysoký meziroční růst zmíněných ukazatelů je způsobený více faktory, a to uvedeným růstem ukazatele účetní přidané hodnoty a současným snížením osobních nákladů (o 2,1 %) v důsledku snížení počtu zaměstnanců a průměrné mzdy v oboru o 3,8 %.

Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ–NACE 10.3) patří podílem 2,4 % na tržbách za prodej VV a S v CZ–NACE 10 k druhému nejmenšímu oboru. Meziroční zvýšení tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb o 4,1 % bylo ovlivněno růstem cen průmyslových výrobců upraveného a konzervovaného ovoce a zeleniny o 3,8 %. Objem výkonů vzrostl o 4,9 % a výkonová spotřeba o 6,6 %. V důsledku vyššího růstu výkonové spotřeby než výkonů se snížila účetní přidaná hodnota v roce 2013 o 0,7 %. V souvislosti s tím a také v důsledku zvýšení počtu zaměstnanců v oboru se snížil poměrový ukazatel účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 1,2 % na hodnotu 530 tis. Kč. Hrubý operační přebytek ale vzrostl o 2,4 % v důsledku snížení osobních nákladů o 2,6 %, zapříčiněném zejména snížením průměrné měsíční mzdy o 4,2 %, která je svojí výší 18 610 Kč druhou nejnižší mezi potravinářskými obory.

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ–NACE 10.4) má v rámci celé Výroby potravinových výrobků druhý nejmenší počet zaměstnanců s podílem 1,07 % na celkovém počtu. Zaměstnanci oboru mají druhou nejvyšší průměrnou měsíční mzdu 26 578 Kč. Tržby za prodej VV a S dosahují meziročně druhého nejvyššího růstu ve výši 18 %. Nejvyšší přírůstek v rámci celé Výroby potravinových výrobků dosáhl ukazatel tohoto oboru účetní přidaná hodnota na zaměstnance, který vzrostl o 210 tis. Kč (tj. o 29,5 %) na hodnotu 947 tis. Kč z důvodu zmíněného vysokého růstu tržeb za prodej VV a S při

současném růstu počtu zaměstnanců (o 5,1 %). Tyto faktory ovlivnily i další ukazatel hrubý operační přebytek na zaměstnance, který výrazně vzrostl o 176 tis. Kč (tj. o 53 %). Tento obor měl v roce 2013 výrazný růstový trend všech důležitých ekonomických ukazatelů.

Výroba mléčných výrobků (CZ–NACE 10.5) je třetím největším oborem potravinářské výroby podle podílu objemu tržeb za prodej VV a S ve výši 21,2 % a má také vysoký podíl počtu zaměstnanců oboru (12,7 %) s průměrnou měsíční mzdou 22 500 Kč. Meziroční zvýšení tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb o 8,3 % bylo ovlivněno růstem cen průmyslových výrobců mléčných výrobků o 10,6 %. Malý přírůstek ukazatele účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 1,5 % je způsoben růstem počtu zaměstnanců v oboru o 4,7 % (u ostatních oborů dochází ke snižování počtu zaměstnanců) a dále také meziročním snížením objemu obchodní marže o 9,6 %. Zmíněný růst počtu zaměstnanců, a tím i osobních nákladů o 4,8 %, způsobil také malý přírůstek hrubého operačního přebytku na zaměstnance o 3,1 %.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ–NACE 10.6) – obor dosáhl podílu na tržbách za prodej VV a S ve Výrobě potravinových výrobků celkem ve výši 3,1 % a má podíl 3,4 % na celkovém počtu zaměstnanců s průměrnou měsíční mzdou 22 807 Kč. Současné meziroční snížení tržeb za prodej VV a S o 0,3 %, zvýšení výkonové spotřeby o 0,3 % a výraznější růst počtu zaměstnanců o 7,6 % vedlo k velmi nízkému přírůstku účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 0,6 %. Z hlediska výše uvedených ukazatelů obor v roce 2013 stagnoval.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ–NACE 10.7) měla ze všech oborů největší podíl (31,3 %) na celkovém počtu zaměstnanců ve Výrobě potravinářských výrobků a zároveň nejmenší průměrnou měsíční mzdu ve výši 16 865 Kč. V oboru dále došlo ke snížení zaměstnanců o 929 osob (tj. o 4,4 %). Jednalo se o největší snižování počtu zaměstnanců v rámci odvětví Výroby potravinových výrobků. Obor zaznamenal největší meziroční snížení tržeb za prodej VV a S o 13,8 % a snížení objemu obchodní marže o 25,1 %. Meziroční snížení tržeb za prodej VV a S bylo ovlivněno mimo jiné poklesem cen průmyslových výrobců pekařských výrobků a těstovin o 3,4 %. Propad těchto ukazatelů negativně ovlivnil účetní přidanou hodnotu na zaměstnance, která se snížila nejvíce ze všech oborů o 11,2 %, a dále hrubý operační přebytek na zaměstnance se snížením o 29,6 %. Výše uvedené hodnoty ukazatelů ukazují na špatnou ekonomickou situaci v tomto oboru.

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ–NACE 10.8)¹⁹⁵ – obor měl v roce 2013 významný podíl na celkových tržbách za prodej VV a S (19,5 %) a na celkovém počtu zaměstnanců (17,0 %) ve Výrobě potravinářských výrobků. V oboru se meziročně snížil počet

¹⁹⁵ Tj. Výroby cukru, Výroby kaka, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

zaměstnanců o 455 osob (tj. o 4 %) a průměrná měsíční mzda o 3,5 %. V důsledku toho se snížily osobní náklady o 10,4 %, nejvíce ze všech oborů. Dále došlo ke snížení tržeb za prodej VV a S o 7,9 %, které bylo ovlivněné poklesem cen průmyslových výrobců ostatních potravinářských výrobků o 1,6 %, a ke snížení objemu obchodní marže o 19,1 %. V důsledku toho se snížila účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 9,3 % a hrubý operační přebytek na zaměstnance o 11,6 %. Tomuto oboru se v roce 2013 ekonomicky nedařilo.

U Výroby průmyslových krmiv (CZ–NACE 10.9) je podíl 15,5 % na celkových tržbách za prodej VV a S a podíl 5,3 % na celkovém počtu zaměstnanců ve Výrobě potravinářských výrobků. V oboru je dosahováno největší průměrné měsíční mzdy ze všech potravinářských oborů ve výši 32 694 Kč. Ta se meziročně snížila o 1 276 Kč (tj. o 3,8 %). Obor dosahuje největšího meziročního přírůstku tržeb za prodej VV a S mezi potravinářskými obory (o 20,2 %, tj. o 4,9 mld. Kč) při stejném počtu zaměstnanců. To ovlivnilo kladný přírůstek účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 10,6 % a hrubého operačního přebytku na zaměstnance o 13,6 %.

Souhrnně za Výrobu potravinářských výrobků je oborem s největším meziročním růstem ukazatele tržby za prodej VV a S v roce 2013 zmíněná Výroba průmyslových krmiv. Největší meziroční snížení tohoto ukazatele bylo v oboru Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (o 13,8 %).

Největší meziroční růst produktivity práce vyjádřené ukazatelem účetní přidaná hodnota na zaměstnance byl ve Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (o 28,5 %). Největší meziroční snížení tohoto ukazatele bylo v oboru Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (o 11,2 %).

Vývoj tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty na zaměstnance a výkonů na zaměstnance a výkonové spotřeby na zaměstnance podle jednotlivých oborů (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 50 a více pracovníky) uvádí následující tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03.

T10.3/02 - Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, účetní přidané hodnoty na zaměstnance, výkonů na zaměstnance a výkonové spotřeby na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)			Výkony na zaměstnance (tis. Kč)			Výkonová spotřeba na zaměstnance (tis. Kč)		
	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index
10.1	41 204	40 315	97,8	416	464	111,7	2 756	2 724	98,8	2 340	2 259	96,6
10.2	1 505	1 587	105,4	489	596	121,9	2 627	2 793	106,3	2 139	2 198	102,8
10.3	4 396	4 577	104,1	537	530	98,8	2 239	2 336	104,3	1 702	1 806	106,1
10.4	8 546	10 085	118,0	737	947	128,5	13 254	14 729	111,1	12 517	13 781	110,1
10.5	37 045	40 116	108,3	743	754	101,5	4 855	5 042	103,9	4 112	4 288	104,3
10.6	5 842	5 827	99,7	668	672	100,6	3 173	3 009	94,8	2 506	2 337	93,3
10.7	23 916	20 622	86,2	426	378	88,8	1 234	1 113	90,2	808	735	90,9
10.8	40 138	36 971	92,1	1 031	935	90,7	3 936	3 753	95,4	2 905	2 818	97,0
10.9	24 404	29 324	120,2	1 746	1 932	110,6	7 822	9 519	121,7	6 076	7 587	124,9
10	186 997	189 424	101,3	651	647	99,5	3 087	3 175	102,9	2 436	2 528	103,8

1) Údaje za rok 2012 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2013 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: R. Němec (ÚZEI)

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přbytek (mil. Kč)			Hrubý operační přbytek na zaměstnance (tis. Kč)			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index
10.1	1 683	2 426	144,1	104	151	145,4	5 059	5 037	99,6
10.2	83	148	178,4	143	255	179,1	201	197	97,9
10.3	429	440	102,4	207	211	101,9	684	666	97,4
10.4	217	349	161,0	331	508	153,2	265	302	113,9
10.5	2 791	3 014	108,0	358	369	103,1	3 007	3 150	104,8
10.6	546	627	114,9	270	288	106,8	806	836	103,8
10.7	2 802	1 887	67,3	133	94	70,4	6 156	5 714	92,8
10.8	6 394	5 427	84,9	561	496	88,4	5 347	4 793	89,6
10.9	4 016	4 562	113,6	1 183	1 344	113,6	1 912	1 995	104,3
10	18 961	18 878	99,6	291	294	101,1	23 437	22 691	96,8

1) Údaje za rok 2012 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2013 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: R. Němec (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Počet zaměstnanců se v potravinářském průmyslu v roce 2013 snížil o 2 145 osob, tj. o 2,1 % proti stavu na konci roku 2012. Z toho ve Výrobě potravinářských výrobků se snížil průměrný evidenční počet zaměstnanců¹⁹⁶ o 1 730 osob (tj. o 1,9 %) na 87 937 osob a ve Výrobě nápojů o 415 osob (tj. o 3 %) na 13 208 osob. Průměrná mzda¹⁹⁷ se ve Výrobě potravinářských výrobků snížila o 1,4 % na 18 988 Kč a ve Výrobě nápojů byl naopak růst

¹⁹⁶ Do ukazatele se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli v pracovním poměru.

¹⁹⁷ Hrubá mzda bez ostatních osobních nákladů, která připadla v průměru na jednoho zaměstnance (vedeného v evidenčním počtu zaměstnanců) za jeden měsíc.

o 1,5 % na 29 651 Kč. Výrazně vyšší průměrnou měsíční mzdu vykazuje dlouhodobě Výroba nápojů ve srovnání s Výrobou potravinářských výrobků. Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu u Výroby potravinářských výrobků, Výroby nápojů a za potravinářský průmysl celkem uvádí tab. T10.3/04.

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	89 667	87 937	98,1	13 623	13 208	97,0	103 290	101 145	97,9
Prům. mzda	Kč	19 266	18 988	98,6	29 210	29 651	101,5	20 578	20 380	99,0

1) Údaje za rok 2012 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2013 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: R. Němec (ÚZEI)

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci (střední a velké podniky) došlo ke snížení počtu zaměstnanců u pěti oborů. K největšímu úbytku počtu zaměstnanců došlo u oboru s největším podílem na zaměstnanosti – u Výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ–NACE 10.7) o 929 osob (tj. o 4,4 %). U čtyř oborů došlo ke zvýšení počtu zaměstnanců, z toho nejvíce u Výroby mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ–NACE 10.6) o 153 osob (tj. o 7,6 %).

Průměrná mzda se v rámci devíti oborů Výroby potravinářských výrobků u středních a velkých podniků pohybovala v rozpětí od 16 865 Kč do 32 694 Kč. U osmi z devíti oborů došlo ke snížení průměrné mzdy, z toho největší úbytek průměrné mzdy byl ve Výrobě mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ–NACE 10.6) o 1 356 Kč (tj. o 5,6 %). Pouze u jednoho oboru došlo ke zvýšení průměrné mzdy, a to ve Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ–NACE 10.4) o 1 710 Kč (tj. o 6,9 %). Vývoj zaměstnanosti včetně vývoje průměrných mezd je uveden v následující tab. T10.3/05.

**T10.3/05 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů
u Výroby potravinářských výrobků**

Výrobní obor	Prům. evid. počet zaměstnanců (fyzické osoby)			Průměrná mzda (Kč)		
	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	meziroční index
10.1	16 209	16 069	99,1	18 778	18 767	99,9
10.2	581	579	99,6	21 957	21 128	96,2
10.3	2 074	2 084	100,5	19 431	18 610	95,8
10.4	654	687	105,1	24 869	26 578	106,9
10.5	7 805	8 172	104,7	22 810	22 500	98,6
10.6	2 024	2 177	107,6	24 163	22 807	94,4
10.7	21 038	20 109	95,6	17 284	16 865	97,6
10.8	11 388	10 933	96,0	26 790	25 839	96,5
10.9	3 395	3 394	100,0	33 970	32 694	96,2
10	65 168	64 205	98,5	21 247	20 824	98,0

1) Údaje za rok 2012 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2013 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: R. Němec (ÚZEI)

Podíl zaměstnanců podle jednotlivých výrobních oborů v rámci Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci (tab. T10.3/06) se v roce 2013 vzhledem k roku 2012 výrazněji nezměnil. Nejvýznamnějším oborem z hlediska zaměstnanosti zůstala Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ–NACE 10.7), jejíž podíl se meziročně snížil o 1 p. b. na 31,3 %. Druhou pozici si dlouhodobě udržuje obor Zpracování a konzervování masa a masných výrobků (CZ–NACE 10.1) s podílem 25,0 % (zvýšení o 0,2 p. b.) na celkovém počtu pracovníků Výroby potravinářských výrobků. Nejmenší podíl tradičně patří Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ–NACE 10.4) a Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ–NACE 10.2). Největší přírůstek podílu počtu zaměstnanců o 0,8 p. b. byl v oboru Výroba mléčných výrobků (CZ–NACE 10.5).

**T10.3/06 - Vývoj podílu počtu zaměstnanců ve Výrobě
potravinářských výrobků v oborové struktuře (%)**

Výrobní obor	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	Rozdíl (p. b.)
10.1	24,9	25,0	0,2
10.2	0,9	0,9	0,0
10.3	3,2	3,2	0,1
10.4	1,0	1,1	0,1
10.5	12,0	12,7	0,8
10.6	3,1	3,4	0,3
10.7	32,3	31,3	-1,0
10.8	17,5	17,0	-0,4
10.9	5,2	5,3	0,1
10	100,0	100,0	0,0

1) Údaje za rok 2012 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2013 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: R. Němec (ÚZEI)

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Rok 2013 je konečným rokem rozpočtového období 2007-2013, ve kterém přímé platby EU dosáhly 100% úrovně v porovnání se vstupním rokem 2004. V důsledku více než 7% meziročního navýšení podpor ze zdrojů EU a téměř 14% meziročního navýšení národních podpor MZe se celkové výdaje na zemědělskou politiku proti roku 2012 zvýšily o téměř 3 %, ze 41,5 mld. Kč v roce 2012 na 42,7 mld. Kč v roce 2013. Přímé podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se meziročně zvýšily o téměř 4 % na 35,1 mld. Kč. Největší část veškerých podpor (55,3 %) nadále představují přímé platby. Podíl podpor ze zdrojů EU stále stoupá a meziročně se zvýšil ze 73,1 % na 76,1 %. Z hlediska cílů politiky převažují podpory příjmů podniků včetně plateb LFA (kolem 65 % celkových podpor). Agrární politika se tak nadále významně podílí především na zlepšování důchodové situace zemědělských podniků: veškeré podpory těmto podnikům v roce 2013 představují zhruba 10 tis. Kč/ha z. p., resp. kolem 350 tis. Kč na 1 přepočítaného pracovníka.

Souhrnné meziroční hodnocení agrární politiky se týká podpor agrárnímu sektoru věcně vztažených k roku 2013 a vyplacených k 30. 6. 2014 (předpoklad). Výjimku tvoří podpory PRV (osy I-IV) a OP Rybářství, kde jsou zahrnuty podpory skutečně vyplacené k 31. 12. 2013¹⁹⁸.

Rok 2013 je konečným rokem rozpočtového období 2007-2013, ve kterém přímé platby EU dosáhly 100% úrovně v porovnání se vstupním rokem 2004. V souladu s Víceletým finančním rámcem EU a s aplikací tzv. finanční disciplíny v EU pro rok 2013 byly přímé platby u podniků, kde tyto platby převýšily 2 000 €, sníženy o 2,45 %.

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2012-13 podle hlavních institucí je uvedena v tab. T11/01. Celkové podpory se v roce 2013 meziročně

¹⁹⁸ Nejsou tak zahrnovány podpory zemědělství ze strany spotřebitelů, vyplývající z ochrany agrárního trhu EU vůči třetím zemím. Zahrnovány nejsou ani podpory poskytované z regionálních (krajských) programů a podobných zdrojů.

zvýšily ze 41,5 mld. Kč na 42,7 mld. Kč¹⁹⁹, tj. téměř o 3 %. Podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se zvýšily z 33,8 mld. Kč na 35,1 mld. Kč, tj. o 3,9 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo meziroční zvýšení výdajů ze zdrojů EU o 7,2 % a z národních dotací MZe o 13,8 %.

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle institucí (mil. Kč)

Druh výdaje	2012	2013 ^p	Meziroční index
1 Rezort MZe celkem	9 126	8 738	95,75
1.1 Výdaje MZe: dotace, nařízení vlády a ostatní	2 982	3 394	113,82
1.2 Výdaje z PGRLF	1 074	926	86,22
1.3 Výdaje ČR ze SZIF	3 436	2 819	82,05
1.4 Pozemkové úřady	830	815	98,19
1.5 Ostatní instituce rezortu MZe	803	783	97,51
2 Jiné rezorty	2 034	1 458	71,68
2.1 MŽP a SFŽP ČR	84	84	100,00
2.2 ČMZR, MPO	30	30	100,00
2.3 MMR	0	0	x
2.4 MD	24	24	100,00
2.5 Ostatní (MF - daň. úlevy, odpisy dluhů, ost. rezorty)	1 896	1 320	69,62
3 EU	30 334	32 521	107,21
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce	41 494	42 716	102,95
- zemědělství vč. obecných služeb	37 084	38 158	102,90
- zemědělské podniky (bez obecných služeb)	33 791	35 122	103,94

p = předpoklad k 30. 6. 2014.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF; další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podpory podle hlavních směrů a zdrojů (ČR, EU) jsou uvedeny v tab. T11/02. Největší podíl podpor připadl v roce 2013 na přímé platby (55,3 %), což představuje proti roku 2012 nárůst podílu o 4,1 p. b. Druhou největší složku podpor představují podpory v rámci PRV, jejichž podíl v roce 2013 na úrovni 25,9 % proti roku 2012 poklesl o 2,7 p. b. Podíl zdrojů EU na celkových podporách do českého agrárního sektoru se zvýšil ze 73,1 % v roce 2012 na 76,1 % v roce 2013. Podrobnější rekapitulace výdajů do agrokompexu ČR podle hlavních směrů podpor je uvedena v přílohové tab. 11/01.

¹⁹⁹ Bez uvažování úlev na spotřební dani u biopaliv.

T11/02 - Rekapitulace výdajů podle hlavních směrů podpor

Podpory (mil. Kč)	2012			2013 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	528	20 699	21 227	160	23 454	23 614
Program rozvoje venkova²⁾	2 633	9 233	11 867	2 401	8 668	11 068
OP Rybářství	33	97	129	19	58	77
Ostatní národní podpory	7 848	0	7 848	7 496	0	7 496
Organizace trhu	118	305	423	120	341	461
Celkem	11 160	30 334	41 494	10 196	32 521	42 716
Podpory (% z celku)	2012			2013 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	4,73	68,24	51,16	1,57	72,12	55,28
Program rozvoje venkova²⁾	23,60	30,44	28,60	23,54	26,65	25,91
OP Rybářství	0,29	0,32	0,31	0,19	0,18	0,18
Ostatní národní podpory	70,33	0,00	18,91	73,52	0,00	17,55
Organizace trhu	1,05	1,01	1,02	1,17	1,05	1,08
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl zdrojů EU na podporách			73,11			76,13

p = předpoklad k 30. 6. 2014.

1) Přímé platby EU, Top-Up a komoditní podpory.

2) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF; další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Z tab. T11/03 vyplývá, že absolutně největší část z celkových podpor získává trvale a logicky sektor zemědělství (89,3 % v roce 2013). Meziročně došlo k dalšímu mírnému snížení podílu zpracovatelského (potravinářského) průmyslu na celkových podporách na 0,6 % v roce 2013.

T11/03 - Podpory podle sektorů a klasifikace EU a OECD ¹⁾

Věcné zaměření	2012		2013 ^p	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Celkem podpory agrárnímu sektoru	41 494	100,0	42 716	100,0
Podpory podle subsektorů				
zemědělství včetně obecných služeb	37 084	89,4	38 158	89,3
lesnictví	371	0,9	393	0,9
vodní hospodářství a rybářství	667	1,6	664	1,6
venkov	2 893	7,0	3 000	7,0
zpracovatelský průmysl	277	0,7	241	0,6
obchod	4	0,0	1	0,0
spotřebitelé	198	0,5	261	0,6
Podpory podle klasifikace EU				
Pilíř I	24 754	59,7	26 733	62,6
Pilíř II	13 310	32,1	12 848	30,1
Ostatní podpory	3 429	8,3	3 135	7,3
- z Pilíře II platby LFA a NATURA	1 206		2 009	
Celkem podpory zemědělství včetně obecných služeb (TSE³⁾)	37 084	100,0	38 158	100,0
Celkem podpory zemědělským podnikům (bez obecných služeb) (PSE³⁾)	33 791		35 122	
Podpory zemědělství podle klasifikace OECD				
A - Podpory založené na komoditních výstupech	1 246	3,4	1 291	3,4
A1 - Podpora tržních cen	0	0,0	0	0,0
A2 - Platby založené na výstupech	1 246	3,4	1 291	3,4
B - Platby založené na užití vstupů	6 450	17,4	4 390	11,5
B1 - Užití variabilních vstupů	1 816	4,9	1 240	3,2
B2 - Tvorba fixního kapitálu	3 831	10,3	2 357	6,2
B3 - Služby podnikům	803	2,2	793	2,1
C - Platby založené na aktuálním stavu PZTD²⁾, s požadovanou produkcí	4 238	11,4	4 824	12,6
C1 - Platby založené na aktuálním stavu TD	0	0,0	0	0,0
C2 - Platby založené na aktuálním stavu PZ	4 238	11,4	4 824	12,6
D - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s požadovanou produkcí	0	0,0	0	0,0
E - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s nepožadovanou produkcí	19 089	51,5	21 475	56,3
E1 - Platby s variabilními sazbami	0	0,0	0	0,0
E2 - Platby s pevnými sazbami	19 089	51,5	21 475	56,3
F - Platby založené na nekomoditních kritériích	2 729	7,4	3 101	8,1
F1 - Dlouhodobé odložení zdrojů	200	0,5	209	0,5
F2 - Specifické nekomoditní výstupy	2 489	6,7	2 522	6,6
F3 - Platby založené na ostatních nekomoditních kritériích	40	0,1	369	1,0
G - Ostatní platby	40	0,1	41	0,1
Obecné služby	3 293	8,9	3 036	8,0

p = předpoklad k 30. 6. 2014.

1) Bez výdajů spotřebitelů.

2) P = plocha; Z = zvířata; T = tržby; D = příjmy.

3) TSE = Total Support Estimate, PSE = Producer Support Estimate podle klasifikace OECD.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF; další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podle klasifikace EU se největší část podpor nadále soustřeďuje v Pilíři I (podpora příjmů podniků). Podpory v tomto pilíři včetně podpory cen v roce 2013 zaujímaly 62,6 % z celkových podpor²⁰⁰. Podíl podpor v rámci Pilíře II (podpory rozvoje venkova) tak meziročně klesl z 32,1 % na 30,1 %.

Převažující orientace agrární politiky na podporu příjmů a produkce dokumentuje v tab. T11/03 i rozdělení podpor zemědělským podnikům podle klasifikace OECD (podle tzv. implementačního kritéria). Tyto podpory (kategorie A, B, C, E) se v obou sledovaných letech pohybovaly kolem 84 %. Míra žádoucího oddělení podpor od produkce (decouplingu),

²⁰⁰ Při zahrnutí plateb LFA do podpor příjmů by podíl celkových důchodových podpor vzrostl v obou sledovaných letech na úroveň přes 70 %.

tj. podíl decouplovaných a ostatních nekomoditních podpor (podpory kategorie E, F, G) na celkových podporách (bez podpory obecných služeb) se z 65 % v roce 2012 zvýšila na 70 % v roce 2013. Měřeno podílem plateb SAPS na celkových přímých platbách přesáhla v roce 2013 míra oddělení přímých plateb od produkce 91 %.

Tab. T11/04 je orientačním přehledem o rozdělení podpor agrárnímu sektoru ČR v členění podle dlouhodobých cílů agrární politiky. Dlouhodobě nejvíce podpor připadá na podpory příjmů podniků (včetně plateb LFA), jejichž podíl se v obou sledovaných letech přesahuje 60 % (v roce 2013 téměř 65 %). Druhý největší objem podpor (kolem 15 % v obou sledovaných letech) se týká zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu. Na úkor zvýšení důchodových podpor však došlo k výraznějšímu meziročnímu snížení podílu podpor na restrukturalizaci a modernizaci, tedy podpor vlastního zvyšování konkurenceschopnosti agrárního sektoru. Podíl těchto podpor klesl z 11 % v roce 2012 na pouhých 7 % v roce 2013.

T11/04 - Rekapitulace podpor podle cílů zemědělské politiky

Cíle	2012		2013 ^p	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Rozvoj a stabilizace podnikatelské struktury	2 385	5,7	2 051	4,8
Restrukturalizace a modernizace výroby, zlepšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti podniků	4 409	10,6	3 019	7,1
Zlepšení ekonomické situace podniků (zvýšení, resp. udržení příjmu zemědělců, včetně plateb LFA)	24 994	60,2	27 690	64,8
Zlepšení vztahu zemědělství k životnímu prostředí	6 284	15,1	6 365	14,9
Rozšíření úlohy zemědělství jako producenta obnovitelných zdrojů energie	0	0,0	0	0,0
Přiměřené ceny zdravotně nezávadných potravin	529	1,3	591	1,4
Rozvoj venkova	2 893	7,0	3 000	7,0
Celkem	41 494	100,0	42 716	100,0

p = předpoklad k 30. 6. 2014.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLE; další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Z uvedených údajů je zřejmé, že zemědělská politika ČR po vstupu do EU je prostřednictvím Pilíře I a plateb LFA nadále orientována více na podporu příjmů zemědělských podniků než na podpory směřující k potřebné restrukturalizaci a zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a potravinářství.

Dopady zemědělské politiky v roce 2013 lze souhrnně hodnotit následovně:

- Podpory se nadále a stále významněji podílejí na podnikatelském důchodu sektoru zemědělství. V přepočtu na jeden ha z. p. (podle evidence LPIS) dosahovaly přímé podpory podnikům (tj. bez podpor tzv. obecných služeb) v roce 2013 zhruba 10 tis. Kč a v kalkulaci na jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) kolem 350 tis. Kč.
- Ze závěrů kap. 10.2 je zřejmé, že prakticky žádná kategorie zemědělských podniků by nebyla bez dané výše podpor dlouhodoběji životaschopná. Podíly podpor

v důchodových ukazatelích českých zemědělských podniků jsou v rámci EU nadprůměrné a představují „nezdravou“ vázanost českých podniků na daňové poplatníky EU.

- Distribuce podpor mírně přispívá k vyrovnávání regionálních rozdílů v podmínkách hospodaření zemědělských podniků. Existují však nadále kategorie podniků s podstatně vyšší úrovní ČPH/AWU (zejména velmi extenzivní chov přežvýkavců v LFA, resp. intenzivní polní výroba mimo LFA), která je z větší části dána alokací podpor, nikoliv jen efektivností a působením tržních podmínek.
- Podpory spojené s produkcí významně zlepšují ekonomiku podniků zaměřených na tzv. citlivé komodity, zejména na chov přežvýkavců či pěstování cukrovky.
- Zaměření a podmínky poskytování podpor pro zlepšení vztahu zemědělství k životnímu prostředí dosud nevyvolávají potřebné zásadnější změny. Týká se to zejména eroze půd a vodního režimu krajiny.
- Podmínky poskytování důchodových podpor spolu s podmínkami trhu nepůsobí dostatečně důrazně na zlepšování vztahu zemědělství k rozvoji venkova, zejména pokud jde o zachovávání či vytváření pracovních příležitostí. To souvisí s celkovým trendem poklesu živočišné výroby a jiných odvětví náročnějších na množství a kvalitu práce. Proti tomu působí pozitivně na zachovávání či vytváření pracovních příležitostí venkova rostoucí podpory diverzifikace činností v zemědělských podnicích.
- Na komplexní rozvoj venkovských oblastí mají nadále podstatně větší vliv jiné politiky a ostatní podmínky, než samotná zemědělská politika.

P1 PŘEHLED LEGISLATIVNÍCH OPATŘENÍ VE VZTAHU K AGRÁRNÍMU SEKTORU

1.1 Přehled legislativních opatření přijatých od 1. 1. 2013 do 1. 3. 2014 a publikovaných ve Sbírce zákonů

1.1.1 Zákony

Zákon č. 226/2013 Sb., o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2013)

Zákon č. 232/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 148/2003 Sb., o konzervaci a využívání genetických zdrojů rostlin a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění

pozdějších předpisů, (zákon o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Zákon č. 275/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Zákon č. 279/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Zákon č. 280/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2013)

1.1.2 Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 60/2013 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 60/2012 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování zvláštní podpory zemědělcům, ve znění nařízení vlády č. 448/2012 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 3. 2013)

Nařízení vlády č. 75/2013 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 53/2009 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na lesnicko-environmentální opatření, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2013)

Nařízení vlády č. 76/2013 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 147/2008 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření Natura 2000 v lesích, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2013)

Nařízení vlády č. 251/2013 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 197/2005 Sb., o stanovení podmínek poskytnutí dotace na provádění opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2013)

Nařízení vlády č. 298/2013 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 239/2007 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2013)

Nařízení vlády č. 400/2013 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 479/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých podpor, ve znění pozdějších předpisů, a některá související nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Nařízení vlády č. 29/2014 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě, ve znění pozdějších předpisů, a některá související nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2014)

Nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2014)

1.1.3 Vyhlášky

Vyhláška č. 2/2013 Sb., o obsahových náležitostech žádosti o povolení domácí porážky skotu mladšího 24 měsíců nebo jelenovitých z farmového chovu a obsahových náležitostech jejího ohlašování

(pozn.: účinnost předpisu od 7. 1. 2013)

Vyhláška č. 21/2013 Sb., o stanovení podmínek při chovu psů a koček

(pozn.: účinnost předpisu od 30. 1. 2013)

Vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání

(pozn.: účinnost předpisu od 30. 1. 2013)

Vyhláška č. 27/2013 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 221/2002 Sb., kterou se stanoví sazebník náhrad nákladů za odborné a zkušební úkony vykonávané v působnosti Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2013)

Vyhláška č. 34/2013 Sb., o veterinárních požadavcích na porážení krokodýlů a další zpracování masa a živočišných produktů pocházejících z krokodýlů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2013)

Vyhláška č. 59/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 290/2008 Sb., o veterinárních požadavcích na živočichy pocházející z akvakultury a na produkty akvakultury, o opatřeních pro předcházení a zdolávání některých nákaz vodních živočichů
(pozn.: účinnost předpisu od 11. 3. 2013)

Vyhláška č. 64/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona, ve znění vyhlášky č. 57/2011 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2013)

Vyhláška č. 72/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2013)

Vyhláška č. 108/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 376/2003 Sb., o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu produktů ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 6. 2013)

Vyhláška č. 125/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 380/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se spermatem, vaječnými buňkami a embryi a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 6. 2013)

Vyhláška č. 136/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 309/2011 Sb., o stanovení podmínek vyšetřování skotu na bovinní spongiformní encefalopatii v rámci prohlídky jatečných zvířat a masa
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2013)

Vyhláška č. 153/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 157/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro čerstvé ovoce a čerstvou zeleninu, zpracované ovoce a zpracovanou zeleninu, suché skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich, jakož i další způsoby jejich označování, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2013)

Vyhláška č. 190/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 54/2008 Sb., o způsobu předepisování léčivých přípravků, údajích uváděných na lékařském předpisu a o pravidlech používání lékařských předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 25. 7. 2013)

Vyhláška č. 191/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 128/2009 Sb., o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2013)

Vyhláška č. 252/2013 Sb., o rozsahu údajů v evidencích stavu povrchových a podzemních vod a o způsobu zpracování, ukládání a předávání těchto údajů do informačních systémů veřejné správy

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2013)

Vyhláška č. 254/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 84/2008 Sb., o správné lékařské praxi, bližších podmínkách zacházení s léčivy v lékárnách, zdravotnických zařízeních a u dalších provozovatelů a zařízení vydávajících léčivé přípravky

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2013)

Vyhláška č. 255/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 228/2008 Sb., o registraci léčivých přípravků, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2013)

Vyhláška č. 270/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 85/2008 Sb., o stanovení seznamu léčivých látek a pomocných látek, které lze použít pro přípravu léčivých přípravků

(pozn.: účinnost předpisu od 2. 9. 2013)

Vyhláška č. 285/2013 Sb., o rozsahu a způsobu předávání informací do centrální evidence hospodářskými subjekty a orgány státní správy v oblasti uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2013)

Vyhláška č. 327/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 427/2008 Sb., o stanovení výše náhrad výdajů za odborné úkony vykonávané v působnosti Státního ústavu pro kontrolu léčiv a Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, ve znění vyhlášky č. 160/2012 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 10. 2013)

Vyhláška č. 330/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 335/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), h), i), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro nealkoholické nápoje a koncentráty k přípravě nealkoholických nápojů, ovocná vína, ostatní vína a medovinu, pivo, konzumní líh, lihoviny a ostatní alkoholické nápoje, kvasný ocet a droždí, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 28. 10. 2013)

Vyhláška č. 336/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 77/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro mléko a mléčné výrobky, mražené krémy a jedlé tuky a oleje, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2013)

Vyhláška č. 356/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 412/2008 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 362/2013 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění vyhlášky č. 350/2003 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 372/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 392/2013 Sb., kterou se stanoví výše paušální částky nákladů spojených s vytištěním veterinárního osvědčení k vývozu a výše paušální částky nákladů spojených s prováděním pohraniční veterinární kontroly pro roky 2014 a 2015

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 393/2013 Sb., o seznamech druhů lesních dřevin

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 399/2013 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 329/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), h), i), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro škrob a výrobky ze škrobu, luštěniny a olejnatá semena, ve znění vyhlášky č. 418/2000 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 402/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 29/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, ve znění vyhlášky č. 44/2010 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 403/2013 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu, ve znění vyhlášky č. 480/2002 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 409/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu

(pozn.: účinnost předpisu od 31. 12. 2013)

Vyhláška č. 410/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 61/2011 Sb., o požadavcích na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby

(pozn.: účinnost předpisu od 31. 12. 2013)

Vyhláška č. 414/2013 Sb., o rozsahu a způsobu vedení evidence rozhodnutí, opatření obecné povahy, závazných stanovisek, souhlasů a ohlášení, k nimž byl dán souhlas podle vodního zákona, a částí rozhodnutí podle zákona o integrované prevenci (o vodoprávní evidenci)

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 429/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 430/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 431/2013 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 221/2002 Sb., kterou se stanoví sazebník náhrad nákladů za odborné a zkušební úkony vykonávané v působnosti Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 442/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2014)

Vyhláška č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 2. 2014)

1.2 Přípravované právní předpisy v roce 2013

V roce 2013 probíhaly legislativní práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 12. prosince 2012 č. 916 o Plánu legislativních prací vlády na rok 2013. MZe předložilo, mimo legislativní úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů z oblasti zemědělství a z důvodů implementace právních předpisů EU do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2013 patří zejména:

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích

(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – prosinec 2014),

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci

(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – leden 2015),

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu

(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – leden 2015),

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech

(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – leden 2015).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2013 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů (návrhy nařízení vlády a návrhy vyhlášek).

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU 27 ZA ÚČETNÍ ROK 2011

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetové adrese <http://ec.europa.eu/agriculture/rica/>.

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příl. tab. P2/01 a P2/02 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu prakticky všech ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků jednak podle jednotlivých kategorií výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, víno, ostatní trvalé kultury, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba)

a jednak podle tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků²⁰¹. Standardní výstup FADN obsahuje základní výrobní strukturu v naturálních ukazatelích (v ha, VDJ) a celou řadu hodnotových indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele hrubé zemědělské produkce v členění na jednotlivé komodity, dále ukazatele podnikových nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik jsou uvedeny pracovní síly celkem v přepočtu na AWU²⁰² a neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU²⁰³.

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

Oficiální výsledky, tak jak jsou prezentované EK (příl. tab. P2/01), jsou přepočteny na průměrné podniky jednotlivých zemí poměrně složitou procedurou vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož výrobního zaměření a velikostní skupiny korespondující s celkovým počtem podniků obdobného zaměření příslušné země. Hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou násobeny tímto koeficientem a tím jsou dosaženy hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (za tu část, která je pokryta sítí FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech podniků dané země, reprezentovaných sítí FADN, vznikne výsledek za průměrný podnik dané země. Jedná se v podstatě o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých kategoriích výrobního zaměření (specializace) a velikostní třídy zemědělského podniku, tak jak jsou zjištěny Strukturálním šetřením v zemědělství (FSS). V ČR síť FADN reprezentuje všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž ekonomická velikost přesahuje 8 tis. € (třída ekonomické velikosti IV.-XIV.), tj. 14 800 podniků, které celkově obhospodařují cca 3 400 tis. ha z. p.

Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 27 jsou uvedeny v příl. tab. P2/02 stejné ukazatele přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

²⁰¹ Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

²⁰² AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

²⁰³ FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

Obr. P2/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků podle metodiky FADN EU

Celková hrubá produkce (Total output)					Bilance provozních podpor a daní (Balance current subsidies & taxes)		
Celková hrubá rostlinná produkce (Output crops & crop products)		Celková hrubá živočišná produkce (Output livestock & livestock products)		Ostatní hrubá produkce (Other output)			
Mezispotřeba celkem (Intermediate consumption)			Hrubá přidaná hodnota (Gross Farm Income)				
Přímé náklady celkem (Specific costs)		Režijní náklady celkem (Farming overheads)					
			Odpisy (Depreciation)	Čistá přidaná hodnota (Farm Net Value Added)		Bilance investičních podpor a daní (Balance subsidies & taxes on investment)	
			Externí faktory celkem (External factors)				
			Vyplacené mzdy (Wages)	Vyplacené pachtovné (Rent)	Nákladové úroky (Interest)		
						Důchod ze zemědělské činnosti (Family Farm Income)	

Pramen: Farm Accountancy Data Network, Commission of the European Communities, 1984, s. 66, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: J. Hanibal a kol. (ÚZEI)

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 852 300	30 290	115 270	10 210	14 770	28 700	206 860	323 730	523 820	8 020	295 050	101 330	103 330	784 910
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	1000 - <2000	2000 - <3000	200 - <500	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	3000 - <4000	8000 - <9000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	1000 - <2000	10000 - <20000
Pracovní síly celkem	AWU	1,56	2,12	2,38	1,50	6,47	1,68	2,09	1,18	1,40	2,01	2,01	1,54	1,12	1,29
Neplacené pracovní síly	FWU	1,19	1,64	1,20	1,07	1,29	0,81	1,30	0,98	1,03	0,98	1,44	0,71	1,06	0,98
Placené pracovní síly	AWU	0,37	0,48	1,18	0,43	5,18	0,86	0,79	0,20	0,37	1,03	0,57	0,83	0,07	0,31
Zemědělsky využívaná půda	ha	32,16	48,05	33,60	8,38	228,53	96,27	80,45	9,06	37,07	119,63	87,59	47,01	43,34	15,81
Pronajatá (připachtované) půda	ha	17,33	35,45	30,06	5,27	191,01	28,15	54,91	4,56	13,32	73,86	76,52	27,39	7,88	6,54
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	ha	11,74	11,76	17,23	3,24	98,58	56,49	33,04	2,68	11,58	42,45	30,78	23,78	3,35	4,78
Ostatní polní plodiny ¹⁾	ha	3,69	6,19	10,21	0,26	39,70	11,36	11,74	1,06	2,72	16,86	11,37	8,41	0,26	1,01
Energetické plodiny	ha	0,12	0,07	0,00	0,00	1,60	0,33	1,53	0,06	0,00	0,12	0,56	0,00	0,04	0,00
Zelenina a květiny	ha	0,30	1,40	0,18	0,47	0,81	0,49	0,48	0,14	0,28	0,13	0,69	0,59	0,01	0,37
Vínice	ha	0,57	0,00	0,48	0,26	0,63	0,00	0,41	0,24	1,56	0,00	2,51	0,49	0,00	0,78
Trvalé kultury	ha	1,43	0,63	0,47	1,16	0,94	0,94	0,33	2,15	6,26	0,27	0,54	0,82	0,05	1,97
Ovocné sady	ha	0,67	0,55	0,44	0,64	0,88	0,34	0,22	0,48	2,87	0,24	0,49	0,78	0,00	0,68
Olivové sady	ha	0,73	0,00	0,00	0,52	0,00	0,00	0,00	1,66	3,40	0,00	0,03	0,00	0,00	1,24
Ostatní trvalé kultury	ha	0,03	0,08	0,02	0,00	0,06	0,61	0,11	0,01	0,00	0,03	0,03	0,04	0,05	0,05
Krmné plodiny ²⁾	ha	13,10	27,48	3,79	2,32	86,31	22,33	33,17	2,38	10,37	46,80	39,81	10,68	39,61	6,18
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ	25,61	129,76	9,61	11,95	103,31	158,72	79,95	6,41	24,07	35,21	73,25	15,28	48,12	11,78
Dojnice	DJ	4,80	18,04	2,38	1,21	25,43	20,21	20,47	0,27	1,66	12,21	12,79	2,15	10,45	2,33
Ostatní skot	DJ	8,02	45,13	1,38	0,84	42,38	20,17	23,61	1,13	4,77	11,88	32,48	3,18	32,08	3,37
Ovce a kozy	DJ	2,84	0,44	2,53	3,72	0,93	0,44	0,65	4,71	3,91	1,13	3,62	1,74	5,14	1,26
Prasata	DJ	6,89	54,93	1,49	3,47	22,11	110,85	31,55	0,05	9,11	8,71	11,47	2,77	0,09	2,82
Drůbež	DJ	2,87	10,94	1,78	2,72	11,89	6,19	3,45	0,19	4,52	1,02	12,59	5,36	0,00	1,81
Výnos pšenice	q/ha	56,66	82,53	39,13	22,22	57,48	65,39	66,28	29,98	34,81	29,51	68,44	41,72	95,31	55,91
Výnos kukuřice	q/ha	80,11	128,95	57,56	182,66	83,46	78,01	95,22	120,41	111,58	0,00	98,79	66,63	0,00	106,01
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,21	2,29	1,34	2,97	0,81	1,87	1,53	2,14	0,92	0,55	1,25	0,76	1,21	1,46
Roční dojvost	kg/ks	6 654	7 166	3 098	7 367	6 993	8 406	7 644	6 677	7 307	7 392	7 092	6 623	5 457	6 145
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč	1 626 893	5 807 469	816 041	890 398	8 005 102	10 609 807	5 340 742	571 649	1 183 993	2 203 460	4 695 351	1 559 715	1 288 522	1 289 185
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	847 392	2 226 279	584 804	404 369	4 493 351	3 306 210	2 233 139	392 714	714 905	1 013 516	2 635 909	1 029 057	254 842	899 693
Obiloviny	Kč	278 251	446 539	281 546	42 367	2 205 992	1 524 504	911 668	65 850	191 673	473 735	971 788	549 199	112 323	160 125
Proteinové plodiny	Kč	5 336	6 787	221	1 131	22 401	4 082	9 246	4 598	6 098	18 688	18 860	4 426	1 426	4 328
Energetické plodiny	Kč	3 664	2 238	0	0	16 180	7 155	49 326	1 352	0	1 869	18 811	0	25	49
Brambory	Kč	30 195	197 869	10 426	31 351	186 706	154 174	116 626	11 729	14 360	44 261	57 194	6 983	9 541	12 983
Cukrová řepa	Kč	24 491	207 803	0	0	272 251	96 316	172 911	836	11 409	25	84 931	9 098	0	4 156
Olejniny	Kč	62 014	15 885	163 420	0	852 580	170 477	217 540	5 287	14 729	218 499	262 563	173 870	5 065	16 032

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		53 320	1 550	21 960	3 040	51 640	92 830	725 660	110 350	1 041 900	39 620	28 130	3 870	39 930	92 210
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000	10000 - <20000	2000 - <3000	5000 - <6000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	500 - <1000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AWU	1,75	1,76	1,99	1,39	2,81	1,44	1,72	1,59	1,35	1,29	1,40	14,29	1,48	2,08
Neplacené pracovní síly	FWU	1,41	1,48	1,31	1,26	1,44	1,32	1,49	1,30	1,21	1,03	1,09	0,87	1,42	1,25
Placené pracovní síly	AWU	0,34	0,28	0,68	0,13	1,36	0,12	0,22	0,29	0,15	0,26	0,31	13,43	0,07	0,83
Zemědělsky využívaná půda	ha	46,56	82,36	71,37	2,64	35,20	30,71	18,49	25,00	9,80	54,27	98,55	545,94	11,12	155,34
Pronajatá (připachtované) půda	ha	25,74	43,87	35,69	2,17	14,45	8,94	5,06	7,53	5,30	19,01	52,83	520,04	3,71	64,30
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	ha	21,06	17,17	24,35	0,00	3,91	9,06	10,70	2,18	4,96	24,82	37,14	192,33	2,63	33,03
Ostatní polní plodiny ¹⁾	ha	6,58	3,80	6,91	0,31	4,97	2,91	2,35	0,52	1,59	4,79	8,09	82,38	0,47	11,57
Energetické plodiny	ha	0,00	0,35	0,03	0,00	0,02	0,30	0,01	0,00	0,00	0,00	0,16	0,99	0,02	0,01
Zelenina a květiny	ha	0,07	0,00	0,41	0,64	2,22	0,08	0,18	0,38	0,08	0,15	0,73	2,50	0,05	0,82
Vinice	ha	0,00	0,71	0,00	0,22	0,00	0,49	0,00	1,29	0,09	0,00	0,00	2,04	0,31	0,01
Trvalé kultury	ha	0,23	0,08	0,39	0,22	0,68	0,16	0,48	3,15	0,12	0,25	0,01	3,21	0,20	0,26
Ovocné sady	ha	0,23	0,00	0,35	0,18	0,38	0,14	0,47	1,05	0,12	0,10	0,01	2,96	0,18	0,23
Olivové sady	ha	0,00	0,00	0,00	0,04	0,00	0,00	0,00	2,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02	0,00
Ostatní trvalé kultury	ha	0,00	0,08	0,04	0,00	0,30	0,02	0,01	0,00	0,00	0,15	0,00	0,25	0,00	0,03
Krmné plodiny ²⁾	ha	15,99	60,54	32,76	1,17	23,04	17,43	4,52	11,90	2,83	22,52	47,93	257,32	7,44	104,08
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ	12,57	106,96	19,31	13,24	129,51	24,72	13,06	14,32	6,68	28,37	60,91	155,18	12,54	129,17
Dojnice	DJ	5,48	26,78	7,14	2,32	30,01	5,86	3,20	1,97	1,36	8,12	12,63	47,86	3,00	19,48
Ostatní skot	DJ	4,11	66,64	6,76	1,84	24,02	8,39	2,86	5,61	0,69	10,32	31,33	56,84	5,83	51,96
Ovce a kozy	DJ	0,06	0,16	0,33	0,46	2,36	0,69	0,05	2,84	3,26	0,57	1,08	12,07	0,40	31,10
Prasata	DJ	2,06	12,18	3,93	5,60	50,65	8,27	5,94	1,62	0,69	7,45	14,99	17,13	2,38	11,92
Drůbež	DJ	0,81	0,75	1,02	2,90	21,52	1,12	0,86	2,20	0,51	1,72	0,73	20,86	0,64	14,09
Výnos pšenice	q/ha	36,62	55,79	30,63	0,00	76,05	57,76	50,24	16,50	36,39	37,91	53,71	44,76	54,24	80,59
Výnos kukuřice	q/ha	0,00	141,88	0,00	0,00	116,45	126,23	86,97	73,55	49,08	0,00	80,82	75,54	101,87	81,88
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,65	1,56	0,49	6,21	2,19	0,83	1,49	0,67	1,47	1,13	0,96	0,46	1,21	1,01
Roční dojivost	kg/ks	5 423	7 570	5 472	6 634	8 023	6 436	4 912	7 206	3 390	8 710	8 533	5 808	5 263	7 397
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč	890 275	4 469 352	1 110 742	787 935	11 089 690	1 751 929	717 020	694 939	320 569	2 149 560	4 194 912	14 259 676	663 047	5 897 589
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	529 011	1 033 261	603 566	365 862	4 768 553	555 961	391 386	385 189	180 829	864 112	1 858 474	8 838 453	335 740	2 539 766
Obiloviny	Kč	285 062	385 042	270 899	0	138 462	222 729	190 714	33 958	83 333	358 510	768 952	4 057 188	80 652	1 088 144
Proteinové plodiny	Kč	7 401	1 500	2 631	0	3 590	2 188	4 082	959	393	6 639	29 507	37 941	148	36 318
Energetické plodiny	Kč	0	8 164	566	0	541	9 688	25	0	0	0	148	4 992	123	492
Brambory	Kč	20 704	82 988	40 400	58 375	395 443	28 720	20 507	13 573	6 196	45 908	93 709	200 279	12 663	144 019
Cukrová řepa	Kč	14 262	0	0	0	154 666	43 105	13 008	0	934	10 942	65 948	263 473	172	87 046
Olejniny	Kč	97 324	89 849	102 979	0	1 574	58 989	32 187	2 656	23 802	35 089	86 431	1 598 271	7 942	301 094

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 2

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč	8 508	30 835	15 590	221	67 301	885	22 573	34 130	12 811	2 926	17 606	3 664	0	4 893
Zelenina a květiny	Kč	145 642	837 261	41 015	161 330	163 961	464 588	320 102	58 891	106 766	21 540	256 416	127 421	172	176 796
Ovoce	Kč	54 145	212 180	15 172	54 932	48 957	52 891	48 170	52 326	90 537	3 344	115 028	40 498	25	95 603
Citrusové plody	Kč	11 508	0	0	26 187	0	0	0	19 770	50 703	0	2 238	0	0	25 769
Víno a hrozny	Kč	96 611	0	28 130	19 893	90 439	0	140 552	31 671	59 506	0	771 436	48 072	0	164 895
Olivy a olivový olej	Kč	32 310	0	0	19 032	0	0	0	73 030	105 709	0	1 549	0	0	93 980
Krmné plodiny	Kč	64 178	63 268	19 942	36 761	485 439	555 641	221 917	30 417	42 170	203 500	24 491	47 752	117 290	76 423
Ostatní rostlinná produkce	Kč	34 204	207 852	9 344	11 163	97 349	282 628	51 834	4 205	8 483	26 974	51 859	18 073	9 000	63 711
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	692 333	3 403 755	210 065	483 866	2 894 514	6 566 635	2 674 416	172 985	452 269	1 027 975	1 852 646	434 515	1 009 189	348 871
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	3 344	26 015	4 770	9 836	-22 622	231 261	-19 721	-492	-811	5 041	-17 827	-2 582	30 417	811
Mléko a mléčné výrobky	Kč	274 022	1 069 407	55 867	114 905	1 460 056	1 550 913	1 318 102	18 884	93 168	694 078	767 452	109 766	460 826	171 091
Hovězí a telecí maso	Kč	123 118	753 265	11 139	19 352	488 808	348 674	424 876	9 737	77 382	117 094	469 358	48 687	471 005	63 661
Vepřové maso	Kč	143 945	1 085 981	29 950	113 036	499 799	2 871 547	766 223	590	111 118	156 313	249 728	53 014	1 943	45 465
Ovce a kozy	Kč	30 392	7 033	26 384	81 784	12 983	4 942	7 082	43 547	44 113	9 073	46 965	16 942	70 792	12 467
Drůbeží maso	Kč	36 982	269 399	18 663	18 196	270 948	111 266	78 735	6 910	30 195	418	128 060	141 732	0	3 369
Slepičí vejce	Kč	20 532	104 012	15 516	38 187	88 865	91 078	37 572	98	6 688	27 687	28 327	38 974	25	10 745
Ovčí a kozí mléko	Kč	26 384	10 377	15 885	94 004	7 082	0	3 197	72 759	52 940	393	63 514	492	0	18 737
Ostatní zvířata a produkty	Kč	36 958	104 283	36 638	4 401	65 997	1 588 214	38 605	20 483	36 687	22 917	99 242	24 884	4 574	23 335
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč	87 169	177 435	21 171	2 164	617 213	736 937	433 187	5 926	16 819	161 969	206 770	96 168	24 491	40 597
Vlastní spotřeba	Kč	10 942	3 590	17 016	15 712	7 328	3 000	4 549	14 065	443	16 917	20 065	4 156	3 393	9 393
Vnitropodniková spotřeba	Kč	84 488	202 295	37 867	38 507	725 331	965 617	258 260	25 573	26 999	332 839	80 382	94 029	129 339	49 867
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč	1 431 262	5 138 078	757 691	709 619	8 905 483	10 640 593	5 261 983	431 196	915 602	2 322 693	4 287 908	1 431 188	1 143 224	868 711
Mezispotřeba celkem	Kč	981 182	3 696 293	450 080	551 732	5 996 019	6 854 968	3 706 374	282 062	668 456	1 643 245	2 795 714	1 031 540	890 521	541 675
Přímé náklady celkem	Kč	596 582	2 688 161	268 637	391 287	3 339 528	4 860 811	2 149 314	178 886	443 834	1 044 523	1 440 753	626 311	566 829	333 282
Osiva a sadba	Kč	66 907	298 119	41 875	34 179	380 960	272 251	217 663	19 819	42 220	82 792	169 173	92 013	13 131	55 203
Vlastní osiva a sadba	Kč	5 115	40 769	10 573	2 680	24 663	14 606	8 975	1 426	811	28 991	5 877	9 664	590	516
Hnojiva nakupovaná	Kč	90 119	217 639	65 555	36 958	534 888	260 989	317 126	34 794	71 284	211 000	302 299	105 586	122 429	52 522
Prostředky ochrany rostlin	Kč	56 211	163 395	35 187	24 073	466 579	192 164	198 902	22 573	45 416	64 055	217 270	77 407	18 245	40 080
Ostatní přímé náklady RV	Kč	30 392	94 472	6 541	7 205	67 546	219 630	115 717	8 287	8 114	38 802	37 400	18 589	9 959	31 327
Krmiva pro skot celkem	Kč	168 042	572 977	61 030	199 394	1 012 336	1 076 120	507 938	74 358	147 928	456 695	351 871	114 340	308 545	109 987
Vlastní krmiva pro skot	Kč	59 137	127 224	22 770	35 605	628 597	540 003	136 740	23 655	25 548	282 185	54 317	63 489	128 749	45 785
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	136 519	1 065 203	47 580	82 595	629 015	2 379 912	567 026	12 885	105 881	129 167	276 456	183 509	1 647	30 491
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	19 966	34 302	4 549	221	72 145	411 008	112 569	443	664	21 663	20 212	20 876	0	3 565
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	48 072	276 358	10 844	6 910	247 465	444 056	221 229	6 147	22 893	59 137	86 259	34 425	92 775	13 647
Náklady na lesní výrobu	Kč	344	0	25	0	738	15 712	3 738	0	74	2 902	0	467	98	0
Režijní náklady celkem	Kč	384 624	1 008 131	181 443	160 444	2 656 491	1 994 157	1 557 060	103 176	224 647	598 697	1 354 937	405 205	323 692	208 393
Náklady budov a strojů	Kč	85 546	257 203	26 556	34 622	701 824	715 323	384 353	18 516	48 613	152 182	289 759	61 866	102 143	28 032

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč	1 893	1 107	246	0	9 909	4 672	3 492	5 016	74	4 819	1 451	17 483	5 975	9 786
Zelenina a květiny	Kč	13 450	0	67 522	228 950	3 229 492	20 188	66 637	88 841	14 975	370 682	179 993	237 335	16 401	258 973
Ovoce	Kč	10 229	0	6 885	15 122	169 542	34 843	38 187	55 080	8 360	7 082	12 885	240 212	21 761	71 825
Citrusové plody	Kč	0	0	0	2 631	0	0	0	15 221	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč	0	431 245	25	31 474	0	120 290	0	88 890	5 828	0	0	236 769	71 628	590
Olivy a olivový olej	Kč	0	0	0	2 508	0	0	0	29 433	0	0	0	0	1 893	0
Krmné plodiny	Kč	76 718	26 286	87 021	23 433	66 317	5 631	12 786	45 244	35 408	19 499	598 402	1 349 601	110 184	342 478
Ostatní rostlinná produkce	Kč	1 918	15 294	24 958	3 393	599 558	14 631	9 786	6 295	1 525	4 942	21 171	599 877	6 319	199 492
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	341 224	2 932 012	430 483	415 139	5 008 887	817 467	315 454	274 735	138 683	1 134 593	1 781 510	3 492 276	273 702	3 052 893
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	13 204	-31 941	393	-33 884	37 105	-3 221	5 754	5 926	3 024	8 164	-23 188	-36 220	10 795	51 244
Mléko a mléčné výrobky	Kč	200 697	1 624 828	267 284	175 960	2 334 938	321 184	108 266	102 561	36 146	714 119	1 023 524	2 253 720	119 257	1 114 676
Hovězí a telecí maso	Kč	56 924	857 547	57 981	30 663	331 560	169 173	43 892	55 326	9 270	166 149	434 122	393 722	94 791	770 182
Vepřové maso	Kč	49 105	277 784	68 505	73 079	1 381 001	228 310	119 971	31 794	11 459	173 378	252 801	296 422	34 056	236 966
Ovce a kozy	Kč	615	811	2 803	3 049	24 737	9 762	369	20 557	25 991	11 704	9 246	43 203	3 590	419 221
Drůbeží maso	Kč	12 196	-1 549	-762	39 343	285 038	20 434	24 024	25 573	6 492	24 491	28 573	297 799	959	274 587
Slepičí vejce	Kč	15 663	52 596	20 483	51 096	373 755	34 695	13 622	19 991	5 557	26 114	20 261	223 024	3 664	146 847
Ovčí a kozí mléko	Kč	25	6 860	910	34 474	104 971	16 844	123	8 237	29 655	885	0	85 324	566	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč	6 024	113 135	13 229	7 475	172 862	17 065	5 164	10 696	14 163	17 753	13 008	-100 939	16 844	90 390
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč	20 040	504 078	76 694	6 910	1 312 275	378 501	10 180	35 040	1 057	150 855	554 928	1 928 922	53 580	304 955
Vlastní spotřeba	Kč	10 770	7 377	22 056	10 426	615	34 720	9 123	9 196	16 598	3 910	639	33 835	22 696	2 361
Vnitropodniková spotřeba	Kč	117 340	151 666	167 772	11 557	58 326	70 448	86 972	36 982	29 851	120 118	705 684	2 174 395	154 986	424 729
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč	784 837	4 830 222	1 207 451	701 504	10 482 780	1 498 882	588 025	564 346	222 163	2 850 352	4 745 094	18 044 342	663 440	5 418 444
Mezispotřeba celkem	Kč	541 921	2 985 936	872 424	596 435	7 031 666	997 091	438 302	396 476	163 247	1 931 995	3 378 650	11 374 334	466 481	3 925 783
Přímé náklady celkem	Kč	365 002	1 699 210	538 773	453 228	4 274 286	460 531	299 299	284 521	107 553	889 857	2 013 410	6 451 755	295 586	2 703 677
Osiva a sadba	Kč	38 654	136 740	55 547	33 122	823 491	45 515	29 802	28 450	14 163	79 620	148 445	773 305	14 778	195 754
Vlastní osiva a sadba	Kč	18 393	2 016	23 753	2 238	40 449	1 820	8 778	6 836	1 475	16 819	590	79 251	295	21 958
Hnojiva nakupovaná	Kč	93 021	270 825	107 307	16 622	173 108	46 080	58 375	33 958	16 327	143 920	222 483	1 011 377	27 663	396 476
Prostředky ochrany rostlin	Kč	35 261	111 782	45 170	14 999	196 172	30 958	25 474	26 163	8 754	36 958	84 169	829 688	13 967	203 475
Ostatní přímé náklady RV	Kč	13 745	53 481	41 285	26 827	474 153	12 442	11 877	23 433	4 082	97 594	123 364	327 429	16 008	158 526
Krmiva pro skot celkem	Kč	118 864	633 835	189 878	178 567	720 487	123 511	51 219	91 939	40 154	276 431	1 051 408	2 462 458	171 386	1 002 033
Vlastní krmiva pro skot	Kč	90 586	133 249	126 560	9 295	15 958	33 761	31 204	29 679	24 122	61 030	644 753	1 886 112	132 683	391 410
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	48 982	216 360	68 333	163 616	1 449 679	143 970	109 963	58 891	10 844	159 682	201 508	726 339	34 671	401 492
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	8 360	14 999	14 852	49	1 918	29 114	46 203	467	4 279	42 269	60 366	208 418	19 598	11 385
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	16 475	274 022	28 523	19 352	435 695	56 235	12 565	21 638	13 204	95 627	182 034	318 799	16 671	345 920
Náklady na lesní výrobu	Kč	0	2 188	2 729	98	1 500	1 820	25	49	0	0	0	2 385	443	0
Režijní náklady celkem	Kč	176 919	1 286 727	333 626	143 207	2 757 355	536 585	139 003	111 954	55 694	1 042 163	1 365 240	4 922 554	170 895	1 222 106
Náklady budov a strojů	Kč	41 925	387 894	80 726	42 269	550 994	155 576	34 867	26 483	10 918	277 956	378 870	891 038	74 751	229 097

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 4

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč	120 389	351 010	83 185	94 349	920 471	438 400	453 670	47 900	75 538	252 088	225 974	190 320	78 120	95 308
Služby	Kč	69 341	280 735	20 065	10 991	295 734	417 278	258 678	20 483	39 146	94 890	287 767	68 579	80 112	24 392
Ostatní přímé náklady	Kč	109 348	119 184	51 613	20 483	738 462	423 180	460 358	16 278	61 350	99 562	551 461	84 464	63 342	60 637
Odpisy	Kč	211 639	748 765	93 660	52 818	875 891	1 026 819	675 858	88 373	75 882	308 373	750 461	139 371	141 486	173 919
Externí faktory celkem	Kč	238 441	693 021	213 950	105 045	2 033 573	2 758 806	879 776	60 760	171 264	371 075	741 732	260 276	111 217	153 117
Vyplacené mzdy	Kč	127 913	222 261	91 668	77 505	1 613 443	903 308	432 450	35 581	123 659	280 956	301 217	160 813	36 171	121 323
Vyplacené pachtovné	Kč	68 309	237 900	99 144	22 204	300 603	425 516	311 987	24 343	39 933	33 072	314 200	68 874	49 990	29 187
Nákladové úroky	Kč	42 220	232 859	23 138	5 336	119 528	1 429 958	135 339	836	7 647	57 022	126 315	30 589	25 032	2 606
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč	273 702	641 089	131 945	95 554	1 997 673	906 111	834 237	166 788	246 924	579 099	762 953	370 977	463 899	154 789
Celkové podpory na plodiny	Kč	8 459	0	2 557	0	3 516	9 983	7 819	13 303	30 146	0	16 671	9 934	0	7 647
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč	7 524	0	2 557	0	3 516	9 811	7 819	13 081	29 605	0	13 180	8 828	0	4 819
Celkové podpory na zvířata	Kč	12 934	90 611	5 360	18 024	71 063	19 843	10 475	1 229	16 671	14 163	61 301	18 344	1 475	1 943
Podpory na produkci mléka	Kč	2 434	0	1 820	0	53 457	-7 303	-1 721	443	910	4 328	2 115	9 418	1 475	811
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč	7 500	88 201	664	0	17 040	26 532	0	639	12 639	7 549	52 522	5 164	0	787
Podpory na ovce a kozy	Kč	1 180	0	2 533	17 876	541	615	0	0	172	2 287	2 484	1 352	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč	1 820	2 410	369	148	0	0	12 196	148	2 951	0	4 156	2 410	0	344
Ostatní provozní podpory	Kč	62 456	114 020	37 203	23 532	656 309	48 785	114 192	29 482	24 147	315 725	113 012	88 546	134 183	26 138
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč	27 023	42 957	4 992	0	305 447	35 605	78 046	5 557	12 540	157 420	35 999	62 702	71 727	12 639
Podpory na LFA	Kč	17 262	11 680	4 942	9 172	187 714	959	33 958	11 581	8 582	29 138	41 728	3 467	49 350	6 565
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč	3 639	6 516	5 041	4 303	4 352	9 491	811	4 770	688	15 344	418	4 918	11 852	1 574
Podpory na mezipotřebu ⁹⁾	Kč	5 483	0	2 361	0	172 223	0	57 391	688	2 582	25	5 115	20 557	0	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč	1 180	46 056	49	0	27 663	38 015	8 631	0	74	221	0	811	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	182 402	390 402	84 390	53 998	1 066 875	784 026	635 728	121 864	172 641	248 965	561 813	232 786	328 241	117 020
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	151 371	390 402	0	0	0	784 026	635 728	121 864	172 641	0	561 813	0	328 241	117 020
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	31 032	0	84 390	53 998	1 066 875	0	0	0	0	248 965	0	232 786	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč	262 981	612 196	125 970	94 324	1 946 601	801 017	858 629	160 789	264 727	573 813	709 791	348 330	452 859	127 249
Celkové provozní podpory	Kč	273 702	641 089	131 945	95 554	1 997 673	906 111	834 237	166 788	246 924	579 099	762 953	370 977	463 899	154 789
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	7 131	22 819	0	0	0	0	73 743	-3 959	28 130	2 828	0	-10 745	-6 762	9 098
Daně	Kč	17 852	51 711	5 975	1 229	51 096	105 094	49 350	2 065	10 327	8 139	53 137	11 901	4 279	36 638
Bilance investičních podpor a daní	Kč	5 434	1 943	2 902	14 655	206 992	934	-53 162	320	1 746	90 218	31 991	13 573	-14 040	5 385
Podpory investiční celkem	Kč	11 532	58 030	2 902	14 655	206 992	934	12 418	393	7 451	91 988	30 810	15 786	5 926	7 377
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	74	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 180	0	0	0
DPH z investic	Kč	6 196	56 088	0	0	0	0	65 579	98	5 705	1 770	0	2 213	19 942	1 992

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč	94 693	311 668	166 788	79 595	965 149	111 832	69 194	53 408	22 401	325 610	419 294	1 859 752	58 006	364 879
Služby	Kč	3 565	221 991	23 015	8 483	456 842	97 545	16 819	15 221	17 680	169 665	236 695	854 646	16 770	272 768
Ostatní přímé náklady	Kč	36 736	365 174	63 120	12 885	784 370	171 632	18 098	16 844	4 721	268 932	330 355	1 317 119	21 368	355 363
Odpisy	Kč	164 502	1 296 661	187 148	55 350	1 310 824	379 509	103 201	89 087	28 671	591 689	588 714	2 571 732	174 731	690 956
Externí faktory celkem	Kč	78 415	547 625	147 879	49 719	2 140 290	122 282	46 547	78 759	30 245	326 667	777 731	4 098 276	22 204	801 705
Vyplacené mzdy	Kč	43 916	167 919	101 701	38 162	1 034 983	35 359	31 548	58 866	17 311	152 305	273 677	3 300 432	10 106	484 087
Vyplacené pachtovné	Kč	23 114	226 024	16 081	4 279	312 996	49 572	7 869	16 622	11 508	97 889	249 334	528 077	8 901	206 254
Nákladové úroky	Kč	11 385	153 658	30 097	7 278	792 312	37 326	7 106	3 270	1 426	76 472	254 719	269 768	3 197	111 364
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč	199 148	1 320 315	325 659	69 489	516 889	450 178	143 945	157 813	40 818	1 213 008	974 960	3 821 230	170 870	1 021 975
Celkové podpory na plodiny	Kč	664	0	467	9 024	12 590	10 647	492	14 926	0	72 464	5 090	0	0	25
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč	664	0	443	9 024	12 122	10 647	221	12 270	0	68 186	3 123	0	0	25
Celkové podpory na zvířata	Kč	8 803	-49	29 999	0	-7 696	22 401	861	33 515	3 467	258 850	84 611	139 568	15 073	320
Podpory na produkci mléka	Kč	0	-1 402	13 229	0	-8 237	4 352	861	7 696	25	142 912	17 753	88 029	2 065	0
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč	4 451	0	12 319	0	0	17 950	0	18 762	0	77 284	40 670	32 777	13 008	25
Podpory na ovce a kozy	Kč	49	0	443	0	0	25	0	6 172	3 172	6 049	0	18 786	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč	4 279	1 352	4 033	0	516	74	0	861	295	32 605	26 187	0	0	295
Ostatní provozní podpory	Kč	66 858	719 872	173 354	23 876	131 355	223 024	59 506	42 416	12 319	599 508	325 315	1 644 622	67 817	218 499
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč	3 787	236 253	52 080	6 123	54 244	154 248	10 893	16 917	1 377	237 925	240 679	375 673	37 130	155 920
Podpory na LFA	Kč	18 393	251 252	47 260	14 975	934	65 628	10 008	24 319	566	323 249	79 374	671 555	28 671	39 687
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč	21 737	11 975	3 959	0	24 024	1 549	5 901	762	2 164	19 499	4 303	2 902	1 770	11 213
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč	246	32 876	443	0	3 836	19 573	4 697	0	836	0	0	3 172	8 041	246
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč	393	5 041	2 656	0	639	4 279	0	0	0	0	14 852	148	0	123
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	122 159	562 576	114 610	36 589	375 231	170 255	78 390	66 907	24 147	282 210	545 068	2 033 696	79 890	802 763
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	0	562 576	0	36 589	375 231	170 255	0	66 907	0	282 210	545 068	0	79 890	802 763
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	122 159	0	114 610	0	0	0	78 390	0	24 147	0	0	2 033 696	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč	189 976	1 544 298	313 758	69 046	423 794	448 113	137 134	150 240	37 203	1 204 131	971 346	3 642 787	162 387	1 001 713
Celkové provozní podpory	Kč	199 148	1 320 315	325 659	69 489	516 889	450 178	143 945	157 813	40 818	1 213 008	974 960	3 821 230	170 870	1 021 975
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	-6 369	254 916	-1 574	0	688	14 655	-934	-5 139	0	0	0	0	-6 737	-98
Daně	Kč	2 803	30 933	10 327	443	93 758	16 696	5 877	2 434	3 615	8 901	3 615	178 444	1 721	20 139
Bilance investičních podpor a daní	Kč	86 529	84 562	93 660	35 163	-22 229	36 343	664	24 319	295	23 974	0	429 302	13 991	28 351
Podpory investiční celkem	Kč	87 710	342 084	93 660	35 163	2 385	49 498	6 246	26 556	295	23 974	0	429 302	29 015	28 474
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč	1 180	257 522	0	0	24 589	13 155	5 582	2 238	0	0	0	0	15 024	98

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 6

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč	1 626 893	5 807 469	816 041	890 398	8 005 102	10 609 807	5 340 742	571 649	1 183 993	2 203 460	4 695 351	1 559 715	1 288 522	1 289 185
Mezispotřeba celkem	Kč	981 182	3 696 293	450 080	551 732	5 996 019	6 854 968	3 706 374	282 062	668 456	1 643 245	2 795 714	1 031 540	890 521	541 675
Bilance provozních podpor a daní	Kč	262 981	612 196	125 970	94 324	1 946 601	801 017	858 629	160 789	264 727	573 813	709 791	348 330	452 859	127 249
Hrubá přidaná hodnota	Kč	908 668	2 723 373	491 931	432 966	3 955 659	4 555 856	2 492 997	450 375	780 263	1 134 003	2 609 452	876 505	850 859	874 784
Odpisy	Kč	211 639	748 765	93 660	52 818	875 891	1 026 819	675 858	88 373	75 882	308 373	750 461	139 371	141 486	173 919
Čistá přidaná hodnota	Kč	697 029	1 974 608	398 271	380 149	3 079 769	3 529 013	1 817 139	362 002	704 381	825 630	1 858 990	737 134	709 373	700 865
Externí faktory celkem	Kč	238 441	693 021	213 950	105 045	2 033 573	2 758 806	879 776	60 760	171 264	371 075	741 732	260 276	111 217	153 117
Bilance investičních podpor a daní	Kč	5 434	1 943	2 902	14 655	206 992	934	-53 162	320	1 746	90 218	31 991	13 573	-14 040	5 385
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	464 022	1 283 530	187 222	289 759	1 253 187	771 165	884 202	301 562	534 888	544 798	1 149 248	490 431	584 140	553 109
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	445 817	933 336	167 489	254 133	475 909	2 104 128	869 291	306 534	504 049	410 430	924 629	477 308	631 157	544 647
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	377 961	784 700	84 187	267 474	479 531	946 726	677 079	306 376	513 819	360 340	796 847	539 095	553 192	567 260
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč	7 665 476	15 064 233	2 325 422	5 539 447	21 768 224	62 378 216	19 112 963	2 810 714	7 633 117	5 185 339	10 435 396	3 780 830	19 142 519	9 388 660
Stálá aktiva celkem	Kč	6 075 319	13 010 571	1 716 103	4 794 691	16 182 991	53 554 123	16 274 537	2 697 530	5 101 096	3 875 277	6 083 655	2 335 774	18 031 679	7 136 120
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	4 077 105	6 053 509	1 063 875	4 015 116	2 180 641	39 488 776	11 062 150	1 811 115	4 168 429	979 411	1 646 368	989 861	15 405 088	5 521 694
Stavby	Kč	994 189	3 908 645	207 016	269 325	7 499 352	8 654 551	2 196 772	230 548	458 932	1 348 544	1 662 793	606 295	1 319 553	914 299
Stroje a zařízení	Kč	754 396	1 674 842	363 625	291 382	5 549 381	4 496 523	2 328 840	553 182	269 596	1 238 950	1 834 942	631 204	700 103	589 599
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	249 629	1 373 551	81 587	218 868	953 617	914 299	686 751	102 684	204 139	308 348	939 552	108 438	606 934	110 504
Oběžná aktiva celkem	Kč	1 590 157	2 053 663	609 320	744 757	5 585 232	8 824 068	2 838 450	113 184	2 532 020	1 310 062	4 351 742	1 445 056	1 110 840	2 252 540
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	195 631	1 187 091	60 686	101 430	729 020	2 120 914	634 892	42 293	93 414	180 706	582 026	88 373	606 689	98 062
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	210 778	248 424	121 544	369	826 860	1 230 442	157 887	16 475	45 711	365 026	1 328 946	267 407	90 168	131 552
Ostatní oběžná aktiva	Kč	1 183 772	618 147	427 089	642 982	4 029 353	5 472 712	2 045 671	54 416	2 392 895	764 330	2 440 770	1 089 251	413 983	2 022 926
Cizí zdroje	Kč	1 151 166	4 552 832	451 580	160 248	5 065 663	36 615 654	3 661 671	14 458	187 837	1 508 398	4 071 450	707 750	451 137	69 440
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	910 979	4 531 439	317 790	160 248	3 264 359	34 769 451	2 857 532	9 909	161 870	897 234	2 661 433	257 473	395 222	66 366
Krátkodobé závazky	Kč	240 187	21 393	133 765	0	1 801 304	1 846 204	804 164	4 549	25 966	611 164	1 410 017	450 252	55 916	3 074
Vlastní kapitál	Kč	6 514 310	10 511 402	1 873 842	5 379 200	16 702 560	25 762 537	15 451 291	2 796 280	7 445 280	3 676 941	6 363 947	3 073 105	18 691 381	9 319 220
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	214 024	604 057	134 404	-109 815	1 036 605	-2 546 552	209 106	-74 407	-331 536	352 805	366 821	402 967	-43 228	818 254
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	3 649 082	9 000 496	1 267 350	1 726 627	19 177 337	22 907 292	8 014 421	1 463 006	3 905 374	3 988 805	8 897 369	2 738 938	3 854 155	3 769 347
Hrubé investice	Kč	228 753	1 176 075	155 010	35 310	1 346 232	1 470 432	921 946	9 983	61 350	589 796	695 308	157 420	204 951	91 472
Netto investice	Kč	17 114	427 311	61 350	-17 507	470 342	443 589	246 088	-78 366	-14 532	281 398	-55 154	18 048	63 465	-82 447

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč	890 275	4 469 352	1 110 742	787 935	11 089 690	1 751 929	717 020	694 939	320 569	2 149 560	4 194 912	14 259 676	663 047	5 897 589
Mezispotřeba celkem	Kč	541 921	2 985 936	872 424	596 435	7 031 666	997 091	438 302	396 476	163 247	1 931 995	3 378 650	11 374 334	466 481	3 925 783
Bilance provozních podpor a daní	Kč	189 976	1 544 298	313 758	69 046	423 794	448 113	137 134	150 240	37 203	1 204 131	971 346	3 642 787	162 387	1 001 713
Hrubá přidaná hodnota	Kč	538 331	3 027 713	552 076	260 547	4 481 843	1 202 951	415 852	448 703	194 525	1 421 696	1 787 608	6 528 129	358 953	2 973 543
Odpisy	Kč	164 502	1 296 661	187 148	55 350	1 310 824	379 509	103 201	89 087	28 671	591 689	588 714	2 571 732	174 731	690 956
Čistá přidaná hodnota	Kč	373 829	1 731 077	364 928	205 197	3 170 994	823 442	312 676	359 617	165 854	830 007	1 198 894	3 956 397	184 197	2 282 588
Externí faktory celkem	Kč	78 415	547 625	147 879	49 719	2 140 290	122 282	46 547	78 759	30 245	326 667	777 731	4 098 276	22 204	801 705
Bilance investičních podpor a daní	Kč	86 529	84 562	93 660	35 163	-22 229	36 343	664	24 319	295	23 974	0	429 302	13 991	28 351
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	381 944	1 268 014	310 709	190 640	1 008 500	737 527	266 792	305 152	135 904	527 315	421 139	287 423	175 985	1 509 234
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	213 844	981 848	183 222	147 748	1 130 139	572 021	182 301	225 473	122 457	644 202	855 336	276 801	124 333	1 098 669
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	256 346	857 241	205 720	153 771	695 862	557 198	171 516	234 339	97 066	510 982	387 288	471 685	124 296	1 204 382
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč	2 687 006	27 225 666	2 901 866	4 317 071	53 985 860	10 202 168	3 673 007	2 996 706	910 906	10 038 380	20 497 062	25 437 936	4 610 887	36 765 476
Stálá aktiva celkem	Kč	1 850 261	22 650 655	1 910 529	4 024 583	46 643 215	7 885 131	3 224 132	2 045 056	667 252	8 266 657	16 393 155	12 266 207	4 274 851	32 829 021
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	502 406	11 706 214	649 916	2 005 861	34 017 858	2 033 549	1 813 697	1 275 514	171 878	4 212 518	9 261 362	1 749 790	2 248 163	27 351 120
Stavby	Kč	281 423	5 581 446	458 391	1 302 857	7 340 088	4 017 649	808 836	277 390	320 495	2 100 062	3 711 833	5 797 117	1 200 517	1 458 383
Stroje a zařízení	Kč	957 109	4 421 329	653 260	594 222	4 015 067	1 641 696	524 536	346 633	116 626	1 729 012	2 746 610	3 703 030	701 234	2 592 977
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	109 323	941 667	148 961	121 618	1 270 203	192 238	77 038	145 519	58 276	225 040	673 350	1 016 270	124 913	1 426 541
Oběžná aktiva celkem	Kč	836 745	4 574 987	991 337	292 513	7 342 645	2 317 037	448 900	951 650	243 654	1 771 723	4 103 907	13 171 728	336 036	3 936 455
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	72 489	1 114 111	86 480	122 134	829 540	240 212	90 365	81 341	36 048	222 876	511 184	936 970	133 962	1 090 480
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	195 066	197 894	170 821	0	1 223 164	195 189	170 354	84 956	23 778	331 560	565 797	2 652 163	190 541	613 893
Ostatní oběžná aktiva	Kč	569 190	3 262 982	734 036	170 378	5 289 917	1 881 637	188 181	785 353	183 829	1 217 287	3 026 951	9 582 595	11 532	2 232 082
Cizí zdroje	Kč	355 436	5 377 356	901 931	183 730	19 792 484	1 142 167	220 048	95 652	19 130	2 750 962	6 223 248	4 002 403	81 636	3 828 214
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	177 362	4 600 977	625 130	130 593	17 604 294	806 426	153 731	45 785	7 205	2 580 018	5 305 998	1 694 243	78 833	2 257 581
Krátkodobé závazky	Kč	178 075	776 378	276 800	53 137	2 188 190	335 740	66 317	49 842	11 926	170 944	917 250	2 308 160	2 803	1 570 633
Vlastní kapitál	Kč	2 331 569	21 848 311	1 999 935	4 133 341	34 193 351	9 060 001	3 452 983	2 901 054	891 775	7 287 418	14 273 839	21 435 532	4 529 275	32 937 263
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	175 395	508 307	130 421	5 951	-2 128 217	374 345	122 675	505 504	93 242	478 505	1 265 359	1 438 442	114 069	1 994 206
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	2 096 694	15 319 666	2 158 363	2 384 018	20 023 401	8 040 928	1 859 752	1 727 709	715 766	6 235 444	11 030 676	23 249 918	2 478 809	9 300 779
Hrubé investice	Kč	299 004	2 126 004	348 404	94 299	1 981 469	580 599	86 529	90 586	11 213	583 304	1 161 592	2 652 015	188 402	1 167 297
Netto investice	Kč	134 503	829 343	161 256	38 949	670 645	201 090	-16 647	1 500	-17 434	-8 385	572 878	80 259	13 647	476 341

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální opatření, Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z. p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispotřebu (např. zelená nafta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI), stav ke dni 24. 3. 2014

Zpracoval: Ing. Josef Hanibal a kolektiv

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 852 300	30 290	115 270	10 210	14 770	28 700	206 860	323 730	523 820	8 020	295 050	101 330	103 330	784 910
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	1000 - <2000	2000 - <3000	200 - <500	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	3000 - <4000	8000 - <9000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	1000 - <2000	10000 - <20000
Pracovní síly celkem	AWU/100ha	4,85	4,41	7,08	17,90	2,83	1,75	2,60	13,02	3,78	1,68	2,29	3,28	2,58	8,16
Neplacené pracovní síly	FWU/100ha	3,70	3,41	3,57	12,77	0,56	0,84	1,62	10,82	2,78	0,82	1,64	1,51	2,45	6,20
Placené pracovní síly	AWU/100ha	1,15	1,00	3,51	5,13	2,27	0,89	0,98	2,21	1,00	0,86	0,65	1,77	0,16	1,96
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	32,16	48,05	33,60	8,38	228,53	96,27	80,45	9,06	37,07	119,63	87,59	47,01	43,34	15,81
Pronajatá (připachtované) půda	ha/podnik	17,33	35,45	30,06	5,27	191,01	28,15	54,91	4,56	13,32	73,86	76,52	27,39	7,88	6,54
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	36,50	24,47	51,28	38,66	43,14	58,68	41,07	29,58	31,24	35,48	35,14	50,58	7,73	30,23
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	11,47	12,88	30,39	3,10	17,37	11,80	14,59	11,70	7,34	14,09	12,98	17,89	0,60	6,39
Energetické plodiny	%	0,37	0,15	0,00	0,00	0,70	0,34	1,90	0,66	0,00	0,10	0,64	0,00	0,09	0,00
Zelenina a květiny	%	0,93	2,91	0,54	5,61	0,35	0,51	0,60	1,55	0,76	0,11	0,79	1,26	0,02	2,34
Vinice	%	1,77	0,00	1,43	3,10	0,28	0,00	0,51	2,65	4,21	0,00	2,87	1,04	0,00	4,93
Trvalé kultury	%	4,45	1,31	1,40	13,84	0,41	0,98	0,41	23,73	16,89	0,23	0,62	1,74	0,12	12,46
Ovocné sady	%	2,08	1,14	1,31	7,64	0,39	0,35	0,27	5,30	7,74	0,20	0,56	1,66	0,00	4,30
Olivové sady	%	2,27	0,00	0,00	6,21	0,00	0,00	0,00	18,32	9,17	0,00	0,03	0,00	0,00	7,84
Ostatní trvalé kultury	%	0,09	0,17	0,06	0,00	0,03	0,63	0,14	0,11	0,00	0,03	0,03	0,09	0,12	0,32
Krmné plodiny ²⁾	%	40,73	57,19	11,28	27,68	37,77	23,20	41,23	26,27	27,97	39,12	45,45	22,72	91,39	39,09
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	79,63	270,05	28,60	142,60	45,21	164,87	99,38	70,75	64,93	29,43	83,63	32,50	111,03	74,51
Dojnice	DJ/100ha	14,93	37,54	7,08	14,44	11,13	20,99	25,44	2,98	4,48	10,21	14,60	4,57	24,11	14,74
Ostatní skot	DJ/100ha	24,94	93,92	4,11	10,02	18,54	20,95	29,35	12,47	12,87	9,93	37,08	6,76	74,02	21,32
Ovce a kozy	DJ/100ha	8,83	0,92	7,53	44,39	0,41	0,46	0,81	51,99	10,55	0,94	4,13	3,70	11,86	7,97
Prasata	DJ/100ha	21,42	114,32	4,43	41,41	9,67	115,14	39,22	0,55	24,58	7,28	13,10	5,89	0,21	17,84
Drůbež	DJ/100ha	8,92	22,77	5,30	32,46	5,20	6,43	4,29	2,10	12,19	0,85	14,37	11,40	0,00	11,45
Výnos pšenice	q/ha	56,66	82,53	39,13	22,22	57,48	65,39	66,28	29,98	34,81	29,51	68,44	41,72	95,31	55,91
Výnos kukuřice	q/ha	80,11	128,95	57,56	182,66	83,46	78,01	95,22	120,41	111,58	0,00	98,79	66,63	0,00	106,01
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,21	2,29	1,34	2,97	0,81	1,87	1,53	2,14	0,92	0,55	1,25	0,76	1,21	1,46
Roční dojivost	kg/ks	6 654	7 166	3 098	7 367	6 993	8 406	7 644	6 677	7 307	7 392	7 092	6 623	5 457	6 145
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč/ha	50 587	120 863	24 287	106 253	35 029	110 209	66 386	63 096	31 939	18 419	53 606	33 178	29 731	81 542
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	26 349	46 333	17 405	48 254	19 662	34 343	27 758	43 346	19 285	8 472	30 094	21 890	5 880	56 907
Obiloviny	Kč/ha	8 652	9 293	8 379	5 056	9 653	15 836	11 332	7 268	5 171	3 960	11 095	11 683	2 592	10 128
Proteinové plodiny	Kč/ha	166	141	7	135	98	42	115	508	165	156	215	94	33	274
Energetické plodiny	Kč/ha	114	47	0	0	71	74	613	149	0	16	215	0	1	3
Brambory	Kč/ha	939	4 118	310	3 741	817	1 601	1 450	1 295	387	370	653	149	220	821
Cukrová řepa	Kč/ha	762	4 325	0	0	1 191	1 000	2 149	92	308	0	970	194	0	263
Olejniny	Kč/ha	1 928	331	4 864	0	3 731	1 771	2 704	584	397	1 826	2 998	3 699	117	1 014

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		53 320	1 550	21 960	3 040	51 640	92 830	725 660	110 350	1 041 900	39 620	28 130	3 870	39 930	92 210
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000	10000 - <20000	2000 - <3000	5000 - <6000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	500 - <1000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AWU/100ha	3,76	2,14	2,79	52,65	7,98	4,69	9,30	6,36	13,78	2,38	1,42	2,62	13,31	1,34
Neplacené pracovní síly	FWU/100ha	3,03	1,80	1,84	47,73	4,09	4,30	8,06	5,20	12,35	1,90	1,11	0,16	12,77	0,80
Placené pracovní síly	AWU/100ha	0,73	0,34	0,95	4,92	3,86	0,39	1,19	1,16	1,53	0,48	0,31	2,46	0,63	0,53
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	46,56	82,36	71,37	2,64	35,20	30,71	18,49	25,00	9,80	54,27	98,55	545,94	11,12	155,34
Pronajatá (připachtované) půda	ha/podnik	25,74	43,87	35,69	2,17	14,45	8,94	5,06	7,53	5,30	19,01	52,83	520,04	3,71	64,30
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	45,23	20,85	34,12	0,00	11,11	29,50	57,87	8,72	50,61	45,73	37,69	35,23	23,65	21,26
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	14,13	4,61	9,68	11,74	14,12	9,48	12,71	2,08	16,22	8,83	8,21	15,09	4,23	7,45
Energetické plodiny	%	0,00	0,42	0,04	0,00	0,06	0,98	0,05	0,00	0,00	0,00	0,16	0,18	0,18	0,01
Zelenina a květiny	%	0,15	0,00	0,57	24,24	6,31	0,26	0,97	1,52	0,82	0,28	0,74	0,46	0,45	0,53
Vinice	%	0,00	0,86	0,00	8,33	0,00	1,60	0,00	5,16	0,92	0,00	0,00	0,37	2,79	0,01
Trvalé kultury	%	0,49	0,10	0,55	8,33	1,93	0,52	2,60	12,60	1,22	0,46	0,01	0,59	1,80	0,17
Ovocné sady	%	0,49	0,00	0,49	6,82	1,08	0,46	2,54	4,20	1,22	0,18	0,01	0,54	1,62	0,15
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	1,52	0,00	0,00	0,00	8,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,18	0,00
Ostatní trvalé kultury	%	0,00	0,10	0,06	0,00	0,85	0,07	0,05	0,00	0,00	0,28	0,00	0,05	0,00	0,02
Krmné plodiny ²⁾	%	34,34	73,51	45,90	44,32	65,45	56,76	24,45	47,60	28,88	41,50	48,64	47,13	66,91	67,00
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	27,00	129,87	27,06	501,52	367,93	80,49	70,63	57,28	68,16	52,28	61,81	28,42	112,77	83,15
Dojnice	DJ/100ha	11,77	32,52	10,00	87,88	85,26	19,08	17,31	7,88	13,88	14,96	12,82	8,77	26,98	12,54
Ostatní skot	DJ/100ha	8,83	80,91	9,47	69,70	68,24	27,32	15,47	22,44	7,04	19,02	31,79	10,41	52,43	33,45
Ovce a kozy	DJ/100ha	0,13	0,19	0,46	17,42	6,70	2,25	0,27	11,36	33,27	1,05	1,10	2,21	3,60	20,02
Prasata	DJ/100ha	4,42	14,79	5,51	212,12	143,89	26,93	32,13	6,48	7,04	13,73	15,21	3,14	21,40	7,67
Drůbež	DJ/100ha	1,74	0,91	1,43	109,85	61,14	3,65	4,65	8,80	5,20	3,17	0,74	3,82	5,76	9,07
Výnos pšenice	q/ha	36,62	55,79	30,63	0,00	76,05	57,76	50,24	16,50	36,39	37,91	53,71	44,76	54,24	80,59
Výnos kukuřice	q/ha	0,00	141,88	0,00	0,00	116,45	126,23	86,97	73,55	49,08	0,00	80,82	75,54	101,87	81,88
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,65	1,56	0,49	6,21	2,19	0,83	1,49	0,67	1,47	1,13	0,96	0,46	1,21	1,01
Roční dojivost	kg/ks	5 423	7 570	5 472	6 634	8 023	6 436	4 912	7 206	3 390	8 710	8 533	5 808	5 263	7 397
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč/ha	19 121	54 266	15 563	298 460	315 048	57 048	38 779	27 798	32 711	39 609	42 566	26 119	59 627	37 966
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	11 362	12 546	8 457	138 584	135 470	18 104	21 167	15 408	18 452	15 922	18 858	16 189	30 192	16 350
Obiloviny	Kč/ha	6 122	4 675	3 796	0	3 934	7 253	10 314	1 358	8 503	6 606	7 803	7 432	7 253	7 005
Proteinové plodiny	Kč/ha	159	18	37	0	102	71	221	38	40	122	299	69	13	234
Energetické plodiny	Kč/ha	0	99	8	0	15	315	1	0	0	0	1	9	11	3
Brambory	Kč/ha	445	1 008	566	22 112	11 234	935	1 109	543	632	846	951	367	1 139	927
Cukrová řepa	Kč/ha	306	0	0	0	4 394	1 404	703	0	95	202	669	483	15	560
Olejniny	Kč/ha	2 090	1 091	1 443	0	45	1 921	1 741	106	2 429	647	877	2 928	714	1 938

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	265	642	464	26	294	9	281	3 767	346	24	201	78	0	310
Zelenina a květiny	Kč/ha	4 529	17 425	1 221	19 252	717	4 826	3 979	6 500	2 880	180	2 927	2 711	4	11 183
Ovoce	Kč/ha	1 684	4 416	452	6 555	214	549	599	5 775	2 442	28	1 313	861	1	6 047
Citrusové plody	Kč/ha	358	0	0	3 125	0	0	0	2 182	1 368	0	26	0	0	1 630
Víno a hrozny	Kč/ha	3 004	0	837	2 374	396	0	1 747	3 496	1 605	0	8 807	1 023	0	10 430
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 005	0	0	2 271	0	0	0	8 061	2 852	0	18	0	0	5 944
Krmné plodiny	Kč/ha	1 996	1 317	594	4 387	2 124	5 772	2 758	3 357	1 138	1 701	280	1 016	2 706	4 834
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	1 064	4 326	278	1 332	426	2 936	644	464	229	225	592	384	208	4 030
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	21 528	70 838	6 252	57 741	12 666	68 211	33 243	19 093	12 200	8 593	21 151	9 243	23 285	22 066
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	104	541	142	1 174	-99	2 402	-245	-54	-22	42	-204	-55	702	51
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	8 521	22 256	1 663	13 712	6 389	16 110	16 384	2 084	2 513	5 802	8 762	2 335	10 633	10 822
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	3 828	15 677	332	2 309	2 139	3 622	5 281	1 075	2 087	979	5 359	1 036	10 868	4 027
Vepřové maso	Kč/ha	4 476	22 601	891	13 489	2 187	29 828	9 524	65	2 998	1 307	2 851	1 128	45	2 876
Ovce a kozy	Kč/ha	945	146	785	9 759	57	51	88	4 807	1 190	76	536	360	1 633	789
Drůbeží maso	Kč/ha	1 150	5 607	555	2 171	1 186	1 156	979	763	815	3	1 462	3 015	0	213
Slepičí vejce	Kč/ha	638	2 165	462	4 557	389	946	467	11	180	231	323	829	1	680
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	820	216	473	11 218	31	0	40	8 031	1 428	3	725	10	0	1 185
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	1 149	2 170	1 090	525	289	16 497	480	2 261	990	192	1 133	529	106	1 476
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	2 710	3 693	630	258	2 701	7 655	5 385	654	454	1 354	2 361	2 046	565	2 568
Vlastní spotřeba	Kč/ha	340	75	506	1 875	32	31	57	1 552	12	141	229	88	78	594
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 627	4 210	1 127	4 595	3 174	10 030	3 210	2 823	728	2 782	918	2 000	2 984	3 154
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	44 504	106 932	22 550	84 680	38 969	110 529	65 407	47 593	24 699	19 416	48 954	30 444	26 378	54 947
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	30 509	76 926	13 395	65 839	26 237	71 206	46 071	31 133	18 032	13 736	31 918	21 943	20 547	34 262
Přímé náklady celkem	Kč/ha	18 550	55 945	7 995	46 693	14 613	50 491	26 716	19 745	11 973	8 731	16 449	13 323	13 079	21 080
Osiva a sadba	Kč/ha	2 080	6 204	1 246	4 079	1 667	2 828	2 706	2 188	1 139	692	1 931	1 957	303	3 492
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	159	848	315	320	108	152	112	157	22	242	67	206	14	33
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 802	4 529	1 951	4 410	2 341	2 711	3 942	3 840	1 923	1 764	3 451	2 246	2 825	3 322
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 748	3 401	1 047	2 873	2 042	1 996	2 472	2 491	1 225	535	2 481	1 647	421	2 535
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	945	1 966	195	860	296	2 281	1 438	915	219	324	427	395	230	1 981
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	5 225	11 925	1 816	23 794	4 430	11 178	6 314	8 207	3 991	3 818	4 017	2 432	7 119	6 957
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	1 839	2 648	678	4 249	2 751	5 609	1 700	2 611	689	2 359	620	1 351	2 971	2 896
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	4 245	22 169	1 416	9 856	2 752	24 721	7 048	1 422	2 856	1 080	3 156	3 904	38	1 929
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	621	714	135	26	316	4 269	1 399	49	18	181	231	444	0	226
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	1 495	5 751	323	825	1 083	4 613	2 750	679	618	494	985	732	2 141	863
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	11	0	1	0	3	163	46	0	2	24	0	10	2	0
Režijní náklady celkem	Kč/ha	11 960	20 981	5 400	19 146	11 624	20 714	19 354	11 388	6 060	5 005	15 469	8 620	7 469	13 181
Náklady budov a strojů	Kč/ha	2 660	5 353	790	4 131	3 071	7 430	4 778	2 044	1 311	1 272	3 308	1 316	2 357	1 773

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	41	13	3	0	282	152	189	201	8	89	15	32	537	63
Zelenina a květiny	Kč/ha	289	0	946	86 723	91 747	657	3 604	3 554	1 528	6 830	1 826	435	1 475	1 667
Ovoce	Kč/ha	220	0	96	5 728	4 817	1 135	2 065	2 203	853	130	131	440	1 957	462
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	997	0	0	0	609	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	5 236	0	11 922	0	3 917	0	3 556	595	0	0	434	6 441	4
Olivy a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	950	0	0	0	1 177	0	0	0	0	170	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 648	319	1 219	8 876	1 884	183	692	1 810	3 613	359	6 072	2 472	9 909	2 205
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	41	186	350	1 285	17 033	476	529	252	156	91	215	1 099	568	1 284
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	7 329	35 600	6 032	157 250	142 298	26 619	17 061	10 989	14 151	20 906	18 077	6 397	24 613	19 653
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	284	-388	6	-12 835	1 054	-105	311	237	309	150	-235	-66	971	330
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	4 310	19 728	3 745	66 652	66 333	10 459	5 855	4 102	3 688	13 159	10 386	4 128	10 725	7 176
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 223	10 412	812	11 615	9 419	5 509	2 374	2 213	946	3 062	4 405	721	8 524	4 958
Vepřové maso	Kč/ha	1 055	3 373	960	27 681	39 233	7 434	6 488	1 272	1 169	3 195	2 565	543	3 063	1 525
Ovce a kozy	Kč/ha	13	10	39	1 155	703	318	20	822	2 652	216	94	79	323	2 699
Drůbeží maso	Kč/ha	262	-19	-11	14 903	8 098	665	1 299	1 023	662	451	290	545	86	1 768
Slepičí vejce	Kč/ha	336	639	287	19 355	10 618	1 130	737	800	567	481	206	409	329	945
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	1	83	13	13 058	2 982	548	7	329	3 026	16	0	156	51	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	129	1 374	185	2 831	4 911	556	279	428	1 445	327	132	-185	1 515	582
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	430	6 120	1 075	2 617	37 281	12 325	551	1 402	108	2 780	5 631	3 533	4 818	1 963
Vlastní spotřeba	Kč/ha	231	90	309	3 949	17	1 131	493	368	1 694	72	6	62	2 041	15
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 520	1 842	2 351	4 378	1 657	2 294	4 704	1 479	3 046	2 213	7 161	3 983	13 938	2 734
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	16 856	58 648	16 918	265 721	297 806	48 808	31 802	22 574	22 670	52 522	48 149	33 052	59 662	34 881
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	11 639	36 255	12 224	225 922	199 763	32 468	23 705	15 859	16 658	35 600	34 284	20 834	41 950	25 272
Přímé náklady celkem	Kč/ha	7 839	20 631	7 549	171 677	121 429	14 996	16 187	11 381	10 975	16 397	20 430	11 818	26 582	17 405
Osiva a sadba	Kč/ha	830	1 660	778	12 546	23 395	1 482	1 612	1 138	1 445	1 467	1 506	1 416	1 329	1 260
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	395	24	333	848	1 149	59	475	273	151	310	6	145	27	141
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	1 998	3 288	1 504	6 296	4 918	1 500	3 157	1 358	1 666	2 652	2 258	1 853	2 488	2 552
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	757	1 357	633	5 682	5 573	1 008	1 378	1 047	893	681	854	1 520	1 256	1 310
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	295	649	578	10 162	13 470	405	642	937	417	1 798	1 252	600	1 440	1 021
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	2 553	7 696	2 660	67 639	20 468	4 022	2 770	3 678	4 097	5 094	10 669	4 510	15 412	6 451
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	1 946	1 618	1 773	3 521	453	1 099	1 688	1 187	2 461	1 125	6 542	3 455	11 932	2 520
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	1 052	2 627	957	61 976	41 184	4 688	5 947	2 356	1 107	2 942	2 045	1 330	3 118	2 585
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	180	182	208	19	54	948	2 499	19	437	779	613	382	1 762	73
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	354	3 327	400	7 330	12 378	1 831	680	866	1 347	1 762	1 847	584	1 499	2 227
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	0	27	38	37	43	59	1	2	0	0	0	4	40	0
Režijní náklady celkem	Kč/ha	3 800	15 623	4 675	54 245	78 334	17 473	7 518	4 478	5 683	19 203	13 853	9 017	15 368	7 867
Náklady budov a strojů	Kč/ha	900	4 710	1 131	16 011	15 653	5 066	1 886	1 059	1 114	5 122	3 844	1 632	6 722	1 475

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	3 743	7 305	2 476	11 259	4 028	4 554	5 639	5 287	2 038	2 107	2 580	4 049	1 802	6 028
Služby	Kč/ha	2 156	5 843	597	1 312	1 294	4 334	3 215	2 261	1 056	793	3 285	1 459	1 848	1 543
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	3 400	2 480	1 536	2 444	3 231	4 396	5 722	1 797	1 655	832	6 296	1 797	1 462	3 835
Odpisy	Kč/ha	6 581	15 583	2 788	6 303	3 833	10 666	8 401	9 754	2 047	2 578	8 568	2 965	3 265	11 001
Externí faktory celkem	Kč/ha	7 414	14 423	6 368	12 535	8 898	28 657	10 936	6 706	4 620	3 102	8 468	5 537	2 566	9 685
Vyplacené mzdy	Kč/ha	3 977	4 626	2 728	9 249	7 060	9 383	5 375	3 927	3 336	2 349	3 439	3 421	835	7 674
Vyplacené pachtovné	Kč/ha	2 124	4 951	2 951	2 650	1 315	4 420	3 878	2 687	1 077	276	3 587	1 465	1 153	1 846
Nákladové úroky	Kč/ha	1 313	4 846	689	637	523	14 854	1 682	92	206	477	1 442	651	578	165
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	8 511	13 342	3 927	11 403	8 741	9 412	10 370	18 409	6 661	4 841	8 710	7 891	10 704	9 791
Celkové podpory na plodiny	Kč/ha	263	0	76	0	15	104	97	1 468	813	0	190	211	0	484
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	234	0	76	0	15	102	97	1 444	799	0	150	188	0	305
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	402	1 886	160	2 151	311	206	130	136	450	118	700	390	34	123
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	76	0	54	0	234	-76	-21	49	25	36	24	200	34	51
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	233	1 836	20	0	75	276	0	71	341	63	600	110	0	50
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	37	0	75	2 133	2	6	0	0	5	19	28	29	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	57	50	11	18	0	0	152	16	80	0	47	51	0	22
Ostatní provozní podpory	Kč/ha	1 942	2 373	1 107	2 808	2 872	507	1 419	3 254	651	2 639	1 290	1 884	3 096	1 653
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	840	894	149	0	1 337	370	970	613	338	1 316	411	1 334	1 655	799
Podpory na LFA	Kč/ha	537	243	147	1 094	821	10	422	1 278	231	244	476	74	1 139	415
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	113	136	150	513	19	99	10	527	19	128	5	105	273	100
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč/ha	171	0	70	0	754	0	713	76	70	0	58	437	0	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	37	958	1	0	121	395	107	0	2	2	0	17	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč/ha	5 672	8 125	2 512	6 444	4 668	8 144	7 902	13 451	4 657	2 081	6 414	4 952	7 574	7 402
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč/ha	4 707	8 125	0	0	0	8 144	7 902	13 451	4 657	0	6 414	0	7 574	7 402
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	965	0	2 512	6 444	4 668	0	0	0	0	2 081	0	4 952	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 177	12 741	3 749	11 256	8 518	8 321	10 673	17 747	7 141	4 797	8 104	7 410	10 449	8 049
Celkové provozní podpory	Kč/ha	8 511	13 342	3 927	11 403	8 741	9 412	10 370	18 409	6 661	4 841	8 710	7 891	10 704	9 791
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	222	475	0	0	0	0	917	-437	759	24	0	-229	-156	575
Daně	Kč/ha	555	1 076	178	147	224	1 092	613	228	279	68	607	253	99	2 317
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	169	40	86	1 749	906	10	-661	35	47	754	365	289	-324	341
Podpory investiční celkem	Kč/ha	359	1 208	86	1 749	906	10	154	43	201	769	352	336	137	467
Platby na ukončení prod. mléka	Kč/ha	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	0	0	0
DPH z investic	Kč/ha	193	1 167	0	0	0	0	815	11	154	15	0	47	460	126

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	2 034	3 784	2 337	30 150	27 419	3 642	3 742	2 136	2 286	6 000	4 255	3 407	5 216	2 349
Služby	Kč/ha	77	2 695	322	3 213	12 978	3 176	910	609	1 804	3 126	2 402	1 565	1 508	1 756
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	789	4 434	884	4 881	22 283	5 589	979	674	482	4 955	3 352	2 413	1 922	2 288
Odpisy	Kč/ha	3 533	15 744	2 622	20 966	37 239	12 358	5 581	3 563	2 926	10 903	5 974	4 711	15 713	4 448
Externí faktory celkem	Kč/ha	1 684	6 649	2 072	18 833	60 804	3 982	2 517	3 150	3 086	6 019	7 892	7 507	1 997	5 161
Vyplacené mzdy	Kč/ha	943	2 039	1 425	14 455	29 403	1 151	1 706	2 355	1 766	2 806	2 777	6 045	909	3 116
Vyplacené pachtovné	Kč/ha	496	2 744	225	1 621	8 892	1 614	426	665	1 174	1 804	2 530	967	800	1 328
Nákladové úroky	Kč/ha	245	1 866	422	2 757	22 509	1 215	384	131	146	1 409	2 585	494	287	717
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	4 277	16 031	4 563	26 322	14 684	14 659	7 785	6 313	4 165	22 351	9 893	6 999	15 366	6 579
Celkové podpory na plodiny	Kč/ha	14	0	7	3 418	358	347	27	597	0	1 335	52	0	0	0
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	14	0	6	3 418	344	347	12	491	0	1 256	32	0	0	0
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	189	-1	420	0	-219	729	47	1 341	354	4 770	859	256	1 355	2
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	0	-17	185	0	-234	142	47	308	3	2 633	180	161	186	0
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	96	0	173	0	0	585	0	750	0	1 424	413	60	1 170	0
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	1	0	6	0	0	1	0	247	324	111	0	34	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	92	16	57	0	15	2	0	34	30	601	266	0	0	2
Ostatní provozní podpory	Kč/ha	1 436	8 741	2 429	9 044	3 732	7 262	3 218	1 697	1 257	11 047	3 301	3 012	6 099	1 407
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	81	2 869	730	2 319	1 541	5 023	589	677	141	4 384	2 442	688	3 339	1 004
Podpory na LFA	Kč/ha	395	3 051	662	5 672	27	2 137	541	973	58	5 956	805	1 230	2 578	255
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	467	145	55	0	682	50	319	30	221	359	44	5	159	72
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč/ha	5	399	6	0	109	637	254	0	85	0	0	6	723	2
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	8	61	37	0	18	139	0	0	0	0	151	0	0	1
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč/ha	2 624	6 831	1 606	13 859	10 660	5 544	4 240	2 676	2 464	5 200	5 531	3 725	7 184	5 168
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč/ha	0	6 831	0	13 859	10 660	5 544	0	2 676	0	5 200	5 531	0	7 184	5 168
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	2 624	0	1 606	0	0	0	4 240	0	2 464	0	0	3 725	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	4 080	18 751	4 396	26 154	12 040	14 592	7 417	6 010	3 796	22 188	9 856	6 673	14 603	6 449
Celkové provozní podpory	Kč/ha	4 277	16 031	4 563	26 322	14 684	14 659	7 785	6 313	4 165	22 351	9 893	6 999	15 366	6 579
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-137	3 095	-22	0	20	477	-51	-206	0	0	0	0	-606	-1
Daně	Kč/ha	60	376	145	168	2 664	544	318	97	369	164	37	327	155	130
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 858	1 027	1 312	13 319	-631	1 183	36	973	30	442	0	786	1 258	183
Podpory investiční celkem	Kč/ha	1 884	4 154	1 312	13 319	68	1 612	338	1 062	30	442	0	786	2 609	183
Platby na ukončení prod. mléka	Kč/ha	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč/ha	25	3 127	0	0	699	428	302	90	0	0	0	0	1 351	1

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstupy přepočtený na 1 ha - pokračování 6

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	50 587	120 863	24 287	106 253	35 029	110 209	66 386	63 096	31 939	18 419	53 606	33 178	29 731	81 542
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	30 509	76 926	13 395	65 839	26 237	71 206	46 071	31 133	18 032	13 736	31 918	21 943	20 547	34 262
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 177	12 741	3 749	11 256	8 518	8 321	10 673	17 747	7 141	4 797	8 104	7 410	10 449	8 049
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	28 255	56 678	14 641	51 667	17 309	47 324	30 988	49 710	21 048	9 479	29 792	18 645	19 632	55 331
Odpisy	Kč/ha	6 581	15 583	2 788	6 303	3 833	10 666	8 401	9 754	2 047	2 578	8 568	2 965	3 265	11 001
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	21 674	41 095	11 853	45 364	13 476	36 657	22 587	39 956	19 001	6 902	21 224	15 680	16 368	44 330
Externí faktory celkem	Kč/ha	7 414	14 423	6 368	12 535	8 898	28 657	10 936	6 706	4 620	3 102	8 468	5 537	2 566	9 685
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	169	40	86	1 749	906	10	-661	35	47	754	365	289	-324	341
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	14 429	26 712	5 572	34 577	5 484	8 010	10 991	33 285	14 429	4 554	13 121	10 432	13 478	34 985
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	445 817	933 336	167 489	254 133	475 909	2 104 128	869 291	306 534	504 049	410 430	924 629	477 308	631 157	544 647
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	377 961	784 700	84 187	267 474	479 531	946 726	677 079	306 376	513 819	360 340	796 847	539 095	553 192	567 260
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	238 354	313 512	69 209	661 032	95 253	647 951	237 576	310 233	205 911	43 345	119 139	80 426	441 682	593 843
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	188 909	270 772	51 074	572 159	70 813	556 291	202 294	297 741	137 607	32 394	69 456	49 687	416 052	451 368
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	126 776	125 984	31 663	479 131	9 542	410 188	137 503	199 902	112 448	8 187	18 796	21 056	355 447	349 253
Stavby	Kč/ha	30 914	81 345	6 161	32 139	32 816	89 899	27 306	25 447	12 380	11 273	18 984	12 897	30 447	57 830
Stroje a zařízení	Kč/ha	23 458	34 856	10 822	34 771	24 283	46 707	28 948	61 058	7 273	10 357	20 949	13 427	16 154	37 293
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	7 762	28 586	2 428	26 118	4 173	9 497	8 536	11 334	5 507	2 578	10 727	2 307	14 004	6 989
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	49 445	42 740	18 135	88 873	24 440	91 660	35 282	12 493	68 304	10 951	49 683	30 739	25 631	142 476
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	6 083	24 705	1 806	12 104	3 190	22 031	7 892	4 668	2 520	1 511	6 645	1 880	13 998	6 203
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	6 554	5 170	3 617	44	3 618	12 781	1 963	1 818	1 233	3 051	15 172	5 688	2 080	8 321
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	36 809	12 865	12 711	76 728	17 632	56 848	25 428	6 006	64 551	6 389	27 866	23 171	9 552	127 952
Cizí zdroje	Kč/ha	35 795	94 752	13 440	19 123	22 166	380 343	45 515	1 596	5 067	12 609	46 483	15 055	10 409	4 392
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	28 326	94 307	9 458	19 123	14 284	361 166	35 519	1 094	4 367	7 500	30 385	5 477	9 119	4 198
Krátkodobé závazky	Kč/ha	7 469	445	3 981	0	7 882	19 177	9 996	502	700	5 109	16 098	9 578	1 290	194
Vlastní kapitál	Kč/ha	202 559	218 760	55 769	641 909	73 087	267 607	192 061	308 640	200 844	30 736	72 656	65 371	431 273	589 451
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	6 655	12 571	4 000	-13 104	4 536	-26 452	2 599	-8 213	-8 944	2 949	4 188	8 572	-997	51 755
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	113 466	187 315	37 719	206 041	83 916	237 948	99 620	161 480	105 351	33 343	101 580	58 263	88 928	238 415
Hrubé investice	Kč/ha	7 113	24 476	4 613	4 214	5 891	15 274	11 460	1 102	1 655	4 930	7 938	3 349	4 729	5 786
Netto investice	Kč/ha	532	8 893	1 826	-2 089	2 058	4 608	3 059	-8 650	-392	2 352	-630	384	1 464	-5 215

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2011 - Standardní výstyp přepočtený na 1 ha - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	19 121	54 266	15 563	298 460	315 048	57 048	38 779	27 798	32 711	39 609	42 566	26 119	59 627	37 966
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	11 639	36 255	12 224	225 922	199 763	32 468	23 705	15 859	16 658	35 600	34 284	20 834	41 950	25 272
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	4 080	18 751	4 396	26 154	12 040	14 592	7 417	6 010	3 796	22 188	9 856	6 673	14 603	6 449
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	11 562	36 762	7 735	98 692	127 325	39 171	22 491	17 948	19 849	26 197	18 139	11 958	32 280	19 142
Odpisy	Kč/ha	3 533	15 744	2 622	20 966	37 239	12 358	5 581	3 563	2 926	10 903	5 974	4 711	15 713	4 448
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	8 029	21 018	5 113	77 726	90 085	26 813	16 911	14 385	16 924	15 294	12 165	7 247	16 565	14 694
Externí faktory celkem	Kč/ha	1 684	6 649	2 072	18 833	60 804	3 982	2 517	3 150	3 086	6 019	7 892	7 507	1 997	5 161
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 858	1 027	1 312	13 319	-631	1 183	36	973	30	442	0	786	1 258	183
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	8 203	15 396	4 353	72 212	28 651	24 016	14 429	12 206	13 868	9 717	4 273	526	15 826	9 716
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	213 844	981 848	183 222	147 748	1 130 139	572 021	182 301	225 473	122 457	644 202	855 336	276 801	124 333	1 098 669
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	256 346	857 241	205 720	153 771	695 862	557 198	171 516	234 339	97 066	510 982	387 288	471 685	124 296	1 204 382
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	57 711	330 569	40 659	1 635 254	1 533 689	332 210	198 648	119 868	92 950	184 971	207 986	46 595	414 648	236 677
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	39 739	275 020	26 769	1 524 463	1 325 091	256 761	174 372	81 802	68 087	152 325	166 344	22 468	384 429	211 337
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	10 791	142 135	9 106	759 796	966 416	66 218	98 091	51 021	17 539	77 621	93 976	3 205	202 173	176 073
Stavby	Kč/ha	6 044	67 769	6 423	493 506	208 525	130 825	43 745	11 096	32 704	38 697	37 664	10 619	107 960	9 388
Stroje a zařízení	Kč/ha	20 556	53 683	9 153	225 084	114 064	53 458	28 369	13 865	11 901	31 859	27 870	6 783	63 061	16 692
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	2 348	11 434	2 087	46 067	36 085	6 260	4 166	5 821	5 947	4 147	6 833	1 862	11 233	9 183
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	17 971	55 549	13 890	110 800	208 598	75 449	24 278	38 066	24 863	32 646	41 643	24 127	30 219	25 341
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	1 557	13 527	1 212	46 263	23 566	7 822	4 887	3 254	3 678	4 107	5 187	1 716	12 047	7 020
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	4 190	2 403	2 393	0	34 749	6 356	9 213	3 398	2 426	6 109	5 741	4 858	17 135	3 952
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	12 225	39 619	10 285	64 537	150 282	61 271	10 177	31 414	18 758	22 430	30 715	17 552	1 037	14 369
Cizí zdroje	Kč/ha	7 634	65 291	12 637	69 595	562 286	37 192	11 901	3 826	1 952	50 690	63 148	7 331	7 341	24 644
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	3 809	55 864	8 759	49 467	500 122	26 259	8 314	1 831	735	47 540	53 841	3 103	7 089	14 533
Krátkodobé závazky	Kč/ha	3 825	9 427	3 878	20 128	62 164	10 933	3 587	1 994	1 217	3 150	9 307	4 228	252	10 111
Vlastní kapitál	Kč/ha	50 077	265 278	28 022	1 565 659	971 402	295 018	186 749	116 042	90 997	134 281	144 839	39 264	407 309	212 033
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	3 767	6 172	1 827	2 254	-60 461	12 190	6 635	20 220	9 515	8 817	12 840	2 635	10 258	12 838
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	45 032	186 009	30 242	903 037	568 847	261 834	100 582	69 108	73 037	114 897	111 930	42 587	222 915	59 874
Hrubé investice	Kč/ha	6 422	25 814	4 882	35 719	56 292	18 906	4 680	3 623	1 144	10 748	11 787	4 858	16 943	7 514
Netto investice	Kč/ha	2 889	10 070	2 259	14 754	19 052	6 548	-900	60	-1 779	-155	5 813	147	1 227	3 066

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální opatření, Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z. p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispotřebu (např. zelená nafta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI), stav ke dni 24. 3. 2014

Zpracoval: Ing. Josef Hanibal a kolektiv

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	-	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	-	Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství
2.1/01	-	Předmět a výše podpor v ose II
2.1/02	-	Předmět a výše plateb v rámci programu HRDP
4.1/01	-	Aplikace průmyslových hnojiv
5.4/01	-	Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží
6.1/01	-	Velikostní struktura podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2013
6.1/02	-	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2000-2013
6.4/01	-	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
6.7/01	-	Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců
8.1/01	-	Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby
8.2/01	-	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	-	Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby
8.2/03	-	Porážky hospodářských zvířat
9.2/01	-	Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/02	-	Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/03	-	Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu
9.2/04	-	Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu
9.2/05	-	Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/06	-	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15
9.2/07	-	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 13
10.1/01	-	SZÚ – Celková produkce – rostlinná výroba v základních cenách
10.1/02	-	SZÚ – Celková produkce – živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/03	-	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/04	-	SZÚ – Kapitálový účet v základních cenách
10.2/01	-	Výsledky hospodaření podniků podle právní formy
10.2/02	-	Výsledky hospodaření podniků podle LFA
10.2/03	-	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/04	-	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/05	-	Přehled směrů investic v rámci podopatření PRV I.1.1 Modernizace zemědělských podniků v letech 2008-2013
11/01	-	Rekapitulace výdajů do agrokompexu ČR podle hlavních směrů podpor

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2007	1,66	0,71	0,014	2,45
2008	1,66	0,63	0,012	2,38
2009	1,38	0,52	0,015	2,73
2010	1,07	0,58	0,012	2,43
2011	1,55	0,75	0,019	2,48
2012	1,55	0,79	0,018	2,44
2013	1,57	0,79	0,020	2,44
Stálé ceny roku 2005				
2007	1,02	0,62	0,016	2,52
2008	1,02	0,69	0,015	2,38
2009	1,51	0,64	0,018	2,34
2010	0,97	0,56	0,016	2,22
2011	0,87	0,61	0,024	2,28
2012	0,82	0,63	0,023	2,16
2013	0,72	0,60	0,026	2,19

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

Pramen: ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: V.Vilhelm (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	90	444	169	295	226	76,6
Daň z příjmu právnických osob	1 318	1 126	2 145	3 480	2 091	60,1
Daň z příjmu FO a PO celkem	1 408	1 570	2 314	3 775	2 317	61,4
Daň z nemovitostí	1 108	1 225	1 174	1 135	1 083	95,4
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet¹⁾)	-2 406	-1 971	-2 450	1 274	375	29,4
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu²⁾	-1 559	-1 679	-1 824	-1 816	-1 282	70,6

1) Odpočet daně převyšoval do roku 2011 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: MF a MZe

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

2.1/01 - Předmět a výše podpor v ose II

Opatření	Předmět a výše podpor
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) NV č. 75/2007 Sb.	Platby v méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na travní porosty v Kč/ha: - horské oblasti - oblast A - 4 004 (2012), 3 959 (2013); - horské oblasti - oblast B - 3 417 (2012), 3 379 (2013); - ostatní oblasti - oblast A - 2 984 (2012), 2 950 (2013); - ostatní oblasti - oblast B - 2 358 (2012), 2 370 (2013); - specifické oblasti - 2 394 (2012), 2 874 (2013).
Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 000/60/ES (WFD) NV č. 75/2007 Sb.	Oblasti NATURA 2000 - 2 856 Kč/ha (2012), 2 824 Kč/ha (2013).
Ekologické zemědělství NV č. 79/2007 Sb.	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství daných zákonem č. 242/2000 Sb. Výše podpory v Kč/ha: - orná půda - 3 953 (2012), 3 908 (2013); - travní porosty - 1 810 (2012), 1 790 (2013); - travní porosty (všechny pozemky v systému EZ) - 2 269 (2012), 2 244 (2013); - ovocné sady - intenzivní - 21 653 (2012), 21 410 (2013); - ovocné sady - extenzivní - 13 007 (2012), 12 861 (2013); - zelenina a speciální byliny na orné půdě - 14 384 (2012), 14 222 (2013).
Ošetřování travních porostů NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor v Kč/ha: - louky - 1 912 (2012), 1 891 (2013); - mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 2 550 (2012), 2 521 (2013); - mezofilní a vlhkomilné louky - nehnojené 2 958 (2012), 2 925 (2013); - mezofilní a vlhkomilné louky - s neposečenými pásy 3 443 (2012), 3 404 (2013); - horské a suchomilné louky - hnojené 3 060 (2012), 3 026 (2013); - horské a suchomilné louky - nehnojené 3 315 (2012), 3 278 (2013); - horské a suchomilné louky - s neposečenými pásy 3 825 (2012), 3 782 (2013); - pastviny 2 856 (2012), 2 824 (2013); - druhově bohaté pastviny 4 310 (2012), 4 261 (2013); - suché stepní trávníky a vřesoviště 7 855 (2012), 7 767 (2013).
Zatravnění NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor na titul zatravnění orné půdy v Kč/ha: - zatravnění orné půdy - 6 886 (2012), 6 808 (2013); - zatravnění orné půdy podél vodního útvaru - 7 523 (2012), 7 439 (2013); - zatravnění orné půdy regionální směsí - 8 926 (2012), 8 826 (2013); - zatravnění o. p. regionální směsí podél vodního útvaru - 9 538 (2012), 9 431 (2013).
Pěstování meziplodin	Sazba 2 652 Kč/ha (2012), 2 622 Kč/ha (2013) na plochy o. p. oseté meziplodinou.
Podmáčené louky	Udržování podmáčených luk, mokřadů. Dotace na trvale podmáčené a rašelinné louky 10 635 Kč/ha (2012), 10 515 Kč/ha (2013).
Ptačí lokality	Udržování ptačích lokalit na travních porostech: chřástal polní, bahňáci. Sazba dotace (Kč/ha): hnízdiště bahňáků 5 152 (2012), 5 094 (2013), hnízdiště chřástala polního 4 667 (2012), 4 614 (2013).
Biopásy	Vytváření biopásů (směs uznaného osiva). Sazba 10 227 Kč/ha biopásu (2012), 10 112 Kč/ha biopásu (2013).
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby v Kč/ha: ovoce 11 094 (2012), 10 969 (2013), vinná réva 12 931 (2012), 12 785 (2013), zelenina 11 222 (2012), 11 095 (2013).
Zalesňování zemědělské půdy	Podpora na založení lesního porostu: rozmezí od 49 836 do 75 520 Kč/ha (2012), rozmezí od 49 275 do 65 314 Kč/ha mimo LFA (2013), rozmezí od 56 311 do 74 670 Kč/ha v LFA (2013). Podpora na péči: 11 145 Kč/ha (2012), 11 020 Kč/ha (2013). Podpora na náhradu: rozmezí od 3 800 do 7 498 Kč/ha (2012), od 3 757 do 7 414 Kč/ha (2013).
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu. Sazba 1 530 Kč/ha (2012), 1 513 Kč/ha (2013).
Lesnicko-environmentální platby	Podpora na zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin je v rozmezí od 510 do 2 473 Kč/ha (2012), resp. od 1 110 do 2 925 Kč/ha (resp. od 1 387 do 3 531 Kč/ha v ZCHU nebo Natura 2000) (2013).
Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření - úhrada způsobilých výdajů ve výši 100 %. Neproduktivní investice v lesích - podpora je poskytována podle schváleného projektu.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

2.1/02 - Předmět a výše plateb v rámci programu HRDP

Opatření	Předmět a výše podpor
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.
Zakládání skupin výrobců	Přímá nenávratná dotace na založení skupin výrobců a zajištění jejich fungování v průběhu 5 let. Výše podpory se vypočítává na základě hodnoty roční produkce pocházející od členů seskupení. Výše dotace za příslušný kalendářní rok činí 5 % v prvním kalendářním roce, 5 % ve druhém kalendářním roce, 4 % ve třetím kalendářním roce, 3 % ve čtvrtém kalendářním roce a 2 % v pátém kalendářním roce, a to z finanční hodnoty roční obchodované produkce uvedené na trh. Výše dotace poskytnutá skupině výrobců za příslušný kalendářní rok může činit do 31. 12. 2007 nejvýše částku 100 000 €, od 1. 1. 2008 je nejvyšší částka 11 220 €.
Lesnictví	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy (tis. Kč/ha): listnaté dřeviny 92, jehličnaté dřeviny 74 + roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12 a roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2. b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha) 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Mruštík Konečná (ÚZEI)

4.1/01 - Aplikace pŕumyslovŕých hnojiv (kg č. ŕ./ha z. p.)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013
N	63,4	76,7	100,7	98,9	94,2
P ₂ O ₅	4,3	8,9	11,3	12,2	11,8
K ₂ O	0,3	7,5	6,5	6,5	7,0
Celkem	68,0	93,1	118,5	117,6	113,0

Pramen: MZe 2007-2013

Zpracoval: M. Mrnuřtík Konečná (ŰZEI)

5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Ukazatel	2009/08	2010/09	2011/10	2012/11	2013/12
Maso a masné výrobky	100,2	98,8	101,4	108,1	104,8
v tom - maso hovězí výsekové	102,0	98,1	102,6	110,6	103,9
- maso vepřové výsekové	99,8	95,3	100,0	110,4	106,5
- drůbež	98,3	98,9	102,1	106,1	104,9
- ostatní masa a vnitřnosti	100,3	100,4	100,9	108,4	104,6
- uzenářské zboží	100,9	99,8	101,2	107,5	104,3
- masové konzervy a ost. masné výrobky	101,5	102,9	103,3	108,2	102,1
Ryby a rybí výrobky	102,5	100,9	101,2	110,4	106,8
Mléko, mléčné výrobky, vejce	92,1	102,8	105,3	109,5	102,1
v tom - mléko čerstvé, trvanlivé	85,4	103,1	111,9	102,0	109,0
- mléko konzervované a sušené	93,3	100,8	99,7	105,0	103,6
- sýry	90,2	103,1	104,6	104,0	105,2
- jogurty	97,8	107,4	104,3	108,4	102,9
- ostatní mléčné výrobky	96,5	102,1	106,9	106,1	102,5
- vejce	92,9	95,6	93,6	153,6	84,9
Oleje a tuky	94,7	103,9	113,6	100,5	105,0
v tom - máslo	89,7	115,4	112,6	98,8	108,7
- sádlo a slanina	107,7	99,6	101,5	113,0	107,3
- jedlé oleje	92,8	95,9	121,0	99,2	101,0
- rostlinné a ostatní tuky	100,7	97,2	111,7	102,3	102,4
Pekárenské výrobky, obiloviny	89,9	95,3	114,0	104,6	102,0
v tom - mouka pšeničná	76,4	88,9	129,9	101,2	117,5
- chléb	87,0	94,6	115,6	106,5	101,6
- pečivo běžné	74,1	88,5	125,6	100,8	95,6
- pečivo jemné	100,9	98,7	102,6	103,9	101,2
- pečivo trvanlivé	103,3	99,4	109,6	108,3	106,6
- těstoviny	98,3	99,8	109,8	103,2	105,3
- ostatní výrobky z obilovin	99,5	100,7	103,9	105,6	103,7
- rýže	109,0	93,6	97,8	102,6	100,9
Cukr a výrobky z cukru	102,5	100,0	105,1	106,6	101,1
z toho - cukr	93,2	92,1	121,4	107,0	100,1
- čokoláda a čokoládové cukrovinky	105,5	102,8	101,9	105,9	98,8
- nečokoládové cukrovinky	106,0	100,2	101,4	106,9	101,9
- cukrářské výrobky	100,2	99,2	102,9	107,8	103,8
Ovoce a ovocné výrobky	91,5	104,1	102,6	105,9	105,8
- jablka a ostatní jádroviny	80,1	98,2	115,8	105,4	110,6
- peckoviny a bobuloviny	100,9	111,1	99,4	111,4	100,9
- citrusy	87,8	108,2	86,4	111,0	107,9
- banány	101,1	90,1	98,0	114,5	102,7
- ostatní ovoce	86,6	89,7	122,0	91,5	106,8
- ovocné výrobky	101,6	94,9	100,1	107,4	104,6
- suché plody, sušené ovoce	95,7	103,3	107,7	106,1	104,8
Zelenina a zeleninové výrobky, brambory	96,5	118,4	92,9	101,2	121,0
z toho - plodová zelenina (čerstvá i mražená)	94,4	120,9	78,6	119,4	102,7
- ostatní zelenina (čerstvá i mražená)	95,1	124,7	97,1	90,4	114,0
- zeleninové výrobky	103,3	100,7	102,1	106,6	104,1
- brambory	95,6	130,9	102,9	83,1	170,8
- bramborové výrobky	97,8	98,0	106,3	108,7	105,0
Ostatní potravinářské výrobky a přípravky	102,3	101,3	102,5	106,4	104,0
Káva, čaj, kakao	104,9	101,0	111,8	112,7	100,4
z toho - káva	106,9	101,2	118,1	116,0	99,5
- čaj	103,5	99,7	100,4	104,9	101,8
- kakao	97,9	110,7	116,7	114,8	104,0
Minerální vody, ostatní nealkoholické nápoje	99,9	98,7	103,8	107,6	101,1
z toho - minerální a stolní vody	99,0	97,3	104,2	108,3	99,2
- ovocné a zeleninové šťávy	101,4	100,0	109,7	108,5	103,1
- ostatní nealkoholické nápoje	100,2	100,5	99,9	105,9	102,6

Pramen: Interní materiály ČSÚ

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2013¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem				Společnosti s ručením omezeným				Akciové společnosti				Družstva			
	podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra	
	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%
> 0 - < 5	342	11,4	780	0,0	299	13,1	680	0,1	36	5,4	89	0,0	11	2,1	25	0,0
5 - < 10	224	7,5	1 556	0,1	204	8,9	1 413	0,2	19	2,9	133	0,0	1	0,2	5	0,0
10 - < 50	477	16,0	11 798	0,7	422	18,5	10 361	1,2	46	7,0	1 221	0,1	6	1,2	146	0,0
50 - < 100	213	7,1	15 144	0,9	182	8,0	13 012	1,6	30	4,5	2 058	0,2	7	1,3	507	0,1
100 - < 500	641	21,5	175 452	10,2	568	24,9	154 742	18,6	63	9,5	18 597	2,1	64	12,3	22 754	3,2
500 - < 1000	472	15,8	341 290	19,8	358	15,7	253 715	30,5	107	16,2	82 785	9,4	146	28,0	110 619	15,7
1000 - < 2000	427	14,3	598 886	34,7	212	9,3	287 088	34,6	211	31,9	306 926	35,0	175	33,6	247 568	35,2
2000 a více	191	6,4	580 441	33,6	40	1,8	109 707	13,2	149	22,5	465 380	53,1	111	21,3	322 423	45,8
Celkem	2 987	100,0	1 725 347	100,0	2 285	100,0	830 717	100,0	661	100,0	877 188	100,0	521	100,0	704 048	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2000-2013¹⁾

Právní forma	Počet podniků				Obhospodařovaná z. p.							
					ha				%			
	2000	2005	2010	2013	2000	2005	2010	2013	2000	2005	2010	2013
Fyzické osoby celkem	24 053	23 336	21 730	22 844	934 137	1 027 626	1 017 027	1 049 890	25,8	29,0	29,2	29,9
z toho - zemědělští podnikatelé²⁾	20 115	19 729	18 209	17 936	849 292	946 189	963 105	982 515	23,5	26,7	27,6	28,0
Právníkové osoby celkem	2 587	2 519	3 078	3 431	2 680 683	2 516 194	2 468 711	2 458 227	74,2	71,0	70,8	70,1
z toho - obchodní společnosti celkem	1 726	1 868	2 376	2 751	1 578 881	1 634 369	1 616 907	1 724 976	43,7	46,1	46,4	49,2
z toho - spol. s r. o.	1 171	1 298	1 775	2 079	783 707	785 469	813 369	830 397	21,7	22,2	23,3	23,7
- a. s.	519	538	567	637	779 707	834 429	791 642	877 145	21,6	23,5	22,7	25,0
- družstva	723	571	560	513	1 059 444	848 792	821 724	704 035	29,3	24,0	23,6	20,1
Celkem	26 640	25 855	24 808	26 275	3 614 820	3 543 820	3 485 738	3 508 117	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zemědělští podnikatelé podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ: Agrocensus 2000, Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010 a 2012)

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2012 ¹⁾	2013 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Předepsané pojistné celkem	1 255,0	1 274,0	101,5
Plnění celkem	1 160,0	1 009,0	87,0
v tom - zvířata - předepsané pojistné	239,0	240,0	100,4
- plnění	90,0	108,0	120,0
- plodiny - předepsané pojistné	1 016,0	1 034,0	101,8
- plnění	1 070,0	901,0	84,2
Škodní průběh celkem (%) ³⁾	92,4	79,2	-13,2

1) Údaje odhadnuty na základě dat ČAP, Kooperativy pojišťovny (2012) a dopočtu dle pojistného ze žádostí o dotaci z PGRLF.

2) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

3) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Kooperativa pojišťovna (2012), PGRLF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

**6.7/01 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem
na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)**

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybářství	17 941	18 399	19 043	20 010	20 584
Průmysl	22 862	23 473	24 391	25 159	25 382
Národní hospodářství	23 488	23 797	24 436	25 112	25 128
Relace zem./průmysl (%)	78,5	78,4	78,1	79,5	81,1
Relace zem./NH (%)	76,4	77,3	77,9	79,7	81,9

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2009-2013, ČSÚ 2010-2014.

Zpracoval: J. Drlik (ÚZEI)

8.1/01 - Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos ¹⁾ (t/ha)	Výroba (tis. t)
Obiloviny celkem	2009	1 541,7	5,08	7 832,0
	2010	1 462,8	4,70	6 877,6
	2011	1 479,5	5,60	8 284,8
	2012	1 454,4	4,53	6 595,5
	2013	1 413,1	5,32	7 512,6
Pšenice celkem	2009	831,3	5,24	4 358,1
	2010	833,6	4,99	4 161,6
	2011	863,1	5,69	4 913,0
	2012	815,4	4,32	3 518,9
	2013	829,4	5,67	4 700,7
Žito	2009	38,5	4,63	178,1
	2010	30,2	3,91	118,2
	2011	25,0	4,74	118,5
	2012	30,6	4,80	147,0
	2013	37,5	4,70	176,3
Ječmen celkem	2009	454,8	4,40	2 003,0
	2010	388,9	4,07	1 584,5
	2011	372,8	4,87	1 813,7
	2012	382,3	4,23	1 616,5
	2013	349,0	4,57	1 593,8
Oves	2009	50,0	3,32	166,0
	2010	52,3	2,64	138,2
	2011	45,2	3,63	164,2
	2012	50,8	3,39	172,0
	2013	43,6	3,19	139,1
Kukuřice na zrno	2009	105,3	8,45	889,6
	2010	103,3	6,70	692,6
	2011	121,0	8,79	1 063,7
	2012	119,3	7,78	928,1
	2013	96,9	6,97	675,4
Luskoviny celkem	2009	29,0	2,14	62,1
	2010	31,3	1,86	58,1
	2011	22,3	2,85	63,6
	2012	20,2	1,94	39,1
	2013	17,9	2,14	38,3
Brambory celkem ²⁾	2009	36,7	25,29	928,8
	2010	35,1	23,45	821,9
	2011	33,6	29,00	973,9
	2012	30,1	26,77	805,0
	2013	29,3	22,08	646,9
Cukrová řepa pro výrobu cukru	2009	46,5	60,94	2 831,9
	2010	49,3	59,34	2 917,0
	2011	50,3	71,26	3 576,1
	2012	51,8	67,16	3 474,0
	2013	52,7	62,79	3 308,5
Krmné okopaniny	2009	1,0	26,50	26,5
	2010	1,0	28,50	28,5
	2011	0,6	35,33	21,2
	2012	0,9	35,00	31,5
	2013	0,5	36,40	18,2
Olejniný celkem	2009	486,5	2,63	1 279,6
	2010	490,4	2,37	1 160,1
	2011	464,4	2,55	1 183,7
	2012	470,8	2,57	1 210,7
	2013	486,9	3,15	1 533,7
Řepka	2009	354,8	3,18	1 128,1
	2010	368,8	2,83	1 042,4
	2011	373,7	2,80	1 046,1
	2012	401,3	2,76	1 109,1
	2013	418,8	3,45	1 443,2
Mák	2009	53,6	0,61	32,7
	2010	51,1	0,46	23,7
	2011	31,5	0,85	26,9
	2012	18,4	0,70	12,8
	2013	20,2	0,69	13,9

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos ¹⁾ (t/ha)	Výroba (tis. t)
Len setý přádný - stonky ⁴⁾	2009	153,0	3,20	490,0
	2010	11,0	3,10	34,0
	2011	3,0	3,40	10,0
	2012	1,0	3,20	3,0
	2013	2,0	2,80	5,6
Jednoleté pícniny	2009	202,5	33,81	6 847,2
	2010	221,8	29,22	6 482,0
	2011	231,8	37,23	8 631,2
	2012	253,4	36,21	9 176,1
	2013	280,1	30,34	8 497,1
Víceleté pícniny na orné půdě (seno)	2009	180,5	6,85	1 236,1
	2010	181,3	6,42	1 163,6
	2011	179,8	6,88	1 237,6
	2012	173,3	6,42	1 113,2
	2013	171,3	6,76	1 157,8
Zelenina ²⁾	2009	13,8	18,39	253,8
	2010	13,4	16,31	218,6
	2011	14,1	19,69	277,6
	2012	12,6	18,48	232,9
	2013	12,6	19,02	239,7
Chmel	2009	5,3	1,25	6,6
	2010	5,2	1,49	7,8
	2011	4,6	1,31	6,1
	2012	4,4	0,99	4,3
	2013	4,3	1,23	5,3
Vinná réva	2009	16,1	4,27	68,7
	2010	16,0	2,87	45,9
	2011	16,0	5,70	91,3
	2012	15,7	3,83	60,0
	2013	15,7	4,77	74,7
Trvalé travní porosty	2009	907,9	3,33	3 022,0
	2010	919,1	3,45	3 167,9
	2011	929,9	3,48	3 231,8
	2012	959,1	3,22	3 093,0
	2013	958,5	3,58	3 435,3
Ovoce celkem ^{2),3)}	2009	30,0	12,90	387,1
	2010	29,2	9,29	271,4
	2011	28,5	8,72	248,6
	2012	28,5	9,66	275,4
	2013	28,0	10,21	285,9
z toho - jabloně ^{2),3)}	2009	18,2	14,25	258,9
	2010	17,6	10,97	193,6
	2011	17,3	9,21	158,9
	2012	17,3	11,64	201,5
	2013	17,2	11,32	194,5

1) Výnos je hodnota převzatá z uvedeného pramene.

2) Po dopočtu domácností.

3) Sklízňová plocha = počet stromů v mil. kusů (bez bobulovin) včetně ořešáků vlašských, výnos = kg/1 strom.

4) Produkční plocha je uvedena v ha, výroba v tunách

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; SZIF; ČMCS; VUC; ÚKZÚZ

Zpracoval: H. Baudisová, I. Součková (ÚZEI)

8.2/01 - Stavby hospodářských zvířat¹⁾ (tis. ks)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Skot celkem	1 363	1 349	1 344	1 354	1 353	1 374	101,6
z toho - krávy	560	551	552	551	552	564	102,2
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	160	168	178	178	185	191	103,2
- krávy s trž. prod. mléka	400	384	374	373	367	373	101,6
Prasata celkem	1 971	1 909	1 749	1 579	1 587	1 617	101,9
z toho - prasnice	142	133	112	100	102	103	101,0
Ovce a berani celkem	183	197	209	221	221	225	101,8
z toho - bahnice	99	104	113	120	125	129	103,2
Drůbež celkem	26 491	24 838	21 250	20 691	23 265	21 464	92,3
z toho - slepice	6 464	6 216	6 137	5 355	7 243	6 756	93,3
- husy	21	19	18	15	20	18	90,0
- kachny	504	402	289	249	272	393	144,5
- krůty	478	376	365	320	440	396	90,0

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Výroba mléka (mil. l)	2 708,0	2 612,0	2 663,7	2 740,7	2 774,5	101,2
Prům. užitkovost (l mléka/krávu/rok)	6 870	6 904	7 128	7 433	7 443	100,1
Výroba hovězího masa (tis. t ž. hm.)	180,9	170,6	170,3	170,8	164,0	96,0
Průměrné přírůstky skotu ve výkrmu (kg/ks/den) ¹⁾	0,918	0,896	0,896	0,910	0,930	102,2
Výroba vepřového masa (tis. t ž. hm.) ²⁾	370,3	366,4	350,3	303,6	311,6	102,6
Průměrné přírůstky prasat ve výkrmu (kg/ks/den) ¹⁾	0,727	0,734	0,752	0,738	0,764	103,5
Výroba drůbežího masa (tis. t ž. hm.) ²⁾	305,7	250,9	226,8	246,1	235,5	95,7
Celková produkce vajec (mil. ks) ³⁾	2 583,6	2 125,0	2 168,0	2 001,0	2 160,0	107,9
Prům. užitkovost (ks vajec/slepici/rok) ⁴⁾	290,3	309,3	307,1	307,9	308,1	100,1

1) Rok 2013 odhad ÚZEI.

2) Celkový prodej včetně samozásobení (odhad MZe).

3) Celková produkce včetně samozásobení (odhad ČSÚ), od roku 2010 pouze produkce konzumních vajec (bez vajec násadových).

4) Výsledky za zemědělský sektor bez domácích hospodářství, od roku 2010 pouze nosnice.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Výsledky chovu prasat, Výsledky chovu drůbeže; materiály ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová, I. Bošková, J. Teichmanová (ÚZEI)

8.2/03 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Skot celkem	286,1	278,0	266,9	246,5	239,8	97,3
z toho - krávy	132,6	124,4	119,9	116,3	108,8	93,6
- jalovice	27,9	27,4	26,4	25,6	23,7	92,4
- ostatní skot	114,9	115,4	109,6	94,3	96,9	102,8
- telata	10,8	10,8	11,1	10,3	10,4	100,7
Prasata celkem	3 289,8	3 187,8	3 053,4	2 770,6	2 695,6	97,3
z toho - ostatní prasata	3 210,5	3 108,2	2 978,2	2 712,9	2 638,2	97,2
- prasnice	79,3	79,5	75,2	57,6	57,4	99,7
Ovce a jehňata	11,1	11,1	12,6	12,2	12,9	105,3
Kozy a kůzlata	0,6	0,8	0,7	0,6	0,6	97,3
Drůbež celkem	134 992,1	131 229,4	116 042,3	118 716,3	113 651,5	95,7
z toho - kuřata	128 600,6	124 936,0	111 481,4	115 072,3	109 021,6	94,7
- slepice a kohouti	3 181,7	3 753,1	2 937,3	2 118,8	2 789,8	131,7
- kachny, husy	3 007,1	2 388,7	1 489,4	1 444,0	1 749,1	121,1
- krůty	202,7	151,5	134,2	81,0	90,9	112,2

Pramen: SVS ČR

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

9.2/01 - Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Rok	Obrat					Vývoz					Dovoz					Balance			
	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO	
	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční rozdíl	mil. Kč	meziroční rozdíl
2009	4 127 659,1	0,2	235 442,9	5,2	5,70	2 138 623,1	-0,2	101 707,7	10,4	4,76	1 989 036,0	-17,3	133 735,2	2,1	6,72	149 587,1	-20 669,0	-32 027,5	-7 910,5
2010	4 944 353,6	19,8	245 372,0	4,2	4,96	2 532 797,2	18,4	105 364,2	3,6	4,16	2 411 556,4	21,2	140 007,8	4,7	5,81	121 240,8	-28 346,3	-34 643,6	-2 616,1
2011	5 566 254,2	12,6	277 054,3	12,9	4,98	2 878 691,3	13,7	120 380,7	14,3	4,18	2 687 562,9	11,4	156 673,6	11,9	5,83	191 128,4	69 887,6	-36 292,9	-1 649,3
2012	5 839 486,0	4,9	321 334,2	16,0	5,50	3 072 597,8	6,7	148 308,5	23,2	4,83	2 766 888,2	3,0	173 025,7	10,4	6,25	305 709,6	114 581,2	-24 717,2	11 575,7
2013	5 981 395,2	2,4	341 532,5	6,3	5,71	3 166 049,6	3,0	158 921,5	7,2	5,02	2 815 345,6	1,8	182 611,0	5,5	6,49	350 704,0	44 994,4	-23 689,5	1 027,7

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/02 - Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Region	Vývoz					Dovoz ¹⁾					Balance		
	2012	podíl (%)	2013	podíl (%)	meziroční index	2012	podíl (%)	2013	podíl (%)	meziroční index	2012	2013	meziroční rozdíl
EU 28	136 232,0	91,9	145 402,3	91,5	106,7	147 663,0	85,3	156 909,8	85,9	106,3	-11 431,0	-11 507,5	-76,5
z toho - EU 15	65 907,0	44,4	73 350,6	46,2	111,3	96 010,2	55,5	102 168,0	55,9	106,4	-30 103,2	-28 817,4	1 285,8
- EU 13	70 325,0	47,5	72 051,7	45,3	102,5	51 652,8	29,8	54 741,8	30,0	106,0	18 672,2	17 309,9	-1 362,3
ESVO	1 211,2	0,8	1 448,7	0,9	119,6	2 003,6	1,2	2 233,6	1,2	111,5	-792,4	-784,9	7,5
OSVTE	2 059,3	1,4	2 679,8	1,7	130,1	5 756,0	3,3	5 887,7	3,2	102,3	-3 696,7	-3 207,9	488,8
RZ (vč. NRZ, bez SNS)	4 465,5	3,0	4 571,0	2,9	102,4	15 739,6	9,1	15 278,6	8,4	97,1	-11 274,1	-10 707,6	566,5
SNS	3 826,3	2,6	4 138,4	2,6	108,2	879,8	0,5	1 468,0	0,8	166,9	2 946,5	2 670,4	-276,1
Ostatní regiony	514,2	0,3	681,3	0,4	132,5	983,7	0,6	833,3	0,5	84,7	-469,5	-152,0	317,5
Celkem	148 308,5	100,0	158 921,5	100,0	107,2	173 025,7	100,0	182 611,0	100,0	105,5	-24 717,2	-23 689,5	1 027,7

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) ESVO = Evropské sdružení volného obchodu (Norsko, Island a Lichtenštejnsko, Švýcarsko), OSVTE = Ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou, RZ = Rozvojové země, NRZ = Nejméně rozvinuté země, SNS = Společenství nezávislých států (včetně Gruzie a Turkmenistánu).

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2009	2010	2011	2012	2013	V roce 2013 z toho:						Meziroční index 2013/12
							EU 15		EU 12		EU 28		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	4 496,6	4 751,0	5 780,8	6 983,6	7 284,4	3 945,0	54,2	2 833,0	38,8	6 778,0	93,0	104,3
02	Maso a jedlé droby	3 847,2	4 336,4	5 095,8	6 288,2	6 369,2	933,2	14,7	5 289,7	83,0	6 222,9	97,7	101,3
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	1 312,3	1 539,3	1 795,3	1 960,8	2 345,9	1 100,7	46,9	1 175,0	50,1	2 275,7	97,0	119,6
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	12 559,2	13 357,0	15 990,6	16 952,1	19 172,7	9 148,1	47,7	7 039,6	36,7	16 187,7	84,4	113,1
05	Ostatní produkty živočišného původu	623,6	626,8	806,2	944,5	1 103,3	721,3	65,4	310,1	28,1	1 031,4	93,5	116,8
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	314,2	379,6	361,9	509,2	1 005,2	627,0	62,4	365,5	36,3	992,5	98,7	197,4
07	Zelenina, požívatelné rostliny, kořeny a hlízy	2 015,9	2 431,4	2 588,8	2 611,1	2 709,1	344,6	12,7	2 320,2	85,7	2 664,8	98,4	103,8
08	Ovoce a ořechy	2 371,5	2 476,2	2 589,6	3 121,2	3 884,3	695,5	17,9	3 174,5	81,7	3 870,0	99,6	124,4
09	Káva, čaj, maté a koření	1 436,6	1 818,4	1 998,6	2 773,2	2 448,2	1 261,6	51,5	1 084,4	44,3	2 346,0	95,8	88,3
10	Obiloviny	8 965,4	7 492,4	12 552,3	14 292,5	13 021,0	10 542,0	81,0	2 282,7	17,5	12 824,7	98,5	91,1
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	3 111,4	2 631,3	3 109,1	3 665,6	3 622,2	1 039,7	28,7	2 063,3	57,0	3 103,0	85,7	98,8
12	Olejnata a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	6 794,0	5 557,3	5 213,0	8 650,3	9 227,3	6 158,4	66,7	2 076,8	22,5	8 235,2	89,2	106,7
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	973,4	996,5	979,7	1 005,5	1 113,7	459,7	41,3	122,0	10,9	581,7	52,2	110,8
14	Rostlinné pletací materiály	4,0	7,2	25,3	51,6	31,6	17,6	55,7	12,6	39,9	30,2	95,6	61,2
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	3 822,1	4 943,1	4 935,9	9 372,5	8 798,6	2 651,8	30,1	6 094,5	69,3	8 746,3	99,4	93,9
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	3 080,9	3 082,1	3 649,3	4 435,7	4 949,3	540,3	10,9	4 251,1	85,9	4 791,4	96,8	111,6
17	Cukr a cukrovinky	5 281,0	5 719,5	6 273,6	9 726,4	8 857,6	3 733,0	42,1	3 657,0	41,3	7 390,0	83,4	91,1
18	Kakao a kakaové přípravky	3 552,9	3 688,9	4 226,4	5 133,5	5 671,5	2 468,3	43,5	2 989,9	52,7	5 458,2	96,2	110,5
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	5 230,0	5 976,2	6 817,0	8 196,2	9 961,2	3 858,5	38,7	5 358,1	53,8	9 216,6	92,5	121,5
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	2 002,6	2 027,6	2 436,9	2 670,8	2 946,5	564,5	19,2	2 216,5	75,2	2 781,0	94,4	110,3
21	Různé potravinářské přípravky	9 116,4	8 399,9	9 352,1	10 894,6	11 994,3	5 566,1	46,4	5 393,9	45,0	10 960,0	91,4	110,1
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	10 194,0	9 710,2	8 956,6	10 623,6	12 326,1	4 453,4	36,1	6 173,8	50,1	10 627,2	86,2	116,0
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	3 716,2	5 445,5	6 239,6	7 504,1	9 437,2	4 599,3	48,7	3 624,4	38,4	8 223,7	87,1	125,8
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	6 886,5	7 970,6	8 606,4	9 941,5	10 641,2	7 921,0	74,4	2 142,9	20,2	10 063,9	94,6	107,0
Celkem		101 707,7	105 364,2	120 380,7	148 308,5	158 921,5	73 350,6	46,2	72 051,7	45,3	145 402,3	91,5	107,2

Pramen: ČSU

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/04 - Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2009	2010	2011	2012	2013	V roce 2013 z toho ¹⁾ :						Meziroční index 2013/12
							EU 15		EU 12		EU 28		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	1 895,4	2 022,4	2 380,5	3 367,5	3 286,9	1 428,0	43,4	542,2	16,5	1 970,2	59,9	97,6
02	Maso a jedlé droby	1 104,9	1 129,7	1 337,7	1 432,8	1 777,6	15 243,3	857,5	5 952,0	334,9	21 195,3	1 192,4	124,1
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	2 246,3	3 256,2	4 137,3	5 361,4	5 287,4	974,2	18,4	520,3	9,9	1 494,5	28,3	98,6
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	1 892,5	1 808,8	1 867,7	2 509,4	2 008,3	7 846,5	390,7	6 049,3	301,2	13 895,8	691,9	80,0
05	Ostatní produkty živočišného původu	15 958,4	17 009,4	19 777,0	23 017,9	23 143,3	1 064,9	4,6	311,1	1,3	1 376,0	5,9	100,5
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	2 284,2	2 411,9	2 806,7	2 990,4	3 682,2	3 152,6	85,6	207,8	5,7	3 360,4	91,3	123,1
07	Zelenina, požívatelné rostliny, kořeny a hlízy	10 289,8	11 366,0	12 437,7	13 396,3	14 060,4	8 299,2	59,0	2 166,1	15,4	10 465,3	74,4	105,0
08	Ovoce a ořechy	1 182,0	1 314,8	1 535,9	1 782,4	1 937,4	6 584,4	339,9	1 558,1	80,4	8 142,5	420,3	108,7
09	Káva, čaj, maté a koření	3 205,3	3 233,9	3 570,5	3 569,5	3 626,9	2 008,8	55,4	845,5	23,3	2 854,3	78,7	101,6
10	Obiloviny	9 285,6	10 946,4	10 473,3	10 114,5	11 639,6	1 301,8	11,2	1 520,6	13,0	2 822,4	24,2	115,1
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	11 215,3	11 654,9	12 085,1	12 547,6	13 811,1	951,9	6,9	777,3	5,6	1 729,2	12,5	110,1
12	Olejnata a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	3 443,7	3 708,9	4 731,0	4 702,4	4 446,2	2 088,7	47,0	2 534,6	57,0	4 623,3	104,0	94,6
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	672,2	761,0	787,1	915,5	837,0	327,3	39,1	26,0	3,1	353,3	42,2	91,4
14	Rostlinné pletací materiály	41,2	49,1	119,1	116,8	100,7	18,7	18,6	57,7	57,3	76,4	75,9	86,2
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	6 289,8	5 398,0	7 377,2	7 011,8	7 980,9	3 337,8	41,8	4 272,1	53,6	7 609,9	95,4	113,8
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	4 375,7	4 256,0	4 723,8	5 053,9	5 332,2	2 308,2	43,3	1 851,7	34,7	4 159,9	78,0	105,5
17	Cukr a cukrovinky	4 402,9	4 127,2	4 641,1	6 632,1	5 960,4	2 386,0	40,0	3 153,3	52,9	5 539,3	92,9	89,9
18	Kakao a kakaové přípravky	6 109,8	6 539,5	7 168,1	7 727,0	8 276,4	5 625,1	68,0	2 455,2	29,6	8 080,3	97,6	107,1
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	8 962,7	9 181,1	10 384,2	11 501,9	12 450,9	6 937,5	55,7	5 093,4	40,9	12 030,9	96,6	108,3
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	6 240,8	6 380,0	6 475,2	6 398,9	6 778,7	3 932,1	58,0	1 692,0	25,0	5 624,1	83,0	105,9
21	Různé potravinářské přípravky	10 053,9	10 234,4	11 496,4	13 531,6	14 167,1	7 660,3	54,1	3 898,3	27,5	11 558,6	81,6	104,7
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	9 751,8	9 725,9	11 421,9	11 280,2	12 379,9	7 316,5	59,1	3 505,3	28,3	10 821,8	87,4	109,7
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	8 431,6	8 430,5	8 965,3	10 349,7	11 902,7	8 263,1	69,4	2 309,0	19,4	10 572,1	88,8	115,0
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	4 399,3	5 061,8	5 973,7	7 714,0	7 736,6	3 111,2	40,2	3 442,7	44,5	6 553,9	84,7	100,3
Celkem		133 735,2	140 007,8	156 673,6	173 025,7	182 611,0	102 168,0	55,9	54 741,8	30,0	156 909,8	85,9	105,5

1) Dovoz je sledován podle země původu.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/05 - Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2009	2010	2011	2012	2013	V roce 2013 z toho:			Meziroční index 2013/12
							EU 15	EU 12	EU 28	
01	Živá zvířata	2 601,2	2 728,6	3 400,3	3 616,1	3 997,5	2 517,0	2 290,8	4 807,8	110,5
02	Maso a jedlé droby	2 742,3	3 206,7	3 758,1	4 855,4	4 591,6	-14 310,1	-662,3	-14 972,4	94,6
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	-934,0	-1 716,9	-2 342,0	-3 400,6	-2 941,5	126,5	654,7	781,2	86,5
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	10 666,7	11 548,2	14 122,9	14 442,7	17 164,4	1 301,6	990,3	2 291,9	118,8
05	Ostatní produkty živočišného původu	-15 334,8	-16 382,6	-18 970,8	-22 073,4	-22 040,0	-343,6	-1,0	-344,6	99,8
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	-1 970,0	-2 032,3	-2 444,8	-2 481,2	-2 677,0	-2 525,6	157,7	-2 367,9	107,9
07	Zelenina, poživatelné rostliny, kořeny a hlízy	-8 273,9	-8 934,6	-9 848,9	-10 785,2	-11 351,3	-7 954,6	154,1	-7 800,5	105,2
08	Ovoce a ořechy	1 189,5	1 161,4	1 053,7	1 338,8	1 946,9	-5 888,9	1 616,4	-4 272,5	145,4
09	Káva, čaj, maté a koření	-1 768,7	-1 415,5	-1 571,9	-796,3	-1 178,7	-747,2	238,9	-508,3	148,0
10	Obiloviny	-320,2	-3 454,0	2 079,0	4 178,0	1 381,4	9 240,2	762,1	10 002,3	33,1
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	-8 103,9	-9 023,6	-8 976,0	-8 882,0	-10 188,9	87,8	1 286,0	1 373,8	114,7
12	Olejnata a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a picniny	3 350,3	1 848,4	482,0	3 947,9	4 781,1	4 069,7	-457,8	3 611,9	121,1
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	301,2	235,5	192,6	90,0	276,7	132,4	96,0	228,4	307,4
14	Rostlinné pletací materiály	-37,2	-41,9	-93,8	-65,2	-69,1	-1,1	-45,1	-46,2	106,0
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	-2 467,7	-454,9	-2 441,3	2 360,7	817,7	-686,0	1 822,4	1 136,4	34,6
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	-1 294,8	-1 173,9	-1 074,5	-618,2	-382,9	-1 767,9	2 399,4	631,5	61,9
17	Cukr a cukrovinky	878,1	1 592,3	1 632,5	3 094,3	2 897,2	1 347,0	503,7	1 850,7	93,6
18	Kakao a kakaové přípravky	-2 556,9	-2 850,6	-2 941,7	-2 593,5	-2 604,9	-3 156,8	534,7	-2 622,1	100,4
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	-3 732,7	-3 204,9	-3 567,2	-3 305,7	-2 489,7	-3 079,0	264,7	-2 814,3	75,3
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	-4 238,2	-4 352,4	-4 038,3	-3 728,1	-3 832,2	-3 367,6	524,5	-2 843,1	102,8
21	Různé potravinářské přípravky	-937,5	-1 834,5	-2 144,3	-2 637,0	-2 172,8	-2 094,2	1 495,6	-598,6	82,4
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	442,2	-15,7	-2 465,3	-656,6	-53,8	-2 863,1	2 668,5	-194,6	8,2
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	-4 715,4	-2 985,0	-2 725,7	-2 845,6	-2 465,5	-3 663,8	1 315,4	-2 348,4	86,6
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	2 487,2	2 908,8	2 632,7	2 227,5	2 904,6	4 809,8	-1 299,8	3 510,0	130,4
Celkem		-32 027,5	-34 643,6	-36 292,9	-24 717,2	-23 689,5	-28 817,4	17 309,9	-11 507,5	95,8

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/06 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15 (mil. Kč)

Rok	Vývoz															
	AT	BE	DE	DK	ES	FI	FR	GB	GR	IE	IT	LU	NL	PT	SE	Celkem
2009	5 589,1	1 507,3	22 724,2	640,3	635,4	645,3	2 499,6	3 656,3	331,6	389,3	7 033,0	9,7	1 836,0	74,6	1 332,9	48 904,6
2010	6 486,5	1 646,6	20 960,5	766,3	884,8	366,8	2 773,9	3 172,0	262,6	460,4	7 327,9	36,3	1 804,0	119,2	1 092,8	48 160,5
2011	6 068,6	1 957,5	24 697,8	984,7	891,2	461,2	2 764,3	3 188,5	223,6	115,1	8 904,8	19,1	2 017,3	140,1	925,2	53 359,0
2012	8 335,5	2 346,8	29 406,3	1 127,7	1 108,3	619,5	4 018,7	4 348,6	220,5	218,9	10 117,7	152,0	2 514,3	118,1	1 254,1	65 907,0
2013	9 312,9	2 387,3	32 329,9	736,3	1 328,3	688,2	4 777,9	5 168,2	348,2	164,9	10 929,8	196,1	3 447,9	138,4	1 396,2	73 350,6
Dovoz¹⁾																
2009	6 121,9	3 816,2	31 043,1	1 852,4	6 925,9	266,8	4 955,0	1 530,5	1 136,7	1 060,5	7 322,9	17,6	9 538,3	739,2	615,6	76 942,7
2010	6 198,3	4 500,4	32 210,9	1 950,4	6 883,5	227,6	5 315,6	1 771,1	1 361,7	987,0	8 035,1	30,4	9 972,7	747,1	655,1	80 846,9
2011	6 685,6	4 921,2	35 274,9	1 969,5	7 475,9	264,0	6 007,4	2 064,7	1 410,4	988,2	9 007,3	26,4	10 914,7	731,5	721,8	88 463,5
2012	7 785,8	4 981,3	38 455,4	2 357,3	8 367,5	266,3	6 247,3	2 720,2	1 354,6	888,1	9 563,7	27,3	11 382,1	883,8	729,5	96 010,2
2013	7 465,3	5 354,3	42 921,3	2 038,7	9 224,1	242,0	6 723,3	2 888,3	1 439,0	961,3	9 651,9	5,3	11 728,6	854,2	670,3	102 168,0
Bilance																
2009	-532,8	-2 308,9	-8 318,9	-1 212,1	-6 290,5	378,5	-2 455,4	2 125,8	-805,1	-671,2	-289,9	-7,9	-7 702,3	-664,6	717,3	-28 038,1
2010	288,2	-2 853,8	-11 250,4	-1 184,1	-5 998,7	139,2	-2 541,7	1 400,9	-1 099,1	-526,6	-707,2	5,9	-8 168,7	-627,9	437,7	-32 686,4
2011	-617,0	-2 963,7	-10 577,1	-984,8	-6 584,7	197,2	-3 243,1	1 123,8	-1 186,8	-873,1	-102,5	-7,3	-8 897,4	-591,4	203,4	-35 104,5
2012	549,7	-2 634,5	-9 049,1	-1 229,6	-7 259,2	353,2	-2 228,6	1 628,4	-1 134,1	-669,2	554,0	124,7	-8 867,8	-765,7	524,6	-30 103,2
2013	1 847,6	-2 967,0	-10 591,4	-1 302,4	-7 895,8	446,2	-1 945,4	2 279,9	-1 090,8	-796,4	1 277,9	190,8	-8 280,7	-715,8	725,9	-28 817,4

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) AT - Rakousko, BE - Belgie, DE - Německo, DK - Dánsko, ES - Španělsko, FI - Finsko, FR - Francie, GB - V. Británie, GR - Řecko, IE - Irsko, IT - Itálie, LU - Lucembursko, NL - Nizozemsko, PT - Portugalsko, SE - Švédsko.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/07 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 13 (mil. Kč)

Rok	Vývoz												
	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
2009	370,6	13,6	117,9	681,8	4 475,5	442,4	350,8	36,7	9 616,2	2 249,2	570,7	26 457,6	45 383,1
2010	631,1	40,9	111,7	768,0	4 399,4	577,9	219,6	17,6	10 391,1	1 785,2	914,0	29 181,0	49 037,5
2011	714,7	40,0	109,7	892,7	5 069,3	620,0	201,9	17,8	13 141,9	2 288,0	879,3	33 985,9	57 961,1
2012	1 032,5	108,7	149,1	807,7	6 833,1	767,3	211,5	29,3	16 640,0	2 558,9	944,4	40 242,6	70 325,0
2013	1 376,6	117,8	140,7	1 041,2	6 747,1	941,1	387,0	28,2	16 790,0	2 869,5	880,1	40 732,2	72 051,7
Rok	Dovoz ¹⁾												
	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
2009	403,9	38,9	90,8	123,0	5 443,3	175,5	90,7	0,0	19 646,2	541,9	108,0	11 170,3	37 832,5
2010	462,7	36,8	82,2	215,0	5 478,6	208,8	95,6	0,7	20 529,3	643,9	144,2	10 846,1	38 743,9
2011	501,9	24,1	95,4	222,0	6 440,5	344,0	129,4	0,0	23 443,3	751,6	144,3	12 364,0	44 460,6
2012	564,8	18,0	87,4	263,4	7 424,7	426,4	246,5	1,8	26 592,8	828,3	193,4	15 005,4	51 652,8
2013	823,0	41,6	127,9	329,0	7 420,5	570,9	494,5	6,2	28 985,9	1 039,7	268,4	14 634,4	54 741,8
Rok	Bilance												
	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
2009	-33,3	-25,3	27,1	558,8	-967,8	266,9	260,1	36,7	-10 030,0	1 707,3	462,7	15 287,3	7 550,6
2010	168,4	4,1	29,5	553,0	-1 079,2	369,1	124,0	16,9	-10 138,2	1 141,3	769,8	18 334,9	10 293,6
2011	212,8	15,9	14,3	670,7	-1 371,2	276,0	72,5	17,8	-10 301,4	1 536,4	735,0	21 621,9	13 500,5
2012	467,7	90,7	61,7	544,3	-591,6	340,9	-35,0	27,5	-9 952,8	1 730,6	751,0	25 237,2	18 672,2
2013	553,6	76,2	12,8	712,2	-673,4	370,2	-107,5	22,0	-12 195,9	1 829,8	611,7	26 097,8	17 309,9

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) BG - Bulharsko, CY - Kypr, EE - Estonsko, HR - Chorvatsko, HU - Maďarsko, LT - Litva, LV - Lotyšsko, MT - Malta, PL - Polsko, RO - Rumunsko, SI - Slovinsko a SK - Slovensko.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce - rostlinná výroba v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013 ²⁾
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	18 767	24 599	32 703	32 362	31 601	24 367	21 619	26 440	20 922	23 699
01.1	Pšenice a špalda	10 075	15 316	19 033	17 389	19 332	13 631	13 187	15 666	11 201	14 978
01.1/1	Pšenice měkká a špalda	10 075	15 316	19 033	17 389	19 332	13 631	13 187	15 666	11 201	14 978
01.1/2	Pšenice tvrdá (durum)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.2	Žito a ozimé směsky	386	435	514	763	615	465	309	319	402	476
01.3	Ječmen	5 274	5 082	7 753	7 750	7 303	5 958	4 773	5 544	4 900	4 821
01.4	Oves a letní směsky	370	357	568	761	563	416	344	423	446	353
01.5	Kukuřice na zrno	2 263	2 767	4 040	4 695	2 909	3 377	2 595	3 998	3 477	2 553
01.6	Rýže	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.7	Ostatní obiloviny	398	643	794	1 003	878	520	411	491	496	519
02	TECHNICKÉ PLODINY	13 272	13 572	17 536	19 039	20 219	13 200	12 192	13 054	12 650	14 503
02.1	Výsev olejnin a olejnaté plodiny (včetně osiva)	9 203	9 951	13 075	14 846	15 960	8 989	7 854	8 061	7 951	9 912
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	345	353	373	242	275	281	258	285	174	173
02.4	Cukrová řepa	2 254	2 152	3 178	3 115	3 096	2 944	2 970	3 778	3 749	3 628
02.5	Ostatní technické plodiny	1 470	1 117	910	837	888	986	1 111	930	776	791
03	KRMNÉ PLODINY	9 020	9 054	9 729	10 291	12 525	8 276	8 171	9 239	9 287	9 397
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ VÝROBKÝ	4 846	5 043	5 169	5 170	5 451	3 948	3 803	4 327	4 019	4 064
04.1	Čerstvá zelenina	1 363	1 487	1 542	1 493	1 597	1 362	1 125	1 630	1 342	1 315
04.2	Sazenice a květiny	3 483	3 556	3 627	3 677	3 854	2 586	2 678	2 697	2 677	2 749
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBY)	2 489	2 395	2 104	2 059	2 448	3 226	2 836	3 494	3 078	2 325
06	OVOCE	1 296	1 002	1 088	1 281	1 373	1 514	1 007	1 014	1 106	1 285
06.1	Čerstvé ovoce	1 296	1 002	1 088	1 281	1 373	1 514	1 007	1 014	1 106	1 285
07	VÍNO	709	575	1 154	774	935	803	468	930	611	761
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ VÝROBKÝ	716	712	769	830	610	626	619	703	715	522
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	51 115	56 951	70 252	71 806	75 162	55 960	50 716	59 199	52 389	56 555

10.1/02 - SZÚ - Celková produkce - živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013 ²⁾
11	ZVÍŘATA	23 960	20 425	20 396	21 901	22 288	24 213	22 422	21 352	20 598	20 433
11.1	Skot	7 443	6 251	6 493	6 674	6 658	6 274	5 823	5 812	5 832	5 600
11.2	Prasata	10 044	9 031	8 866	9 318	9 580	11 455	11 291	10 765	9 472	9 754
11.3	Lichokopytníci	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11.4	Ovce a kozy	57	48	66	75	87	53	79	99	114	131
11.5	Drůbež	6 325	5 073	4 948	5 810	5 940	6 353	5 209	4 657	5 160	4 929
11.6	Ostatní zvířata	90	23	23	24	24	78	20	20	21	21
12	ŽIVOČIŠNÉ VÝROBKÝ	18 442	20 465	23 021	23 117	24 608	22 636	21 436	22 189	22 556	22 939
12.1	Mléko	16 134	18 421	21 159	20 512	22 402	20 030	19 008	19 677	20 263	20 514
12.2	Vejce	2 284	2 006	1 807	2 564	2 163	2 576	2 396	2 464	2 257	2 390
12.3	Ostatní živočišné výrobky	24	37	55	41	42	30	32	48	35	35
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	42 402	40 890	43 417	45 017	46 896	46 849	43 858	43 541	43 153	43 372
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ (10+13)	93 517	97 841	113 669	116 824	122 058	102 809	94 574	102 740	95 542	99 928
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	2 602	2 709	2 728	3 082	3 523	1 312	1 356	1 330	1 424	1 503
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	96 119	100 549	116 396	119 906	125 581	104 120	95 930	104 070	96 966	101 431
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	1 697	2 057	2 483	2 468	2 488	1 978	2 008	2 287	2 017	2 134
17.1	Zpracování zemědělských výrobků	1 403	1 797	2 160	2 113	2 143	1 722	2 007	2 007	1 713	1 842
17.2	Ostatní neoddělitelné vedlejší činnosti (zboží a služby)	293	260	323	356	345	256	229	280	304	292
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)	97 816	102 606	118 879	122 374	128 068	106 098	97 938	106 357	98 983	103 565

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ - [http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_7_zemcr/\\$File/c-210744-11.xls](http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_7_zemcr/$File/c-210744-11.xls)

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/03 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013 ²⁾
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	97 816	102 606	118 879	122 374	128 068	106 098	97 938	106 357	98 983	103 565
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	78 684	78 170	83 444	88 223	93 083	69 863	68 366	68 351	68 048	69 148
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	19 132	24 436	35 435	34 151	34 985	36 235	29 572	38 005	30 935	34 417
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	14 211	14 255	14 825	15 023	15 389	12 249	12 375	12 894	13 014	13 283
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	4 921	10 181	20 611	19 128	19 596	23 986	17 198	25 112	17 921	21 134
23	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	24 636	23 984	24 317	24 828	25 500	-	-	-	-	-
24	OSTATNÍ DANĚ NA VÝROBU ³⁾	1 265	1 364	1 257	1 219	1 260	-	-	-	-	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	28 674	26 845	27 567	29 283	30 270	-	-	-	-	-
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	32 330	35 662	46 921	47 192	48 606	-	-	-	-	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	7 695	11 678	22 603	22 364	23 106	-	-	-	-	-
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	3 900	3 802	4 216	4 541	4 995	-	-	-	-	-
29	NAKLADOVÉ ÚROKY	1 349	727	1 398	1 830	1 885	-	-	-	-	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	394	497	400	451	463	-	-	-	-	-
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	2 840	7 645	17 389	16 444	16 689	-	-	-	-	-

10.1/04 - SZÚ - Kapitálový účet v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013 ²⁾	2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013 ²⁾
32	HTFK ZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ	2 841	2 312	2 354	2 275		3 200	2 488	2 344	2 172	
32.1	HTFK Výsadby	198	190	207	169		116	116	113	88	
32.2	HTFK Zvířata	2 643	2 122	2 147	2 105		3 084	2 373	2 231	2 083	
33	HTFK NEZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ	8 860	9 037	13 911	15 988		7 662	8 109	12 468	14 202	
33.1	HTFK Stroje a zařízení	5 109	6 662	10 254	12 049		4 826	6 301	9 661	11 161	
33.2	HTFK Budovy	3 730	2 355	3 625	3 915		2 819	1 789	2 777	3 018	
33.3	Ostatní HTFK	21	20	31	24		17	19	30	23	
34	HRUBÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	11 701	11 350	16 265	18 263		10 862	10 597	14 812	16 373	
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	-2 510	-2 905	1 440	3 239		-1 387	-1 777	1 918	3 359	
36	ZMĚNA STAVU ZASOB	-484	-4 486	1 659	-1 977		-730	-3 850	1 414	-1 401	
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	2 225	2 353	3 005	2 316		1 638	2 018	2 320	1 734	
37.1	Investiční dotace	2 140	2 323	2 899	2 316		1 575	1 992	2 238	1 734	
37.2	Ostatní kapitálové transfery	85	30	106	0		63	26	82	0	

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje. Pro kapitálový účet údaje zatím nejsou.

3) Daně investiční v ČR neexistují.

Pramen: ČSÚ - [http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_7_zemcpr/\\$File/c-210744-11.xls](http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_7_zemcpr/$File/c-210744-11.xls)

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle právní formy

Ukazatele	Jednotky	Fyzické osoby		Právnícké osoby		Celkem	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,5	2,7	2,8	2,8	2,7	2,8
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	76,9	73,0	895,2	904,4	228,5	226,2
z toho - obiloviny	%	42,4	40,3	43,0	42,5	42,9	41,9
- ostatní polní plodiny	%	16,0	15,0	17,8	17,5	17,3	16,9
- krmné plodiny	%	39,2	42,1	37,6	38,3	38,0	39,3
Najatá využívaná zem. půda	%	64,2	61,6	91,2	90,1	83,8	82,6
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	27,1	28,9	39,3	38,8	35,9	36,2
z toho - dojnice	DJ/100 ha	4,3	4,3	13,8	13,9	11,2	11,4
- ostatní skot	DJ/100 ha	18,1	19,8	18,3	18,5	18,3	18,9
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,4	1,4	0,1	0,1	0,4	0,5
- prasata	DJ/100 ha	2,3	2,4	6,0	5,1	5,0	4,4
- drůbež	DJ/100 ha	0,2	0,1	1,1	1,1	0,8	0,9
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	24 170	25 774	35 687	37 647	32 529	34 524
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	17 783	18 902	20 833	21 330	19 997	20 691
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	5 284	5 746	11 821	12 302	10 029	10 578
Ostatní produkce	Kč/ha	1 103	1 126	3 033	4 015	2 504	3 255
Celkové náklady	Kč/ha	23 921	25 091	40 997	43 321	36 315	38 525
Výrobní spotřeba	Kč/ha	17 329	18 039	26 531	28 062	24 008	25 425
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	8 847	9 696	8 666	8 904	8 716	9 113
- Top Up a ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	723	596	1 126	770	1 015	724
- environmentální dotace	Kč/ha	1 698	1 818	1 220	1 185	1 351	1 352
- dotace na LFA	Kč/ha	1 064	1 136	748	741	835	845
- ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	44	44	8	10	18	19
- dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	521	490	781	718	710	658
- dotace na externí faktory	Kč/ha	140	246	113	157	121	180
- jednotná platba na plochu	Kč/ha	4 657	5 366	4 669	5 324	4 666	5 335
Daně a poplatky	Kč/ha	237	250	208	206	216	218
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	15 452	17 181	17 614	18 283	17 021	17 993
Odpisy	Kč/ha	3 914	4 204	3 590	3 879	3 679	3 964
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	11 538	12 977	14 024	14 404	13 342	14 029
Mzdové náklady	Kč/ha	1 340	1 393	8 826	9 086	6 774	7 062
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	20 721	21 611	26 073	26 920	25 713	26 581
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	885	885	1 522	1 678	1 348	1 469
Nákladové úroky	Kč/ha	454	570	527	616	507	604
Dotace investiční	Kč/ha	596	285	963	803	862	667
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	9 456	10 414	4 111	3 827	5 576	5 560
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	69 638	74 868	98 053	103 480	90 262	95 953
Stálá aktiva	Kč/ha	54 690	59 447	71 707	76 368	67 042	71 916
Oběžná aktiva	Kč/ha	14 948	15 421	26 346	27 112	23 221	24 037
Vlastní kapitál	Kč/ha	61 925	65 737	72 167	75 040	69 359	72 593
Cizí zdroje	Kč/ha	7 714	9 131	25 886	28 440	20 904	23 361
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	457,3	487,6	495,8	510,3	486,1	504,6
Důchod ze zemědělské činnosti/FWU	tis. Kč/FWU	476,5	490,3	x	x	x	x
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	71,69	69,99	74,34	74,54	73,80	73,65
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,35	0,34	0,36	0,36	0,36	0,36
Míra zadluženosti ³⁾	%	11,08	12,20	26,40	27,48	23,16	24,35
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	13,58	13,91	4,19	3,70	6,18	5,79

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle LFA

Ukazatele	Jednotky	Převažující horské LFA (H) ¹⁾		Převažující ostatní LFA (O) ²⁾		Převážně mimo LFA (N) ³⁾		Celkem	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Strukturální ukazatele									
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,5	2,7	2,6	2,7	2,9	2,8	2,7	2,8
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	205,0	201,5	238,1	239,3	230,8	226,5	228,5	226,2
z toho - obiloviny	%	14,6	15,4	36,5	35,2	56,2	55,4	42,9	41,9
- ostatní polní plodiny	%	4,6	4,8	13,7	13,4	23,8	23,4	17,3	16,9
- krmné plodiny	%	79,3	78,2	49,1	50,7	17,2	18,3	38,0	39,3
Najatá využívaná zem. půda	%	75,9	75,6	84,4	82,7	85,9	84,8	83,8	82,6
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	46,7	48,4	43,1	44,3	27,6	26,3	35,9	36,2
z toho - dojnice	DJ/100 ha	11,5	12,4	13,7	14,2	9,4	9,0	11,2	11,4
- ostatní skot	DJ/100 ha	31,2	31,3	23,7	24,8	10,4	10,5	18,3	18,9
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,9	1,2	0,6	0,5	0,1	0,2	0,4	0,5
- prasata	DJ/100 ha	1,7	1,8	4,2	3,9	6,5	5,5	5,0	4,4
- drůbež	DJ/100 ha	0,7	1,2	0,7	0,6	1,0	0,9	0,8	0,9
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ⁴⁾	0,5	0,6	0,8	0,8	1,1	1,0	0,8	0,8
Ukazatele standardního výstupu EU									
Celková produkce	Kč/ha	18 399	21 775	28 537	30 576	39 776	41 552	32 529	34 524
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	6 875	7 811	14 359	15 112	28 029	28 939	19 997	20 691
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	9 936	11 433	11 641	12 598	8 970	8 839	10 029	10 578
Ostatní produkce	Kč/ha	1 588	2 531	2 537	2 866	2 777	3 774	2 504	3 255
Celkové náklady	Kč/ha	27 034	29 460	33 234	35 742	41 384	43 505	36 315	38 525
Výrobní spotřeba	Kč/ha	17 219	18 599	22 192	23 669	27 421	28 930	24 008	25 425
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	12 538	12 619	8 862	9 270	7 386	7 850	8 716	9 113
- Top Up a ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	916	621	828	502	1 174	919	1 015	724
- environmentální dotace	Kč/ha	3 560	3 266	1 546	1 544	509	585	1 351	1 352
- dotace na LFA	Kč/ha	2 822	2 745	1 025	1 079	67	53	835	845
- ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	34	22	23	23	9	14	18	19
- dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	454	477	662	628	824	739	710	658
- dotace na externí faktory	Kč/ha	89	140	115	168	135	202	121	180
- jednotná platba na plochu	Kč/ha	4 662	5 347	4 664	5 327	4 668	5 338	4 666	5 335
Daně a poplatky	Kč/ha	163	172	181	184	257	257	216	218
Hrubá přid. hodnota	Kč/ha	13 555	15 624	15 026	15 993	19 484	20 214	17 021	17 993
Odpisy	Kč/ha	3 138	3 293	3 327	3 611	4 090	4 439	3 679	3 964
Čistá přid. hodnota	Kč/ha	10 417	12 330	11 699	12 382	15 394	15 774	13 342	14 029
Mzdové náklady	Kč/ha	5 466	6 078	6 209	6 812	7 576	7 565	6 774	7 062
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	24 032	24 900	25 211	26 215	26 433	27 315	25 713	26 581
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	755	916	978	1 070	1 788	1 939	1 348	1 469
Nákladové úroky	Kč/ha	456	574	528	581	509	631	507	604
Dotace investiční	Kč/ha	917	967	901	562	819	644	862	667
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	4 656	5 730	4 885	4 481	6 340	6 283	5 576	5 560
x									
Aktiva celkem	Kč/ha	76 831	84 043	85 282	90 850	97 951	103 540	90 262	95 953
Stálá aktiva	Kč/ha	59 049	65 333	64 763	69 154	71 155	76 068	67 042	71 916
Oběžná aktiva	Kč/ha	17 782	18 710	20 519	21 695	26 796	27 472	23 221	24 037
Vlastní kapitál	Kč/ha	58 820	62 301	63 882	67 876	76 450	79 370	69 359	72 593
Cizí zdroje	Kč/ha	18 011	21 742	21 400	22 974	21 501	24 170	20 904	23 361
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	414,6	457,0	449,7	452,6	527,9	555,5	486,1	504,6
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	93,59	85,41	77,77	77,41	68,94	69,63	73,80	73,65
Obrat celkových aktiv ⁵⁾	x	0,24	0,26	0,33	0,34	0,41	0,40	0,36	0,36
Míra zadluženosti ⁶⁾	%	23,44	25,87	25,09	25,29	21,95	23,34	23,16	24,35
Výnosnost celkového kapitálu ⁷⁾	%	6,06	6,82	5,73	4,93	6,47	6,07	6,18	5,79

1) Více než 50 % z p. v H.

2) Více než 50 % z p. v O a S, pokud H bude menší než 50 %.

3) Více než 50 % z p. mimo LFA.

4) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

5) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

6) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

7) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	Jednotky	Polní výroba		Produkce mléka		Chov skotu		Smišená výroba		Celkem		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012		2011	2012
Strukturální ukazatele														
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,0	2,0	3,7	3,7	2,0	2,1	3,0	3,1	2,7	2,8	AWU/podnik	10,4	9,4
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	192,2	184,7	265,8	304,4	154,0	148,0	432,1	429,9	228,5	226,2	ha/podnik	22,9	11,4
z toho - obiloviny	%	61,9	61,2	27,1	25,7	5,1	5,4	45,3	44,5	42,9	41,9	%	61,1	77,3
- ostatní polní plodiny	%	27,6	27,8	6,4	6,8	0,8	0,6	17,8	17,1	17,3	16,9	%	15,3	17,0
- krmné plodiny	%	8,7	9,0	66,5	67,5	92,3	92,0	35,7	37,4	38,0	39,3	%	23,3	5,3
Najatá využívaná zem. půda	%	81,8	81,6	84,3	84,2	72,7	70,1	88,7	87,2	83,8	82,6	%	82,7	56,2
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	7,1	7,0	62,7	60,6	43,2	45,1	48,4	48,1	35,9	36,2	DJ/podnik	760,0	710,3
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,7	0,9	35,4	33,7	2,0	1,9	16,7	17,0	11,2	11,4	DJ/podnik	0,0	0,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	4,1	4,3	26,5	26,2	37,6	39,2	20,4	20,8	18,3	18,9	DJ/podnik	0,9	0,1
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,1	0,1	2,2	2,3	0,2	0,2	0,4	0,5	DJ/podnik	0,2	0,1
- prasata	DJ/100 ha	2,1	1,6	0,5	0,4	0,3	0,5	9,2	8,2	5,0	4,4	DJ/podnik	389,1	358,0
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	1,8	1,7	0,8	0,9	DJ/podnik	369,9	352,0
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,5	0,5	0,9	0,9	0,4	0,5	1,0	1,0	0,8	0,8	DJ/ha	0,2	0,1
Ukazatele standardního výstupu EU														
Celková produkce	Kč/ha	29 385	32 330	37 298	39 777	11 821	11 219	37 867	40 070	32 529	34 524	tis. Kč/podnik	23 713	25 412
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	26 239	28 429	11 010	11 351	4 553	4 253	19 841	20 304	19 997	20 691	tis. Kč/podnik	566	260
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	1 382	1 596	22 977	23 149	5 185	5 630	15 043	15 676	10 029	10 578	tis. Kč/podnik	21 773	23 879
Ostatní produkce	Kč/ha	1 764	2 304	3 311	5 276	2 083	1 335	2 982	4 090	2 504	3 255	tis. Kč/podnik	1 373	1 273
Celkové náklady	Kč/ha	29 923	32 763	42 530	44 973	20 854	19 773	42 126	44 922	36 315	38 525	tis. Kč/podnik	25 755	24 881
Výrobní spotřeba	Kč/ha	20 177	22 119	27 844	29 190	13 465	12 450	27 852	29 683	24 008	25 425	tis. Kč/podnik	21 218	21 025
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	6 709	7 275	10 317	9 961	13 618	14 026	8 176	8 498	8 716	9 113	tis. Kč/podnik	550	642
- Top Up a ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	735	613	1 450	657	763	653	1 214	842	1 015	724	tis. Kč/podnik	44	10
- environmentální dotace	Kč/ha	341	351	1 868	1 609	4 712	4 507	811	850	1 351	1 352	tis. Kč/podnik	12	0
- dotace na LFA	Kč/ha	86	76	1 536	1 528	3 037	2 999	522	544	835	845	tis. Kč/podnik	7	0
- ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	17	14	10	17	38	48	14	13	18	19	tis. Kč/podnik	6	5
- dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	723	634	644	627	317	318	831	778	710	658	tis. Kč/podnik	373	562
- dotace na externí faktory	Kč/ha	130	226	139	191	93	141	118	158	121	180	tis. Kč/podnik	1	3
- jednotná platba na plochu	Kč/ha	4 677	5 361	4 670	5 331	4 658	5 360	4 666	5 314	4 666	5 335	tis. Kč/podnik	107	61
Daně a poplatky	Kč/ha	231	227	193	188	164	166	219	225	216	218	tis. Kč/podnik	63	46
Hrubá příd. hodnota	Kč/ha	15 687	17 259	19 578	20 360	11 810	12 629	17 972	18 660	17 021	17 993	tis. Kč/podnik	2 982	4 983
Odpisy	Kč/ha	3 544	3 931	4 174	4 469	3 002	2 602	3 631	4 047	3 679	3 964	tis. Kč/podnik	1 394	1 031
Čistá příd. hodnota	Kč/ha	12 143	13 328	15 404	15 891	8 808	10 027	14 341	14 613	13 342	14 029	tis. Kč/podnik	1 588	3 952
Mzdové náklady	Kč/ha	4 240	4 433	8 947	9 506	3 211	3 367	8 728	9 128	6 774	7 062	tis. Kč/podnik	2 971	2 674
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	25 738	27 117	24 094	24 988	23 993	24 670	26 610	27 381	25 713	26 581	Kč/AWU plac.	26 098	26 234
Nájemné pudy a budov	Kč/ha	1 564	1 739	872	920	788	941	1 351	1 442	1 348	1 469	tis. Kč/podnik	73	80
Nákladové úroky	Kč/ha	398	540	693	890	387	413	564	622	507	604	tis. Kč/podnik	99	71
Dotace investiční	Kč/ha	598	326	896	1 180	527	439	958	805	862	667	tis. Kč/podnik	827	383
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	6 539	6 941	5 787	5 757	4 948	5 745	4 656	4 225	5 576	5 560	tis. Kč/podnik	-728	1 509
x														
Aktiva celkem	Kč/ha	68 397	74 600	109 702	114 710	67 752	63 331	103 586	111 517	90 262	95 953	tis. Kč/podnik	39 091	36 775
Stálá aktiva	Kč/ha	49 444	54 584	86 467	90 348	51 310	48 082	76 951	83 604	67 042	71 916	tis. Kč/podnik	28 615	25 245
Oběžná aktiva	Kč/ha	18 953	20 016	23 235	24 361	16 442	15 249	26 635	27 913	23 221	24 037	tis. Kč/podnik	10 476	11 530
Vlastní kapitál	Kč/ha	54 862	59 355	83 942	79 704	55 198	51 319	77 604	83 165	69 359	72 593	tis. Kč/podnik	27 198	26 357
Cizí zdroje	Kč/ha	13 534	15 245	25 760	35 006	12 554	12 012	25 982	28 352	20 904	23 361	tis. Kč/podnik	11 893	10 418
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	604,8	666,1	412,6	428,9	446,4	471,0	478,6	477,9	486,1	504,6	tis. Kč/AWU	152,6	422,0
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	68,66	68,42	74,65	73,38	113,91	110,98	73,55	74,08	73,80	73,65	%	89,48	82,74
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,43	0,43	0,34	0,35	0,17	0,18	0,37	0,36	0,36	0,36	x	0,61	0,69
Míra zadluženosti ³⁾	%	19,79	20,44	23,48	30,52	18,53	18,97	25,08	25,42	23,16	24,35	%	30,42	28,33
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	9,56	9,30	5,28	5,02	7,30	9,07	4,49	3,79	6,18	5,79	%	-1,86	4,10

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/04 - Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé a pod středem		Střední		Velké		Největší		Celkem	
		IV.-VI.		VII.-IX.		X.-XI.		XII.-XIV.			
		2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Strukturální ukazatele											
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	3,6	3,9	2,1	2,2	2,3	2,2	3,1	3,1	2,7	2,8
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	36,4	36,1	202,4	199,9	768,3	797,4	1 725,0	1 741,4	228,5	226,2
z toho - obiloviny	%	30,6	29,1	36,4	34,6	50,3	48,7	46,8	46,6	42,9	41,9
- ostatní polní plodiny	%	8,0	7,9	13,4	13,9	19,5	18,8	20,6	19,8	17,3	16,9
- krmné plodiny	%	57,3	59,1	48,3	49,0	28,2	30,8	31,2	32,4	38,0	39,3
Najatá využívaná zem. půda	%	51,9	51,0	77,7	76,6	90,4	88,3	91,4	90,4	83,8	82,6
Počet dobytých jednotek	DJ/100 ha	33,0	33,8	27,5	27,6	25,5	26,9	44,7	44,6	35,9	36,2
z toho - dojnice	DJ/100 ha	1,7	1,4	4,4	4,2	8,8	8,7	17,8	18,4	11,2	11,4
- ostatní skot	DJ/100 ha	24,0	24,0	20,4	21,0	12,7	14,4	17,6	18,0	18,3	18,9
- ovce a kozy	DJ/100 ha	3,2	3,4	0,4	0,4	0,0	0,2	0,0	0,0	0,4	0,5
- prasata	DJ/100 ha	2,2	2,6	1,8	1,7	3,1	2,6	7,9	6,8	5,0	4,4
- drůbež	DJ/100 ha	0,0	0,0	0,3	0,2	0,8	1,0	1,3	1,4	0,8	0,9
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,5	0,5	0,5	0,5	0,8	0,7	1,1	1,1	0,8	0,8
Ukazatele standardního výstupu EU											
Celková produkce	Kč/ha	19 095	20 196	22 445	23 804	32 466	31 675	41 080	44 501	32 529	34 524
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	12 579	13 400	16 288	17 246	23 160	21 148	22 639	23 992	19 997	20 691
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	4 870	5 265	4 841	5 005	7 012	7 320	15 006	15 898	10 029	10 578
Ostatní produkce	Kč/ha	1 646	1 531	1 316	1 553	2 294	3 206	3 435	4 610	2 504	3 255
Celkové náklady	Kč/ha	20 531	21 450	26 022	26 934	36 006	35 869	45 513	49 487	36 315	38 525
Výrobní spotřeba	Kč/ha	14 985	15 421	17 262	17 740	23 863	23 597	29 767	32 461	24 008	25 425
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	10 111	10 999	9 751	10 306	7 936	8 436	8 075	8 250	8 716	9 113
- Top Up a ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	533	627	705	520	893	562	1 328	913	1 015	724
- environmentální dotace	Kč/ha	2 622	2 683	2 331	2 341	934	1 027	657	609	1 351	1 352
- dotace na LFA	Kč/ha	1 766	1 756	1 394	1 367	536	656	418	418	835	845
- ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	89	65	18	27	10	9	7	8	18	19
- dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	393	385	501	468	760	628	879	832	710	658
- dotace na externí faktory	Kč/ha	76	131	135	218	128	194	118	163	121	180
- jednotná platba na plochu	Kč/ha	4 632	5 352	4 667	5 365	4 676	5 360	4 668	5 307	4 666	5 335
Daně a poplatky	Kč/ha	305	305	183	189	174	185	231	228	216	218
Hrubá příd. hodnota	Kč/ha	13 916	15 469	14 751	16 181	16 366	16 328	19 158	20 061	17 021	17 993
Odpisy	Kč/ha	4 215	4 462	3 641	3 645	3 228	3 581	3 736	4 175	3 679	3 964
Čistá příd. hodnota	Kč/ha	9 701	11 007	11 109	12 536	13 137	12 747	15 421	15 886	13 342	14 029
Mzdové náklady	Kč/ha	461	629	3 559	3 700	6 760	6 637	9 884	10 420	6 774	7 062
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	19 289	21 058	22 008	22 105	25 302	25 728	26 847	28 044	25 713	26 581
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	560	614	1 116	1 265	1 716	1 525	1 522	1 738	1 348	1 469
Nákladové úroky	Kč/ha	309	324	443	584	438	529	603	693	507	604
Dotace investiční	Kč/ha	537	351	859	352	776	562	953	946	862	667
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	8 908	9 791	6 850	7 340	4 999	4 617	4 364	3 982	5 576	5 560
x											
Aktiva celkem	Kč/ha	81 839	85 485	68 434	70 353	74 523	81 351	109 606	117 615	90 262	95 953
Stálá aktiva	Kč/ha	64 578	67 615	51 145	53 306	52 604	58 594	81 340	87 859	67 042	71 916
Oběžná aktiva	Kč/ha	17 260	17 870	17 290	17 048	21 919	22 757	28 267	29 756	23 221	24 037
Vlastní kapitál	Kč/ha	76 282	79 494	55 171	55 177	54 581	59 378	80 959	85 646	69 359	72 593
Cizí zdroje	Kč/ha	5 556	5 992	13 264	15 176	19 942	21 973	28 647	31 969	20 904	23 361
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	268,4	283,7	521,2	573,6	570,3	578,6	501,2	512,6	486,1	504,6
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	78,48	76,36	76,91	74,52	73,50	74,50	72,46	72,95	73,80	73,65
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,23	0,24	0,33	0,34	0,44	0,39	0,37	0,38	0,36	0,36
Míra zadluženosti ³⁾	%	6,79	7,01	19,38	21,57	26,76	27,01	26,14	27,18	23,16	24,35
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	10,88	11,45	10,01	10,43	6,71	5,68	3,98	3,39	6,18	5,79

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/05 - Přehled směrů investic v rámci podopatření PRV I.1.1 Modernizace zemědělských podniků v letech 2008-2013

Kategorie podopatření I.1.1 (121)	Proplaceno projektů							Proplacená částka	Podíl částky z celku	Podíl žádosti - právní forma		Podíl žádosti - LFA > 10 %		Podíl žádosti - mladý zemědělec	
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-13	2008-13 (Kč)	%	% FO	% PO	% ANO	% NE	% ANO	% NE
ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA	158	386	450	554	368	83	1999	5 229 541 551	76,0	35	65	68	32	26	74
Investice převážně do zemědělských staveb vč. nezbytných manipulačních prostor pro ŽV	84	230	248	324	218	55	1159	3 470 008 542	50,4	31	69	66	34	23	77
Chov skotu	38	124	110	152	101	13	538	1 288 781 800	18,7	36	64	81	19	24	76
Chov dojníc	21	62	52	53	29	28	245	965 581 529	14,0	18	82	65	35	11	89
Chov ovcí a koz	2	4	12	10	8	0	36	36 006 346	0,5	83	17	92	8	58	42
Chov prasat	17	34	47	49	30	4	181	661 963 217	9,6	15	85	36	64	14	86
Chov drůbeže	3	1	16	38	32	5	95	463 594 435	6,7	12	88	35	65	23	77
Chov ostatních zvířat (koně atd.)	3	5	11	22	18	5	64	54 081 215	0,8	78	22	64	36	70	30
Investice převážně do techniky a technologií pro ŽV	37	56	74	75	36	10	288	356 453 188	5,2	47	53	71	29	30	70
Chov skotu včetně dojníc	31	39	60	54	23	5	212	125 849 021	1,8	52	48	80	20	30	70
Chov ovcí a koz	1	3	2	0	2	0	8	3 942 112	0,1	88	13	88	13	50	50
Chov prasat	1	9	6	6	1	3	26	55 717 066	0,8	27	73	38	62	15	85
Chov drůbeže	3	5	5	13	8	2	36	169 384 941	2,5	14	86	31	69	28	72
Chov ostatních zvířat (koně atd.)	1	0	1	2	2	0	6	1 560 048	0,0	100	0	100	0	83	17
Investice do výstavby nebo rekonstrukce skladovacích prostor pro druhotné produkty ŽV (jímky, hnojiště)	11	48	43	49	36	6	193	469 548 633	6,8	21	79	62	38	15	85
Investice do výstavby nebo rekonstrukce skladů pro objemná a jadrná krmiva	26	52	85	106	78	12	359	933 531 188	13,6	45	55	77	23	36	64
ROSTLINNÁ VÝROBA	67	138	184	183	99	19	690	1 648 647 764	24,0	39	61	29	71	37	63
Investice převážně do zemědělských staveb pro RV	33	90	139	129	75	17	483	1 199 165 964	17,4	43	57	28	72	40	60
Výstavba či rekonstrukce skladovacích prostor pro produkty RV	22	65	85	86	59	11	328	925 269 211	13,5	45	55	37	63	36	64
Výstavba či rekonstrukce nosných konstrukcí trvalých kultur	6	17	36	30	12	5	106	174 232 928	2,5	29	71	4	96	43	57
Výstavba a rekonstrukce krycích konstrukcí (skleníky, pařeniště, protikroupové sítě apod.)	5	8	18	13	4	1	49	99 663 825	1,4	63	37	24	76	55	45
Investice převážně do techniky a technologií pro RV	28	45	39	46	21	1	180	427 026 041	6,2	28	72	29	71	29	71
Investice do zpracování a využití biomasy	6	3	6	8	3	1	27	22 455 759	0,3	33	67	44	56	33	67
CELKEM	225	524	634	737	467	102	2689	6 878 189 315	100,0	36	64	58	42	29	71

Poznámka: Zařazení podniků bylo revidováno.

Pramen: Zpracováno na základě dat poskytnutých Řídícím orgánem PRV (MZe)

Zpracoval: J. Špička, M. Hruška, T. Medonos (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2012			2013 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby	453	20 699	21 152	80	23 454	23 534
- SAPS	0	18 830	18 830	0	21 429	21 429
- oddělená platba za cukr	0	1 082	1 082	0	1 138	1 138
- oddělená platba za rajčata	0	10	10	0	11	11
- podpora dojníc	0	462	462	0	542	542
- zvláštní komoditní podpory	0	315	315	0	334	334
- národní doplňkové platby	453	0	453	80	0	80
PRV 2007-2013	2 633	9 233	11 867	2 401	8 668	11 068
- osa I	791	2 374	3 165	380	1 139	1 519
- osa II ¹⁾	1 164	4 644	5 808	1 312	5 238	6 550
. platby LFA a NATURA 2000	241	965	1 206	402	1 607	2 009
- osa III	486	1 459	1 945	532	1 595	2 127
- osa IV	181	723	903	163	650	813
- osa V	11	34	45	15	45	60
OP Rybářství	33	97	129	19	58	77
Národní podpory rezortu MZe	5 889	0	5 889	6 118	0	6 118
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	2 982	0	2 982	3 394	0	3 394
- podpory PGRLF	1 074	0	1 074	926	0	926
- pozemkové úřady	830	0	830	815	0	815
- výdaje ost. institucí rezortu	1 003	0	1 003	983	0	983
Národní podpory ost. rezortů	2 034	0	2 034	1 458	0	1 458
- MŽP, MPO, MD	138	0	138	138	0	138
- daňové a podobné úlevy	1 896	0	1 896	1 320	0	1 320
Organizace trhu (SOT)	118	305	423	120	341	461
- subvence vývozu	0	4	4	0	1	1
- ostatní výdaje v rámci SOT	118	301	419	120	340	460
Celkem	11 160	30 334	41 494	10 196	32 521	42 716

p = předpoklad k 30. 6. 2014.

1) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF; další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)